

تفسیر محمدی منزل

مضمون

مضمون

صفحہ

فضیلت ذکر الہی سبحانہ

۱۲۳

فضیلت صبر و گفتن امانہ

۱۲۵

حکم توبہ بپہلوان و مفسدان دین

۱۲۷

توبہ الہی و محبت غیر الہ

۱۳۱

وَلَقَدْ كَسَبْنَا الْقُرْآنَ

الحمد للہ و المنة کتاب ہے

تفسیر محمدی

۱۳۳۹

قرآن شریف مترجم فارسی پنجابی بین السطو
منزل اول ملقب بہ

موضیہ فرقان

مُصَنَّفُ حَبِيبِ الدِّينِ مَوْلَى حَافِظِ مُحَمَّدٍ صَامِرِ حُومِ بْنِ الْاَشْجَا مِصْنُونِ
حسب رمایش

خاکساران عبد الرحیم عبد الرحمن پسر مولوی رحیم بخش صامریہ تاجر کتب لاہور و حیدرآباد
اکتوبر ۱۹۲۹ء

رفیق عام پریس لاہور میں ہر تمام میاں منظور الزمان پرنٹر کے طبع ہوئی

مطبوعہ مولوی محمد کریم آباد

تفسیر محمدی منزل اول - جلد اول - قیمت ۱۵۰۰

فهرست مطالب تفسیر محمدی منزل

مضمون

مضمون

صفحه

مضمون

صفحه

فضیلت ذکر الهی سبحانه	۱۲۳
فضیلت صبر و گفتن امانه	۱۲۵
حکم توبه ببلعدان و مفسدان دین	۱۲۸
بیان محبت الهی و محبت غیر الله	۱۳۱
بیزار شدن پیشوایان اهل شرک و بدعت	۱۳۳
بیان تقلید گمراهان پیشین را	۱۳۵
مسئله ما اهل غیر الله	۱۳۸
اقسام پرونیکی	۱۴۶
بیان قصاص	۱۴۹
روزه رمضان و احکام آن	۱۵۲
بیان حج و عمره و احکام آن	۱۶۸
شهادت خبیث ربه	۱۷۷
حکم خمر و سایر مکررات	۱۸۹
بیان حیض و احکام آن	۱۹۴
بیان سوگند لغو و غیره	۱۹۷
مسئله ایلا یعنی سوگند کردن از وطنی زن خود	۱۹۸
حکم عدت مطلقه و احکام طلاق	۲۰۸
حکم خواستگاری زن بیوه و عدت	۲۰۹
تفصیل مسئل عدت و مهر مطلقه	۲۱۳
حکم محافظت بر نماز	۲۱۳
بیان عدت یک سال بیوه را	۲۱۳
قصه گریختن بنی اسرائیل از خوف مرگ	۲۱۴

۱	دیباچه
۷	سوره فاتحه
۹	بیان استعانت
۱۱	حکم فاتحه خواندن مقتدی
۱۲	سوره بقره
۲۳	اقسام شرک
۲۶	صفت اهل حنبت
۲۹	قصه آدم علیه السلام
۳۶	شروع خطاب به بنی اسرائیل
۴۱	قصه ظلم فرعون بر بنی اسرائیل
۴۵	قصه غرق شدن فرعون
۴۷	قصه عبادت بنی اسرائیل گو ساله را
۵۱	قصه ماندن ایشان در تیه
۵۹	شکار پایی روز شنبه
۶۰	قصه فحش کردن گاو
۸۴	بیان سحر و حکم آن
۸۷	قصه هاروت و ماروت
۸۹	بیان منسوخ شدن بعضی آیات
۹۱	بیان وجه الله و صفات متشابه
۱۰۱	بیان کعبه شریفه
۱۱۴	گواهی دادن امت محمدیه بر ائمه سابقه
۱۱۷	قصه تحویل حکم قبله

صفحه	مضمون
۳۶۶	بیان اختلاف است
۳۶۷	منع از محبت کفار و مشرک
۳۶۸	تقصیه جنگ احد
۳۶۹	بیان اوصاف متقیان
۳۷۰	حکایت پیغمبر از بنی اسرائیل
۳۷۱	فضیلت توبه و استغفار
۳۷۲	بقیه قصه جنگ احد
۳۷۳	احکام نکاح و مهر زنان
۳۷۴	بیان حقوق یتیمان
۳۷۵	بیان در نه ترک میت
۳۷۶	بیان در نه پیغمبران و در رد افض
۳۷۷	بیان حد و تعزیر و لواط
۳۷۸	حکم توبه بوقت نزع جان
۳۷۹	وارث شدن زنان بیوه را
۳۸۰	محرمات نکاح از نسب در ضاع و صهریت
۳۸۱	بیان گناه کبیره و صغیره
۳۸۲	فضیلت مردان بر زنان
۳۸۳	حقوق زوجین بر یکدیگر
۳۸۴	حقوق بندگان بر یکدیگر
۳۸۵	بیان ظلم بندگان بر یکدیگر
۳۸۶	در تطبیق آیات نزد معارضه
۳۸۷	منع از نماز بحالت مستی
۳۸۸	مسئله تخیم و احکام آن
۳۸۹	در قباحات شرک و عذاب آن
۳۹۰	در توبه و قبول و داد
۳۹۱	در پیغمبران علیهم السلام بر یکدیگر
۳۹۲	آیت الکرسی و فضائل آن
۳۹۳	مجادله مخروب با ابراهیم علیه السلام
۳۹۴	قصه شدن غریبه علیه السلام
۳۹۵	زنده شدن جانوران بدست ابراهیم
۳۹۶	فضیلت نفقه کردن در راه خدا تعالی
۳۹۷	حکم ریاضت و انذار در صدقه
۳۹۸	مسئله عشر و خراج زمین
۳۹۹	بیان ربوبیت سود گرفتن و حکم آن
۴۰۰	حکم بیع بی و قرض و دست دادن
۴۰۱	بیان مواخذه و خیالهاست دل
۴۰۲	فضیلت آیت امن از رسول
۴۰۳	سوره آل عمران و شان ترویل آن
۴۰۴	بیان آیات حکمت و مشاهبات
۴۰۵	قصه ولادت مریم علیها السلام
۴۰۶	قصه زکریا و یحیی علیهما السلام
۴۰۷	قصه ولادت عیسی علیه السلام و حواریان علیهم السلام
۴۰۸	قصه رفتن عیسی علیه السلام بر آسمان
۴۰۹	ذکر سیئه آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم بضرار
۴۱۰	حکم طاعت غیر الله با استقلال
۴۱۱	قصه محبت صحابه بیک حبشه
۴۱۲	قصه محبت اولی انصار در عقبه
۴۱۳	حکم امر معروف و نهی از منکر

ترغیب ترہیب مترجم اردو بین السطور مصنفہ امام حافظ عبد العظیم ندوی

یہ کتاب بنی اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی احادیث صحیحہ کا بہت بڑا ذخیرہ ہے اور ہر شروع و فعل کی ترغیب اور ممنوعہ کی ترہیب پر علیحدہ علیحدہ باب باندھ کر اس کے ثواب و عقاب کے بارہ میں ہر نوع احادیث لائی گئی یہ کتاب عوام کے لیے عموماً اور واعظوں کے لیے خصوصاً مفید ہے تین حصوں میں مکمل ہوگی حصہ اول تقطیع ۲۲ x ۲۹ صفحات ۵۷۵ سفید کاغذ پر چھپکر طیار ہو گئی ہے قیمت بلا جلد چار روپیہ آٹھ آنہ لکھ اور مجلد کے لیے پانچ روپیہ آٹھ آنہ ہیر اور اس کا دوسرا حصہ بھی چھپنا شروع ہو گیا ہے

زبدۃ المرام ترجمہ اردو عمدة الاحکام

یعنی صحیح بخاری اور صحیح مسلم کا مجموعہ کل ائمہ محدثین کا اتفاق ہے کہ جس حدیث کو امام بخاری رحمۃ اللہ علیہ اور امام مسلم رحمۃ اللہ علیہ متفق ہو کر اپنی اپنی صحیح میں بیان کریں۔ قرآن شریف کے بعد وہ حدیث شریف جملہ احادیث پر مقدم اور سب سے بڑھ کر معتبر ہے۔ اور بلا چون و چرا التسلیم کر لینے کے زیادہ تر لائق ہے۔ لہذا امام مرحوم مولانا حافظ عبد الغنی صاحب نے خود کو صحیح بخاری کی احادیث متفق علیہ کو جو کہ احکام یعنی طہارت۔ نماز۔ روزہ۔ زکوٰۃ۔ حج۔ بیع۔ شرع۔ نکاح۔ طلاق۔ رضا۔ قصاص۔ حدود۔ قسموں۔ نذروں۔ اور فیصلوں کے بیان کھانے کے احکام کے متعلق تھیں ایک جامع کیا اور جناب حافظ عبد المنان صاحب محدث مرحوم وزیر آبادی نے بہ سہر پرستی خود اسکا سلیس اردو میں ترجمہ کرایا۔ اور ہم نے بھرپور کثرت بین السطور جوہر قلم اسطری لقطیع درمیانہ پر مجمع مناشی جدید بصمت تاملہ سطور حاشیہ کاغذا علی قسم پر طبع کرایا ہے قیمت صرف ایک روپیہ دس آنہ۔

ملنے کا پتہ

عبد الرحیم و عبد الرحمن سپران مولوی رحیم بخش صاحب مرحوم تاجران کتب سید چینیانوالی لاہور

نہایت پروردگار تعالیٰ
 در بیان این کتاب
 از طرف حضرت علی بن ابی طالب
 علیه السلام نقل شده است
 که این کتاب از طرف
 خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است

جو تا ہر مال قرآن سو ساقی پاک سفیر کربان
 صحیح بخاری میں ہے روایت ابو موسیٰ تھیں لیا یا
 اس نہ خیم کا خوشبو بھی جنگ نفع ٹہرے تھیں دوزیر
 ویر بونیس کجاس تھیں جیوں کر حال چھو باری
 بوا سدی خوش آفس لوکاں ایسہ نہ نہ کوئی
 بھی ترمذی حسن صحیح حدیث ایسا بن عمر تھیں لیا یا
 جو وضع ہے قرآن جو بن جدیدنا وضع ہے بعد
 ابوامامہ کہے جو سنو م سرور خور فرادی
 بھی آل عمران نے سورہ بقرہ پڑھو جو درمیت
 بقرہ پڑھو پڑھیں اس برکت چھوڑن تس بیجا بنی
 اوہ بدل و انگوں دوزیر کرسن سایہ پڑھدیا ہاں
 جاں پاٹے قبر قرآن دالے دی آوس یار ہاں
 اوہ کہے میں ہاں یا تیرا قرآن جو رات جگیندا
 تے ہر سوداگر مگر تجارت فوج تکھے میرے
 تنہاں علیا ندی قیمت مول نہ پوچھو دنیا ساری
 اوہ کہن ساڈے بیٹے دنیا پڑھیا قرآن پیارا
 ابوہریرہ کہے روایت خود سرور فرماوے
 جو آیت کہ قرآن پڑھے تس ملی نور قیامت
 جو چاہے یک نشان تھیں و اچیاں پاٹے جاں ہر
 اسال گھیا آہوند فرمایا ترے آیت تے کوئی
 نفاذ گھیا جو کہے پیغمبر پڑھے قرآن پکاوے
 روشنی اوس لوئی ہی بہتر سوچ دی روٹیاں
 عمران بن حصین ڈھکا کہ مرد تے قرآن سنایا
 صحابی سے روایت ترمذی

نہایت پروردگار تعالیٰ
 در بیان این کتاب
 از طرف حضرت علی بن ابی طالب
 علیه السلام نقل شده است
 کہ این کتاب از طرف
 خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است

جو کہے ثقت چکا دکھیاں تس وڈا اجرا اعلیٰ
 جو دوزن ٹہرے قرآن سو و انگ ترج نبی منسرایا
 جو سوسن پڑھ و انگ چھو باری نہ خیم کا تس و دوزیر
 جو فاجر پڑھیا قرآن سو و انگ بھان جینی گلزاری
 تے فاجر پڑھ تے و انگوں تلخ نہ کچہ خستہ بوی
 جو روز قیامت قاری ہوئی حکم نبی منسرایا
 ہے منزل تیری آخر آیت پڑھ پڑھ جاں چھیدا
 پڑھو قرآن جو پڑھیں و انگوں نافع تب چھوڑا
 بدل و انگ گھٹاں گھم آون جھکڑن مال نہایت
 کہے لوگ نہ پڑھ سکں تس صلح حدیث سپان
 یا جو مکر ڈا پھیر و اس سر پھان کہن یا چھوڑا
 آکھے نہ پچھانا میںوں کہے نہ جاتم پاسا
 تے ڈو پھر گھیا تر یا مشوقوں جدوں پڑھیندا
 تس سر پرتاج مبارک جلتے پایاں ملن جنگیہ
 یا پیو کس انعام کہیں ایہ قسمت ہو یا ہماری
 اس بدے انعام تس انوں اللہ بخشہندارا
 جو آیت کہ قرآن سننی سودونی نیکی پاوے
 بھی ابوہریرہ صلح حدیث جو گھیا نبی سلامت
 تر و اچیاں و دیاں کوں گھیاں مٹیاں عمر پو
 و چھماڑ پڑھے تس بہتر ترمذ و اچیاں تھیں ہوئی
 تے عمل کرے تس اپرتاج اس پایاں ب بہنادر
 کی ٹھن تساں سب عمل کیتا خود دھنا میںوں ڈیاں
 جاں پڑھکر فارغ ہو یا مالوکان کنوں سوال الایا

نہایت پروردگار تعالیٰ
 در بیان این کتاب
 از طرف حضرت علی بن ابی طالب
 علیه السلام نقل شده است
 کہ این کتاب از طرف
 خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است
 و در آن کتاب
 از طرف خداوند تعالیٰ
 فرستاده شده است

عمران کہیا پھر ان اللہ سنو ہم پاک بنی تھیں
 جو بعضیاں تو ان ظاہر میں تھیں قرآن ربانا
 ذابن عیالتوں باسناد جو سرور خود فرماوے
 جو معنی کہ قرآن قیاسوں و درخ اوس ٹکانا
 بغوی کہیا و عید آیا یہ و چہ قرآن جو بولے
 تفسیر یہ جو سخن کرے وہ شان نزول قصبات
 تاویل و اسے اہل علم لوں فیرن معنی آیت
 تس اکتی پھلی آیت نال مناسرب معنی فیرے
 عبد اللہ بن مسعود کنوں فرما اسناد پیاریا
 ہر آیت نوں ظہر بطن ہے پٹھتے پیٹ قرآنی
 معنی اس حدیث کے اندر اختلاف ایہائی
 بلکہ کھن ظہر جہاں ہر قصے اگلیاں بے فرماناں
 جو دانگ نہانندو بے فرمانی ہرگز کرے نہ کوئی
 بلکہ کھن معنی ظہر تلاوت باطن فہم ایہائی
 تے باطن فکر نہ کرنا رب جویں فرمایا
 نے فہم نصیب حلال کھاوے تھیں منت صدق صفائی
 لکل حرف حدیثی و چہ پاک روایت پایا
 حد تلاوت اوہ جو لکھیا و چہ مصحف عثمانی
 لکل حد مطلع دامنے سچو بھسراوا
 ایک کس جو مطلع فہم ایہی جو کرے فہم معانی
 ایک ہو حدیث جو شاید مولوی سچ کھول لیا یا
 جو عالم نامہ معنی شوق تلاوت پڑھے قرآنوں
 ایہ تر کران و داعیاں ہوس قرآن تیار سھولی

عمران کہیا پھر ان اللہ سنو ہم پاک بنی تھیں
 جو بعضیاں تو ان ظاہر میں تھیں قرآن ربانا
 ذابن عیالتوں باسناد جو سرور خود فرماوے
 جو معنی کہ قرآن قیاسوں و درخ اوس ٹکانا
 بغوی کہیا و عید آیا یہ و چہ قرآن جو بولے
 تفسیر یہ جو سخن کرے وہ شان نزول قصبات
 تاویل و اسے اہل علم لوں فیرن معنی آیت
 تس اکتی پھلی آیت نال مناسرب معنی فیرے
 عبد اللہ بن مسعود کنوں فرما اسناد پیاریا
 ہر آیت نوں ظہر بطن ہے پٹھتے پیٹ قرآنی
 معنی اس حدیث کے اندر اختلاف ایہائی
 بلکہ کھن ظہر جہاں ہر قصے اگلیاں بے فرماناں
 جو دانگ نہانندو بے فرمانی ہرگز کرے نہ کوئی
 بلکہ کھن معنی ظہر تلاوت باطن فہم ایہائی
 تے باطن فکر نہ کرنا رب جویں فرمایا
 نے فہم نصیب حلال کھاوے تھیں منت صدق صفائی
 لکل حرف حدیثی و چہ پاک روایت پایا
 حد تلاوت اوہ جو لکھیا و چہ مصحف عثمانی
 لکل حد مطلع دامنے سچو بھسراوا
 ایک کس جو مطلع فہم ایہی جو کرے فہم معانی
 ایک ہو حدیث جو شاید مولوی سچ کھول لیا یا
 جو عالم نامہ معنی شوق تلاوت پڑھے قرآنوں
 ایہ تر کران و داعیاں ہوس قرآن تیار سھولی

چو پڑھے قرآن ہوسوال کرے حاجت خاص بن پھیر
 فرسوال کرے جو لوکان بستنی ایہ کہ رب بھانا
 جو وہ قرآن کہے بن علموں و فرخ جاننا وے
 جو معنی کرن درست قیاسوں تا بھی خطا نہ بھانا
 تفسیر کہے بن علموں معنی فکر قیاسوں تولے
 ایجا نہ بھائیں مگر جو سنیاں اہول نقل قیادت
 احتمال یہودن جہت بہت موافق علم درایت
 جو نہیں خلاف قرآن حدیثوں اسنوں سخت کھیر
 جو بنی کہیا قرآن خداست حرفاں اوپا تار یا
 تے ہر ہر حد کارن سے مطلع تمجس عالم دانے
 یک اکھن ظہر الفاظ قرآن تے بطن تاویل اس آلی
 تنہاں خبر خدا باں ظہر قرآنوں باطن بند جہاناں
 نامثل انہاندی مچہ عذاباں ناکہ یوے سوئی
 ہر آیت د اظاہر پڑھنا واضح خوب ادائی
 تلاوت پڑھن پڑھاوے خطوں حاصل ہے سمجھا
 بھی بتعظیم آداب پڑھن تھیں حاصل فہم ایہائی
 یعنی حد تلاوت بھی تفسیر نہ لکھن آیا
 حد تفسیر جو بنی تھیں یہو بخیا لکھن مول نہ دانے
 لینے باطلوں صغو جو اس لگ پوچھو ٹھساواں
 تذکرہ دیاں کھولہ یوے رب معنی خاص حقانی
 اس جی عین عبارت میں یہ نقل اچھے لکھ پیا
 پیرد کچھ ہوس قرآن جہاں چھوڑے مترانوں
 اوہ مومنی صورت نیکی اوے بہت کر دیکھوئی

عمران کہیا پھر ان اللہ سنو ہم پاک بنی تھیں
 جو بعضیاں تو ان ظاہر میں تھیں قرآن ربانا
 ذابن عیالتوں باسناد جو سرور خود فرماوے
 جو معنی کہ قرآن قیاسوں و درخ اوس ٹکانا
 بغوی کہیا و عید آیا یہ و چہ قرآن جو بولے
 تفسیر یہ جو سخن کرے وہ شان نزول قصبات
 تاویل و اسے اہل علم لوں فیرن معنی آیت
 تس اکتی پھلی آیت نال مناسرب معنی فیرے
 عبد اللہ بن مسعود کنوں فرما اسناد پیاریا
 ہر آیت نوں ظہر بطن ہے پٹھتے پیٹ قرآنی
 معنی اس حدیث کے اندر اختلاف ایہائی
 بلکہ کھن ظہر جہاں ہر قصے اگلیاں بے فرماناں
 جو دانگ نہانندو بے فرمانی ہرگز کرے نہ کوئی
 بلکہ کھن معنی ظہر تلاوت باطن فہم ایہائی
 تے باطن فکر نہ کرنا رب جویں فرمایا
 نے فہم نصیب حلال کھاوے تھیں منت صدق صفائی
 لکل حرف حدیثی و چہ پاک روایت پایا
 حد تلاوت اوہ جو لکھیا و چہ مصحف عثمانی
 لکل حد مطلع دامنے سچو بھسراوا
 ایک کس جو مطلع فہم ایہی جو کرے فہم معانی
 ایک ہو حدیث جو شاید مولوی سچ کھول لیا یا
 جو عالم نامہ معنی شوق تلاوت پڑھے قرآنوں
 ایہ تر کران و داعیاں ہوس قرآن تیار سھولی

چوتھا ذکر ایام اللہ جو اگلیاں قوماں قسے
 پنجواں ذکر جو موتوں تکھے حشر و نشر حساب
 تفصیل انہاں تین علماء اعظما و عظم الصیغہ میں
 بیان انہاں علماء اور چتر آن خدا فرمایا
 جو کہ بندیاں بہت ضروری ہنوں دشمن کہتا
 عام مفسر ہر آیت و نشان نزول بتاؤں
 انہاں قصیاں بہت ضرورت ہایں ہر آیت بیان
 ہو عقائد باطل توڑن بھی فاسد اعمالاں
 ہے وجہ حقیقت شان نزول قرآن وجود انہاں
 ہے تہذیب نفوس بندیاں غرض نزول قرآن
 جاں سوچن سمجھن لین نصیحت ہوں اہل کمالوں
 بد اخلاقاں جلدی چھوڑ قبولن نیک خصالاں
 مومن خاص سوچہ مخلص عابد زاہد ہوں
 صوم صلوٰۃ زکوٰۃ ادا ہو رکعبے کرن زیارت
 بھی ہکدوجے حق ادا کرن سب قبیوں دینی بھائی

بے فرماناں قہر عذاب نیکان فضلوں حصو
 جنت و دوزخ وزن اعمال صراط عذاب قبول
 ہو حدیثیاں قول اصحاب بزرگاں نال نیند
 عرب اول سے طورائے رب چاہیا جویں بتایا
 باہر رعایت اول آخر ہو قوا عدیستنا
 ہر آیت دی نال موافق قصہ ہک لیا وں
 جو وجہ حقیقت پاکی نفساں ہے مقصود قرآنوں
 وجود ناپاکی نفساں ہو عقائد بد اعمالاں
 ہے دور کرن مقصود قرآنوں انہاں بد چیزاں
 رب ایہ کتاب مبارک بھیجی سمجھن سوچن دانے
 کفر و شرکوں بد اخلاقوں پس موم جمالوں
 تابعدار بنی سے ہو کر قبیوں اہل کمالاں
 اہل توکل اہل قناعت حرص دلاں قہیں دھوون
 ماں میواد حقوق بھی زن فرزند اہل قناعت
 حسد عداوت کل لعدی چھوڑن کل برہ بائی

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سَبْعُ آيَاتٍ بِأَلْجَمَاعِ

سورہ فاتحہ وجہ کے دی نازل ہوئی اور صحیح قول ہے، لے ایست آیتاں میں نال اتفاق ہے

سورت فاتحہ قول صحیح وجہ کے نازل ہوئی
 بعضے کہن دو واری لکھی کے ہو مدینہ
 نال اجماع ایہی ست آیت پہلی ہے بسم اللہ
 لے بعضے آکھن ست آیت بسم اللہ باہر ایہائی
 پہلے کہن دلیل حوال مصحف وجہ لکھیوے

ہک مدنی کہن جو وجہ مدینہ آئی شک نہ کوئی
 پہلا قول صحیح زیادہ عالم کہن نگینے
 انعت علیہم او پر نہ آیت قول علی عبد اللہ
 انعت علیہم او پر نہ آیت ستویں انہاں ٹھہرائی
 غیر قرآن یہ مصحف اندر لکھن وار کھیوے

بے فرماناں قہر عذاب نیکان فضلوں حصو
 جنت و دوزخ وزن اعمال صراط عذاب قبول
 ہو حدیثیاں قول اصحاب بزرگاں نال نیند
 عرب اول سے طورائے رب چاہیا جویں بتایا
 باہر رعایت اول آخر ہو قوا عدیستنا
 ہر آیت دی نال موافق قصہ ہک لیا وں
 جو وجہ حقیقت پاکی نفساں ہے مقصود قرآنوں
 وجود ناپاکی نفساں ہو عقائد بد اعمالاں
 ہے دور کرن مقصود قرآنوں انہاں بد چیزاں
 رب ایہ کتاب مبارک بھیجی سمجھن سوچن دانے
 کفر و شرکوں بد اخلاقوں پس موم جمالوں
 تابعدار بنی سے ہو کر قبیوں اہل کمالاں
 اہل توکل اہل قناعت حرص دلاں قہیں دھوون
 ماں میواد حقوق بھی زن فرزند اہل قناعت
 حسد عداوت کل لعدی چھوڑن کل برہ بائی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

دو جے کہیں جو وہ نمازاں پڑھیں بلند نہ آئی
تے نام اس ہے یک فاتحہ ام کتاب بھی شیعہ
مضے سبع دست آیات مشائی کہیں دوبارہ

جے فاتح آیت ہوندی اس مانگ پڑھیں گے
فاتح پڑھ کر شروع قرآن تے صل پڑھا اس جانی
پھر وہ نماز مبارک پڑھیں گے پھر قرآن اکارہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شروع کرنا مال مال نام خدا ہے جو وہاں ہے نہایت رحم والا

آغاز میکنم بنام خداوند بخشنده مهربان

میں شروع کرانے کا اسم اللہ کی رحمت عامہ ال
 اللہ اسم خدا ذاتی جامع سب کمالات
 بعض کمال وہاں کہو معنی رحمت وال
 بعض فرق کس رحمت اسم معنی عام بتاؤں
 رحیم معنی خاص رحمت کرسی روز قیامت

الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ملك يوم الدين

سب تعریف واسطے اس دی جیہا بن والہ جہانیں داد و امیران و دی رحمت والہ مالک یہ خیرا د ہے

تأثیر هر حدیثی است که پیرو کار عالمیای بخشانیده هر بیان خداوند روز جزا است

شہر عظیم المملوک پانچواں جہان سائیں
 جسے حمد سلاہن چنگا وصف بیان تباہوں
 شرط انعام نہیں کہ اس پر شرط شکر و حمد آئی
 جسے شکر ہے قدر شناسی نعمت حق ادا کی
 اہل جہنمیں علم شکر جو بائیں خاص زبانوں
 لکھ دامنے مالک شے دانیوں پانچواں
 عالمین ہے جمع عالم دی اصل علم علامت

[illegible]

ترجمہ ایمانی تقویٰ اول بچنا ترک کفر حقین
ترجیبالا یعنی حقین بچنا سخن بہودہ کاروں
پہل قسم ہے ادنیٰ مومن دوجا وسط مسیانہ
بک اکھن تقویٰ فرض ادا ہونے تک حرام تماموں
بک کہیں جو تقویٰ سے خود گئے حقین کا رسول نے
ایہ یقین رکھنا خاص ہدایت ب کہیں اس باروں

دو جا یکم حراموں شہیوں کی گناہ خیر تھیں
تو جو شے ذکر الہیوں شغل سب تھیں ترک منجانب
ترجیحاً اعلیٰ قسم جو نبیاں لیاں عالی شان
کیا کہ تقویٰ پر حیران چھوڑن خوف حراموں
کے آگے بیروی پاک نبیدی تقویٰ سمجھ سیکار
جو متقیان میں لفظ قرآن نہ اہل نفاق کفار

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

اوہ لوگ جو ایمان لیادیں تہ سواد گئے دے
آتا کہ ایمان مے آرند بنادیدہ و برپا دارند نماز را و

مِمَّا رَزَقَهُمْ يَنْفِقُونَ ۝

اس خیر مقبوس جو داتا ہے اسان انہاں نول خیر کرن

از انچه روزی دادیم ایشان را خرج می کنند

مستی اوہ جو دُھبی باجھوں صدق ایمان نیشہ
غیب اوہ چیرِ جود سے ناپس جو بکریاتِ بانی
بھی تقدیرِ صراطِ تراز و موتوں بعد اٹھاؤں
قام کرں نماز ہمیشہ وقتاں و چہ ادا لئی
و چغتِ صلوة دعاؤں آکھن و یکھ معاملہ پایے
جس شے تھیں کج بفع اٹھائے رزق اس نام نہائی

تے قائم کرنا نماز تے سائے دیتوں خرچ کر تے
ہو فرشتے اجرت دوزخ حشر قیامت جانی
ایچیز ان کچھ ایمان جو لیا وں ایمان نفع نہ پاو
و جب فرض حقوق جو اسد مولو پرے کرنے بھائی
و جب شرع قیام رکوع بھی سجدہ فعل نماز جو سارے
تے اصل لغت و چہ رزق نصیب لینے حصہ بھائی

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ

تے اوہ لوگ جو ایمان لیا وہ نال اسپینہ جو اتاری گئی طرف تیری سمت جو اتاری گئی اے
وگائے ایمان مے آرد با سچے فرد آورده شد بسوی تو دانچ پیش از تو

۱۔ خود تار سے قلم لکھ کر
 منظر منی کے کھلیے ہوئے دروازے پر
 وال ادنیٰ موسیٰ سلمان کے نہیں
 اس شخص آدمی سلمان کے نہیں
 نے دو جوڑا رات ہی پہ پہ پہ پہ
 یوں سدا جاتا ہے کہ کلاس
 در و در نہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 اولیاء اللہ اسے پہ پہ پہ پہ
 نے القوا اللہ صحتی تھا کہ پہ
 محض غم پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 اس کا کھانا کھا دناں رسول اللہ
 صلے اللہ علیہ وسلم نے اس
 اس کا دوا بعد وہ جراح
 پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 نہیں کہ نہیں جو پہ پہ پہ پہ
 ایمان پہ پہ پہ پہ پہ پہ
 جہاد کیا اس نال و نال
 اللہ علیہ وسلم نے مال پاک فہم پہ
 تہ و تہ و تہ و تہ و تہ و تہ
 بابہ کی اس پہ پہ پہ پہ
 رسالت کہنا اچھٹے پہ پہ پہ
 ایک نہیں اراد قرآن شریف پہ
 تہ و تہ و تہ و تہ و تہ و تہ
 سہت علیہ السلام ہی اس پہ پہ
 علیہ السلام ہی اس پہ پہ
 سلام ہی اس پہ پہ پہ پہ

راتوں کا فرمیں عرب جو نمل انہیں لوکاوے
انذار دے خبر سناون خوف ڈراون والی

تے راہکوں بھی کفر میں جو پی و پذیریں چھپاوی
ایچی اسنت لکھ سدا یا دیکھئے معالہ عالی

حَتَّٰهُنَّ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ

مہر لائی اللہ تعالیٰ پر دلاں انہاں دیکھنے والے اوپر کناں انہاں دیکھنے والے اوپر اکھیاں انہاں دیکھنے والے
مہر نہادہ خبر بردہ ای ایشاں و برسنوای ایشاں و برچشمہاے ایشاں

غَشَاوَهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

پر دہ ہے تے واسطے انہاں دے عذاب ہے وڈا

پر دہ الیت و براے ایشاں عذاب بزرگ ست

مہر کیتی رب دلاں اپر تے کناں اپر تنہا ہاں
دو دین تنہا دے وٹے ہدایت حق نہ سمجھن ہو لے
مہر خام حسن چیز کرن تش اندر کچھ نہ جاوے
عذاب عظیم قتل وچہ دنیا قید غلامی خواری
جے آکھن مہر جاں آپے کیتی دل کناں میناں
کہ اول مہر نہ کرد اللہ کیتے بعد از کاروں

تے اکھیں اپر تنہا دیاں پر دہ وڈا عذاب انہاں
نہ کناں انہاں دے حق سنن نہ اکھیں حق قبولے
نہ وچلی شے تش وچوں نکلے نہ باہروں وچاوی
تے روز قیامت و فرخ اندر دائم طہرس نہاری
تافیر عذاب کیوں کر تو تنہاں بانہاں و سن کالی
جاں ضد انکار کیتا تہ لکھ نہ کفر نہ کاروں

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَا لَيْتُمْ الْآخِرِ

تے بعض لوکاں بھیس اوہ ہے جو کہندا ہے ایمان لیاے آسین مال خدا دے تے دن قیامت دے
وازم دماں کسے بہت کہ گوید کہ ایمان آوردیم بخدا و بروز قیامت

وَمَا لَهُمْ بِمُؤْمِنِينَ

تے نہیں اوہ ایمان والے نہ

تے بعض لوکاں بھیس اوہ جو آکھن آسین ایمان کیا
مفسد محول بھیس اول ذکر جو محصل اہل ایماناں
مال خدا تے روز قیامت نا اوہ مؤمن آے
فردو آیت ذکر کفار اں جو تابع شیطاناں

راہکوں بھی کفر میں جو پی و پذیریں چھپاوی
ایچی اسنت لکھ سدا یا دیکھئے معالہ عالی
نہ کناں انہاں دے حق سنن نہ اکھیں حق قبولے
نہ وچلی شے تش وچوں نکلے نہ باہروں وچاوی
تے روز قیامت و فرخ اندر دائم طہرس نہاری
تافیر عذاب کیوں کر تو تنہاں بانہاں و سن کالی
جاں ضد انکار کیتا تہ لکھ نہ کفر نہ کاروں
تے بعض لوکاں بھیس اوہ ہے جو کہندا ہے ایمان لیاے آسین مال خدا دے تے دن قیامت دے
وازم دماں کسے بہت کہ گوید کہ ایمان آوردیم بخدا و بروز قیامت
تے نہیں اوہ ایمان والے نہ
تے بعض لوکاں بھیس اوہ جو آکھن آسین ایمان کیا
مفسد محول بھیس اول ذکر جو محصل اہل ایماناں
مال خدا تے روز قیامت نا اوہ مؤمن آے
فردو آیت ذکر کفار اں جو تابع شیطاناں

اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔ اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔ اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔

ومن الناس تہیں بیکراؤں کے ختم کر کے تائیں اہل نفاق اور کفر جو ظاہر میں دلوں پر نامیں

يُخَدَعُونَ اللّٰهُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَمَا يُخَدَعُونَ اِلَّا

فریب لے دیندے میں خداؤں سے مومنوں کو نہیں فریب دیندے سوا

فریب میدہند خداؤں اور انہارا کہ ایمان آورند وہی فریبند بحقیقت مگر

اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

جاننا اپنی ایں دیتے نہیں سمجھتے جاننا کہ خود را و شعور نہیں دارند

اودہ میں فریب لائے اہل ایمان تائیں اصل خداع و چال و لغت چھپاؤں ٹھکی عیب لوکاؤں ایہی طرفوں کفر چھپاؤں بھٹیس لگائی اودہ ٹھکی طرف اتھاندی آوی ضرر نہ ہو رکٹا ہاں تے روز قیامت سخت عذاب گوناگون خواری

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ

وچہ دلاں انہاں باندے ہر بیماری فریادہ کبیتی انہاں کوں اللہ نے بیماری تے واسطہ اتھاندی عذاب ہے

مردہاں ایشاں بیماری رست پس زیادہ کر د خدا بایشاں بیماری را و مراشاں راست عذاب

اَلَيْسَ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

درد والا بدے اوسدی جو آپے جھوٹھ بولدی درد مندہ پرب آئکہ دروغ بیگفتند

وچہ دلاں تہاں بیماری فراتھاں امراض و دوائی اودہ مرض لفاق تے شک تے تسمیہ مینی دہدی تہاں

یا پہلا مرض جو دین قبولن پیا جو نادل چاہے دو یا مرض جو جنگ تہاں سنگ جہناں مری آپے

پے کاراں انہاں عذاب ہاندی بدو جھوٹھ ایہائی اہل نفاق ای مرض زیادہ جوں جوں آیت آوے

دو یا مرض جو جنگ تہاں سنگ جہناں مری آپے

اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔ اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔ اگر کسی کو ایمان نہ آئے تو اس کو کفر سے روکنا چاہیے۔

پے کاراں انہاں عذاب ہاندی بدو جھوٹھ ایہائی اہل نفاق ای مرض زیادہ جوں جوں آیت آوے

دو یا مرض جو جنگ تہاں سنگ جہناں مری آپے

جھوٹا ایمان الیہ جو ظاہر میں ایمان لیاؤ

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ لَا تَقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

تجد کہا گیا انہاں نوں فساد کرو وچ زمین کہ کیا انہاں واسو استہ نہیں جو ایس ہاں سوارں والے

وچوں گفتہ شود ایشان را کہ فساد مکنید در زمین گویند جز این نیست کہ مصلح کار اینیم

جاں اکھیا گیا انہاں نوں کرفساد نہ و غیر سہو
یعنی مومن کہں جاں اوہاں کفر نہ تئیں کہاؤ
تا کہں جو ایس سوارں والے ایہ بھی جھوٹھا لانا

أَلَا أَنَّهُمْ الْمَفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ

خبردار تحقیق ایہو لوگ ہیں فساد کرتے والے ایہ نہیں سمجھدے

آگاہ باش البتہ ایشانند فساد کنندگان ولیکن گاہی نمیدارند

جانوں تمیکج اوہ منافق ہیں و کارنوا لم

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اقْبَلُوا هَٰذَا مِنَّا بِإِيمَانٍ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُسْلِمُونَ

تجد کہا گیا انہاں نوں ایمان لیاؤ جو یہ ایمان لیاؤ کہ کیا انہاں پہلے ایمان لیا یہی ہو قوت

وچوں گفتہ شود ایشانرا ایمان آرید چنانکہ ایمان آوردند مردمان گویند آیا ایمان آریم چنانچہ ایمان آوردند بخیر و ال

جاں اکھیا گیا انہاں نوں لوکاں رنگ ایمان لیاؤ
عبد اللہ بن سلام جو یاراں سنے ایمان لیا یا
مرد و یہود و انہاں گھریاں نوں جاہل لوگ نہاوں

أَلَا أَنَّهُمْ السَّافِهُونَ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ

خبردار یہو تحقیق ایہو لوگ ہیں بے وقوف ایہ نہیں جاندے

آگاہ باش البتہ ایشانند بے خردان ولیکن نمیدانند

بہت سے نسخے میں اس آیت کی تفسیر مختلف ہے۔ بعض نے کہا کہ یہ منافقین کی طرف اشارہ ہے جو ظاہر میں ایمان لے آتے ہیں مگر اندر سے کفر کرتے ہیں۔ بعض نے کہا کہ یہ مسلمانوں کی طرف اشارہ ہے جو فساد مکنید در زمین کے تحت یہ کہہ رہے ہیں کہ ہم مصلح ہیں۔
اس آیت کے تحت ایک تفسیر ہے کہ یہ منافقین کی طرف اشارہ ہے جو ظاہر میں ایمان لے آتے ہیں مگر اندر سے کفر کرتے ہیں۔
اس آیت کے تحت ایک تفسیر ہے کہ یہ مسلمانوں کی طرف اشارہ ہے جو فساد مکنید در زمین کے تحت یہ کہہ رہے ہیں کہ ہم مصلح ہیں۔
اس آیت کے تحت ایک تفسیر ہے کہ یہ منافقین کی طرف اشارہ ہے جو ظاہر میں ایمان لے آتے ہیں مگر اندر سے کفر کرتے ہیں۔
اس آیت کے تحت ایک تفسیر ہے کہ یہ مسلمانوں کی طرف اشارہ ہے جو فساد مکنید در زمین کے تحت یہ کہہ رہے ہیں کہ ہم مصلح ہیں۔

جانوں ٹھیک جو اوسے جا ملے اس پر جان ناپس

سفیه معنی کم عقل یا جھوٹا آخر طرسن بجا ہیں

وَإِذْ يَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شُيُطَانِهِمْ قَالُوا آمَنُوا

تے جلد ہی میں جو منافقوں کو ایمان آندا اس کے بعد کہ جو حقے مال شیطانی انبیاء کو کیا تحقیق اس میں مال ہوا

وچون ملاقات کنند بموتال گویند ایمان آوردیم و چون تنها شوند با شیطاناں خود گوید البتہ ما با شما ایم

جاں ہونٹاں ملے تا کہ جس جو آندا سیج ایمان آسا ہاں

جان حاون طرن شیطانان کهن چیک اسینال تال

شیطان تھیں مہر دار مراد یا بی بی انہماج سے

شیطان بمعنی هرگز ضدی جن انسان بهتھیاری

شیطنت دامنہ دوری اصل لغت و چه آیا

شیطان جود و رهایی را نفیست و چه رهایی را بدایا

أنا خير مستهزئ من الله ليست بهزئكم فيكم ولطيفاً بهم يعلمون

الواسعین میں سے ہیں کربلا کا ایسا طعنہ کہ اقبال نے ستمگشت پیدا کیا ہے انانوں پر گرا ہی نہیں وہ حیران و فریب

مرا این بیت که مسخری کنه ایم خدا مسخری کنه با ایشان و ملت بد ایشان از اورگم اسی خود مرگشته اند

میکسین ٹھہا کر دے مال محمد بھی تیاراں

اللہ مسخر یوں ابدانہ ذیسی انہما کفاراں

۱۰۷
مہلت کے چھوڑ دیناں موتن وجہ گمراہی

مال حیرانی سرگردانی فردے و چه تباہی

فرز استند او یک معنی سخن می گفت

و چه اصل چپا کی خفت سبکی سطره اندر آیا

راے اندر دودھا وں لغت اصل چیم بھائی

لغیان ایما فی حدود شکمن و چه گناه برائی

نہایت افسوس کے ساتھ کہہ سکتا ہوں کہ

دل ہی الھو دے جس ہی اندر چل سانی
اگر خدایا کہ یہ سچا کہ التقل

یاد پرستی جہنم کا درجہ ہے

ربا سے سوار دھیل برے سمجھ جانوں وں لھا لوں
عالم نفاقا لقا لقا مروان جزیرہ کہ لہ لہ آجے

ماں نہرے تھیو بخم لغت و کھیر بند موسیٰ خروار

روز خود را در کشتی بود و انوار کے اندازہ

می اهل ایمان جانن طوسی عدیل اویر جاوون

بل اتفاقاً جاں ہو بخیر! او تھے جان مولانا یون

ماہل کا بیان تائیں کہیں سانوں چھوڑ نہ جاؤ

ہیں بھی نال شاؤے آ ہے ہن سان نال رلاؤ

تاجکار اکرن بہتیرا سورت چھ دیو آوے

تا سنه دومان فرقیانده الله پیده کنده بناوی

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلِيلَةَ مَا تَرْجُو لَهُمْ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

ایہ لوگ وہ ہیں جو غریبوں کو ہمارے اسمی مال پر ایسے پھینک دیتے ہیں جیسے کتے اور مرغی ہمارے کھانے کے لیے

ایشان آن گماند که خریدند مگر ای را بعضی از ایشان سود یافت تجارت ایشان را و این شدند

انہاں لوکاں جان خریدی تاں ایسا نہ ہو گمراہی | پس نفع نہ گنتا و بچ اہنا نہ دے نہیں بدایت چاہی

منه وكننا استوقدنا فلما اضاءت له ذكروا له نورهم

منا السنان ومانع من ان اس شخصد ہے جو مال اپنے اگ فرج حادہ کہتا دوا اسد دور کتا الیے نور انہاں

مثال ایسان مانند مثال است که افوخت آتش را بر چوای سوختن کرد آتش نواحی اوراد و سوختن خدا نور ایشان را

مثال مانند این انگ مثال استخص ج اگ جلانی

مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَعَلَيْهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

[illegible]

کے پورے یا اہانتوں کو پتہ نہیں دیکھ دے بڑا کوسے اسے ہیں فراہم نہیں کر دے

تجربہ انہوں نے ان لوگوں کے ساتھ کیا ہے جو ان کے ساتھ رہے ہیں۔ ان کے گناہوں کو ان کے لئے گناہوں کے طور پر دیکھنا۔

تاجانار بال اول دیکھا وہاں دشا دی نقصان

بھی ٹٹاں وچوں حصہ نہ رہی اور نہ مسلماناں
بھ لعل دہر نکاح تہا تہاں کلہ یاک بہاناں

یونیا تے نور ہے وہ قبر خیمہ سوا یا۔

فرقہ راں اندر بولے گئے انہی اودہ لکائی نہ عذر کریں دی طاقت نہ کہ دوسری عیسیٰ بھائی

کسی سوز قیامت نوزد ملی ال نفاقاں تائیں

جان لفر لفاق نہا نہیاں جبرائیل بنی علی علیہ السلام

ہے جو اس کے بعد کہ طرقت ہیات لیا وں

الحمد لله الذي جعل في كل شيء دليلا على قدرته وقوته
والعظمة والجلال والكرامات والآيات والبرهان والبراهين

[illegible]

تے جد فرمودے انہیں اوپر انہاں بھی کہتے

انہیں جانن حیران کری آسمان ایدبر او دھرم بھونک

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَهَبَّبْ سَمْعَهُمْ وَابْصَرَتْ أَعْيُنُهُمْ لَآيَةً عَلَيْهِمْ يُدْرِكُهَا

سج

تے جیکر چاہے اللہ البتہ در کردی سناتے دیکھن انہاں دلوں تحقیق اللہ او پر ہر چیز دے قادر ہے

وَاكَرْهُ اسْتَعَاذَ الْبَيْتَ وَرَكَدَ سَنَوَائِ اِيْشَاں رَا الْبَيْتَ خَدَابِ يَمِمْ حِيْرَ تَوَانَا سَت

تے جو چاہے رب و رکری انہاں سنوائی بنائی
خطف یعنی چپڑ چھٹی مار شتاب لیجائے
علیٰ نے ابن عباس کہن ہو رہت مفسر بھائی
تے برق ایہی تمپکار اس دی چاہا لگ جو مارے
ایہی اسلام قرآن مثال سینہ اندی ب فرمائی
تے آخر میں اں گنوائی بادی روزی اس حیوانان
جواول سوچ جنگ لڑایاں سختیاں گونا گونی
وچہ قرآن جو کفر نہرک داؤ کر انہیں تنہاں لوں
تے وعدہ جنت فضل فتح موبیان ہر ایت والے
ایہ جان پو تو نازل خوش ہو کر ٹرن و قدم گیر
جان دکھ عذاب عید سن وچہ کناں انگن ماون
جان سختی جنگ منافق و یکین سن ہوتوں دردی
جان فتح سلام غنیمت و یکین کھن قدم گیر
ایہ اکثر وچہ محال بعض رفیعہ موضع پایا
ایا اہل نفاق مثال تنہاں جو میں میںہ جنگلوچہ آدمی
دین قرآن مثال میںاں تے سختیاں انگ انہیں
واجب فرض حلال حرام ہی ترک کرن شہواتاں
تے وعدہ جو ہے کر کار بدلش مثل و عید عذاباں

ٹھیک اللہ ہر شے پر قادر اس وچہ شک رانی
صیب متنی سینہ ہی جو شے اتوں ٹھکان ہا
جو ہر فرشتہ بدل توے بعد اس نام ایہائی
تے بعضی اُس آواز فرشتے آگھن رمد پیارے
جیوں اول میںہ وچہ سختی کچن کر کن شکن بجائی
توین قرآن میں اسلاموں ندگی لاناں تے جانال
اوہ اہل نفاق سخت راون عاجز کرن زبونی
بھی کر و عید اباں دوزخ کچن کرک انہاں لوں
ایہ بجلی و انگ یوں چپکار وچہ انہیں اچالے
جان سختی دکھ عذاب سن تلمیظن انگ انہیں
ڈردی موت عذابوں دلوں ہو رس طرف لگاؤں
اللہ گھیر کھٹھے کر سی دیسی بدے ہر دے
چان سختی جنگ نہر میت و یکین ٹھیر دہن کچھیر
سن آگے مظہری کنوں لکھیوی قاضی جو میں لیا یا
رات انہیں ہی کے کر کے بجلی لشک ڈراوے
صوم صلیوہ جہاد زکوٰۃ ہی تکلیفات و دھیرے
اہل نفاق سخت راون انگ انہیں پان اتان
تے برق کہوں چپکارہ مثل غنیمت فتح صحاباں

اللہ انہیں جانن حیران کری آسمان ایدبر او دھرم بھونک
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَهَبَّبْ سَمْعَهُمْ وَابْصَرَتْ أَعْيُنُهُمْ لَآيَةً عَلَيْهِمْ يُدْرِكُهَا
تے جیکر چاہے اللہ البتہ در کردی سناتے دیکھن انہاں دلوں تحقیق اللہ او پر ہر چیز دے قادر ہے
وَاكَرْهُ اسْتَعَاذَ الْبَيْتَ وَرَكَدَ سَنَوَائِ اِيْشَاں رَا الْبَيْتَ خَدَابِ يَمِمْ حِيْرَ تَوَانَا سَت
ٹھیک اللہ ہر شے پر قادر اس وچہ شک رانی
صیب متنی سینہ ہی جو شے اتوں ٹھکان ہا
جو ہر فرشتہ بدل توے بعد اس نام ایہائی
تے بعضی اُس آواز فرشتے آگھن رمد پیارے
جیوں اول میںہ وچہ سختی کچن کر کن شکن بجائی
توین قرآن میں اسلاموں ندگی لاناں تے جانال
اوہ اہل نفاق سخت راون عاجز کرن زبونی
بھی کر و عید اباں دوزخ کچن کرک انہاں لوں
ایہ بجلی و انگ یوں چپکار وچہ انہیں اچالے
جان سختی دکھ عذاب سن تلمیظن انگ انہیں
ڈردی موت عذابوں دلوں ہو رس طرف لگاؤں
اللہ گھیر کھٹھے کر سی دیسی بدے ہر دے
چان سختی جنگ نہر میت و یکین ٹھیر دہن کچھیر
سن آگے مظہری کنوں لکھیوی قاضی جو میں لیا یا
رات انہیں ہی کے کر کے بجلی لشک ڈراوے
صوم صلیوہ جہاد زکوٰۃ ہی تکلیفات و دھیرے
اہل نفاق سخت راون انگ انہیں پان اتان
تے برق کہوں چپکارہ مثل غنیمت فتح صحاباں

بسم اللہ الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
رسول الله في
الارضين
والذين هم
الانبياء
والذين هم
المرسلون
والذين هم
الصلوة
والذين هم
الزكاة
والذين هم
الصيام
والذين هم
الحج
والذين هم
العمرة
والذين هم
الصدقة
والذين هم
الزكاة
والذين هم
الصيام
والذين هم
الحج
والذين هم
العمرة
والذين هم
الصدقة

اوه سختی تے تکلیفان اگلیاں سمجھو اُنہاں بھلاوی
و عینہ اچاں سنن منافع انگلیاں کنوچہ پاوان
دردے موت مشقت جنگوں کنن سنو بھراؤ
تا دنیا حرض نہاندی نظر اضعیفوں ضعف اودا کو
فرق نوں حق باطل نوں باطل و کھین وشن دیوی
تا جو حیران منافق رہن کھلوئے وچا انہیرے
جو حس ضعیف ہٹاوی بخشنے حاس صحت صفائی
ایضا ہر اکھیں کن و نجاوے چاہے جدا ایا

جاں فتح غنیمت و کھیں سو کھارہ سلام سیاو
یا سبق لیلان وشن جو سد ہے راہ بلاون
کس قرآن سنیں پار و رولانل محبا و
جان سبق غنیمت فتح سلام تو شوکت شان سیاو
یا ویکو دلیان وشن نظر نہاندیوں ضعف اٹھیکو
جان سبق غنیمت کچھے انہیرا سختیاں الائیہ
جے اسے چاہے دور کیے تنہاں شنوائی مینائی
یا جیو نہ کن تے اکھیں دلہیاں استہان و نجا یا

يَا أَيُّهَا النَّاسُ عِبِدُوا رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

اے لوگو بندگو کرو رب اپنے دی جس نے یہ اکیاں انسانوں تے انسانوں اگے تے اس عین تیں کچھ
اے لوگو جو رب اپنے لوں جس نے تیں باپو
تے اگلے بھی اس طقتے تالین کچھ اگ جلاوی

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فَرِاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

جس نے بنایا و سہوتا ڈی زمین نوں تہہ و چھاونا تے آسمان نوں چھت و انا ریا آسمان تھیں پانی
آنک ساخت براے نما زمین را بساطے و آسمان را سقفے و فرود آورد از آسمان آبے

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ فِي السَّمَاءِ سَبِيلًا لِّتَبْتَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

جس نے بنایا و سہوتا ڈی زمین نوں تہہ و چھاونا تے آسمان نوں چھت و انا ریا آسمان تھیں پانی
آنک ساخت براے نما زمین را بساطے و آسمان را سقفے و فرود آورد از آسمان آبے

فَاذْكُرُوا اللَّهَ إِذْ أَنْتُمْ مُعَلِّمُونَ

پس یاد کرو اللہ کی یاد دہانی کے واسطے کہ تم اس وقت تھے کہ تم کو تعلیم دے رہے تھے

پس یاد کرو اللہ کی یاد دہانی کے واسطے کہ تم اس وقت تھے کہ تم کو تعلیم دے رہے تھے

بسم اللہ الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
رسول الله في
الارضين
والذين هم
الانبياء
والذين هم
المرسلون
والذين هم
الصلوة
والذين هم
الزكاة
والذين هم
الصيام
والذين هم
الحج
والذين هم
العمرة
والذين هم
الصدقة
والذين هم
الزكاة
والذين هم
الصيام
والذين هم
الحج
والذين هم
العمرة
والذين هم
الصدقة

بسم اللہ الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
رسول الله في
الارضين
والذين هم
الانبياء
والذين هم
المرسلون
والذين هم
الصلوة
والذين هم
الزكاة
والذين هم
الصيام
والذين هم
الحج
والذين هم
العمرة
والذين هم
الصدقة

نہ بختے مثل مانند بھی معنی صدایہائی
 مثل جو آدم و انگ آدم دی گائیں و انگوں گائیں
 لعل عسے دی معنی شاید دونوں حرف امیدال
 ایسے بند مانوں عام حکم رب کرو عبادت سکر
 زمین آسمان بنایوں فصلوں بختے رحمت باران
 جو اینہاں صفات و الا اسدی خاص عبادت آئی
 و انکم تَحْلُکُنْ کیا رہ خوب تیں سبہ جانو
 وچہ مشکوۃ بخاری مسلم بن مسعود روایت
 حضرت اکھیا یہ جو الہ مال بشریک پوکاریں
 عبادت نرا سجدہ نہیں بل صوم صلوۃ رکوتاں
 بدنی صوم صلوۃ تے مال زکوۃ نذر قربانی
 ایسے قسم اللہ نوں خاص نہ سیر کسی وچہ آیا
 وچہ تفسیر غیری اس آیت دے تحت لیاے
 ایہ ظاہر کفر تے غیر عبادت وچہ جو شرک ملاوٹ
 اوہ نام غیر ان اجپدے جیونکر رب اذکر کچوے
 ہک پنج کرن قربانیاں نذران کارن غیر الہی
 ہک غیر الہ نام دیکارن سختی وقت بلاییں
 ہک نفع اسید غیر الہ تھیں رکھن منگن بخت مردا
 جے کرن وسیلہ نام کسے دا جو مقبول رہاے
 اس صورت وچہ شرک نہیں اس حاجت بختیں چاہی
 ہک نام غیر الہ دا نام الہ دے نال برابر کردی
 ابن ماجہ سورنسائی ابن عباسوں کرن وایت
 مَا كُنَّا اللَّهُ وَشِئْنَا لَعْنَةُ جَبْرَتٍ چاہے

اسدیاک مانند مثل تھیں انیوں صدوں بھائی
 تے صدان جویں انبیہ اچان جمع نہ ہوں کھنایں
 پر وچہ کلام ربانی معنی ثابت پکت کویدیاں
 جو پالہنا راوپا وں والا جدی ایڈپا رے
 فر کھیتی گھاہ اناج نکالے میوے باغ بہارل
 نہ اسدی و عبادت جو وچہ صفت نہیں ایہ کائی
 جو الہ باجہ نہ ایہ کسے صفات شرک کوں فرانو
 کسے کیتا سوال نبی نوں کپڑا دے اگناہ نہایت
 تے اللہ پیدا کیتا تینوں غیر اگے جھکھ ماریں
 ہے ترمی قسم عبادت بدنی مالی قولی باتاں
 قولی ہے تسبیح تلاوت ذکر ثبات ربانی
 یہ جیونکر پیر پرستیاں ہک سجدہ شرک ٹھہرایا
 جو وچہ عبادت رب بدی جنہاں ہو شرک یا ملاوٹ
 اوہ بھی کہتے ہک ایناں تھیں کر جو غیر کلاں
 اوہ قرب حصو غیر ان اوہو شرک نام سدید
 ہک بندہ عبد فلا نے رکھن شرک نام تباہی
 جو تا اوہ دفع بلاییں ہو وں شرک پچو کوپایں
 کرن سچو غیر ان شرک وین شرک فساداں
 رب تھیں منگ مراد کن ایہ حرمت نال فلانے
 نام ولی دا ہو یا وسیلہ جو مقبول الہی
 قدرت عام تے علم اند جیوں آیا وچہ خبر دی
 جو بہت شخص نبی نوں اکھن اکھیا وچہ حکایت
 تے جو نوں چاہیں حضرت اسنوں وکیا کسے ہے

۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

فول مینوں نہ ٹھیکر پار بنیاشل شریک بنایا
بھی انیوں ہوو جیہ احمد ہوا بودا و نشانی
بھی لکھیا جوین عباوت غیر اللہ دی کفر ایماں
یعنے سرخود اس دا لکھیا من فرض کچھانے
بھاویں اسلام حکم مخالف ظاہر حکم الہا ہوں
یہ بھی کفر محدث لکھیا دیکھ غریبی والے

بلکہ آگہ جو اللہ کو چاہے یہ سمجھایا
ہو رہا ہے مابقیہیں وچ غیری کنوں ہدیہ الی
توین اطاعت غیر ہے سقلالوں بھائی
نہ رب حکم ہو چاؤن والا اسد ز تائیں جانے
تا بھی اس تقلید ضروری جانے بھل رہا ہوں
ایک دن و احباب ہمہ تھیں سدی سند لکالے

وَإِذْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ

تے جیکر ہولتیں وہ رشک و اسچیز بھین جواتاری سال پر بندہ اپنے دیو پس لیا وہک سورت مانند سہی
 و اگر ہستیہ رشک از اپنی فرو و آو دیم بر بندہ خود پس بیاید یک سورت مانند آن
 تے جیکر ہولتیں وہ رشک و اسچیز اسل ایہائی بندہ اپنے تے پس لیا و سورت و انگ اس کائی

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ حَادِقِينَ

تے بلا و حاضر اپنیاں نوں سوا الموم جے ہولتیں سچے

و بخوانید دگاران خود را بجز خدا که هستی استگویی

تے مددگار بھی اپنے چور باجھ بکرا ڈسارے
شہدار کنوں مراد جو حاضر وقت فصیح عربیے
ادہ آپے سچ گواہی دیں فرق زمیں آسمانی
پاک کھن شہدار مراد اوہ جہناں عبادت کروے
معجزہ اید قرآن اچھا تیک قیامت جاری
حضرت کعبہ ثمر علیا لکھیا جان سکے واسے
ادہ ساری عرب مخالف دشمن سب بیٹو نصاری
جہناں نصیب ایمان آ باجہ سنے ایمان لیا ہے

جیکر ہوتیں سچے جو اوہ بندہ کرے ہمارے
 ہوتیں بناوا وہ بھی دیکھیں نالے کلمے رب دی
 بندیاں قول نہ لدا ہرگز نال کلام ربانی
 بت رئیس بلاؤ اپنے مدد کرن جو سر دے
 آج لگے کسی حق میں تھے ہرکامورت ساری
 لکھن پڑھیں والے سب حق میں عاجز ہوئے زاری
 پرست ہند نہ بنی کے حق میں کر کے چاری
 سنے جو محمد دم نہ منیاں ضد دل حسدوں کفر کماؤ

[illegible]

فَإِلَهِ تَفْعَلُ أَوْ لَتَفْعَلُنَّ النَّارَ الَّتِي وَقُوهَا النَّاسُ

ترجمہ کرتا ہے کہ کسی نہ کر سکو گئے پس جو اس آگ میں جھپکے جو بالین ہر آدمی

پس اگر نہ کر دے دہر نہ ہو انید کر دے پس ہر گندہ لڑاں آتش کہ بہرہم آن مردماں

وَالْحِجَارَةُ إِعْدَتْ لِلْكَافِرِينَ

ترجمہ کرتا ہے تیار کی گئی تھیں واسطے کافرانہ

دشمنانہ باشد تیار کردہ شدہ براے کافران

جو بالین ہر آدمی تیار ہے تیار کفاروں	جے ناکتاتان کدی نہ کر سو کردہ پر میراں
نہ بالین و زخ پتھر گندہ یک کالے پر پتھر تھیں	ایہی سحر غیبی خبر جو کہی نہ ہوگتاتان تھیں
ہر کس جو بت پتھر اوہ شرم ظہری اندامی	ہر اکس ہر پتھر بلن آتش سخت اوہی
جے منکر ہو سو و زخ شرم سمنوں دلون بجائو	میں جہتیں عاجز ہوئے لیا دن مثل قرآنوں

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

ترجمہ کرتا ہے کہ انہوں نے ایمان لیا ہے کہ انہوں نے نیک کیے جو سطر انہوں نے باغ میں جو گدیاں میں تھیں انہوں نے نہراں

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

ترجمہ کرتا ہے کہ انہوں نے ایمان لیا ہے کہ انہوں نے نیک کیے جو سطر انہوں نے باغ میں جو گدیاں میں تھیں انہوں نے نہراں

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

ترجمہ کرتا ہے کہ ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

ہر بار کہ روزی دیا وہ شونہرا انجا از قلم میوہ روزی ان گویا کہ اس ہاں کہ روزی اوہ شونہرا بودیم پیش آریں

وَأُولَئِكَ مَتَّاعَاهُمْ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ وَيَخْلِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ وَيَخْلِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ

و آفریده شود بایشان آن روزی مانند یکدیگر و بر یکدیگر ایشان در آنجا زمانه یک کویت باشد ایشان را آنچه بیاورد

انسان کن یو یاں پاک جنت و جہنم ہست تو میں
 چو مال علم کے شیت نیک ہی صبر اظہار معافی
 جاں بہکھاؤں فرد و جاوید کس نہ ہو ایو
 کہ کس جو تکبیر تہہ بہا اک دیدہ ہے
 کہ کس ہر شاہ نام انسان ہر لذت مرد و جدائی
 ہی کل برائیوں تلے پائیں مغیور بن قبول
 شاہ راؤ (کدی نہ پیری دکھ ازار کداسی
 ابو ہریرہ کہے جو مسرور عالم محمد فخر پایا
 فرد و جماعت کو کعبہ دلی دلوں تائیں کران
 گستری و ناگنجا راہنماں کس نہ ہو ارشید
 او سید رہنما کس مرد و عورتی دم نہ ہو یا نہ
 بھی ہو نہایت دو بیو یاں سرور و بستی پاوی
 سترے و چون باق تہا ندی کھد و سیاہ
 روشن نہ زمین آسمان بھی غنہ حقیر جہاں
 بھی ہو رفاہیت ابو ہریرہ خود سرور فرمایا
 کدیاں کس حمان ہمیش پوشاک نہ کہنے ہوئی

Handwritten manuscript page from the *Majma' al-Bihar*, featuring dense Arabic script in Maghrebi style. The text is arranged in vertical columns, with a prominent heading at the top center reading "مجموع البحار". A large, stylized decorative element, possibly a signature or seal, is visible in the lower right quadrant.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پس از آنکه بیان کند مشاعر را بشمار
چون ناله ای که در دلش می آید و سر

وہ پوچھتا ہے کہ میں نے اللہ کو سنایا	جو جس کا یہاں میں نے سنایا
میں نے اللہ کو سنایا	جو اس کا یہاں میں نے سنایا
میں نے اللہ کو سنایا	جو اس کا یہاں میں نے سنایا

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَعَلُوْا اَنْهٖ لَمْ يَخْشَ

پس ایمان والے لوگ جو ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَعَلُوْا مَا ذَاكَ اَرَادَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ

پس ایمان والے لوگ جو ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا

بِضَرْبٍ كَثِيْرٍ اَوْ يَهْدِيْ بِكَثِيْرٍ اَوْ مَا يُضِلُّ بِكَثِيْرٍ اَوْ يَهْدِيْ

پس ایمان والے لوگ جو ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا

الَّذِيْنَ يَنْتَظِرُ عَذَابَ اللّٰهِ مِنْ اَعْمَالِهٖمْ اَوْ يَهْدِيْ بِكَثِيْرٍ اَوْ مَا يُضِلُّ

پس ایمان والے لوگ جو ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا
پس ایمان لیا	پس ایمان لیا

Handwritten marginal notes in Urdu script, likely providing commentary or additional verses related to the main text.

Handwritten notes at the bottom of the page, possibly a summary or concluding remarks.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ

اوہ اللہ اوہ جس نے میدانِ کشتی و لسطاؤں میں جو کچھ وچر میں ہم سب پر قصد کیا طرفِ آسمان

۱۷۰
عے آنت کہ مہاجرین کے لئے انچھ وزمین ست تمہیں قصد کردوسے آفریدن آسمان

ہے اور جس ایسا جو سب چیزیں ہوتاں کارن
تجھ اس حقیر قصد کیا اس طرف آسمان ہوا

فَسَوْفَ نَسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ

فردست کیتا امانتوں است آسمان سے اودہ مال ہر چیز دے جانے والا ہے

پیرم است که دانه را بسفت آسمانم او همه چیز داناست

آیت اسماء خاتون است او سرشے نوا جانے

حوار از من کشته شود قوتها بدین اسباب منک

چو کھمزم زمر را نام را امت سوار دلائے

خود و فرزند و در جمیع نوا برین آسمان شکا

۱۵۹۱ ۱۵۹۲ ۱۵۹۳ ۱۵۹۴ ۱۵۹۵ ۱۵۹۶ ۱۵۹۷ ۱۵۹۸ ۱۵۹۹ ۱۶۰۰

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

تے مادر کمرستہ کے واسطے وشتماں پر تحقیق کر کے والا ہاں چیزیں و نمائے

و اما که خور گفت پروردگار تو هم ششگان که من پیدا کننده ام در زمین جا نشین را

تے کرتا بادشاہ اس کے ساتھ ساتھ

سہوچہ علی الاعمال خالہ نرم اسماء امانے

بہت بڑی ایسا خانہ جس میں ہزاروں آدمی

در کف یک دشتیار به صحرای تهران می کشیدند

الملك آبا سردار تنها مهر مرشد و دلا عالم

ادامه یاکشید و در دوسومین المله و بیادشاهی

پہلے میں چاہتا ہوں کہ میں نے یہ سب کیا ہے

والمحمدية

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 والصلوة والسلام
 علی سیدنا محمد
 وعلی آله الطیبین
 الطاهرین
 المعصومین
 أجمعین

بسم الله الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 والصلوة والسلام
 علی سیدنا محمد
 وعلی آله الطیبین
 الطاهرین
 المعصومین
 أجمعین

کہی دج زمین عبادت کرد اکی جنیت اسمانی	دو چو چیل دیر دویابی بدعا مدد شیطان
واسنوں بن شکر بکھیا میں کہ نامب کردا	اود نامب توبہ حضرت آدم تا بعد امر دا
تاکم امرہ ادا کرے ہو لوکاں جی بھی جاری	تے بدی زبان ادا وراء و کیا و خلقت کاری
درب آول کر تابی حاجت بندیاں حاجت آبی	اسان تاپہ وسیلے جنوں شکر مینا فیض آبی

قَالَ الْجَنُّ فِيمَا عَنِ يَفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ

کہیا فرشتیاں مے کیا پیدا کردا میں توں دج زمین مے جنوں فساد کر گیا وچا سگہ آوے کھو کھو
 تفسد آیا آفرینی در زمین آزار تباہی کند راں و بریزد خونہا را

کہیا فرشتیاں پیدا کریں کیوں اسوچا اسان تیرا

وَمَنْ يَمْشِ عَلَى سِدْرٍ مَّجْلٍ وَلَقَدْ سَلَّكَ قَالَ لَيْسَ أَكَلُهُ وَلَا تَغْلُكُونَ

تھیں تھیں کہ بیان حال تھیں تھیں توے پاکی ذکر در بیان اسے تھیں فرمایا تھیں میں چا مذا بان چون تھیں چا
 ومانتھیں تھیں باجہ توہ کی بیان مے تھیں براسے تو گفت العتہ من پیدا تھیں تھیں شامبہ اسبہ

تے ہمیں کراں تھیں من جمہ سے پاکی تھیں تھیں	رب فرمایا تھیں میں چا مذا بان چون تھیں
سبحان اللہ و بحمدہ دینہ را تھیں اسان سوہا وے	ابہ فضل کل کلاموں و در فرشتیاں بنی تبا و
باکس سوال فرشتیاں دایہ جہت تھیں یا	وہ حکمت دی تھیں لگے عجب اسکا روں با
رب فرمایا میںوں معلوم تھیں تھیں کالی	بنی ولی اس تھیں ہوسن صالح نیک کمانی

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكِ

تے سکھی یا خدا تعالیٰ نے آدم نوں نام چیزاں سے سے فریش کر لیا انہاں نوں اوپر
 فرشتیاں سے

وہا موخت خدا آدم را نامہا سے مخلوقات ہمہ باز پیش کرد آنخیز ہارا بر فرشتگان

تے رب سکھا آدم تھیں نام مقامی چیزاں	فرشتیاں پیش اوہ چیزاں اپہاں کراں تھیں
-------------------------------------	---------------------------------------

بسم الله الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 والصلوة والسلام
 علی سیدنا محمد
 وعلی آله الطیبین
 الطاهرین
 المعصومین
 أجمعین

فَقَالَ يَحْيٰى بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى كُنْتُ صَدِيقًا

میں فرمایا خیر یہودیوں نال ناماں انہاں خیراں دیا کہ سے جیکر ہو تیس سے

اس گفت خیر یہودیوں میں رہا ہے اس خیر دا اگر مستید شمار است گویاں

جیکر ہو تیس سے اپنے عوی و چو کہند سے
سڈو جہی نہ اگر علم کرسی حلق ہویدا
جو اس دٹھا سیاہاں قضا کے اسپس آمادہ
اس آیت تھیں ظاہر چاہے دٹھا نشان علم دا
باب آکھن نام فرشتیاں بعض نام کہیں بیابالی
باب کہیں جنتاں جب سکھایاں ہر تھیں جن لائے

فرانکھوں خیر یہودیوں میں رہا ہے اس خیر دا اگر مستید شمار است گویاں
سن و چو معالہ کیا فرشتیاں جے رب کہیں پیدا
ادہ بھانویں بزرگ عالم موسیٰ ساون علم زیادہ
ناظا ہر گیتا رب انہاں تول فضل علم آدم دا
ابن عباس کے ہر شے دانام تا بیابالی
باب آکھن نام اولاد آدم دے اندہ با سکھاو

قُلْ اَوْسِحْكُمْ عَلٰى كُنَا اِلٰهًا مَا عَلِمْنَا اَنْتَ الْغَايَةُ الْحَكِيمُ

اسیاد فرشتیاں پاکی تینوں نہیں کہ علم واسطے ساق گراں جو سکھایا تول ساون تحقیق توں میں نہ علم زکندہ الا
لقتند بیابالی یاد سے کہیں نہ انیت بیچ علم مارا اگر آتو مٹو مارا البتہ توئی دانا باجست

مگر جو تہ سکھایا تول میں علم حکمت دسا میں
بھی کیاں مکاں والا جہد کہ کم خطا نہ جاوے

کیا فرشتیاں پاکی تینوں علم اسان کہہ نابلیں
حکیم یعنی حاکم عادل بنویں ایہ فرماوے

قَالَ يَا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاسْمَائِهِمْ فَلَمَّا اَنْبَاَهُمْ

کہیا اللہ تعالیٰ نے ارا آدم خیر دیہ انہاں نال نام انان خیر اند سے فرجہ خبر دتیس انہاں تول
فرمودا سے آدم خبر دہ فرشتگان را بنام این خیر با پس حوں خبر دار کرد البشاں را

رَبِّ اَسْمَاءِهِمْ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكَ

نال ناماں انانہاں سے کہیا بھلا نہیں کیا سی میں بتاں تول دوران

بنام سے انہاں فرمودا آیات گفتہ دوم شمار
رب کہیا ارا آدم دس انہاں تول نام ہشتیاں میں

حال کہیں نام تاریخیہ زنا کہ
نالاں ناماں انانہاں سے کہیا بھلا نہیں کیا سی میں بتاں تول دوران

الغیش
میں فرمایا خیر یہودیوں میں رہا ہے اس خیر دا اگر مستید شمار است گویاں
سن و چو معالہ کیا فرشتیاں جے رب کہیں پیدا
ادہ بھانویں بزرگ عالم موسیٰ ساون علم زیادہ
ناظا ہر گیتا رب انہاں تول فضل علم آدم دا
ابن عباس کے ہر شے دانام تا بیابالی
باب آکھن نام اولاد آدم دے اندہ با سکھاو
اسیاد فرشتیاں پاکی تینوں نہیں کہ علم واسطے ساق گراں جو سکھایا تول ساون تحقیق توں میں نہ علم زکندہ الا
لقتند بیابالی یاد سے کہیں نہ انیت بیچ علم مارا اگر آتو مٹو مارا البتہ توئی دانا باجست
کیا فرشتیاں پاکی تینوں علم اسان کہہ نابلیں
حکیم یعنی حاکم عادل بنویں ایہ فرماوے
کہیا اللہ تعالیٰ نے ارا آدم خیر دیہ انہاں نال نام انان خیر اند سے فرجہ خبر دتیس انہاں تول
فرمودا سے آدم خبر دہ فرشتگان را بنام این خیر با پس حوں خبر دار کرد البشاں را
نال ناماں انانہاں سے کہیا بھلا نہیں کیا سی میں بتاں تول دوران
بنام سے انہاں فرمودا آیات گفتہ دوم شمار
رب کہیا ارا آدم دس انہاں تول نام ہشتیاں میں
حال کہیں نام تاریخیہ زنا کہ
نالاں ناماں انانہاں سے کہیا بھلا نہیں کیا سی میں بتاں تول دوران

فرشتیاں اور وہ کافر بھی ہیں بدایاں کنند و بہ
 سن و چہ معاملہ ابوہریرہوں با اسناد و بنا و
 جہا بود و شیطان تہ و تہ و تہ و تہ و تہ و تہ

ایچن فرستہ تیرہ سورت و اہلقت دیکھیا ہے
 جو بی کتبہ احمد بنہ آیت پر حکم کجہ سے جاوے
 اس فیاض کم جہنت میں نمایاں دفعہ بینوں

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا

تے کہیا اسان اور آدم و حوا اسے بیوی پیری چہشت تہ تے کہا اس تیس گشاہ جتوں چاہو تیں

وَلَقَعْنَاهُ مِنْ أَدَمُ سَكْرَتِ كُنْ تَوَدُّرَانِ تَوَدُّرَانِ تَوَدُّرَانِ تَوَدُّرَانِ تَوَدُّرَانِ

تے کہیا اسان کا ہم و اس تیں سن بیوی چہنت تے کہا اس تیس گشاہ و فرجہ چاہو سہرمت

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الضَّالِّينَ

تے ناں تیرے چاہو اس درخت سے فرسواو گے ظالماں تیں

وزیر یک مشورہ یابی و رخت پس خواہید شد از ستمگاران

تے تیرے اس رخت نہا سو فرستیں تفسیر ظالم
 ابن عباس نے کہو قتال اوہ رکہ سبیل کہ آیا
 سنے ظلم و حق کے دو دیون دو جے تا میں
 سن و پیرہ معاملہ آدم جسوں جنت و چہ نکوی
 نہ دیکھ نہ دور نہ خبر آدم نوں دھنی جاں نیاں
 آدم کھیا کون تاحہ اکھیا میں بیوی تیری

ایک خاص تحریر ہے جس نے خیر اوہ ان کے معاملہ
 ابن مسعود انکرتے ابن جریج انکیر تہا یا
 و چہ اصل ظلم و اسنے رکھن شوق با تہا یا
 ستا آدم کھیا و کھیاں حوا پس اہوئی
 اوہ علی احسن صورت بیٹھی سر دی کول و سیاہی
 رب تیری خاطر بینوں سر جہا تیںوں خاطر میری

فَاذْهَبَا إِلَى الْجَنَّةِ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ

فرنگا یا انہا تیں شیطان نے ابن جنت تیں نکا یوں انہا تیں سچہ تیں جو آہے وچہ اوسد کو

پس بلغزائید ہر دور شیطان از انجا پس بیروں آورد ایشان را از ان نعمت کہ بودند و رآں

پس شیطان بھرا انہا جنت تیں تہا یا

جس نعمت وچہ ہے دو دیون باہر اس کہ کٹھالی

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like "ایک خاص تحریر ہے جس نے خیر اوہ ان کے معاملہ" and "ابن مسعود انکرتے ابن جریج انکیر تہا یا".

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "فَاذْهَبَا إِلَى الْجَنَّةِ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا" and "وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ".

وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

تے کیا اسان از جاو بعض شاداوا سے بعض سے دشمن ہے تے وسط ساڈے وچ
و فرمودیم کہ فرورید بعض شما بعض را دشمن باشد و شمارا بست در

الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ

زمین دے جائے آرام دی تے فائدہ مندی ہے مدت تا میں
زمین آرام گاہ دہرہ مندی تادے

<p>تے اکیسا اسان جو تے و بنو تیں کد و جو ویرائیں اھبطوا لفظ جمع دا ہے اے آدم حواد و لوں سرانہ پ پھاڑ جو ہند زمین وچ آدم اوتھ اتاریا تے جدہ حرمین وچ پاس کے تہ خوا آئی ویرعدادت آدمیاں ہو رہاں سپاں آخر تائیں ہور وچ معاملہ ابن عباسوں با اسناد لیا یا جو سٹ مارے ویروں ڈرد اکیسا ہاتھوں ناہیں ہور الو سعید جو خوری آکھے معنی صبر فرمایا پس وچ بدینے سب جو ویکھو تہ دے دن خبر کرے وچ تفسیر عباسی مور بھی اینہاں چو پان ناے اتھ لفظ جمع دا اسکارن جو وچ اولاد بھی آہی</p>	<p>تساں کارن وچ زمین آرام تے فائدہ مہ دیا تائیں ہاں کن ابلیس نے سب بھی ناے جمع کدھو ابویں تے ابد شام دلایت شہر ابلیس تقائیں ماریا تے عصفناں وچ سپ گایا دیکھ معاملہ بھائی بھی آدمیاں ابلیس عداوت ظاہر آکھ سنائیں جو حکم اسانوں مارن سپاں چھوڑن وانہ آیا ہاں جدہ تھیں ویر سپاں ذات تھیں صلح نہولی کد آیر جو وچ بدینے ٹور جناب ادہ سلام لیا یا جو غیر بھی کھو مارو ہے ادہ شیطانوں ہول نہ ڈھو مدارک وچ صحیح جو آدم حواد وویں نکالے وچ صورت طہ اھبطوا اٹھیا دواں کارن بھائی</p>
---	--

فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَتًا عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

فرسکھ لے آدم نے اپن رب تھیں کلمے تار جمع کیتا اے اے آدم اسد تحقیق ادہ رجوع کر نیوالا امر بان
پس فرارگرت آدم از پروردگار خود سخنے چند پس بازگشت خدا بہر بانی ربوبی البتہ اوست بازگردید بہر بانی

اچھاں کر کے چلے جانا ہے
خود ہی میں سے اس میں
کدھو ابویں
تے ابد شام
تے عصفناں
بھی آدمیاں
جو حکم اسانوں
ہاں جدہ تھیں
جو وچ بدینے
جو غیر بھی
مدارک وچ
وچ صورت طہ
تساں کارن
ہاں کن ابلیس
تے ابد شام
تے عصفناں
بھی آدمیاں
جو حکم اسانوں
ہاں جدہ تھیں
جو وچ بدینے
جو غیر بھی
مدارک وچ
وچ صورت طہ
فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ
فرسکھ لے آدم
پس فرارگرت آدم

یَسِّرْ لَنَا رِزْقَ الْبَرِّ اذْکُرْ وَاِنْعِمِ عَلَی الَّذِیْ اَنْعَمْتَ عَلَیْکُمْ

ای اولاد یعقوب بنی تمیم یاد کرو نعمت میری چه نعمت کتنی من آری تبه ای و فرزندان یعقوب و کنیز نعمت مرا که انعام کردم

ای یعقوب و فرزندان میری نعمت تسبیحیت را و	جوسین انعام کیتی تاساں او پر نعمت شکر گذارو
اسرا بنده ایل ہے نام خدا عبرانی	ای لقب آہا یعقوب بنی و افغان بنده رحمانی
جو اکلایاں و پانوا انوجہ سہوی ذکر تہماں انعاماں	پیوہ او دایندی نعمت دا بھی لازم شکر تہماں

وَاَوْفُوا بِعَهْدِیْ اَوْفِ بِعَهْدِکُمْ وَاٰیٰی فَاَرْهَبُوْنَ

تے پورا کرو عہد میرا تا پورا کران میں عہد تہاڈا نے میں تمہیں پس ڈرو

و وفا کنید پیمان ہر تامن وفا کنم پیمان شمارا و امن تبر مسید

ستہ پورا کرو عہد میرا میں عہد کران تہاں پورا	تے میں تمہیں ڈرو عہد نہ توڑو شکر خوشگوار
اوہ وچہ دہا لم عہد جو بادہ تریکچہ وچہ کوئی	چٹوس سپارم دو جے پاوہ مسیوم کوئی شکر
جو قائم کرو نماز کوہ تے رب سول منیا ہو	تے باری کرو رسولان حسد رینوں قرض دیو لیتے
تا بخشاں تہاں گناہ تو کرسان جنت داخل ساکر	جے اوہ تسبیح پورا کرو تاس غنیلوں کھولال ٹاہی
شاہ عبد القادر کہیا اوہ شام ولایت بٹ ساکر	تے عمل تو بات اپر نہ انہاں قول قرار پکاسے
تے کہیا جو بنی میں بھجال اسدی گر ہو دگر گاری	جو عہد رکھو تاشام ولایت سبت تہاں سہاری
فرانہاں نیت بدل گئی تد لگے رشوت کھاو	تے دنیا طمع خوشاں لکارن حکم شرع بدلاو
جان نبی محمد آئے مول نہ تابع داری کیتی	وچہ تو ریت جو صفت نبیدی بدل گیتی بدیتی
ہن اپنی نعمت انہاں خیانت اسد یاد کراو	و اذا تلے لگ ایتھوں میک تہماں فصحاو

وَاِنْوَابَا اَنْزَلْتُ مَصْرَقًا لِّمَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا اَوَّلَ کَافِرِیْہٖ

تے ایمان لیا ہونا لپیچہ دی جہا تہاں میں سجا کر نیوالی اسطے اسچیز دی جو نال تہاں دی ہوتے نہ ہو و پہلو کافران اس سے

دایمان آرید با پچہ فرمود آوردم باور کنندہ آنچه باشما هست و مباحثہ نخستین شکر آن

دایمان آرید با پچہ فرمود آوردم	باور کنندہ آنچه باشما هست	و مباحثہ نخستین شکر آن
--------------------------------	---------------------------	------------------------

اسرا بنده ایل ہے نام خدا عبرانی جو اکلایاں و پانوا انوجہ سہوی ذکر تہماں انعاماں
 ای یعقوب و فرزندان میری نعمت تسبیحیت را و جوسین انعام کیتی تاساں او پر نعمت شکر گذارو
 ای لقب آہا یعقوب بنی و افغان بنده رحمانی پیوہ او دایندی نعمت دا بھی لازم شکر تہماں
 تے پورا کرو عہد میرا تا پورا کران میں عہد تہاڈا نے میں تمہیں پس ڈرو
 و وفا کنید پیمان ہر تامن وفا کنم پیمان شمارا و امن تبر مسید
 ستہ پورا کرو عہد میرا میں عہد کران تہاں پورا تے میں تمہیں ڈرو عہد نہ توڑو شکر خوشگوار
 اوہ وچہ دہا لم عہد جو بادہ تریکچہ وچہ کوئی چٹوس سپارم دو جے پاوہ مسیوم کوئی شکر
 جو قائم کرو نماز کوہ تے رب سول منیا ہو تے باری کرو رسولان حسد رینوں قرض دیو لیتے
 تا بخشاں تہاں گناہ تو کرسان جنت داخل ساکر جے اوہ تسبیح پورا کرو تاس غنیلوں کھولال ٹاہی
 شاہ عبد القادر کہیا اوہ شام ولایت بٹ ساکر تے عمل تو بات اپر نہ انہاں قول قرار پکاسے
 تے کہیا جو بنی میں بھجال اسدی گر ہو دگر گاری جو عہد رکھو تاشام ولایت سبت تہاں سہاری
 فرانہاں نیت بدل گئی تد لگے رشوت کھاو تے دنیا طمع خوشاں لکارن حکم شرع بدلاو
 جان نبی محمد آئے مول نہ تابع داری کیتی وچہ تو ریت جو صفت نبیدی بدل گیتی بدیتی
 ہن اپنی نعمت انہاں خیانت اسد یاد کراو و اذا تلے لگ ایتھوں میک تہماں فصحاو
 وَاِنْوَابَا اَنْزَلْتُ مَصْرَقًا لِّمَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا اَوَّلَ کَافِرِیْہٖ
 تے ایمان لیا ہونا لپیچہ دی جہا تہاں میں سجا کر نیوالی اسطے اسچیز دی جو نال تہاں دی ہوتے نہ ہو و پہلو کافران اس سے
 دایمان آرید با پچہ فرمود آوردم باور کنندہ آنچه باشما هست و مباحثہ نخستین شکر آن

تے قائم کرو نماز اس پنج تے دیہو مال زر کوتاں
یعنی پیر چو نماز محمد نال بھی لتدیاں پیراں
وچہ نظری کہیا مرد جماعت نال نماز گذارن
صحیح بخاری مسلم اند ابن عمر نقیض آیا

تے کو رکوع رکوع کریندیاں نال اداصلو
نمازیہ در رکوعوں باجہ محالم وچہ اخباراں
حوسنت نیچر جب تک تے بعض فرض شماراں
ستاویہ درجہ دہ ہر کلیوں فضل نبی فرمایا

اَتَاْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَاَنْتُمْ تَتْلُونَ

کیا حکم کر دیو لوگاں نوں نال نیکی دے تے بعد اندے ہو جاناں اپنا کاتے سبیں ٹرھدے ہو

آیا سیفر ماید مرد مال را به نیکی و فراموشی کنی و خوشنیت را دشمنان میخواند

الْكِتَابُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

کتاب بھلا فر کیوں نہیں سمجھ دے

کتاب آیات انمید

کیوں دس لوکاں نیکی آتے بھلا ہوا اپنے تئیں
 لغوی کہے غلامیہ واد حق ایہ آیت آئی
 دین اسلام بھی حال نبید اگر دی اینہاں بتل
 بعضے کہن جو عمل نورست اوہ لوکانوں ناو
 اساتے کنوں لبیا یا لغوی نال اسناد بخاری
 دوزخ دیوچ اندراں پیٹوں باہر فرے دوالی
 جو توں اسان نیکی دنیا دسہا کردا منع برائی
 بھی باسناد انس بخشیں لبیا یا خچو مشر فرمایا
 کینچیاں آتش دلیاں ناچو ہوٹھ تھان کتر شیعہ
 ایہ اعظامت تیری جنہاں آپ عمل کاسے

نے پڑھ کر تیس کتاب بانی کیوں فر کھجوا میں
 جان مسلمان انہاں تھیں چھ دو دست پیار و بہانی
 جو سجادین محمد سچا بھیجیا اس نوں اللہ
 تے آپ خلاف کرن تو راتوں صفت نبی دلاؤں
 جو نبی کہیا ایک شخص قیامت دیکھے سخت خوری
 جو نہ کر گہ حاکم اس اودا سچے بچن و فروخ والو
 کی حال تیرا میں کسی میں خود نہ گن نہ کیتا بہانی
 جرات اندر معراج والی میں ٹولہ ملک دسیا یا
 میں کچھ یا جبرائیل کون ایسے سندے حال دسیندے
 پڑھن کتاب تے لوکاں نیکی دس نفس بھلائی

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ

تے یاری باہو مال صبر سے تے نماز کو تے تحقیق اور نماز کو وہی مشکل ہے مگر اپر عاجزی کرنے والا میاں دے

و یاری طلبید یغ و زنجیر جایتها و صیبتها بچهر نماز و البته
خا و شوار است مگر بر فرد تنی کنندگان

[illegible]

فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

بزرگی دینی میں تانوں اوپر جہانانہ ہے • فضیلت دادم شما را بر جهانان

اے یعقوب و فرزندو کرو یا دمیرے احسانا	اے اہل ایمان جو کیم فضل جو دم اوپر جہانان
انہاں ہو دو ادیان را دوس ناے و جہان دنیا	بنو تہاد شاہی ہو غوث بچلیاں شرف ہمتہ آیا

وَأَتَقُوا مَالًا تَجَرَىٰ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلَ مِنْهَا شَفَاعَةٌ

تے پر سیز کرو اسدن تھیں جو فائدہ نہ کر گیا کوئی شخص کو شخص نہیں کہتے ناقبول کیتی جاوے گی سفارش

تے کرو پر سیز اس دن جو کہ کفایت تمھیں کوئی	شخص دے جسے کہ ترا مقبول شفاعت ہوئی
نامقبول شفاعت اہل کفر و حق اہلانی	اہل ایمان شفاعت نال اجماع حدیثاں آئی

وَلَا يُوْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

تے ناپکڑ یا جاوے گا اس تھیں بدلہ تے نا اداہ یاری دے تے جادون گے

وگرفتہ نمیشود از ایچکس بدلہ وذا ایشاں یاری دادہ شوند

تے پکڑ یا مول نجاسی کے شخص تھیں بدلہ کوئی	تے یاری مول نہ دے تے جاس دھمی مشکل ہوئی
اید دیہوداں قول جو ساڈیاں بھاؤ پکڑ یا یا	باپ اساد و بنی ولی سبھا سنا دہ نچشایاں

وَأَنذَرْتُكُمْ مِّنَ الْفِرْعَوْنَ كَيْسُ مَوْءِنِكُمْ مِّنْ سُوءِ الْعَذَابِ

تے جد خلاصی دنی اسان تانوں قوم فرعون دی تھیں جھکاندے آپے تانوں بڑا عذاب

و یا د کنید چوں پر نا بدیشمارا یعنی پیراں شمارا از قوم فرعون کہ میرے سنا میدند شمار اید ترسین عذاب	تے یاد کرو جد اسان چھوڑا یا یواں تانواں سیرا
	قوم کنول فرعون شاں جو دیکھ سمت انیا میں

بزرگی دینی میں تانوں اوپر جہانانہ ہے • فضیلت دادم شما را بر جهانان

اے یعقوب و فرزندو کرو یا دمیرے احسانا

انہاں ہو دو ادیان را دوس ناے و جہان دنیا

بنو تہاد شاہی ہو غوث بچلیاں شرف ہمتہ آیا

اے اہل ایمان جو کیم فضل جو دم اوپر جہانان

نامقبول شفاعت اہل کفر و حق اہلانی

تے یاد کرو جد اسان چھوڑا یا یواں تانواں سیرا

قوم کنول فرعون شاں جو دیکھ سمت انیا میں

و یا د کنید چوں پر نا بدیشمارا یعنی پیراں شمارا از قوم فرعون کہ میرے سنا میدند شمار اید ترسین عذاب

تے یاد کرو جد اسان چھوڑا یا یواں تانواں سیرا

قوم کنول فرعون شاں جو دیکھ سمت انیا میں

Handwritten marginal notes at the top of the page, including phrases like 'فول شایان' and 'فول شایان'.

بِذِجُوزِ اِنْمَاءِكُمْ وَبِاسْتِخْيَافِ اِنْسَاءِكُمْ وَفِي ذٰلِكُمْ

وَج کر دے آہو تہاں تادیاں نوں تے جیو نہیاں رکھدے عورتاں تادیاں نوں تے واپس دے

کر وچ میکروند پیران شمارا ورنہ میگدا استندہ زنان شمارا و دیں کار

بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ

آزایش آہی رب تادے تھیں وڈی آزمائشے بود از پروردگار شمارا

<p>تے وجاس کم آزمائش آہی ب دلوں تہاں بھاری سختی تہاں کم تے نعمت کنوں مذاہ نامی فرعون مصر دیاں بادشاہانہ القہ قیدیوں آیا پیو اسدا ہے مصعب جو ریاں ایٹیا سانی سند دوہاں دا چار سو برسوں دہ آتا کچھ حالی یسوع دا مسلمانانہ تکلیفان میں تباہی تے سبب اصل وچ یعنی جو وچ طلب جبرائیل آیا جو دگر جنگجو چیرا دن سا نہ کم تنہاں نوں مشکل کیں لا یوس اوکھے گوناگون ذیلی کچھ تھکا حصہ تے رہندیاں جبریلین تباہی پتھر ڈھونڈیاں ہو وچ چٹان چلی ہو وچ خراشی کچھ ترکھان نو ہارے کچھ تھیں ات اپون ہر دینہ لہندوں گے بھڑو دیکھ غریباں جبریا یک ہیئہ قید رکھے تے سخت سزا پونہ پونہ ایہی سنت و ہبوا وچ عالم دیکھ تباہی جو بیت مٹاں تھیں یک آتش آہی مصر دیا</p>	<p>تے کم تادیاں تہاں نندیاں کم میں تھیں تھری بلادہ معنی سختی بعضے آکھن نعمت بھائی آل معنی اہل تے بھر خاص اسرافاں آیا جو حضرت موسیٰ دا فرعون اس نام ولیدہ نامی حضرت یوسف وقت آہا ریاں مصر دا والی ولیدہ پلیدی عمر زیادہ چار سو برسوں آہی مسلمان ہوو معاملہ وچادہ تہاں عذاب چکھاں بعضے کم جو مورتوں کیرن وچ عذاب تہاں نوں فرعون کیتی خود خادم مرد زناں سبب سرائیلی ہک راج عمارت کرن تے بعضے اکھ اہن آہی جواہناں وچ زور آور پتھر تھری سنگتراشی ہک پتھر ڈھونڈیاں ہک اسارن وڈی محل بناون تے جبرٹری وچ جھینٹ آہے سرائی جبریا جو لہندہ بول آگے ادا نہ ہو وگرن تہہ تھکا تے عورتاں کنوں تہاں کنادوی بھی تنہاں کنوں یادہ بھی وچ عالم لکھیا جو فرعون نوں مسفہ آیا</p>
---	---

Extensive handwritten marginal notes on the right side of the page, providing commentary or additional verses.

Handwritten notes at the bottom of the page, including phrases like 'بلاؤ مین ربکم عظیم' and 'بلاؤ مین ربکم عظیم'.

ترت زبیں وچ غرق ہو جا سیں تو بہ دے در آیا
 راتیں گھرا می سے آندس مائی دولت لیائی
 اکواری اس کراں زیارت میں محرم ز کھیر
 اول اوہ ایمان لیا یا حضرت موسیٰ آئے
 وچ صندوق کیتا بند لیکر روندی ندی سد ہی
 ایس بقیر غریزی تھیں کر موجب سز کھنایا

پیر چھٹے پھر اکھیں ملیاں تھبت حسنہ قنایا
 اس کیمیاں بد میں اسدا اخادم خوشنایا کالی
 مائی آن ویکھا یا موسیٰ قدم دہریاں ایں
 فرد و جی رات نھوا کر خوشبول کر جامی دتے
 وچ دریا لوڑھا کر غم تھیں روندی مگر آئی
 وچ سورت قصص ای بانی قصہ کریں تمام خدایا

وَإِذْ فَرَقْنَا بَيْنَهُمُ الْيَمَّ وَالتَّيْمَةَ وَآخِزْنَا فِي مَقَامِكُمْ إِفْرَاقًا ۚ فِرْعَوْنُ إِذْ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْكَ فَتَقَبَّلْهُ يَدًا ۚ وَإِذْ تُصَوِّرُ فِي الْوَعْدِ ۚ فَأَنْزَلْنَاهُ فِي الْأَرْضِ مُضًى ۚ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا شِمْلَهُ إِذْ يُصَوِّرُ فِي الْوَعْدِ ۚ فَأَنْزَلْنَاهُ فِي الْأَرْضِ مُضًى ۚ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا شِمْلَهُ إِذْ يُصَوِّرُ فِي الْوَعْدِ ۚ فَأَنْزَلْنَاهُ فِي الْأَرْضِ مُضًى ۚ

تے جد چیر پا اسان نال تھو دریا نون فر خلاصی دی تسانون متعرق کیتا اسان قنم فرعون ی نال تے تین کھدی آئے
 ویا دکنیر چوں شنگا فیتیم شہا دریا راپس خلاصی اویم شمارا و غرق ساختیم قوم فرعون او شماسید یدید
 تے جد چیر پا اسان نال تھو دریا تھیں کجی کر
 جاں بفرعون نون مارن چاہیا حکم موسیٰ آئیتا
 موسیٰ کیا اہنا ننون دیوے بالود چہ گھرانہ سے
 ادہ کفن دفن وچ قبلی ردھے دن ابھدی تائیں
 چھ لکھ دیہنر ار جوان اوہ حبسگی لکھے آئی
 تے جسدن سنگ یعقوب بنیددی وچ صغری آئے
 جاں باہر نکلے راہ نہ بھے اللہ پردہ پایا
 راہ تدبیر اہمال تھیں تچھے انہاں گل سنانی
 جو مصروف مول نکلو جد لگ مینوں نال یجاؤ
 قبر یوسفی کوئی نہ جانے موسیٰ کھلا پکارے
 اس آکھیا قبر جے ویاں تینوں دیس جومیں منگاں
 اس کیا میں بڈھی ناظر مکان مصروف کڈھ لچلیں
 موسیٰ بنیاں تا اس دی قبر اوہ وچ بگردے

تے دو بیا لشکر فرعونے تسان قنم اوہ دیبا کر
 جو اسرئیلیا ننوں کڈھ مصروف اتیں یجاہ میتا
 قبطیا ندی وچ موت پی سب کواری مرم جاندے
 تا موسیٰ ات لے ٹریا اسرئیلیاں تھانوں تھائیں
 جو دیہ برساں تھیں گھٹ باسٹھوں دی لکھے پاؤ
 سترم درتاں سب ہے اتنے رب ددھائے
 جو بڈھی اسرئیلیا ندی تنہاں موسیٰ پاس بولایا
 جو حضرت یوسف سد بھراواں آکھیا موت تھائی
 ایتائیں بند کیتا رب ستہ اکھیوس قبر بتاؤ
 یک بڈھی سد موسیٰ داسنیاں آہی کے کنارو
 موسیٰ دن اللہ تھیں لیکر آکھیا سب دمنگاں
 تے جنت وچ بھی ساتھ رکھیں میں حسین جہنم حلیں
 اس کیتی دعا تھایا اللہ پانی گرد قبر دے

وچ سورت قصص ای بانی قصہ کریں تمام خدایا
 تے جد چیر پا اسان نال تھو دریا تھیں کجی کر
 جاں بفرعون نون مارن چاہیا حکم موسیٰ آئیتا
 موسیٰ کیا اہنا ننون دیوے بالود چہ گھرانہ سے
 ادہ کفن دفن وچ قبلی ردھے دن ابھدی تائیں
 چھ لکھ دیہنر ار جوان اوہ حبسگی لکھے آئی
 تے جسدن سنگ یعقوب بنیددی وچ صغری آئے
 جاں باہر نکلے راہ نہ بھے اللہ پردہ پایا
 راہ تدبیر اہمال تھیں تچھے انہاں گل سنانی
 جو مصروف مول نکلو جد لگ مینوں نال یجاؤ
 قبر یوسفی کوئی نہ جانے موسیٰ کھلا پکارے
 اس آکھیا قبر جے ویاں تینوں دیس جومیں منگاں
 اس کیا میں بڈھی ناظر مکان مصروف کڈھ لچلیں
 موسیٰ بنیاں تا اس دی قبر اوہ وچ بگردے

ایسا کہ تھو دریا تھیں کجی کر
 جاں بفرعون نون مارن چاہیا حکم موسیٰ آئیتا
 موسیٰ کیا اہنا ننون دیوے بالود چہ گھرانہ سے
 ادہ کفن دفن وچ قبلی ردھے دن ابھدی تائیں
 چھ لکھ دیہنر ار جوان اوہ حبسگی لکھے آئی
 تے جسدن سنگ یعقوب بنیددی وچ صغری آئے
 جاں باہر نکلے راہ نہ بھے اللہ پردہ پایا
 راہ تدبیر اہمال تھیں تچھے انہاں گل سنانی
 جو مصروف مول نکلو جد لگ مینوں نال یجاؤ
 قبر یوسفی کوئی نہ جانے موسیٰ کھلا پکارے
 اس آکھیا قبر جے ویاں تینوں دیس جومیں منگاں
 اس کیا میں بڈھی ناظر مکان مصروف کڈھ لچلیں
 موسیٰ بنیاں تا اس دی قبر اوہ وچ بگردے

ایسی دعا کیتی فرموسے جس سے جھبدر ہووے
 فریٹی قبر عندوق لکالیانگ مرہو دایا
 بسیار اقاموسے نریا لوگ مانے ربا گے
 جان خبر ہوئی فرعون تا اپنے لوگ بلاؤسے
 قسم خدا اس ات نہ بولیا کتر ہرگز کوئی
 ستاراں کھ پان کاغذات کر کے دہاوی
 کہا کھن ستر کھ آپ فرعون لشکر سارے
 پانی زور زیادہ عدول شکنس دہ کا لی
 آکھن ہاموسی جو وعدہ کیتا توں اوہ کتھے
 آکھن ہے دریا ہے وجہ ڈراہیں ڈبرایس
 ناوچی کیتا مارا موسی اس دریا توں عاصا
 باراں ٹول آپے اوہ سبطی راہ بھی باراں ہوئے
 فر حکم رہا ناں دوسپتا واول چکرتے سو کاوی
 فرنگد کجی نوں دسن ناپس درجیاں امانوہ
 جالبیاں آکھوں بارباں ہو یاں اندر تہا اہلدار
 اوہ صحیح سلامت شکھ گئے سب کتھ کر پار کھلے
 پاٹا دیکھ بکراہہ بولیا پاٹا میرے ڈر تھیں
 لشکر ڈروے وطن ہمیں فرعون نوں آکھن ساری
 تر گھوڑو سب کتر آپے مادی وجہ نہ کالی
 تر مشک فرعون تلے نش مشک مادی دایا
 نا فرعون دانہ در چل کچہ مشک ڈریا زوروں
 میر کانیل چڑھیا فر کچھوں ہک جلا یوسے
 جاب سب ڈری وجہ بکرتے مہری پاس کھڑے ہوئے

جان جاں یوسف گدھ نہ لے تیرنگ ات کھوے
 لہ لیا عندوق تاشام ولایت وینج دایا
 ہاروں پیغمبر اسے سر تھیں موسی تجھے گے
 اکھبوس مگر انہا نہ مگنو کتر جاں پکارے
 دہیں چپے فرعونی لشکر دھوا دھام انہوی
 ستر ہزار تہاں دھ کھوڑا مشک رنگ سیاوے
 اسراہیل ٹر کر سپو پچے وینج دریا کنارے
 پکچوں لشکر بے دیاںے جان کتر کی آئی
 ہن لشکر فرعون ملیا ہن قیل کر دسپاے تھے
 موسی کیا جوناں میرے رب میرا کوں ڈراہیں
 جاب مار یوس باٹ گیا تریانی راہ ملیا ہر جہم
 سنہرا ہاندے پانی آپے وانگ پہاڑ گھوڑو
 سکے صاف ہووے سب ستر اسراہیل دھائے
 دس جوسر اوہ یار مر یون رب سواخ نکالے
 نا کھد جینوں دسن سارے سب گناں سب یاراں
 فرعون ہوئی سن لشکر آدراہ چہ حاضر ہوئے
 تاسیں ملاں غلاماں تھیاں لکھو یار بکرتھیں
 جے توں میں رب تاوڑ در باد چہ موسی جوسر ہارو
 تاجراہیل اسوار ماری تے اندر بھر وگانی
 نہ جبرائیل گھوڑی سے مشک مگرے دھایا
 نش چپے سب گھوڑی ہوئے چل دروں دروں
 نا پکھے ہے نہ کوئی ملیو ملیو تہاں پکارے
 حکم رہا بنوں پانی وگیا ٹاٹھاں مار ڈوباے

ایسی دعا کیتی فرموسے جس سے جھبدر ہووے
 فریٹی قبر عندوق لکالیانگ مرہو دایا
 بسیار اقاموسے نریا لوگ مانے ربا گے
 جان خبر ہوئی فرعون تا اپنے لوگ بلاؤسے
 قسم خدا اس ات نہ بولیا کتر ہرگز کوئی
 ستاراں کھ پان کاغذات کر کے دہاوی
 کہا کھن ستر کھ آپ فرعون لشکر سارے
 پانی زور زیادہ عدول شکنس دہ کا لی
 آکھن ہاموسی جو وعدہ کیتا توں اوہ کتھے
 آکھن ہے دریا ہے وجہ ڈراہیں ڈبرایس
 ناوچی کیتا مارا موسی اس دریا توں عاصا
 باراں ٹول آپے اوہ سبطی راہ بھی باراں ہوئے
 فر حکم رہا ناں دوسپتا واول چکرتے سو کاوی
 فرنگد کجی نوں دسن ناپس درجیاں امانوہ
 جالبیاں آکھوں بارباں ہو یاں اندر تہا اہلدار
 اوہ صحیح سلامت شکھ گئے سب کتھ کر پار کھلے
 پاٹا دیکھ بکراہہ بولیا پاٹا میرے ڈر تھیں
 لشکر ڈروے وطن ہمیں فرعون نوں آکھن ساری
 تر گھوڑو سب کتر آپے مادی وجہ نہ کالی
 تر مشک فرعون تلے نش مشک مادی دایا
 نا فرعون دانہ در چل کچہ مشک ڈریا زوروں
 میر کانیل چڑھیا فر کچھوں ہک جلا یوسے
 جاب سب ڈری وجہ بکرتے مہری پاس کھڑے ہوئے

یاراں کو تنہا بیٹا بچہ واپس چھوڑے جا رہی
فرعون جاں میں لگا اکیسویں ایام لیا یا
تاجہرائل کے چکر تیلوں منہ اسدی وجہ پایا
انوی ابن عباسوں اکھیا پیغمبر منبر پایا
جہرائل کیامیں تیلیوں لیکر گار بھر دی
فرعون ہویدا اسرائیلیاں اچھے یقین آدی
تا اسرائیلیاں دھما مردہ رہا شک نہ مولے

اسراہیل کیلئے تماشادیکھیں قدرت باری
جو اسراہیلیاں والے رب میں ہو را کہ نہ آیا
جو ہن ایمان نے اگے غاصی کفر فساد چایا
جو جبر فرعون ڈیا تدا کھیوں میں ایمان بیایا
اسد و مند و چہ تنی مت اس عجیب و ٹھٹھ مہری
حکم کیا رب بجز کناری کدھ فرعون و گادو
اس آیتیں نیچے مردے تائیں پائی نہیں قبولے

وَادْعُوا نَفْسَكُمْ بِالْعِزِّ لَيْلَةً ثُمَّ اخْذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهَا وَأَنْتُمْ ظَاهِرُونَ

سے جو وعدہ کیا تھا موسیٰ نے چالیس سال تک اور پھر پانچاں چھیانوے سترھ سترھ سال تک یہی کیا ہو
وچان وعدہ کر دیا موسیٰ چالیس سال تک یہی کیا ہو سترھ سال کے بعد اس وقت موسیٰ نے

تھے بعد اس ن وعدہ کیتا مال موسیٰ کو سنا تاں جاکی
جان دشمن اسرا یلیاں راہ اللہ خوف گواہ
ما انہاں پاس کتاب نہ شرع جو تھیں اس پر آیا
جو بحالی دن کوہ طور تے وچ بیٹھ عبادت کرتوں
موسیٰ کہیا لوکاں لوں میں من وچ قدرت لیاوا
ہا روں خلیفہ چھوڑیا تھکے کیتی آپ نیاری
موس حیات کہن اس گھوڑے جتو قدم کھادو
ہات سامری مرد سنیا را آہا میخانہ لوکر مانوں
تے باطن وچ منافق قوم اس گاؤ پرستی کردی
نس گھوڑو قدم تلے پھیل مٹی بھر کے مٹھ اٹھائی
نے اسرا یلیاں قطبیاں پھیل کچ نہ پر منگو آہے
وہ گئے سب قطبیاں پائیں ہے سب قطب راہ گوائے

فرشتاں پر پڑا دجھا تپکے سچیں ظالم حالی
 نا اسرا سکی ہرگز شاموں وجہ عصر سے آئے
 رب توبیت دیوں دا وعدہ سو سنی دل فرمایا
 تری فی القعدہ ذی الحجل و قہو و خجھرتوں
 سوچ سب حکام اہلی چڑھ کر لسان سناواں
 نبیر ایل آیا چڑھ گھوڑی بہت عجیب سواری
 وہ جاہک زندہ قدرت سب نہیں نبری جہد یکاؤ
 سامرہ نام قبیلے اسدی ظاہر اہل ایمانوں
 باں گھوڑی قدم دیا سین نبری آیر چن کفری
 و ایمین کیہ زندہ کرینی ایگل دل و پتہ آسمی
 ٹرانکے سونے دکر کر دیا وہ بانہ چاہے
 باں موسی و داغ ہویا تدرسا مہر بلیا نون سچھا

دین خریف
عبدالحق احسان
روانا پور

جو گئے اوہ نہ رواتسا نول ہی لٹ کفال
 کہ اکھن ہاروں دباے ہک ٹوٹے وچہ سار
 تے دہانوچہ وچھا گھر پوس اوہ مٹی وچہ بابی
 اوہ وچھیاں دانگوں دھکی بوئے ٹرک چال دلیہا
 موسی بھلا چھوڑ گیا گھر بھالن کتھ سدھایا
 اوہ دینہ تے رات نوں دودن تے دیناں لڑائی
 ہک کس جو وعدہ تیریہ اتان فردہ رب پور دیا
 باران نہرا جوان رہیا اوہ نال ہاروں دی باقی
 ایہ قول صبح تر جمی السنت وچہ معاملہ لیا یا
 ہک کس جو اٹھ نہرا پوچارے ہوز پوچر کوئی

ثُمَّ عَزَّوْنَا عَنْكُمْ مِمَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

فرا سان معاف کہتا تھاں ہمیں بچے اس میں تائیں شکر کرد

پس معاف کردیم از شما بعد از این تماشگر گذاری کنیده

پھر اسان معافی تسان تھیں کیتا بچے ایوں جاتیں
شکر ایسی فرمانبرداری دلوں زبان اعضاؤں
ہر سی کیا انعام تیرے بے اوڑک بار خدا یا
تار کیا جو توں سمجھیا وہ سہیں علم نحوی
داؤد کیا تیرا کی جس نے عجز اقرار شکر تھیں
جو نکر عجز اقرار بند کردا کیو جو حق عرفانوں

وَاذَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ الْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

نے جسوقت دینی اسان موسیقی کتاب نے دلیل فرق کرنے والی تائیدیں ملایا ہے: چون نادیم موسیقی اکتہ صحت: باغداد کفر خزانہ

[illegible]

مارون نے موسیٰ و دون لکے رب اگر گزاری
اوہ بدل دور کیتا فرمایا کہ میں بس قتل نہیں
ستر ہزار شہید ہوئے ایہ علی روایت کردا
اسرائیلیا مذی رب توبہ کیڑی سخت بنائی
محمد یا تنوں ہونہ عقید توبہ دل نشیما فی آئی

جو یارب اسرائیلی لکے کہ میں رحم دوباری
ایہ قاتل تے مقبول جنت سے جاس میں عمل نہیں
رہند میں نون بھی تختیا اللہ دہ گناہ کفر دا
انہاں حکم انہی سر پہ جلیا تابش انہاں کمانی
موجود است سوکھی توبہ یوسن کیوں دھل لائی

وَاذْقَلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نُّوْمِرَكَ حَتّٰى نَرٰى
اللّٰهَ جَهْرَةً

نے جو بقوت کیمات ان او موسیٰ کہی باور نہ کرانگے اس واسطے ترے تاجو دیکھیں ہمیں اللہ تعالیٰ نول ظاہر

وچوں گفتند اے موسیٰ ہرگز باور نہ داریم تیرا تا آنکہ بینیم خدا را آشکارا

فَاَخَذَتْكَ الصَّيْقَةُ

پس گرفت شمار اصاعقہ

پس پکڑیاں نول بجلی نے

تے جدت ان کیا او موسیٰ کہیں اسیریا و زکر یہ تیرا
سن وچہ معانم کہیا جو رب فرمایا موسیٰ تائیں
اوہ بوجہ وچہ و الی تھیں لے لے نذر کرین نگ تیرے
آکھیں جو انہاں و زری رکھو نکھا و دھو جامے
انہاں آکھیا منگ اللہ تھیں جو خود اسان کلام نہا
جاں موسیٰ پاس پہاڑ گیا یک بدل کالا آیا
قوم توں آکھیں تیرے آؤ سمجھو تیرے آؤ
جہ موسیٰ سب کلام کرے تدنور پوے چمکارا
تاسہ انہاں دی پردہ کیتا سنن کلام انہی
تے آکھیں ٹھیک میں اللہ میں بن ہوالہ نکوی
ہک میری کرد عبادت میں بن ہو کسیدی ناہیں

تا دیکھیں اللہ ظاہر فرماتےاں بجلی پایا گھیرا
جو اپنے نال لیا دیں لوکاں عذر خواہی کروایں
ستر مرد چنے فر موسیٰ جو وچہ قوم چسپا گے
انہاں سہ کج کیتا تے چلیا پہو پوچھو توں قوام
موسیٰ کہیا سوال میں کہ ساں منشی بجر بھاوی
سارا اوس پہاڑ گیا فر موسیٰ متوجہ دھایا
بدل اندر داخل ہوئے سجدے سہ سہدھائی
اوہ نور موسیٰ سے منہ پرچکر کون جو کرے نظارا
جو کہ اللہ موسیٰ نول فرماوے اثر نواہی
میں مضر میں تھیں تہاں نکا لیا قدرت ظاہر ہوئی
جاں فارغ ہو کر آیا موسیٰ آکھیا قوم تدائیں

وَاذْقَلْتُمْ يٰمُوسٰى لَنْ نُّوْمِرَكَ حَتّٰى نَرٰى
اللّٰهَ جَهْرَةً
وچوں گفتند اے موسیٰ ہرگز باور نہ داریم تیرا تا آنکہ بینیم خدا را آشکارا
فَاَخَذَتْكَ الصَّيْقَةُ
پس پکڑیاں نول بجلی نے
پس گرفت شمار اصاعقہ

تے جدت ان کیا او موسیٰ کہیں اسیریا و زکر یہ تیرا
سن وچہ معانم کہیا جو رب فرمایا موسیٰ تائیں
اوہ بوجہ وچہ و الی تھیں لے لے نذر کرین نگ تیرے
آکھیں جو انہاں و زری رکھو نکھا و دھو جامے
انہاں آکھیا منگ اللہ تھیں جو خود اسان کلام نہا
جاں موسیٰ پاس پہاڑ گیا یک بدل کالا آیا
قوم توں آکھیں تیرے آؤ سمجھو تیرے آؤ
جہ موسیٰ سب کلام کرے تدنور پوے چمکارا
تاسہ انہاں دی پردہ کیتا سنن کلام انہی
تے آکھیں ٹھیک میں اللہ میں بن ہوالہ نکوی
ہک میری کرد عبادت میں بن ہو کسیدی ناہیں

وہاں سے جو کچھ کہنا ہے وہاں سے کہنا ہے

تے ہانی باران جو سنگوں چاچاں عمارت	سوی دعا کہتی میں معلوی کھانا رب اتاریا
جورنات اندھیری جانن تنہاں کردا تھم نورانی	تے سایہ بل گینا دینہ نول بجوی کے ربانی
صبر کنن دن جو جھڑتا میں دیکھتا ہوں غلام	اوہ من دشتاں اپو ندی جوں تیل پافاں
تے سلوی شہیر گن گن ساوی سر کوئی پڑھو جھو	ہر کوئی اٹھاں پیراں کھانا کرستہ جمع مینا

کُلُوا مِنْ حَبِطَتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْلُقُوا وَلَا يَكُنْ كَانُوا الْقَسَمِ بِظِلِّ

کھاؤ انسان پاکیزہ چیزاں تھیں جو روزی دلی اسان تناول کے مطلق کیجئے	کھاؤ انسان پاکیزہ چیزاں تھیں جو روزی دلی اسان تناول کے مطلق کیجئے
جو رید از پاکیزہ چیزاں یک روزی دلی اسان تناول کے مطلق کیجئے	کھاؤ پاں حلال جو روزی دلی اسان تناول کے مطلق کیجئے
تہناں تا حکم نہ کن ذخیرہ ہیراں کھاؤ تازہ	تہناں تا حکم نہ کن ذخیرہ ہیراں کھاؤ تازہ
نہ ساؤ کچھ گویا انہاں سب سی فرماوے	نہ ساؤ کچھ گویا انہاں سب سی فرماوے

وَاذْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَلَا تَقْرَبُوا مَوْتَهُ وَلَا تَقْرَبُوا مَوْتَهُ

تے اسان کھاؤ اور کھاؤ اس کے ثمرے اور نہ مورتہ کے قریب نہ جاؤ	تے اسان کھاؤ اور کھاؤ اس کے ثمرے اور نہ مورتہ کے قریب نہ جاؤ
وچوں گے تھیں کہ درمید دریں وہ ہیں جو رید از کھا	وچوں گے تھیں کہ درمید دریں وہ ہیں جو رید از کھا
فر کھا ہو تھیں جھوٹا چاہو کھلے نسل نامدی	فر کھا ہو تھیں جھوٹا چاہو کھلے نسل نامدی
عالمی تھیں جو پر ہندی کچھ جو عباد وچوں شراب	عالمی تھیں جو پر ہندی کچھ جو عباد وچوں شراب
وہ سورہ نامدہ انشاء اللہ ایسب قصو ادان	وہ سورہ نامدہ انشاء اللہ ایسب قصو ادان

وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَشَرُّ الْخَاسِرِينَ

تے داخل ہو وچو در دراز سجدہ کر کے کہو ہمیں کفایت ہے اللہ تعالیٰ اور خسرانوں کے	تے داخل ہو وچو در دراز سجدہ کر کے کہو ہمیں کفایت ہے اللہ تعالیٰ اور خسرانوں کے
وہاں سے دروازہ سجدہ کنناں دیکھو مد طلب آفرین ست تاپا یار زم زم شہر انہاں شہاد یاد ہم نیکو کاراں را	وہاں سے دروازہ سجدہ کنناں دیکھو مد طلب آفرین ست تاپا یار زم زم شہر انہاں شہاد یاد ہم نیکو کاراں را
تے در وچو سجدہ کر کے کہو ہمیں کفایت ہے اللہ تعالیٰ اور خسرانوں کے	تے در وچو سجدہ کر کے کہو ہمیں کفایت ہے اللہ تعالیٰ اور خسرانوں کے
نامدہ اس گماہ ستاد و نیکان امت دیوہیں	نامدہ اس گماہ ستاد و نیکان امت دیوہیں

وہاں سے جو کچھ کہنا ہے وہاں سے کہنا ہے

وہاں سے جو کچھ کہنا ہے وہاں سے کہنا ہے

وہاں سے جو کچھ کہنا ہے وہاں سے کہنا ہے

یعنی ڈرو جاؤ اور انہوں کو سجدہ شکر الہی
یا سجدے کنوں مراد رکوع جو مال تواضع و پرہیز

خفربغنی کچن پر وہ پاؤں اُپر متباہی
جھک کر یا جبر ہو کر منہ نقیل سے غفار بھی پڑھیں

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ

فر بدلایا انہاں نے جو ظلم کیا یا سخن فون سو اسدے جو کیا گیا انہاں فون
پس بدل کر دیا انہاں کا نیکہ ظلم بود نہ سخن بجز آن سخن کہ فرمودہ شد الیٰ انہاں نے بجا و حطہ حنطہ

فر بدلایا انہاں لوکاں جنہاں ظلم کیا یا
حطہ دامنے جھڑن کرن معاف گناہاں
مجاہد کیا جو ادہ دروازہ نیواں بچھکا یا
ادہ چھڑاں بنے رڑھ کے خاں ہو چھلے نہ

سخن ہو اس سخنوں جو رب کہنا وہ فرمایا
انہاں اٹھا حنطہ جہرا کہ گناہی آئیں ہاں
تا جھک کر ورنہ جھکاؤں سر فون بچھکا یا
وکیہ معاف قول فعل انہاں کہتے ورنہ ہوئے

فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا أَرْجًا مِّنَ السَّمَاءِ كَمَا نَزَّلْنَا ذُوقُوا عَذَابَ يَوْمِكُمْ

فر اتار یا اسان اپ انہاں لوکاں کی جو ظلم کیا انہاں نے غذا یا آسمان فون اسدے جو آہو بدکاری کردہ
پس فرود آور دیکھ برانا نیکہ کر دند غذا یا آسمان بسبب آنچہ بدکاری ہیکر دند

فر اسان اتار یا انہاں تے جنہاں ظلم کیا یا
سوت و بطن اعون کھلی رہا برتنہاں

وذا عذاب آسمانوں بدلہ بدکاری دا آیا
بک ساعت وچہ ہر گئے وکیہ معاف ستر ہزاراں

وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوِيهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِصَاحِكَ الْحَجَرِ

تے جبوقت پانی منگیا موسیٰ نے واسطے قوم اپنی کی پس کیا اسان ارناں عا صا پند و پتھر فون
و یا دکنید جو آپ خوست موسیٰ رہاے قوم خود پس گفتیم زمین بوجہ صاے خود مسنگ را

تے یاد کر وجہ پانی منگیا موسیٰ کارن لشکر
اوہ عا صا سور درگہ بہشتوں وہ گز موسیٰ جیٹا
تس نام عقیق جو آدم سنون حبت وچوں لیا یا

تا اٹھا اسان جو بار فون انہو عا حوال اسن پتھر
دوشاخاں پس را تیں جھکین کین انہیر دوریڈا
شعب تا میں اوہ ہکد وچو فون بنیاں ورنہ یا یا

تفسیر محمدی
بقرہ ۲
فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فر بدلایا انہاں نے جو ظلم کیا یا سخن فون سو اسدے جو کیا گیا انہاں فون
پس بدل کر دیا انہاں کا نیکہ ظلم بود نہ سخن بجز آن سخن کہ فرمودہ شد الیٰ انہاں نے بجا و حطہ حنطہ
سخن ہو اس سخنوں جو رب کہنا وہ فرمایا
انہاں اٹھا حنطہ جہرا کہ گناہی آئیں ہاں
تا جھک کر ورنہ جھکاؤں سر فون بچھکا یا
وکیہ معاف قول فعل انہاں کہتے ورنہ ہوئے
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا أَرْجًا مِّنَ السَّمَاءِ كَمَا نَزَّلْنَا ذُوقُوا عَذَابَ يَوْمِكُمْ
فر اتار یا اسان اپ انہاں لوکاں کی جو ظلم کیا انہاں نے غذا یا آسمان فون اسدے جو آہو بدکاری کردہ
پس فرود آور دیکھ برانا نیکہ کر دند غذا یا آسمان بسبب آنچہ بدکاری ہیکر دند
فر اسان اتار یا انہاں تے جنہاں ظلم کیا یا
سوت و بطن اعون کھلی رہا برتنہاں
وذا عذاب آسمانوں بدلہ بدکاری دا آیا
بک ساعت وچہ ہر گئے وکیہ معاف ستر ہزاراں
وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوِيهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِصَاحِكَ الْحَجَرِ
تے جبوقت پانی منگیا موسیٰ نے واسطے قوم اپنی کی پس کیا اسان ارناں عا صا پند و پتھر فون
و یا دکنید جو آپ خوست موسیٰ رہاے قوم خود پس گفتیم زمین بوجہ صاے خود مسنگ را
تے یاد کر وجہ پانی منگیا موسیٰ کارن لشکر
اوہ عا صا سور درگہ بہشتوں وہ گز موسیٰ جیٹا
تس نام عقیق جو آدم سنون حبت وچوں لیا یا
تا اٹھا اسان جو بار فون انہو عا حوال اسن پتھر
دوشاخاں پس را تیں جھکین کین انہیر دوریڈا
شعب تا میں اوہ ہکد وچو فون بنیاں ورنہ یا یا

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّبَّائِيْنَ مِنْ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ

تحقیق اود لوگ جو ایمان لیا کرتے تھے نصاریٰ و صباہی جو کوئی ایمان نہ لیا تھا اور وہ

البتہ انکا ایمان آوردن یعنی مسلمانان و انانکہ سہروردند و ترسایان صباہان ہر کہ ایمان آوردن

تھیک وہ لوگ جو مومن آئے جو یہودی نصاریٰ

وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَكُلِّ صِلَٰةٍ لَّهُمْ جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

تے مال دن آخری دے گیتے کہ نیک ہیں واسطے انانکہ وہ جبرائیل ابراہیم ادا تے نہیں کوئی خوت

دبر و بار بیدین و عمل نیک کردین باسے انانکہ ہر ایک پورہ کار ایشان و نیک

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُجْزَوْنَ

اوپر انانکہ تے نادرہ عزم کھان گے

تے روز قیامت مال ایمان تے عمل بھی نیک نہا

سوسی قوم یہودی و سداون ایسے قوم نصاریٰ

ہا و د معنی تابا و چھاپو جن تھیں مڑا سہ

ہا کہ کہن تہو حرکت معنی پیدیاں ہلدی سار

نصاریٰ نصاریٰ کہن جو عیسے پاد حواری

معنی صباہی تے صباہی معنی نکلن والا

ایہ ابن عباس تے عمر کے پر عمر ذبیحہ کھواوے

ابو حنیفہ قول بھی وانگوں حضرت عمر ایہائی

قتادہ کہے زبور پڑھن اودہ من ذات اسی

پر من ایہ فرقہ کتے نہ بھے بغوی لکھ سدھایا

کہ کہن جو اسنوا اس امتدی مومن مخلص ساری

جنہاں ابواسنے وقت اندر کہ محکم دین کیا

ابو حنیفہ نے فرمایا ہے کہ یہودی و نصاریٰ جو ایمان لائے تھے ان کے لیے بھی نیک عمل کا اجر ہے۔

ابو حنیفہ نے فرمایا ہے کہ یہودی و نصاریٰ جو ایمان لائے تھے ان کے لیے بھی نیک عمل کا اجر ہے۔

یہودی و نصاریٰ جو ایمان لائے تھے ان کے لیے بھی نیک عمل کا اجر ہے۔

ایں جہاں جہاں حکم دین سچے پر آنے
اجرت نہاں ہر دیسی اندوہ نہ کوئی
شاہ عبدالقادر شاہ ولی اللہ ایو لکھنؤ
ایتھے قول ہو نصاریاں وار دیکھتا رہا

سجناں نیماں رہا قسرت نیک اعمال کماے
ایہ رقبہ لاں تھیں احسن قربا یتھے گھسیا سوئی
جو فرقہ منظر نہ کوئی مومن سچا جنت جاے
جو ہر یک پاپوں خاص پاپوں ملک حنت ال

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ

تے جب پکڑیا اسان عہد تہا ڈالتے اٹھایا اوپر تہا ڈے
وہاں لکھیا چوں کہ فتم عہد و پیمان
شمارا و برداشتیم ہلاے تما کوہ طور را

تے یاد کرو جب لیا اسان اوہ قول قرار تہاں
تے چاہیا میں تہا ڈیاں تے طور سیار اناہاں

خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

پکڑو جو چیز دیں اسان تہاں نال قوت دے تے یاد رکھو جو کچھ میں دے ہے تاتیں کچھ
وہ بہرہ آئندہ شمارا بقوت و یاد دارید
آئندہ دروست تہا باشد کہ در پناہ شویہ

پکڑو جو اسان دتا نال قوت و حکم کتابوں
جان باقوت اتاری موسیٰ امت نون فرمایا
ایہ سنت احکام شریعت ساتھوں انہوں تھو
کول سرائے جیتی و انگوں رکھیا سخن لاوے
سہرے طور تے مگر سمندر اگوں آتش آئی
اوہ ساری سجدے ڈگے و چو طرف پہاڑ تکان
کہن جوادھے منہ دی سجدے اسان عذاب ہٹایا

تے یاد کرو احکام جو اس وقت تہاں کچھ مذاہبوں
ایک رو قبول تے عمل کیا ہو مشکل انہاں دسایا
تاجبر ایل پہاڑ اٹھایا تے کوہ ماں چوڑا
جو کرو قبول تہا کچھ نہیں تہا ہنوں چھوڑا جادوی
تداں قبول احکام کہتوئے جلدواہ نہ کافی
او تھوں رسم ہو و جو وہ سجدہ دیا منہ لاوان
ایہ وجہ تفسیر معالم لغوی ابن عباسوں لیا یا

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

پھر تہا پھرتاں اچھے سمتیں جس جگہ نہ ہوندا فضل اللہ اوہا پر تہا ڈے تے رحمت اللہ تہا ہوندا کہ تہاں تہاں
باز روگردانید بعد ازین پس اگر نہ ہوندا فضل خدا بر تہا و ہر بانی او اللہ سے شدید ازنیان کاراں

پھر تہا پھرتاں اچھے سمتیں جس جگہ نہ ہوندا فضل اللہ اوہا پر تہا ڈے تے رحمت اللہ تہا ہوندا کہ تہاں تہاں
باز روگردانید بعد ازین پس اگر نہ ہوندا فضل خدا بر تہا و ہر بانی او اللہ سے شدید ازنیان کاراں

تفسیر محمدی
ایہ جہاں جہاں حکم دین سچے پر آنے
اجرت نہاں ہر دیسی اندوہ نہ کوئی
شاہ عبدالقادر شاہ ولی اللہ ایو لکھنؤ
ایتھے قول ہو نصاریاں وار دیکھتا رہا
سجناں نیماں رہا قسرت نیک اعمال کماے
ایہ رقبہ لاں تھیں احسن قربا یتھے گھسیا سوئی
جو فرقہ منظر نہ کوئی مومن سچا جنت جاے
جو ہر یک پاپوں خاص پاپوں ملک حنت ال
وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ
تے جب پکڑیا اسان عہد تہا ڈالتے اٹھایا اوپر تہا ڈے
وہاں لکھیا چوں کہ فتم عہد و پیمان
شمارا و برداشتیم ہلاے تما کوہ طور را
تے یاد کرو جب لیا اسان اوہ قول قرار تہاں
تے چاہیا میں تہا ڈیاں تے طور سیار اناہاں
خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
پکڑو جو چیز دیں اسان تہاں نال قوت دے تے یاد رکھو جو کچھ میں دے ہے تاتیں کچھ
وہ بہرہ آئندہ شمارا بقوت و یاد دارید
آئندہ دروست تہا باشد کہ در پناہ شویہ
پکڑو جو اسان دتا نال قوت و حکم کتابوں
جان باقوت اتاری موسیٰ امت نون فرمایا
ایہ سنت احکام شریعت ساتھوں انہوں تھو
کول سرائے جیتی و انگوں رکھیا سخن لاوے
سہرے طور تے مگر سمندر اگوں آتش آئی
اوہ ساری سجدے ڈگے و چو طرف پہاڑ تکان
کہن جوادھے منہ دی سجدے اسان عذاب ہٹایا
تے یاد کرو احکام جو اس وقت تہاں کچھ مذاہبوں
ایک رو قبول تے عمل کیا ہو مشکل انہاں دسایا
تاجبر ایل پہاڑ اٹھایا تے کوہ ماں چوڑا
جو کرو قبول تہا کچھ نہیں تہا ہنوں چھوڑا جادوی
تداں قبول احکام کہتوئے جلدواہ نہ کافی
او تھوں رسم ہو و جو وہ سجدہ دیا منہ لاوان
ایہ وجہ تفسیر معالم لغوی ابن عباسوں لیا یا
ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ
پھر تہا پھرتاں اچھے سمتیں جس جگہ نہ ہوندا فضل اللہ اوہا پر تہا ڈے تے رحمت اللہ تہا ہوندا کہ تہاں تہاں
باز روگردانید بعد ازین پس اگر نہ ہوندا فضل خدا بر تہا و ہر بانی او اللہ سے شدید ازنیان کاراں
پھر تہا پھرتاں اچھے سمتیں جس جگہ نہ ہوندا فضل اللہ اوہا پر تہا ڈے تے رحمت اللہ تہا ہوندا کہ تہاں تہاں
باز روگردانید بعد ازین پس اگر نہ ہوندا فضل خدا بر تہا و ہر بانی او اللہ سے شدید ازنیان کاراں

تھے یہ سب مہر و فرستہ نذرہ یہ لکھتے

پیش قوم نہ و دینی سوی صحیح روایت ہوئی

فَجَعَلَهَا نِكَاحًا لِّأَيِّتٍ بَيْنِي وَبَيْنَ أَخْلَفَهَا وَمَوْعِظَةٍ لِّلْمُتَّقِينَ

پس گیتا سال اوسوں کے بعد لکھی گئی ہے۔ اس کے بعد لکھی گئی ہے۔ اس کے بعد لکھی گئی ہے۔

پس ساقی را بر قند و عسل بر آید و گوشت را با آنکه در دهنش انداخته اند و گوشت را با آنکه در دهنش انداخته اند و گوشت را با آنکه در دهنش انداخته اند

اگرچه اسان غدا بنهالان ايميمه

ما یستیست او در سبیل الحیات محمدیة تبایر
انها را میسر کند و حسن بریان نول دهنده

کمال وہ دلوں کا بیخ و بن الیہ و اس کے اوپر
جس نے ان کو پیدا کیا و جس نے ان کو مرنا

این کتاب در کتابخانه
 این کتاب در کتابخانه
 این کتاب در کتابخانه

وَأَذَقَ الْمَوْتَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْآلِهَةَ مَعًا إِنَّهُمْ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ

نے جہنم کی بات کہی تھی نے واسطے قوم اپنے ذہن پر تحقیق کر دات تانوں ایسے وجہ کر دیاں انوں

و چون گفت موسی ای قوم خود که البته خدا امر می کند شما را انکار می کنید گاه و بگاه

تے یاد کرو جدا گھیا موسیٰ است از این

یہ وہی عالمِ قصہ یک تو انکی سب راہیسی

اورنگ وارث اس نون کٹھا دنیا دی سن کا ہے

پاس موسیٰ و یسعیان و تنی الیاں سہ لوکا ننوں

نقص تاوی اچھا اہل سبب کہ لیا ہے

موسیٰ و خضر علیا رب العالمین و ابراهیم و اسماعیل و یونس و هارون و داود
و سلیمان و عیسیٰ و محمد صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام

قالوا يا رسول الله انك تقول ان الله عز وجل يبعث في كل امة رجلا

بیا اینان هلاک کردین و قتل نمودین و اینها را از من نالیده و مستحق جرم و وار بر عبادان حقیر

لفظه آیات گری مارا نسخه گفت پناه میگیم بخدا از آنکه باستم الزادانان

[illegible]

وہیسا جو سنی کی دیکھیں
فراں برداری اس کی ہے بار
باب اول کو کتابتے غرض لکھنا
۹۵ بقدر ہو جائیگا
مطرح می ہوجند یہ حال
عالم فخر تھیں جو نہ دس ہیں
غیر شیعہ نے نہیں جہنم میں
خاتم علی بن ابی طالب
واسطے بقیہ از اعوان و
نوف واسطے بقیہ

کیا انداز قیام کریں سنانوں ٹٹھیا جا مخلال
 جو ہوس نال مخل نے ٹٹھیا کرنا جل شان
 لوکان سوال جو قاتل بھے حکم ہو یا کہہ گائیں
 سوئی کیا ایہ حکم انہی اس وجہ اٹکت کافی
 اوہ جنگی بندی فرج جے کردی ہوندی اوباکانی
 ایک مصالح اسراہیلی سی شش بیٹا ایک ایانا
 آکھبوس یار بار یہ وجھی ہیں سوئی تیرے تائیں
 اوہ قوت ہو یا فر وجھی ڈوی جنگلہ یوچہ سوئی
 جاں میٹا سدا ڈا ہو یا کردا دھرت مائی
 تے تریجا حصہ رات مائی دی خدمت حاضر ہونا
 ایک آپ کھائی ایک حصہ مائی تریجا نام انہی
 فلا نے جنگلہ و دچہ چھوڑی جا کر اوس بابائیں
 اس وچہ بلائی دوڑی مائی حاضر پیش کھلوانی
 جواو فرما نہر دار مائی دست میں یہ کر سوار
 گان کیا سوار جر ہوندوں قابو کہہ نہ آواں
 فرمایا پاس لیا یا اگوں بولی مانو پیاری
 پر میری بچھے باجہ نہ وچیں سنگیوں اذن دو بار
 اس قیمت بچھی تن دیناراں قیمت اس تہی
 ملک کیہا لے چھ دیناراں بچھن مان شجائیں
 تاماں کہیا دھیں دینا رہیں بچھوں بچھ دویاری
 اس ماہ کیتی فرمایا مائی تے جا کر بات سنائی
 قول اسنون کچہ جو آکھے دچیں نہیں تا وچیں نہیں
 ایہ موسیٰ بنی خزید کر سی کارن ایک مقصودے

موسیٰ کہیا پناہ رہی جو ہواں کنوں جو دلاں
 یا دہیں جو بہ سوال و افش ایہی دئی نادانی
 ظاہر اٹ دسیا یا سوالوں سخن دھرایا بائیں
 تا صفتاں اسدیات بچیں لگے حیرت کنوٹائی
 پر کچھ دیاں بچھیاں رکب مقرر اسوچہ حکم صافی
 کب و چھی بھی لڑا ہی سوں لیکر شکل دھانا
 جان بیٹا میرا وڈا ہوسی تنوں ایہو بچی ہیں
 اوہ پتر کیسے نہ حصے وڈے کیوں جے ویکھو کوئی
 تریجا حصہ ات نمازاں ہوندا قدر تر مائی
 دینے نول لکڑیاں یہ وچھو حصے تن کر میندا
 یاں کہیا پوترے وچھی رہنوں سوچی آہی
 اگر جو ابراہیم ہے اسمعیل اسحاق و سنائیں
 گردن پیرے ٹرایا بولی سخن پر وئے سوئی
 اس کہیا یا نو نہ کمی اسواری گردن حکم گذاری
 حجر کہیں یہاں جو ٹر چل ترسی برکت خدمت آلوہا
 قول بان ڈھو ڈھو تھکا ہنوں میں تن تیار
 اگوں کہے غرشتہ لبیا کرداشت حسریاری
 ایہ شرط جو اس قیت پر راضی ہو وئے مائی
 اس کہیا نہ لو ان برابر گان و سونا باہر بڑا ہیں
 ملک کہیا گنن ماہراں بیڑ بچہ ماں پیاری
 مانوں کہیا ادہ ملک لہی آدم شکل بنائی
 اس کہیا ملک کہیا کہے مانوں یہ پیرہ اس کہیں
 اس کھل پیرہ کر لہو دینا راں گھٹ نہ دیکھو سول

[illegible][illegible]

تے ٹھیک آہا کہ نال انان تھیں سنن کلام الہی

ثُمَّ حِجْرٌ فَوْقَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَفَا عَنْهُمْ يَخْلَعُونَ

فرج الدین سے اس نواں پیچھے اس تئیں جو سمجھیا
 ایں نواں لے اوہ جانہ سے میں

پس جمل سے کردند آری بعد از آنکه فقیرند ارا و ایشل سہ ہستند

فرتحریف کہ ان اثنان سمجھ نہ چکان کران بن
جو صفت محمدی بدلائی صفت نبول سنائی
یہ بتیاں قول معالم دیکھتے ابن عباس بتاؤ
مناں سنی کلام الہی اپنی قوم اندر فرمائے
کے بعضیاں جھوٹ رلایا اکیلیا بچیوں بفرمایا

وَإِذْ يَقُولُ الَّذِينَ مُؤْمِنًا إِذَا أَخْلَا بِعَظْمٍ مِنَ الْبُحْرِ

۷۔ جو ملکہ میں اہل انتموں جیہڑی ایمان لیاے کھندی ہس ایمان آندہ اساتے حد اکلموئے مدبر بعضہ انما بذبطرف بعضیاں مے

چون ملقات کنند با برهان که بیند ایمان آورد ایم

و چون تنها می شود بعد از اینها سوی بعضی

نے جدا وہ ملے ہو مسلمانوں کہیں ایمان آسین یا نہ
اتے حبال کٹے ہو کر کہہ دو جو نفلِ طہیں آے

فَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِقُرْبَىٰ

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَانَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لَكَ شَاكِرِيْنَ

سند کو پس باب دروید و اہل مال خیر و کج بھولی کہے اور پرکاش اور ماجو بکر ارن مال سند میں

نوید ایا خبر میدی ایتان را با چه لذت است حد ابر سما مناظره کنند با سما بان دلیل نزد

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ الْغَفُوْرُ الْكَرِيْمُ

۱۰۰۰
 ۱۰۰۰

رب تبارک و تعالیٰ ہمیں معجزہ فرمائے

پروردگار شما آیا باور نمی دارید

که خبر که در دهانها انور حوت است است اما

چند روز پیش از این که در این شهر بودم

بن چیرسیوں کے ہیں سواہان | جو سب کے سب چیرسیوں کے ہیں چیرسیوں

و در این باب در این کتاب

دوسرے کے لئے بھی یہاں سے ہوا ہے۔

از موقوفه

هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ

جو آپ پاس اس کے یقین ہے تاہیں مال بدلے اس کے دے لی حقور

مل فخورا

سہا ہے۔ مذکورہ

این نوشته از نزد یک خداست تا بستاند عوض آن

پس دیل تنہاں جو بکھن بکھنا اپنا مال بہتھانڈے
دیل افسوس و اکلمہ سنوں کسں جو پیا ہا کی
ابن عباسوں سخت عذاب کسں ہک اکھن دی
جو دنیا والے کل مہا رچے سوچہ ڈالے جاو
ہا سناو یا یالغوی سرور خود فرماوے
پالی سال اٹھھا ہاں جاوے تھلے پہونچو نہیں
علما یہود ڈرے جد سرور دچہ بدینے آئے
تحلیلہ کوشش کیتی کوہن یہود ایمان نہ لیاو
جو سو مہنامہ مہر وال بھی کھیاں اھیں قدسیانہ
جو جاوے کچھن صفت بنی دی جیہڑا ختم نہیں
جاوے ویکھن صفت دجاوے سرور دچہ نہ یاول

فرمیں ایہ پاس خدا دیوتا کے حضور نماز مانگو
فارس والے دیکھیں کہ تہہ ہندی ہر پر شاکی
جو بیکل وہ جہنم دے تو گرمی حد زیادہ
اوہ سارو گل کہ پانی ہوون سندھ حد لبان
جو ویل جہنم دیو چہ وادی کا فرستیا جاوے
اوہ ویل نصیب آتھان جو لکھدے کور کداریں
جو غوت شرف تھان سرداری وچ پھاش گواؤ
جو صفت نبی نوریت اندر سب لگے اوہ بایاوت
انہاں ماں بہت ہی گوہر گندردال کٹر شیطان
تا آپ جو کبھی صفت وچالے دسن اوہ سفیناں
اوہ بھنے جا مل انہاں بھلا کسر ورنوں جھیلادون

فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ اَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

پس وہ سچو و سطور انہندو اس چیز تہیج کہ گھیا ہنڈیاں نے تو ویلے و سطور انہندو استہیج حگ گندی میں

پس ایضا از بسبب آنچه نوشت و تمام ایشان و دین ایشان را بسبب آنچه پیشه گرفتند

پس بے افسوس تہاں سنجیدہ جو لکھیا ہوتا تھا کہ

وَقَالُوا نَحْنُ الْمُسْلِمُونَ النَّارُ إِلَّا أَيُّهَا مَعْدُودَةٌ قُلْ أَخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدَ

تے کیا انہاں ہرگز نہ گلابگی سانوں اک مگر دینہ گئے ہوئے توں کہ جھلا کر دیا تاں یاں امد دے عمر

و گفتند هرگز نخواهد رسید با آتش گداز روزهای شمرده بگو آیا گرفتید

۱
 ه
 جو یہ پاس
 این نور
 پس دیل تنہا
 دیل افروز
 ابن عباس
 جو دنیا واد
 با اساد
 چالی سال
 علما یہود
 تاحیلہ کوشتہ
 جو سونا
 جو جابل و کھجور
 جابل و کھجور
 قویل
 پس دیل ہو
 پس اکر ایشان
 پس ہے افروز
 وقالوا
 تے کیا انکار
 و گفتند ہرگز

تے کہن اسان گنگے لکراں گنویں کجہ دھارو کہہ بھلا پکڑا یا پس خدا تان قول اقرار اس بارہ

فَلَنْ يَخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ اَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

فرہر خلاف نہ کر دیکھا اس عہد اپنے نوں یا کہندی ہوا پر امدے اوہ چیز جو نہیں جانے لے لیتیں

پس ہر خلاف نہ کند خدا بے ایمان خود را یہ سبگوید بر خدا آنچه نیک دانید

ما دل خلاف نہ کریں اسد اپنا عہد کدہا پس اوہ گنویں دینہ بکرت کہن ہک چالی روز تباہ جو کہن یہودی مدت دنیا رت ہزار و ہمایندی سناں روزاں بعد خلاصی قبر عذاب نہ کوئی جو چالی دینہ اسان دیکیاں کیتی پوجا و پجوالی ایسب امانی باطل اونہاں رد خدا فرمے	یا اگھوا پر امدے اوہ کچہ جوتین جانو ماہیں معالم وچہ جو ابن عباس مجاہد ایہہ سنارون ہر ہک ہزار دی بدے بکدن و زخوہ ہماندی قتادہ ہو عطا کہن دینہ چالی مدت ہوئی متم کیتی رب دوزخ وچہ یہود رکھاں ن چالی بلی من کسب جو آیت اگلی سچو سچ بتاے
--	---

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَّ اَحَاطَتْ بِهٖ خَطِيئَتُهُ فَاُولَٰئِكَ

کیوں نہیں جس نے کما کی برائی تے گنہ یا سناں گناہ اسدی نے پس اوہ لوک

آرے ہر کد کار بد و در گرفت اورا گناہ او پس اس گروہ

اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

صاحب دوزخ دے ہیں اوہ وچہ اسدی ہمیشہ رہنے دے ہیں

باشندگان دوزخ اند ایشان در آئینجا جاوید مانند

آہو جس نے برا کیتا تے گنہ یا تے بریائی سینہ کولوں شرک مراد معالم وچہ عباسی	پس اوہ لوگ آتش وچہ دائم رہن نہ امن رہائی احاطہ چارچو فیروں گنہ امر دیاں تیک جو جی
---	--

جس مردیاں تیک نہ کیتی توبہ شرک ہمیشہ گسایا

اوہ دوزخ وچہ ہمیشہ سٹری پورا بدلہ پایا

۴
راؤنہ عجب
کینا وچہ جوتین جانو ماہیں
معالم وچہ جو ابن عباس مجاہد ایہہ سنارون
ہر ہک ہزار دی بدے بکدن و زخوہ ہماندی
قتادہ ہو عطا کہن دینہ چالی مدت ہوئی
متم کیتی رب دوزخ وچہ یہود رکھاں ن چالی
بلی من کسب جو آیت اگلی سچو سچ بتاے
۴
کیا شرک وچہ جوتین جانو ماہیں
معالم وچہ جو ابن عباس مجاہد ایہہ سنارون
ہر ہک ہزار دی بدے بکدن و زخوہ ہماندی
قتادہ ہو عطا کہن دینہ چالی مدت ہوئی
متم کیتی رب دوزخ وچہ یہود رکھاں ن چالی
بلی من کسب جو آیت اگلی سچو سچ بتاے
۴
آہو جس نے برا کیتا تے گنہ یا تے بریائی
سینہ کولوں شرک مراد معالم وچہ عباسی
جس مردیاں تیک نہ کیتی توبہ شرک ہمیشہ گسایا
اوہ دوزخ وچہ ہمیشہ سٹری پورا بدلہ پایا

یہ کتاب ہے جس میں تمام احکام و سنن و احوال و مناقب و غیرہ مذکور ہے۔
 اس کتاب کی تالیف حضرت مولانا محمد علی صاحب دہلوی نے فرمائی ہے۔
 اس کتاب کی تالیف میں مولانا نے بڑی محنت و کوشش فرمائی ہے۔
 اس کتاب کی تالیف میں مولانا نے بڑی محنت و کوشش فرمائی ہے۔

وَاتَّاتُكُمْ أَسْرَى تَفْدَهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ

تے جبکہ آؤں تے نور قبیلہ ہو کے فدیہ نہی و انہما مذا تے حرام کہتا گیا اور پلٹ آدمی نکالنا انہما مذا
 و اگر بیاید بشما اسیر شدہ میدانہید بعض ایشان و حالکہ حرام است بر شما بیرون کردن ایشان
 ہے آؤں وہ تانوں قبیلہ فدیہ بھر و چھڑاؤ | تے اوہ حرام تان بر تنہا نکالن ظلم کیاؤ

أَقْوَمِينَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ تَكْفُرُونَ بَعْضٌ

بھلا فرمایاں یہ یاد نہی ہونا کہ کتاب کے کتبے دیدیئے کا نہ ہونہی ہونا کہ کتبے ٹھکڑی دی

آیا ایمان سے آرید | پارہ از کتاب | د کا فر میثوبید بہ بارہ

لجوی کہے جو محمد لیارب وچہ نوریت پیاری
 زن مرد غلام جو اسرا کیلے دے کرل چھڑاؤ
 انہاں ایسویہ دنا د ہمیشہ لڑدی کردیئے
 اوس قرابطہ کیلے تھماں رل چایاں مردوں
 ایہ چار قبیلہ کہدوے سنگ کردیئے لڑایاں
 انہاں گھروں نکال میراں کران گھر ڈھانیں
 تاساری رل مال بھرن چھڑکاؤں قبیلہ تاس
 جو بچھن لوں جو دتمش ارل فدیہ کیوں تیں بھرد
 فز بچھن کیوں تھماں ساتھ لڑو جدا پنا ساتھ بنایا
 چونکہ کاندہ اعمد لیارب لجوی ایہ فرماؤ
 بھی فدیہ یون وہ ترے چھڑک فدیہ کران عایت

کیا تان نہی بعض کتاب تے بعضیوں منکر تے
 جو قتل کر ہو کہہ دیوں نا تھماں گھروں گدھاؤ
 اوس سے خرچ پیرینے دوویں قبیلہ بھار
 بنی تریظہ بنی نصیر قبیلے دوویں بیوداں
 تے خرچ مال نصیر پلٹیا رل تھماں انہاں چایاں
 جو غالب آؤں دو بیاں تے تھماں مسنیاں
 تے جو کوئی دواں قبیلہ انوچوں ہو فدیہ کھنٹاں
 اہو بھانویں فیدیہ بنیں سب چھڑکاؤں عاروں مردوں
 تاکن جو اینویں حکم اسانوں فدیہ رب فرمایا
 تا آکھن یار ذلیل جو ہونہ دے شرع اسانوں آؤ
 جو جنگ کران گھروں نکالن ظلم نہ کر حمایت

فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِيَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

پس کیا ہے سزا اس شخص دی جو کرے ایہ کم تان تمہ تھیں گراں خواری وچہ حیاتی دنیا دے

پس حیثیت سزاے آکھن کہ بندہ اس کار از شما بچہ خواری مرد زندگان دنیا

یہ کتاب ہے جس میں تمام احکام و سنن و احوال و مناقب و غیرہ مذکور ہے۔
 اس کتاب کی تالیف حضرت مولانا محمد علی صاحب دہلوی نے فرمائی ہے۔
 اس کتاب کی تالیف میں مولانا نے بڑی محنت و کوشش فرمائی ہے۔
 اس کتاب کی تالیف میں مولانا نے بڑی محنت و کوشش فرمائی ہے۔

نہ کس جو دل سادہ و چہ پریاں بکایہ عن رب الی
عنف جمیع انفقہی اوہ جو پریاں و چہ کیسی
تے علف جمیع غلات قرار تے ابن عباس ایلی
اوہ جو گل سن سزیادہ کس سب ہیں گل کہ جب

ایسا رت کفر تھاں فرختور میسوں ہوون حالی
 رہسن نہ سمجھیں کیا کے داد چ غلاف لپیٹی
 یعنی بھانڈی غلام کارن یہ دل ساڈی بھائی
 ایسیری بات نہ سنن نہ سمجھن اس وجہ خیر نہ کالی

وَلَا جَاءَ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

تھے جبکہ آئی ایم ایل انوں کتاب پاس المذہبے تعمیر سجا کر نے والی واسطے اس حقیر دے حوالہ انہاں مذہبی

وہر گاہ کہ آمد بایشان کتابے از نمریک خدا یعنی قرآن باور کنندہ آنچہ بایشان است

تے جہاں اللہ یا رسول اللہ کتاب نورانی
سچا اپنے والی ہوں جو انہاں نال حقانی

وَكَاوُ امْرِقِيلَ سَتَفِيحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

لے آئے اس کے اس نہیں بچ سکے اور پرانا ند جو کافر ہوئے

و بودہ پیش از ان طالب فتحی کہ فرزند برکا فراں یعنی بحرت قرآن و محمد فتحی برکا فراں میخواستند

نے اپنے پیچھے ہمیشہ ہودی طلب فحش کی کردی
 جو یار یہ اس سال فتح انہاں پر حیرت اس نہیں دے
 تا فتح انہاں توں ملدی وجہ معالہ نگہ دسیا یا
 اوہ سچا کرسی سنا توں سب نہیں اسد نال ملائیں

اگر انہاں جو کافر ہوئے بدتمناں خروں مردوں
جو وہ زمانے آخر جدی صفت توریث تہ صلیب
تے اہل شکرانوں کہیں یہودی موت نبی من آیا
نما عادمشوداں انگشتاں تنوں مارنا بود کر امیں

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

فرصت آید اینها تنول او و جو پیمایانسی اینها را کفر کینا مال اسد پس لعنت خدا می او بر کافر اندی

پس سرگاہ آمد بانیان آنچہ میداشتند کافر شدند بآں پس لغت خداست بر کافران

پھر جدایا انہاں پاس جو جاسی بدکاراں
آیا ظن انہاں توں جو اوہ ہوسی اسرائیلی

که فرموده است سال سو لغت ربی پر کفال
فرمود کفر از کتب اجد پاید اسمعیل

[illegible]

<p>کفر تھاں فرھوڑی موسیٰ ہوون حالی محسن کیا کسے داوچہ غلاف لپیٹی دیو غلاماں کارن یہ دل ساڈی بھائی بات یہ سنن نہ سمجھن اس وجہ خیر نہ کافی</p>
<p>لَقَدْ لِمَا مَعَهُمْ اسلئے اس چیز دے جو نال لہاندی رآن باور کتہہ انچہ بہ ایشان رست والی اسوں جو انہاں نال حقانی</p>
<p>لَا عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا پانہاندے جو کافر ہوئے قرآن و محمد فتح برکافراں میخو استند جو کافر ہوئے جدتہاں شروں ردی لئے آخر جہد صفت توریث پرستند لہاںوں کہن یہودی قوت نبی من آیا دہان انگشتاں توں مارنا بود کرایس</p>
<p>لَا لِلَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ رعت خہ ادی اوپر کافر اندی پس رعت خداست برکافراں کاس نال سولعت ربی اپر کفال کفر انکا کیتا جد پایا اسمعیلی</p>

۷۵

۱۷۱۵

۱۷۱۶

۱۷۱۷

۱۷۱۸

۱۷۱۹

۱۷۲۰

۱۷۲۱

۱۷۲۲

۱۷۲۳

۱۷۲۴

۱۷۲۵

۱۷۲۶

۱۷۲۷

۱۷۲۸

۱۷۲۹

۱۷۳۰

۱۷۳۱

۱۷۳۲

۱۷۳۳

۱۷۳۴

۱۷۳۵

۱۷۳۶

۱۷۳۷

۱۷۳۸

۱۷۳۹

۱۷۴۰

۱۷۴۱

۱۷۴۲

۱۷۴۳

۱۷۴۴

۱۷۴۵

۱۷۴۶

۱۷۴۷

۱۷۴۸

۱۷۴۹

۱۷۵۰

۱۷۵۱

۱۷۵۲

۱۷۵۳

۱۷۵۴

۱۷۵۵

۱۷۵۶

۱۷۵۷

۱۷۵۸

۱۷۵۹

۱۷۶۰

۱۷۶۱

۱۷۶۲

۱۷۶۳

۱۷۶۴

۱۷۶۵

۱۷۶۶

۱۷۶۷

۱۷۶۸

۱۷۶۹

۱۷۷۰

۱۷۷۱

۱۷۷۲

۱۷۷۳

۱۷۷۴

۱۷۷۵

۱۷۷۶

۱۷۷۷

۱۷۷۸

۱۷۷۹

۱۷۸۰

۱۷۸۱

۱۷۸۲

۱۷۸۳

۱۷۸۴

۱۷۸۵

۱۷۸۶

۱۷۸۷

۱۷۸۸

۱۷۸۹

۱۷۹۰

۱۷۹۱

۱۷۹۲

۱۷۹۳

۱۷۹۴

۱۷۹۵

۱۷۹۶

۱۷۹۷

۱۷۹۸

۱۷۹۹

۱۸۰۰

۱۸۰۱

۱۸۰۲

۱۸۰۳

۱۸۰۴

۱۸۰۵

۱۸۰۶

۱۸۰۷

۱۸۰۸

۱۸۰۹

۱۸۱۰

۱۸۱۱

۱۸۱۲

۱۸۱۳

۱۸۱۴

۱۸۱۵

۱۸۱۶

۱۸۱۷

۱۸۱۸

۱۸۱۹

۱۸۲۰

۱۸۲۱

۱۸۲۲

۱۸۲۳

۱۸۲۴

۱۸۲۵

۱۸۲۶

۱۸۲۷

۱۸۲۸

۱۸۲۹

۱۸۳۰

۱۸۳۱

۱۸۳۲

۱۸۳۳

۱۸۳۴

۱۸۳۵

۱۸۳۶

۱۸۳۷

۱۸۳۸

۱۸۳۹

۱۸۴۰

۱۸۴۱

۱۸۴۲

۱۸۴۳

۱۸۴۴

۱۸۴۵

۱۸۴۶

۱۸۴۷

۱۸۴۸

۱۸۴۹

۱۸۵۰

۱۸۵۱

۱۸۵۲

۱۸۵۳

۱۸۵۴

۱۸۵۵

۱۸۵۶

۱۸۵۷

۱۸۵۸

۱۸۵۹

۱۸۶۰

۱۸۶۱

۱۸۶۲

۱۸۶۳

۱۸۶۴

۱۸۶۵

۱۸۶۶

۱۸۶۷

۱۸۶۸

۱۸۶۹

۱۸۷۰

۱۸۷۱

۱۸۷۲

۱۸۷۳

۱۸۷۴

۱۸۷۵

۱۸۷۶

۱۸۷۷

۱۸۷۸

۱۸۷۹

۱۸۸۰

۱۸۸۱

۱۸۸۲

۱۸۸۳

۱۸۸۴

۱۸۸۵

۱۸۸۶

۱۸۸۷

۱۸۸۸

۱۸۸۹

۱۸۹۰

۱۸۹۱

۱۸۹۲

۱۸۹۳

۱۸۹۴

۱۸۹۵

۱۸۹۶

۱۸۹۷

۱۸۹۸

۱۸۹۹

۱۹۰۰

۱۹۰۱

۱۹۰۲

۱۹۰۳

۱۹۰۴

۱۹۰۵

۱۹۰۶

۱۹۰۷

۱۹۰۸

۱۹۰۹

۱۹۱۰

۱۹۱۱

۱۹۱۲

۱۹۱۳

۱۹۱۴

۱۹۱۵

۱۹۱۶

۱۹۱۷

۱۹۱۸

۱۹۱۹

۱۹۲۰

۱۹۲۱

۱۹۲۲

۱۹۲۳

۱۹۲۴

۱۹۲۵

۱۹۲۶

۱۹۲۷

۱۹۲۸

۱۹۲۹

۱۹۳۰

۱۹۳۱

۱۹۳۲

۱۹۳۳

۱۹۳۴

۱۹۳۵

۱۹۳۶

۱۹۳۷

۱۹۳۸

۱۹۳۹

۱۹۴۰

۱۹۴۱

۱۹۴۲

۱۹۴۳

۱۹۴۴

۱۹۴۵

۱۹۴۶

۱۹۴۷

۱۹۴۸

۱۹۴۹

۱۹۵۰

۱۹۵۱

۱۹۵۲

۱۹۵۳

۱۹۵۴

۱۹۵۵

۱۹۵۶

۱۹۵۷

۱۹۵۸

۱۹۵۹

۱۹۶۰

۱۹۶۱

۱۹۶۲

۱۹۶۳

۱۹۶۴

۱۹۶۵

۱۹۶۶

۱۹۶۷

۱۹۶۸

۱۹۶۹

۱۹۷۰

۱۹۷۱

۱۹۷۲

۱۹۷۳

۱۹۷۴

۱۹۷۵

۱۹۷۶

۱۹۷۷

۱۹۷۸

۱۹۷۹

۱۹۸۰

۱۹۸۱

۱۹۸۲

۱۹۸۳

۱۹۸۴

۱۹۸۵

۱۹۸۶

۱۹۸۷

۱۹۸۸

۱۹۸۹

۱۹۹۰

۱۹۹۱

۱۹۹۲

۱۹۹۳

۱۹۹۴

۱۹۹۵

۱۹۹۶

۱۹۹۷

۱۹۹۸

۱۹۹۹

۲۰۰۰

۲۰۰۱

۲۰۰۲

۲۰۰۳

۲۰۰۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

ہری جیت جو پنج واکیتوں کا استیعان انبیاء کون ہے جبکہ فرہودن مال اسپر ہو جو اتاری ایش سے
پر جیت سے آئیں فرید و فروخت کر نہ پاں لفسرہاں خود را کہ کافر شوند با نچہ فرو و آورد خدا یعنی قرآن

ہے برا جو و بچیاں زندان سے اپنی جان
 اشترواد سے کفر و ناحیا کا رن جانان
 ایجو کفر کران اس ایجو بیسیا رب جمانان
 ہر کس جو و بچیاں جانان عوصو کفر بیفانان

بِغْيَا أَنْ يُنْزَلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

واسطے بدخواہی کے اس فقیر جو اتاری اس فضل اپنے فقیر اوپر جس سچا ہے بندہ ان بیان سے
بہ سبب حسد برائے فروغ آورد خدا از فضل خویش بر سر کہ خواهد از زندگان خود

کارن حسد جو بیجیا اللہ اپنے فضل کرم بخش
بقیا معنی حسدوں ظلم و سادوں جو باخدا ہی
حسد یا جو رہی نعمت بندیاں کنوں و نجا و

فَبَاؤُنِمْ عِزِّكُمُ الْكُفْرَيْنَ عَذَابٌ مُّهِينٌ

فرطے اور نال غضب و اوج غضب کے کافران و واسطے ہے عذاب خوار کرنے والا ہے
پس باز گشتہ خستہ بالائے خستہ و برائے کافران است عذاب خوار کننده

فرمے اود غضب الہی اود پغضب و بارے
پہل غضب جو عمل نوریت کیساتھ چھوڑا
تے اہل کفر انوں نیا اود جو عذاب خواری
دو جاکر کفر محمور قرآنوں بیٹری بڑی

بہار کن پیا کفر جو عیسے پورا انجیل نہ منی
 ایک کن جو پوجا و حجے پہلا دیکھو معاملہ نبی

همه کبریا گویا اینان منورند و چون آفتاب و چون ماه و چون کعبه انوار میان ایشانند و پدیدار آید و چون آری
و چون گفته شود ایشان را که ایمان آرید تا آنچه فرود آورد خدا گویند ایمان مؤثری که آنچه فرود آورد خدا بر ما

تاریخ عالمگیری
در بیان احوال و سیرت
سلطان محمد شاه
شیرازی

جان کھیا کیا انسانوں سنوں جو کج آثارے

اکھیا انہاں جو بنیاں اسان جو بھیجا اہر مارے

وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُ

تے کہ فرموندے ہیں نال اسچیز کے جو اس کے آگے ہے اور وہ سچ ہے سچا کہ فرما دیا جو نال کے اندر ہے
وہاں فرمیشوندے باچہ بچہ آنکھ و حال کند اور راست بہت باور کنندہ آنچہ بالیشان بہت

تے کہہ کرے اس نال جو رب اتار یا اس راؤں

قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ أَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ

کہہ کر کے قتل کر دو کہ آہے نبیین پیغمبر الہ دیں توں کے اسچیز جیکر آہے تبیں میں

بگو جس جہاں قتل میکر دید پیغمبر الہاں حذرا

کہہ کر قتل کیوں کر دو تبیں پیغمبر بدی پیکر

یعنی عمل ایمان لاتا داناں تو رات نہ کوئی

وَلَقَدْ جَاءَكَ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذَ الْأَعْيُنَ مِنْ بَعْدِ وَأَنَّهُمْ ظَالِمُونَ

تے البتہ تحقیق آیا توں موسیٰ نال معجز پانڈے فرما کر یاں اتاں چھاپچھے اسچیز تے تبیں ظالم ہے

والبتہ آمد پشما موسیٰ بہ نشانہاں روشن پس گرفتندہ گوسا در انداز پانڈے دو دشما ظالم بودید

تے ٹھیک لیا یا موسیٰ صاف و لیلاں میں تھارے

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَسْمِعُوا

تے جب پکڑا اسان عہد تہاں اٹھایا اسان اوپر تہاں طور فوں پکڑو کچہ دیاں اسان تہاںوں نال قوت تہاںوں

وچوں گرفتیم پیمان شمار اور بدشتیم بالا و شما طور ابیر دیا کچہ دادیم شمار بقوت و لبث نوید

تے جدا اسان پکڑ یا عہد تہاں اوپر طور اٹھایا

پکڑو جو اسان دناں حکم اتے سنو جو فرمایا

تفسیر محمدی
منزل اول
البقرہ
۷۷
جان کھیا کیا انسانوں سنوں جو کج آثارے
اکھیا انہاں جو بنیاں اسان جو بھیجا اہر مارے
وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُ
تے کہ فرموندے ہیں نال اسچیز کے جو اس کے آگے ہے اور وہ سچ ہے سچا کہ فرما دیا جو نال کے اندر ہے
وہاں فرمیشوندے باچہ بچہ آنکھ و حال کند اور راست بہت باور کنندہ آنچہ بالیشان بہت
تے کہہ کرے اس نال جو رب اتار یا اس راؤں
قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ أَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ
کہہ کر کے قتل کر دو کہ آہے نبیین پیغمبر الہ دیں توں کے اسچیز جیکر آہے تبیں میں
بگو جس جہاں قتل میکر دید پیغمبر الہاں حذرا
کہہ کر قتل کیوں کر دو تبیں پیغمبر بدی پیکر
یعنی عمل ایمان لاتا داناں تو رات نہ کوئی
وَلَقَدْ جَاءَكَ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذَ الْأَعْيُنَ مِنْ بَعْدِ وَأَنَّهُمْ ظَالِمُونَ
تے البتہ تحقیق آیا توں موسیٰ نال معجز پانڈے فرما کر یاں اتاں چھاپچھے اسچیز تے تبیں ظالم ہے
والبتہ آمد پشما موسیٰ بہ نشانہاں روشن پس گرفتندہ گوسا در انداز پانڈے دو دشما ظالم بودید
تے ٹھیک لیا یا موسیٰ صاف و لیلاں میں تھارے
وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَسْمِعُوا
تے جب پکڑا اسان عہد تہاں اٹھایا اسان اوپر تہاں طور فوں پکڑو کچہ دیاں اسان تہاںوں نال قوت تہاںوں
وچوں گرفتیم پیمان شمار اور بدشتیم بالا و شما طور ابیر دیا کچہ دادیم شمار بقوت و لبث نوید
تے جدا اسان پکڑ یا عہد تہاں اوپر طور اٹھایا
پکڑو جو اسان دناں حکم اتے سنو جو فرمایا

قَالَ اسْمِعْنَا وَعَصِينَا أَلَسْتُمْ بِأُولِي أَلْبَابٍ

کہا اہل سارے بھیرانی گیتی اسان کے چل یابی وچہ لال انانیا لکھ وچہ نال کھ انانیا لکھ

افتنده شنبه یکم ماه فروردین گردیدیم و در خور کرده شد و در لهما و اینها و شنبه گوساله را به سبب کفر ایشان

آگیا انداج سنیاں اسان تے کیتی جفیر مانی

بیتہ سنیان امریکہ بانوں والو پر میت لکھہ فی

فَارْتَدَّ الْإِسْلَامُ وَأَمَّا أَنْ كُنْتُ مُؤْمِنًا

کہہ رہی ہے اودھ نیز جو امر کی دہستہ نشانوں نال اسدے ایک نشان اور جیکہ بوسہ تین بوسہ

گود چمن است آنجی مفاد شمار آمار امان شما اگرستد شما مومنان

حکومت میرزا محمد آقا

[illegible]

یہ ایک ایسا وسیلہ ہے جس سے انسان اپنے آپ کو بہتر بن سکتا ہے۔

بیک سال و نیم ایوان محمدانیوں پر جو خیر ساری

اوہ وچیا موسیٰ ساریا ہری خداد وچہ سہ اور ہری

حسرت کو دل جو پیار و محبت سے چھین کر پھینک دیا
سوئے نہکستان محبت و چہ معصام پیا

قَالَ إِنَّ كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ لَآتِيَنَّكُمْ مِنَ الْآخِرَةِ سَعْدٌ أَلَسْتُمْ فَاعِلِينَ

کہ جس سے واسطے تباہی گئی آخرت و
 نامہ الردے
 نزول سوا

○ ○ ○ ○ ○

بجائے اس کے کہ اس کے لئے ایک اور نام لکھا جائے۔

دُونَ الْبَاقِينَ فَمَنْ مَوْتَ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

لوگانہ سے پس خواہش کرو سوت دی چکر مو نشیں ہے

مردمان دینار پس آمدند و گفتند سرک را اگر مستقیم راست گویان

کہ حجر خاص است و اے جب انکا پاس خدا دی

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

...میں نے اس کے لئے دعا کی ہے کہ وہ جلد صحت یاب ہو جائے۔

مجلس شورای اسلامی
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

کہن یہود زجنت درسی باہر یہوداں کوئی
جو جنتوں پاکت ثبت لکنہ اکوئل رام اس آوی
بنی کیا اوہ موت جو منگدے رت بیوی مرد

رب کرم نبی نور کیت کہ فریت منگو آروہی
موتوں باہر جنت بلدا سے تاجرت تابا
زمین سے بک ہند ان عباس روایت کردی

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا اِمَّا قَدْ مَتَّ اَيُّكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ

تے ہرگز نہ چاہیے ہنوں تمہیں ابد سبب پیچیدہ ہوئے بھیجا ہوتا تھا انہاں سچا سچا تیرا مال ہوتا تھا

وہرگز از دنگ نہ مرگ رہی گاہ سبب آنچہ پیش فرستاد ستہا ایشاں و خدا دانست بہ ظالم

تے ہرگز نہ کی موت منگدے اوہ پاروں بد اعمال
یما قذمت دیکھ جو کہ ہتھیں اگے کھلے
اکثر بد اعمال جو حاصل ہوون نال متھانہ سے
تے اللہ جابے ظالماتوں سبب ہر باطن جالوں
اوہ کیونکر بہن موت جو جان بھری تو کو لے
تاہیں نسبت تھاں بجاوین ہون ہو گمانہ سے

وَيَجِدْنَهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍ وَمِنَ الدِّیْنِ اَشْرَكُوْا

تے البتہ پانچ گاتوں حریص بہت کرن لے آدمیانہ اور زندگی سے انہاں لوکاں تھیں جو شرک کہتا انہاں

والبتہ بیانی ایشاں احراص ترین مردہاں برزندگانی و ازاں کسانیکہ سفر کر دوند

تے عجیب یہوہاں پانچ گادوہ حریص بہ ہکا تھیں
شرکاں و الیاں کنوں ہر ادجوسی لغوی لیاوے
انہاں کیسویہ حسیست تین برس سال ہر جیواوی

يُوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يَمْسُرُ اَلْفَ سَنَةٍ مَّا هُوَ بِمَرَجِحَ مِنْ الْعَذَابِ اَنْ يَمُرَ

چاہتا ہر ایک انہاں جو عمر دے تاجا و نہزار برس نہیں اوہ چھوڑا و لا اسنوں عذاب تھیں جو عمر دے

دوست سیدار دیکے اراشاں کاس عمر دے و اوہ نہزار سال و نہرت آن رہندہ و از عذاب کہ عمر دے شود

چاہے کہ نہ اندا عمر جے سال ہزاراں پاوے
تے نہیں چھوڑا و لا اس غذاووں عمر جو دے تاجا و

وَاللّٰهُ بِصَيْرِ مَا يَنْعَمُوْنَ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِیْلَ

تے اللہ دیکھن والا ہے نال اسچیز جو کرے میں کہ جو کوئی دشمن ہو یا وہ جبریل دے

و خدا بینا است با آنچہ ایشاں سے کنند گوہر کہ باشد دشمن براے جبریل جو ضرر پیدا دے

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like "موتوں باہر جنت", "تے ہرگز نہ کی", and "چاہے کہ نہ اندا".

کہ جو کوئی ہو یا دشمن کارن جبرائیل فرشتے
 ہے این خبر مقدر تھیک اوہ دشمن رب دا آیا
 سن دچہ عالم ابن خبا سول قصہ جبرئیل دا
 بکن حضرت تاملین پھیسوں طلب کری کہ ہو دی
 حضرت اکھیا جبرائیل اس اکھیا اسان بجاوے
 ای جبرائیل اسدا دشمن کردا دوسے کارے
 سب تھیں دہا بخت نصر دی وقت انیکیا یا
 جو بخت نصر دی تھیں بیت مقدس مں کار زہر
 یک سخت جوان اسڈے وجوں اسوں مارن یا
 پکڑ یوس اس قتل کے پھر جبرائیل چڑھیا
 بیت مقدس مٹ اجا یوس قتل یهود لڑائی
 یا کس اسان بن وحی لیا یا تا میں دشمن جانا
 اتلی طرف یسویں اسول آندا ویندرا ہی
 کس یهود توں بیار اسانوں ساریاں صحابا تھیں
 عمر کہ یا سو گندہ آواں کارن پیار کما ہیں
 اپنی بنی دیکھتوں پاواں قوت دین ایمانوں
 عمر کہ یا جبرائیل کیا انہاں دشمن اسان بجاوے
 تے خط دبا میں حنف مسخ اسان یودھ دایری
 اکھیا عمر کنا بول جانوں جبرائیل دے تائیں
 تاجیرائیل تے میکائیل دار تہ کیوس بتا ہو
 اوہ میکائیل ہے جبرائیل دشمن کس ہواؤں
 جو انہاں دوبا مذ دشمن بہا دشمن شک نکوی
 بنی کیا ایہ تیں تھیں گے آیتاں وحی لیا یا

تے اسد کیس دانا کرن جو نیک یا برے شہر شہر
 فائدہ ولسد ایہ وجہ عیب اسی لیا یا
 تے شاہ ولی اسد لکھیا اوہ کی کرن زیادہ کسید
 عبد اسد بیاسوریا دیک عالم دڈا یودی
 جو وحی آسمانوں کون فرشتہ تیری طرف لیا وے
 ادہ میکائیل جے ہوند تا میں یوس ہوندی سا
 کھی واری اس نال اسادی دڈا ویر کما یا
 جو اسد تہ دی تھیں دات بنی اسڈے تائیں
 تے وقت داپتہ بھی دنا جہاں پھر دیا اسدا آیا
 دچہ بابل شہر لیا وکچ ہنوں لڑکا عاجز لیا یا
 فرودا ہو یا بخت اتے قوت بنشای پای
 اسد تھیں فرجیرائیل نوں دشمن اسان بچھا
 قتادہ عکریہ سدی کس جو زین عمر دی آہی
 دس یهوداں اوہ دچہ آوے سند اونچ ہنوں تھیں
 جو ان وراسان دھدیوں نوں کھدینا یا
 تے ناکہ شک میں بن اندرند کر اسد ال تانوں
 انہاں بچھا کو ان فرشتہ یاس محمد وحی لیا وے
 اوہ سادہ تھیت محمد نوں دچہ دوسرہ خبری
 تے میکائیل جان دی لیا ہے خیر سوکا ان غنائیں
 تے بنی محمد نوں ناجانوں انہاں کیا جو آہو
 اکھے میکائیل خدا کی کہے دوجا بچہ داؤن
 عمر کیا جو پکارا دشمن دوجے دشمن سوئی
 فرایا عمر بنی سے پاس اوہ قصہ سب سنایا

کہ جو کوئی ہو یا دشمن کارن جبرائیل فرشتے
 ہے این خبر مقدر تھیک اوہ دشمن رب دا آیا
 سن دچہ عالم ابن خبا سول قصہ جبرئیل دا
 بکن حضرت تاملین پھیسوں طلب کری کہ ہو دی
 حضرت اکھیا جبرائیل اس اکھیا اسان بجاوے
 ای جبرائیل اسدا دشمن کردا دوسے کارے
 سب تھیں دہا بخت نصر دی وقت انیکیا یا
 جو بخت نصر دی تھیں بیت مقدس مں کار زہر
 یک سخت جوان اسڈے وجوں اسوں مارن یا
 پکڑ یوس اس قتل کے پھر جبرائیل چڑھیا
 بیت مقدس مٹ اجا یوس قتل یهود لڑائی
 یا کس اسان بن وحی لیا یا تا میں دشمن جانا
 اتلی طرف یسویں اسول آندا ویندرا ہی
 کس یهود توں بیار اسانوں ساریاں صحابا تھیں
 عمر کہ یا سو گندہ آواں کارن پیار کما ہیں
 اپنی بنی دیکھتوں پاواں قوت دین ایمانوں
 عمر کہ یا جبرائیل کیا انہاں دشمن اسان بجاوے
 تے خط دبا میں حنف مسخ اسان یودھ دایری
 اکھیا عمر کنا بول جانوں جبرائیل دے تائیں
 تاجیرائیل تے میکائیل دار تہ کیوس بتا ہو
 اوہ میکائیل ہے جبرائیل دشمن کس ہواؤں
 جو انہاں دوبا مذ دشمن بہا دشمن شک نکوی
 بنی کیا ایہ تیں تھیں گے آیتاں وحی لیا یا

تیرے قول موافق امدایہ آیات اناری

عمر کہیا میں دین ہو یا فر محکمہ رب دی ماری

فَإِنَّ نَزْلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

پس تحقیق اس نے آثارِ باہنوں پر چل کر دے مال حکم الہی و سچا کر نیوالا و سچا سچا ہے جو اس کے سچا ہے

پس البتہ جبریل فرود آورده است قرآن بر دل تو بحکم فی را باوردانده آنچه پیش از دست

پس ٹھیک اوجہ بایں انار یاد دل تیرے تے کیا
 حکم رہوں قرآن جو سچا کرے جو پیش انار یا

پس شکیک اوہ جب ایل انار یاد دل تیرے تے پیار

وَهْدَىٰ وَلِشَرِّ السُّومِيَّةِ

نہ ہدایت کے خوشخبری ہے و سہم ایمان الیاندو در تنہا و مژدہ دہندہ براسے ہوسنان

تھے یہ قرآن ہدایت بھی خوشخبری اہل ایمان اور جہانم اہل ایمان کا گرنے کا جہانم ہو گیا

تے ہے قرآن ہدایت بھی خوشخبری اہل ایمان

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَ

فِي كُلِّ فَاِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ

جو کوی دشمن ہے اسے زانو نشین اور سر باندہ کر دے دلال اور سر باندہ کر اجیر ایل ہے میرا میل دیر اس تحقیق اللہ سے ہے

ہر کہ باشد قسم بر او خدا و فرشتگان و پیغمبران و وحی و ایل و میکائیل پس البتہ خدا و قسم است بر اے کافران

چود ستم ب یا ملکاں نبیاں جبرائیل میکالے

پس تھیک صبت دشمن تہناں کھاریاں دوزخ دار

ایہ دوا یعنی آوہر چار جو یکا دشمن ہووے

اوه سچينان دشمن سب ققيين سنگزنجير تان وهر ووروي

جبرائیل نے میکائیل بھی وجہ ملائی کہ آیا

ذکر دو مان و ابعدا یک جهت قضیه است یا یا

جبر تے میکے آسمان معنی بندہ و چہ سربانی

آل تے ایل اللہ دانا نو عبد اللہ معنی جانی

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ

۴۰۰

والله تحقیق فرود آوردم بسوی تو نشانک رودش و کافر نمی شوند بآنها

تے تحکیم کیا یا اس تیری و آیتاں واضح ظاہر اوس صورت یا بیٹے کی یا سنی فوں توں کی یا یا یا	اے کفر کردیناں اوہناں دی گرجو حکوں باہر جو سہنوں اسیں بچھانا لکھے آیت اتھ تہایں
---	--

وَكُنَّا عِدَّةً اَعْدَاءُ بَيْنَهُمْ فَفَرَّقَ بَيْنَهُمْ جَنَّاتٍ وَّجَنَّاتٍ

جہاں ہر ایک عہدہ بہا انماں عہدہ سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں بلکہ اکثر انماں دیوین ایمان لیاؤں
آیا ہر گاہ بسترے یا کے را بر انداخت آرا گروہ از ایشان بلکہ بیشتر ایمان نے آند

جہاں ہر ایک عہدہ بہا انماں عہدہ سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں ابن عباس سے جد سرور کیا انماں مرد و دال	بلکہ یہودی لوک نہ اکثر دین میں دلال تھیں جو عہدہ کیتا رب میر بکارن وجہ تورت بیواں
جہاں ہر ایک عہدہ بہا انماں عہدہ سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں عطا کیو اوہ عہدہ مرا جو سرور نال یہوداں	تہاں آیت نازل ہوئی عہدہ تورت دی پادوں جو اعلیٰ شکر فوں مدد نہ ہو تو سٹیا سہنوں مرد و دال

وَمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

اے خدا یا انماں گول رسول نہیں سجا کر نیا لاوے اسے اسپیڑے جو انماں سٹیا سہنوں کہ فرقے
ہر گاہ کہ آمد بیاں مغیرے از تو دیک نہ باورد ازندہ آنچه با ایشان است بیند امت کو ہے

مِنَ الَّذِينَ آتَوُا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ رَءُوفٌ بِهِمْ كَانُوا لَا يَعْلَمُونَ

اونماں تھیں جو دے گئے کتاب باس کتاب اللہ دیوں تھے پھال اپناں دیو گویا کہ اوہ نہیں جانے
انماں قوم کہ دادہ شدہ اند کہ کتاب آن کتابدارا پس مشیت مار خود گویا کہ ایشان نمیدانند

تہاں آیت نازل ہوئی عہدہ تورت دی پادوں جو اعلیٰ شکر فوں مدد نہ ہو تو سٹیا سہنوں مرد و دال	سجا کیے وال اوہ شے جو تہاں نال عطاؤں کتاب اللہ دی کنڈاں تھے جن اوہ جانن نہاں
رسول مراد محمد اے قرآن کتاب الہی	اک کمین مراد تورت جو پڑھن تے عمل نہ دیو دای

اوہ دیوار لٹیم وچ لپیٹی زیور سوئے چاندنی تے عمل نہ کر دے اوس پر وچ عالم نقل تہاندی

اے رسول جو تہاں سے
اے خدا یا انماں گول رسول نہیں سجا کر نیا لاوے اسے اسپیڑے جو انماں سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں
اے خدا یا انماں گول رسول نہیں سجا کر نیا لاوے اسے اسپیڑے جو انماں سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں
اے خدا یا انماں گول رسول نہیں سجا کر نیا لاوے اسے اسپیڑے جو انماں سٹیا سہنوں کہ فرقے انماں تھیں

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٌ

تے بچے لڑائی اسچیز جو پند و شیطان اور بادشاہی سیمیاں دیدہ و نہیں گفت اس سیمیاں
دیروی کردن چیز ہے اگر سخاوت اندک شیطانان در صلوات سیمیاں و کافر و شر سیمیاں

پر محمد سلیمان و محمد سلیمان نہ کھڑ کیا یا
 کھیا حضرت شیطان تمہارے ہمت پر کان میں نہ گرا
 اسد و لوں شیطان کھیا کھڑی حضرت باہی
 کھڑی تھے اسد و لوں پر یہ خبر میں نہیں
 لو کاں میں کھیا جہت میں نہیں شاہ جہاں
 کہ ایہ عالم سلیمان ملائکہ شیطان ایہ کارے
 کتب شریعت میں انہاں دنیاں چھوڑا میں
 جدا یہ آیت آی فلا ہر ہوسے کوڑ لکڑ دے
 جو بھلا یا ہر از میں وجہ اوں ان سن فرمایاں
 اوہ کھن لوگ تے کھن جہاں غیبی علم ہوا وں
 وجہ صندوق کھتیا فرما ہی کسی تے دبا یا
 میں سنوں قتل کرسیاں کا فرمایا کھتیا پاو
 تا آدمی ہر صورت شیطان آیا کرو اکا ہے
 جو ساری عمر نہ کھیاں کو جو کھیا نہ انان
 انان کھیا ہر کوہ کھیا ڈھکے جو ڈھکے سطر جاو
 انان کھیا کھتیا باہر ای اوہ کتاب تہا میں
 آدم جن شیطان جہاں رہے قابو آہی

تے کے جادوگر یہود شیطانوں جو سکھایا
ایہ وہی عالم قصہ دیکھ جو عمرہ سلیمان کے
جو اصدتہ بیابان خیاں مقبول صدیق الہی
جو ہے ایہ جو سکھایا حضرت شاہ سلیمان میں
جاں فوت ہو یا سلیمان لکھیا کہ طیباً او شریفاً
علیہا صلی اللہ اندسہ ائمہ جانشانہ ساری
جہاں حق الہی ہے سب سکھیں جادو قیاس
جہاں عام سحر دی تہمت شاہ سلیمان حضرت
سفر کن شیطان چڑھو ملک میں سخن اخباراں
تے ستر کوڑ لاون اسوچہ کا نہاں آن تباہ
سلیمان نبی اوہ سب جو کال لکھیا جمع کر آیا
تے لکھیا جو کوئی کے جو غیبی علم شیطان اوہ
جاں فوت ہو یا سلیمان بھی جہاں عالم وقت ہر
آگے لکھیا یہوداں نوں میں دسان تان خزانہ
اس لکھیا پتھر کرسی پٹھوں دوروں کھلا تباہ
اس لکھیا مینوں قتل کروجے بے خزانہ ناپس
شیطان کیا سلیمان ایسے پھیں کہنی اوہ یادگار

فراوژنیا شیطان لوکان دچ اییا خیر هولای
جوسا حسی سلیمان یهوداں سکھیا سحر تباہی

۱۰ کلبیات
 ۱۱ داد و بیداد
 ۱۲ غنای
 ۱۳ غنای
 ۱۴ غنای
 ۱۵ غنای
 ۱۶ غنای
 ۱۷ غنای
 ۱۸ غنای
 ۱۹ غنای
 ۲۰ غنای

وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَهُوَ أَنْزَلَ
عَلَى الْمَلَائِكَةِ بَابِلَ

اے ایسٹریطان کا فریبی سکھانہ بی بیس لاکھ نول جادوئے اوجیز جو آری لئی اوپر دفرستیانڈی وچہ شہر باہل دی
ولیکن شیطاناں کا فریبندے آموشتند مردم را جادو ویر وی کردند چیز را کہ فرو آوردہ شد بد فرستہ دہ

اِسْرَافِ شَيْخَانَاں کیتا لوکاں سحرۂ سلیمان
تے جو کہ نازل دولہاں پر پابل وچ پڑھاوے

هَارُوتَ وَهَارُوتَ وَمَا يَعْلمِينَ مِنْ اَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا اِنَّمَا
نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

ہاروت تے ماروت دو تے نہیں سکھاندے راہ کسے نوں تاجو کسندے ہیں جو تحقیق سیں فتنہ ہاں میں ہو کافر
ہاروت تے ماروت یعنی آموزندہ یکس اتا آنکہ گویندہ جزاں نیست کہ ما آ زما یں ایم پس کافر مشو

یاروت ماروت دوویں اوہ جادو کی سکھاؤں نہیں
 معنی سحر ملح جو ہر حال نظر بند ہی ہوہو خیالوں
 شافی کیا جو سحر و خیال ہی مرض بھی ہاں ہیجہ
 ایک شیطان لکانا میں ہو پچی خاص شیطانوں
 نہ فتویٰ ناں حقیقت بدل دے بدل خیالوں
 جیویں سحر و نظریات سنیان غصبات بھی آوی
 ایتھے انزل معنی انہم یعنی کرامات بتایا
 یعنی دو بادشاہ جو ساحر باطل دیو چہ رہندے
 مشہور تزارت مال زبرے یعنی دوویں فرشتے
 اس کی کہتاویل کرن جو قصہ از سکھاؤں

تے منع کرن جو کچھ نہر گرسکیاں ہو سیں گے
جس سخت بڑی مانے نصیحت یا دسناں کر لینا
کہ ہوتا وہ اصل اصح جو اندہ بنیاں ہوں آواز سے
قصے انساں فشتیاں بغوی ابن عباسوں آندے
آدمی اندر عمل بلید جو چہرہ دشت آسمانی
انساں اختیار اسان پر کیتو زیر خلافت ہوئی
جے دھرتی تسان اباراں شہوت غلبہ ہواواں
کسیا فرشتیاں پاکی تینوں سان نہ امہ کر توات
اوہ سب ملکاں نہیں نیک زیادہ سہ تھیں وہ پکڑ
تے امر کیتا جو آدمیاں چہ امر حق کر یا سہ
اوہ آدمیاں چہ دینہ نوں عمل انصافوں حکم کر سید
فریک مہینو اسگے دووین فتنہ دے وجہ لے
علی کے اوہ فارس ملکوں شہزادی پاک آہی
انساں طلب کیتی بریائی پتھیں اوہ انکار بیانی
اس کیتا سول کمر ساں جدک بت تبتیں جو پتھیں
انساں اکھیا ایہ کہ منع کیتے رب نہ خوف خدای
انساں طلب کیتی بریائی فراس اوہ بات سنان
جاں پتیا خمر تے سرت جو کرنا فراغت پائی
کہ اکھن بت بھی بوجیا فراوہ زہر دہی سستاد
اوہ عاشق ہوئی بریائی جاسن نہ انکار بیانی
ناکب فرشتے اکھیا جو دے قہر عذاب الہی
انساں ختم سچے نوں جو ٹھاکیتا عورت فیڑ لائی
انساں کہو جو نوں اوہ نوں اکھیا آخر قتل کرایا

تیسرا میں اہل اسلام ایچ وصف کرے قہمان ظاہر
جس نے نصیب ایمان پیاوہ پتھر حروف دیندا
اوہ ناک مکر جو جابے کردہ پتھیا مول نہ جاوے
ایسے نہائے دیکھیں ملک اعمال جو اوپر جان دے
کس جو یار با آدم پتھیا کر دے بے فرمانی
اسہ کیہا جے حال تسان اوہ عمل بھی کردی سوی
تائیں بھی ناو نوں عمل کہ جو بن آدمیاں دیر پاواں
رب کہادو جنگ پیکر لو انساں خلیا ہاروت یاروت
رب شہوت دوہاں لکھی حاکم کر کے نہیں اتاری
تے مکر کرنا ہو زخم من خون حقول آپ بچیا بے
راقیں اسحہ عظم پتھہ دونوں آسمانی چڑھ ویندے
زہرہ ام عورت کہتے تہنی طرف انسانی ماری
جگہ طرف انسانی نیائی دل انساں پکڑے پچا
جاں جو روز آئی فردوس طلب کیتی بریائی
تے ناس خون کر دے پوچھتاہ کراں تہا پس
جاں تر کجہر فردا آئی فرمایہ خمرول مال بیانی
انساں اکھیا شرک تے خوں برہو اسان خمر قبول ایہا
کہا دی مال انساں دھڑا قتل کیتا انساں بھائی
پکڑا کس خمر ہر مال خمر دھڑا کیتا بھارا
اکھیں خمر سچے جو پٹھا کر ہو کر ساں ایہ بریائی
دو جو کہیا سولانی حجت رب نوں بے پرواہی
جو ہنوں قتل کروان کر ساں حاجت تسان والی
عورت اکھیا بت جو پوچھو سناں جو فرمایا

Handwritten marginal notes in Urdu script, including the title 'المقصود' and various verses or commentary.

فرسکن لوگ تنہا نہیں جو بن خضموں کو چاہی تے نا وہ ضرور کن کسی سرگز با جہوں حکم خدا کی

وَيَتَّبِعُونَ مَا يَغْضَبُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا الْمِزَانُ إِذْ رَأَوْهُ
عَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ

تے سکھد و ہیں اوہ چیز جو زبان کرے انساں کو تے البتہ ٹھیک جانا انساں جو کوئی خریدے اسنوں نہیں
واسطے اس دے وہ آخرت دے حصہ

و یا دیکھتے نہ انچ زبان میرا نہ انساں را و سوندہ انساں را و البتہ دہنتہ اندک کہ دیتا نہ جادو را نیست و آخرت

تے سکھن جو انساں ضرور کرے نفع نہ کرے انساں کو تے جانن ٹھیک جو بحر کوئی لحظہ نہ اوس جہانوں

وَلَيْسَ فَا شَرَّ رَأْيِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

تے البتہ بری ہے اوہ چیز جو بچی ہے انساں نال اسدے نفس اپنے جیکر چاندے اوہ

و البتہ بد چیز سے است آنچہ فروختند بعض آن خویشتن را کاشنید استند

تے ٹھیک بری اوہ چیز جو بچانے نہ اسدے جہانوں اوہ جو جانن پر انساں جاننہ کیتا عمل نہ انساں

بچاویں علم یقین تنہاں پر جہ انساں عمل نہ کیتا گو یا نہ جاتا نہ سرگز انساں دیکھ معالم سینا

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِآثَقِ الْكُتُوبِ مِمَّا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ

تے جیکر اوہ ایمان آدند و پرہیز گاری کردی البتہ بہتر اب پاس خدا کی حقیر بہتر ہوند جیکر ہوندے جاندی

و اگر انساں ایمان آدند و پرہیز گاری میکردند البتہ ثواب از نزد خدا بہتر ہودی کاش سید استند

تے جو ایمان تے تقوی کردی اجر اللہ سے پاسوں بہتر ہوند انساں جے اوہ جانن عقل قیاسوں

شاہ عبدالقادر لکھیا جادو و راہاں نہیں آیا مک ہاروت ماروت جو نکر گئے ذکر سدا یا یا

دو جاشاہ سلیمان ویدے انساں شیطاناں الفت آپسوچہ شیطاناں کھلایا انساں

ایتھے اللہ پاک کہیا جو ایساں علماں نفع نکوی دوہیں جہاں ضرورت ہوند جو رب چاہے سوئی

جو علم آئی سکھیں صدق لیا و ن عمل کسا وں تا اللہ پاسوں اجر بھیا ان طبرے پار ہو جا وں

تو اللہ خاص کر جسے چاہے نالِ نبوتِ حجت

تو ایضا در باب فضل و برتری او از آنکه شماره نه لغت

مَا نَسْتَعِينُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْشِئُهَا نَأْتِي بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا

اگرچہ سنی کہ یہاں اس آیت میں یا بعد دینہ وہاں یا فائدہ یہاں اس میں بہتر استیعین یا نندہ ہاں
تجہ موقوف می کنیم از آیت یا فراموش میگردانیم آن را می آریم بہتر از وی یا نندہ وے

جو مسخو کر اس سیر آیت یا شان دلون علیا دی لیا یہ بہتہ اس تھیں یا اس جس میں ہو لیا ہے

مشرک ہو رہو دکھن اچ کج رسول تباوے

کچھ منع کرے اچھ کل فرماوے اپنے خود لقمہ مو اوں

ایررب جواب انہاں داتا سہ و نیہ خیب نہ کوئی

جوین ضمیمہ سے حال بیمار علاج بتاؤ

مرسوم بھنسا کی گوئی شیر بھنسا میوں خالی

مغنی السنو و دود و اصل و حیه میل لفت ایها فی

دوہا حصہ اٹھیا اور شیخ نور احمد مراد اٹھائیٹر

ایستخارہ و بہت و صبر لکھا تا بہت

ایمان و حق را. هر چه حکم انجیل می آید

نظر آید و مخفی نگه دارم و حنا ملو سیاه تا به

دو دواؤں کو ملا کر کھاتے ہیں اور ان کو

وہاں پہنچ کر میں نے اس کو دیکھا تو اس نے کہا کہ یہ ہے
میرا دوست جو کہ میری خدمت میں آتا ہے۔

در کتب معتبره و معتبرین

بویین ن راب بورس بورتا بلمه بیدیه
کله بعضی کله ایستاده و دهانه گاهه

ی ب حکم و اسلحہ و جہاز ہندو

وکیست و کیاں بی جان یہ رہے الی

بھی ہاں تھا کہ ان کے لئے ایک مجلس میں دو مہینے

لے بٹھے عالم تھے تو کی دو جا جا باب سے نہ پایا

لیا یہ بہتہ اس شخص یا اس جنس میں ہو رہا ہے

دو بزدن فرستاد که سربازان را بیرون بکشند و

یہاں وجہ کی عیب تھاجے آپسی پاس خراؤں

ہے رب حکیم و مال مناسب جائے کہند اسو کہ

کدی منضج کدی سهل فرقی بل مزاج کراہی

پہلیوں بہتر پڑانگوں والی

ایک نسخہ فقیر دو جا لکھ کر نسخہ کبیر اس کھائی

نامنحوتے منسوخ حکم قرآن ائمہ کبریٰ عیالیں

تے حکم اٹھو، جنون کا وقت خورشید سنا

بجاءت تحت ساء ابو ذر الانور سمي قاسم

وہاں تک کہ اسے وہی وقت فراغت ہو

چنانچہ آیت محمد قانی اٹھ زمانہ رحیمی

پسین یک بزم درون فی سبیم پیر

اور کتب و کتابت و کتابت و کتابت

وَقَدْ كُنَّا مِنْكُمْ جَحِشًا

توین سید پیدائش اس وقت کہ یہ یوں کہیں

کے چار بیٹے پڑھ دیئے۔ ایک بیٹے کو پڑھایا۔

دود و مال لڑے ہیں جو سن چالیس صدی آیا
ہے

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

منوع ہوون؟ چہ امر نہی سے خبر ان چہ کوئی
بک انھن منہ ہا دے چھوڑے نسخ نہ کیے
تے لیا یہ تہ اس تھیں سوکھا یا جس اجر زیادہ

ایسے خبر ان گھیا ان پھلیاں نسخہ جانہ ہوئی
بک کہیں بھولایے ہوں سورہ ہدی جاگ ہتر
جے گراں تا سو لہا منیں ناں بہت تو آبادہ

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ
اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

بھلا نہیں جانتوں جو تحقیق امر ہر شے وقادہ ہو کیا نہیں جانتوں جو تحقیق اللہ ہر شے بادشاہی مانتا نہی زمین
آباد اللہ کہ خدا ہر جہ چیز تو اناست آباد اللہ کہ خدا تعالیٰ برای دوست بادشاہی آسمان و زمین
بھلا نہ نہ جانا اللہ ہر شے او پرست در عالی
بھلا نہ نہ جانا اللہ ہر شے آسمان زمین د والی

وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَلٰیٍّ وَلَا نَصِيْرٍ

تے نہیں واسطے لٹاؤ سو اللہ تھیں کوئی یار نہ دگارتے نہ کوئی یاری دینے والا
و نہیت برائے شما بجز خدا ہم سبچ دوست و نہ یاری ہندہ

تے نہیں نہ جانا با اللہ سے یار نہ مدد والا
منے ولی قریب جو سکا اینویں دوست پیارا
نہیں جو کم سوارے کوئی با جھوں با تعالیٰ
اگر کہیں بچنے والی یعنی کم سوارن والا

اَمْ تَرْيدُ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اَرْسُلُوْا رَسُوْلَكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا مُوسٰی مِنْ قَبْلُ

بھلا چاہندے ہو تین جو سوال کرو رسول اپنے نول جو ہیں سوال کیا گیا موسیٰ اگے اس تھیں
آیا میں تو امید کہ سوال کنید پیغمبر خود را چنانکہ سوال کردہ شدہ موسیٰ پیش ازیں

بھلا چاہو نہیں جو سوال کرو پیغمبر اپنے نامیں
موسیٰ کنوں سوال ہو دکلام حسد اسنوائیں
جو ہیں سوال موسیٰ نول گے تھیں کن ہو واد ایز
جان سنی کلام نہ اکھیا سنا نول ظاہر رب ویکھائیں
موسیٰ جو ہیں تورت اکٹھی گھن آیا رحمانون

حضرت سوال کیا ہے
کہ میں تو امید کہ سوال کنید پیغمبر خود را چنانکہ سوال کردہ شدہ موسیٰ پیش ازیں
بھلا چاہو نہیں جو سوال کرو پیغمبر اپنے نامیں
موسیٰ کنوں سوال ہو دکلام حسد اسنوائیں
جو ہیں سوال موسیٰ نول گے تھیں کن ہو واد ایز
جان سنی کلام نہ اکھیا سنا نول ظاہر رب ویکھائیں
موسیٰ جو ہیں تورت اکٹھی گھن آیا رحمانون

کے سوال کیا ہے
کہ میں تو امید کہ سوال کنید پیغمبر خود را چنانکہ سوال کردہ شدہ موسیٰ پیش ازیں
بھلا چاہو نہیں جو سوال کرو پیغمبر اپنے نامیں
موسیٰ کنوں سوال ہو دکلام حسد اسنوائیں
جو ہیں سوال موسیٰ نول گے تھیں کن ہو واد ایز
جان سنی کلام نہ اکھیا سنا نول ظاہر رب ویکھائیں
موسیٰ جو ہیں تورت اکٹھی گھن آیا رحمانون

کہ کن جو کیا ہو رسول اسین باور کروے
المدنح انما نون کیتا لغوی ایہ فرمایا

جد الگ تپہ کات لیا دیں سانوں پیش نظر
تے موضع وچ جو سواں شہ تھیں اہل ایمان مٹایا

وَمَنْ يَتَّبِدْ لِّلْكَفْرِ بَآئِمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

تے جو کوئی بدلے کفر فوں بدلے ایمان دے پس تحقیق بھولا یا اسنے سدرے راہ فوں

وہ کہ بستاند کفر را غرض ایمان پس البتہ گم کرد میانہ را

جس کفر و مایا نال ایمان سو بھلا سدا رہوں جو نیک شہ دان دے جنم جھوٹے تھیں و ساہوں

وَدَكْتَرُ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُّوْكُمْ مِنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ

کُفَّارًا حَسَدًا امِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ

دوست کہے میں ہنواں کتابت تھیں جو میں تے ان فوں کچھ ایمان تے یہ کہ فر کے بھولے خیر خیر ہی و پاسوں نفساں مٹا دیوں

دوست درندہ سارے و از اہل کتاب کہ فر کرد اند شہ را بعد از ایمان شہا بہ سبب حسد از نزدیک خویشین

جہاں بیتا اہل کتاب جو پیرن نشان کچھ ہاں

جنگ احد تھیں بعد یہودی بعض اصحابان لوے

جوساڈ راہ نشان تھیں ہتر کیا عمار پارے

اس اٹھیا میں عہد کیتا رہا ناچ جہانگ حیوان

خدیفہ کیا سہرا ب المدینہ سلام ایماںی

فرخیز نی فوں کیتی سہرور اٹھیا خوب الہی

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ الْحَقُّ فَاعْتَدُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ

بچھے ستمین جو ظاہر ہو یا و طوا انہاں دے حق پہ معاف کردے روگردانی کرو تا جو لیا وے الہ حکم اپنا

بعد از ان کہ واضح شد برائے ایشان حق پس درگذر کنید و روگردانند تا کہ بار خدا فرمان خود را

بہار صلی علیہ وسلم
وہ کہ بستاند کفر را
جس کفر و مایا نال ایمان
دوست کہے میں ہنواں کتابت
جہاں بیتا اہل کتاب جو پیرن
جنگ احد تھیں بعد یہودی
جوساڈ راہ نشان تھیں ہتر
اس اٹھیا میں عہد کیتا رہا
خدیفہ کیا سہرا ب المدینہ
فرخیز نی فوں کیتی سہرور
بچھے ستمین جو ظاہر ہو یا
بعد از ان کہ واضح شد برائے
بہار صلی علیہ وسلم
وہ کہ بستاند کفر را
جس کفر و مایا نال ایمان
دوست کہے میں ہنواں کتابت
جہاں بیتا اہل کتاب جو پیرن
جنگ احد تھیں بعد یہودی
جوساڈ راہ نشان تھیں ہتر
اس اٹھیا میں عہد کیتا رہا
خدیفہ کیا سہرا ب المدینہ
فرخیز نی فوں کیتی سہرور
بچھے ستمین جو ظاہر ہو یا
بعد از ان کہ واضح شد برائے

بہار صلی علیہ وسلم
وہ کہ بستاند کفر را
جس کفر و مایا نال ایمان
دوست کہے میں ہنواں کتابت
جہاں بیتا اہل کتاب جو پیرن
جنگ احد تھیں بعد یہودی
جوساڈ راہ نشان تھیں ہتر
اس اٹھیا میں عہد کیتا رہا
خدیفہ کیا سہرا ب المدینہ
فرخیز نی فوں کیتی سہرور
بچھے ستمین جو ظاہر ہو یا
بعد از ان کہ واضح شد برائے

کہیں ہیونہو دین تشار کہ عیسے مرسل نامیں
 ہوئی ہو تو راقول منکر خداوں ہو کر نصاری
 کہیں ہیونہو جنت جاسی با سچے یہوداں کہیں
 رب نامان ہو ٹھایا کوڑیاں ٹھکانا آئے زوار

نصاری کہیں دین تہاں کچھ دلوں نال کورہاں
 عیسے ہور اخیالوں منکر ہوئے یہودی سارے
 کہن نصاری باہچہ نصاریاں جنبت کستی دھرم
 کچھ اتناں دلیل نہج ت دھرمی ملل دھرم بتا یا

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

کیوں نہیں جس کسی نے مصلح کینا منہ اپنا دیکھا ہے کہ وہ نیکو کار ہے جو دوسری صدی میں
آریہ مصلح ساختہ روئے خود را براسے خدا و انیکو کار است پس ہوا و ست فرماؤں دیک پروردگار و

ہاں کہیں تو یہ جو کہیں مسلم گنہگار الیہ ہے
اسلم معنی اخلاص کبریٰ عبادت گری ربانی

تے نیکو کاموں سے غرور میں اپنے خود یا دیگر
عجز نیاز تو اضعاء گردانہ کنس جانی

ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون

تے نہیں کوئی دُراویر اندھرتے ناوہ غم کھاو گئے ۛ وغیرت پہچترس ہر ایشان نہ ایشان غمناک شوند
تے ناگہ خوف تہناں پر نا تہناں غم اندہ کہ ایں جو یہ ہر من مخلص ہر قوموں خاص گروہ کہ ایں

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتْ الْنَصَارَى عَلَى شَيْءٍ

تے کہو ایسوں سے نہیں لڑتا ہے یا کسی بیخود
و لقتند یہوداں کہ نیست تر سیاہاں بر چہرے

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتْ بِالْهِيْدُ عَلٰى نَبِيٍّ وَهُمْ يَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ

دے کیا انصاریاں نہیں یہودی اور کسی چیز سے تے اوہ سے بڑھ سے میں کن باتوں سے
د گفتند ترسایاں نیستند یہوداں بریمیم چیز و ہمہ ایشاں سے خوانند کتاب را

تے کہیں یہود جو چیز کے تھے ہمیں لوگ نصرت
ایہ دو ہیں ٹول کتاب پڑھیں وہ یہ خلاف نہ کوئی

ایہ صاف دلیل جو جھگڑا باطل کی دلیل نہ رہی
نفسا کہیں ہیرو نہ شے پر پڑھن کا تابا وہ سارے

كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ

ایسے طرح کہیا اونہاں لوکاں نے جو نہیں جانتے یعنی مشرک مانند کہنے اونہاں دیدی

ہم چہیں گفتہ آنا کہ ہمیدانند مثل قول ایشان

قَالَ لَهُمْ رَبُّهُمْ يَوْمَ أَتَاهُمْ فِيهِمْ يَوْمَ لَا يَخْتَلِفُونَ

پس خدا تعالیٰ حکم فرما دے کہ وہ سب ایک چیز سے جو آج ہے وہاں سے جہاں آکر دے

پس خدا تعالیٰ حکم فرما دے کہ وہ سب ایک چیز سے جو آج ہے وہاں سے جہاں آکر دے

یہی کہی جہاں میں ان لوگوں کو انہوں نے کہا کہ تم سب ایک چیز سے جو آج ہے وہاں سے جہاں آکر دے

یہی کہی جہاں میں ان لوگوں کو انہوں نے کہا کہ تم سب ایک چیز سے جو آج ہے وہاں سے جہاں آکر دے

یہی کہی جہاں میں ان لوگوں کو انہوں نے کہا کہ تم سب ایک چیز سے جو آج ہے وہاں سے جہاں آکر دے

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْكَنًا لِلَّهِ أَنْ يَذْكُرَ فِيهَا اسْمَهُ

تو کون بہتر ظالم اس شخص سے کہ جس نے مسجد خدا یاں کو منع کیا کہ وہاں پر اس کا نام نہ لے

وکیست ظالم تر از ان کس کہ منع کرد مسجد ہاے خدا را از آنکہ یاد کردہ شود در آنہا نام او

تو کون زیادہ ظالم اس شخص سے کہ جس نے مسجد خدا یاں کو منع کیا کہ وہاں پر اس کا نام نہ لے

وَسَعَىٰ خِرَابُهَا وَأَنَّكَ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُدْخِلُوهَا الْخَائِفِينَ

تو کوشش کرتی وہ خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش کرد ویرانی آہنا این گروه لائق نیست ایشانرا کہ در آیند مسجد را مگر ترساں

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

تو کوشش و خرابی انہاں کی کہ وہ لوگ نہیں لائق واسطے انہاں کو جوڑن چاہنا نہ تھے کہ وہاں سے

جو بیت مقدس پٹ اجاڑا جسے انہار وقت پانی
 ایہ کی عدل انصاف کہتا بل وڈا نام کیا یا
 تے وہ یہ عالم کیا جو کہ وہی شخص انصاف
 اس وڈے قتل کے چھوٹے قیدی اسرائیل کہتے
 تے مسجد وہ چہ دار سٹائے شوک ذبح کو ڈالے
 کہ کہن جو بخت نصرت بیت مقدس دیا یا
 یکجہی بتی یہود اس گٹھاروی خیرست آئی
 بخت نصرت وہ بابل شہروں قوم نبوی دھایا
 ابن عباس کیا میں رومی مسجد اس نہوں
 کہا کہن کفر لال کو دیال حق یہ آیت آئی
 سال جدیدی والے اوتھناں عمر یوں نبی ہٹایا

صند یہود اس کے مسجد ربی پٹ و نجائی
 شام کو سرت نشان لالین اہل سلام دیوایا
 اس نام طیطوس یہودیوں آپر دیا یار شکر ہمارا
 توریت جلالی بیت مقدس پٹ سٹیا بدینتی
 فرماں سلام اساریا وہ قہر شہر دہوا لے
 طیطوس وعی ش یاری دتی کچھ ویر دیا ہیا
 تا اس عداوت فقیر انہ بنیا بخت نصرت ہمارے
 توریت جلالی مسجد دہای دین یہود و نجایا
 جو آون وٹرن ہے اگر معلوم ہون مارے جاوے
 جو منع محمد نول سن یاراں اکیوں کیا جانی
 کہ فتح بنی رب دتی ظالم ناسر کو دیا

لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خَيْرٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

و اسے انہاں کے ہے وہ دنیا و خوارے و اسے انہاں کے ہے وہ آخرت دی عذاب وڈا
 مرا نشان راست و دنیا خوارے و مرا نشان است در آخرت عذاب بزرگ

اونہاں کارن و دنیا خوارے جزیہ قتل بریائی
 وہ دنیا جہنی کافر قتل تے ذمی جہنم خوارے

وَلِلَّهِ الشَّرِيفُ وَالْمَغْرِبُ فَإِنَّمَا تُولُوا أَفْتَمَ وَجَّهَ اللَّهِ إِلَيْهِ سَعِيدٌ

وڈا شوکرے ہے مشرق و مغرب جہنم توفیر و تشریف ہے و جہانہ تحقیق اللہ توفیر نعمت والادانہ
 و خدا راست مشرق و مغرب پہر سو کہ و آریدیں بہا نجاست رومی خدا البتہ خدا فرخ نعمت و راست

تے نکال اللہ مشرق و مغرب قبول مکہ بھنوا و
 اوہ رب کشادہ نعمت والا داناسر کچھ نہ

یہودیوں کے مسجد ربی پٹ و نجائی
 شام کو سرت نشان لالین اہل سلام دیوایا
 اس نام طیطوس یہودیوں آپر دیا یار شکر ہمارا
 توریت جلالی بیت مقدس پٹ سٹیا بدینتی
 فرماں سلام اساریا وہ قہر شہر دہوا لے
 طیطوس وعی ش یاری دتی کچھ ویر دیا ہیا
 تا اس عداوت فقیر انہ بنیا بخت نصرت ہمارے
 توریت جلالی مسجد دہای دین یہود و نجایا
 جو آون وٹرن ہے اگر معلوم ہون مارے جاوے
 جو منع محمد نول سن یاراں اکیوں کیا جانی
 کہ فتح بنی رب دتی ظالم ناسر کو دیا

حضرت کے چہ نماز کعبہ دیول پڑھ کرے
 ماہ ستاروں یا کچھ گھٹ ودھ اتول قبل آیا
 زمین یہودی طعنے جو انماں قبلہ پاک نہ کوئی
 کہاں جان حکم و عارب کیتا لوکاں عرض سنا یا
 عبدالعزیز عمر کہی وہ سپہ سفر جو نقل گذارے
 ابن عباس کیا صحابہ جاں قبایہ جہت نہ بھیجے
 حال خطبر و بنی مہم ہو یا نہ قبایط گزاری
 وجہ دے کھائی یہی کلمات مراد بتا دے
 فقہ اکبر و حضرت ابو حنیفہ ایہ نہ سنا یا
 ایہ سنناں باب سب کتب نبیوں تا وہاں کچھ سے
 ناقصی صفات نہ آوے جو ہے مذہب اہل قدر

جہ گئے دینے بیت مقدس دیول سجدہ کرے
 اس نہیں کچھ کعبہ دیول قبلہ رب ٹھہرایا
 کہی اتول کہی اتول فرق آیت مازل ہوئی
 جو کہ اتول منہ دھرن دعا یہ آیت وحی لیا یا
 اپر واری جتول جاندات ول روایا سے
 چھڑیو چھڑیو سفر وچا نکل کرے پڑھ دے سب سے
 سوال بنی تیں و ارجو ایہ آیت رب اتاری
 کہاں ہر ارجہت دی ایتھے کہ صافرا دے
 جو بچتے تھے تھے صفت نفس رب چہ قرآن آیا
 ہتھ مردانہ قدرت نعمت اکھن روا کیوے
 بھی مقرر لیا مذہب ابوعزیز حکم یہ کردا

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَمْ يَلَمَّْا فِي السَّمُوتِ الْأَرْضِ

تے اکبر انماں پکر جو خدا نے فرزند پاکی ہے سنوں بلکہ وہ سب جو کہ جو آسمان و زمین دی
 وگفتہ گرفت خدا فرزند پاکی است اور بلکہ اور است انچہ در آسمان و زمین است

تے کہن جو پکڑے اللہ بیٹے پاکی سنوں لائق
 فرشتے بیٹیاں ریدیاں کہن جو مشرک عرب تھیں
 اللہ پاکی خود فرماوے سبھناں انماں چھوٹا و
 حضرت کہیا خدا فرماوے آدم دی اولاداں
 تے مینوں گالیاں دھین تے نابالائق ہوں انماں
 تے گالیاں ایہ جو نسبت کرن اولاداں سبھیں
 جاں بدلک ہو یا سبھ جو کہو چہ آسمان میناں

بلکہ ہے سدا ملک جو چہ آسمان نہیں خلاق
 تے کہن یہی و غریبوں بیٹا ہے کہن لیا ہے
 بخاری ایہوں چہ چہ عالم ابن دیا سول لیاوے
 مینوں انماں چھوٹا یا نابالائق کرتا داں
 جہ تھاوے ایہو کہن کہیاں پیدا فرمائیں
 تے پاکی مینوں ان فرزندوں لائق جہ تھاوے
 فرزند تے ملکیت جمع ہووے سمجھ قریناں

تفسیر محمدی
 کہن جو پکڑے اللہ بیٹے پاکی سنوں لائق
 فرشتے بیٹیاں ریدیاں کہن جو مشرک عرب تھیں
 اللہ پاکی خود فرماوے سبھناں انماں چھوٹا و
 حضرت کہیا خدا فرماوے آدم دی اولاداں
 تے مینوں گالیاں دھین تے نابالائق ہوں انماں
 تے گالیاں ایہ جو نسبت کرن اولاداں سبھیں
 جاں بدلک ہو یا سبھ جو کہو چہ آسمان میناں

مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

مانند سخن ایشان مانند یکدیگر اند و لهای ایشان البته بیان کردیم نشانهای برآی گروهی که یقین میکنند

جو جاہل بہ توحید میں ہو بشریک بناؤں بے

وہ کہن جبرائیل ساں مال بوئے یاہو علیائے

مارب نبیا انہاں دے اکلے ایویں ہسے ہے | اسان حق بیان لسن لکھ منے جسوں ہے

انا ارسلناك بالحق تبشيرا واذنرا ولا تسأل عن احوال الحج

تختہ لسان بھیجیائیں وہاں سجدہ و خستہ خیز و نوا لہ ڈراؤنوالے یا کھیا جاوے گا تو صاحبانِ دفعہ میں شرف

لبسته ما فرستادیم ترا ایستی خرد و دهنده و بزم کنند ویرسید نه خواهی شد از ارم و دوش

تے سوال نہ ہو تو کہتے ہیں کہ وہ خواہاں کہنوں نے

بشیر دیوبند خود بخبر حطاعت الیایاں اجرتہ آون

نذیر ڈراوے بیقرماناں کنوں عذاب الہی
نبیاں فرض ہو چکاں حکم دایت مس آہی

وَلَمْ يَضَعْ: أَلَا يَضَعْ وَلَا يَضَعُ

الله أكبر الله أكبر

ان هدی اللہ ہوا ہدی

ہے ہرگز ایسی بہبود میں نہیں یہودی سے نصاریٰ کا جو پیروی اپنی کوں دین الٰہی کے دیا میں تحقیق ہدایت

مصری اوہا سے ہدایت

نہو انراض ہو سکتے تھے لوگ بہ نصاریٰ

و اما که خوشگفت است بر مردی خاتم بدایت سوزی

[illegible][illegible]

نایاب و کمیابی در این کتاب است که در هیچ کتابی دیگر یافت نمی شود

قول الکریم صلی اللہ علیہ وسلم عبادت دو چیزوں پر ہے ایک عبادت اللہ کی اور دوسری عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی۔ عبادت اللہ کی اس میں نماز، روزہ، زکوٰۃ، صدقہ اور حج شامل ہیں۔ عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی اس میں اتباعِ سنت، اطاعتِ امر اور نہیِ نہی شامل ہیں۔

بھی دنیا بہت منافع برکت نفع تجارت جانی
 ہر دور و جہ تھیں پیشہ حکمت حاصل باجہ شماراں
 بھی فقہ روحانی دل نورانی ہر دور و جہ تھیں ہر دور
 ہر حج یا عمرہ کیتیاں بخش کل گناہوں تھیں
 اینویں صدقہ ذرا عبادت موسن دل تھیں منے
 بھی ہر دینہ رحمت چھ دیہاں اتہ وجہ حدتیاں پایا
 تہو یہ رحمت لت و مکھن والیاں چہ غزری ازال
 نہ مشرک بھی اٹھ مارن بھاوین ہیود اقاتل آدمی
 جو جسدن فتح مکہ رب کیتیاں پیغمبر فرمایا
 اوہ حرمت نال قیامت تا میں جنگ سوچ پایا
 ہن فراو ہا حرمت باقی تیک قیامت بیتا
 ہکت اذخر و اعباس کرے چا چاہر ورسند

اس وجہ برکت فوائد دینی جسمانی روحانی
 ہر ملکول اقلیموں خلقت آدمی او تھہ ہزاراں
 بھی طور طریق عبادت ہر دور و جہ تھیں حاصل کردی
 تے جا تا وہاب جو حج تے عمرہ او تھے اوہ کچھو
 تے ہر نماز یا روزہ او تھے ہتر لکھوں بنے
 بھی مکھن کعبہ طرف عبادت و چہ حدیث جو آیا
 سٹھ طواف کریندیاں کارن جبل جو پڑھن نمازاں
 تے ہن بیخونی جا ہر کعبہ کوئی نہ کسے دکھاو
 صحیح بخاری مسلم اندرا بن عباسوں آیا
 ایسہ ہر حرام کیتیاں جسدن خیل آسمان پایا
 میںوں ہر ساعت رب خصت دتی فتح میں کیتیا
 نہ اسدرا و اشکار نہ کٹن گھاہ نہ چھا پا کٹا

عبادت دو چیزوں پر ہے ایک عبادت اللہ کی اور دوسری عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی۔ عبادت اللہ کی اس میں نماز، روزہ، زکوٰۃ، صدقہ اور حج شامل ہیں۔ عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی اس میں اتباعِ سنت، اطاعتِ امر اور نہیِ نہی شامل ہیں۔

۱۱۳

وَعَهْدُنا اِلٰى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِیلَ اَنْ کَھْرَابَتِیْ لِلطَّافِیْنِ

تے عہد کیتیاں ہاں طرف ابراہیم دی تے اسمعیل دی ایہ جو پاک رکھو گھر میری نول اسطے طواف کرنیوالیاں دی
 ووحی کر دیم ہوی ابراہیم و اسمعیل آنکہ پاک سازید خانہ مرا براے طواف کنندگاں
 تے وحی کیتیاں اسال ابراہیم تے اسمعیل پیارے جو پاک کرد گھر میرا کارن اہل طواف جو سارے

وَالْعٰکِفِیْنَ وَالرُّکَّعَ السُّجُوْدَ

تے عہد کاف کرنیوالیاں دی تے رکوع کرنیوالیاں دی (یعنی واسطے نماز پڑھنے والیاں دی)
 وبراے عہد کاف کنندگاں و رکوع و سجدہ کنندگاں

تے جیڑے عہد کاف ہن تے کرن رکوع سجوداں
 ہر طواف کے مسافر عاکف وجہ کے موجوداں

اداکار ہر دو چیزوں پر ہے ایک عبادت اللہ کی اور دوسری عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی۔ عبادت اللہ کی اس میں نماز، روزہ، زکوٰۃ، صدقہ اور حج شامل ہیں۔ عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی اس میں اتباعِ سنت، اطاعتِ امر اور نہیِ نہی شامل ہیں۔

اداکار ہر دو چیزوں پر ہے ایک عبادت اللہ کی اور دوسری عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی۔ عبادت اللہ کی اس میں نماز، روزہ، زکوٰۃ، صدقہ اور حج شامل ہیں۔ عبادت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی اس میں اتباعِ سنت، اطاعتِ امر اور نہیِ نہی شامل ہیں۔

اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ

تحقیق تو ہے سننے والا جاننے والا البتہ توئی شنوا دانا

تے جد کعبے بنیاد خلیل تے سمعیل اٹھاوون
سن دھرم عالم جاگ کعبے اول رب او پائی
اودہ جھاگ سفید آہی جیوں کھن کعبے پر پائی
جاں آدم میں اتار یا کیتس وحشت کنوں حیرانی
اودہ گھر یا قوت جنت تھیں سبز زمرد تھیں در و کار
میں تیری خاطر بھیجا ایہہ گھر آدم نوں فرمایا
توں سکد پارسا پر مین جیوں پڑھد عرش دوا
فر آدم ہند زیں تھیں ٹر کے پیادہ کے آیا
فر بعد فراغول ملک تے حج مبارک دینے
فر جاں جہاں انیوں آدم ہندوں پیادہ آیا
ستر ہزار فرشتے اس گھر اندر ہر دن آون
اودہ سود حج پہاڑ اندر ند جبرائیل جھپایا
فر ابراہیم زمانے لگ اودہ جاگ کعبہ خالی
اس عرض کینا تے تے مکہ بدلی رب آپائی
ابراہیم چلے تے جھانویں کعبے جا کھلوی
اس تھیر و دہ گھٹ کریں ایہہ ابن عباس بتایا
فر ابراہیم اوساری پتھر سمعیل پھڑاوسے
جو ایتھے جہت علامت کوی سوہنا پتھر تیا
ایہہ رب اس امانت تیری لیا یا دھریا لکھانے
جوراء وچ جبرائیل لیا اس سمعیل بولا یا

یا رب کریں قبول توں شنوا دانا عرض سنالو
دو ہزار برس پہلایں زیموں پیش بنائے
فراسد ہٹھوں نہیں وچھائی قدرت ویکھہ بانی
رب بریت المعمور اتار یا دھریا اوس ٹکائے
دودہ وازی پاک شرق پاک مغرب طرف نوازی
اس گرد طواف تیرا جیوں ملک عرش دوا لایا
بھی حجر اسود رب چٹا بھیجا فیو یا رنگ لے
پہر ہزار فرشتے بھیجا پورا حج کرایا
جو دو ہزار برس آگے اٹھہیں حجر کریندی
دو تے طوفان آسمان چوتھے پراودہ گھر بٹھایا
ہر دن توں قیامت تائیں اگلے ورے پاون
جہل قبیلین جو پاس مکے تے وچ حج لوکایا
فر حکم خلیل ہو یا جو کرے عمارت اس گھر عالی
کعبے جیڑی بدلی ٹر دی کعبے جاگ آئی
حکم خلیل جو کریں عمارت جتنی چھانواں سوئی
ہک لکھن جبرائیل جو رہے کعبے جاگ لیا یا
جد حجر اسود دی جاگ پہنچا بیٹے نوں فرماوے
اودہ ڈھونڈن گیانا جہل قبیلین کا یا حجر لیا
تے وچ پتھر غزیری لکھیا موس سمجھسیانے
دو پتھر تہہ تباواں آدم جنت کنوں جو لیا یا

یہاں پر مذہب اول کے مطابق ہے کہ آدم علیہ السلام نے جب اللہ تعالیٰ سے دعا کی کہ میری اولاد کو اس گھر کی حفاظت کے لیے بھیجا جائے تو اللہ تعالیٰ نے جبرائیل علیہ السلام کو بھیجا اور انہیں فرمایا کہ تم اس گھر کی حفاظت کرو اور اس کی تعمیر کرو۔

یہاں پر مذہب اول کے مطابق ہے کہ آدم علیہ السلام نے جب اللہ تعالیٰ سے دعا کی کہ میری اولاد کو اس گھر کی حفاظت کے لیے بھیجا جائے تو اللہ تعالیٰ نے جبرائیل علیہ السلام کو بھیجا اور انہیں فرمایا کہ تم اس گھر کی حفاظت کرو اور اس کی تعمیر کرو۔

فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ

پس نام و ہرگز نہ گراں اس حال میں مسلمان ہوو۔ پس میرے مگر کجا ایک شمسلمان باشند

پس نام و ہرگز نہ گراں ہوں من فخلص اہل اسلامی
سمعیل باجرہ دے شکوں جو قطبیہ آہی
چھ بیٹے قنطورا شکوں ہی اعطی کھانے
یعقوب بنی اسحاق دایا اعین ہی اسد اجات
تس مگر یعقوب ڈی تس پکڑی باہر آیا
بکا کھن تس عقب جو بہت نام ہو یا اس پاپوں
نام ہو اینع مرن تمیں وجہ حقیقت نامیں

بیٹے اٹھ خلیل اللہ دے وجہ معالم نامے
اسحاق بنی سارہ دے پٹیوں کیتے نبی الہی
جاں بنی سارہ فوت ہوئی تر عقد خلیل رباقی
ایہ دو ہیں جوڑی پاک شکوں ناواول عصی بابی
عقب اڈی نول اکھن تائیں نانو یعقوب کھایا
یعقوب دے بارال بیٹے سوت یوسف دے کھنچا
ترک ہلما سول منہم جو ثابت رہنما دیال نامیں

أَمْ كُنْتُمْ شُرَكَاءَ رِجْزٍ يَعْقُوبَ لَمُوتٍ إِذْ قَالَ كَلْبُيْبُ

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي

بہلا آہو تیں حاضر جاضر ہوئی یعقوب نے موت جہ کیا اس نے وہ بیٹیاں بنیادی کیا چیر لوجو گتیں کچیں
آیا بودیشما حاضر نگاہ کہ حاضر شد یعقوب موت چوں گت فرزند ان خور چہ چیر اعبادت خواہ سیرد بعد کو

بہلا آہو تیں حاضر جاضر یعقوب نول موت دیالی
ام وجہ ہمزہ استفہام تے میم زیادہ آیا

جدا کیوں بیٹیاں نول کیا پوجو جہوت کچھ بھالی
استفہام دے معنی کچیں مل تس حرف بتایا

قَالُوا نَعْبُدُكَ وَاللَّهِ أَبَايَكَ إِبْرَاهِيمَ وَاسْمِعِيلَ وَاسْحَاقَ إِبْرَاهِيمَ

کیا اس پوجا گو اس نے خدایا پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق میں خدا کی نول
گفتند عبادت کنیم معبودنا و معبود پدران ترا کہ ابراہیم و اسمعیل و اسحاق اندان معبود یگانہ را
انہاں کیا عبادت تے سیر اتے پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق اندان معبود یگانہ را

بہلا آہو تیں حاضر جاضر ہوئی یعقوب نے موت جہ کیا اس نے وہ بیٹیاں بنیادی کیا چیر لوجو گتیں کچیں
آیا بودیشما حاضر نگاہ کہ حاضر شد یعقوب موت چوں گت فرزند ان خور چہ چیر اعبادت خواہ سیرد بعد کو
بہلا آہو تیں حاضر جاضر یعقوب نول موت دیالی
ام وجہ ہمزہ استفہام تے میم زیادہ آیا
جدا کیوں بیٹیاں نول کیا پوجو جہوت کچھ بھالی
استفہام دے معنی کچیں مل تس حرف بتایا
قَالُوا نَعْبُدُكَ وَاللَّهِ أَبَايَكَ إِبْرَاهِيمَ وَاسْمِعِيلَ وَاسْحَاقَ إِبْرَاهِيمَ
کیا اس پوجا گو اس نے خدایا پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق میں خدا کی نول
گفتند عبادت کنیم معبودنا و معبود پدران ترا کہ ابراہیم و اسمعیل و اسحاق اندان معبود یگانہ را
انہاں کیا عبادت تے سیر اتے پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق اندان معبود یگانہ را

بہلا آہو تیں حاضر جاضر ہوئی یعقوب نے موت جہ کیا اس نے وہ بیٹیاں بنیادی کیا چیر لوجو گتیں کچیں
آیا بودیشما حاضر نگاہ کہ حاضر شد یعقوب موت چوں گت فرزند ان خور چہ چیر اعبادت خواہ سیرد بعد کو
بہلا آہو تیں حاضر جاضر یعقوب نول موت دیالی
ام وجہ ہمزہ استفہام تے میم زیادہ آیا
جدا کیوں بیٹیاں نول کیا پوجو جہوت کچھ بھالی
استفہام دے معنی کچیں مل تس حرف بتایا
قَالُوا نَعْبُدُكَ وَاللَّهِ أَبَايَكَ إِبْرَاهِيمَ وَاسْمِعِيلَ وَاسْحَاقَ إِبْرَاهِيمَ
کیا اس پوجا گو اس نے خدایا پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق میں خدا کی نول
گفتند عبادت کنیم معبودنا و معبود پدران ترا کہ ابراہیم و اسمعیل و اسحاق اندان معبود یگانہ را
انہاں کیا عبادت تے سیر اتے پان تیر پانہ نیوں جو ابراہیم تے اسمعیل تے اسحاق اندان معبود یگانہ را

عبد القیوم بن عبد القیوم

[illegible][illegible]

تے کس جنو یہودی یا نصرانی تاراہ پاؤ
 سنیف جو روگردان ہر دینوں باجھول ^{ہین} اسلامی
 پاک کس حنیف جو حج کرے ہو رختہ سنت ہند
 مہر دار یہود دینے تے نصرانی اوہ بخیرانی
 جو نبی اساطیر افضل بنیاں دین فضل ادیانوں
 محمد عیسیٰ نبی نہ منن اکوں کس نصارے
 انجیل کتاباں چوں افضل نبی محمد نامیں
 ہر یک اہل اسلاماں کس قبول دین اساطیر

کہ بلکہ تابع دین خلیل حنیف جو شرک ناپو
تے تحفہ صلوحہ چیل گئی وہ قدم اکھیا علما
کتے حاجی کتے مسلم معنے وہ چہ عالم کہندا
جھگڑا اہل اسلام اں کیا کمن یہود شیطان
بھی افضل کتب تورات فرسنگ ہوئی بخیل قرآنوں
جو عینی سب بنیاں فقہین بہتر دین ایہ فضل باری
قرآن کلام الہی ناپس دوویں پئے کورائے
ایہ آیت سب بھیجی کہ منظور نہ دین تار

قُولُوا آمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

تسیر کو ایمان آئے اسان نالہ ہوئے اسچیز ہے جو اتاری گئی طرف ساوی ہے جو حینہ اتاری گئی طرف برائیم
 ہو گیا کہ ایمان آوردیم کجنا و باخیه فرود آوردہ شد بسوے نادانچہ فرود آوردہ شد بسوے ابراہیم

تسیر کہو جنیاں اللہ تے جو سداوی طرف اتار یا
تجو کجرب اتار یا جانب ابراہیم پیار یا

وَأَسْمِعِلْ وَاسْخَقْ وَيَعْقِبِ وَأَسْبِطْ وَمَا أُولَئِكَ مَوْعِدُ عَلَيْهِ

تے اسمعیل دہتے اسحق تے یعقوب دہتے اولاد اوس دی تے جو کہ دنا گیا موسیٰ تے عیسیٰ نوں

والبیوت سمیعہ واسحاق و یعقوب و ادلاد و بانجیدادہ شد موسیٰ و عیسیٰ را

تے سمعیل اسحاق تے یعقوب تے اس اولاد

وَمَا أَوْلَى النَّبِيِّينَ مِنْكُمْ لَافْتِرٍ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَبَيْنَ كَافٍ مِمَّنْ

تے جو کچھ مانگیا پیغمبر انھوں نے یا نہا نہی کہیں نبیل فرقہ الدہ میں لڑ گیا یہاں انھیں اسے اس طرح سے مارا کہ وہ فرما کر اڑا

و آنچه داده شدند مغفرت از پروردگار ایشان و هدایای نیکین در میان صحیحین از ایشان و ما و امتقادیم

ترجہ کلمہ غناء وقت نکردی ویکسے کنہا بختہ اسیر غوث تہذیب

چندین سال در این شهر

ایتھے رنگوں میں ہے اور جو دینی نظر ہر فرد سے بے اثر
نظارہ بیان ہم جہاں اُتر کا مجھے گذر لے مت دھڑکے
اکھن میں ایسے بویا نصاریٰ رب جواب یکھایا
جانبے اتنے رنگیں دست لازم چھوڑ نہ جاوے
زرد پانی وجہ سنوں ڈوبن خوشیاں کھن اکھار
اساں بدادین قبول کیا اکھو رب دارنگست ہا یا

قُلْ الْحَاقُّ بِنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

کہ کیا جائے اگر وہی تین سالہ بچہ خدا سے تے اوہ ہر رب سدا سے رب سدا

گواہی مجادلہ میں کہیں بابا دروین خدا و اوست پروردگار را پروردگار شما

تو کہ کیوں جھگڑونا اسٹو اندر دین اپنے

وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَأَكْمُرُ أَعْمَالِكُمْ وَنَحْنُ كَالْمُخْلِصِينَ

تے بطور ایڈے میں علم اسادتے و سطوت و دیس علم التاوی ہے ہوا اسے اسکے کھری بندگی کرتے ہیں

و ما راست کیدار باس ما و شمار است کدو بارهای شما و اورا با غلامان من بر ستم

تھے سانوں علماں سادہاں بہشتاں عمالتاوی

تھا جو اسے محبت کیا وں جہاں ناز نام میلان

اس میں نہیں وہ نسا تنقید پر اور جواب سکھایا جو کہ وہ میں مخلص تے تیسیر شکر شکر نہیں ہوا

[illegible][illegible]

فلا سبط كانوا هودا وصر

لیا کندی و متین و تحقیق ابراہیم ہے اسمعیل اسحاق نے یعقوب سے اولاد دہدی اس سے یحییٰ بنو

آیه شریفه که المشاوره المومنین و المؤمنات و الذین یؤتوا المال

کتابخانه عمومی امام حسین (ع) - مسجد اعظم - کربلا

اسحاق یعقوب اولاد اسحاق کی بی بی بی بی بی

1887

سولہ سال کے بعد اسے اپنے والد سے ملنے آیا اور اس نے اس کو اپنا وارث قرار دیا۔

بسم الله الرحمن الرحيم

جھکے بہن احمق لوکاں تھیں جو کس شے انہاں فرمایا
اس قبل کنوں جواب ہے اس پر کبے طرف بھوایا

قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

کہہ توں واسطے اللہ ہے مشرق اے مغرب ہدایت کردا ہے جنوں چاہے طرف راہ کشہ دی

بگو خدا راست مشرق و مغرب راه بیناید هر گرا خدا بد بسوی راه راست

لہذا ملک اس قدر مشرق مغرب بلکہ پورا راہ دکھاؤ

عبدیت مقدس فیہ ہتیا لے دیول ایسا

لکن یہودی فرشتوں نے اس طرف سے اس کی

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

تَكُونُ الرَّسْمُ عَلَيْكُمْ تُصَدِّقُ

تے ایسے طرح کیسا ہاں ستانوں گروہ میانہ نامہو تیس گواہ ابرو کاں دی تے ہووی رسول اور بتادی گوہ

و ہم جنس ساختیم شمار اگر وہ بہتر تا باشید گویاں بر مر و اں و باشد پیغمبر بر شما گواہ

معاذ جبل نہں کہیا ہو جہاں بیت مقدس چھوڑیا
جو سادہ و حسدوں نبی سادہ اہل قبلین مکہ بنو یا

ایہ قبلہ سب بیابانہا میں لوگاں انون چلیں گے
تذایہ آیت ای ویکہہ معالم ہجای میرے

ایمیں اس کا دل مینا سیانہ دل پسند

وین اندر ایہ دو لوہیں بریاں بہر و چلی چلی
کے لئے ناز و غم تھوڑے ہی ہوئے

جو مودنار قمارت نامہ اس حاذر کہتے

حوسبت اکھیاں اس دنیا میں انک مدت باقی

ایہ باتیں تھیں فضل اکرم رب دی یاس عطا کر

عیاں اگلے پہلے جمع کہ رب وچ میدان خسروی

نامی که در این کتاب است
از آنکه در این کتاب است

سوائے اولیائوں کے اور باقی تمام لوگوں کو یہ حق حاصل ہے کہ ان سے نصیب ہونے والے مال و ثمن کی مقدار میں حصہ لیں۔

یہاں پر ایک اور خط لکھا ہے کہ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

ایک شخص آیا اس خبر دتی انہاں کہے قبلہ والی
 نے منظر ہی اندر لکھیا حضرت کہ گئے ہاں داراں
 ہاں دو کتیاں پڑھیاں جبرائیلؑ یہ حکم لیا یا
 پچھلیاں یا راں بھی منہ کیتا مردناں اللہ
 عباد البشر دا بیٹا پڑھ کے ہو رس مسیحی دھایا
 فر عہ زمانہ نبی کہے دل اپنی مسجد کیتی
 تے اہل قبائوں خبر ہوئی فر دچہ نماز فجر دے
 بھی منظر ہی چہ جو بیت مقدس دیول نبی نمازاں
 جواہ ستاراں کن ہوا تنیاں ہاں تہینہ کند
 حضرت کیوں ہجرت کو کے طرفہ سینے دہاے
 فر پندہوں ماہ ربیع الاول قوت ظہر دے
 ایہ قبول صحیحہ جمہود کیا ہے مروی ابن عباس
 کن یہود محمدؐ تابع ^{کشمکش} سر خود نفس نہوا میں
 جے ساؤ قبلے دیول ہند اسیں امید کریند

انہاں وچہ ہار کیتا منہ کہے دیکھہ معاملہ عالی
بتی سلمہ دی مسجد اندر ظہر پڑھی سن یا راں
نا باقی دو لوہیں کتھان جانب کعبہ مکہ بھنوا یا
اور مسجد و قبلیا نوالی مشہر نام سداے
اتھ وچہ کوع عصرے کھلیاں راں دھن یا یا
جو وچہ بخاری عصر لکھی اس کال عصر ایہ کینتی
تا وچہ ہار فجر اوہ سارے کہے ول منہ کرے
سولان ماہ ہور کجہ دھاڑے پڑھیاں ناں نیار
جو پنجویں ماہ بیج اول وچہ سوار مبارک وندے
فر بارہویں اس ماہ سوار دیہاڑی وچہ بدنی آے
کہے دیول فریاد و ماہ اگے جنگ بدر دے
تے جنگ بدر وچہ ماہ رمضانے آہا سمجھ قیاہوں
کدی اتول کدی اتول قبلہ ہک جانا بت نہیں
جو ختم بنیاں ایہو جنوں اسیں اوڈیک دھرنیک

وَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لِيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ.

تحقیق اودہ لوگ جو دتے گئے کتاب اللہ جاننے میں مجاہد ہے رب انہاں کے نہیں ہے

نہیں اس لیے خبر اس چیز تھیں جو کر دے ہیں

والله انما نكتب كتاب داده شدیم میبایست که این استت از پروردگار ایشان و نیت خدا یحیی را بچشمی کنند

تے تھیں کہ اصل کتاب اس جانب ہو سچ خاص اول
یعنے جانب اور ک قبلہ کعبہ خاص نبی
اللہ نوں سے خیر اندامان خدا تو انکاراں

حضرت ابی ادریس خراسانی علیه السلام

وَلَيْتَ الَّذِينَ آوُوا إِلَيْكَ يَتَّبِعُوا بِرَأْسِهِمْ

تے البتہ جیکر یہ لوگ اپنی ہمتوں پر جو دے گئے گو کتاب ہر نشان یعنی معجزہ تابع ہو تو کہ قبلیہ پر یہ کیا میں

والبتہ اگر بیاری با آنکہ دادہ شدند کتاب ہر نشان ہر گز بیروی نہ کنند قبلہ ترا

تے جو توں لیاویں سارے معجزی اہل کتاباں میں نہ کریں تا بعد اری تیری قبلہ چھوڑ سوا میں

وَمَا أَنْتَ بِتَارِعٍ قَبْلَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَارِعٍ قَبْلَهُ بَعْضٌ

تے نہیں توں بیروی کر نیوالا قبلہ انہاں دیدی تے نہیں بعض انہاں تابع ہو و لوالا قبلہ بعض دیدیا

و یستی توں بیروی کنندہ قبلہ ایشان را و نیستند بعض ایشان بیروی کنندہ قبلہ بعض دیگر را

تے توں ناگر انہاں دیدی قبلہ جاسین با جاہد دی

یہوداں قبلہ بیت مقدس جو مغرب ول آیا

و جب حدیث صحیح دے آیا خود حضرت فرمایا

وَلَا يَتَّبِعُ أَهْوَاءَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ

تے البتہ جیکر بیروی کریں توں خواہشاں انہاں دیدی تجھے سمجھیں جو آیا تینوں علم تیں تحقیق

نوں اس وقت ظالماں تیں ہوویں

والبتہ اگر بیروی کنی خواہش ہاے نفس ایشان را بعد از آنکہ آمد تو از علم البتہ تو باشتی انگاہ از ظالماں

تے جو توں تابع ہوویں ہمیش نفس ہو و نصاریٰ

تجھے علم آون تیں لکس ظالماں و جب پیارے

الَّذِينَ اتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ

اودہ لوگ جو دینی اسماں انہاں توں کتاب پچاندی میں و سنوں خطی پچاندی میں سیراں بنیاں توں

آنا کہ ادم ایشان کتاب می سناسند و را یعنی محمد را یا کہ چنانکہ می شناسند فرزندان خود را

فانی علم

فانی علم

فانی علم

فانی علم

لے توں بیروں الودج
نظمی سے ہے جو بیوی ناز
فہم کی میں ہر وقت بیکار
دی جو طرف مغرب دی ہے
نصف نہیں تے نصاریٰ نہ
نصف میں طرف مشرق دی جاوے
کر دی میں دیں ارا نہ
اچھے سورج دیں
تواریت از دیں دس الودج
مال و بیت تری
تیں جہاں بیغیر خدا
تیں جہاں بیغیر خدا
ار علیہ السلام
والنفس قبلہ ہے کہ
تے مغرب دیں
فانی علم
نظمی سے ہے جو بیوی ناز
فہم کی میں ہر وقت بیکار
دی جو طرف مغرب دی ہے
نصف نہیں تے نصاریٰ نہ
نصف میں طرف مشرق دی جاوے
کر دی میں دیں ارا نہ
اچھے سورج دیں
تواریت از دیں دس الودج
مال و بیت تری
تیں جہاں بیغیر خدا
تیں جہاں بیغیر خدا
ار علیہ السلام
والنفس قبلہ ہے کہ
تے مغرب دیں
فانی علم

بناؤں میں سے ایک ہے اور یہ ہے کہ جو آدمی اپنے رب سے ڈرے اور اچھے کام کرے وہ جنت میں داخل ہوگا۔

اور جو بن کھان پیٹیاں ایناں شک شبہ کھائیں
عمر خطاب ایہ آیت پڑھ کے اسنوں سواں الایا
اپنے بیٹے دانگ کھاتم بلکہ زیادہ یارا
وچہ توریت صفات جو پیرمیکم سب کچہ پورا پایا
عمر کبابیچ بولیوں ب توفیقوں بن سلا ماں

جہاں فی اسان کتاب کھان خوب محرمائیں
عبدالممن سلام ہیودی جدا میسان لیا یا
ابن سلام کباب جہد وٹھم بنی محمد پیارا
عمر کیا وده کیوں کر جاتوا بن سلام الایا
ہرگز شک شبہ ہیاتے پتر شبہ حرماں

وَإِنْ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمْنَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

تے تحقیق ہر فرقہ انہاں تھیں البتہ چھپاندے ہیں حق توں تے اودہ جانندے

والبتہ گروہ ہے از ایشان می پوشند حق و ادایشان میدانند

تے ٹھیک گروہ ہر ایک کتابوں جان حق چھپاؤں
اچھے حکم تے صفت محمد جان نہ سرائیوں

تے ٹھیک گروہ ہر ایک کتابوں جان حق چھپاؤں
اچھے حکم تے صفت محمد جان نہ سرائیوں

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

ایہ سچ ہے رب تیرے تھیں پس نہ ہو ہرگز شک کرنے والیاں تھیں نہ

ایں درست است از پروردگار تو پس ہرگز سببش از شک آرندگاں

ہے سچ ایہ رب تیرے تھیں نہ کان انیاں کنوں تو
تو نبی تے قبلہ کعبہ اسول وچہ نماز کھلو دیں

ہے سچ ایہ رب تیرے تھیں نہ کان انیاں کنوں تو
تو نبی تے قبلہ کعبہ اسول وچہ نماز کھلو دیں

وَلَكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

تے واسطے ہر ایک دی ہر جہت ہو جوادہ منہ لیا وں والا ہے طرف اسدی پس وده گرو نیکیاں وں

وہراے ہر کسی جانے بہت کہ اور اروی آرندہ است بان جانب پس فتا بید بسوے نیکیاں

تے ہر ایک نوں ہر جہت مقرر اسول منہ لیا وں
پس دوڑو نیکیاں دیوں جو نیکر حکم رہا ناں آوے

پس دوڑو نیکیاں دیوں جو نیکر حکم رہا ناں آوے

پس دوڑو نیکیاں دیوں جو نیکر حکم رہا ناں آوے

إِن فَاتَكُونُوا آيَاتِ يَوْمَ اللَّهِ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

جسے ہوو لتیں لیا وگا نشانوں خدا جسے تحقیق اللہ تم اوپر ہر شے دے قادر ہے

ہر جا کہ باشدید یار و شمار اخدا جمیع ساختمہ البتہ خدا تعالیٰ بر ہمہ چیز توانا بہت

یہ ہے کہ جو آدمی اپنے رب سے ڈرے اور اچھے کام کرے وہ جنت میں داخل ہوگا۔

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وعلى
 آله وصحبه وسلم
 اجمعين

تے جھے ہو وہ فیہ و موزیہ لتیس اسول ال سلاسل

تاہو و نہیں دیں لوگ ان لوں تان اپرا ایل

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَنُحْشِرُهُمْ وَأَخْشَوْهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

مگر ان وہ لوگ جو ظالم ہیں انہاں تھیں اپنا ڈرو انہاں تھیں ڈرو میں تھیں تان پوری کر ان میں نعمت اپنی پرست

مگر انہاں ظلم کرو نہ انہاں میں تھیں سید ارا نہاد سید ارا میں قات نام کہ نعمت خود را برمتا

مگر جو ظالم ہیں تنہاں تھیں میں نہ ڈرو تنہاں

تے میں تھیں ڈرو تان پوری کر ان میں نعمت اپنی پرست

تے ناں لتیس ہدایت پاو

وَمَا يَشَدُّكَ لَهَا بِإِذْنِ رَبِّكَ

تے ناں لتیس راہ ہدایت پاو لکھیا شاہ ولی اللہ

پیدا ہوئی کہے دی تقسیم بجایا سنی

علما ایلو دای جان توڑے جاہل لکھنے دیں

جے کہے طرف نہ خدا کند عالم اہل کتاباں

جاں کہہ دیوں نہ فرما میں تنہاں محبت برتی باقی

تے پوری نعمت قبلہ کہ ملت ابراہیمی

ابن جبر کیا جو جنت و طریاں نعمت پوری

تے ناں لتیس راہ ہدایت پاو لکھیا شاہ ولی اللہ

پیدا ہوئی کہے دی تقسیم بجایا سنی

علما ایلو دای جان توڑے جاہل لکھنے دیں

جے کہے طرف نہ خدا کند عالم اہل کتاباں

جاں کہہ دیوں نہ فرما میں تنہاں محبت برتی باقی

تے پوری نعمت قبلہ کہ ملت ابراہیمی

ابن جبر کیا جو جنت و طریاں نعمت پوری

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وعلى
 آله وصحبه وسلم
 اجمعين

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وعلى
 آله وصحبه وسلم
 اجمعين

پس یاد کن مگر یاد کن شمارا و مشکر کن مگر ما و بے شکری مکنید مرا

پس یاد کن مگر یاد کن شمارا و مشکر کن مگر ما و بے شکری مکنید مرا

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاَشْكُرْوا لِي وَلَا تَكْفُرُون

پس یاد کرو مینوں یاد کرواں میں تمہاں نوں تے شکر کرواں اسطے میرے تے نابے شکری کرو میرے تائیں

پس یاد کن مگر یاد کن شمارا و مشکر کن مگر ما و بے شکری مکنید مرا

پس یاد کرو مینوں تائیں یاد کرواں تمہاں تائیں جس فرمانبرداری کہی کیتس شکر ادا کی اتیں یاد کرو مینوں طاعت تال بد بخش تال اعتبار معلوم وچہ طریق بخاریوں حضرت خود فرمایا تے میں تال نال بخدی خود جدا وہ یاد کرینا مینوں جے یاد کرو وچہ مجلس میں کس کسان وچہ برمال جو ہتھ آوی اوہ میں برآداں جو اوہ ڈرا آوی جے سوال کریں میں دیواں سہنوں دیم روایت آئی بھی ہو حدیث جو رب کے میں تال بخدی ہر اہی کسے کیتا سوال نبی نوں جو کیا فضل رب اعمال ایہ وچہ معلوم کھیا اگے مظہری کنوں آپاے ہاں وچہ ملک شیطاں وچہ وچہ جد کوئی ذکر کیا دی تے جدا وہ ذکر و نازل ہو وچہ شیطاں جھجھکا دی صحیح مسلم وچہ ابو ہریرہ یوں خود حضرت فرمایا معنی ذکر جو غفلت چھوڑے غفلت تھیں دل کا جو باخلاص اہل سے کارن کردا ناں حضوری تے بن اخلاصوں شرک ہو وچہ جو نیت غیر الہی

تے شکر گزار و میرا تے ذکر ہو کفر ادا میں جو بیفرمانی کرے بے شکر ایہ کفر الہیائی تہین ذکر وچہ نعمت میں وچہ سمجھتی حال چاروں جو رب کہو میں ظن بندہ کوئے پاس میں پر لیا یا جو مینوں یاد کرے اوہ دلوچہ میں بھی یاد تہینوں جو میں لکھ آوے اوہ ٹپے میں تہ آواں تال میں ڈر یا آواں فضل کر م تھیں بے سجا فرما دی جو سوال نہ کریں میں غضب کراں میں وچہ معلوم الہی جد لگ مینوں یاد کرے لب پہلے ذکر الہی بنی کیا دنیا تھیں جاویں ذکر زبان تہ حالوں جو بنی کیا ہر بندہ دی دل و گھر رب بنائے تا وہ خناس شیطاں بانے ذکر وں کس چھپا دی دل اس غافل دیوچہ فرو سواسوں خطری لیا دی جو ذکر کر م روز ناں سب جہری ہیقت درجہ پایا ہر قول نعل یا فکر تلاوت کم شریعت دالے تا سب یہ ذکر خدا وچہ داخل نعل یا فرض ضروری تے باہج حضوں غفلت اندر براعت راہی

مکتب اول
نقد محمدی
۱۲۳
فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاَشْكُرْوا لِي وَلَا تَكْفُرُون
پس یاد کرو مینوں یاد کرواں میں تمہاں نوں تے شکر کرواں اسطے میرے تے نابے شکری کرو میرے تائیں
پس یاد کن مگر یاد کن شمارا و مشکر کن مگر ما و بے شکری مکنید مرا
پس یاد کرو مینوں تائیں یاد کرواں تمہاں تائیں جس فرمانبرداری کہی کیتس شکر ادا کی اتیں یاد کرو مینوں طاعت تال بد بخش تال اعتبار معلوم وچہ طریق بخاریوں حضرت خود فرمایا تے میں تال نال بخدی خود جدا وہ یاد کرینا مینوں جے یاد کرو وچہ مجلس میں کس کسان وچہ برمال جو ہتھ آوی اوہ میں برآداں جو اوہ ڈرا آوی جے سوال کریں میں دیواں سہنوں دیم روایت آئی بھی ہو حدیث جو رب کے میں تال بخدی ہر اہی کسے کیتا سوال نبی نوں جو کیا فضل رب اعمال ایہ وچہ معلوم کھیا اگے مظہری کنوں آپاے ہاں وچہ ملک شیطاں وچہ وچہ جد کوئی ذکر کیا دی تے جدا وہ ذکر و نازل ہو وچہ شیطاں جھجھکا دی صحیح مسلم وچہ ابو ہریرہ یوں خود حضرت فرمایا معنی ذکر جو غفلت چھوڑے غفلت تھیں دل کا جو باخلاص اہل سے کارن کردا ناں حضوری تے بن اخلاصوں شرک ہو وچہ جو نیت غیر الہی

۱۲۴

لا آله الا الله افضل ذکر اس آیا
ایناں بنا صبح دے ماکت تندی ہو نہالی
صبح مسلم وہ چشمہ کنوں جو سرور خود فرمایا
سبحان الله والحمد لله الله اکبر نامے
بھی ترندی دارمی ابو سعید راجع الله فرمایا
یہ سوالیہ کتیا میں رہا شغل قرآنی
تر فضیل کلام اللہ ی اینویں اوپر سب کلام
قرآن کلام ہے صفت ہی وہ استیعج چیز کانی

تے وقت فاتحہ کل دعاؤں فضل نبی تبار
بھی ابن ماجہ جابر تھیں اوی مظہری کھو بھائی
جوسب کلاموں فضل چارے کلمے ایسجھایا
بھی لا الہ الا اللہ وہ وہ ذکر سو کھالے
نال قرآن شغل جس کیتا ہور نہ ذکر کیا
میں سنگ دلیاں تھیں تس فضل کرام عطا ازانی
جیونکر فضل اللہ دائر خلق خواص عواماں
بک طرف خدا ہمتہ شکر و جی ہمتہ اسٹو آئی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

ایک دفعہ لوگ جو ایمان لایا یاری چاہنا صبر کرتے نماز کی تحقیق اللہ مال صبر کرتے والی اند ہے
 لے انا کہ ایمان آوردند جو میدر تحصیل تو اب صبر و نماز اللہ خدا با صبر کنندگان است

اول اہل ایمانوں صبر نماز ایں نال سنگو تیں پاری
 سنے صبر سہارن یعنی بھرا شقت سہنا
 روزہ ہاڑ نماز سہا لے مشکل نہ گھبراوے
 دوجا ٹھل نفس مارہ کنوں گناہ بریا یاں
 تیری صبر صیت سختی ویلے نفس سہارے
 بھی نال نمازاں مدد چاہن ہے دو قسم بتا دے
 دوجا عالم حق نماز جو حاجت کارن آئی

ٹھیک الہ سنگ صبر الہیایں کرد اند دگاری
 نزد منتم صبر کا طاعت و چہ سہارن ثابت رہنا
 بھی کل عبادت ظاہر باطن اوب بجا لیا دے
 جان نیا حرص یا غصہ شہوت چاہن کے بڑا دیا
 نہ تھے کرے یہ خرم فرخ کچھ شاہ رفیع تباوی
 ہاں خاص حق جو ذوق نماز انہماں سارا دکھ بھلاؤ
 جو مشکل کہ ہو سان تے الصلحت کر کر وائی

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُعَذِّبُكُم بِإِذْنِ اللَّهِ آمَاتٌ بَلْ حَيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

وَلَوْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ
وَلَوْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

[illegible]

جے دیکھ کر کوئی انہاں میں سے خود ظلم کیا	جدو کہیں اودہ عذاب جو غلبہ رب اللہوں آیا
وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ	تے ایہ جو اہم سخت عذاب والہ ہے
تے اللہ سخت عذاب والہ ہے دیکھ کر تعجب لیا دے	جواب بقدر لودا یعنی کم عظیم دسیا دی
ظلم اور شریک بنادوں پیار تہاں دل پاؤں	دیکھ عذاب تے غلبہ رب ادا دھڑی حشر کھان
وچہ غریبی لکھیا ظالم مشرک لوک جو ساری	اللہ نال غیباں لوں کرن برابر اودہ تھمیا کے
وچہ محبت ہو عبادت ابھی منہاں برداری	بھی نذر نیاز تہاں قربانی چاہن مدد یاری
جان دنیا وچہ مصیبت سختی فقر بیماری آوے	کرن امید جو یاری کر سن سختی دور ہو جاوے
جو سختی دور نہ ہووے دیکھیں قوت سب خداؤں	بنی ملی ہو رہی فرشتے دفع نہ کرن بلانوں
تے دیکھیں سخت عذاب خدا تا مشرکوں دور ہو جان	براوہ مشرک ٹرن تہ کوں لٹا مشرک و دماؤں
اودہ سختی رب دی طرفوں سمجھن جفائی دیکھیاں پران	وچہ نذر نیاز یاریت ڈیریاں کہن ہو یاں نقصیاں
فراڈیاں کوڈی رنگن تر کر کن کوں خوش ہوون	اودہ مشرکوں ٹرن نہ احمق گراں ہو کر ہو ستم ہوون

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَأَوَّلُوا الْعَذَابِ
وَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابَ

جدو تہاں جو تابعہاری کتے گئے انہاں لوکاں تہیں جی پیروی کر دی آجے دیکھئے عذاب ٹٹ ٹٹ نال ہٹا دیوے	جدو تہاں جو تابعہاری کتے گئے انہاں لوکاں تہیں جی پیروی کر دی آجے دیکھئے عذاب ٹٹ ٹٹ نال ہٹا دیوے
آن وقت کہ بیزار شونہ پیشوایاں کفر ازما بعداراں میںند عذاب اور بدہ توبہ نسبت الیساں صلاقتا	آن وقت کہ بیزار شونہ پیشوایاں کفر ازما بعداراں میںند عذاب اور بدہ توبہ نسبت الیساں صلاقتا
جدو تہاں جو تابعہاری کتے گئے انہاں لوکاں تہیں جی پیروی کر دی آجے دیکھئے عذاب ٹٹ ٹٹ نال ہٹا دیوے	جدو تہاں جو تابعہاری کتے گئے انہاں لوکاں تہیں جی پیروی کر دی آجے دیکھئے عذاب ٹٹ ٹٹ نال ہٹا دیوے
وچہ اصل سبب یہ چیز جو نال اسی ہے بھیجا جاوے	وچہ اصل سبب یہ چیز جو نال اسی ہے بھیجا جاوے
جو دنیا وچہ اسباب محبت خویشی پیار آشنائی	جو دنیا وچہ اسباب محبت خویشی پیار آشنائی
نہ دوستی ہی نہ پیر مریدی نہ کچہ مہر محبت	نہ دوستی ہی نہ پیر مریدی نہ کچہ مہر محبت
تے جہاں بھولا دی نکر جاسن اسان کسے بھولایا	تے جہاں بھولا دی نکر جاسن اسان کسے بھولایا
ہوئے عالم گمراہ مداہن پاؤں وچہ گمراہی	ہوئے عالم گمراہ مداہن پاؤں وچہ گمراہی

او سید بیات از خصال کلام است
که از بیات کلام است

شاہ عبدالقادر کاسیا جو عنان میں خلیل و گارِ ثیا
 بھی غیر الٰہی نذر نیاز بھی ذبح کران حیواناں
 بھی کچ حیوان حرام ٹھیکے خوگ حلال بنایا
 نئے وڈ کیاں چالان سند بتاون چاہل شرک واپی
 ہاک بیوہ زنانہ عقد کرادون کہن نہ چاہل ہماری
 ہاک نیل نہ پینن بندہ وائے انگوں سلمان سداون
 ہاک سی دودہ نہ دیون وڈ وائیاں ہور بعضیاں قوماں
 حل حرام بتاون والا الہ باجھ نہ کوئی
 وجہ تفسیر کبیر مولانا فخر الدین جو رازی
 اس آکھیا دھمک گر وہ مقلد جو فقہا وائیں
 وجہ بعض مسائل مذہب انبیواں اہل خانہ خلاف جو پائیاں
 ہو حیران میرے دل تیکن وجہ تعجب آئے
 ظاہر اینہاں ایتیاں مذہب کنوں خلاف لکھیو
 جے خوب تامل کریں تا اکثر لوکاں ایہ بیماری
 بھی وجہ تفسیر کبیر لکھیا ہے واجب اچھامی
 پر تداں رد القلید جہ عالم اہل ہدایت پاوے
 جے مسکے کہہ دیل نہ جانے اہل ہدایت ناہیں
 لایققلون دلائل ہندوں بھی اسپر صادق آدمی

غیر اللہ نول بوجھن لگے خانہ دین اوجھڑا
جو ہے مردار تے کفر صریح بکری چال شیطان
تا انہاں آیتاں اندامہ رد تنہاں فرمایا
اپنے دلوں بناون مسکوت شرع خلاف تباہی
بک چاچیاں دھیان جاہز جان تابع رسم کفاری
بک کھیوترازو گھت نہ تولیج وکیاں سند لیاون
ایویں ہوہنہراں تیاں جال وڈیریاں شوہاں
جو اپنے دلوں بناون کافر اکو لسن نہ ڈھوی
اپنے ہتادوں بک لیا یا عجب حرکات تاری
میں بہت آیات کلام امتیں پڑکھو انہاں سناون
نہ کرن قبول آیات قرآنی ناسن دلوجہ لایاں
جو کیونکر عمل کجے انہاں اپرا کھربل سدناؤ
نہ اگلیاں کنوں روایت کامی کیونکر عمل کجوس
ایر رگ رگ اندر مرض رچیا کجہ نہیں علاج کاری
جو آدھ تقلید کرے علما دی مہ پر شرع احکامی
اہل بدایت اوہ جو ہر کجہ نال دلیل بناوی
تا اس دے مگر نہ لگن جائزہ عامی کسے کدھیں
جو عقل مرادیت تھیں خود خالی ہوہراں کی راہ لکو

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذُّبَابِ يُضِلُّهُمُ الْاَلَيْمُ الْاُدْعَاءُ وَيَذَرُهُمُ

وتمثال انسان کاندی کا فرمودمانند تمثال شخص دی پر جو آواز کردا ہو انال سمجھدی و جو نہیں سمجھدی انال ناما پر کار

و مثال نیداد و کافران تند حال گشت که با نام نیرند با یخچر کشند و دیگران اندن و آواز بلند کردن

تے مثل جو کرد او غطا کفار ان انک اس شخص شمار
جو گری آواز حیوانان سنن نہ باجہ آواز پرکار

مکتبہ عربیہ اسلامیہ

پیش از او را

100

جوں چھپر و کر آواز اتر تنہاں سمجھ نہ باہجہ آوازوں
ہر گھن ہر ادیکار کھار جواشہ باہجہ پوکاروں
یا جیونکر وہ پہاڑ یا کھودہ وہ کہ آواز جیکوئی
ایںوں انہاں جواب بہودہ مگر بواں اسان جانا

توین اہل کفر توں باہجہ آوازوں سمجھ نصیب نہ و غفلت
کچھ دفع نہ اوس بکاروں مگر آواز بکار شماروں
الٹا سنے آواز جو استھیں سمجھ نہ مل ہوئی
نہ کچھ دلیل نہ حجت لبیا وں انہیاں لوگ سد مانا

صَمُّكُمْ عَنِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

بولے گئے انہیں ہیں فراوہ نہیں سمجھ دے

ایشان گرانندگان اند کوراں اند پس ایشان نمی فهمند

اوہ بولے گئے انہی کا فرحقوں سمجھدھرک

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَكُلُوا مِنْ رِزْقِي مَا رَزَقْتُكُمْ وَأَشْكُرُوا
لِلَّهِ إِنَّ كُنُتُمْ رَائِيَةً تَعْبُدُونَ

اے ادھ لوگ جو ایمان لیاے کھاؤ پاک چیزیں جیسا کہ جو رزق داتا اس لئے تمہارے لئے شکر کرو و سطر
اللہ دے جیکہ ہو تمہیں اوسدی بندگی کر دے

او آنکه ایران در همان بخورید از پاکیزه با آنچه وزی ادبیم شمار او شکر کنید برای خدا اگر او را می پرستید

لے اہل یانوں کھاؤ پاک جو دنیا اسان تانوں
 جو مسلم ابوہریرہ کنوں جو پیغمبر فرمایا
 اس اہل ایمان حکم کیتا جو کیتس حکم رسول
 فرکیتا ذکر نبی نے شخص جو کرد اس قدر ازان
 اس طعام شراب لباس حرام حراموں پر دشمنائی
 وچ بظہری یقینی دلیلی کنوں ہی طہرائی تیں لیاوی
 بحالہ میرا ناں جیاناں انساناں عجیب سنا میں
 میں نق دیوان دین ات ہمیشہ جیاناں پھلناں

نے شکر گرو تپ تیس کر کے پوجا غاصض خانوں
 ہے الہ طیب پاک قبول نکوے جو پاک نہ آیا
 جو کہا ہو پاک حلال تے کہ ہونیک اعمال قبول
 گرد اکودہ ہتھ پیار سے یارب یارب راساں
 کوں قبول عاف اسدی دیکھتہ عالم بجائی
 ابوددار کے جو نبی کیا ایہ الہ خود فرماوی
 میں پیدا کران تمناں اوہ حق پوجن غیر ان غیر
 اوہ شکر گزاری کرن غیر ان ہی الہی سمجھنا مال

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

بہارِ محمدی
مکتبہ دارالعلوم دیوبند
۱۳۸

أَمَّا حَرَمٌ عَلَيْكَ الْمَيْتَةُ وَاللَّهُ وَلَجْنِ الْخَنَزِيرِ وَمَا أَهْلَ بِهِ لِيُغَيِّرَ اللَّهُ

تھیں جو اہل کتب پر ہمارے ہوتے گوشت خوک کے جو کچھ کھا یا یا مال اس سے واسطہ غیر اہل سے

جہاں نیت کہ حرام کردہ است بشمار دار و خون و گوشت خوک را و آنچه آواز بلند کردہ شد یاں برامی غیر خدا

نئے گوشت خوک کے جو کچھ غیر اہل سے نام ہوا یا

ہکے بھی ہو کر مری مردہ رواہی فرماوے

جو باقی تو پر رگاں ہو گوشت نہیں حرام خواری

دو لہو حلال جو تلی کلیجی و چہ حدیث ایسی

نہ وچن بر وادہ ورتن چربی جو مردار خمیشوں

بیع مردار حرام اجماعوں مظہری اندر پایا

جو سال فتحہ کے دیوچہ میں سنیاں جو نبی بتاؤ

بھی تو کچن خوک کے تباں اگوں عرض کیتا کیا راں

بھی چان چرب کر ہوا کشتیاں انہاں حکم کی تیب

فر کیا جو مار کر بے ہوداں رسم کدھی بے دینی

دل تو کچن مل اوسد اکھا دل حیلہ کیتا جاری

تے ماہل لغیر اہل نفسیر غیزی پایا

اوسہ نیک بنیر انہاں تہیں اہ شیطانی و شبہ

مبخر کر کے کعبیا روشن عامی پڑھے سو کھالا

شمس اللہ کنش عالم عربی دور لگانے

تے شاہ رفیع الدین تے عبد القادر اسد اہل

تے مولانا اسحاق نوہرہ جگاندے جگ تارو

خوشہ چین انہاندے گھرے عالم اہل ایت

ایہناں ملک اندر ہر نوں فیض انہاں تہیں موی

ٹھیک حرام تہاں پر ہمارے لہو ٹھیک

میتہ اوہ حیوان ایہ جو باہج ذبح مر جاوے

تے لہو کنول مراد جو گل تہیں وقت ذبح دیکھ جاری

دومردار حلال جو بھی کڑی نبی بتاے

حیوان نندے پھین عضو جو کٹن اوہ مردار حدیثوں

چم مردار باعنت باہج نہ وچن ورتن آیا

وچہ صحیح بخاری سام جابر کنول روایت لیاؤ

جو رب رسول حرام کیتی بلکہ حرام تے مرداراں

جو اہم داردی چربی وچن لوگ تے بالین دیوے

بنی کیا ایہ کہ نہ جائز سب حرام یقینی

جاں چربی تہناں حرام کیتی رب چربی انہاں کھاری

ایہ قاضی شیخ ثناء اللہ وچہ مظہری لکھ سہلایا

جو جہت تقرب غیر اہل سے بندیاں نذر کر نیک

میں وچہ حسن الایمان اوہ سطلاب غیزی والا

غیزی والا دوا محدث مجتہد جگ جانے

بہی والد اوسد اشاہ ولی اسہ بحر علوم ایہائی

تے اسماعیل شہید بھتیجا ٹھاٹھاں علم انہارے

پور بہند پنجاب بنگالہ دکن سندھ و قلات

ایسا عالی شان گھرانہ ہو رہ سنیاں کوئی

بہارِ محمدی
مکتبہ دارالعلوم دیوبند
۱۳۸

بہارِ محمدی
مکتبہ دارالعلوم دیوبند
۱۳۸

بہارِ محمدی
مکتبہ دارالعلوم دیوبند
۱۳۸

ایسے سنے شاگرداں قابل حرمت اس حیوانے
 بھیر بھانویں عادت نال پھن بسم اللہ حل تھیوے
 جوین شیخ الاسلام جو این تہیہ مشہر نامی
 و ما اہل لغیر اللہ تین طابہر اہلہ دسیاوی
 جے نیت غیر تاحرمت ثابت بہانویں نہوں نیوے
 جوین قربا کی کارن کٹھا طیب حل ایہائی
 اینویں حبت تقرب بندیاں کٹھا خیرت تھیوے
 جو قرب ضاریا بی وجہ منازاتے قربانی
 یعنی مشر و حکان و چہل نام اللہ تھین یاری
 جد نام عیسے یا ہوس کٹھی کن حرام تہائی
 جو آکھن نام خدا بن کٹھی خاص حرام ایہائی
 اود غلط کن اس عکس جے کہندے ہدا و جہنگیر
 اس کفر وں جو غیر اللہ نہیں چاہے مدد یاری
 بھانویں پڑہ بسم اللہ کٹھا نیت کرن تباہی
 جو حبت تقرب روحاں ہو ستاریاں دیوان بیان
 جو ایہ مرتد نہ فوج حلال انہاندی ہرگز تھیوے
 بھی جاہک بتان فوج کرن تہیں منع ہر قول آبا
 ایہ اود و اود روایت کہتی ابن عباس تہاوی
 جو ریس بریسی ضد نصہدی کہندے و انہاں تائیں
 سو سو اٹھ کٹھا ہر اپنا لوک لٹن اٹھ دیاے
 کیا دیکار پکار جو لوکو اینہاں ماس نہ کھاؤ
 جو غیر اللہ سے کارن کٹھا بہاویں بھل کہتی
 جاں اہل لغیر اللہ وجہ گنیاں ایہ اصحاباں

جو غیر اللہ دیکارن مشرک کردی نذر دیوانے
 اینویں بہت محقق لکے آکھن خیال کچھوے
 وجہ صراط مستقیم اس لکھیا خوب گرامی
 جو غیر اللہ دی نیت حرمت ذبح جو کیتا جاوے
 جو نام عیسوی کے کٹھا تہ تھیر حرمت وہہ اس قے
 اس کو لوں جو کھاوے کارن کٹھا نام خدائی
 اس کو لوں جو کھاوے نوالے بندی نام کیوی
 استھیں وہہ جو بسل پڑھیاں شروہ کا ماہ چہانی
 عبادت ہر پر و پر قرآن نذر عبادت بھاری
 تاجرت رضا تقرب عیسوی کٹھی سخت حرامی
 تے غیر اللہ سے کارن کٹھی کن حرام نہ بھائی
 عبادت غیر اللہ دی جیونگر ایہی کفر و دھیرا
 جو غیر اللہ دی نیت کٹھا ہدی حرمت بھاری
 جوین منافق اس امت دی ڈبے وجہ گرامی
 ذبح کرن ہور مشرک ہو کھاوے کرن اینہاں
 جنال کارن فوج کرن تہیں منع حدیث و کھیکو
 معافۃ الاعراب کنول بھی منع نبی فرمایا
 اودہ ما اہل لغیر اللہ تہیں ابن عباس تھیراوی
 اید و شخصان وجہ کوفے کیتا آہ علی اتھائیں
 تادل دل تے چڑھ جید کو فیوں جلدی باہرائی
 ہے ٹھیک اہل لغیر اللہ سایہ نیڑے اس نہ جاوے
 و ما اہل لغیر اللہ وجہ داخل حرمت لیستی
 تا معہم سو یا جو حصر نہیں جوین کھیا بعض کتاباں

و ما اہل لغیر اللہ تہیں ابن عباس تھیراوی
 اید و شخصان وجہ کوفے کیتا آہ علی اتھائیں
 تادل دل تے چڑھ جید کو فیوں جلدی باہرائی
 ہے ٹھیک اہل لغیر اللہ سایہ نیڑے اس نہ جاوے
 و ما اہل لغیر اللہ وجہ داخل حرمت لیستی
 تا معہم سو یا جو حصر نہیں جوین کھیا بعض کتاباں

و ما اہل لغیر اللہ تہیں ابن عباس تھیراوی
 اید و شخصان وجہ کوفے کیتا آہ علی اتھائیں
 تادل دل تے چڑھ جید کو فیوں جلدی باہرائی
 ہے ٹھیک اہل لغیر اللہ سایہ نیڑے اس نہ جاوے
 و ما اہل لغیر اللہ وجہ داخل حرمت لیستی
 تا معہم سو یا جو حصر نہیں جوین کھیا بعض کتاباں

مشرک ہونے میں خوشی ارواح پیراں ہو دیوان پیراں
 ایذا لاجماع حرام جو بندہ دین انہا نون دردی
 جے مشرک آپ کھٹی پڑھ بسل ماس حرام ایہائی
 جے مالک والی نیت کھٹی ماس حرام کھانا
 کھٹی اودہ مہار نہیں پڑھ کھادون ماس نہ آیا
 غیر اللہ دی نذر نہ جائز مطلق منع ایہائی
 ولیاں نبیاں نند اماں ہور شہید اصحاباں
 جے اس منظور ثواب خیرایت روح تنہاں پہنچاؤ
 ہونایہ دانگ ذکیل تنہاں طرفوں کی خیرایت
 یا لہ فوج حیوان کرے اس فوجوں اجر جو پایا
 شاہ عبد القادر کھیا جوشہ دیو کی نذر نیاراں
 اس تہیں نفع نہیں کجہ رب نون ہوش فرما ندری
 فرج کسے بزرگ کارن دیوے ایطریق ایہائی
 جان بدی حکم موافق دلتس نفع فقیراں پایا
 اس صورت وہ پشنگ نہ ہرگز جائز شہدائیں
 اودہ چیز کی حق اوسد فرادہ لوکاندی کم آوی
 تے جیکر دیوے پیراں قصد تنہاں چالوسی
 ہذا لہ کافر کندہ ایہہ شے اللہ تائیں
 فرجیٹر نام بتا دی کیتا جے اودہ مندا پاوان
 اودہ مندا کرن اللہ سے نام تے چیکا نام بتاندی
 ہن کلمہ گو مشرک بھی دھندا ہور پیراں کدے
 جیسے سنیاں شہر و باہی لہناں دیگاں بہت چربایا
 تے ہاں لہ دے نام چڑھائی سستو چاول مشرک

نفع امید یانوں ڈردی نذران لازم دھریاں
 تے یومن باجہ اللہ تیں نفع زبان خیال نہ کردی
 جے اس دی کھٹی پڑھ بسل تھری چلائی
 جے اسے حکم خلاف نیت کھٹے تاغادر عیابو
 جو نکر غصب کیا چوری ڈنگر کھٹا کسے پایا
 جویں در المختار تے عالم گیری اندر و یکمین بانی
 ایہ باطل نذر حرام اجماعوں لکھیا وچہ کتاباں
 اسدا ایطریق جو ناب آپ تنہاں بن جاؤ
 قرب ضا اللہ کی کارن نا تنہاں قرب رعایت
 اودہ اجر ارواح مویاں نازندے دیوے جائز آیا
 جتھ دیون بے حکم کرے تھہ دیون سمجھو انراں
 چیزوں نفع فقیر تے دیندی نفع ثوابوں جاری
 جو ہرانا ناب بنکر فقران دیوے حجت خدای
 اس دین مالیدی بدے اجر اس بزرگ نول ہتھ آیا
 یاد دیون والا فقیر تھو اوے اس بزرگ دیتائیں
 تاہد اجر تے بزرگ نون اس وچہ شک بتاؤ
 جیونکر دیندی وچا ہل مشرک رسم کفاراں ہو سی
 ہذا لہ شرکائنا ایہہ تباں کارن مشرک ادائیں
 تے اللہ والا چکا ڈردے اودہ حیوان وٹاوان
 ایہہ ربی رسوم کفاراں اللہ قصو کرین انہا ندری
 مندی جینر خدا نون جنگی دین پیراں نفس ڈردی
 عہد چاول کر گئیو وافر نام جو پیر لکھاں
 کر گئیو اس چو تھوڑا ویکھو حال عقیدہ گندی

لہذا لہ شرکائنا ایہہ تباں کارن مشرک ادائیں
 تے اللہ والا چکا ڈردے اودہ حیوان وٹاوان
 ایہہ ربی رسوم کفاراں اللہ قصو کرین انہا ندری
 مندی جینر خدا نون جنگی دین پیراں نفس ڈردی
 عہد چاول کر گئیو وافر نام جو پیر لکھاں
 کر گئیو اس چو تھوڑا ویکھو حال عقیدہ گندی

فرماناں گند عقیدہ والیاں کرن گئی تھوکیا
اہل علم نوں فرض جو گندہ بیان خوب طرح سمجھاو
ہے وچ تفسیر کبیر لکھیا ہو راند زینیا پوری
جو طب علما کن جے مسلک کج کری شے کائی
اوہ شخص ہو یا نرند تے کٹھے لہدی ہے مرداروں
ہے ظاہر کنوں کتاباں فقہ حدیثاں بھی تفسیراں
جے رب ضائع عظیم اتی خالص نیت تھیوے
تداں حیواں حلال ہو وی اوہ لکھیا ویکھ فقیہا
وچ تفسیر محقق عبد السمہد روایت لیا یا
جو نیت تس تعظیم تقرب کن تھوٹا ہاؤں
تے جو نیت مہمان کن اوہ گوشت حل ایہائی
تے جو سردار آئے نوں کہندی گوشت غرض تنہا
جو مہماناں دی نام بولا کر گئے نہ تنہاں کھوادی
تے جو سردار اہل کارن کن کھو اوں انہاں ایس
مہمان کارن کج کن نہ حاجت گوشت لین پازا
اینویں جو ارواں مو یا نہ غرض حج اس کھو اوں
اتہ قرب اقرب غیر اللہ اذ بچوں کھیا نہ جاوی
جسہ قرب تقرب غیر اللہ دے کٹھا خون ویا یا
جسہ فوج اللہ دے حکم رضا دے کارن حل ایہائی
جامع وچہ روز لکھیا جے پڑہ لہم اللہ کوئی
جو ای تعظیم امیر ایہائی تا تعظیم اتی
جو مہماناں دی کھان کارن کہے حلال ایہائی
بھی وچہ شہابہ نظر نقل نہازیہ کنوں لیا یا

جیوں کیوں دہناؤں تھراں لیاؤں غلام دیلاں
سدا با صاف سکھاؤں ستہ شرعی راہ و کھاؤں
وہ اہل لغیر اللہ وچہ سودت بقدر ضروری
تے قرب ضائع غیر اللہ بچوں تس مقصود ایہائی
بھی جامع البیان اندر یا یہ لکھیا ویکھ پنجاروں
جو شرط حلال تقرب نیت ربذی طرف نہ پیروں
نہ منکر غیر اللہ دی ظاہر باطن وچہ لکھیا
جو شرکت غیر تاحیرت ثابت جیوں نہ حال سفیہا
جے شہر والے حیوان کن سردار شہر جدا یا
اوہ ماہل لغیر اللہ ہے روانہ گوشت کھاؤں
اتہ مقصود کھو اوں گوشت عزت مومن بہائی
ہے مقصود کج ہو خون چلاؤں جیوں نہ جنباں
نہ اسوچہ کج مہمان عزت جو ماس اوس ویکھاوی
اتہ عزت سردار اتی سمجھن تقیہ حرام تہاں
تس کھاؤں غرض نیت ویاؤں باقل سمجھ پنجاروں
مل بازار واپس یا کھدا کن برابر پاؤں
جو کج ضرورت رت ویاؤں سمجھن شرک دیکھا
اتہ ہر ضرورت وچہ حرمت ثابت بہت کنا بین یا
اتہ بندیاں مہمان یاد وچہ کھاؤں مومن بہائی
فوج کرے سردار آئے نوں حرمت ثابت ہوئی
ایہ نامہ دار کھو اوں کارن کردی تمسے سناہی
اینویں اندی اندر لکھیا ویکھ جامع بہائی
جو حج یا جنگوں آیاں کارن کنا کفر بتایا

حکایت تفسیر کبیر زینیا پوری
دی ہے اسیرت کتب اللہ
وہاں دے لفظ متبرک
دوہا دے لفظ متبرک
جسہ نے وچہ بیت نقل کیا ہے
وہاں دے لفظ متبرک
تے نسخہ نقل کیا ہے
تے ہمارے تصواب رائے

بھی وہ کتاب الصید ذبح قربانی دے ایشا ہوں
 بھی وہ صحیح مسلم ہر سند احمد بنی بتایا
 وہ سنن ابوداؤد حدیث جو پیغمبر فرماوے
 معنی اینہاں حدیثاں شارح لکھدی لغتوں بہائی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کہے تے بھادیں اسم ورائیں
 ہی گاہ یاد نہ پاس قبر دے کن حلال نہ آیا
 ایہ ابوداؤد روایت یعنی ذبح جو پاس قبر دے
 یا نویں عمارت پاس کن یا جاں گہ نواں خریدے
 جو دردی کن جنات تہیں رت تاتیاں ہیں ایزیں
 بھی ابراہیم شاہی وہ نقل تمیہ کنوں قتاوی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کٹھا خاص حرام بنایا
 ہی قاضی خان ہر عالم گیری وہ فصول عمادی
 وہ انہاں کتاباں حرمت فقہ حثاں تے نقلیں
 جو ہیر و شیخ سدودا بکرا کہن حلال ہیانی
 اوہ چٹو پہلے جانن بجن نیت بری جہالان
 فرناں خوشامد اینہاں بیدیاں خام کرن تاویل
 جو بعضیاں وہ تفسیراں قید ذبح دی وقت ایہانی
 اہلال دے معنی وہ تفسیراں کرن بلند آوازہ
 اینویں وہ لغات کتاباں معنی اصلی بہائی
 اول اس جواب جو حسب العادت اہل کفر دے
 ایسی صریح نہ کیا مفسر لہندی سند جہاندی
 بلکہ اہلال دے معنی اول رفع الصوت جو آیا
 فراموشا جوین جو مشرک بسم اللات وغری کہندے

جو ذبح حرام امیرے نوں بھادیں اسم الہ ہوں
 لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ فرمایا
 مَلْعُونٌ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ بتاوے
 جو قصد تقرب غیر اللہ دے کہے تالغزت آئی
 وہ کہ کنز العباد و عراب بھی بستان تباہیں
 لا عقر فی الاسلام جو منع پیغمبر خود فرمایا
 اینویں ابراہیم شاہی ہر نقل فوائد کردے
 جو کیتا منع ذبايح جنوں سمجھو قول نبی دے
 تا حضرت منع ذبح تھیں کیتا اپنی است تائیں
 جو آئے دی تعظیم نیت حیوان جو کٹھا جاوی
 جو اودہ تعظیم غیر اللہ کارن ایہ وکیل لیا یا
 ہر بہت کتاباں معتبر ان وہ چرمت دیکھ مرادی
 اودہ بھادیں پڑہ بسم اللہ کٹھا صاف منع تقریراں
 جو وقت ذبح پڑہ بسم اللہ کہندے نہنیں نہناں کالی
 جو غیر اللہ تعظیم تقرب ہے منظوہ چٹالان
 چھوڑ حثاں فقہ کتاباں مؤیدن خام دلیل
 ہور نہ تہہ کتنا میں اڑیا ایہ تھے شست لگائی
 جو دیکھ ہلال پکارن عادت چن چربے جدنازہ
 فر بعض مفسر وقت ذبح دی آپوں قید وہائی
 جو من دون اللہ معنی تباں وہ تفسیراں کردی
 جو غیر اللہ دیکرا بسم اللہ کیتیاں حرمت جاندی
 فر وقت الذبح موافق عادت انہاں لفظ وہایا
 اترت شال عبارت لکھی پچھلے حنڈل کہندے

بھی وہ صحیح مسلم ہر سند احمد بنی بتایا
 وہ سنن ابوداؤد حدیث جو پیغمبر فرماوے
 معنی اینہاں حدیثاں شارح لکھدی لغتوں بہائی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کہے تے بھادیں اسم ورائیں
 ہی گاہ یاد نہ پاس قبر دے کن حلال نہ آیا
 ایہ ابوداؤد روایت یعنی ذبح جو پاس قبر دے
 یا نویں عمارت پاس کن یا جاں گہ نواں خریدے
 جو دردی کن جنات تہیں رت تاتیاں ہیں ایزیں
 بھی ابراہیم شاہی وہ نقل تمیہ کنوں قتاوی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کٹھا خاص حرام بنایا
 ہی قاضی خان ہر عالم گیری وہ فصول عمادی
 وہ انہاں کتاباں حرمت فقہ حثاں تے نقلیں
 جو ہیر و شیخ سدودا بکرا کہن حلال ہیانی
 اوہ چٹو پہلے جانن بجن نیت بری جہالان
 فرناں خوشامد اینہاں بیدیاں خام کرن تاویل
 جو بعضیاں وہ تفسیراں قید ذبح دی وقت ایہانی
 اہلال دے معنی وہ تفسیراں کرن بلند آوازہ
 اینویں وہ لغات کتاباں معنی اصلی بہائی
 اول اس جواب جو حسب العادت اہل کفر دے
 ایسی صریح نہ کیا مفسر لہندی سند جہاندی
 بلکہ اہلال دے معنی اول رفع الصوت جو آیا
 فراموشا جوین جو مشرک بسم اللات وغری کہندے

بھی وہ صحیح مسلم ہر سند احمد بنی بتایا
 وہ سنن ابوداؤد حدیث جو پیغمبر فرماوے
 معنی اینہاں حدیثاں شارح لکھدی لغتوں بہائی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کہے تے بھادیں اسم ورائیں
 ہی گاہ یاد نہ پاس قبر دے کن حلال نہ آیا
 ایہ ابوداؤد روایت یعنی ذبح جو پاس قبر دے
 یا نویں عمارت پاس کن یا جاں گہ نواں خریدے
 جو دردی کن جنات تہیں رت تاتیاں ہیں ایزیں
 بھی ابراہیم شاہی وہ نقل تمیہ کنوں قتاوی
 بھادیں پڑہ بسم اللہ کٹھا خاص حرام بنایا
 ہی قاضی خان ہر عالم گیری وہ فصول عمادی
 وہ انہاں کتاباں حرمت فقہ حثاں تے نقلیں
 جو ہیر و شیخ سدودا بکرا کہن حلال ہیانی
 اوہ چٹو پہلے جانن بجن نیت بری جہالان
 فرناں خوشامد اینہاں بیدیاں خام کرن تاویل
 جو بعضیاں وہ تفسیراں قید ذبح دی وقت ایہانی
 اہلال دے معنی وہ تفسیراں کرن بلند آوازہ
 اینویں وہ لغات کتاباں معنی اصلی بہائی
 اول اس جواب جو حسب العادت اہل کفر دے
 ایسی صریح نہ کیا مفسر لہندی سند جہاندی
 بلکہ اہلال دے معنی اول رفع الصوت جو آیا
 فراموشا جوین جو مشرک بسم اللات وغری کہندے

نپاک گناہوں کو انہاں تنہا سخت عذاب کیا
ایسے جہنماں میں ایسے بے گناہی بدلائ

وَالْعَذَابُ بِالْغَفْرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

تے خرید یا عذاب نول نال بخشش دیس کیا صبر کرنے واسے میں اوپر اتش سے

واختیار کردند عذاب را بعض آمرزش پس چه شکید اندایشاں بردوخ

تے قہر عذاب قبولیاری بخشش نال آیا
پس کیا صبر لیری انہاں اوپر دروخ آیا

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

ایسے کہ نال سبب اسدی ہے جو تحقیق اسدی اتار یا کتاب نول نال عہدی میں تیرت قرآن

ایں ہمہ سبب آنست کفدا فرود آورد کتاب را برستی

ایہ قہر عذاب اس حجت جو اسدی کتاب اتاری
انہاں قہر قبولیاری حق نہ منیاں سخت ہوئی انکار
لیکن جن ضلال دلیری انہاں حاصل اس پادول
جو وہ قرآن گیارہاں انہاں لغت نہیں نہ اریں

وَالَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

تے تحقیق اوہ لوک جو جھگڑا کیتا انہاں وجہ کتاب سے البتہ وجہ خلاف دور دی ہیں

والبتہ آنانکہ اختلاف کردند کتاب البتہ درخی لغت ورا انداز صواب

تے ٹیک جو کرن خلاف کتاباں شد کہ نہ شد
جو پڑھن کتاب تو حق چھپا وں آیت حق تنہا نہ
علی ایہ وجہ حق چھپا وں بدلہ لیس جہالوں
بھی اس است دی عالم سرج علموں دنیا کھانہ
اوہ وجہ خلاف ضلال دورادی جانہ و کامر نہ
یہو نصاریاں عالم یا علما محمدیان
جو صفت محمد وجہ تو ریت چھپا وں کہن جالوں
انہاں جالوں کہن جو شامہ نذران لبندہ حق چھپا نہ

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجْهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ

نہیں نیکی ایہ جو پیر و تپس سواں اپنا نول طرف مشرق مغرب یا ایہ صاحب نیکی اوہ ہو جو ایمان بیا یا نال اسدی

نیت نیکیو کاری آنکہ متوجہ کنبہ و سا خود را بطرف مشرق و مغرب بیک صاحب نیکیو کاری آنست کہ ایمان آورد بخدا

ایہ قہر عذاب اس حجت جو اسدی کتاب اتاری
انہاں قہر قبولیاری حق نہ منیاں سخت ہوئی انکار
لیکن جن ضلال دلیری انہاں حاصل اس پادول
جو وہ قرآن گیارہاں انہاں لغت نہیں نہ اریں
تے تحقیق اوہ لوک جو جھگڑا کیتا انہاں وجہ کتاب سے البتہ وجہ خلاف دور دی ہیں
والبتہ آنانکہ اختلاف کردند کتاب البتہ درخی لغت ورا انداز صواب
تے ٹیک جو کرن خلاف کتاباں شد کہ نہ شد
جو پڑھن کتاب تو حق چھپا وں آیت حق تنہا نہ
علی ایہ وجہ حق چھپا وں بدلہ لیس جہالوں
بھی اس است دی عالم سرج علموں دنیا کھانہ
اوہ وجہ خلاف ضلال دورادی جانہ و کامر نہ
یہو نصاریاں عالم یا علما محمدیان
جو صفت محمد وجہ تو ریت چھپا وں کہن جالوں
انہاں جالوں کہن جو شامہ نذران لبندہ حق چھپا نہ
لے بیچ نیکی دیلیم یا اسدی
ایہ قہر عذاب اس حجت جو اسدی کتاب اتاری
انہاں قہر قبولیاری حق نہ منیاں سخت ہوئی انکار
لیکن جن ضلال دلیری انہاں حاصل اس پادول
جو وہ قرآن گیارہاں انہاں لغت نہیں نہ اریں
تے تحقیق اوہ لوک جو جھگڑا کیتا انہاں وجہ کتاب سے البتہ وجہ خلاف دور دی ہیں
والبتہ آنانکہ اختلاف کردند کتاب البتہ درخی لغت ورا انداز صواب
تے ٹیک جو کرن خلاف کتاباں شد کہ نہ شد
جو پڑھن کتاب تو حق چھپا وں آیت حق تنہا نہ
علی ایہ وجہ حق چھپا وں بدلہ لیس جہالوں
بھی اس است دی عالم سرج علموں دنیا کھانہ
اوہ وجہ خلاف ضلال دورادی جانہ و کامر نہ
یہو نصاریاں عالم یا علما محمدیان
جو صفت محمد وجہ تو ریت چھپا وں کہن جالوں
انہاں جالوں کہن جو شامہ نذران لبندہ حق چھپا نہ
لے بیچ نیکی دیلیم یا اسدی
ایہ قہر عذاب اس حجت جو اسدی کتاب اتاری
انہاں قہر قبولیاری حق نہ منیاں سخت ہوئی انکار
لیکن جن ضلال دلیری انہاں حاصل اس پادول
جو وہ قرآن گیارہاں انہاں لغت نہیں نہ اریں
تے تحقیق اوہ لوک جو جھگڑا کیتا انہاں وجہ کتاب سے البتہ وجہ خلاف دور دی ہیں
والبتہ آنانکہ اختلاف کردند کتاب البتہ درخی لغت ورا انداز صواب
تے ٹیک جو کرن خلاف کتاباں شد کہ نہ شد
جو پڑھن کتاب تو حق چھپا وں آیت حق تنہا نہ
علی ایہ وجہ حق چھپا وں بدلہ لیس جہالوں
بھی اس است دی عالم سرج علموں دنیا کھانہ
اوہ وجہ خلاف ضلال دورادی جانہ و کامر نہ
یہو نصاریاں عالم یا علما محمدیان
جو صفت محمد وجہ تو ریت چھپا وں کہن جالوں
انہاں جالوں کہن جو شامہ نذران لبندہ حق چھپا نہ
لے بیچ نیکی دیلیم یا اسدی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرَامِ

اے وہ لوگو جو ایمان لائے لکھا گیا ہے کہ تم پر قصاص و قتل کیے گیا نہ آزاد نہ آزاد سے

اے مومنان فرض کردہ شد بر شما قصاص در کشتگان آزاد در مقابلہ آزاد

اے اہل ایمان فرض ہو یا تاں بر قصاص قتل آزاد آزاد سے بدلے مارو اگر جہ اصیل

وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى بِالْأُنْثَى

نہ لونڈا مال نمک دے عورت مال عورت دے بد و بندہ بمقابلہ بند و زن بمقابلہ زن

قصاص دے سنے کرن برابر مال ترازو عدلے
فر مسلم ہوے قصاص نہ لیتا جگر و کرن دیر
ایہاں قسم کیتی بن سادی بے دو جیاں مرکب
اک مرد اسادی بدلے دو انہاں مرد مر میں
حضرت یاسین جھکڑا آیا وحی خدا تھیں
تاریخی ہو قیسے دو دین لون بجان تہیں
ایویں لونڈا لوندی بدلے زن بے زن بیوی
عورت مرد لون لاری مرد دے بدلون مرد و
جے حر لون بندہ مارے بندہ کے کتبون دی
تے پچ جو بارے پیر لون اوہ بابت قتل کیوی
اوہ ذمی بیٹا قتل کیوی بکرمہ عالم پیاری
بھی وجہ دیاں ایویں آیا دیکھہ معاملہ تاباں
جے کو بہتیاں قتل کرے سب بدلے کو مارے
تے خطا اندہ سودیت دیکھہ پیاری پنجون ہمای
کن دی بدل کن کٹن نک بدلے نک کٹیوے

غلام غلام سے بدلہ مار وزن مار وزن بدلے
دو لڑکے قیسے اس تے خر ج کون اسلام گیر
اک فرقہ دو جو مالوں اشرف عت دہ سدیوی
غلام اسٹے بدلے حر انہاں قتل کر ایش
ایویں زخم اسادی بدلے دو نے زخم انہاں تیں
کتیا حکم قصاص بہ ابرودہ گھٹ جانز ماہیں
جے حر لون لاریا حر تا بدلے اسدی حریم یوی
جو مرد مارے عورت لون اس بن بدلے مرد کو مارے
جے حر غلام لون مارے لوندی بدلے حر نہ کسے
جے مومن مارے ذمی لون اوہ مومن ناہ مر یوی
جے ذمی مارے مومن لون یا بیٹا پیو لون مارے
ایہ اکثر اہل علم داندہ رب تابعیناں اصحاباں
جے بہتے رل کلی لون مارن لاری جاوون سارے
جو جان کر اسن قصدا مارے تس ایہ حکم ایہاں
تے عضو یاں چہ قصاص ہی ایویں متہد اکہ کپی

اختلاف قضا میں قصاص و قتل کیے گیا نہ آزاد نہ آزاد سے
اے مومنان فرض کردہ شد بر شما قصاص در کشتگان آزاد در مقابلہ آزاد
اے اہل ایمان فرض ہو یا تاں بر قصاص قتل آزاد آزاد سے بدلے مارو اگر جہ اصیل
قصاص دے سنے کرن برابر مال ترازو عدلے
فر مسلم ہوے قصاص نہ لیتا جگر و کرن دیر
ایہاں قسم کیتی بن سادی بے دو جیاں مرکب
اک مرد اسادی بدلے دو انہاں مرد مر میں
حضرت یاسین جھکڑا آیا وحی خدا تھیں
تاریخی ہو قیسے دو دین لون بجان تہیں
ایویں لونڈا لوندی بدلے زن بے زن بیوی
عورت مرد لون لاری مرد دے بدلون مرد و
جے حر لون بندہ مارے بندہ کے کتبون دی
تے پچ جو بارے پیر لون اوہ بابت قتل کیوی
اوہ ذمی بیٹا قتل کیوی بکرمہ عالم پیاری
بھی وجہ دیاں ایویں آیا دیکھہ معاملہ تاباں
جے کو بہتیاں قتل کرے سب بدلے کو مارے
تے خطا اندہ سودیت دیکھہ پیاری پنجون ہمای
کن دی بدل کن کٹن نک بدلے نک کٹیوے

قصاص دے سنے کرن برابر مال ترازو عدلے
فر مسلم ہوے قصاص نہ لیتا جگر و کرن دیر
ایہاں قسم کیتی بن سادی بے دو جیاں مرکب
اک مرد اسادی بدلے دو انہاں مرد مر میں
حضرت یاسین جھکڑا آیا وحی خدا تھیں
تاریخی ہو قیسے دو دین لون بجان تہیں
ایویں لونڈا لوندی بدلے زن بے زن بیوی
عورت مرد لون لاری مرد دے بدلون مرد و
جے حر لون بندہ مارے بندہ کے کتبون دی
تے پچ جو بارے پیر لون اوہ بابت قتل کیوی
اوہ ذمی بیٹا قتل کیوی بکرمہ عالم پیاری
بھی وجہ دیاں ایویں آیا دیکھہ معاملہ تاباں
جے کو بہتیاں قتل کرے سب بدلے کو مارے
تے خطا اندہ سودیت دیکھہ پیاری پنجون ہمای
کن دی بدل کن کٹن نک بدلے نک کٹیوے

فَمَنْ عَفَىٰ كُفْرًا أَخِيهِ شَيْءًا فَاتَّبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ

پس اوہ قاتل جو سماعت کیتا گیا وسطی اسکے نمونہ ہائی اسکے تئیں کچھ پین بیروی کرنی نال علیا سید

پس کسیک معاف کردہ شود اور از خون برادرش چہرہ پس حکم دی پیردی کردنت بہ نیکیوی

پس جو شخص معاف ہو یا کہ اسنوں خون بہر تہیں | فریچھا کر دی ول جیہ منگے دیت نیک دانہیں

وَأَدَّاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ط

تے ادا کرنا قاتل د اطراف ولی دے نال ہر ت درجہ واد ا نمودن خون بہا بوسے بخوش خوی

تے قابل ادا کرے احسانوں دیت دیر نہ لاوے

دوہاں مہران احسان مروت رب سچا فرماوی

جے وارث کرے معاف قصاصوں میں واجب ہے

قاتل سرعنی یا نامرضی دیت فرق نہ کوئی

ایہ اکثر اہل علم داندہیب نامہ بعینہ اصحاب

همی و چه حدیث صحیح در این نویسی که حدیث کما بان

دَلِيلٌ خَفِيفٌ فِيكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّنْ أَعْدَدَ لَّكَ فَلَا عَذَابَ أَلِيمٍ

ایسا ہی ہر بتاؤ تبیہ ہے مہربانی فرجو کوئی حد تیں لگاؤ کچھ سہیں نہ اسطے اسد عذاب درد والا ہے

این حکم آسانجی است ازیر در دکار شما و صهر بانی است پس هر که از حد بگذرد بعد از این پس او است غدا بدرد دهانه

ایہ حکم اسانی پر بولوں ستانِ حمت خاص الہی

جو کہ نقدی بعد تمہیں تسخوت مذاہب تباہی

جو وہ پورے قصاص انرا یعفو نہ دیت کائی

وہ شرع میں قصاص آہا بہ کادیت آی

رب ایا مرتختار بنائی رحمت نال آسانی

قاتل قتل کرن یا چھوڑن پت دیوی جانی

جے کرے مساف قبو لے دیت فر فائل کوں ماری

ایہ مارنق الامار یا جاوی اندر شرح پیارے

اس آیت چہ دلیل جو غنی کا فرمودہ ہے

جو اہل ایمان محلیت فرار است باہیں

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

تے واسطے تارک و غیرت صاحب زندگی ہے اے صاحب عقل اندیشہ، استیں پر ہیز کرو

وہرے ستارے خاص زندگانی است اے صاحبانِ خرد و یگانا بات۔ بزمِ پیر واری

دیئے گئے ہیں۔
میں نے ان کے لئے فرمایا ہے کہ
میں نے ان کے لئے فرمایا ہے کہ

نتاں کارن وچ قصاص حیاتی عقلمند انسانوں
جسٹوں قتل ارادہ کیس وہ کچھ اس ڈر قہیں
بھی نہیا وچ قصاص جے کیتا اگے زندہ رہی

تاتیں خون کرن قہیں کچھ وڈے اپنی جانوں
بھی اپنی جان بچا وے قاتل ڈر قتل قہیں
جے اتھے بچیا بھائی اگے کہن بدلہ لیبی

کُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا
الْوَصِيَّةَ لِمَا كَلَّمْتُمْ مِنْ قَرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ

اگے پورے تو جہاں ہو وی کتہ وچوں موت جے چھوڑ یا مال وصیت کرنی وڈا مانا پڑی تو سکیا نہ مال بھلیا
لازم کردہ شدہ تر تہا وچیکہ حاضر کردہ شود کسی ارشام گ اگر گذاردہ مال وصیت کردن برای پدر و مادر و خویشاوندان
فرض لیتی تاشاں اپر چاں حاضر موت کے لوں ای
ایہ اول فرض وصیت آہی ہاں پیو خویشاں بہائی
بنی کیا ہر حق والے لوں ایہ حق دیوایا
ہن فضل استعجاب وصیت ورتہ نہاں آوے
بالمعروف بھلیائی مال جے ملشوں و دہ نہ ہو وی
گھٹ تر ہاں اول فضل چو تھا اپنچاں حصہ کیجے

اگے پورے تو جہاں ہو وی کتہ وچوں موت جے چھوڑ یا مال وصیت کرنی وڈا مانا پڑی تو سکیا نہ مال بھلیا
لازم کردہ شدہ تر تہا وچیکہ حاضر کردہ شود کسی ارشام گ اگر گذاردہ مال وصیت کردن برای پدر و مادر و خویشاوندان
فرض لیتی تاشاں اپر چاں حاضر موت کے لوں ای
ایہ اول فرض وصیت آہی ہاں پیو خویشاں بہائی
بنی کیا ہر حق والے لوں ایہ حق دیوایا
ہن فضل استعجاب وصیت ورتہ نہاں آوے
بالمعروف بھلیائی مال جے ملشوں و دہ نہ ہو وی
گھٹ تر ہاں اول فضل چو تھا اپنچاں حصہ کیجے

حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

ایہ وجہ ہے اپر پر ہیز کاراں سے فرجے کوئی بدلا وے ہنوں پہچے سننے اوسدیدیے
لازم شدہ بر پر ہیز کاراں پس ہر کہ بدل کند وصیت را بعد از ان کہ شنید آن را

ایہ وجہ ہے پر ہیز کاراں سے یعنی اہل ایماناں
اپن جے کوئی بدل کہہ اس تا میں بعد سنن نہ دانا

فَإِذَا أَتَاهُ عَلَى الدِّينِ بِدْلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

پس تحقیق گناہ شدہ اپر ایمانداں سے جو بدلادون اسنوں تحقیق اسد سننے والا جاننے والا ہے
پس جہاں نیست کہ گناہ آن برکاتے است کہ بدل کنند آن را للہ خدا شنوا داناست

ایہ آیت دہشتہ وانی
وہاں اس آیت میں
فرض لیتی تاشاں
اپر چاں حاضر موت
کے لوں ای
ایہ اول فرض
وصیت آہی ہاں
پیو خویشاں
بہائی
بنی کیا ہر حق
والے لوں ایہ حق
دیوایا
ہن فضل
استعجاب وصیت
ورتنہ نہاں آوے
بالمعروف
بھلیائی مال
جے ملشوں و دہ
نہ ہو وی
گھٹ تر ہاں
اول فضل
چو تھا اپنچاں
حصہ کیجے
ایہ وجہ ہے
اپر پر ہیز
کاراں سے
فرجے کوئی
بدلا وے
ہنوں پہچے
سننے اوسدیدیے
لازم شدہ
بر پر ہیز
کاراں پس
ہر کہ بدل
کند وصیت
را بعد از
ان کہ
شنید آن
را
ایہ وجہ ہے
پر ہیز
کاراں سے
یعنی اہل
ایماناں
اپن جے
کوئی بدل
کہہ اس
تا میں
بعد سنن
نہ دانا
پس تحقیق
گناہ شدہ
اپر
ایمانداں
سے جو
بدلا
دون
اسنوں
تحقیق
اسد
سننے
والا
جاننے
والا
ہے
پس جہاں
نیست
کہ گناہ
آن
برکاتے
است
کہ بدل
کنند
آن
را
للہ
خدا
شنوا
داناست

صوم صیام لغت وہ چٹھن بند رہن نفل کسے
 جو اگلیاں تے فرض عشا تیں تا دینہ لندری تا رہن
 ہک کن جواہ رمضان روزو آپے فرض نصاریا
 سرداراں سنگ ملکر ملیا موسم سرد بہاری
 فرست ہو رد ہاے فرتری تا پنجاہ پوجاے
 تقون تا تقویٰ کر مو تقوے صوم وسیلہ
 یا تقون پر پیر کرولتیں جو خواہش نفسانی

اَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ ط

دینہ گنویں نرمی روزی ہر مہینے واجب ہے
 ربیع اول تہین تا رمضان جو سال موجود آیا
 فرسوخ کیتے اوہ روزی حکم کیتا رہنمانی
 ہک مہینہ کچون اپراول جنگ بددے
 تے جنگ بددینہ جو ستارہویں آپہ ملہ رضائوں
 تے بعضے کس جو ایہ دن گنویں ماہ رمضان ایہانی

وچہ شرع نہ کھاؤن پیون صحبت صوم تا دینہ لند
 بھی اس امت نون اول اونویں کرم کینا فرمایں
 جد گرمی موسم ہے علماواں کر اتفاق ہتھیاریا
 بھی دس دن اس تقصیر بدے چالی کیتے جاری
 ہولی ہولی تیک پنجاہاں بدعت کدھدی آؤ
 ہارے نفس تے شہوت ترے روزہ خبرگاہیلہ
 کھاؤن پیون و طیبوں کچو خاص بنو رحمانی

روزے دہیاں گنویاں دے

روزہ دہشتن روزہاے شرمہ شدہ

بھی روز عاشوری روزہ واجب اند کر جو چاہیو
 ایساہ ستاراں ادھی روزے فیہ حکم بد لایا
 اول نسخ جو سجت تھکے روزہ قبلہ دانی
 حکم ہو یا رمضان روایت ابن عباسوں کردی
 ڈیڑھ برس سجت تھیں کچھ ویکھ معالمانوں
 تا ایات نسخ نہ اکھن ویکھ معالمان بھائی

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

پس جے کوئی ہو دے نشان تھیں ازاری یا اسفر دے پس گنتی ہے دہان وجہیاں تھیں
 پس ہر کہ باشد از شہار یا مسافر پس لازم ست بروے شمار آن از روزہاے دیگر
 جو کوئی ہو یا بیمار نشان تھیں یا وچ سفر نہ کھو

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فِدْيَةَ طَعَامٍ مِّسْكِينٍ

تے اوپر انہاں کے جو طاقت رکھن اسدی فدیہ بہتہ کھانا ہک مسکین دا
 لازم برائے کہ چھوڑاں روزہ دہشتن ویکھ ارند فدیہ کھوایا ہک مسکین ست

۱۔ ایہ قول سعید بن جبیر سے ہے
 ۲۔ تہین مال روزی عشا تیں تا دینہ لندری تا رہن
 ۳۔ یعنی ہے ہر مہینے
 ۴۔ قول کہ جانت دے ہے جواب دے
 ۵۔ واسطہ طلب
 ۶۔ معالمانوں کھلی ہے جواب دے
 ۷۔ رضائوں و نیکوئی اس
 ۸۔ ست روزے صحبت یاقین
 ۹۔ ست روزہ زیادہ کیتے اوپر
 ۱۰۔ سو یا اس سانور فیس باؤمہ
 ۱۱۔ سنی جادہ ہو
 ۱۲۔ یعنی دن و دو روزہاے بیماری
 ۱۳۔ کھانا دے رکھا آئے دن
 ۱۴۔ کھانا دے رکھے

[illegible]

تے اوپر وہنا جو طاقت رکھیں اسدی فدیہ اور
کس اکثر منسوخ ایہ آیت اول سن مختاری
جو روزی کے معنادہ آپ صحت پہنچاؤ گھائی
یکس مراد جو وقت چوالی روزی طاقت آہی
ابن عباس قرأت ہو روں معنی اس تکلیفان
جیونکر بدیا ہو روزی بچن امید نہ جہناں
ایہیں دین و جہیں حکم ایہ باقی نہ منسوخ ایہائی
تے شاہ ولی اللہ معنی اندر روز کیہ تباوے
ایہ مبتدا مؤخر اس دی خبر مقدم آئی
کس سکین طعام پڑو پی دیون واجب جانوں
تے کس فقیر عراقی واجب ادبا ٹوپے دانے
ابن عباس کے جو دیوے کھانا شام سحر دا

یعنی روزی بدلے کہا نا یک سکین کھوادی
چاہیں روزہ رکھن چاہیں بدلہ دیں یا فطاری
فرسوخ ہو یا ای حکم جلال الہی آیت آئی
جسے رکھیں نہیں تا پیری و یلذذہ دیوہی
یعنی فرض جنہاں پر روزہ قوت نہیں ضعیف
انہاں روزہ فرض نہ رکھن طاقت غدیر و حینہاں
ایہ وجہ تفسیر عالم لغوی لکھیا ناں صفا فی
ضمیر جو وہ یطیقونہ دے طرف طعام دیگا
یعنی صدقہ فطر اس وجہ جنوں طاقت بھائی
اوہ قدر جو تالیف کے گندم وزن حجاز یکھا
بالکین جتنا قوت اپنا اس دیوں واجب جائی
ایہ وجہ تفسیر عالم لغوی سب روايت کردا

[illegible]

فمن تطوع خيراً فهو خير له وأن تصوموا خير لكم إن كنتم تعلمون

پس کہ بخوشی بجا آرد نیکی را پس این بخت است اورا دانکه روزه دار بد بخت است شمارا اگر بے دانید

تے روزہ رکھیں جب نساؤں جو تان علم دانائی
تے روزہ رکھیں بہتر فدیوں جواد کھیا کی جائی
نکراں تربیہ فرقیانوں جائز ہے فطار بہانی
جو خون انہاں کھیا ئی کچھ روزہ کھاؤں حالی
ایشی ضاعی قول تے ابن عباس تے ابن عمر دہانی
صرف قضا انہاں واجب جہاں غم ہوں تہاں
مال اتفاق قضا انہاں واجب نہ کہو نہ کوئی

جو بولوی خوشیوں کو جو حیرایت اود بہتر اس کی
 یعنی وجہ تمیں دود دیون بہتر دیون ایسے
 ہوس جو باقل بالغ فرض روزہ رمضان
 اس حمل الی نہ انہیں عورت دود چکا تو
 بعد فارغ ہوا دیون نالی دیہ قضائی
 جو حنفیہ ہو بھی بہتے کس جو حنفیہ تا میں
 دود باطل بریض مسافر عالج بقا ہوئی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

ترجیاٹول بیمار یا بڑے بچہ میں نہ جنھوں

نال اتفاق دیون ایہ فدیہ قضانہ واجب اینہا

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ
بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

ماہ رمضان ۱۰۷۰ جو آغاز باگیا وچ اوسکد قرآن ہدایت واسطے لوکاں تہی دیلیاں واضح ہدایت تھیں
تے جدا کئے جھوٹے سچے تھیں

ماه رمضان است که فرود آورده شد و روی قرآن اهنهائی بر او در میان تخمین و مشق انداختند و از آن بگذرد و چون از آن بگذرد

او ماہ رمضان اتار یا جسوچہ ای قرآن حشرانہ
 دیلاں وشن جل حرام بھی حدان حکم الہی
 کسے ابن شباس نوں چکلیا کیونکر رب انجھے فرمایا
 اس آکھیا لوح محفوظوں لکھا بسھوات قدر دی
 فیہ جبرائیل لیا یا ویسا لال وچہ وار واری
 جتنا اس تھیں اگے لکھا سارا سنہ سناوے
 ہوو وچہ معاملہ ابو ذروں خود پیچھے نہیں لٹوں
 رات چھوہیں رمضان ہوسے رتبہ رست اتاری
 اثابہ ہووے رات جان ماہ رمضان پورہ اودھوں آئی

راہنمای لوکال سوردیل مدایت جانان
فرقان جو فرق کرے حق باطل سے جد اگر ایسی
جو وہ رمضان قرآن لکھا وہ سب ماہانہ چاہا
وہ بہ رمضان آسمان دل بیت لغت گھڑ دی
بھی ہر رمضان بنید و نال اوہ دور کرے بن قاری
کتب ثابت کہیم محمد کرے کچھ حیوان بے ہوا
جواب ابراہیم صحیفہ لکھتے تھے شبِ رمضان
انجیل علی نے ماہِ رمضان تیرہویں تہ شہری
جو کہوں شبِ رمضان قرآن محمد لکھا اچھا ہی

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ، وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ
عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِمَّنْ آيَا مِائِدٍ

چونکہ یہ خاصہ عیادت ان تہمتیوں کے نام سے منع رکھو اور سید کے جو کچھ ہو وہ بجا یا بیجا فرس شمار کرنا ہے
فناں و وجہیاں تھیں

چون حاضر گشت تا نغمی الی همین بود و
پس عاقلی روزی که ایچین دوجول کانه کسوف

میت الفت اپنے کھنٹ
دروچہ آسمان پہلے دے ہے
جو جبرائیل لکھا دروچہ یوں دے
تے ویساں اس جو بن علی کے
فرمایا بسبب دشمنی ہے و اللہ اعلم
جو عادت عرب دینی ہے و اللہ اعلم

۱۰۵

۱۰۶

۱۰۷

۱۰۸

۱۰۹

۱۱۰

۱۱۱

۱۱۲

۱۱۳

۱۱۴

۱۱۵

۱۱۶

۱۱۷

۱۱۸

۱۱۹

۱۲۰

۱۲۱

۱۲۲

۱۲۳

۱۲۴

۱۲۵

۱۲۶

۱۲۷

۱۲۸

۱۲۹

۱۳۰

۱۳۱

۱۳۲

۱۳۳

۱۳۴

۱۳۵

۱۳۶

۱۳۷

۱۳۸

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

۱۹۳

۱۹۴

۱۹۵

۱۹۶

۱۹۷

۱۹۸

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

۲۹۱

۲۹۲

۲۹۳

۲۹۴

۲۹۵

۲۹۶

۲۹۷

۲۹۸

۲۹۹

۳۰۰

۳۰۱

۳۰۲

۳۰۳

۳۰۴

۳۰۵

۳۰۶

۳۰۷

۳۰۸

۳۰۹

۳۱۰

۳۱۱

۳۱۲

۳۱۳

۳۱۴

۳۱۵

۳۱۶

۳۱۷

۳۱۸

۳۱۹

۳۲۰

۳۲۱

۳۲۲

۳۲۳

۳۲۴

۳۲۵

۳۲۶

۳۲۷

۳۲۸

۳۲۹

۳۳۰

۳۳۱

۳۳۲

۳۳۳

۳۳۴

۳۳۵

۳۳۶

۳۳۷

۳۳۸

۳۳۹

۳۴۰

۳۴۱

۳۴۲

۳۴۳

۳۴۴

۳۴۵

۳۴۶

۳۴۷

۳۴۸

۳۴۹

۳۵۰

۳۵۱

۳۵۲

۳۵۳

۳۵۴

۳۵۵

۳۵۶

۳۵۷

۳۵۸

۳۵۹

۳۶۰

۳۶۱

۳۶۲

۳۶۳

۳۶۴

۳۶۵

۳۶۶

۳۶۷

۳۶۸

۳۶۹

۳۷۰

۳۷۱

۳۷۲

۳۷۳

۳۷۴

۳۷۵

۳۷۶

۳۷۷

۳۷۸

۳۷۹

۳۸۰

۳۸۱

۳۸۲

۳۸۳

۳۸۴

۳۸۵

۳۸۶

۳۸۷

۳۸۸

۳۸۹

۳۹۰

۳۹۱

۳۹۲

۳۹۳

۳۹۴

۳۹۵

۳۹۶

۳۹۷

۳۹۸

۳۹۹

۴۰۰

۴۰۱

۴۰۲

۴۰۳

۴۰۴

۴۰۵

۴۰۶

۴۰۷

۴۰۸

۴۰۹

۴۱۰

۴۱۱

۴۱۲

۴۱۳

۴۱۴

۴۱۵

۴۱۶

۴۱۷

۴۱۸

۴۱۹

۴۲۰

۴۲۱

۴۲۲

۴۲۳

۴۲۴

۴۲۵

۴۲۶

۴۲۷

۴۲۸

۴۲۹

۴۳۰

۴۳۱

۴۳۲

۴۳۳

۴۳۴

۴۳۵

۴۳۶

۴۳۷

۴۳۸

۴۳۹

۴۴۰

۴۴۱

۴۴۲

۴۴۳

۴۴۴

۴۴۵

۴۴۶

۴۴۷

۴۴۸

۴۴۹

۴۵۰

۴۵۱

۴۵۲

۴۵۳

۴۵۴

۴۵۵

۴۵۶

۴۵۷

۴۵۸

۴۵۹

۴۶۰

۴۶۱

۴۶۲

۴۶۳

۴۶۴

۴۶۵

۴۶۶

۴۶۷

۴۶۸

مدرسه دارالعلوم

بسم اللہ الرحمن الرحیم
 الحمد للہ الذی هدانا لهذا الذی کنا علیہ
 لعلنا نقرآن فیہ آیات الذی تدرک
 فیہ حقائق الدین و تدرک فیہ
 حقائق الدنیا و الدار الآخرة
 و تدرک فیہ حقائق الدنیا و الدار الآخرة
 و تدرک فیہ حقائق الدنیا و الدار الآخرة

تے جو کوئی ہو یا بیمار یا سفری گنتی ہو روزانہ تھیں
 جن رمضان جو کھروچہ ویکے تکچے سفر سداوی
 پر اکثر کس اصحاب فقہیہ اس روزہ افطار ایسی
 روزہ رکھیا راہ وچہ پوچھو جہاں کہید رکاز
 جو پیڑا کم نوال خود کردے لوگ بھی ہو پھری
 برغز رہا رہی اوہ جو روزیوں ہو و مرض زیادہ
 جے روزہ کچہ تکلیف نہ دیوے چھوڑاں جائزنا پڑ
 تے سفر اندر افطار تے روزہ ہر دو جائز آئے
 وچہ سفر جے رکھو روزانہ فروجب کس قضائی
 جو بنی کہ نہیں نیکی روزہ اندر سفر کس نول
 جوا پوسیدہ کس سہیں سفر میں مال نبید و جاندی
 فریکہ و جونوں دو فرقیان تیر عجب نہ کوئی مضر
 بعض کس جو روزہ افضل بعض افطار تباوان
 جو کھڑے مہتمم روزہ رکھو ثبوت وچہ سفر دی توڑے
 احمد شیعہ کس جو اس بھی توڑن جائزہ آیا
 جوا برا کھیا سال فتح دے حضرت مکود ہائی
 کرا عظیم مکان جاں پوچھے لوکاں خبر سنائی
 تا عصروں بعد منگا کر پیا حضرت پانی پیتا
 جاں روزی خبر بنی نول پوچھی تہہ حضرت فرمایا
 تے صد سفر دی وچہ ہی جگاڑا افطر قصر جبہ آوے

وچہ سفر مرض افطار وافر کسے قضا تہاں تھیں
 حضرت علی کے افطار نہ او سنوں جائزہ آوے
 جو سفر وچہ رمضان کسے وچہ جہنگل کردہائی
 روزہ کھوں تا فرسہ رکھو دیا سربے کاں نے
 ایوچہ عالم ابن عباسوں کچہ روایت کردے
 یا او کھا کرے تے جھلن شکل روزہ افطار اعادہ
 ایہ اکثر اہل علم فرماون روزہ منسرحن تہاں
 بعضے کھن روانہ روزہ وچہ عالم بھائی
 ایہ ابن عباس تے ابوہریرے عودی قول ایسی
 پرا اکثر کس جو جائزہ روزہ بھی افطار تے نول
 بعضے روزہ رکھدے بعضے نہ رکھدے یہ کھانے
 اینہاں دوہاں کہاں تہیں کسرا فضل بغوی ظاہر کردا
 تے بعضے دوہاں کہاں تھیں سو کا فضل اوہ فرماون
 اکثر کس جو روانہ توڑن پورا کرے چھوڑے
 جے سفر اندر کسے رکھیا توڑن رو اختلاف بتایا
 وچہ رمضان کھیا فر روزہ لوگ بھی صائم آئے
 جو روزی تہیں وچہ سفر لوکاں نون بہت ہوئی اولکیا
 لوکاں ٹھٹھا کہناں چھوڑاں یا کہناں پورا کیتا
 ایہ عاصی لوگ جو حکم نہ منیاں وچہ عالم لیا یا
 ابو حنیفہ ترے منزل تے شافعی دو فرماوے

بسم اللہ الرحمن الرحیم
 الحمد للہ الذی هدانا لهذا الذی کنا علیہ
 لعلنا نقرآن فیہ آیات الذی تدرک
 فیہ حقائق الدین و تدرک فیہ
 حقائق الدنیا و الدار الآخرة
 و تدرک فیہ حقائق الدنیا و الدار الآخرة
 و تدرک فیہ حقائق الدنیا و الدار الآخرة

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا یُرِیْدُ اللّٰهُ لَیْسَ بِکُمْ الْعُسْرَۃُ لَیْسَ بِکُمْ الْعُسْرَۃُ

چاہتا ہے اللہ مال سادگی آسانی تے نہیں چاہتا مال سادگی آسانی تے تا پورا کرے ہر ایک کو سہارا
 سہارا ہر ایک کو سہارا سہارا ہر ایک کو سہارا سہارا ہر ایک کو سہارا

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا یُرِیْدُ اللّٰهُ لَیْسَ بِکُمْ الْعُسْرَۃُ لَیْسَ بِکُمْ الْعُسْرَۃُ

تفسیر محمدی
 مزل اول
 البقرة
 ۱۵۸
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۵۸ تا ۱۶۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۶۶ تا ۱۷۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۷۴ تا ۱۸۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۸۲ تا ۱۸۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۹۰ تا ۱۹۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۱۹۸ تا ۲۰۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۰۶ تا ۲۱۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۱۴ تا ۲۲۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۲۲ تا ۲۲۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۳۰ تا ۲۳۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۳۸ تا ۲۴۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۴۶ تا ۲۵۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۵۴ تا ۲۶۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۶۲ تا ۲۶۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۷۰ تا ۲۷۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۷۸ تا ۲۸۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۸۶ تا ۲۹۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۲۹۴ تا ۳۰۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۰۲ تا ۳۰۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۱۰ تا ۳۱۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۱۸ تا ۳۲۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۲۶ تا ۳۳۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۳۴ تا ۳۴۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۴۲ تا ۳۴۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۵۰ تا ۳۵۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۵۸ تا ۳۶۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۶۶ تا ۳۷۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۷۴ تا ۳۸۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۸۲ تا ۳۸۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۹۰ تا ۳۹۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۳۹۸ تا ۴۰۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۰۶ تا ۴۱۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۱۴ تا ۴۲۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۲۲ تا ۴۲۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۳۰ تا ۴۳۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۳۸ تا ۴۴۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۴۶ تا ۴۵۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۵۴ تا ۴۶۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۶۲ تا ۴۶۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۷۰ تا ۴۷۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۷۸ تا ۴۸۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۸۶ تا ۴۹۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۴۹۴ تا ۵۰۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۰۲ تا ۵۰۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۱۰ تا ۵۱۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۱۸ تا ۵۲۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۲۶ تا ۵۳۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۳۴ تا ۵۴۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۴۲ تا ۵۴۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۵۰ تا ۵۵۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۵۸ تا ۵۶۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۶۶ تا ۵۷۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۷۴ تا ۵۸۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۸۲ تا ۵۸۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۹۰ تا ۵۹۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۵۹۸ تا ۶۰۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۰۶ تا ۶۱۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۱۴ تا ۶۲۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۲۲ تا ۶۲۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۳۰ تا ۶۳۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۳۸ تا ۶۴۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۴۶ تا ۶۵۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۵۴ تا ۶۶۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۶۲ تا ۶۶۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۷۰ تا ۶۷۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۷۸ تا ۶۸۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۸۶ تا ۶۹۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۶۹۴ تا ۷۰۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۰۲ تا ۷۰۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۱۰ تا ۷۱۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۱۸ تا ۷۲۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۲۶ تا ۷۳۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۳۴ تا ۷۴۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۴۲ تا ۷۴۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۵۰ تا ۷۵۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۵۸ تا ۷۶۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۶۶ تا ۷۷۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۷۴ تا ۷۸۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۸۲ تا ۷۸۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۹۰ تا ۷۹۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۷۹۸ تا ۸۰۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۰۶ تا ۸۱۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۱۴ تا ۸۲۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۲۲ تا ۸۲۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۳۰ تا ۸۳۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۳۸ تا ۸۴۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۴۶ تا ۸۵۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۵۴ تا ۸۶۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۶۲ تا ۸۶۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۷۰ تا ۸۷۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۷۸ تا ۸۸۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۸۶ تا ۸۹۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۸۹۴ تا ۹۰۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۰۲ تا ۹۰۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۱۰ تا ۹۱۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۱۸ تا ۹۲۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۲۶ تا ۹۳۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۳۴ تا ۹۴۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۴۲ تا ۹۴۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۵۰ تا ۹۵۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۵۸ تا ۹۶۵
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۶۶ تا ۹۷۳
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۷۴ تا ۹۸۱
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۸۲ تا ۹۸۹
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۹۰ تا ۹۹۷
 در این مزل از تفسیر آیه ۹۹۸ تا ۱۰۰۵

اس روزی الله فرض نمائے نفل قیام اس امان
 جو اس و یہ فرض ٹیرے لیس اچو ستر بن مصالو
 اچن خیریت جنت داسے رزق دھم سہا ہوں
 تے صبا کھجنا اجر پس اس دا گھٹ نہ بھیک
 تا حضرت کیا خجور یا کھٹ دودہ یا سہا پانی
 تے جو کوئی رچ کھولے صام محض سہر تھیں جو
 جو روزی خاطر کھلے اپنے کم ہول فرماوے
 اس چن اول رحمت آخر اس آزادی بھا ہوں
 پس بیت پر صوم و چاس دی کھلے استغفار گناہاں
 بھی ابو ہریرہ یوں کرے روایت پیغمبر فرماوی
 مگر خواب روزی ایسے سے کارن بفرماوے
 جو صام کھانا پینا شہوت چھوڑی کارن ہولی
 تے خوشی و کمی اس وقت جاں ملی اپنے مالک میں
 روزہ دہاں سو ہی آتش تھیں جسدن صام کوئی
 جو اسرن گامیاں دیس کوئی یا کوئی کر لائی
 بھی با اسناد بخاری اہول لیا یا نبی تہا وے
 اس روزیوں وے داران بھول وڑی نہ کوئی
 جو روزہ ہو قرآن شفاعت کریں بندیاں تائیں
 زید اول کھانج مینوں لیلوں میں اس نہ کرایا
 کہے قرآن میں اتیں سہوں ہون نہ دنا موے

جو اس وچ نیکی نفل کرے وائلوں فرض براتوں
 ایچن صبر و اجر صبر و اجنت ہے رحمانوں
 جو روزہ کے کھولاوی بخشیا جاوی جھے بھا ہوں
 یاراں کیا جو اتنا کھانا ہر یک نہیں لھویکے
 جو اس دے مال کھولاوی روزہ حاصل اجر سبحانی
 جو جنت ڈریاں تائیں ہرگز پیاسا کدی تھیک
 رب اسنوں بخشے بہا ہوں گے جنت وچ لچا وے
 تے ہے وچکار مینے اس دے بخش کل گناہوں
 تے جنت کر و سوال اہلہ تھیں روزہ کنوں سپاہاں
 ہر عمل بندہ دے نوئے ادرت سوتیک دماوی
 تے میں خود اس دا اجر دیوالا یہ بتا مینوں بھاوی
 صام نوں دوشیاں ہک خوشی جبر روزہ کھولے
 تس منہ لوگستوری تھیں دہ پیاری خالق سائیں
 نہ و ملی خوش کری بدکاری بخش نہ کجہ بد گوئی
 اے کھے مینوں روزہ میں کجہ براتہ بولاں بہانی
 جو جنت اٹھ روزی ہک در نام بریاں سداوے
 بھی اس تھیں با اسناد جو حضرت دس کوئی
 روزہ کو میں بند کیتی اس خمیش نفس ہو میں
 کری قبول شفاعت میری اسدے حق خدا یا
 کری قبول شفاعت میری مینوں بقبولے

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ جِيبْ عَوْدَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَاكَ

جب کہیں عباد میری عین میں میں شہدار جواب دیاں پکارن الیا نذاجد پکارا ہے مینوں
 کہوں وال کنند قربانگان میں حال میں میں نہ دیکر جواب میدہ خواہن جو اندہ راچوں کجاندہ را

چند کچن تینوں بندوں میں تھیں پس میں نے پیر سے پیار یا
 یا رہاں سوال نبی نوں کیتا ہے رب نے پیر سے ساڈا
 ایت آئی جو رب نے پیر سے ناکوی دور کچھانے
 معالم وچہ جاری راہوں باسناد لسیا یا
 الہ اکبر الہ اکبر کن بلسند آواروں

جواب پکار پکارن لے دیوال جہاں پکار یا
 تاہوئی راز کیسے یاد دہی ہواں کنوں وڑاؤ
 ایقرب الہی صفت پیش کیفیت الہ جانے
 جان خمیر ہوئی چڑھائی راہ وچہ لوکاں شورجیا
 بنی کیا خود لفساں اپر نرمی کرو نیازوں

اوہ بولا نہیں پوکار و جس نول غائب دور بھی نہیں
 اوہ سنتے والا مال تادے پیر سے سنج صبا عین

فَلَيْسَتْ جِدْوَالِي وَلِيَوْمُنُوآلِي لَعَلَّكُمْ يَرْشُدُونَ

پس چاہیے کہ فرمانبرداری کرن واسطے میرے تے ایمان لیا و نال میرے تا وہ راہ پاؤن

پس باید کہ فرمانبرداری کنند مرا و ایمان آرند من و تا باسند کہ راہ یابند

تاجا پیسے کرن اجابت میری حکم بجالیا و ن
 اجابت استجابت دوہاں ہو کھنسنے آیا
 بندوں دلوں اجابت طاعت ہو فرماں برداری
 ہاں کن ہر ادعا اٹھ طاعت دیون اجابت
 ہاں کن دعا ایتھے معنے منگن کرن سوال اللہ ہوا
 جو بندہ حق دعا وہ چٹکی دینا تے رسیہ دینا
 ابو ہریرہ یوں باسناد جو حضرت خود فرمایا
 جو اس وچہ گناہ یا قطع رحم دار بتا دینا نہیں
 ہاں کن آیت وچہ ذکر اجابت ہوا باسندینا
 بھی وچہ معالم باسناد جو حضرت خود فرما دی

تے میرے نال ایمان لیا و ن تمامہ سد پاؤن
 یعنی جو کسے منگیا دیون سنوں کرن جو اس فرمایا
 تے رب سے و لوں اجابت بخشش دیون حاجت ساری
 جو بندہ کرد اطاعت لیس میں ابراہیم عبادت
 جے جا ہے رب قبول دیوے حاجت اس گاہ
 نہیں تا عاقبت بلا ہمدار بند اوہ لبینا
 رب کرے قبول دعا بندہ دی جو چہ گناہ دیا
 جو کسے شتابی اک کر چھوڑے سوال شمس کیا میر
 حاجت دیون ذکر نہیں کسی چند کسے نہ دینا
 جو سلم روی زمین پر حاجت شکر باتیں

یا اتنا قدر برائی سمجھی کہ تھیں رب ہٹا دے
 ہاں کن گناہ یا قطع رحم نامکے خطا نہ دے

Handwritten marginal notes in Urdu/Arabic script, including phrases like "وہ بولا نہیں پوکار" and "اوہ سنتے والا مال".

Handwritten notes at the bottom of the page, including "اللہ اکبر" and other religious expressions.

اِحْلُكُم لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلَيْكُمْ لَكُمْ لِبَاسٌ
لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُمْ

حلال کنی کنی واسطے شب وچ رات روئیت صحبت بخیزان بنیادی اوہ پرده پیش اسطے تباؤ کی تفسیر پرده
حلال کرده شد برای شما در شب وچ صحبت بازمان خود ایشان خیزد پوشش اندازی شما پوشش ایشان
اوہ زمان لباس تن حور پرده تیس لباس نماند
چون شرم حیا وایانند از حایل اندیاں ادب سکھایا
اسلام شروعی صائم حکم نہ کھاوی بعد عشا تھیں
پر پیش نماز عشا جو ست اوہ بھی ٹھلیا جاوے
وچ وچ دیندی شاموں یکجہ سب کچ جائز تھیں
جان غسل کتبافروہن لگایشمانی پچھاؤں
جو بعد عشا شو عورت دی نفس میرا بکھایا
تدایا آیت نازل ہوئی فصل مہیا درگا ہوں

حلال کنی کنی واسطے شب وچ رات روئیت صحبت بخیزان بنیادی اوہ پرده پیش اسطے تباؤ کی تفسیر پرده
حلال کرده شد برای شما در شب وچ صحبت بازمان خود ایشان خیزد پوشش اندازی شما پوشش ایشان
اوہ زمان لباس تن حور پرده تیس لباس نماند
چون شرم حیا وایانند از حایل اندیاں ادب سکھایا
اسلام شروعی صائم حکم نہ کھاوی بعد عشا تھیں
پر پیش نماز عشا جو ست اوہ بھی ٹھلیا جاوے
وچ وچ دیندی شاموں یکجہ سب کچ جائز تھیں
جان غسل کتبافروہن لگایشمانی پچھاؤں
جو بعد عشا شو عورت دی نفس میرا بکھایا
تدایا آیت نازل ہوئی فصل مہیا درگا ہوں

عَلَيْكُمْ اَنْتُمْ كُنْتُمْ خِيَانَتُكُمْ اَنْفُسُكُمْ قَاتِبَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ

جانا اللہ سے جو تیس قسم خیانت کردے تباہی بنیادی تاہیں اس مہر کی تباہی پر معاف کیا تان تھیں
و انت خدا کی قسم خیانت کیا کروید جاننا و خود را پس مہربانی بازشت بر شما و نہ گشت از شما
پس مہر ادریت تباہی گیت عفو بھی مال مہر دی
خیر امر تو ہے تو پر عفو کب اور کرنا

حلال کنی کنی واسطے شب وچ رات روئیت صحبت بخیزان بنیادی اوہ پرده پیش اسطے تباؤ کی تفسیر پرده
حلال کرده شد برای شما در شب وچ صحبت بازمان خود ایشان خیزد پوشش اندازی شما پوشش ایشان
اوہ زمان لباس تن حور پرده تیس لباس نماند
چون شرم حیا وایانند از حایل اندیاں ادب سکھایا
اسلام شروعی صائم حکم نہ کھاوی بعد عشا تھیں
پر پیش نماز عشا جو ست اوہ بھی ٹھلیا جاوے
وچ وچ دیندی شاموں یکجہ سب کچ جائز تھیں
جان غسل کتبافروہن لگایشمانی پچھاؤں
جو بعد عشا شو عورت دی نفس میرا بکھایا
تدایا آیت نازل ہوئی فصل مہیا درگا ہوں

فَالَّذِينَ بَانْتِهِمْ هُنَّ اَبْنَوْا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ

پس جن صحبت کروانہ تھیں تے ڈھونڈو جو کچھ حساب ہے اور تم کے واسطے کتاب ہے
پس کنوں صحبت کنید بازمان خود طلب کنند کچھ منتظر کردہ است خدا بازشتا مہربانی اولاد

حلال کنی کنی واسطے شب وچ رات روئیت صحبت بخیزان بنیادی اوہ پرده پیش اسطے تباؤ کی تفسیر پرده
حلال کرده شد برای شما در شب وچ صحبت بازمان خود ایشان خیزد پوشش اندازی شما پوشش ایشان
اوہ زمان لباس تن حور پرده تیس لباس نماند
چون شرم حیا وایانند از حایل اندیاں ادب سکھایا
اسلام شروعی صائم حکم نہ کھاوی بعد عشا تھیں
پر پیش نماز عشا جو ست اوہ بھی ٹھلیا جاوے
وچ وچ دیندی شاموں یکجہ سب کچ جائز تھیں
جان غسل کتبافروہن لگایشمانی پچھاؤں
جو بعد عشا شو عورت دی نفس میرا بکھایا
تدایا آیت نازل ہوئی فصل مہیا درگا ہوں

پس من کر جماع زنان نون وریاں الیایں ایں
یعنی و طیون قصدر کھو جو بخستہ رب و لادال
مباشرت دامنے صلی پندے پندالاول

تے ڈھونڈو جو کہ لکھیا اسکارن لتان ایں
ایہ اکثر کن تے بعضے اکھن ہے رتب قدم اول
جو بشہ کہن پندے نون اتھ مراد جماع بتان

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ
الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

تے کھاوتے پیوتا جو تاہر ہووے واسطے نساوے دھاگا سفید دھاگے کاسے تیں پھر تھیں

و بخورید و نوشید تا آنکہ روشن شود براسے شمارنتہ سفید از رشتہ سیاہ از صبح یعنی مراد از رشتہ سفید فحرت

تے کھاؤ پیو لتان روشن دھاگا چٹا تھوے
ہر مرد الصاری دینہ سارا وچ کھیستی کم کیا یا
زن تیں کھانا منگیوں عورت کیا یگر کم بناو
جد کھانا گرم لیانی ڈھیسوس ستا مرد جگایا
وت فجری روزہ رکھیوں بیش و پغرتی وچ آیا
حضرت بہت کیتا غم اس تھیں ایہ آیت فرامی
دھاگا چٹا صبح سفیدی کالارات سیاہی
جو ہودتیک آئی ایہ آیت باقی لے نہ آئی
ہن ہاگا چٹا دو جا کالایر میں بہن دونوں
من الفجر جو وحی لیا یا جانا انمان جو پہلے
ہو وچہ عالم مالک اہوں این عمر تیں لیاوی
جو بانگ بلال کے کہ راتوں صبح کے عبد اللہ
اسدی مائلوں بعد نہ کھا ہو حضرت ایہ فرمایا
بک صادق صبح تے پہلو کا ذبا یہ وچہ رات گینو

دھاگے کالے کنوں فجر تیں وت نہ کھاوی پیو
جاں ات پی گھر آیا کچہ خجوراں ناں لے آیا
اودہ گرم بناون لگی نیندر گھر یا مرد سیاواں
خوابوں بعد نہ کھاوون جائز ڈر یا کچہ کھایا
جان ہوش آئی تپا پاس نبیدے آکر حال ستایا
اسدی نعتی صبر کنوں سب است ہوئی کھیالی
معالم وچہ طریق بخاریوں میں اسہل لویا
بعضے لوک سحر جاں کھاوون کہہ وقت آرائی
جد کا لیو چٹا روشن سے پس کن فرادلوں
جو اتہر ادسیا ہی راتوں صبح سفیدی جاں کھو
جو آکھیا بنی اذان مائلوں صائم پیو گیا و
اودہ مرد نابینا بانگ آکے جانیاں صبح ستلا
اودہ ام مکتوم دابٹیا حیدر عیش وچہ آیا
جو چانن چڑکے اتان اسوچہ صائم کھاوی پیو

و بخورید و نوشید تا آنکہ روشن شود براسے شمارنتہ سفید از رشتہ سیاہ از صبح یعنی مراد از رشتہ سفید فحرت
تے کھاؤ پیو لتان روشن دھاگا چٹا تھوے
ہر مرد الصاری دینہ سارا وچ کھیستی کم کیا یا
زن تیں کھانا منگیوں عورت کیا یگر کم بناو
جد کھانا گرم لیانی ڈھیسوس ستا مرد جگایا
وت فجری روزہ رکھیوں بیش و پغرتی وچ آیا
حضرت بہت کیتا غم اس تھیں ایہ آیت فرامی
دھاگا چٹا صبح سفیدی کالارات سیاہی
جو ہودتیک آئی ایہ آیت باقی لے نہ آئی
ہن ہاگا چٹا دو جا کالایر میں بہن دونوں
من الفجر جو وحی لیا یا جانا انمان جو پہلے
ہو وچہ عالم مالک اہوں این عمر تیں لیاوی
جو بانگ بلال کے کہ راتوں صبح کے عبد اللہ
اسدی مائلوں بعد نہ کھا ہو حضرت ایہ فرمایا
بک صادق صبح تے پہلو کا ذبا یہ وچہ رات گینو
دھاگے کالے کنوں فجر تیں وت نہ کھاوی پیو
جاں ات پی گھر آیا کچہ خجوراں ناں لے آیا
اودہ گرم بناون لگی نیندر گھر یا مرد سیاواں
خوابوں بعد نہ کھاوون جائز ڈر یا کچہ کھایا
جان ہوش آئی تپا پاس نبیدے آکر حال ستایا
اسدی نعتی صبر کنوں سب است ہوئی کھیالی
معالم وچہ طریق بخاریوں میں اسہل لویا
بعضے لوک سحر جاں کھاوون کہہ وقت آرائی
جد کا لیو چٹا روشن سے پس کن فرادلوں
جو اتہر ادسیا ہی راتوں صبح سفیدی جاں کھو
جو آکھیا بنی اذان مائلوں صائم پیو گیا و
اودہ مرد نابینا بانگ آکے جانیاں صبح ستلا
اودہ ام مکتوم دابٹیا حیدر عیش وچہ آیا
جو چانن چڑکے اتان اسوچہ صائم کھاوی پیو

ایہ حدال ہیں اللہ یاں پس انہاں پڑی جاو تاں
حد یعنی منع صل و پھٹن روکن آیا

ربا بیون کر بیاں آیات لوکانون کن تد ہیں
حدال بدیاں ٹٹلاں وکان منہ جتوں فرمایا

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ تَدُلُّوْا إِلَى الْحُكْمِ

تے نا کھا ہو مالان اپناں فرس میان آپس دے ناں ناحق دی تے نا پونچا وائنا توں طرف حاکماں دی
و مخورید مالہا مخولین را در میان خود بناحق و مرسانید مالہا و خود را بجا کہاں یعنی رشوت

نہ کہا ہو اپنے مال آپس وچ ناحق باطل راہوں
تے نا انہاں حاکم طرف لیجا ہو ڈرہو ظلم گناہوں

لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

تا کھا ہو حصہ مال لوکان دے تہیں ناں گناہ دے تے تہیں جانبدے ہو

تا بخورید پارہ از مالہاے مردماں بہستم و شامے دانید

تا کھا ہو کج لوکان دے مالوں ناں گناہ ظلم دی
یعنی مال نہکد و جود ناحق ظلموں کھا لہو
تایا ر رفیق حاکم دے بنکر کھا ہو مال پچائے
ایہ ناحق کھاو کئی حمان ہک کھو بن لٹن آیا
ایہ گاؤں بدلہ نہ نادا بدلہ سب حرام اجماعوں
سن وچہ معالمتد لوا معنے لوکا کھوہ لکاؤں
ہک کن مراد جو ناحق ہک دوجو دا مال نہ کھا ہو
حاکم غیرت جان کر دے حکم جو سنن گواہی
تبعوی مالک اہوں لیا یا با اسناد رسول
تہیں میری طرف لیا ہو جگر ابعنے چہر سیاہی

تے جانو بھی تہیں ناحق فرکیوں کھا ہو بعد عالم دے
تے حاکم طرف چغلی خبر نہ رشوت مال پونچا ہو
باطل ہر تے جاوں ہار جونا بت مار بجاے
ہار بازی راہوں جو نہر جوا۔ یا کسے دوم گواہا
بہی رشوت ہو خیا نت چوری کل حرام انواعوں
تے اھمرا دجو ناحق جگر ا حاکم طرف لیجاوں
جانو آپ جو ناحق ہے فرحاکم ذمے لاہو
مال حرام حلال تہیوے حکم حکموں واہی
جو حضرت ائمہا میراں بندہ غریب بجاناں مولوا
اوہ مگلیں ملیں کن تلی سچی میرے بہانے

فر حکم کہاں ہیں جیونکر سنیاں سخن انہاں آشکارا
اس حکموں حق بریگانہ روا نہیں ہے اگ انگیرا

یہ حدال ہیں اللہ یاں پس انہاں پڑی جاو تاں
حد یعنی منع صل و پھٹن روکن آیا
ربا بیون کر بیاں آیات لوکانون کن تد ہیں
حدال بدیاں ٹٹلاں وکان منہ جتوں فرمایا
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ تَدُلُّوْا إِلَى الْحُكْمِ
تے نا کھا ہو مالان اپناں فرس میان آپس دے ناں ناحق دی تے نا پونچا وائنا توں طرف حاکماں دی
و مخورید مالہا مخولین را در میان خود بناحق و مرسانید مالہا و خود را بجا کہاں یعنی رشوت
نہ کہا ہو اپنے مال آپس وچ ناحق باطل راہوں
تے نا انہاں حاکم طرف لیجا ہو ڈرہو ظلم گناہوں
لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ
تا کھا ہو حصہ مال لوکان دے تہیں ناں گناہ دے تے تہیں جانبدے ہو
تا بخورید پارہ از مالہاے مردماں بہستم و شامے دانید
تے جانو بھی تہیں ناحق فرکیوں کھا ہو بعد عالم دے
تے حاکم طرف چغلی خبر نہ رشوت مال پونچا ہو
باطل ہر تے جاوں ہار جونا بت مار بجاے
ہار بازی راہوں جو نہر جوا۔ یا کسے دوم گواہا
بہی رشوت ہو خیا نت چوری کل حرام انواعوں
تے اھمرا دجو ناحق جگر ا حاکم طرف لیجاوں
جانو آپ جو ناحق ہے فرحاکم ذمے لاہو
مال حرام حلال تہیوے حکم حکموں واہی
جو حضرت ائمہا میراں بندہ غریب بجاناں مولوا
اوہ مگلیں ملیں کن تلی سچی میرے بہانے
فر حکم کہاں ہیں جیونکر سنیاں سخن انہاں آشکارا
اس حکموں حق بریگانہ روا نہیں ہے اگ انگیرا

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ
كَأَنَّ الْمُعْتَدِينَ

تے جنگ کرو وچہ راہ خدا دی مال نہانڈو جو جنگ کرنال تہاؤی تے زیادتی نہ کرو تحقیق اللہ نہیں دے ست کھڑا رہا
کرنے والیاں نوں

وَجنگ کنید راہ خدا یا نہ جنگ کیکند یا شہادت نہ دے یا اللہ خدا دوست تیرا داندہ گذرندگاں را

تے حد نہ لکھو دوست نہ کھدار جو ادا ہا کر دی
فرہجت پیچھے لڑیاں لڑنا اس آیت وچہ آیا
اوہ بھاویں لڑن یا سولہ لڑو قتل کرو بدکار
ہاں اکھن ہے مسخ نہ آیت محکم ہے ہر حالی
نہیر ضعیف نہ راہب مارو نہ لکھن ایہ یارو
وچہ فقہ حدیث بھی یانیوں سہ سوچ نہ لکھو
نال نہی سوچو داں فوج گذارن عمرہ چلے
فر صلیح ٹھہرائی ٹرے اتھائیوں پاک نہی سن یاراں
اوہ کرین طواف گذارن عمرہ سین دھ دیو اگو
جوہرت فر کیوں وکن کا فر بھیج قول قراروں
بھی وچہ مینے حرمت والے روانہ جنگ تباہی
برا اول تین چھڑو وچہ معالم لکھیا بھائی

تے جنگ کرو وچہ راہ خدا دی مال نہانڈو
وچہ کیے وقت سلام ضعیفی جنگ منع فرمایا
فرسورت توبہ والی آیت آلی قتل کفار ال
ستر آیت دی و فاسخ آیت توبہ والی
منے اس حد نہ لکھو طفل تے زناں مارو
بھی چھڑا صلح تہا تھیر چاہے سہوں قتل نہ کرہو
ہاں اکھن صلح حدیسی وچہ ایہ آیت اللہ کھلی
حدیبیہ سستی چھ کہہ کیوں وکیا اتھ کفار ال
جو اگلے سال ترمودینہ مکہ خالی اسپس کرانگے
جان اگلے سال تیار ہونے دل آیا خوف کفار ال
اسپس کیونکہ مال احرام لڑا ہیں اندر حرم آلی
تدایہ آیت آئی جے اوہ لڑن تے کرو لڑائی

وَأَقْتُلُوا مَن جَبَحْتُمْ قَتْلَهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمُ
وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ

تے مارو انہا منوں جھڑو مارو انہا منوں لکھو انہا منوں لکھو انہا منوں لکھو انہا منوں لکھو انہا منوں لکھو
و کشتہ کشہ کا نہا ہا کہ بیاید ایشا نہا ویریں گیند ایشا نہا رازا نہا کہ ویریں کہ نہا نہا یعنی از کہ ویریں کہ نہا نہا

ایہ قول ابن عباس استخفاف
وچہ معالم مکہ و مدینہ علی غلہ
میں خوف چھڑو ایشا نہا کہ
چھڑو ایشا نہا کہ بیاید ایشا نہا
تدایہ آیت آئی جے اوہ لڑن تے کرو لڑائی
میں خوف چھڑو ایشا نہا کہ
چھڑو ایشا نہا کہ بیاید ایشا نہا
تدایہ آیت آئی جے اوہ لڑن تے کرو لڑائی

فَإِذْ أَمِنْتُمْ مِنْ مُتَعَبِ الْغُرَّةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ

فرجبران بخوف بود و تسبیح بسجده کوئی فائده اٹھاؤ نال اداعمر و دے تاج تائیں بسجود و قربانی تھیں لاس

پس چون این شدید پس هر که ببرد و رشده بیداد اعمده تا احرام چو پس لازم است آنچه عیسایند از قربانی

فرجہاں بختیوار ہوتی تھیں غدروں جنسور و کر ہے

فرہنگیا آیا ہے پر احرام نہ چھوڑا یا پیارے

بل و آب سئول مکره در این زمین هر اوز
 فاعلم بوم حرم حرام بنه فرج گذارے

فرانکے سا اگزارن عمر نالو جی بھ آوے

وہ عمر حج دو مال احرامان سنہ جو رہا حال
جو دلی شکر بھی سب کچھ در تیا ہوا متع حالی

من شرط جابر متع کارن وجه عالم لیا یا

دو جی ستر طوطا سال اسے چہ حج احراموں ہی کو
بجہ

وہ بی بی مراد اس کے لئے دیکھ کر حیرت سے کہنے لگا کہ یہ تو میری بی بی مراد ہے جس نے مجھے گمراہ کیا تھا۔

[illegible]

سنه ١٠٠٠ هـ

فَصَبْرُكَ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ

1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934

ہر روز ایک بار پڑھ کر اس کی مدد سے ہر روز ایک بار پڑھ کر اس کی مدد سے ہر روز ایک بار پڑھ کر اس کی مدد سے

خوگوئی بی نیای و رفته تر دهنه چر دها انتر

ایہ فضل کے لئے جانے بعد اس کے انہوں نے

و فصل ششم از این کتاب شایع است و بر قریبانی
بسی اندک و بیرون چهره و قریب است اجازت از این

[illegible][illegible]

ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

ای حکم و سطر اس کے ہے جو ناہو قبیلہ اسد اوسن الا مسجد حرام د اؤ ڈر و خدا قیسے جانو امد سخت عذاب الکا
 اس حکم آنراست کہ ناہو قبیلہ و ریاشندہ مسجد حرام و تبر سید از خدا و بدانی کہ خدا سخت عذاب کنندہ است
 ای حکم اس نون جو نہیں قبیلہ اسد اوسد کے
 تے ڈر و امد تیں جانو سخت عذاب امد و یکے
 حج مینے اس سے معلوم ہیں
 حج سوقت رست بہا ہاے دلستہ شدہ

حج مینے معلوم جو سوال ذلیقہ سارے
 جو پیش سوال الحرام نہیں ہاں کھن جائز نہیں
 ہاں کھن جے حج احرام بد ہا تدمر شروع تھیائی
 تے وقت و قوف جو حج اندرون عنے بعد زوال
 بھی اول فی الحجوں دس اتیں وقت احرام پیا
 ہاں کھن جائز نال کر اہت جذن کہ تے تدیس
 تے عمرہ وقت مقرنین کچہ سار سال ایہائی
 بھی رات مخدی صبحہ تائیں کہ سلوت تہین حالو

مَنْ قَرَضَ مِنْ أَجْحَةٍ فَلَا رَفْتَ وَلَا فَسْقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ

یہ جو مقر کیا و چا نہ اند و حج نون پس نہیں چل ناہو کاری تے ناہو کار وچہ حج دی ہینے حالت احرام و
 پس ہر کہ لازم کرد بخود و دریں ہا ہا حج رہ لینے احرام رست پس و ریت صوبت بنان و نہد کاری خصہ و حج

یہ جو فرض کرو وچہ ایہناں مہینیاں حج دو تائیں
 یینے عہد احرام ہینے کوئی ٹرہہ لبیک بکاری
 معنے رفٹ جماع ایہی ہاں اکس مس کناروں
 فسوق گناہ تمام جو امین ابن عبث اس بتایا
 جوں شکار کرن ہو ووال یا ناخن و در کر اون
 جدال خصوت جھگڑن بیٹرن کر یا ریح رفیقان
 بنی کیا بن فسوق فسوق کہ جو حج خدا ہی
 تر و اند و مئی فسق نہ جھگڑ اند حج کہ ہاں
 مہن حج تمام کرن لیں چہ باریہ کم روانہ ساری
 بھی ریشہ شرمی ہا لیاں تاں تان ناں گفتاور
 تے جیٹریاں چیزاں منع احراموں بن فرمایا
 ہاں کس جو کالیاں مسلم نون سو مند نام پکارن
 معالہ و جھڑق کجاریوں باسندال تحقیقاں
 ہو ہاں گناہوں نہ کر آوی جیوں اچہ ضعیفاں مالی

۱۷۱
 حج مینے معلوم جو سوال ذلیقہ سارے
 جو پیش سوال الحرام نہیں ہاں کھن جائز نہیں
 ہاں کھن جے حج احرام بد ہا تدمر شروع تھیائی
 تے وقت و قوف جو حج اندرون عنے بعد زوال
 بھی اول فی الحجوں دس اتیں وقت احرام پیا
 ہاں کھن جائز نال کر اہت جذن کہ تے تدیس
 تے عمرہ وقت مقرنین کچہ سار سال ایہائی
 بھی رات مخدی صبحہ تائیں کہ سلوت تہین حالو
 مَنْ قَرَضَ مِنْ أَجْحَةٍ فَلَا رَفْتَ وَلَا فَسْقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ
 یہ جو مقر کیا و چا نہ اند و حج نون پس نہیں چل ناہو کاری تے ناہو کار وچہ حج دی ہینے حالت احرام و
 پس ہر کہ لازم کرد بخود و دریں ہا ہا حج رہ لینے احرام رست پس و ریت صوبت بنان و نہد کاری خصہ و حج
 یہ جو فرض کرو وچہ ایہناں مہینیاں حج دو تائیں
 یینے عہد احرام ہینے کوئی ٹرہہ لبیک بکاری
 معنے رفٹ جماع ایہی ہاں اکس مس کناروں
 فسوق گناہ تمام جو امین ابن عبث اس بتایا
 جوں شکار کرن ہو ووال یا ناخن و در کر اون
 جدال خصوت جھگڑن بیٹرن کر یا ریح رفیقان
 بنی کیا بن فسوق فسوق کہ جو حج خدا ہی
 تر و اند و مئی فسق نہ جھگڑ اند حج کہ ہاں
 مہن حج تمام کرن لیں چہ باریہ کم روانہ ساری
 بھی ریشہ شرمی ہا لیاں تاں تان ناں گفتاور
 تے جیٹریاں چیزاں منع احراموں بن فرمایا
 ہاں کس جو کالیاں مسلم نون سو مند نام پکارن
 معالہ و جھڑق کجاریوں باسندال تحقیقاں
 ہو ہاں گناہوں نہ کر آوی جیوں اچہ ضعیفاں مالی

۱۷۱
 حج مینے معلوم جو سوال ذلیقہ سارے
 جو پیش سوال الحرام نہیں ہاں کھن جائز نہیں
 ہاں کھن جے حج احرام بد ہا تدمر شروع تھیائی
 تے وقت و قوف جو حج اندرون عنے بعد زوال
 بھی اول فی الحجوں دس اتیں وقت احرام پیا
 ہاں کھن جائز نال کر اہت جذن کہ تے تدیس
 تے عمرہ وقت مقرنین کچہ سار سال ایہائی
 بھی رات مخدی صبحہ تائیں کہ سلوت تہین حالو
 مَنْ قَرَضَ مِنْ أَجْحَةٍ فَلَا رَفْتَ وَلَا فَسْقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ
 یہ جو مقر کیا و چا نہ اند و حج نون پس نہیں چل ناہو کاری تے ناہو کار وچہ حج دی ہینے حالت احرام و
 پس ہر کہ لازم کرد بخود و دریں ہا ہا حج رہ لینے احرام رست پس و ریت صوبت بنان و نہد کاری خصہ و حج
 یہ جو فرض کرو وچہ ایہناں مہینیاں حج دو تائیں
 یینے عہد احرام ہینے کوئی ٹرہہ لبیک بکاری
 معنے رفٹ جماع ایہی ہاں اکس مس کناروں
 فسوق گناہ تمام جو امین ابن عبث اس بتایا
 جوں شکار کرن ہو ووال یا ناخن و در کر اون
 جدال خصوت جھگڑن بیٹرن کر یا ریح رفیقان
 بنی کیا بن فسوق فسوق کہ جو حج خدا ہی
 تر و اند و مئی فسق نہ جھگڑ اند حج کہ ہاں
 مہن حج تمام کرن لیں چہ باریہ کم روانہ ساری
 بھی ریشہ شرمی ہا لیاں تاں تان ناں گفتاور
 تے جیٹریاں چیزاں منع احراموں بن فرمایا
 ہاں کس جو کالیاں مسلم نون سو مند نام پکارن
 معالہ و جھڑق کجاریوں باسندال تحقیقاں
 ہو ہاں گناہوں نہ کر آوی جیوں اچہ ضعیفاں مالی

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزِدُّوهُ وَإِنْ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى

تے جو کچھ کرو بیو تیسری کی تہیں جائز ہے ہوں اسے خرچ پکڑو پس تحقیق بہتر

و آنچه بکنید از نیکی سید اند آن اخدا و توشہ ہمراہ گیرید پس البتہ بہتریں توشہ پر ہیز گاری ست

تے خرچ لیجا ہو بیشک بہتر خرچی تقوی بھلا	تے جو تیس کر ہو نیکی تہیں سب جانے سنوں اللہ
متوکل آپ سداون کے لوکاں بہت متاون	بعضے لوک یمین دے جج نول آن خرچ نہ لیاون
معالم وچ جو تدا یہ آیت بھیجی امہ سائیں	منگن یمین کرن خرابی لٹن کھوہن نامائیں
ہوندی دوس خ جا ہو خالی بن متوکل ناموں	تقوی ایہ مراد جو چکنا لٹوں سوال حراموں

وَالْتَقَوْنَ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَتَخَوُا فَأَصْلًا مِنْ رَبِّكُمْ

تے ڈرو یمین امی صاحبو عقلان دیو نہیں اپر تدا و گناہ جو طلب کرو تہیں واد ہا رب اپنے تہیں

و تبر سید از من اے خداوندال خرد با نیست بر شما گناہے در آنکہ طلب کنید در موسم حج روزی از پروردگار خود

جو ڈھونڈھو ٹھو وقع تجارت کرے حج وہ فضل الہون	تے ڈرو یمین عقلمن والیو نامائیں نشان گناہوں
موسم حج کے نول جانڈو آپ بھی حج کریندے	کسے ابن عمر نول کھیا جو سہیں اٹھ کر اؤ دیندے
اس کیسیا قیام طواف وقوف ایستیں ب کریندے	لوک کہن نشان حج نہ جائز تہیں کرا یہ لیندے
فرمایوس حج تدا و جائز لوک اینوس جبکاری	اس اکھیا اہو سب سیں کردیو جنکر حاجو سارے
نبی جواب نہ دتا تا یہ آیت وحی لبیا یا	جو جب شخص بنی تہیں تیر و انک سوال الایا
حج تے و مخ اکٹھے دونوں اہو معالم بحال	جو ڈھونڈھو ٹھو فضل خدا تہیں وزی کرد تجارت مالو

فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَادْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَادْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ

پس وقت طرو عر فات تہیں پس یاد کرو اللہ عیند المشعر الحرام و یاد کرو اللہ عیند المشعر الحرام

پس آنکھ کہ باز گردید از عرفات پس یاد کنید خدا را نزد یک مشعر حرام کہ فرمودہ است و یاد کنید او را چنانچہ راہ نمودہ تھا

بہارِ نبوی ص ۱۷۲
 تے جو کچھ کرو بیو تیسری کی تہیں جائز ہے ہوں اسے خرچ پکڑو پس تحقیق بہتر
 و آنچه بکنید از نیکی سید اند آن اخدا و توشہ ہمراہ گیرید پس البتہ بہتریں توشہ پر ہیز گاری ست
 تے خرچ لیجا ہو بیشک بہتر خرچی تقوی بھلا
 متوکل آپ سداون کے لوکاں بہت متاون
 معالم وچ جو تدا یہ آیت بھیجی امہ سائیں
 ہوندی دوس خ جا ہو خالی بن متوکل ناموں
 تے جو تیس کر ہو نیکی تہیں سب جانے سنوں اللہ
 بعضے لوک یمین دے جج نول آن خرچ نہ لیاون
 منگن یمین کرن خرابی لٹن کھوہن نامائیں
 تقوی ایہ مراد جو چکنا لٹوں سوال حراموں
 تے ڈرو یمین امی صاحبو عقلان دیو نہیں اپر تدا و گناہ جو طلب کرو تہیں واد ہا رب اپنے تہیں
 و تبر سید از من اے خداوندال خرد با نیست بر شما گناہے در آنکہ طلب کنید در موسم حج روزی از پروردگار خود
 جو ڈھونڈھو ٹھو وقع تجارت کرے حج وہ فضل الہون
 موسم حج کے نول جانڈو آپ بھی حج کریندے
 اس کیسیا قیام طواف وقوف ایستیں ب کریندے
 فرمایوس حج تدا و جائز لوک اینوس جبکاری
 نبی جواب نہ دتا تا یہ آیت وحی لبیا یا
 حج تے و مخ اکٹھے دونوں اہو معالم بحال
 تے ڈرو یمین عقلمن والیو نامائیں نشان گناہوں
 کسے ابن عمر نول کھیا جو سہیں اٹھ کر اؤ دیندے
 لوک کہن نشان حج نہ جائز تہیں کرا یہ لیندے
 اس اکھیا اہو سب سیں کردیو جنکر حاجو سارے
 جو جب شخص بنی تہیں تیر و انک سوال الایا
 جو ڈھونڈھو ٹھو فضل خدا تہیں وزی کرد تجارت مالو
 فإذا أقضتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَادْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَادْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ
 پس وقت طرو عر فات تہیں پس یاد کرو اللہ عیند المشعر الحرام و یاد کرو اللہ عیند المشعر الحرام
 پس آنکھ کہ باز گردید از عرفات پس یاد کنید خدا را نزد یک مشعر حرام کہ فرمودہ است و یاد کنید او را چنانچہ راہ نمودہ تھا

مزدلفے دی یاس فکرتیں میں دیکھا یوں اہ نول فرا دھوں ہٹ کر مزدلفے وچہ رات بخردی ہند منا کو تہیں ترے کوہ سوچہ پان کینکر یا نول کلمہ ہور درود دعائیں سنت بچہ تقریراں	تے جد فرٹو تیں عرفاتوں کر ہو یاد اللہ نول عرفات رکان کو تہیں نو کوہ حاجی جتہ کھلونو مزدلفہ کیوں چھ کوہ فراٹھ فجری ٹرن منانوں سیا نیھیں جائیں ذکر الہی لبیکان تکبیراں
---	---

وَإِذْ كُنْتُمْ قَبْلَ مِلَّةِ الصَّالِحِينَ ثُمَّ أَمِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ

تے تحقیق آہے تیں اگے اس تیں البتہ گمراہاں تیں فرٹو جس جاگہ تیں ترے لوگ

والبتہ بودید پیش ازین از گمراہاں پس باز گردید ازاں جاگہ باز مسیگردند مردمان

فرٹو جتوں سب لوکی ٹردی یعنی دہر عرفاتوں جو ذکر ٹرن عرفاتوں کھپلی آیت گذریا بھائی جو مکے والیاں حجر اندر کجہ آہے بدعاداتوں اسیر لوکاں نال کیوں ایسے حرموں باہر جاگہ کشتہ رب حکم بنی نول سن اصحا باج ہولتیں آگے	تے ٹیک آہے تیں اگے استہیں ٹے گمراہاں نول ہاکن مراد ٹرن دی ایٹھے مزدلفے تیں آئی پر اکثر کن مفسر اتھ مراد ٹرن عرفاتوں ادہ فخر کنوں عرفات نہ جانندو مزدلفو وچہ نہند مزدلفہ وچہ حرم دے ہر عرفات پریرے
---	---

وَأَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُ إِنْ غَفُورٌ رَحِيمٌ

تے بخش منگو اللہ تیں تحقیق اسے بخشندار مہربان ہے

فَإِذْ أَقْبَضْتُمْ مَنَايِسَكُمْ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَلِمَ كُؤُومٍ

پس جب کہتے تہاں کم چر اپنے دی یاد کرو اللہ نول مانند یاد کرے لسا ڈیڈی پواں اپنی نون زیادہ تر یاد کرنا

پس چون ادا کردید اعمال حج خویش یا یاد کنید خدا را مانند یاد کردن شما پران نمود را بلکہ زیادہ تر یاد کردون

جویر یاد پواں اپنی اں نول کر دی اووہ یاد کرنا فخر و ڈیانی پیو داد یا ندی ہر اک یاد کریندے حسن انعام احسان ستا نیہر بھی اٹھا یا نہر ہمارے	فرجہ ادا کرو کم حجبے کر ہو یاد اللہ نول عادت عرب جاں حجل فارغ کستے پاس کھلونو حکم کیتا رب یاد کرو ہن پاک اللہ نول سارے
--	--

۱۴۳

الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام علی
محمد و آله الطیبین
الطاهرات

فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

پس آدمیان تیراوه کوئی ہے جو کہند ہمارے رب آتے دے سائوں میں دنیا دیں کہ ہمیں اسے اوسے دہ آخرت دیں حصہ

پس انہر دماں کسی است کہ میگویدارے پروردگار مابعدہ مارا در دنیا و نیست اورا در آخرت ایسیج بہرہ

پس بعض لوکاں تہیں اودہ جو آگے یاربہ سہا

ایہ آیت حق انہاندی جو ہک دنیا رب تہیں منگدے

ہک کہندے دنیا اندر مینوں بہاگ لایں ہو جیسے

وَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ

حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

انہاں تہیں اودہ جو کہند ہمارے رب آتے دے سائوں میں دنیا دیں بھلیائی اور دہ آخرت دیں بھلیائی تو ہک سائوں عذاب

وازدہ دماں کسی است کہ میگویدارے پروردگار مابعدہ مارا در دنیا نیکی و در آخرت نیکی دے کہدہ مارا ار عذاب آتش

تے بعض انہاں تہیں کہو زیادہ دنیا وچ بھلیائی

وچہ دنیا حسنہ عورت نیک تے حسنہ آخر حوریاں

یا دنیا حسنہ رزق حلال تے نیک اعمال ایہائی

ہک کہن عافیت حسنہ دنیا بھی آخر دہ آ سے

بھی دچہ معاملہ بہت حد تیاں باہنا دلیا یا

أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ایہ لوک واسطے انہاندے حصہ اس چیز تہیں جو کما می انہاں تے اللہ تبار حساب کرنے والا ہے

میں گردہ ایشان اہمیت بہرہ از آنچه عمل کردند

ایہ لوک انہاتوں حصہ تہیں جو کما انہاں کما یا

وَأَذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ

دیاو کہند خدا را در روزگار سے محدودہ

یہ لوگ وہ ہیں جو کہتے ہیں ہمارے رب ہمیں دنیا میں دے اور آخرت میں ہمارے لیے کوئی حصہ نہ ہو۔
اور ان میں سے کچھ ایسے بھی ہیں جو کہتے ہیں ہمارے رب دنیا میں اچھے سے دے اور آخرت میں اچھے سے دے اور ہمیں جہنم کا عذاب نہ پہنچائے۔
اور ان کے لیے عذاب دردناک ہے۔
اور یاد رکھو اللہ کو کچھ ایسی ہیئتوں میں یاد کرو جو محدود ہوں۔
یہ لوگ انہیں عذاب دردناک ہے۔
اور یاد رکھو اللہ کو کچھ ایسی ہیئتوں میں یاد کرو جو محدود ہوں۔
یہ لوگ انہیں عذاب دردناک ہے۔
اور یاد رکھو اللہ کو کچھ ایسی ہیئتوں میں یاد کرو جو محدود ہوں۔

الصف

الحق انہی کے لئے ہے جو ایمان لائے اور عمل صالح کیا اور اللہ تعالیٰ ان کو جزا دے گا۔
 اور ان کے لئے ہے جو ایمان لائے اور عمل صالح کیا اور اللہ تعالیٰ ان کو جزا دے گا۔
 اور ان کے لئے ہے جو ایمان لائے اور عمل صالح کیا اور اللہ تعالیٰ ان کو جزا دے گا۔
 اور ان کے لئے ہے جو ایمان لائے اور عمل صالح کیا اور اللہ تعالیٰ ان کو جزا دے گا۔

تے بعض لوگ ان تھیں اور جو سہری بات کر رہے تھے اور جو حیاتی دنیاوی تے کرے گواہ رہے نول

عَلَىٰ مَا فِي قُلُوبِهِ ۚ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ۚ

اور پر اس چیز جو وہ دل اور سید ہے تے اور بہت سخت جھگڑا کر نیا لایا ہے

برآخیز در دل سے است و حالانکہ او سخت ترین ستیزہ نگار است

اس چیز تے جو وہ دل اس کے دغا لفاق نہ کوئی	تے اور ہو سخت خصوصیت والا اور اسفاق سوئی
اور اخضر نام شریعہ ابلیس اور اسفاق بہارا	پاس نبیدی آفے جاوے بن ہوسن آشکارا
اور شیریں شکل تے بولی سٹھی گلن نال واکو	وہم کرے میں دغا نہ لوچ بہت بنی نول بہاوی
اللہ جان لاندی جانے حضرت خبر نہ کافی	تدال لفاق ہو یا تیس معلوم جدا یہاں آئی

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۚ

تے جس وقت ٹریاؤڑ یاوچہ زمین سے تافا او پاوے وہاں اس سے تے فنا کرے کیت تے حیوان تے اللہ نہیں دوست رکھدا حزالی نول

وہوں سرداری بیدار بہر زمین تا تباہی کند مراں تا بود ساز ز رعیت و مولیٰ و خدا دوست ندر قیامی

جس ٹریاؤڑ یاوچہ زمین تاوڑی خرابی پاوے	تے کرے فنا کیت ہوڑ نگر رب فساد نہ بہاوی
اور اخضر ثقفی بنے ثقیف دیناں اعداوتاہی	راتیں کیت جدا یوس ہوجیوان ہی کتے وہی
کہ کہن تولی مل حکومت ظلم فساد کماوے	تس شامت ظلموں محکمہ تے رکیت حیوان بجاوے

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ ۚ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْمِهَادُ ۚ

تو کہہ گیا کہ اتق اللہ تھیں کہ یا سوز بکار نہ نالگناہ و پیریت ہو سوز و فزع تو البتہ بری بجاوے اور وہوں گنہ شد اور اتہرس از خدا گرفت اور الگہر بگناہ پس کافی رستا اوراد فزع و البتہ بجاوے رستا آن

وہوں گنہ شد اور اتہرس از خدا گرفت اور الگہر بگناہ پس کافی رستا اوراد فزع و البتہ بجاوے رستا آن

جدا کھنسنوں ڈرامہ تیں پکڑیں گبر گناہیں
 ایسے چاڑ کبر سنکار پھوٹن دیہیں بریا یاں
 کسے حضرت عمر خطاب نوں آکھیا ڈرامہ تیں بہانی
 بن معود کھیا بریا پس یہ اکبر کل گناہاں

پس کافی سنون دوزخ برا فراش جنم بھاپیں
 خوف تواضع سوہنی خصلت جھٹھ پال دیا یاں
 ترت عمر و جد سجدے دکا ڈریا مہر خدائی
 جو کمن کسے ڈر رب نہیں آکھے جاہ کریم بریاں

وَمِنَ النَّاسِ مَن لَّيْسَ لَهُ آيَةٌ فَتَتَكَلَّمُ بِالضَّلٰوٰتِ اَللّٰهُ رَوٰفِعُ الْعَبَا

نے بعض لوکاں تیں اوہ جو جو کچھ اس جو جان اپنی وسط طلب ضلالت میں کرتے اندھ رہاں ہے نال بندیاں دے
 وازر دیاں کسی بہت کسے فروشد خوشن رابر اسے طلب ضلالت میں خدا دھرباں ت بہندگا

تے بعض لوکاں تھیں اوہ جو وچے اپنی جان پیاری
 وجہ شان نزول اس آیت بغوی بتے قول لیا یا
 اوہ کمن صہیت ہجرت کر کے طرف دینودیا یا
 ترکش تیر پٹے بولیا تیں تریشو جانو
 میں سینو تیر مریاں ہر کد ل تیں خٹانہ جاؤ
 تے جو چاہو ہٹ جاہو دساں نال میر اوچہ کے
 جاں گیا دینو حضرت آکھیا واہ واہ سودا تیر
 ایہ قول صحیح وچہ مظہر تے لکھیا شاہد بہت لیا یا
 عضل تے قارہ دونوں قبیلہ بنی ذیل چھالو
 دینو جا کر کھیا حضرت اسیں ایمان لیاؤ
 غبت تے ترند حال دیندے تے عبد اللہ بن عباس
 اوہ دعا انا انما نسی نہ جانے نہیں علم اللہ نوں
 یک سو تیر انداز باد و سو گرد او نماندے آیا
 کافر قحمان کرن تے قول قرا جواتر آؤ
 عاصم کہیا نہ انساں میں دے نال کھالیں

طلب ضلالت میں دینوں ب مہ بندیاں تے بہاری
 پر اکثر کمن صہیب و می دے حق خدا فرمایا
 پچھوں کوچ کھاراں ملہوس اٹھ صہیب بہایا
 جتنے تیر میرے ترکش دھاتے موتے پچھانو
 جاں تیر کے پھر تیغ وگاواں مینوں کون سکھاؤ
 کافر سکھائے تالیا یا وحی سنہے پکے
 ایہ تیرے حق کھلی رب آیت یا پو نفع و دھیرا
 تے بعض کمن ریحع والیاں دوح حق خدا فرمایا
 ست جنہ انہاں وچوں مکروں مومن بکرا آے
 ساڈو نال گھلو کچہ ٹولہ سانوں دین سکھاؤ
 وچہ صحیح بخاری میں ہے اوہ عاصم کہیا حاکم
 راہ وچہ لوک پکار یاں انہاں قوم انبی کرمان
 جاں عاصم دے سن یاں جہاں پر انہو سدایا
 اسیں ہرگز قتل نہ کئے نال اساد کے دے دیاؤ
 بارب ساڈی تیر دینو تیں سوہر شاہ ایر راں

وہ جو کچھ اس جو جان اپنی وسط طلب ضلالت میں کرتے اندھ رہاں ہے نال بندیاں دے
 وازر دیاں کسی بہت کسے فروشد خوشن رابر اسے طلب ضلالت میں خدا دھرباں ت بہندگا
 تے بعض لوکاں تھیں اوہ جو وچے اپنی جان پیاری
 وجہ شان نزول اس آیت بغوی بتے قول لیا یا
 اوہ کمن صہیت ہجرت کر کے طرف دینودیا یا
 ترکش تیر پٹے بولیا تیں تریشو جانو
 میں سینو تیر مریاں ہر کد ل تیں خٹانہ جاؤ
 تے جو چاہو ہٹ جاہو دساں نال میر اوچہ کے
 جاں گیا دینو حضرت آکھیا واہ واہ سودا تیر
 ایہ قول صحیح وچہ مظہر تے لکھیا شاہد بہت لیا یا
 عضل تے قارہ دونوں قبیلہ بنی ذیل چھالو
 دینو جا کر کھیا حضرت اسیں ایمان لیاؤ
 غبت تے ترند حال دیندے تے عبد اللہ بن عباس
 اوہ دعا انا انما نسی نہ جانے نہیں علم اللہ نوں
 یک سو تیر انداز باد و سو گرد او نماندے آیا
 کافر قحمان کرن تے قول قرا جواتر آؤ
 عاصم کہیا نہ انساں میں دے نال کھالیں

میں تیرا دین بچا یا تو خود میری لاش بچا پس
 فروجہ معاملہ کھسی اگلی حال حقیقت ساری
 یار گھنیرے قتل ہوئے فرعاصم تیرے پٹے
 جہاں کے تیرے اگھیں یار رب میری لاش بچا
 ربا و سدی عاقبتی بھیجا دھیموں لشکر ببار
 فراتین بدل بھیجا و سیا پانی لاش روڑ مانی
 پنجاہ لاشاں کفاراں اس بھل دوزخ طرف چلایا
 کے وچہ لہجہ کر دواں کافر و یحییٰ نے
 جنگ بدروچہ حارث بن عامر اس کھٹا آما
 کچھ مدت قید رکھیں گے آخر قتل کریں (دواؤ)
 میں تم خدا دی تھا کہ نہ لو ہے قیدوں حکمریا
 اوہ اللہ رزق آما لاش بھیجا اسوچہ شک کوئی
 لے استرو اندر دیا مگرے پتر میرا وڑیا
 میں جیکہ ماری تو لیا باؤ میں کہ ہنوں راں
 فرحروں باہر لپکے تادوچہ جل چڑیاں سولی
 اتناں چھوڑیا چھیدا دگانہ ایہ قتلواں سنت ہوئی
 فر اگھیں تیرے الہ ہواں مسلم میں پرواہ نہ کامی
 اتناں نہ دیکھوئی بچا تیرا اگھیں تینوں علم خدا یا
 ہاں کافر مودی تمہارا بھڑے سیناں گزرا یوس
 جہ جہڑی ہوں پہنچی آگیا یا راں ہوں جو کرکئی
 تو میر کیا رہا دواں بھی قید او میرا ہمراہی
 راہین دوزخ معجم دھوکے کافر سولی دواں لے
 سولیوں لاد خلیفہ ٹھوٹے تازہ لو جارہی

تا اس خبر نہی فوج دنی نبی صحابہ تائیں
 جو گمیرا گھت کفاراں تبتی سخت لڑائی بہاری
 ہر اک تیروں ایک ایک کافروڈ ادھر تی سے
 فر قتل کیتا کفاراں چاہن کٹن سر اس تائیں
 اوہ بڑی لاش نہ ڈھکن دیوں گز گیا دینہ سارا
 اس پانی دی چھل لاش عاصم دی جنت وچہ پنی
 زید خبیث ہو و دیتی کر کے سخت لڑایاں
 خبیث حزیذ یا نارت بیٹیاں جو بار یا اس گے
 پتر اتنے خبیث حزیذ یا لیسے پیو دارا ہا
 دھی حارث دی بولی قیدی ایسے نیک نہ باؤ
 کھا وچا اگور تا خوشہ ہتھ وچہ پکڑیا
 بھی کہ نہ اسٹر اسٹگیوں پتھیں پاکی خواہش ہوئی
 کی ویکھا پٹ اس بڑے پٹھا ویکھ میرا جیو ڈریا
 دغا فریب نہ کم اسدا ڈاٹول جو نیکو کاراں
 اگھیا خبیث میں پڑیاں دگانہ ربی قضا قبولی
 فر کیوں باگن کر قتل کریں انہاں باقی ہو نہ کوئی
 جو کھڑی پلے اپر دگاں اندر راہ حنراہی
 سادہ سول ہو چائیں میرا ہو کر کوئی پاس آیا
 اس کیا فدا تبتی ڈرنا ڈریا نہ پارنگما یوس
 سولی کنوں خبیث اتار جنت لیو موسوی
 راہیں ٹرن دیس لکٹھن دوش شیر اتھی
 چالی مزد ادا لے سے آہے جو رکھوا لے
 زخم لے ہتھ سدا ہو پٹوشک بہاری

میں تیرا دین بچا یا تو خود میری لاش بچا پس
 فروجہ معاملہ کھسی اگلی حال حقیقت ساری
 یار گھنیرے قتل ہوئے فرعاصم تیرے پٹے
 جہاں کے تیرے اگھیں یار رب میری لاش بچا
 ربا و سدی عاقبتی بھیجا دھیموں لشکر ببار
 فراتین بدل بھیجا و سیا پانی لاش روڑ مانی
 پنجاہ لاشاں کفاراں اس بھل دوزخ طرف چلایا
 کے وچہ لہجہ کر دواں کافر و یحییٰ نے
 جنگ بدروچہ حارث بن عامر اس کھٹا آما
 کچھ مدت قید رکھیں گے آخر قتل کریں (دواؤ)
 میں تم خدا دی تھا کہ نہ لو ہے قیدوں حکمریا
 اوہ اللہ رزق آما لاش بھیجا اسوچہ شک کوئی
 لے استرو اندر دیا مگرے پتر میرا وڑیا
 میں جیکہ ماری تو لیا باؤ میں کہ ہنوں راں
 فرحروں باہر لپکے تادوچہ جل چڑیاں سولی
 اتناں چھوڑیا چھیدا دگانہ ایہ قتلواں سنت ہوئی
 فر اگھیں تیرے الہ ہواں مسلم میں پرواہ نہ کامی
 اتناں نہ دیکھوئی بچا تیرا اگھیں تینوں علم خدا یا
 ہاں کافر مودی تمہارا بھڑے سیناں گزرا یوس
 جہ جہڑی ہوں پہنچی آگیا یا راں ہوں جو کرکئی
 تو میر کیا رہا دواں بھی قید او میرا ہمراہی
 راہین دوزخ معجم دھوکے کافر سولی دواں لے
 سولیوں لاد خلیفہ ٹھوٹے تازہ لو جارہی

میں تیرا دین بچا یا تو خود میری لاش بچا پس
 فروجہ معاملہ کھسی اگلی حال حقیقت ساری
 یار گھنیرے قتل ہوئے فرعاصم تیرے پٹے
 جہاں کے تیرے اگھیں یار رب میری لاش بچا
 ربا و سدی عاقبتی بھیجا دھیموں لشکر ببار
 فراتین بدل بھیجا و سیا پانی لاش روڑ مانی
 پنجاہ لاشاں کفاراں اس بھل دوزخ طرف چلایا
 کے وچہ لہجہ کر دواں کافر و یحییٰ نے
 جنگ بدروچہ حارث بن عامر اس کھٹا آما
 کچھ مدت قید رکھیں گے آخر قتل کریں (دواؤ)
 میں تم خدا دی تھا کہ نہ لو ہے قیدوں حکمریا
 اوہ اللہ رزق آما لاش بھیجا اسوچہ شک کوئی
 لے استرو اندر دیا مگرے پتر میرا وڑیا
 میں جیکہ ماری تو لیا باؤ میں کہ ہنوں راں
 فرحروں باہر لپکے تادوچہ جل چڑیاں سولی
 اتناں چھوڑیا چھیدا دگانہ ایہ قتلواں سنت ہوئی
 فر اگھیں تیرے الہ ہواں مسلم میں پرواہ نہ کامی
 اتناں نہ دیکھوئی بچا تیرا اگھیں تینوں علم خدا یا
 ہاں کافر مودی تمہارا بھڑے سیناں گزرا یوس
 جہ جہڑی ہوں پہنچی آگیا یا راں ہوں جو کرکئی
 تو میر کیا رہا دواں بھی قید او میرا ہمراہی
 راہین دوزخ معجم دھوکے کافر سولی دواں لے
 سولیوں لاد خلیفہ ٹھوٹے تازہ لو جارہی

اس جالی دینہ سولی پر لگدے کے تغیر نہ ہیں
جان کافر جائے دیکھیا سولی پر لاش نہ کامی
جان یا سوار تالاش خبیثہ بیرزیں پر ڈالی
فریاد زیر اٹھائی سر نہیں سنو قرینو بھائی
تے بار میرا مقدار اسود داد و نوں شیر مریلے
جے چاہو اتر لڑے تیغین چاہو مڑ و کچھیاں
جان پائیں سید پہونچے جبرائیل پیغام گنارے
ایہ آیت حق زیر لڑے مقدار اسود دے آئی
تا اسنوں عوض امیہ کو ہے جو بار بار وزیر دی
ابوسفیاں کیا ہن زید چاہیں توں ناہیں
زید کیا نہ چاہاں ولسہ کند اڑے بنی لعل
ابوسفیان کیا نہیں ڈٹا کرد اپیار میں کوئی
فرزید شہید کیتوئے باہر حرموں بدل میتے
انساں یہ سول محبت نہیوں کیا یاد کھ اٹھاؤ
بھی بن عباس تے عمر علی نہیں لغوی کرے رویت
جے حق کہن نہیں بار یا جادے پیغمبر فرماوے

لدی لاش زیر گھوڑے تلے چل دینے ہا میں
 خبر تریشاں کیتی ستر اسواراں مگر چٹرائی
 نکل زیر جنید لیار ب قدرت عجب دیکھالی
 میں نام زیر غوام دا بیتا نام صفیہ مائی
 جے چاہو تیر کھوکا بے آہوں سامنے دس سیر
 ناکا فرٹے کے نوں دو نویں شیر بدینے ہا میں
 اتناں یاں تیر پاندی ہوڈیائی کرن فرشتے سا
 صفوان بن امیہ دو جا زید حسر بدیا بہائی
 جاں قتل تیری کیتی ہوئے اکھئے اہل کفر دے
 محمد تیری جامہ لوے تو جاویں چوٹ راہیں
 نے نہیں سکھ نال گھر اپنے بیٹھاں صدقے کر دیں ہوئی
 جویں اصحاب محمدیہ صاحب محمد ہوں
 دیکھو صدق ثبوت صحابہ صدقوں تیرے
 سولی قتل قبولی دینوں پیاروں باز نہ آئے
 جویناں سے بدیوں تھے اسد حق ایہ آیت
 اوہ سب جنگاں تیں بہتر وہ شہیدوں رعبہ پاؤ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا
بُحُوثَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

اے اہل لوگ جو ایمان لیا ہے وہ افضل سے و چونکہ سلام دی ساری ستم پیر وی نہ کرو کہو جہاں شیطان
و یا ندی تحقیق اوہ واسطے است و کس و شہرہ نظر ہے

اور کجا ایمان آوردہ اند در ایمنی اسلام بحکم کجاست پیروی کنندہ قدوس و شایع الدین و اولاد و شاخ و برگ و کجاست
 تے مگر نہ نکو کھوج شیطان ادا ہو ستمش اشکارے

نے جہیز کرکرن پر پھر ہوس تھاں اپر فرقیارت
کافر ٹھٹھا کرن تھاں سکیٹیں جو یار نبی دے
ادوائے علیین اندر وہ جنت عیشاں کر سن
معالم وچہ اسامی کنول جو خود حضرت فرمایا
تے دوزخ و در کھلنا اس چہ اکثر ترانہ سیاہ
بابہ حساب ہر ادخرا تے رب دے انت نہ کوئی
یک کہن ہر ادجو عیاست دیندرا پچھیا مول نجاو

رب ربوزی دیوی جسنو چاہو یا بہ حساب کہ امت
اوہ روز قیامت اچر ہوسن متقی نیک عقیدے
نے کافر تیل و فنج اندر سخت اوکھیا یاں جہن
میں دجبت پروکھیا اکثر لوگ غریب سیاہ
نے دولت مند حساب اندر رب بدہی نظری آون
تھر جاو ان دا خوف ہوو می جہر لیکھا کروا سوئی
کے تھوڑا کسے ہتھاد پوت کون جو اس تھادی

كَانَ النَّاسُ أَقْوَامًا فَفُتِحَتْ لَهُمُ الْبَيِّنَاتُ مِنْ قُرْآنٍ مُنذِرِينَ

آجے لوگ گروہ کہو پس بھیجا اللہ نے پیغمبر ابراہیم کو جو شیخ نبی دینے والے تے ڈراون والے
بودند مردمان گروہ یکے پس سرستاد خدا پیغمبر ابراہیم را بشارت دہندہ وہیم کنند

آپ لوگ گروہ کفر بھیجیارسے سولاں
 آدم خلیل نوح تائبین وہ قرآن گذشتہ ہوئے
 وجہ نوح زمانے کفر یا تائبیجیا نوح خدا نے
 پاک کہن جو کشتی نوح چڑھے پاک امت مومن آپ
 پاک کہن جو ابراہیم اسکے سن کافر لوگ تمامی
 پاک لکھ جو یہ ہزار نبی وجہ مرسل تہ تسویرال

خوشخبری دہین توایں تے ڈردہن عذاب جہول
سبب بہا شریعت حق پر او مال نہایت ہوئے
فروارد وار پیغمبر آئے ہر یک وجہ زمانے
فر نوح مرہن تیں تنیکے بعض کا فریے کو راہے
تا ابراہیم نبی رب بھیجا ہو رہ پیسیر نامی
اٹھا تھینہیاں نام قرآن اندر مذکور نہ خیال

وَأَنْزَلَ مِنْهُمْ لُكَيْلَ بْنَ يَمِينٍ الْأَسْفَلِيَّ أَخْتَلَفُوا فِيهِ

تہ منزل کیتا مال امانا ہے کتابوں نال سچائی دے تاحکم کیے در میان لوکان کے وجہ
اس چیز سے جو جھگڑا کیتو نے وہ اس کے

و فرود آورد بایشان کتاب را بر هستی علم کند آن کتاب میان مردمان در آنچه مختلف نبودند و در
آن نازل گشتی نازل است مانند یک کتاب عقابان | تا حکم کرده و چه و کماں جبهه چکر اگر نمانی

میں نے جو کہ وہ ایک اور شخص کے لئے لکھا تھا

بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے

شاہ ولی اللہ اس آیت داخل ایہ سمجھا کہ
اختلاف پیدا وچہ امت اینویں عادت ہوئی
جنہاں ہدایت پائی محکمہ ہر راہ کھنود
بھی بہت کتاباں آیاں لیکر راہ نہ بہت تباہ
اس راہوں جد لو کہ چلے پھر یا شکر مناسی
جواد ہوا توحید حقانی آکھن رکھو جاری
تاہور کتاب تے ہور پیغمبر خلل مٹاؤن آیا
جو نہ کہ حال بیمار توافق دار و فرق تباؤن
ہر ہر مرض جد ہے دار و مطلب صحت ساری
حاجت ہو کہ کتاب چھوڑی حاصل سبغہ خصال

تے اللہ کہ ہدایت ہر راہ دل جنوں چاہے
جو عادت ربی جاری جب پیغمبر کھلیا کوئی
کئی من کئی منکر ہو وں اس تھیں تنگ ہوو
شاہ عبد القادر حاصل کھلیا بہت پیغمبر آئے
سبھناں کج راہ بتایا جو توحید الہی
تہ ہور پیغمبر فواں کھلیا رب ہور کتاب تباری
جد اہل کتاب کتابوں چلے خلل اندر اس پایا
اوہ سبے کج راہ تباؤن بعض حکم و تباؤن
توحید مثال صحت دی شکر گناہ مثال بیماری
پر وچ قرآن جو آخر بھیجا دار و ساریاں خصال

بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمْ يَأْتِكُمْ مَثَلُ
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے

ایماندہ شتید کہ در آمد بہشت حالانکہ ہنوز نیا دہ باشد شمارا متہاات انا گدشتہ اند پیش از ہنما

کیا کرو گان جو داخل ہو سو وہ بہشتان و گئے
تے اجمہرہ الی حالت انہاں تک جو گزری گئے

مَسَّتْهُمْ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا أَسْفَى يَقُولُ الرَّسُولُ

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

پہر پچی انسانوں تنگی تے بیماری تے ہلاکت تے تاجو کہند اسی سول نے جیہڑ لوک ایمان لیاے نال دس سے

رسید با ایشان سختی و محنت و جباہندہ شدند تا انکہ میگفت پیغمبر و انانکہ ایمان آوردند بوسے

پہر پچی نہماں تنگی ہور سختی مرض تے گئے ہلاکت
تاجو کہے رسول تے جو اس نال ایمان لیاے

بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے

بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے
بہ ہر حال سے بچنا چاہیے

[illegible]

باسم الله وبقدره
في فضل الالهيين
وكل واحد من القائلين

فرض ہو یا تباہی جنگ کے اودھتاں ناخوش ہو گئے
تے شاید کرو کر اہمیت چیزوں اودھتاں بہتر آوی

وَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

تے شاید درست کہو کہ جسے چیزوں نے ادھر بری ہو کر وسط تار دے تے اُسے جاننا ہے تے تیس نہیں جانو

و شاید که دوست دارید چیزی را و آن بد باشد برائے شما و خدا میداند و شما نمیدانید

تے شاید دوست رکھو کوئی چیز تے اداہ تاساں حق پر کیا

راہت بیعی محی نہیں ہو سرج مالوں و رجاوں
 کے بہتر جنات مالوں سے جلد و اجر جہانوں

ک اکھنڈ آیت تہر جنگ کفار ارفضہ می
یک اکھنڈ سبھا نامہ جو کوئی اسلام

پہا کثر اکن فرض کفایہ وانگ نماز جنازے

سَتُؤْتِكُمُ الشَّرَّ الْخَامِ قِتَالٍ فَهُوَ قِتَالٌ فِيهِ كِبَرٌ

سوا کردیم بهر مہینہ حریت و اہمیت جنگ کرتے تھے وہ اس کے جنگ کرنا وہ سیدے گناہ و ڈا

سوا میکنند ترا اما محمد از ماه حرام از خنجر که در آبرو میگذراند خنجر کرد و در رو گناه نرگ است

سوال کریں تہ ماہ حراموں اسوجہ کرن لڑائی کہتوں کرن لڑائی اس وجہ وڈی ہے برائی

اس آیت دہاں نزول معالہ وچ لیا یا
جو عبدالمہد بن محبت نبی دہاں لیا یا

دو ماہ جنگ بدر تھیں اگے بھیجا اسنوں سرور
ادہ سرور بنا یا اس دن تابع اٹھ مہاجر

جود و منزل پر جا را ای خط هلول میوه ساریا
خداوندی احرى دیوچه استون یل خط علیا یا

شاید لطف کفر را با ما میسر و اسباب بهمان
 بوی ربی نفس کشید و بهیچان این کفر پیرای

بوی کفر به بین این چو چو در ادیب کسین هوی
 اده نخل لطیف مگر در ظالمان مستقام ایما

جہاں اوتھے و بچ اڈکیا یک کارواں قہر نیاں آیا
انگور اوجھڑا ہن دوا مور تجارت مال کھرا یا

جمادی الاخریٰ ادنیہ آخر دل وچ سمجھیا یاران

واقدر چلایا عمر کافرتوں مارو نجایا | اودہ پہلا کافر سہلانا ندی مہتھوں قتل جو آیا

میں نے یہ سب کچھ دیکھا ہے اور اس کے بارے میں کچھ نہیں کہتا۔

وہ کہتا ہے کہ میں نے اپنے والدین کے ساتھ رہا ہے۔

دست‌آوردی از این کتاب
در روز ۲۶

فوق السحاب

فول به تونداست جمهور ايران و اس
چون من گدايست مال قافلان

مجلس
تأسیس
جامعه ملی و دانش عالی

عائشہ عظمیٰ رضی اللہ تعالیٰ عنہا
ابو حور و ابی ثانیہ بن جبرائیل
و ابی جبرائیل بن جبرائیل

تے ابن ابی عامر نے ابن سعد
وہ جب کہ سن اپنی ہے خیر
نے پہنچے رسول اللہ
فوجیں جو چھپا رہے ہیں
عبداللہ بن

[illegible]

سعدیؒ کی تعلیم و تربیت کے بارے میں

عکاشه بنیاد
بغزوای اسلام
مذیبه بنیاد

ایہ لولہ صاحب دوزخ دی اس چہ ہمیشہ رہسن

سب نیکی برباد ہوئی ایہناں سخت سزا میں ملن

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

محقق اور لوگ حیران لیاے تے جہناں بھرت کیتی
 البتہ آئناکے ایمان آورندہ آئناکے بھرت کردند

تے جنگ کیتی وچ راہ ضائع کالے دے
 وچ راہ نمودند در راہ ضائع کالے (عراق سمہ)

تے تھیک جو لوک ایمان بیانے تو جہنماں سحر تہ کیتی تے جنگ کیتی وجہ راہ خدا دے جہناں جنگی رہی

أوليك يبعون رحمة الله والله غفور رحيم

اوہ لوگ امید رکھ رہے ہیں کہ باقی اللہ تعالیٰ دی
نے اللہ بخشنے والا مہربان ہے

این گروه امید دارند بخشایش خدا را و خدا اقرزند و مهربان است

ایہ لوگ امید کریندے ہیں کہ رحمت خاص خدا کی اے اللہ بخششدار گناہاں بہت رحیم اہلای

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا أَثَمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

سوان کردی ہیں تینوں شرابی جو تین کھیتوں و چار امان و ہانڈی گماہ وڈا ہے تے فائدے واسطے لوکاں دے

سوال میکنید تراز حکم شراب خوردن و قمار با هفتن بگو در این هر دو گناست بزرگ است و فائده هاست برائے مردمان

سوال کریں تین حرموں کے حکم جو بیداری پر
کہ انا لوچہ گناہ وڈاے فائدہ لوکاں نیارے

وَأَمَّا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا

لنگه ها نماند است و دایه نفع آنها ندیده است و گناه آنها بزرگتر است از نفع آنها

لے آگہ گناہ انہاں دوا فائدہ کنور انہاں دی

مراد من هذا الخبر جماعتهم الذين ارادوا

عالم چو بزم کا باب است بنی سداویس
حکم عتقاد منان الی سداویس

خوایه دو دویں محل و بجایوں مال ہی سکتا ہو

جو علم خمر و چہ چارایت سہ آیاں وار و داری

تدایم حلال آہانس چون مومن بہاریے

تالغضار جیوڑا یعنی بیون ہو آیت فرامی

فوقت نمازینہ ہو کہ ہر اعضا ہر تکبدائی فرستہ اندر ہوئی لرزائی و تھکھک گرامی

١٠٠٠

وہی ہے جس نے ان کو

بمقام

10. The following table shows the number of people who attended the school assembly on each day of the week.

معنی شرک جو صفت الہی ہو رکے وہ چہ جانے
یا اس بن ہو رکے نوں جانے جو چاہے کہ سکدا
یا تعظیم کسے دی کر داجیوں تعظیم الہی
ترن اہل کتاب یہود و نصاریاں و الکاح ہانوں

چوں معلم ہر بات کسی نول اللہ باجہ بچھانے
یا نفع نقصان اپنے داماںک سجھ مراد اں سنگدا
جیونکر سجدہ غیر اللہ نول کہ سو مشرک وہی
جیونکر سورت مانہ اندازن کلج تنہا نول

وَلَا تَكُونُوا مِثْلَ الْمُسْرِكِينَ حَتَّى يَوْمُوا وَلَعِبُوا قَوْمٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ
وَلَوْ اعْتَبَرْتُمْ

تے ناکاح کراؤ مشرکاں نوں تاجو ایمان لیا دل ہے آلبتہ بندہ یوں بہت ہے شرک تمیں اگرچہ خوش گئے تھانوں
وہ نے بدید مشرکاں اتانکہ ایمان آند والبتہ بندہ کہوں بہت شرک اگرچہ خوش آئیڈ شمارا

تے موس خاناں نکاح نہ دیو مشرک مردان تائیں تے نوڈی موس بیٹیک بہتر ہر مشرک دی نالوں	تاجواوہ ایمان لیاون حکم زنانہ سے سائیں بھانوس خوش لگے تسان مشرک کارن بال جالوں
--	---

أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَ
الْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ

ایہ لوگ بلانڈی ہیں طرف دوزخ دی تے اللہ بلانڈا ہے طرف بہشت دی تے بخش دی نال حکم اپنے دے
ایں گروہ سفر کاں سینہ اتند لبوی دوزخ و خدا میخاند لبوے بہشت لبوی آمرزش بہ حکم خود

ایہ لوگ بلاؤں و فتنہ دیول دس غم کی گناہاں | تے رب بلاؤں و جنت بخش طرف ایہ حکم تہاں

تے بیان کر دے آیتاں اپنیاں واسطے لوکاں مے تاجا وہ نصیحت پکڑن

و بیان میکند آیتنامه خود را بهای مردمان تا باشد که پدید گیرند

تا اده لول نصیحت پکرن ناشیطان ببولادے

نعمی مذہبی ہے

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِ قُلْ هُوَ ذِي فَاعْلَمُوا لَيْسَ فِي الْمَحْضِ

سوال کردی میں تینوں حیض تیس کہہ اده پلیدی ہو پس کسے ہو و عورتاں تیس و پرحیضے

سوال میکند ترا از حیض بگو آن بجاست رت پس کتاره گیرید از زناں در حالت حیض

پس جدا ہو و پرحیض زناں تھیں یعنی ترک وطی دی
اذی پلیدی بھی ہر چیز جو استسج طبع بنیاری
جو لوک پیوڑکا لن گھر تین حیض جاں عورت آدی
لوکاں سوال نبی نوں کیتا جدا نساں چاڑٹھے
جو رہو ٹھکے سب کجہ کر دیا منع وطی نہیں آیا

تے پچھن تینوں حیض کنوں توں کہہ اده حیض پلیدی
حیض حیض سے اصل اندر سے ہوں جاری
ابو داؤد طریقوں لغوی وجہ معالم لیا و
نہ کاہوں پیوں اسدی نال گھر چہر من ٹھکے
تہا یہ آیت الی حضرت یاراں نوں فرمایا

وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ عَرَضَ اللَّهُ

تے تیرے بجا و انسانہ تاجو پاک ہوں پس جس غسل کرے فرما و انسانوں جیکہ تھیں حکم کیتا ہو تسانوں اللہ تعالیٰ نے

فرمایا کہ نہ بائشان تا نکہ پاک نہو پس جس غسل کنند پس نزدیک کنیائشان از ان اہ کہ حکم کر دتا ہوا

جہ کاہوں حیضوں وطی کرو انساں ب جحقوں مراد
معالم وجہ بخاری راہوں غائثہ خود فرمایا
میں حیض اندر بہرہ چاڑ سوندی نال ہی سرور دی
سبھی تھیں سر میں لکھدی جاں میں حاض ہوندی
تا حضرت موند میری دی جاہک منہ رکہ پانی پیتا
اکثر کہیں اس نہیں کفارت توبہ تھیں بخشید
جے کار باخون نیار دیوے چہر دتا ادھی بھائی
قضا نماز معاف تے روزے رکھے قضا کد اس
حیض نمازاں قضا دسد و روز قضا زانوں
لفاس والی زن جنی اینویں سند حدیث تا و
جو جنی حاض مسجد و رٹا بنی حرام بنایا

تے تیرے انساں جہا و تاجو حیضوں پاک آوے
نہرے جان مراد وطی بل سونا منع نہ آیا
میں لے سرور اک بھاڈو تھیں عن اجابت کردی
بھی سرور و چٹکاف جاں بہندی حضرت سر میں ہوندی
بھی غائثہ کہ میں حیض اندر پانی پانی بنی نوں دتا
حاض وطی حرام ای جو کرد اعاصی تھیں سدا
بھنے کہیں کفارت وجہ و چہ حدیث جو آئی
نہ حاض روانہ روزہ پڑھے قرآن بھی نہیں
ترنداج اہوں غائثہ تھیں جو حضرت آپا سانوں
بھی کہیے کر و طواف نہ حاض مسجد وجہ نہ آوے
ابو داؤد طریقوں لغوی غائثہ کنوں لیا یا

Handwritten marginal notes in Urdu script, including religious commentary and references to various scholars and texts.

Handwritten notes at the bottom of the page, continuing the discussion or providing additional context.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ

نہیں پکڑواتا ان لوگوں کو جو بیہودہ و دوچار قسمیں لگاتے ہیں بلکہ پکڑواتا ہے ان لوگوں کو جن کی زبان سے جھوٹ و جھگڑا نکلتا ہے۔

یہ پکڑ کر کہ تم لوگوں کو خداوند تعالیٰ نے قسمیں لگانے سے آزاد کر دیا ہے لیکن جو قسمیں تم نے لگائی ہیں جو تمہاری زبان سے نکلتی ہیں وہ تمہاری جانوں کو نقصان پہنچا رہی ہیں۔
 لغو بیہودہ بات جو نکلے وہ ایسی بے عتباری
 جو میں لگاؤں اسے بلی و اسے وہ چہ حدیث جو آیا
 نے بعضوں کو جو جان کر اس پر خدا قسم لگاتے ہیں
 اس پر وہ چہ گناہ نہیں اتنے کفار تھے کاش
 جے گزری بات دی قسم تم کرے کوئی جائز ہو تو
 شافعی کہے کفارت و جب حنفی کہیں جو نہیں
 قسم خدا دی کرنی جائز یا جس اسم صفات
 جو میں کہے قسم یا یہودی کہے قسم رسول اللہ
 خود مالک اگھیا نافع نہیں اس عبد اللہ بن عمرو
 جو چاہے قسم کرے اللہ ہی نہیں تا چپ بھلیائی

وَاللَّهُ عَفْوٌ رَحِيمٌ
 اے اللہ بخشنے والا مہربان

اے اللہ بخشنے والا مہربان بہت بخشنے والا

لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِن نِّسَاءِهِمْ ذُرِّيَةً تُرِثُهُنَّ وَأَهُلُهُنَّ أَزْوَاجُهُنَّ

وہ جو عورتوں سے زانیہ ہو جن سے ان کے بچے پیدا ہوں جن کا وہ مالک ہوں اور جن کے گھر میں وہ رہیں

برائے کسی ایک ایسا لے لگندہ از زمانہ جو میں انتظار چار ماہ است

جو کرن ایلا زمانہ نہیں یعنی قتل کر کے جاوے

انتظار کرن چونہ ماہاں ایسی حکم شرعیوں

یہ پکڑ کر کہ تم لوگوں کو خداوند تعالیٰ نے قسمیں لگانے سے آزاد کر دیا ہے لیکن جو قسمیں تم نے لگائی ہیں جو تمہاری زبان سے نکلتی ہیں وہ تمہاری جانوں کو نقصان پہنچا رہی ہیں۔
 لغو بیہودہ بات جو نکلے وہ ایسی بے عتباری
 جو میں لگاؤں اسے بلی و اسے وہ چہ حدیث جو آیا
 نے بعضوں کو جو جان کر اس پر خدا قسم لگاتے ہیں
 اس پر وہ چہ گناہ نہیں اتنے کفار تھے کاش
 جے گزری بات دی قسم تم کرے کوئی جائز ہو تو
 شافعی کہے کفارت و جب حنفی کہیں جو نہیں
 قسم خدا دی کرنی جائز یا جس اسم صفات
 جو میں کہے قسم یا یہودی کہے قسم رسول اللہ
 خود مالک اگھیا نافع نہیں اس عبد اللہ بن عمرو
 جو چاہے قسم کرے اللہ ہی نہیں تا چپ بھلیائی

یہ پکڑ کر کہ تم لوگوں کو خداوند تعالیٰ نے قسمیں لگانے سے آزاد کر دیا ہے لیکن جو قسمیں تم نے لگائی ہیں جو تمہاری زبان سے نکلتی ہیں وہ تمہاری جانوں کو نقصان پہنچا رہی ہیں۔
 لغو بیہودہ بات جو نکلے وہ ایسی بے عتباری
 جو میں لگاؤں اسے بلی و اسے وہ چہ حدیث جو آیا
 نے بعضوں کو جو جان کر اس پر خدا قسم لگاتے ہیں
 اس پر وہ چہ گناہ نہیں اتنے کفار تھے کاش
 جے گزری بات دی قسم تم کرے کوئی جائز ہو تو
 شافعی کہے کفارت و جب حنفی کہیں جو نہیں
 قسم خدا دی کرنی جائز یا جس اسم صفات
 جو میں کہے قسم یا یہودی کہے قسم رسول اللہ
 خود مالک اگھیا نافع نہیں اس عبد اللہ بن عمرو
 جو چاہے قسم کرے اللہ ہی نہیں تا چپ بھلیائی

فَإِنْ فَاءُ وَإِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ
فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

فرجیکر رجوع کرن پس تحقیق اللہ بخشنہار مہربان ہے جسے جیکر ارادہ کرن طلاق پس بیشک اللہ سنو والا جاننے والا
پس اگر باز گشتند ازاں قسم پس البتہ خدا مہربان است و اگر قصد کردند جدائی را پس البتہ خدا شنو ادا

جے کرن رجوع تا اللہ بخشنہار رحمت والا
اوہ سند اجولتیں مومنوں کہو اتے نیت دل دی جائے
جو قسم کریو زن طیبوں اکھو کدی بھی طلی کرے
اس نام ایلا مشرعو وچ جب سی چار مہینے
رجوع مراد جو وطی کرے زن جیکر قدرت پاوے
تے جیکر اودہ نہ کری رجوع تے کہ طلاق تھیں ناہیں
ای قول عمر بن خطاب علی ابودرداء ابن عمر روایت
تے بعضو کس طلاق پوی خود گذریاں چاہے نہیو
جے کری رجوع تا بھر کفارہ جو نہ قسم کفارہ
فردت اگے وطی کرے تا قسم کفارت پوسی

جے نیت کرن طلاق تے سنو ادا نا رہے
تاہر دم سنبھل سخن کہو مور نیت نیک دکاے
یا چار مہینو یا ودہ مدت اکھے و طیبوں جبرساں
اس تھیں بعد رجوع کری یا کہے طلاق یقینی
نہیں تاہر تھیں کری رجوع تا عورت اوس تجاوی
تاہر کہ طلاق کئے زن تھیں جدا تداہیں
بھی مالک شافعی احمد مذہب ہونہ مذہب اکثر
ابن عباس تے بن سعوط تے حنفی کہن نگینے
جو چار ماہاں تھیں کھٹ کری کو قسم ایلا نہ سارا
جو مدت تک وطی کرے تے عورت جدا نہ ہوسی

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ

تے عورتاں طلاق دتیاں گیاں توقف کرن ناں جانناں اپنی اندرتے چھناں

وآن زمان کہ طلاق داوی شدند انتظار کنند بخوشی تے تہ حیض یا طہر

تے جہناں ناں طلاق ہی تہناں حکم توقف کرنا
تے بے کسے کرن توقف تھیں کہے کارا
اس آیت وچ مراد حیضاں تے جو حنفی آئینہ
تے مالک شافعی طہر کہن تہے جو مہینہ

نفساں اپناں محل کرن تے حیض یا طہر
قرآن مجید تے یا کہ ہر دو نیت شماروں
بھی عمرہ علی مراد ابن عباس تے بن سعوط
بھی بن سعوط تے حنفی تے مالک شافعی

ایہ دونوں فرقے سن حدیثوں یا دین کی یہ معاملہ
 ہے حمل والی زن ختم مرے یا مال طلاق جدائی
 ہے حمل نہیں زن ختم مرے تو عدت اس قرآنوں
 بھانوں ختم دخول کیتا یا کیتا سو واری
 تے مال طلاق جو جدا ہوئی زن ختم دخول کیتا
 ہے بعد دخول طلاق کے زن جو وہ حیض الی
 قے جو زن بڑھی یا نابالغ یا جس حیض نہ مولوں

تے لذت اندر بھی دو ہیں وحی میں آیا واللہ اعلم
 پس عدت حمل ویاون تائیں چہ قرآن جو یا لی
 چار مہینہ وہ دینہ باجہ ظلا غول اہل ایمانوں
 اوہ حیض والی زن یا بن حیضوں حکم کو ہر جاری
 اسن ان عدت مول کالی سمجھ قرآنوں میتا
 تاثر و حیضناں تاثر و طهر اس عدت مسئلہ حالی
 اس تری مہینے عدت پس طلاق جو بعد دخولوں

وَلَا يَحِلُّ لَكُنَّ أَنْ تَكُنَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ
 كُنَّ يُؤْمِنُنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

وہیں حال ایہ کہ انسانی جو پیدا کیتی اللہ نے وہ حال انسان یا ندر جیکر ہیں وہ ایمان یا وہ ایمان الی اللہ اور ان کے

وہ حال میت نامہ ان کے پوشندہ از آنچہ فریدہ است خدا و رحمت الی ان ارا یا ان آوردہ اند بکند و ہر فرقہ قیامت

تے نہیں حلال جو زمانہ چھپا وں جو کچر بیا پایا
 یعنی حیض تے حمل چھپا وں رواج نا تھوں نا ہیں
 اچے تری حیض نہ گذری یا اس حمل شکم وہ آیا

وچہ رحم اوہنا ندری جو تھناں قیامت سپر نہا
 نہ اکھن جھوٹو جو عدت گذری وقت رجوع کدہ ہیں
 اس بولن جھوٹو حرام جو آکھے وقت رجوع و یا یا

وَبَعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرِذْهِنَ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا

تے ختم انسانوں حقدار زیادہ ہیں وچہ اس عدت دی ہے چاہن بہلیائی نون

وہو بہر الی انشان حقدار زیادہ بنا یا آوردن الی انشان وراہن مدت اگر خواہند نیو کاری را

تے ختم انسان نماند یا تھوں ٹر لیا وں حق بیا
 یعنی حق رجوع ختم نون عدت اندر آیا

وچہ اس مدت عدت دی جو چاہن صلح صفائی
 اگر نہ رجوع جو چاہن نیکی عدل احسان کما تا

وَلَمْ يَمْثِلُ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ نَذْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ

تے وسط انسان عورت نامہ ہو مانند سہمی جو اپر انسان دی ہے مال بھلیا تید می تے وسط مردانہ واپر عورت نامہ دی درجہ ہے

وہرے زنانہ بہت نامند آہنہ بر زنان بہت ہو چہ پسندیدہ و مردان را بر زمانہ بلندی بہت

بہرے زنانہ بہت نامند آہنہ بر زنان بہت ہو چہ پسندیدہ و مردان را بر زمانہ بلندی بہت

بہرے زنانہ بہت نامند آہنہ بر زنان بہت ہو چہ پسندیدہ و مردان را بر زمانہ بلندی بہت

میں ثابت ہو یا والدہ اعلم

[illegible]

کتابخانه ملی ایران

[illegible]

وینا ان الخراج کسکے عذر سے

سید

نور محمد بن اسطوخودوس
برای استیلا و توطئه

پس از آنکه از او و طوطی که در دهان او
بود و از آنکه طوطی در دهان او بود

خیر صورتی در جاده کورستی تمام
 زمینش بقوی رنگی
 کتیبی است زنی از کوه و سدا و غنی
 از کوه و کوه و غنی

عبدالمجید علی مددی ایام شریفه در
الحسنین علیهما السلام

فراوانی بنی فرید الصلح بن جودت مبارک و
شادان بخیر زادو کار صبر و استقامت

[illegible][illegible]

مردی که میگوید
مردی که میگوید

—

وہ مہتری کے بعد اور
تیس گیسٹ جو کھانا کھا رہے تھے
نے فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
نے فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
نے فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

ایسے ثابت قیاس بیٹے دے جو حق اندر آئی تے ثابت اسد نیال محبت کھدا لون بجانوں باپ منے ٹوڑ بھائی پاس نبی دے آئی ثابت نول سپر چھپیا حضرت اس کر قسم بتایا فر حضرت چھپیا عورت نول تدردی سیج الایا میں تیں حق نہ ادا ہووے تیں بنوں نول چھپ کاوی عورت باغ دناظر اوسنوں ہک طلاق اس بھائی جو قطع کرے کوئی باجہ ضرورت ویرا جوڑ نکالی جو با اسناد معالم اندر خود حضرت فرماوے بھی کہیا جو طلب طلاق کرے زنج حضمول باجہ ضرور	تس عورت نام جھیل سہنوں دشمن رکھدی سہائی زن باپ کو فریاد کرے جو مار یا خضم طوفانوں جھوٹے دانے پندھرتے ماروں نہ پھر کو کھائیں سہائی جو اس تہیں وہ پیار اینوں تین بن ہو رہے آیا ایسٹیک محبت کردا پر دل میرے دس نہ آیا ثابت کہیا میں باغ دتا اس سینوں مٹوڑ دیواویں ایر وچہ معالم فقہ ہو حدیث بخاریوں بھائی اوہ خلیع روا کر وہ ہوسی پر سمجھ حدیثوں بھائی طلاق حلالاں چون بغض رہوں مول نہ بگا ہو کہ بہت حرام اس عورت ہوئی رد حضورول
--	--

ایسے ثابت قیاس بیٹے دے جو حق اندر آئی
تے ثابت اسد نیال محبت کھدا لون بجانوں
باپ منے ٹوڑ بھائی پاس نبی دے آئی
ثابت نول سپر چھپیا حضرت اس کر قسم بتایا
فر حضرت چھپیا عورت نول تدردی سیج الایا
میں تیں حق نہ ادا ہووے تیں بنوں نول چھپ کاوی
عورت باغ دناظر اوسنوں ہک طلاق اس بھائی
جو قطع کرے کوئی باجہ ضرورت ویرا جوڑ نکالی
جو با اسناد معالم اندر خود حضرت فرماوے
بھی کہیا جو طلب طلاق کرے زنج حضمول باجہ ضرور

ایسے ثابت قیاس بیٹے دے جو حق اندر آئی
تے ثابت اسد نیال محبت کھدا لون بجانوں
باپ منے ٹوڑ بھائی پاس نبی دے آئی
ثابت نول سپر چھپیا حضرت اس کر قسم بتایا
فر حضرت چھپیا عورت نول تدردی سیج الایا
میں تیں حق نہ ادا ہووے تیں بنوں نول چھپ کاوی
عورت باغ دناظر اوسنوں ہک طلاق اس بھائی
جو قطع کرے کوئی باجہ ضرورت ویرا جوڑ نکالی
جو با اسناد معالم اندر خود حضرت فرماوے
بھی کہیا جو طلب طلاق کرے زنج حضمول باجہ ضرور

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَاُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

ایسے حد ہا مقرر کردہ خداست پس گذرید از انہا و ہر کہ بگذرد از حد ہا سے خدا ان گروہ الیائندہ شتم گاراں جو تھیں حد اہل امر تو اہل لست گونا میں ای اہل ایمانوں سمجھو ایہ تاکیداں تے تشدیدیاں ہن بعض مالاں عدت اندر پڑیں نکاح زنانہا	ایسے حد ہا مقرر کردہ خداست پس گذرید از انہا و ہر کہ بگذرد از حد ہا سے خدا ان گروہ الیائندہ شتم گاراں جو تھیں حد اہل امر تو اہل لست گونا میں ای اہل ایمانوں سمجھو ایہ تاکیداں تے تشدیدیاں ہن بعض مالاں عدت اندر پڑیں نکاح زنانہا
--	--

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ زَوْجًا غَيْرَهَا ط
فرحیک طلاق دیتوں اسنوں پس نہیں حلال ہوندی واسطے اوسکے بچے سچھیں تا جو نکاح کرے خضم سوا اوسکے
پس اگر طلاق دے بغیر سیم یا سیم حلال نشود آن بن برائے آن مرد بعد ازین آنکہ نکاح کند شوہر دیگر را
اخر جو طلاق کرے زن دانا دوس کہیا میں

فَارْطَقْنَا فَاذْجَنَّا عَلَيْهِمَا اَنْ يَنْزِلَا جَا رِضًا اَنْ يُقِيمَا حُرُودًا لِلّٰهِ

فرجیکه دو یا ملاق که پسین پسین گناه ابرائمان ده ماند جو فی نکاح کرن چیکه جان جو قانم کسنگو حدان امره دیان نفس
پس اگر طلاق داد شوهر دیگر آن زن این نیست گناه بران هر دو آنکه با نگرند نه نکاح نو با هم گردانند که بر یاد از ندامت

پس جب کہ طلاق دوجا فرہیں گناہ انا نہوں
یعنی جنگی چال کہ من سنگ ہکدو جے خوشخوی
ایہ آیت حق رفاع تے زن اسدی دیوچہ آئی
فریاس نبی زن آئی اپنا قصہ کھول سُنایا
بنی کیا توں چاہیں جو فریاس رفاع جیادیں
جد لگ ابن زبیر دخول نہ کریسی تیرے تائیں
جے قصہ حلالہ عقد کرن ایہ فاسد عقد ایہامی
تے بعضو کس جبر شرطہ کیتی وقت نکاح جُداہی
ایہر جے دل نہت چھوڑن ہو سی سخت کراہت
نافع کہے جو ابن عمر تھیں کہے سوال ایہ کیتا
جے بھائی سدا باجہ حکم تس عقد کرو زن تائیں
ابن عمر نے کیا یہ جائز یا نہ نکاح خوشی دے
تے نبیؐ کیسار ب لعنت بیچے کرن کراؤ لوالم

وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُتَيَّمُ الْقَوْمُ يَعْلَمُونَ

ایہ حدان حکم اللہ کو کریم بیان انہ اندے تائیں	کارن اس گروہ جو جانن جو فرمایا سائیں
---	--------------------------------------

وَإِذَا حُلِّقْتُمْ فَالنِّسَاءُ فَبَلَغُوا جَهَنَّمَ فَاثْبِتُوا عَنْهَا وَمَنْ يُغْلَبْ عَلَيْهَا فَاذْهَبْ بِهَا إِلَى الْجَهْلِ مِثْلِ هَذِهِ السَّيِّئَةِ فَتَكُونُ بِهَا فَكُلَّمَا لَمَسَ احَدٌ مِنْكُمْ اُنْثَىٰ فَتَحْتَمِلْهَا فَاَنْتُمْ بَشَرٌ لِّمَا كُنْتُمْ بَشَرًا قَدِ افْتَرَقْتُمْ وَلَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْآيَةَ فَلَا تَكُونُوا فَكُونُوا بِمَعْرِفَةٍ

تجربہ وقت طلاق فی الت عورتانوں پر سوچیں عدت ایسی نفل پر رکھو انانہ نفل ہا ہلیا سیدہ یا چھو و انانہ نفل ہا ہلیا سیدہ
و چون طلاق ادا یزدان را پس سیدہ بیعا و خود پس نگہدار یزدان را پس اب نگوی بارہا نگنیدہ ایشان را بے نگوی

جو کہ جن جمع جو جان کر سن قائم حکم خدا نول
اس دوم نکاح دی اول آخر عدت واجب ہوئی
اس تن طلاق تیاں فرزن این زیر ویائی
جوابن زیر نکاح کیتا میں ست جماعول پایا
اس آکھیا آہو نی کیا ناہ تا اس لذت پاویں
تد لگنال فاء عقد تیرا فرجا نہ نہا میں
ایندہب احمد مالک ہی اسحاق توری اوزاعی
ایروان نکاح تے عمر اس لازم پہلے خصم روالی
حلالہ کرن کراو لو اے وجہ حدیثاں لعنت
ہک مرد عورت نول تن طلاق آکھیاں تن سن بنیا
جو پہلے او پر روا ہو ورنہ داہوسی یا نا میں
میں ایسا عقد حرام گنبد آہے وقت بنیدر
ہے مکروہ حلالہ وجہ معالہ طالب بھالے

و ایضا از میان میان کرد اینها تنون وسط قوم و چنانکه

کارن اس گروہ جو جان جوئے پر مایا سائیں

وَإِذَا حُلِّقْتُمْ فَالنِّسَاءُ فَبَلَغُوا جِهَنَ فَامْسِكُوا هُنَّ مَعْرُوفٌ وَسِرٌّ هُنَّ مَعْرُوفٌ

تجربہ وقت طلاق فی الت عورتانوں پر سوچیں عدت ایسی نفل پر رکھو انانہ نفل ہا ہلیا سیدہ یا چھو و انانہ نفل ہا ہلیا سیدہ
و چون طلاق ادا یزدان را پس سیدہ بیعا و خود پس نگہدار یزدان را پس اب نگوی بارہا نگنیدہ ایشان را بے نگوی

[illegible]

بک طلاق کج و دوجا ہو کرین آزاد غلامان

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبِغِزٍ اَوْ بَرٍّ اَوْ فَرْجٍ اَوْ تَعَضُّوهُنَّ اَوْ يَمَسُّنَّ اَرْجُلَهُنَّ فَاُولٰٓئِكَ لَا يَصِحُّ لَهُنَّ اَنْ يَنْكِحُوْا حَتّٰى يَخْرُجُوْا مِنْ اَرْجُلِهِنَّ

و چون طلاق دادید ز نامزد پس سیدنا بمیعا و خود بخیر عادت گذشت پس منع کند پادشاه از اقله کاح کند شوهر خود را

تے جدتیں کو طلاق نہاں فرہو بخین عدت نائیں | تاہسکو نہیں انہا ننوں کرین کلاخ جو اپنہ سائیں

اِذْ اَنْزَلْنَا مِنْكُمْ لُوطًا عَلَيْهِ الْاَلَمُ مِنْ قَبْلُ وَلَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْاِيْمَانَ وَالتَّقْوَىٰ لَأُغْنِيَنَّكُمْ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ

جسٹو راضی ہو کر چلے گئے۔ ان اہلیا سید ایاں نے نصیحت کی تھی جا بجا۔ اس زمانہ کے جو کوئی لڑکا تھیں ان کا یہ انداز ہی تھا۔

وقتیکه ارضی شود میان یکدیگر بوجه پسندیده و اینچنین بر داده میشود بآل کسکه باشد از شما مومن بخدا و روز قیامت

عبدالحی جوہر السیوچا وہ نال احسان بھلیائی
ایک نظم نصیحت لڑ جس منیاں فروقیامت آئی

ذِكْرُكُمْ أَتَمَّ وَأَصْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ.

ایک کمانہ ہے واسطے تا وہ تیرے یاں ترے اندر جانے لے لقمہ نہیں جانے

ام را که خوشتر است شمارا و مانده تر و خوارتر اند و شما نمیدانید

که ستمه است تساهل است یا کنه ساهل

تیه انچه ایستند زجان خود که در کله ساهل

جمیلہ نام بیاردی مٹی عقل جس دا بھائی

عدت گذری فرموده اند آن بلا و
مقتل است که یقینی نیست که در دلی جاوید

خود حق تعالیٰ تقدیر کرے جو عورت محض ہے رضی آپ ہی
 یہ ختم بھی اسدا نیک اما کہ میں یہ خدمت ناہی

تذکره آیت الله علیه مع عالم کنون بخاری

وَالْوَالِدَتَيْنِ أَكْلًا مِنْ خَوَلَيْنِ كَامِلَيْنِ إِنْ رَأَى أَنْ يَتِمَّ الرِّصَالُ

تے مانوں دودھ جنگھان اولاد اپنی بون در بر پوری واسطے اس کے چوہا ہے ایچو پور اگر مدست شیر دی بونوں

و مادران شیرمسن فرزندان خود را دو سال کامل این غذا را درست که خوانید تمام کردن مدت شیر

[The page contains faint, illegible markings and bleed-through from the reverse side.]

وہ جو تیس کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے
 اگرچہ وہ عورت کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے
 اگرچہ وہ عورت کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے
 اگرچہ وہ عورت کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے

تے جو تیس کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے

اَلَا اَنْ يَّعْفُوْنَ اَوْ يَعْزَلُوْا اِنَّ عَقْدَ الْاِنْكَاحِ

مگر ایہ جو معاف کرن اودہ عورتاں یا معاف کرے اودہ کوئی جو وہ ہتھ اوسدینے بھنا نکاح دا

مگر آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح

مگر جو کرن معاف زناں یا کرن معاف اودہ کوئی	جس دے ہتھ وہ عقد نکاح دا ولی ایٹا وند سوئی
زمان معاف کرن جو بخش اودہ خضم و تائیں	تے جس دے ہتھ نکاح سو خضم یا ولی عورت داساں
اپنے عقد نکاح داماں لک مرد جو بالغ عاقل	اسد و ولوں معافی ایہ جو ہر دیو وزن کامل
ایہ قول علی ہو بہت اماں نہر بختی سوئی	جو کرن معاف نہر و ولی نوں بکریا بیوہ ہوئی
تے بعضے کہیں نکاح داماں لک ولی عورت داجا	جو عورت بیوہ عاقل بالغ کرے معاف اودہ آپے
تے جو زن بکریا ولی جو اس دار و اجو عفو کرسی	ایہوین جو زن بیوہ جے اس عقل بلوغت مہیسی
ایہ ابن عباس تے علقمہ آکھن ہور نام تیرے	باک کہیں جو ولی بکر دے جائز بیوہ حکم لکھیں

وَاَنْ تَعْفُوْا اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰی وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ

اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ

تے ایہ جو تیس کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے

و آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح

تے عفو کرن تیر و تقوی نوں تے نہ فصل بھلاؤ	تسین آپس اندر ٹھیک دیکھو جو کج تیس کساؤ
بے پرہیز گاری سے تیرے خوبی معافی والی	تے بخش فضل کرنی عادت رکھو رہو نہ خالی
جو بعد نکاح خلوت کیتی عورت مرد کد ایہیں	یعنے گوشے خالی بیٹھے کیتی و طلی جے ناہیں
فر بعد طلاق و دخول اگے اس کیا حکم ایہیانی	ہک اکھن ادما ہر بھر اس عدت فرص نہ کائی
ایہ ابن عباس تے بن مسعود بھی شافعی نہر سبھی	ہک اکھن جہرے سارا لازم عدت جی زن ہوئی
اس خلوت نوں حکم و طلی دا حنفی نہر سبب آیا	روایت عمر تے زید کنوں ایہ وچو معاملہ لیا

مگر ایہ جو معاف کرن اودہ عورتاں یا معاف کرے اودہ کوئی جو وہ ہتھ اوسدینے بھنا نکاح دا
 مگر آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح
 جس دے ہتھ وہ عقد نکاح دا ولی ایٹا وند سوئی
 تے جس دے ہتھ نکاح سو خضم یا ولی عورت داساں
 اسد و ولوں معافی ایہ جو ہر دیو وزن کامل
 جو کرن معاف نہر و ولی نوں بکریا بیوہ ہوئی
 جو عورت بیوہ عاقل بالغ کرے معاف اودہ آپے
 ایہوین جو زن بیوہ جے اس عقل بلوغت مہیسی
 باک کہیں جو ولی بکر دے جائز بیوہ حکم لکھیں
 تے ایہ جو تیس کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے
 و آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح
 تسین آپس اندر ٹھیک دیکھو جو کج تیس کساؤ
 تے بخش فضل کرنی عادت رکھو رہو نہ خالی
 یعنے گوشے خالی بیٹھے کیتی و طلی جے ناہیں
 ہک اکھن ادما ہر بھر اس عدت فرص نہ کائی
 ہک اکھن جہرے سارا لازم عدت جی زن ہوئی
 روایت عمر تے زید کنوں ایہ وچو معاملہ لیا

وہی منکوحہ ہے
 مگر آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح
 جس دے ہتھ وہ عقد نکاح دا ولی ایٹا وند سوئی
 تے جس دے ہتھ نکاح سو خضم یا ولی عورت داساں
 اسد و ولوں معافی ایہ جو ہر دیو وزن کامل
 جو کرن معاف نہر و ولی نوں بکریا بیوہ ہوئی
 جو عورت بیوہ عاقل بالغ کرے معاف اودہ آپے
 ایہوین جو زن بیوہ جے اس عقل بلوغت مہیسی
 باک کہیں جو ولی بکر دے جائز بیوہ حکم لکھیں
 تے ایہ جو تیس کو طلاق نہاں کرے وہی منکوحہ ہے
 و آنکہ معاف کنندہ زمان یا معاف کند کسیک بدست اوست عقد نکاح
 تسین آپس اندر ٹھیک دیکھو جو کج تیس کساؤ
 تے بخش فضل کرنی عادت رکھو رہو نہ خالی
 یعنے گوشے خالی بیٹھے کیتی و طلی جے ناہیں
 ہک اکھن ادما ہر بھر اس عدت فرص نہ کائی
 ہک اکھن جہرے سارا لازم عدت جی زن ہوئی
 روایت عمر تے زید کنوں ایہ وچو معاملہ لیا

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

گہرائی کرو اور غماز از روئے غماز در میان والی ہے

مداخلت نماید و بر نماز و بر نماز میان این خصوص صاحب نماز و صاحب ربا بیتی بر آید

نے کرو قیام اللہ کے کارن عجز نیازوں عالی
 رکن تمام احکام بھی جدا کر ہوا ادا تمام
 ای بعض کن نماز ظہر ہے جہت قنوت معانی
 و قرآن الفجر کیا رب سمیع قرآنوں رازاں
 بھی جابر عطا مجاہد شافعی مالک رب نواز
 ای قول سامہ ابو سعید بھی زید ثابت منوالے
 صلوة العصر صلوة الوسطی خندق وچہ لرایاں
 بھی ابو ایوب قتادہ نخعی بصری حسن بکیر
 نے بعض کن ہے پنجاب تھیں یک بہم رکھی ہوئی
 بھی اسم عظم وچہ اسماء مہتم اسموہ حکمت کائی
 بعض کن قنوت خموشی بعض اٹھن زاری
 اس کیا اسی مگر نبیدے کلاں کردی وچہ عجات
 قانتین کرچپ کھلو ہو منع کلا سوں کیتا

حفاظت کرو نمازاں اپر اے نماز وچالے
حفاظت کنوں مراد ہمیشہ وقتاں چہ مدامی
وسطے معنے فضل بہتر بھی وچکار میاں
قنوت مراد قیام درازی سو وچ فجر نمازاں
ایقول عمر بھی ابن عمر بھی ابن عباس معاذے
تے بعضے کن نماز ظہر دی جو دینہ اود وچالے
پر اکثر کن نماز عصر بہت حدیثاں آیاں
ایقول علی ہور عائشہ بن مسعود بھی ابوہریرے
تے بعضے مغرب بعضے کن عشا پر صلہ کوئی
جیوں شہید جو وچ رمضانے ساعت جمعہ جیہاں
قائمین معنے بعضہ آگن نماز یاں بیداری
ترجمہ راہول نقویؒ بیدار تھیں کہ رویت
جاں ایہ آیت آئی حضرت حکم خنوشی کیسنا

فَارْخَفْنَمْ فِرْجَالًا أَوْ رُكْبَانًا ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ

فرجیکرد و تنبیل پس نماز پڑھو یا دیو یا اسوا بهویک فرجس وقت بخوف هو و پس یاد کرو الله تعالی نون

پس اگر تبرید میں رواں برپا ہو خود نماز کنید یا سوار پس چون امن شوید پس یاد کنید خدا سے را

پس چیکر قرآن پڑھو پیلیے یاد و حال سوامی | تے جد بخوف تا یاد کرو رب نعمت شکر گذاری

منازل و محلات
در این شهر و بلاد
و در این زمانه
که این شهر را
از طرف دیگر
از طرف دیگر

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

[illegible]

ان میں سے کچھ لوگ تو ایسے ہیں جن کو اللہ تعالیٰ نے اپنے فضل سے اپنے بندوں کو اپنا دوست بنایا ہے۔ ان کو اللہ تعالیٰ نے اپنے فضل سے اپنے بندوں کو اپنا دوست بنایا ہے۔ ان کو اللہ تعالیٰ نے اپنے فضل سے اپنے بندوں کو اپنا دوست بنایا ہے۔

کَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ يَكُنْ يَظُنُّ يُغَيِّدُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَبُونَ	جس طرح سکھا دیوں گا انوں کو وہ چیز جو نہیں ہے تب جانے دیں گی
---	--

جو میں سکھا دیوں گا وہ کچھ ایسا ہے جس کا علم نہ آوے	چنانچہ آموختہ ہے شمار آنچہ نے دانستہ
بیخونی وقت نہ روا اشارت فرض رکھو کجودوں	وہ حال خوف اشارت جائز قبول قدرت پاؤ
	بھی منہ قبلے ول کرن ضروری ادا کر رہیدوں

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مِنْكُمْ أُيُّدُنَ أَرْجُوا صَبْرًا وَإِلَىٰ آلِهِمْ مَتَاعًا إِلَىٰ الْخُلُودِ

تو جو لوگ فوت کئے جانے والے ہیں ان سے چھوڑ دیں صبر کرنا اسے عورتاں اپنی اندر خرچہ سال تائیں	وَأَمَّا كُمُ مِّنَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ فَإِنَّهُمْ لَمَّا يَلَهُنَّ مَالٌ كَثِيرٌ مِّنْهُ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَبُونَ
---	--

تو جو کچھ میرے پیروں کے ہیں ان کے پیروں کے لئے جو کچھ میں نے ان کے لئے لیا ہے وہ کچھ ایسا ہے جس کا علم نہ آوے	فرض وصیت بیویاں کرنا خرچہ سال تھانوں
وہ کچھ ایسا ہے جس کا علم نہ آوے	تے نازل اول ہوی اے آیت چار ماہاں تین ماہی

غَيْرَ أَخْرَاجٍ فَاِخْرُجْ ۚ عَلَيْنَا فِي الْقُسْفِيَّةِ ۚ

سو انکا نام دیں جو کچھ نکال جان پس نہیں گناہ اپنی فساد چھوڑ کر ان کو وہ چھ ماہاں اپنی اندر بھلیاں تیں	مِنْ مَّعْرُوفٍ
---	-----------------

بجھیروں کروں پس اگر پھروں وہ پس نہایت گناہی برتاؤ آئے کہ نہ دھڑی خوشی میں انکار پسندیدہ	تائیں گناہ تان جو کی اپنے حق کما دن
باجہ نکال تھناں گھروں پس جو خود نکل جان	تے اللہ تعالیٰ زبردست صاحب حکمت داسی

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ	خدا غالب استوار کارست
---------------------------	-----------------------

تے اللہ غالب حکمت والا کم چنے فرماوے	طائف تیں بکارت داپت نام حکیم سداو
ادہ گیادہ سینے ہجرت کیے زن فرزند بھی نالے	ما پیو بھی تیں نال ہو یا فرشتہ مدینے والے
فرایا آیت وحی لیا یا پیغمبر فرمایا	ورنہ اس داپیاں تے فرزندیاں نولں سبایا
عورت نولں کج بلیانہ ورنہ حکم پیغمبر کیستا	جو سال تائیں زن خرچ کھوا ہوتے خصوں تیا
ایہ وہ معاملہ اول عدت بیوہ سال تمام	دارشاد روانہ گدھن گھر تیں تائیں سال بلامی

وہ کچھ ایسا ہے جس کا علم نہ آوے
چنانچہ آموختہ ہے شمار آنچہ نے دانستہ
وہ حال خوف اشارت جائز قبول قدرت پاؤ
بھی منہ قبلے ول کرن ضروری ادا کر رہیدوں
تو جو کچھ میرے پیروں کے ہیں ان کے پیروں کے لئے جو کچھ میں نے ان کے لئے لیا ہے وہ کچھ ایسا ہے جس کا علم نہ آوے
فرض وصیت بیویاں کرنا خرچہ سال تھانوں
تے نازل اول ہوی اے آیت چار ماہاں تین ماہی
سو انکا نام دیں جو کچھ نکال جان پس نہیں گناہ اپنی فساد چھوڑ کر ان کو وہ چھ ماہاں اپنی اندر بھلیاں تیں
مِنْ مَّعْرُوفٍ
تائیں گناہ تان جو کی اپنے حق کما دن
تے اللہ تعالیٰ زبردست صاحب حکمت داسی
خدا غالب استوار کارست
طائف تیں بکارت داپت نام حکیم سداو
ما پیو بھی تیں نال ہو یا فرشتہ مدینے والے
ورنہ اس داپیاں تے فرزندیاں نولں سبایا
جو سال تائیں زن خرچ کھوا ہوتے خصوں تیا
دارشاد روانہ گدھن گھر تیں تائیں سال بلامی

اے نبیؐ تو میری طرف سے لوگوں میں حکم سنادو
 جبکہ اب فوت ہو یا حضرت خزیمہ خلیفہ نبیاں
 بعد خزیمہ بھی فوت ہو یا فروکان دین ہو یا
 حضرت الیاسؑ بنمیر برہمے بھیجے آئے
 جو حضرت موسیٰؑ بعد پیغمبرؐ اسرائیلیاں اور
 فرعونؑ وفات الیاسؑ البع خلیفہ رہا زمانہ
 فردین ظاہر ہو یا انسان الملائکے کنندہ
 ستمہر تفسیقین عالمہ کس جہاں ہوں
 انسان بہت ولایت کھوئے نہ ان فرزند ہی کہ لکھیا
 بنی اسرائیلیاں پر جزیرہ انسان ستم دھریا
 نہ اسرائیلیاں وہ پیغمبرؐ رہا مدیر کوئی
 اس لئے اسے لڑکا دلوے ستمے کن دغا میں
 جاں ہو یا وہ وچ پریت مقدسؑ میں تو رہا
 اکھڑوں جا سقوم اپنی دل و پنج پیغام ہو نہ میں
 ممکن نہ کریں شتانی اے نبوت وقت نہ آیا
 اسرائیلیاں پوچھ انہوں بندوبست قدیوں
 تے بادشاہ نہت کیاں تابع جو کچھ بنی تباوان
 وہ یہ کہی تو دل بنمیر چالی برس سنگھڑا

جان پوشع فوت تے کالب بن یوقنا خلف سدا
دین امدا تازہ رکھیا ایناں ترمیاں جنیاں
بدعت بہت رواج ہو یا بت پوجن لگ پونچیا
دین امدا دی طرف بولایا لوکاں حکم سناؤ
اوہ دین امدا دنا تازہ کرد اوچہ قوریت بولادو
فراس حقین عبدعظیم بیایاں پھیلیاں چہ جہان
اوہ قوم جا لوت کتا کر دربار دوم والیدو رہند
اوہ امر الکیاں اپر غالب کیتا سنگ انہاں
چار سو جاں آریکا انہاں لوکاں کھڑا بتاؤن
قوریاں کھڑا بیایاں امر ملیاں کہ انہاں تہیں
خاندان موت بتیں ن حامل باقی ہوئی
عبدالکارب دنا مشویل لگا یا نام اس تائیں
بکدن رائیں ستیاں ہستون حیرا میل ملایا
رب تینوں ہی بنایا گیا فراہناں بنیاں نائیں
جو بنی ہو یوں تاشا کمل کر جتوں سیج الا یا
جوبا دشا ہاندو مکر لگن سب لعظیوں مکر میوں
دنیا دین بھلیائی رب دی طرفوں اوہ سمجھاؤن
چنگ حال گناریں کچھ قوم جا لوتے آئے

أَذْكَرَ النَّبِيِّ لَهُمْ إِبْعَثْ لَنَا مُلْكًا نَقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

جد کیونے واسطے بنی اپنے دو کمل کرد واسطے اساطیر بادشاہ تالیفے ہیں و جبراء اللہ تعالیٰ

دعوی گفتند بر منمیر خود را که بر پا کن بر اے مبادشاهے تاجنگ کنیم در راه خدا

صد کیا انہاں شہر بل سنی نوں کرا سان بادشہ کوئی

[illegible]

تے اسد دیوی بادشاہی جو جسوں کرے ارادہ

وَقَالَ لَهُمْ كَيْدُهُمْ إِنَّ إِلَهَكُمْ لَكُنْ أَنْ يَأْتِيَكُمْ التَّابُوتُ
فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ

تے کیا اسد اندازہ فی انہا ندی نے تحقیق نشان بادشاہی اسدی دی یہ ہے جو اوتار کا سادہ
پاس صندوق جو وہ اسدے آرام ہے رب تادے نہیں

وَقَالَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ بادشاہی اور اسدے کیا دیکھو دران کلمہ است اسدے دیکھو
تے کیا انہا نعلوں نشان طالو دی شاہی جو آدوی تان صندوق جو اسدے رحمت عالمی

وَيَقِيهِ اللَّهُمَّ الْفِتْنَةَ وَالْمُوسَىٰ وَالْهَارُونَ خَلِيلُ الْمَلِكِ ط

تے بقیت اس چیز حق جو بھڑی موسیٰ تے ہارون تے اٹھاون گے اسنوں فرستے

وَبَقِيَهُ تَبْرَكَ تے کہ گشتندہ اراکل موسیٰ وال ہارون بردارندہ اورا

تے اسدے بقیت جو ہارون تے موسیٰ چھو یا اٹھایا اوہ صندوق فرشتیاں گے ابلدیں جو بڑا

إِنَّ فِيكَ لَآيَةً لِّكُمُ الْكَفَّارِينَ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

تحقیق وچ اسدے البتہ نشان ہے دسے تادے جیکر ہو انبیا یا نالے

البتہ درین نشانہ است شمارا اگر موسیٰ ہتید

ٹھیک صندوق موسیٰ اور ہارون تان خاص نشان

اوہ صندوق آدم نول اسدے بھیجا برکت پانی

اسدے صورت نبیاں اسدے دوسرے عالم لیا یا

فردت بدستی آیا ہو پھیا ابراہیم علیہ

فرعقب نول ہو پھیا فرست فرزندان ہتید آیا

فر حضرت موسیٰ لیا اسدے اسباب لکھایا

بسم اللہ الرحمن الرحیم

۲۲۰

بھی اس دے تو رت دوتے بھی کجختیاں بھوسو
 یک قیل میں بھی اسوچہڑا اسرائیلیاں لہندا
 زمرہ زبوروں اس پر ڈاکھیں چمکارا
 جان طرف لڑائی جاوے اے طرف صندوق جلاو
 اس چھڑیاں فتح لڑایاں بہت واری آزمایا
 جان اسرائیلی و گریے تادہ دشمن سے ہتھ آیا
 بتھا رب خراب ہو یا بت سودھے دگر ساری
 اس شہر کنار موت پی فر کیا ہو رکھائیں
 حیران ہو تا کہ ان اسرائیلیاں چوں بولی
 فراس بدیر بتائی اس توں گڈے اوپر جوڑو
 انہاں گڈا جوڑ کیا تدا اللہ بھیجے چار فرشتے
 جان اسرائیلیاں ڈٹھا پڑھیاں ب نول حشر تیر
 فر اقرار کیا سب لوکاں بادشاہی ٹالوتے
 ابن عباس کیا قاتوت بھی خاصا موسیٰ والا

بھی خاصا ماروں نے موسیٰ پگ بھی جتی جوڑے
 ہک کن سکینہ بلی شکل جناور اس دے رہنمدا
 جان اسدا سنن آواز ناجان فتحہ اسال اشکالا
 جد صندوق ٹڑو تاثران جان ٹیر اودہ مک ولہ
 جو جھگڑا پو تا اس تھیں کچھ دے حکم بھلیاں
 دشمن فسطین کھڑا بتجانے وجہ دکایا
 بتی نیوں کدھ صندوق انان دے کج کیا شہر
 جتھہ رکھن ت پو و خرابی آفت موت بلایس
 جد ایہ صندوق تان چا نیوں ہسی ولی
 ہکے یو فر بلداں جتول جاوے تنول چھوڑو
 انہاں ہک ہو پچایا اسرائیلیاں نوالی میں شرنے
 ہک کن اسماناں اپسی فر لیاں ملک اتھائیں
 ایہ دے چھو عالم لکھیا لغوی سب قصہ تا بوتے
 ہے طہر دے کج اندر کدھ ہسی ب لخالے

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ

مُبْتَلِيكُمْ مِّنْ نَّهَرٍ

فر جب وقت جدا ہو یا طالوت نال لشکران دے اکیوس تحقیق امر آزا مولو الہے قانون نال نہر دے
 پس چوں جدا شد طالوت بالشرکاء یعنی از وطن گفت البتہ خدا آزمائش کندہ است تمہارا نہر دے
 پس جان جدا ہو یا طالوت شہر تیں سنگ لشکر دے
 اسی ہزار یا ستر ہزار جو ان جنگی سنگ ٹریا
 سو سم گہمے پانی تھوڑا نہر مٹھی ہک آئی

سکینہ بلی شکل جناور اس دے رہنمدا
 جان اسدا سنن آواز ناجان فتحہ اسال اشکالا
 جد صندوق ٹڑو تاثران جان ٹیر اودہ مک ولہ
 جو جھگڑا پو تا اس تھیں کچھ دے حکم بھلیاں
 دشمن فسطین کھڑا بتجانے وجہ دکایا
 بتی نیوں کدھ صندوق انان دے کج کیا شہر
 جتھہ رکھن ت پو و خرابی آفت موت بلایس
 جد ایہ صندوق تان چا نیوں ہسی ولی
 ہکے یو فر بلداں جتول جاوے تنول چھوڑو
 انہاں ہک ہو پچایا اسرائیلیاں نوالی میں شرنے
 ہک کن اسماناں اپسی فر لیاں ملک اتھائیں
 ایہ دے چھو عالم لکھیا لغوی سب قصہ تا بوتے
 ہے طہر دے کج اندر کدھ ہسی ب لخالے

طالوت نال لشکران دے اکیوس تحقیق امر آزا مولو الہے قانون نال نہر دے
 پس چوں جدا شد طالوت بالشرکاء یعنی از وطن گفت البتہ خدا آزمائش کندہ است تمہارا نہر دے
 پس جان جدا ہو یا طالوت شہر تیں سنگ لشکر دے
 اسی ہزار یا ستر ہزار جو ان جنگی سنگ ٹریا
 سو سم گہمے پانی تھوڑا نہر مٹھی ہک آئی

آکھیا انہاں جو جان بھیک الدنوں میں لقاؤں	کئی ٹوٹے تھوڑے غالب نے کھنرے حکم خدا کو
--	---

وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰدِقِیْنَ وَلَکَ بَرَزُوْا اِلَیْهَا لَوْتُ وَجُوْدِهِ

تے اللہ مال سیر کر نیوالیاں دی ہے تے جو وقت مقابل ہووے وسط جالوت دی تے لشکر ان سدا دیک

و خدا با صبر کننگاں ست و آنگاہ کہ میراں در آمدند برائے جنگ جالوت و لشکر ہاے او

تے اللہ مال نہاندی جیڑے صبر کریں نگہ یاری	جد ہووے مقابل ال جالوت تے لشکر فوج کفاری
---	--

قَالُوْا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَنَقِیْثًا قُلْ مَنْ اَنْصَرْنَا عَلَی الْقَوْمِ الْکَافِرِیْنَ

اکھینے ربنا دی مددھا اپڑے صبر نویں تے ثابت رکھدیاں دیاں نویں یاری ہاں سناںوں پر قوم کفار اند

نقصدے پروردگار پر بر صبر او کھینے تھما یار او غلبہ دھارا برگردہ کافران

تے یاری کرتوں سناںوں پر قوم کفار بلا میں	تے یاری کرتوں سناںوں پر قوم کفار بلا میں
--	--

فَقَوْمٌ مِّنْهُمْ یَاْذِیْنَ اللّٰهِ وَقَتْلَ دَاوُدَ جَالُوْتُ

پس جلاوت نے انہاں کافران یوں اے حکم دے تے قتل کیتا داؤد نے جالوت نوں

پس شکست داؤد آں کافران را بکھر خدا و بکشت داؤد جالوت را

تے قتل کیتا داؤد بنی نے اوہ جالوت تباہی	تے قتل کیتا داؤد بنی نے اوہ جالوت تباہی
---	---

وَ اِنَّهٗ اللّٰهُ الْمَلِکُ وَ الْحَکِمَةُ وَ عَلِمَهُ مَا یَشَآءُ

تے وہی اس نور اللہ نے بادشاہی تے علم تے سکھایا سناںوں سچے تھیں جو چاہیا اس نے

و خدا کر اوہ اعلا بادشاہی و علم پیاموت اور ازا پنچہ میخوہست

اتے ہووے سکھایا سناںوں جو اس چاہیا کر از رانی	اتے ہووے سکھایا سناںوں جو اس چاہیا کر از رانی
---	---

داؤد بنی نے باراں بھائی ایشا باب سداؤ	داؤد بنی نے باراں بھائی ایشا باب سداؤ
---------------------------------------	---------------------------------------

داؤد آں سبھناں تھیں چھوٹا اعلیٰ دشمنان	داؤد آں سبھناں تھیں چھوٹا اعلیٰ دشمنان
--	--

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

ادہ نال کھائی پتھر مار کر ہرگز خطا نہ ہو
جو میں دل کج ان جو میری نال و کرکڑائی
میں ہوں اپنی بیٹی پختیار دیا ملک دیو میں
تے سو میر لوے دکان فرستے خود لکاوے
طاوت کیا شمول بنی نوں یہ نہیں نہ عاثر
ایسک کھو ہر پرچہ دے ہر پرچہ دے
اس ہتھوں طاوت مرسی دھونڈیاں کسار
جواشا دیاں فرزند ان تھیں یک ہر کافراں
شمول چھپا کوئی ہو رہا اس کھیا ہو نہ کوئی
اس کھیا ہر یک چھوٹا قد کسوہناں جیسا
جوش کیتا اس روغن قدسی ٹھیک نشانی پانی
جو ہوں قتل کریں میں دیاں بیٹی اپنی پیاری
اس کیا ہاں میں قتل کران تر فرطاوت الایا
داؤد کیا میں ایڑ چار ان آدن شیر بلایں
یک پتھر راہ وچہ بولیا او داؤد اٹھائے مینوں
ادہ پکڑ لیا یک ہو بولیا میں پتھر ہوسم الا
ادہ پکڑیا ہو بولیا میں پتھر آہاں تیرا
مجدھوے مقابل ادہ ترے پتھر دے کھائی باؤ
کھائی پکڑ بھنوائی پتھر ول طاوت وگایا
میں خود داغ دوساں کیا ریوں ہو ترہ بھی کر
طاوت دی لاش لیا یا پتھر کے پیش طاوت کھائی
طاوت دلی ویاہ بیٹی اپنی مہر جی جارتی
فرطاوت شہید ہو یا داؤد ملی بادشاہی

جالوت کا فرط طاوت نول سو سو وچھ سید ان جلاوت
 طاوت کیا لشکروں جو کوئی ہنوں مارو بجائی
 جالوت بہادر بڑا زور آور معلم لوکان تیس
 جنگی ایسا ڈکے لشکر کو مار چکا وے
 اس دھانگی ایک سنگ دیا وچہ قدسی تیل عطایر
 سرتر کہ تے وگے نہ منہ تے تاج وانگو نجاوے
 ایسا شخص لدا کوئی آیا وچے دوبارا
 تن باران بیٹے آندو تیل نہ کیسا جوش کتھائیں
 بنی کیا رب ہور بتا دی جھوٹھ تیری گل ہوئی
 طاوت رکھیا سرور سنگ سنگ سیا گیل سنہا
 طاوت کیا توں کر سکیں جالوت دی نال لڑائی
 تے اپنی بادشاہی وچہ تیری مہر کر یاں جاری
 جو اپنا قوت زور توں اتنا کیوں کر ہے آریا
 میں کہہ کھکھاڑاں خبراں کھا کھاں جیہڑاں
 جو میں ہارون نبید اپتھر مار یا بہت جنی توں
 جسے نال قلاتے کا فر مار یا رب تھائے
 جس شخص توں جالوت مرے میں ایہ خاصہ میرا
 نام ادا لیا ہر تے رب تر تیرہ نہیں کہ بناوے
 تاحکو ربوں آؤنے اوہ پتھر کا فر دیو ک لایا
 جالوت کا مٹ کر شے کا فر سارے
 خوشی وڈی سید نہایت اہل ایمان پاوی
 چالی سال طاوت کیتی بادشاہی جنگی ریتی
 ست سال ادا کیتی فرشاہی نیا دین پناہی

[illegible]

تس ملک تخت علم و تار ب شاہی ملک ابائی	تا ملک کنوں مراد نبوت و یکہ مع الم بھائی
بھی بکتاب زبور دینی ہو زردہ داکم سکھایا	اوہ اپنے کسبوں کھانا کھا دیو محسن عجیب سے آیا
صد پر سے زیور تا وحشی خیال آون پڑے جاوے	تے شہم وچ ہوا کھلوان بلن شور مچاوی
تے اپنی دگدگاتھیرے داوہی جلدی ٹھیر کھوے	بھی بولی شکایاں گھیراں سمجھو غمی کج نہ ہووے

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ لِلنَّاسِ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفُسِدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِن لَّا اللَّهُ

تے جیکر نہ ہوتا تھا دانا اللہ تو کمال انصاف و العباد خراب ہوندی زمین پر ایسے اللہ
 واگر نہ دے دور کردن غلاموں را اگر دے را بدست گروہ اللہ تبارہ شدی زمین ویکس خدا

صاحب فضل و نسب ہے او پر جاناں ہے	دَوْ فَضِّلْ عَلَى الْعَالَمِينَ
صاحب بختایش ست بر عالمناں	

تے بیکر رب نہ کہتا لوگوں و حیان ان شاہ	تا میں خراب ہووہا اسے فضلوں جگہ ساوی
لکھن و دو جہاں نیکان ب منہ کفایتاوی	نہیں تان لکھن و ساوی میں دیکھ کر شک و دہ جابوی
تے اکثر گن جو بکت نہیں ملے عیان و ر بلایش	نہیں تے میں خراب ہووہا اسے کفر و ایم
دھو جیل جہاں لکھن و کھانی فرماوے	ہم نیک بر زمین و باعداں جو کھراقت رب شاہ

ذَٰلِكَ آيَاتُ اللَّهِ يَتْلُوهَا عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ وَأَنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

ایہ آیتاں اللہ دین میں تمہاراں ہیں اور تمہارے مال سپرد کے تھیں تو انہیں تمہاراں میں سے
 این آیات خدا اللہ تمہاراں پر تو برستی و اللہ تو از چمنیوں الی

ای قصہ میں آیات اللہ کے تمہارے پر تیرے	اتقوا نال تہ شیکہ کن کنوں سلطان مایہ بیکر
--	---

ذَٰلِكَ آيَاتُ اللَّهِ يَتْلُوهَا عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ وَأَنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

ایہ آیتاں اللہ دین میں تمہاراں ہیں اور تمہارے مال سپرد کے تھیں تو انہیں تمہاراں میں سے
 ایہ آیتاں اللہ دین میں تمہاراں ہیں اور تمہارے مال سپرد کے تھیں تو انہیں تمہاراں میں سے

بعض آیات اللہ کے تمہاراں پر تیرے
 ایہ آیتاں اللہ دین میں تمہاراں ہیں اور تمہارے مال سپرد کے تھیں تو انہیں تمہاراں میں سے
 ایہ آیتاں اللہ دین میں تمہاراں ہیں اور تمہارے مال سپرد کے تھیں تو انہیں تمہاراں میں سے

ایں فیصلہ تھا اسان کجاں دو جیاں تے
 ای جیاں جیاں الای جی مہرب دایا
 بھی بعضی حرف فضائل خاص دے کے کسی مور نہیں
 بنی نام تھ فرقی نہیں کر جیوں کلاماں
 بھی انگلیاں تھیں چشم جاری لشکر لگایا
 شب معجزاں تھیں وہ قرآن و خلقت عاجز آئی
 ابوبکر عدیل با اسناد جو حضرت خود فرمایا
 تے مینوں ب قرآن تا ایہ معجزہ وحی اللہ دا
 بقی ال اسناد بخاری راہوں جابر کنوں روایت
 جو ہر جیسے بندہ ہوں بوقوف میری تھیں سری
 تے مسجد و روضہ میں سب میری کارن ہوئی
 تے ہر منیر کس نے دل میں نہاں لایا

بعض تھیاں جس سخن کیتا رب کہاں موجود تے
 جو کل نبیاں نوں شرف عیاش کی منیاں سارا
 جیوں اکل انعام تھیں چن چر سیکر ایک سار دیتا ہی
 بھی دین گواہی ال سال ت چھہ کہ سداں
 ہیک پیاو شیریں تر سو جیاں تھیں انت آیا
 جن انسان نے ایہ تائیں کسے سورت پاک تیاں
 جو ہر بغیر قدر ایمان بندیاں بوجہ دیا
 امید جو روضہ قیامت سبہ تھیں میری مگر زبیرہ
 جو نبی کیسا پھر تھیں نبیوں سب تھیں وہ عنایت
 تے لشکر عدل انجہوی کسیدیں جابر تھیں سری
 جتہ وقت ہود و تھوکتے تھیں تے تھیں تھیں
 تے تھیں خدمت شفاعت اول چاہے سلم نہایا

وَأَمَّا عِلَّةُ ابْنِ مَرْيَمَ الْبَيْتِ وَأَبْنَاءِ مَرْيَمَ الْبَيْتِ

تے دے اسان تھیں بیٹے مریم دکنوں حضرت ظاہر تے قوت دئی اسان او سونوں ال روح پاک

وہ اویم عیسیٰ پسریم امحزبانے قوت دادیم اور اب روح قدس یث حیریل علیہ السلام

تے دلی اسان عیسیٰ بن مریم روشن صاف دیلاں تے قوت دلی ہنوں روح لہدسون جبرائیلوں

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ قَاتِلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

تے جیکر چاہندا اللہ تاجر کہہ دواوہ لوگ جو پچھلے ہنوں تھیں ہے پچھلے تھیں آیاں اہنا نوں دیلاں

و اگر خواستے تھ جیکر نہ کردی و آنا کہ بعد از پیغمبراں بود بعد از انکہ آمد بایشان دیلاں روشن

تے جیکر چاہے نہ تھیں جیہے بعد رسولان لکھے آون محزباں بعد دین صاف دیلاں

تفسیر مسعودی
 ایہ جیاں جیاں الای جی مہرب دایا
 بھی بعضی حرف فضائل خاص دے کے کسی مور نہیں
 بنی نام تھ فرقی نہیں کر جیوں کلاماں
 بھی انگلیاں تھیں چشم جاری لشکر لگایا
 شب معجزاں تھیں وہ قرآن و خلقت عاجز آئی
 ابوبکر عدیل با اسناد جو حضرت خود فرمایا
 تے مینوں ب قرآن تا ایہ معجزہ وحی اللہ دا
 بقی ال اسناد بخاری راہوں جابر کنوں روایت
 جو ہر جیسے بندہ ہوں بوقوف میری تھیں سری
 تے مسجد و روضہ میں سب میری کارن ہوئی
 تے ہر منیر کس نے دل میں نہاں لایا

وَأَمَّا عِلَّةُ ابْنِ مَرْيَمَ الْبَيْتِ وَأَبْنَاءِ مَرْيَمَ الْبَيْتِ
 تے دے اسان تھیں بیٹے مریم دکنوں حضرت ظاہر تے قوت دئی اسان او سونوں ال روح پاک
 وہ اویم عیسیٰ پسریم امحزبانے قوت دادیم اور اب روح قدس یث حیریل علیہ السلام
 تے دلی اسان عیسیٰ بن مریم روشن صاف دیلاں تے قوت دلی ہنوں روح لہدسون جبرائیلوں
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ قَاتِلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ
 تے جیکر چاہندا اللہ تاجر کہہ دواوہ لوگ جو پچھلے ہنوں تھیں ہے پچھلے تھیں آیاں اہنا نوں دیلاں
 و اگر خواستے تھ جیکر نہ کردی و آنا کہ بعد از پیغمبراں بود بعد از انکہ آمد بایشان دیلاں روشن
 تے جیکر چاہے نہ تھیں جیہے بعد رسولان لکھے آون محزباں بعد دین صاف دیلاں

تفسیر مسعودی
 ایہ جیاں جیاں الای جی مہرب دایا
 بھی بعضی حرف فضائل خاص دے کے کسی مور نہیں
 بنی نام تھ فرقی نہیں کر جیوں کلاماں
 بھی انگلیاں تھیں چشم جاری لشکر لگایا
 شب معجزاں تھیں وہ قرآن و خلقت عاجز آئی
 ابوبکر عدیل با اسناد جو حضرت خود فرمایا
 تے مینوں ب قرآن تا ایہ معجزہ وحی اللہ دا
 بقی ال اسناد بخاری راہوں جابر کنوں روایت
 جو ہر جیسے بندہ ہوں بوقوف میری تھیں سری
 تے مسجد و روضہ میں سب میری کارن ہوئی
 تے ہر منیر کس نے دل میں نہاں لایا

اے تہاں جو کم دنیاوی تجھے عاقبت والے
یا اے تہاں جو اگے گزری تجھے ہود نہارا

یا اے عاقبت کچھ دنیا و دوسرا عالم بھالے
تے بندہ غیبت جانے کوئی علم المذلوں سارا

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَلَا يَـُٔودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

سایا کر سی و سدی تے آسمانوں تہ زیرین تے تھیں بھاری ہوندر سنوں گھبانی انسان باندھی تے اوہ بلند

اگر قدرت کرسی آسمان را زمین اوگہ این نہیں دوا اور انگہانی این ہر دو دست بلند مرتبہ بزرگ شان

سایا کر سی و سدی تے آسمان زمیناں تائیں
حسن کیا جو کر سی کو اوں عرش ہر اویہا لی
کہ گن ہر اویہا لی بعضے ملک قدیم تباہوں
ابن ہر دو یہ ابو ذر تھیں جو تہ غیر منسرایا
جو نہ کر قیلا اگل اندر جو داں طبع اینوں میں
ابن عباس کیا جو کر سی اگے انہر سستے
مظہری اندر کیا ایچوں ایک گل حاصل ہوئی
آسمان بھی ہلکے جو نزل گیسر یا کر ویت سمجھو
جو کر سی آسمان انہر جان عرشوں انہر نالوں
تے امت آسمان کو ہر جا بگ و یکم قرآنوں
بہی اینان چہ قبل لوی آسمان تھیں زیادہ
قلی و اسے شان عینہ مہر کیوں شل مانند
اس آیت و چکر جو ہر اے ذات صفات الہی
و چہ صبح بخاری ہو ہر عالم ابو ہر یوں لیا یا
ہر واری متاں کہے چھٹے مہر آوے پڑ پڑے
جو طر فرائض آوین برحق آیت کر سی

نہ بھارتس کھوالی انسان بلند بزرگ اوہ سائیں
ابو ہریرہ کہے جو کر سی سستے عرش نکالی
ابو ہریرہ کہے جو کر سی سستے عرش نکالی
جو ست آسمان سے رست زمیناں کر سی نال بتایا
تے کر سی عرش عظیم و لگے جھلا و لگ توں میں
جو نہ کر ڈھال دلی و اندر رست ہم کوئی نہ تو
جو کر سی کبیر یا آسمان انوں اوہ و چہ عرش سماں
بنے گول ہر دو ہون ہر دا ثابت تھیں
ایماندہ تہاں تھیں جو طہر آکھ سناواں
شاید کر سی عرش حقیقت جدا ہی آسمانوں
تائیں گئے نہ وجہ آسماناں کہنے ذکر ملاحظہ
عظیم داسے ڈا سبتیں شان قدر بلندوں
تائیں و چہ دنیاں عظیم آیت ایہ سرمانی
جو تے باتیں ابلیس پھر باس صام جہاں
تہیکہ رات کلام تیا یوں کیوں خلاصی تھیں
بھجوت کھوالی تیں ریساری سات گندارو

بسم اللہ الرحمن الرحیم

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including a large vertical note on the left side and smaller notes in the top and bottom margins.

والله يعلم الله في الدنيا انما العبد المذنب الى الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

و غیر نشسته بود و با سر بر آغوش او ایستاده و در آن حال که او را می‌بوسید و در گوشه گوشه اش بوی خوشی

دو دایره بر یکدیگر در دو نقطه قطع میشوند و این دو نقطه را **نقطه اشتراک** میگویند.

دل دهنی دست نامزد کار پیدار
حق کار سازد بگویم سوار و گنج معالمان

تلمیذ انبیاء مراد کفر سے نہ مراد یہ قرآن ہے
 کے مراد اس میں سے جو کچھ انبیاء نے فرمایا ہے

کے لئے انعام و نیکوئی و مراد امیدانی

شاه عبدالعزیز علیہ السلام کی خدمت میں حاضر ہوئے اور اپنے

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324

وَأَمَّا الْبُيُوتُ فَكَانَتْ بِقَرَارِهِمْ

کے نام کے کہ کٹر میں اس نام کو بہت شہرت ہے اور یہی نام ہے جو میں اس وقتوں میں اپنے تفسیر طرکات انہی میں سے

و اما در فرقه مذکور است که شیطان مانند بعضی مجرمان در ایشان از اندوختن بعضی تاریکیها

کند انسان و شیاطین و طرف انهم

أُولَئِكَ أَخَافُ الْفَارَاقَ فَمَا تَاخَرُونَ

الکتاب منقول من نسخة في مكتبة

ایں کوئی صاحب دین و دیندارانہ امور

این گروه با ستمه آن روح اند اینها در اینجا با جدید اند

ایک یوں اور اردو سب کو پھر بن کر مسمار
آدھ لڑی ہو گا یہ بے ہوش کس کو کہہ سکیں

المولى لى حجة ابراهيم بن ابيان الله الملك م

[illegible]

یہودی بچہ کی کشتی پر کہو بابا ابراہیم درشان میر درگاہ اوانہ بن جہت کہ داد اور خدا بادشاہی

تو ڈٹھائیں اور ٹھہر جھگڑا کیتس نا اعلیٰ
 زود آتا تیں نام کا فردا ڈاڈا سحت ہکایا
 رہا سنوں ملک دانا بادشاہی شکر شکر نا نا
 چونہ شخصان بادشاہی کیتی اپرا صرتی ساری
 دو سو سن ہکایا ن تہی ہورہ القرنین چار
 جبار اہم بھنے بت کا فراسنوں قید گرایا
 جو کون ایسی باتیر احمد اسدیں لکان تیں
 تے بعضے کس ایہ جھگڑا کچھ خونہیں ب بچایا
 اس کا قول اناج آجا بد کوئی خریدن آدم
 جو آکھے تو میر ب میر اتدا اس اناج دلو آو

وچند بسجوداتی ہنوں شاہی رب جلیل
اودہ دعویٰ کرے خدا فی ایسا عقل احمق دہاربا
انما اکبر مکار بھر یا سداوے رب غلام
بک غرودے بخت نصر دو کافر سخت ہر کاری
ایوچہ معالم الغوی لکھیا اگلا پچھ لاسارا
فرقیوں گلاہ چھوڑل بھیجیا تدا یہ سخن الایا
اباہیم کیا جو مارن زندہ کرن داسا میں
قحط پیادوچہ ملکان وڈا اناج خزین آیا
پچھے کون ہے رب تیرا ہر یک نوں آزماو
جان اراہیم آیا اسن کھجیا سجا سچہ تباہے

اَذَقَالِ بِهِمْ نَارِي اَزْ يَمِيْنِي وَمِيْمِي قَال اَنَا اَحْي اَمِيْمِي

جہ کیا ابراہیم نے یہ میرا وہ جو زندہ کر دے تو ادا ہے کیا میں نہیں کر دے ہاں خدا ہاں

چون گفت ای امیر پرو دگار من آنست که زنده میکنم و زنده گفت زنده میکنم و میگوید

پھر افسوس! ابراہیم میراب زندہ کر کے لوٹا ہے

و قیدی اوس سنگار کنش چھوڑیا کہ مایا

ابراہیم نون موقع می جو کند کافر تائیں
ای غلط کیا توں جس میں ایسا ہوں فیہ حیدر

برای الزام نه دلتش دوجی مورد لیل بیا یا | اکافرسن حیران بویا کج بولن جواب نه آیا

قَالَ اَبْرَهُمْ قَاتِ اللّٰهُمَّ اِنِّي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ قَاهِمٌ مِنَ الْمَغْرِبِ

[illegible]

فت اراکون الشیخام آرد آفتاب را منصفه رسد تو مبارک را

مفتی: عزرا قوالہا

وہی ہے جس نے ان کو اپنا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

فرگه جادو هوس ب نیتہ بھی سستو جان کالی
 رب پروردہ پایا سر دواتے کسے نول نظر نہ آوی
 اس جو کو نول سنہ سال جان گندے حکم آئی آیا
 جوا نہ کر کے نول لشکر لیکر نال سدھادیں
 فرزندیک دوڑیا کہ بہنر بھی حاکم نال سدھایا
 اوہ نکلے کرن عمارت ایلیا بیت مقدس والی
 جو اسر اسی قیدی زندے اہم سب چھوڑاے
 جو گردنوا حق بیت مقدس گدتی خوب آبادی
 ارمیا فرجوا یا اہم تھپے یک سو سالوں
 اوہ اکیمیں وکھیں حبسہ اوسد اسار رچیا یا
 جو جمع ہو و سب جمع ہو یاں فرجیاں گشت ایور
 ای قصہ و سب منبہ قول بمعالم وچ لیا یا
 جو بخت نصر جد ہو یا تا چھٹے اسر ایلی سارے
 غیر چھٹا بابل تھیں طریا گد ہاتے اسواری
 اکیسوں کیونکر زندہ کرسی اسنوں رب دوبارا

بھی گد ہا مو یا انجیر تے شیرہ پاس سپاس حالی
 تے نکمے ہو و زندی سوال نہ کھا وں ب ہٹاے
 کہ شاہ فارس نو شک نام فرشتاں و اد بایا
 ایلیا شہر تے بیت مقدس تارہ فیر بنا وں
 ہر یک حاکم نال ترے سوکار کسندہ نییا
 تے بخت نصر رب مار یا مچھوڑیوں وچ سغزالی
 بابل وچ نہ رہیا کوئی سب بیت مقدس ہاے
 جہاں ترے سال گدشت ہوئے کامل فرحت شادی
 دو اکھیاں زندیاں کیتیاں اول باقی جسے نالوں
 فردھوس گد ہا چھٹیاں گدھیاں حکم آئی آیا
 فرجہ آیا فرزندہ ہو کر اٹھیا مینک سنا یوں
 عبد اہم ابن سلام تے ابن عباس غریب یا
 دانیال غریب بھی آل آو دوں ست نہر پارے
 وچو نہر کناسے وقتی وقتی بڑی ساری
 ایہ وچ بمعالم قصہ لکھیا محی السنہ یارا

فَاقَاتَهُ اللَّهُ وَآيَةٌ عَامِرَةٌ بَعَثَهُ ط قَالَ كَذَبْتُمْ وَقَالَ
 لَكُنْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

پس مار یا اسنوں اہم نے سو برن اٹھایا اسنوں فرما یا کتنا تھیر یا توں اکیسوں گدن یا بعض دن دا
 پس مرہ کر دا ورا خدا صد سال باز آگجخت اور آگفت چہ قدر دنگ کردی گفت دنگ کردم بکر و زیا پارہ
 اکیس کتنا تھیر یوں اکیسوں کہ نہ یا کم آیا
 روٹی وقت ستاسی فرزندہ لہند و رب جگایا
 تا اکیسوں نہ یقین بعض سارا سینوں ایہ بایا

اسلام جو چہ انسان قدربان ہے
 اکتے ہو رست نہر شخص اولان
 ربوکر علیہ السلام دی سب جہان
 محقق بھی بایا
 درویش و سب ادریم اولان
 دریا داسے گد زور لکھنا

اس آکھیا اودہ مقبول آہا تیں ہون قبول ہائیں
ہائیں تنیل و کچھ بچا نا تر ت دعا اس کیستی
بھی پھرک ہتھ آٹا اوس بڈھی اٹھ رہا نہ ہوئی
فر لیکر گئی کچھری جتھے اسرا میسل میٹھے
نالو کاں بات نہیں کیویں میں گولی نشان فلانی
غیر دا تیر بولیا میرے پیودی ہاک نشان
جد دھا داغ یقین ہو یا تہ قدرت پاک الہی
تس ٹبر بو ترے بڈھے ہو جیو جان غریب ساک

جو ٹھیک غریہ دعا کر مینوں اکھیں فیر دیوائیں
 اکھیں اپنی ہمت بھی دھریوں نظر خدائے دلی
 اس دیکھ بچھا تا ٹھیک آہو پیغمبر شاک نہ کوئی
 اکھیں یوں ایہ عزیز نبی سن ہوئے لوگ بٹھے
 اس نین پراں سوڑا مینوں رب کیتی ارزانی
 ہک داغ سیاہ دوسو دھیانہ نہ سنے دانگ ہلال عین
 ہک سو سال شماراں اپر عمر بٹے تس آہی
 کلے وال عمر نہ جالی دیکھ تعجب آوی

وَإِذْ قَالَ لَهُمُ رَبِّي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْ

والنگاہ کہ گفت ابراہیم ای رب و در کار من بنامر اچگونہ زندہ میکنی مردگان را گفت خدا ایمان نیاوردہ

جہاں کعبہ ابراہیم جو یارب مبینوں ایہ دیکھیں

قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لَّيَطْمَنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعًا مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ

لکھا اس ہاں بنیاں ایسے تاج آرام کر و دل میرا فرمایا پس چار کیمبریاں تیں ہیں ملائمتوں طواف اپنی
گفت آرو ایمان آورده ام ولیکن میجو ہم تا آرام گیر دل من گفت خدا پس کیمبر چارتن از پرندگان ہیں ہم آورده

اکھیں آہو نیاں ایہ تاثیرے دل میرا
فصل من قرات حمزہ یعنی کٹ انہاں نفس

رب کیا پٹھ جابگی فرکات انہاں بیہ ایسا
رہند و پیش پڑھن اپنے دل کرتوں جمع تہاں

لَا تَجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُمْ جُزْءًا ثَلَاثًا اذْعَمَّ يَاتِينَكَ سَعِيًا

فر کہ توں ایر ہر ہیا طوے انہاں نہیں مگر افر با توں انہاں لوں آون کے تیرے تائیں دور

باز بگذار بر سر کوچه از آنها یاره باز بخوان آنها را تا بیایند پیش تو شتابان

[illegible]

فرہر ہک پہاڑ تے کٹھنکڑا کچھ نہاں تھیں

وَاَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

فرسدا نہاں تھیں اون دھڑی تھیں ول کھنکھاتیں

تے جان جو اسد زبردست حکمت والہ ہے

وہ دیکھ خدا غالب استوار کاراست

تے جان جو اسد تے غالب بکیاں کھاں انا
اوہ چار جناور ساوا سور سفید کبوتر بھائی
سن وچ بہا عالم لکھیا نائے قاضی مظہری وائے
بھی گوشت پورک ریزہ ریزہ کر کے سبہ لایا

یعنے کہن کیتے ست حصہ اپرست پہاڑاں
جو میں ول آذان اللہ تھیں ہر قطرہ ہر ذرہ
سب لوہو گوشت پوست ہڈی گرائیہ پرست
جان وچ ہوا سب جسے پورے ہو گوسراں دھال

جیہڑا دھڑا آدمی سر اسد اگر و خلیل اگرے
اوہ فیروز جناور چار ٹاٹ ہونے حکم لاہنیا
کبا کھن جہنم و دکیا میں زندہ کراں تے کراں
نمروہ کیا توں دھاموے نوں کدی جویا

دیکھا مینوں کوں ہو جواوین فرج جھڈے کافر
نے ہک اکھن مردار پیا اس دھکا بھر کمارے
جے پانی مٹے تاکڑ کتے ہو درندہ کھاوان
تا ناں تعجب بولیا یارب مینوں علم یقینی

شاں خلیل غریبوں و عجب مطلب لیا سو کمالا
بھی نگر شرح تے کال سیاہ رب قدر تعجب کمالے
جو فرج کیتے سسکھیں پچے پر جہاں کٹ ڈالے
فر چار پہاڑاں تے حصہ کر کے چار کھ آیا

تے اپنے پاس کھے سر چارے سداور دواراں
آڈی مرن ہوا وچ سنکرا سدا سدا مقرر
آپو اپنی جا ہک ٹکٹن کرے خلیل نصاریے
آپو اپنے سر دا وڈے آسے حکم خداؤں

جو اسد اسد ہووے وڈے لکے تھیں ناں ہو پیر
کدراں خلیل سوال لیتاں اپرا سدی و درگاہیں
کیا خلیل جو عورتوں پر بندہ کرے ہزاراں
باسجہ دھکے کوں لکھے آپو کیتے رض خدا یا

تا کھاں آہو میں خود دھکا اپنی اکھیں ظاہر
جر پانی ٹھاٹھ آویس کھا دن مجھ کچھ ہو سارے
درندہ جان تا کھاں پونڈی سارے وڈے بھاران
تو زندہ کرسیں ٹھیک کما پر کائنات لکینی

لکھا گیا فاضل غفرانی نے جلالی
ہے اسد فیضات ابراہیم دہشت
وچ وچارکٹ عارفی اداسی دس
دیس وچ سال کے ارباب چو
دکھا با آسنوں اسد تعالیٰ نے
دیکھنے مطلب اسد راوے
دھت ناں بہت آسان وچ ہے
نے دیکھا باغیاں لاسہ نوں
ارے اسد پچے سو بن تھیں
پنڈی

مَثَلُ الَّذِينَ يُبْغِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ جَذْءٍ اَنْبَتَ مِنْ عَسَاوِيلٍ

صفت انساندی جہڑی خرچ کر دے میں مال اپنی اتموں وچ راہ خداوی مانند صفت اکن نروہی جہڑا باگرا دہشت

صفت آناکھ خرچے کنندہ مالہامی خندراور راہ خدا مانند صفت یکدایہ بہت کردیا نہ صفت خوشنمرا

صفت انہاں جو خرچن لالاں اندر راہ ربانے | اس لئے وانگ اکایہ جس نے ست سوار کاشانے
 فِي كُلِّ سَبِيلَةٍ مَّا تَحِبُّهُ وَاللّٰهُ يَضْعَفُ لِمَنْ يَّشَاءُ ط وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

وچہ بہتے دی سودا نہ ہے تے اسے روانہ د باہر ہے حسنوں کا بندہ ہوتے اسے فراخ رحمت والا جانو والا تو
 در ہر خوشہ صد دانہ است مخدا و چند میدیدہر گرا خواہد و خدا کنادہ فضل دانا است

وچہ بہتے سودا نہ رب و دہا وے چاہے حسنوں | تے رب فراخی رحمت والا علم کمال میں تینوں
 یک است سوتیک و دہا وے یا جس آیت کوئی | اوہ لکھ نہراں تھیں دہ دیہے تنگی اوس نہ ہوئی

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ فَاَنْفِقُوا
 مَتَا وَاَلَا اَذَى

اوہ لوگ جو خرچ کر دیں میں لالاں نیانوں وچہ راہ اللہ کی و فرہین بیا و نہ دیکھے اسچیز دی جو خرچ کیتوں نے نہ تے زیاد
 تاں کہ خرچ سیکند مالہا کی خود راہ خدا باز در پے مکی آرند آن نفقہ را منت و نہ ایذا رسانی

چہ خرچن لالاں نیانیاں راہ وجہ اللہ میں | و مگر نہ لیا وں اس خرچ دے نہ ہوا رہو یا نیانیں

لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
 واسطے انہاں کی بدلہ انہاں داپاس بپا انہاں کی دے نہیں کوئی خوف اپرا نہاں دے تے نہ اوہ غم کھا وں گے
 برائے انہاں ست مزد انہاں نزدیک سپردگار انہاں و منت خوفی برانہاں انہاں اندوہناں گے نہ

کارن انہاں تو اب نہاں داک پاس تہاں دی | تے نا کہ خوف انہاں دی اپرا غم بہرگز نہ کھاندے
 منے من جو نہوارا رکھے مگر نہ پر لیا وے | میں تینوں اوہ کہہ دتا اوہ کہہ بخشا آگھ سنا وے
 تے نے اوی جو ہار کرے کسی کی کچھ سنو قاتا | کہے توں مگر اچھوڑیں تاہیں یا توں شکر نہ گیتا
 عثمان بن عفان دی حق ایہ آیت کہن جو آئی | اس جنگ تبوک تیاری ویدے کیتی خوب کامی
 اس تک نہراں دینا رے دے دی سرور جو ہوا پکا | تا حضرت مسیحاجا جہن تھے ڈر عثمان فرامی
 اٹھ بھی یک نہراں دتا اس جہلاں سوار لالاں | نہراہ آیت یہ کہم سدا رب نول بھاناں

وچہ بہتے سودا نہ رب و دہا وے چاہے حسنوں
 یک است سوتیک و دہا وے یا جس آیت کوئی
 اوہ لکھ نہراں تھیں دہ دیہے تنگی اوس نہ ہوئی
 اوہ لوگ جو خرچ کر دیں میں لالاں نیانوں
 وچہ راہ اللہ کی و فرہین بیا و نہ دیکھے
 اسچیز دی جو خرچ کیتوں نے نہ تے زیاد
 تاں کہ خرچ سیکند مالہا کی خود راہ خدا
 باز در پے مکی آرند آن نفقہ را منت و نہ
 ایذا رسانی
 چہ خرچن لالاں نیانیاں راہ وجہ اللہ میں
 و مگر نہ لیا وں اس خرچ دے نہ ہوا رہو
 یا نیانیں
 واسطے انہاں کی بدلہ انہاں داپاس بپا
 انہاں کی دے نہیں کوئی خوف اپرا نہاں دے
 تے نہ اوہ غم کھا وں گے
 برائے انہاں ست مزد انہاں نزدیک سپردگار
 انہاں و منت خوفی برانہاں انہاں اندوہناں
 گے نہ
 کارن انہاں تو اب نہاں داک پاس تہاں دی
 تے نا کہ خوف انہاں دی اپرا غم بہرگز نہ
 کھاندے
 میں تینوں اوہ کہہ دتا اوہ کہہ بخشا
 آگھ سنا وے
 کہے توں مگر اچھوڑیں تاہیں یا توں شکر
 نہ گیتا
 اس جنگ تبوک تیاری ویدے کیتی خوب
 کامی
 تا حضرت مسیحاجا جہن تھے ڈر عثمان
 فرامی
 اس تک نہراں دینا رے دے دی سرور جو
 ہوا پکا
 اٹھ بھی یک نہراں دتا اس جہلاں سوار
 لالاں
 نہراہ آیت یہ کہم سدا رب نول بھاناں

تفسیر محمدی
مذول اول
البقرہ
۲۴۲

رکبسی توں اہ میرے وجہ دام نہ دتا کوئی	سخی سداون کارن تا لوکاں سدا یاسوی
ہن تھے اجر نہیں کجہ تینوں دنیا وجہ لیوئی	اس بیکر فرشتے دوزخ دالین محنت ضائع ہوئی

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُم مِّتْعًا لَّغَوَّاتٍ يَتَّبِعُونَ الْأَنْفُسَ

تے مثال انہادی جو خرچ کر دی ہیں مال انہی انوں اسطے طلب رضا لہ دیدی تے ثابتی دے دلاں اپناں نہیں
وصفت انا کہ خرچ می کنند مالہا و خود ابراہیم طلب رضا لہ و یقین از دلہاے خود

تے صفت انہا جو خرچ مالان حبت رضا ربانی	تے کارن صدق یقین دلاں با خرچ خوشی من بھانی
یا ثابت مال ہے اس پاروں برکت رب کریمی	یا ثابت مال ہے اس پاروں برکت رب کریمی
حسن کے جذبہ ارادہ کرن تا ثمرہ سمھالین	جے عزت خاص پاؤں تے دیون نہیں مار کھالین

كَثَلِ حَتَّىٰ يَرْبُوهُ أَصَابَهُمَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْثَرًا ضِعْفَيْنِ

مانند مثال باغدی ہے اوپر اچاندی جو پہونچیا سنوں مینہ وڈاپس دلوں سیود اپناں دونا

مانند صفت باغیت بزرگان بلند کہ رسید اور باران بزرگ قطرہ پس اور میوہا خود را و چندان

مانند اس باغ جو اچی جاگ پہونچن مینہ زیادہ

فَإِنْ لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ مُّطَّلٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

تے جیکر نہ پہونچ سنوں مینہ وڈاپس تریل کافی ہے تے اندال پیچے جو کر دیو تئیں مینہ وڈاپس

و اگر نہیں رسید اور باران بزرگ پس شبنم کھایت میگرد و خدا نا بخیر عمل کنسید بیناست

تے جیکر وڈا مینہ نہ پہنچس کافی اوس فرما راں	تے اللہ جو کجہ کرو سو دیکھے ہنیاں بریاں کاراں
اس آیت وجہ مثال کی رب مومن مخلص تائیں	جو بہتہ رضا ربانی خرچ تھے نہ مال انہیں
جوین باغ زمین جنگی را بھلہ بھل تئیں ہون خالی	جو مینہ وڈا بہتر نہیں تے کن سن تئیں ہون خالی
ایوں مومن مخلص صدقہ اوگت مول خجادی	جو من ادنی تھیں کرے رضائع ہر حال سو ہادی
ربوہ معنی جا بلند تے طل تریل فوراں	الستول رضائع کرد احمد قنیکو کاراں

تفسیر محمدی
مذول اول
البقرہ
۲۴۲

يُودُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ خَيْلٍ وَأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

بھلا دوست رکھنا جو کوئی نساں تھیں ایجو ہو ویر وسط اوسد باغ کجوراں تھیں تے انگوراں تھیں و گریاں
ہیں تے او نہاں دے نہراں

یادوست میبیدار دیکه استما آنکه باشد اورا باغ از دختان خرما و انگور میرود و زیر آن جو نهی
 و کجایان میبیدار دیکه استما آنکه باشد اورا باغ از دختان خرما و انگور میرود و زیر آن جو نهی

فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ أَصَابَ الْكَبِيرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضَعَفَاءُ

اسطواسد ہے وچ اس باغ دے ہر قسم میوے ہاں قہیں تہو پوچھا سنوں بڈا پاتے واسطواسد ہے اولاد عاجز
راہراہست درآن باغ از ہر جنس میوہا رسیدہ باشد اورا پیری واورا باشد اولاد ناتوان

سنوں وچ اس باغ ہوں ہر جنوں دالو میک
تے سہنوں ہو بخیر سیری لال دھبی چوٹی ہو

لَا مَبْأَآءَ لَهُمْ فِيهِ نَارُ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ

یہ پنجیا ہندوں دا اور لاوچہ اسدی آگ ہے پس مٹ گیا اسی طرح بیان کردا ہے اندر اسطے کہ

رسید آن باغ را گرد باد می که در آن آتش است پس او سوخت هم چنین بیان میکند خدا بر اے شما

آیتاں	تالیں	فد کرو
آہٹا	تا ماشدہ	تا اگنہ

بہو بخچے ہنوں و اور ول اس وجہ اگ جلاوی

مجہ مثال اعمال منافق بھی اعمال ریائی

مع نیا اندر نفع کرن جوین مانع نفع اوہ کردا

پہچوال جو فیر کاوے پتروہیاں یا نے

نویں انگ منافق گناہ بھی جہناں عمل یابی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ حَقِّهِ ذَلِكُمْ يُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

اگر وہ لوگوں جو ایمان لایا ہے اور خیر کے چنگ میں آئے ہیں ان کو ایسا کرنے سے ڈرو کہ اس سے تم کو تاریکیوں سے نکل کر روشنی میں لائے گا

اے مومنان! خیر کے کنید از پاکیزہ آنچہ کرب کرید و از پاکیزہ آنچہ بیرون آوردیم برائے شما از زمین

خود کسبوں اگر جو اسان کتبیا ربیوں کسیتی مال

فرض زکوٰۃ انہاں ہور کھیتی باغ اناج اثماروں

سب تیں وہ حلال ہے بندہ انہو کسبوں کھاتے

بھی کیا نہ کوئی کھانا بہتر اپنے کسبوں بھائی

جو کسبوں مال حرام گھٹے اس خیر قبول نہ پاندا

اودہ خرچی اسدی خرچ دیوں خود حضرت فرماوے

مال علیہ حراموں عمل علیہ نہ اٹھ سداوے

اس مالوں جو ویکن کارن اسنوں کوئی دہرا

جو قیمت دیدہ بنار یاد و سود رماندی اودہ پاوے

وچہ نہ نکات ان انگور حجور ان کسی خلاف نہ پاندا

ابو حنیفہ واجب کھے نہ کاری لگ بھائی

تے دو جو شرط رضا کہین نیچہ و سق بنی فرماوے

حضرت کیا نہ صدقہ جیکر نیچہ و سق پیر نیچا و

نہ نیچاں و سقاں تیں کم صدقہ سمجھ نہ پوئی بھائی

اوقیہ چالی درم تا پنجاں دو سو درم نیوی

وچہ عشر جو زمین تہیں پیداہر ہر زمین جو کائی

خراج بھراوے ابو حنیفہ وچہ عشر نہ کوئی

جمہور کہن اس عشر بھی مالادحب و وین وظیفہ

ایہ عشر زکوٰۃ زمین دی ناہیں نہ سب ڈوی عجات

ایہ مال ایمانوں خرچ کرید وچہ چیز ان پاک حلالوں

جو کسب تجارت ہو و صناعت کنوں درم دیناروں

سن وچہ معاملہ با سناد جو حضرت خود فرماوے

اولاد و بیوی اس کسب ایہی فرکھاوے انہاں مالوں

و اودہ بیغیر اپنے کسبوں باجہ نہ ہرگز کھاندا

جو خرچ کرے اودہ تھیں نہ برکت جو چھوڑے کھوڑا

رب بدایاں مال نہ بدی مشاوری نیکیوں بدی نیچا و

نکمرہ کہے جو سرور ساقوں امر زکوٰۃ مال کردا

چالیسوں حصہ مالوں تھکے دیوں فرض تباوے

تے زمین وچوں جو دانیسیوے وچہ عشر نہ پاندا

باقی دانیان سیویاں وچہ اختلاف ایہی

بھی ابو حنیفہ ٹھوڑے بہتے واجب عشر تباوے

جو مالک مور بخاری سلم ابو سعید ول لیاوے

بھی نیچہ اوقیہ تیں کم پانڈی وچہ فرض زکوٰۃ کائی

وسق ایہی ٹھوڑا پانچاں تری سو ٹوہ تہیوے

وچہ بظہری کھیا اس آیت وچہ عام دلیل ایہی

جے مسلم زمین خراج لیتی اس وچہ مال ہی جوئی

عشر خراج نہ ہوں کھٹھ نہ مہرب ابو حنیفہ

جو مال لاجی زمین وظیفہ عشر زکوٰۃ زراعت

یہ حدیث امام احمد بن حنبلہ نے روایت کی ہے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا کہ جو زمین پر کھیتی باڑی کرے اور اس سے حاصل ہونے والی چیزیں اپنے لیے استعمال کرے اور باقی کو مسکین و یتیموں کو بخش دے تو اسے اللہ تعالیٰ سے اجر ملے گا۔ یہ حدیث صحیح و معتبر ہے۔

وانك زكوة لصاب بھی سدی جو پنج وقتہ ہا
 نہ شرعی کہ دلیل جو عشرتے ہا جامع نہ تھیوے
 ہدی وچہ دلیل سدی اجماع جو بادشاہ اند
 ایہ شرابی وچہ زین سیاب یا سیم یا ندین یا لڑو

زکوة میں نہ شر کے اودہ شرط لصاب ہی ہا
 حدیث جو ابن عدی نے لکھی باطل اودہ لکھیوے
 عمر بن عبد غزنی کھٹے سب اجماع نہ رہند
 جو کھوہوں کدہ پواون ہیواں حمد و حب ہا

وَلَا تَتَّبِعُوا الْهَيْثَ مِنْهُمْ تَتَّبِعُونَ وَلَسْتُمْ بِالْعَصِيفَةِ إِلَّا أَنْ تَخْضَعُوا

تے قصہ کردی چیزوں اس تھیں چر کردیو نہ تھیں آپ لیسر والہ اسد گرایہ جو چشم پوشی کرو وچہ اوٹ
 وقصد کنیدی را ازاں خرچہ میکنید نیستہ نما گیرندہ آن لکرا لکہ چشم پوشی کنسید در گرفتار
 تے قصہ نہ کرو جو ہند مالوں خرچہ راہ رہانے
 یعنی خیر قبول ہو وندی شرط جو مال سلاوں
 جو بری نہ آپوچہ قبولو رب نوں بے پرواہی
 ترمذی اودا و دھبی سنائی ابن ماجہ وچہ بہائی

تے تین لیسر و آپ ہند ابن چشم پوشی آن بہائی
 تے جنگی چیز دیوے من بھائی بر لکھن جو مال
 اودہ کل خوبی دصاحب ب قبول نہ شو واپسی
 جو ہند و سیو ڈھوٹا دہ دیوں انہاں حق آیات ای

وَأَعْلُوا أَنْ اللَّهَ غَرِيْبٌ حَمِيدٌ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ

تے جانو جو اللہ بے پرواہ صاحب خوبیاں ہے شیطان در ادیندے تسانوں تنگی الہ امر کردی ہوناں برہانید
 و بدانید کہ خدا بے نیاز ستودہ ہست شیطان وعدہ میدہد بشما تنگدستی را و میفرماید بہ سجیائی
 تے جانو تنیک جو اللہ بے پرواہ سب خوبیاں الہ

شیطان در ادیندے تسانوں تنگی الہ امر کردی ہوناں برہانید
 و بدانید کہ خدا بے نیاز ستودہ ہست شیطان وعدہ میدہد بشما تنگدستی را و میفرماید بہ سجیائی

وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

تے امر وعدہ کردی تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تو امر وعدہ کردی تسانوں بخشش فضلوں لہے

تے امر وعدہ کردی تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تے رب فراخی والا عالم علم دیوے جس جا ہے

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ

تے امر و دے کہ دے تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تے رب فراخی والا عالم علم دیوے جس جا ہے

تے امر و دے کہ دے تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تے رب فراخی والا عالم علم دیوے جس جا ہے

دستی چھوہاں جو کھوہوں کدہ پواون ہیواں حمد و حب ہا
 عمر بن عبد غزنی کھٹے سب اجماع نہ رہند
 جو کھوہوں کدہ پواون ہیواں حمد و حب ہا
 تے تین لیسر و آپ ہند ابن چشم پوشی آن بہائی
 تے جنگی چیز دیوے من بھائی بر لکھن جو مال
 اودہ کل خوبی دصاحب ب قبول نہ شو واپسی
 جو ہند و سیو ڈھوٹا دہ دیوں انہاں حق آیات ای
 تے قصہ نہ کرو جو ہند مالوں خرچہ راہ رہانے
 یعنی خیر قبول ہو وندی شرط جو مال سلاوں
 جو بری نہ آپوچہ قبولو رب نوں بے پرواہی
 ترمذی اودا و دھبی سنائی ابن ماجہ وچہ بہائی
 تے امر وعدہ کردی تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تے رب فراخی والا عالم علم دیوے جس جا ہے
 تے امر و دے کہ دے تسانوں بخشش داپنے ولوں تو فضلہ تے امر فرما رحمت الہ دانا ہو و دنیا علم جنوں
 و خدا وعدہ میکند بشما آمرزش از جانب خود و فضل و خدا کشادہ رحمت و داناست میدہد انش سر کر خواہد
 تے رب فراخی والا عالم علم دیوے جس جا ہے

تے اسلئے وعدہ کر دے کہ جو شخص بخشش برکت پائیں
اس کا باجھوں پر جا کلبی معنے زنا مت آیا
ہاں آکھے جو کوئی خرچ کرے دیس نہوں پر خدایا
بی کہیا ہاں بی بی دیہ توں باجہ شمار عطا میں
تا بند کرے رب دیہ جو طاقت بہت یا کم ہر سو
مگر جو رب دیہ نام لوٹا وں بھر بھر بکاں نا اے
حکمت معنے علم جو نافع دیہی سمیہ پیارے

شیطان فریاد و صد قیول آکھے خرچیاں تنگ ہو جا
محشاء کناہ بریالی ایسے بخل نکو توں آیا
ہر ہر فجر دو کس فرشتے خود سرور فرمایا
تے دو جا کہنے بخیل لوں یارب تلف نہ پائی
جو توں گن دیسیں رب گن دیسی بند نہ کرتوں ہوئے
تھی نبی کیا جہناں مال نہ یادہ اوہ سب کھادوئے
ایہ تر محمد ثیاں مظہرِ انوارِ مسلمہ کنوں بخاری

وَمِنْ بَيِّنَاتِ الْحُكْمِ فَقَدْ أَوْخِيَرُ الْبَيِّنَاتِ أَوْ أُولَ الْأَلْبَابِ

تجو کوئی تکیا حکمت پس تحقیق مانا گیا بھلیاں بہت تے نہیں نصیحت لیند مگر صاحب عقلاں ے

وہر کہ دادہ شد اور ادانش پس التبتہ دادہ شد اور انیکوی بسیار و پند پذیرنے شونہر بگر خداوندان خرد

تے نہیں نصیحت لینے دو مگر جو صاحب عقل و انائی
 باجہ تفسیر نہ نری قراوت جو سب پڑھو لو کائی
 انس دینی سمجھ دیوے ایہ دھچہ بخاری سلم بھائی

تجسینوں علم و تار پسنوں دلی بہت بھلیا
 ابر عیاس کہ کیا جو حکمت علم و تار اہیائی
 نبی کیا جس نال ارادہ رب کر و بھلیا می

وَمَا الْفَقْرُ مِنْ فِقْدٍ أَوْ نَذْرَةٌ مِنْ نَذْرَيْنِ اللَّهُ يَعْلَمُ

تو جو کچھ خرچ کر دلتیں خرچ کرنا یا نذر منو کا ہی منت پس تحقیق اللہ تعالیٰ جاندا ہے اسنون

و آنچه خرج کردید از خیرات یا لازم کردید بر خود نذر پس البته خدا میداند آن را

تائیک کہ اس جانے دیسی بدلہ کل کماؤ

نے جو کچھ خرچ کرے گا ہی جیسیر یا منومنہ کا نامی

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

و نیت ظالم را با این حصار هم منهدم

تے نہیں واسطے ظالم اندھ کو بے پاری دے لوں والا

مذہب عبادت جو واجب کیتیاں واجب ہوئی

تے نہیں ان ظلموں باری کر بنوالا کوئی

اوصاف علی علیہ السلام
 مکتب آدمی نے اپنے عمل اور
 سوائے اس شخصیت کے کہ
 جو جسد و خدائی ہے جو رب
 دو عاجل و دو غافل
 خداوند لا یزول
 کہن و دیر
 درستی کا
 خیر و انصاف کی
 پیمائش ہے
 اس میں علی علیہ السلام
 کی دلالت کر کے اور یہی
 ہے جس طرح اس کے
 خواب کر کے اس کی
 دے دی اور نظر

إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَعِمَّاهُ إِنْ تَخْفَوْهَا وَ
تُوتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

جیکر ظاہر یہ بخیر اتان پس خب شو ہے اودے جیکر چھپا ہوا انہاں تو دیکھو فقیران پس بہتر ہے و طرک
الکراشکارا کنید خیرات را پس نیکو خیرست آن و اگر پنهان کنید انہاں و بدید آن را الفقیران پس
بہترست شمارا

جیکر ظاہر یہ صدقے پس اہ خوب چنگیائی بنی کیا جو ستان شخصان دیسی اندسایہ پیشا شاہ جو عادل و جواد بد وقت جوانی چوتھا اودہ دوسوں کرن پیا جو بہر خدائی پنجواں شخص جو ذکر خدا چہ بیٹھ رکھلا روے اودہ مرد کے میں ڈراں اندھ تھیں نہی زنا نجاوی ایں ظہری وجہ بخاری سلم کنوں حدیث لیاوی	جو مخفی کرتے دیکھو غریبان ایستانت بہت بھلیائی جس دن اسدی سائے باجھوں سایہ پور نہ آیا تیرنجہ جسد احب بیتیاں باہر دل پریشانی اودہ رب دیکارن ہوں کٹھن کا لب ب جدائی چھواں اودہ جو عورت ستمنی سنوں خواہاں ہووے ستواں جو ہتھ سج دیوے کہے کنوں چسپاوی بھی کیا جو لکھواں صدقہ رب غضب بجھاوی
---	--

وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

تے در کرے گناہاں تھیں بریا یاں تے انا مال اس چیزے جو کرے ہو خیر دارے

و دور سازد از شما گناہاں شمارا و خدا تعالیٰ ناخپ کنید آگاہ است

تے کرے معاف تان تھیں اہل گناہ بریا یاں تے انا توں سب خبر جو کرے ہو بدیا نیک کیا یاں

لَيْسَ عَلَيْكَ هَذَا فَهْوَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ

نہیں اہر تیرے ہدایت انہاں ہی ایہر اندھ تعالیٰ ہدایت کردا ہے جسوں چاہے

نہیں لازم ہو تو اسے خمد ہدایت ایشان ولیکن خدا ہدایت سے کند ہر کرا خواہد

نہ تیرے اتے کرن ہدایت لازم انہاں میں ایہر اندھ کہے ہدایت جسوں چاہے سائیں

وہی ظہری وجہ بخاری سلم کنوں حدیث لیاوی
جس دن اسدی سائے باجھوں سایہ پور نہ آیا
تیرنجہ جسد احب بیتیاں باہر دل پریشانی
اودہ رب دیکارن ہوں کٹھن کا لب ب جدائی
چھواں اودہ جو عورت ستمنی سنوں خواہاں ہووے
ستواں جو ہتھ سج دیوے کہے کنوں چسپاوی
بھی کیا جو لکھواں صدقہ رب غضب بجھاوی
تے در کرے گناہاں تھیں بریا یاں تے انا مال اس چیزے جو کرے ہو خیر دارے
و دور سازد از شما گناہاں شمارا و خدا تعالیٰ ناخپ کنید آگاہ است
تے کرے معاف تان تھیں اہل گناہ بریا یاں تے انا توں سب خبر جو کرے ہو بدیا نیک کیا یاں
لَيْسَ عَلَيْكَ هَذَا فَهْوَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ
نہیں اہر تیرے ہدایت انہاں ہی ایہر اندھ تعالیٰ ہدایت کردا ہے جسوں چاہے
نہیں لازم ہو تو اسے خمد ہدایت ایشان ولیکن خدا ہدایت سے کند ہر کرا خواہد
نہ تیرے اتے کرن ہدایت لازم انہاں میں ایہر اندھ کہے ہدایت جسوں چاہے سائیں

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُوْثِقِينَ

ای اے وہ لوگ جو ایمان لیا کرتے تھے اور اللہ سے ڈرو اور جو باقی رہ گیا ہے از روٹ کر چھوڑ دو اگر تم سچے ہو

ای اے اہل ایمان! نوڈرو اللہ تعالیٰ سے ڈرو اور باقی جو باقی رہ گیا ہے چھوڑ دو	جیکر کہ تم میں سے کس نے غصہ نہیں اہل نفاق سے
ایہ آیت حق ہے اس لیے کہ خالہ ابن ولید ایمانی	وہ چھ حالت کفر دی سیری بیاجون نیدی قنہ
فر بعد اسلام ہی فرض نہراں لو کا مذی سر آیا	ایہ آیت آئی بیاج و نجایا اصلی ہول موڑا یا

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُكُمْ

اگر تم نہ کرو گے تو جنگ سے ڈرو اللہ سے اور اس کے رسول سے اور اگر تم نہ کرو گے تو تمہاری سریں ہوں گی

جو بیاج نہ چھوڑو کن کرو فر جنگ خدا سے دلوں	جو تو بہ کرو تلے تلے تانوں اصلی مال جو مولوں
لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ	نہ ظلم کرو تمہیں نہ نہ ظلم کیے جاؤ
	نہ شہادت نہ کہ نہ ستم نہ شہاد
نہ ظلم کرو تمہیں وہاں نہ ظلم کرو تہی	ہے ظلم تہاڈو جن میں سنگو اگلی بیاج جو موی
جے اگلا بیاج نہ اس میں مول ویاژن دین والے	نہ اداہ ظلم تہاں یہ کہ میں اصلی کرن حوالے

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

اور اگر دشواری ہو تو ہلکا کر دینا آسانی تک اگر یہ عسرت نہ ہو تو صدقہ دینا بہتر ہے اور اگر تم جانتے ہو

ایہ آیت اہل ایمان کے لیے ہے جو اللہ سے ڈرتے ہیں اور اللہ کے رسول کے ساتھ ہیں اور جو باقی رہ گیا ہے از روٹ کر چھوڑ دو

جیکر کہ تم میں سے کس نے غصہ نہیں اہل نفاق سے

وہ چھ حالت کفر دی سیری بیاجون نیدی قنہ

ایہ آیت آئی بیاج و نجایا اصلی ہول موڑا یا

اگر تم نہ کرو گے تو جنگ سے ڈرو اللہ سے اور اس کے رسول سے اور اگر تم نہ کرو گے تو تمہاری سریں ہوں گی

جو بیاج نہ چھوڑو کن کرو فر جنگ خدا سے دلوں

جو تو بہ کرو تلے تلے تانوں اصلی مال جو مولوں

لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ

نہ ظلم کرو تمہیں نہ نہ ظلم کیے جاؤ

نہ شہادت نہ کہ نہ ستم نہ شہاد

ہے ظلم تہاڈو جن میں سنگو اگلی بیاج جو موی

نہ اداہ ظلم تہاں یہ کہ میں اصلی کرن حوالے

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

اور اگر دشواری ہو تو ہلکا کر دینا آسانی تک اگر یہ عسرت نہ ہو تو صدقہ دینا بہتر ہے اور اگر تم جانتے ہو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

فَلْيَكُنْ لِلَّهِ غَلِيًّا وَلَا يَكُنْ لِلنَّاسِ شَفِيًّا

پس باید که بنویسد و باید که مطلب میان آن نویسنده و خواننده و با آنکه تفسیر از خود دارد و نگار خود و نقاشان کنند از آن راه

بہن ماجہ لیے اے غماؤ جس حق بہرنا آؤی

میں نے خود دیہیوں سے ماہوی کر اقرار کیا توں

فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ السَّيْفُ أَوْضَعُفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ

انما هذا هو الحق

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكمة

[illegible]

عقلا مضبوط و قوت والا ہو کہ اوسے کو اس کے اندر سے ہمارا حق نہ ملے

سفره او چنانکه در این کتاب در آنجا در آنجا

محمد بن موسی مدنی را رسد او را و کما الکما

[illegible]

والله اعلم بالصواب

[illegible]

ترجمہ دہلی کے مولوی محمد علی صاحب نے کیا ہے۔

تے صواب سے احوال

منها با حقه جو و جو زکام طاقول

وہی ہے جس نے ان کو پیدا کیا اور ان کو پالیا اور ان کو مرانا ہے۔

فمن رضون من الشهداء انما فضل احدهما فتدبر احدهما الاخر

انسان خاص تہیں چننے کو گواہان تہیں مت بھلا کہ انہاں تہیں یاد کروا دے کہ عورت دوجی لہل

از گساینگه سفاکند با خیمه از گامان تا اگر فراسوی کشند یک نشانی یارود بدیگی دیگر را

پیش و اندر

بالقرب

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ترجمہ کر دیں تحقیق ایسا کہاری ہوا اللہ کی طرف سے ڈرو اللہ تعالیٰ پر ہاں ہوتا ہوں اللہ اللہ ہر شے کو جانتا ہے والا
اگر ایسے کارکنیں ہیں اللہ میں گناہ ہے بشما و تبر سیدار خدا و آموزد شمار خدا و ہمہ چیز داناست
جے کہ فرض رہا یہ بدکاری ہے نشان و خدایت

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كِتَابًا فَرِهْنِ مَقْبُوضَةً

ترجمہ ہو و کتابیں اوپر سفری دے تے نہ پاؤ گھنے والا پس گھنے قبضہ کیتے ہوئے
واگر باشدید و سفر و نیاید نو لیسندہ را پس لازمست گردا دن قبضہ کردہ شدہ

ترجمہ ہو و کتابیں سفر اندر تے مل نہ کتاب کوئی
یہاں جمع رہن دینے جو شے گروی کھی جاوے
شرط سفر ہو ملن نہ کتاب عادت موافق آئی
صحیح ستہ و چھپاں کتاباں عانتہ کنوں و بیت
جو و چھپنے زرہ بغیر باس یہودی کھی
بھی فوت ہوئے جد و زرہ ہیوی دی گھر آئی
راہیں مالک شود اجو ہے گھنے دیون والا
خرچ رہن دارا ہن اپر وادیا ملک اسے ہی
بھی میوے باغ اناج زراعت تاک اس اجماعوں
لینے نفع زبان رہن و ایسی مالک تائیں
بلکہ اوہ بیاج حرام ایسا آکھو عالم ساری
جے کرے ہلاک تا قرض و اڑے رکھیا ہو تاکہنا
مرتن جو خرچ رہن دیو اگر اذوں کر سی
جو باجموں اذن گھو یا خرچیا ہو سان شود

ترجمہ رکھو چیزاں گروی قبضہ کر او سوی
ایہ باجم سفر بھی روا شہر و چھپاویں کتاب پاوے
و چھپڑی ہو بر عالم نا اجماع ایہ شرط نہ کائی
بھی و چھپاری انس کنوں بغیر فعل حرکات
و یہ لوے جو آتھیں لیتے و چھپتا باں لکھی
راہیں نفع نہ پکڑی رہن حق آکھیں بھائی
تے مرتن جو قبضہ کرے تس کرے فرض حوالہ
بچہ دودہ تے ان حوالہ اجماع ایسے پر ایسی
غنمہ و علیہ غرمہ آکھیں انبی شر اعلو
مرتن نوں نفع رہن نہیں پکڑن جائز رہیں
وادیا رہن بھی مرتن تھا ایسی رہن چارے
اوہ راہن تائیں سارا لسی ادا کیتا حد منہا
اوہ قرض ہوئی اس راہن اوپر جمل چھپائی
ہاں احمد باجمہ اذن بھی کہے قرض مالک سرحد

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like "وہ کہتا ہے کہ اگر کسی نے..." and "اگر کسی نے..."

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like "اگر کسی نے..." and "وہ کہتا ہے کہ اگر کسی نے..."

کلمہ و ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
میں ہے اور ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین

فرزل ایمان فضلوں بخشو کرے عذاب کفال
جواشہ روز قیامت نیٹے کسی توں تائیں
اے بندو گناہ فلانا کیتا کسی آہو سایاں
دل و چوڑسی جوہن ماریا مینوں تھان کائی
ہن بھی تینوں بخشیا ملں جو نامہ نیک اعمال

نغوی با اسناد عمر تھیں آکھیات شاہ ابراہان
سب لوکاں تھیں پردہ کرسی فیر کسی ستائیں
فیر جو حباسی یاد کر اسی ہنسی اوہ بریایاں
رب کسی وچہ دنیا تیری کجی میں بڑیائی
تے اہل فحاق کفر نوں شاہد لغت کس ضلال

اَمَّا الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ بِالله

ایمان لیا یا رسول نال اجیزہ دیو اتاری گئی ہر طرف اوسدی رب اوسدی تھیں یمن بھی ہر کہا بیان لیا یا نال اسد
ایمان آورد پیغمبر آنچه فرود آورده شد بسو او از پروردگار او و مومنان نیز ہمہ ایمان آوردند بخدا

تے ایمان آپ سول جو بھیجا اس دل ب تھیں آیا
تے مسلماناں بھی بنیاں ہر ایمان لہ تے لیا یا

وَمَلِيكَتِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفْرِقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ

تے نال فرشتیاں اوسد یا ندی تو کتا باں اوسد یا ندی تے رسولان اوسد یا ندی تو نہیں فرق کردی اسیں چو کیتے رسول سہیں

ولفرشتگان او و کتابہا و او و پیغمبران او فرق نمیکنیم میان اپیچ پیغمبران او

تے ایمان نال فرشتیاں ہوں کتا باں ہوں رسولان
اسیں فرق نہ کردی وچہ کسی دے بنیاں تھیں قبولان

وَقَالُوا سَمِعْنَا وَالْطَّعْنَ عَفْرَانِكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

تے کیا انہاں سنیاں اسان تے فرمانبرداری کیتی اسان بخش تیری اور بٹے تے طرف تیری ہر چہ نا

و نفستہ شنیدیم و فرمانبرداری کردیم آنرزش تو میخو اہم اس پروردگار ما دلسو تو است باز گفت

تے سن جسنیاں حکم تیر تے کیتی فرمانداری
اسیں بخش تیری نگدیار ب تیں دل فرن دوبار می

لَا يَكُفُّ اللهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

کلیف نہیں دینا اللہ کسینول مگر قدر طاقت اوسد ید و طر اوسد جو کیا یا اس نے تو ابراہیمہ جو کیا یا اس نے
تو کلیف نہیں دینا ہر خدا پیچہ گت را نگہ بقدر طاقت او مدار است آنچه عمل کرد و بدوے باشد آنچه گناہ کرد

کلمہ و ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
میں ہے اور ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
کلمہ و ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
میں ہے اور ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
کلمہ و ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
میں ہے اور ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
کلمہ و ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین
میں ہے اور ہر کلمہ در بیان دین
خارج از کتاب است و در بیان دین

عطا ہو یاں ترے چیزاں اول پنجے وقت نمازاں
تیری بابت شہادت کارن جیہڑے شرک نہ کرے
اس کافی ہوون دوویں یعنی کافی رات قیاموں
رب لکھی ہک کتاب میں آسمانوں کنول گیرے
دو آیتاں اوس کتابوں آیاں سورت بقہ آخر تیس
ہن سورت بقہ تمام ہوئی توفیق احسان آہوں

دو جا آخر سورت بقہ اول ہوس سمجھن بہ ازاں
بھی بنی کیا جو پڑھے دو آیت آخر کنول بقہ دو
بھی پاسناد جو بنی کیا یا یاد دے الغامول
دو ہزاراں سال فرس کتابوں فضل او پیرے
جس کھتری شب پر ہیہ غیظوں در میں اس کھنجر
دیہ توفیق ہو گورے رہنمائی تیری در گاہوں

سورۃ آل عمران مائتہ و مائتان و عشتون ائیکہ و عشتون رکوعا

سورۃ آل عمران مدنیہ سورت یعنی در مدنیہ شریفہ نازل شدہ دو صد و بیست آیت و بیست رکوع است

آل عمران دافصہ جو اس سورت اللہ آیا
سن و چہ معاملہ شان نزول اس لغوی ایہ فرمایا
جو دان و چہ اشارت انانندہ تری در چنگا ہے
وقت نماز انانندی ہو یاں لگے پڑھن نمازاں
بنی کیا اسلام لیا ہو دوس در الاءے
بنی کیا تیس رب نوں بیٹے سو نہو جو کبھی کھاؤ
فرستے جھگڑن کن جو عیسے بیٹا رب دانا ہیں
جو ہو دیناں مشابہ بیٹا ہو نہ اشک نہ کوئی
انناں اکھیا آہو عیسیٰ مری مٹ حضرت م فرمایا
عیسیٰ بھی انناں صفتاں والا انناں کیا جانا ہیں
وچہ آسمان میں جو چیزاں علم اللہ نوں آیا
انناں کیا جو نہیں تانبی کیا جو رحم اندر مری ہے
فرضیاں جو نکڑن زن جن فرقو توں پرورش پائی
تے اللہ پاک نہ کھاوی پیوے انناں انناں کیتا

اس سورت دانا نام الہودی نسبت نال لکایا
جو سٹھ سو اربعہ انجیلوں میں بنی ہے آیا
وقت عصر و مسجد آے زبیب لباس و دیر ہے
مسجد و چہ رسول اللہ کے مشرق طرف نیازاں
جو تیس تھیں آئے اس تمامی ٹھیکہ اسلام لیاؤ
تے پوچا کرو صلیبے کوڑے سلم پیر سداؤ
تا پیر سداؤ فریڈر اسو یا اکھیا بنی تدا میں
بھی زندہ رہے پشیمانی ہون عیسیٰ نوں ہوئی
جو ہر شے دارب ازق حافظ قائم دائم آیا
بنی کیا رب سب کچھ جانے پردہ نہیں کدا میں
اوہ عیسیٰ بھی سب جانے مگر جو اللہ اوس حبس یا
جیوں جا ہے رب صورت بدعی عیسیٰ وچہ شکم ہے
فرکھا اندا پیند ابل پاخانے صاحب بشری آئی
اوہ بیٹا رب اکوہں ہو یا فر انناں جواب نہ دتا

ایہ سورت مدنیہ سورت ہے
جو در مدنیہ شریفہ نازل شدہ
دو صد و بیست آیت و بیست رکوع
است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

منقول نامہ دے جو مرہبان فی حق رحمت مالک الدنیا کی لائق میندگی ہو اس کے جو زندہ قائم ہے
بنام خدا کے بخشا میزدہ مرہبان پے اللہ سبحانہ و تعالیٰ بخیر و برکت زندہ تدبیر عالم کنندہ

الہادہ جاس بن دوجا ہورا کہ نہ کوئی
ازدہ زندہ نہ ہمیشہ قائم سب جگہ کھداسی

تَزُلُّ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

اتاری اور تیرے کتاب نال سجدے سچا کرنے والی واسطے اس نیز دے جو اگے اسی تھیں ہے
 فردا آورد بر تو کتاب را برستی با و در اندہ آنچه پیش من است

اس نازل کیتی اپر تیرے ایہ کتاب حقانی جو سچا کرے کتاباں اگلیاں کل کلام ربانی

وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ مِمَّن قَبْلَ هَذَا لِلنَّاسِ

تے آماری قوریت نے اکجیل لگے اس قیس راہ نمائی واسطے لوکاں دے

و فرود آورده تو ریت و انجیل قبل ازین برائے راه نمودن بمردمان

تہ بھی بہ نورتِ خلیل بھی گئے ایس کتابوں	راہ و گماون لوگاں کاسن سدا راہ و سوالی
---	--

وَأَمَّا الْفِتْيَانُ

و فرود آورده و مخفی را

ایہ مجھ کو اور ان مراد بہ جگر کے دل میرے

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا آيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

تحقیق اودہ لوگوں کو کہ فرج ہوئے نالایاں ابرو دیا نہ ہے واسطے اہل اندامے ہر خفت نذاب

البتہ کہ ان کے کافر شدن یا ہنوائے خدا برا کے ایشان ست عذابے سخت

تھیک ادا لو کہ جو کہ فرہوے نال آیات الہی

وَاللَّهُ غَزِيذٌ وَاتِّقَامٌ

تے الغالب صاحب پر لے دے

و خدا غالب صاحب انتقام است

تے البغالب سب پر قادریدہ لیون والا

ادہ ہاوشا ہاں جباراں ہے تغالبہ بتعالیٰ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

تحقیق اللہ تعالیٰ نہیں لکدی ہا پر اسے کالی تیز و چہ زین سے تے نادیدہ آسمانوں دے

البته خدا تعالی پوشیده نمیشود و بر وی چیزی در زمین و نه در آسمان

تحقیق الدین محمدی اسپرکائی چیز جهانوں

نہ وجہ زمین نہ وجہ آسمانے جانے سب نبیوں

هو الذي يصوركم في الارحام كيف يشاء ولا اله الا هو الغني الحكيم

ادوہ الہادوہ پر جو صورت بنا دیا ہے تسادی جو درجہ ملواندہ جو بین جامند اپنے نہیں کہی جو عیو سوا اسکے فارطے والا

اولت که صورتی در شمار آمد و در میان آنکه خواندیت هیچ معبودی جز غالب استوار کارست

اوہ صورتیں کرم و سحر علیہ جو رتھالی

امروز هورال مذکور غالت حکمت دالا

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أَلْفُ الْكِتَابِ

ادہ الہادہ سے جو آثار و اہر قس و کتاب بعض اہر خضر آہر تار محکم میر اور صل کتاب دا

اول آنست که فرود آور در تو گستره العنبر از آیت او طمأنینه آنجا صبا که از

وہاں سے ایک کتا چھوڑا

کلمه بر تقدیر آتیا واضع و احوال صانع

و اخ متشابهت

کمال میں ایساں اسخ زمین
تو وہ اس متناہد

و بعضی کہ اسے مرگوتہ نام

تدوین از میر تقی میر که در دستخط است

اوہ ممکن اسے افسوس کہ ان اعدا کے

مگر او جس معنی کہ معنی ہو نہ کوئی

حکم و احکام و عمل و نیت و جزا و مجازات

متشاور ہوں تم والے افکار لامتناہی ہیں

کافر تھے تا علی کے ساتھ صاف دوا طاعتیں عابدین

ما صلی اور
 نذرانہ کرکے دیں
 مفسدین کو روکا
 و کلمہ کو کہ جسے
 نے تعلیم فرما
 جاویں بہت سے
 طلبہ اعلیٰ تعلیم
 کے لئے بھیجے
 فوجی و غیر فوجی
 کے لئے دے

اینها مراد اهل حق مسلم جو نہ کوئی جائے حکم انے عمل کرے متشابہ بنی سبھمانے

فَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ

خبر پھر وہ لوگ جو دل میں زینہ یا باندی کی ہے پھر یں کردی میں چیز دی جو متشابہ بنی تھیں اسے چاہتے فتنہ دی

پس ایک نیک مرد ہمارے ایشاں کی است پیری می کنند آزا کہ تا کہ یکہ گر شدہ ازاں کتاب برای طاعتی

فرحناں دلاں وچ کی ایسی متشابہ بنی کچھ لگدے طلب کن گرا ہی فتنہ شک شبہ دل کہے

وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ

تے واسطے دھونڈتے مراد اوسدی سے تے تھیں جاہذا مراد اوسدی نول سوا اللہ تعالیٰ

دبرائے طلب مراد آن نمید اند مراد آن را لک خدا سے تعالیٰ

تے طلب کرن متشابہ دی تفسیر مراد مسائی

وچہ جمع بخاری ہوو معالمانے کنوں دانت

فرکیا بے دیکھیں انہاں جو متشابہ بنی چھو لگے

فتنے کنوں مراد فرک یا شک شبہ جو یادوں

وَالرَّاخُونَ فِي الْعَالَمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

تے انہ جو محکم قدم میں چہ علم سے کنند میں ایمان نہاں اسان ناں اسدہ برکات یوں بے دی دیوں ہے

و ثابت قدان در علم کویند ایمان آوردیم مابں متشابہ بنیکہ از نزدیک پروردگار ما است

جہناں محکم قدم علم وچا گھن اسیں ایمان میا سے

حکم ابر عمل کرن متشابہ بنی کچھ ان

وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولَ الْأَلْبَابِ بَنَّا قُلُوبَنَا لَعَلَّاهُمْ يَنصِتُوا

تے نہیں نصیحت کردی مگر اہل صلب عظام اور سبائے نلو کی کرداں سلائیوں کو چہ تھیں جمہایت کیوں اسانوں

نویسندہ پزیریشہ نہ کردہ نوندان اردو کویندای معد کارا کی کن دہائی را العبد لکھ راہ نمودی ہمارا

Handwritten notes at the bottom of the page, including 'وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولَ الْأَلْبَابِ' and other marginalia.

Extensive handwritten marginalia on the left side of the page, including a large 'الحمد' (Alhamdulillah) and various religious and scholarly notes.

اشرفی قیوس
قون المام احمد بن ابوالحسین
طبع درایت کتب
۷

بغیاضی ۲۶۶

والا يكون في العلم القوي

کتاب فی الفہم فی التفسیر

تے مال قرآن نہیں نصیحت کر بے عقائد والے

نہیں آکھیں ایسا نہیں دین جان خود راہ دیکھا ہے

وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

نے دیہ سالوں پا پس اپنے بھائی رحمت تحقیق توں میں دینے والا

و عطا کن مارا از نزد خود رحمت الهیه قومی عطا کننده

تحقیق توں دیون والا عاخر خلقت ماری
 جو بہر کہ چہ فیض رب سے غیر قبول کھائے
 یا رب ثابت کر دل ساوے ابروین و دھیرے
 اس فیرن واول سید پھو دہا کرن قرار نہیاوے

فہریدہ توں ساتواں نے پاسوں میں لکھا ہے
 ہر مسلمان واپان لکھیں گے جو نبی بناوے
 جنہوں جانتے ثابت رکھے جنہوں جانتے قیامت
 مگر اسی میں جو پڑھتا ہو حضرت فرماوے

وَيَا أَيُّهَا الْجَامِعُ النَّاسُ لِيُؤْمَرْ كَيْفَ فِيهِ إِنْ أَلَّهِ لَا يَخْلِفُ لِيَعْلَمَ

سید محمد تقی اول کشته اگر نویا آرد میان ما پس واسطی اسدند و جنبش که چه است تحقیق انیس ظرافت و او

ویرودگار را بدو نوی جماعتی مردمان را آفرید که نیستیم که در آن البتہ خدا غافل نمیکن و عدد را

حقیقۃ نہیں کہ جو خلاف جو وعدہ رداسوئی
بھی محی السنۃ نبوی وچہ معالہم لکھے سر نہایا
یا اہل لفاق یا بدعت وائے باطل نہ رہے
اکتر سال شہرائی بدعت نیست نہی کریم
ایر ریاض و آل و ایلان خود صحن المدحین تباری
جبر و ح تے کلمۃ المداہن ہی حق عقیدے
لے بیٹا رب داجا تا اس تا ویوں صائی
چو حکم متشاہد ہر درجہ کلام ہمدانی
حکم ارجل کرن متشاہد نہ حیا دن
نہیں تا سجدہ خداوں سو نہیں صدق ایمان بیایان

باہمیکر کہہ لو کیا میں سچ چہن تنہا
 شاہ عبدالقادر مریض اندر قادی وجہ گیا یا
 پور لیاں والے لوک یہودی یا اوفج نصار
 یوں جی سے کہ یہودی الفوں لام تے میں
 اکلیاں سوتاں مژدہ شکر وہ چہن اے
 فوج نساریاں مذہب جگڑے نال نبیہ
 نہ کہ کیا پیغمبر انہاں کیا جویاں کانی
 سبب کہ کیتار د انہاں ایہ آیات اتاری
 و عقلان علما تو اسے کہ صدق دہاں کیا
 جے حکم نال موافق یا دن کرتا دیل تبادن

[illegible]

ان الذين كفروا لن يغني عنهم أموالهم ولا أولادهم من الله شيئا

تحقیق اود لوک جو کافر ہو کر نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

البتہ امانک کافر نہ ہو کر نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

تے ایہ لوک ادھی بن دفر خدا ہیں نہ نفع کرے انہاں لوں ال انہاں دی تے نہ اولاد انہاں دی اسد تھیں کہہ

[illegible]

کسی کی بدنی غصے ہو ورنہ رضا اجیسی

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

وہ لوگ جو کہیں میں رسالت تحقیق میں ایمان لیا ہے بس معاف کر سائیں گے۔ سادہ تو بچا سائیں گے البتہ

آنکه میگویی ای پروردگار ما البته ایمان آوردیم پس بیا مرز ما را گشایان باد که در ما را از عذاب آتش

مستقی اوہ جو آگےں یارب ہیں ایمان لیاے

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَبِيلِينَ وَالْمُتَّقِينَ الْمُسْتَعْفِينَ بِالْأَسْمَاءِ

میں کہیں وارنے سے بچاؤ والے فرما رہے ہیں خراج کرنے والے نے بخش منگوا لیا مال سحر و قدحان ہے

صبر کنندگان و رست گویندگان و فرمانبرداران و خراج کنندگان و آمرزش خواهانندگان و در سحر

جو صبر کر کے سچا دل وں بھی فرمان برداری
تے خرچ مال نیکی و دین گن بخشش وقت ساری

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَائِمُ بِالْقِسْطِ

گو اہی مئی ایسے جو نہیں کوئی ملایق بندگی و رسول اللہ کے فرشتیاں تھے صاحبان علم دیا یہ قائم ہونا اہل علم

گو ای داد خدا یعنی ظاهر کرد تا که نیست هیچ عبودیت جز او و گو ای داد و فرستگان و عالمان قائم بعد

رب آپ گواہی ہے جو اس بن چوراکہ : کوئی

سن شاه ولی سے کہیا جو جگر ڈال مال یہود لکھ کر
رب ایتھوں منروا کی کیا یاد دہر جو چھو تیک سپار

و اور عدوت رکھو گامیں پہیلیاں خبریں
کہہ اشہادت و دہم کہہ دہم کہہ دہم کہہ دہم

تدرا آیت وحی لیا احسن ان تم سنائی
اور ہم کو ایک سے ایس بیدار کئے

لا اله الا الله محمد رسول الله

والله اعلم بالصواب

فیت ہر صوفی بحر و غالب ہستوار کا رست الفہم و دین جہنم نرونگ خدا سلام ست

[illegible][illegible]

یہ فرما رہا تھا کہ میں کیا
اس کو جو میں نے فرمایا
میں یہ کہتا ہوں کہ میں نے
کہا تھا کہ میں نے

نہیں آد کوئی اس ناجیبوں غالب حکمت والا
 تھا وادیں پسند اسدوں ہر کسٹلام نرالا

وَاخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا بَيْنَهُمْ

تے نہیں اختلاف کیا انہاں کا جان محمد تے گو کتاب گزے کہے اسد و جو آیا انہاں نون علم اسلام کسری و ایں دیچ

و خندان بگردیدند و قبول اسلام علی کتاب مگر بعد از آنکه آید بایشان عالم از دس سرکشی در میان خود

نہ جھڑکتا اہل کتاب جو قوم ہوں نصاریٰ
انگراں کے علم آئے نہیں کارن حسد ہتیارے

یعنی صفت محمد والی پڑھ کر واپس پستیاں | کارن حد انکار نبوت کیتا انہاں خراباں

وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

تے جو کوئی کافر ہو یا نالائیاں اسے دیاں دیں یہیں تحقیق اشتاب حساب کرنے والا ہے

و هر که کافر باشد یا بتیما خدا پس البته زودتر حساب کننده است

تے جو کوئی کفر انکار کیا دے نال آیات الہی

فَارْكَعُوا رُكُوعًا اسْلُتْ وَخِيَّ اللَّهُ وَمِنْ السَّعْيِ ط

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

بے اگر کاره کشته با تو لب بگو بنقاد ساقیتم رو تو خود را مراد خدا هر که بی روی من کرد نیز

حضرت میرزا محمد جگر بن کبیر بن مسعود علیا

وَمَا لَكُمْ أَوْ تَكُونُ الْكُفَّاءُ أَلَمْ يَكُنْ أَسْلَمَ مِنْ

رسیدین از وادی بروج و انبارین

اسم الفقيه احمد

لے کر اس کے اسناد و رجوزے سے کہا ہے کہ اسے ان پر بھی یاد و جلا اسلام کیا ہے میں

و مگر کسانکه داده شدند کتاب بنیاد نگاران آری اسلام آوردند و بعد از اسلام آوردند تحقیق راه یا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وہ جو کہ اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے

وہ جو کہ اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے

تو اخل ات کریں وچہ دن وچہ دن اخل وچہ اتال	دن تے رات جو چو یہ ساعت وہ گھٹ ہوئے سال
وچہ اسون جیت برابرہ و نویں گھٹے ماراں ہاراں	بوہ وچہ دنہ نو گھٹے راتاں پندرہ تاراں
ہار اندہ دنہ پندرہ گھٹے رات نو گھٹے تیبو	ایہ قدرت نال ہر دیوہ گھٹ ہوون نیاں کیو

وَيُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُزِقُ مِنَ الثَّوَابِ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَحُجْرَةَ

تے باہر لیا میں نے میتوں مرد کو تھیں تے باہر لیا میں نے مردیوں زندہ تھیں تے روزی دنیا میں جنوں جاویں بحساب
ویروں نواری زندہ را از مرد ویروں می مردہ را از زندہ و روزی میری ہر کر اوہی بے شمار

توں باہر لیا میں نے مردہ مردوں زندہ لیا میں نے	تے روزی میں جنوں جاویں باجہ سب ہمہ پچاویں
مردیوں زندہ اندیوں پچہ منی تھیں کرے جیواں	تے زندیوں مردہ مرغول اندا منی حیوان انساناں
بجی نکالیں نیاں وچوں کافر فاسق باہر لیا دی	تے کافراں وچوں نیک پیر قدرت رب کھاوے

لَا تَخْذَ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُسْلِمِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ

نا پکڑن ہوسن کافراں نوں دوست سوا مسلماناں تے توجہ کوئی کرے گا ایہ کم
باید کہ نہیں نہ مسلمانان کافراں را دوست بخیر مومنان ہر کہ کند ایں کر را

فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ	پس نہیں امر تھیں وچہ کسے چیز دے
پس نیست از خدا در چیز	پس نیست از خدا در چیز

لَا تَخْذَ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُسْلِمِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ

اَلَا اِنْ تَتَّقُوا مِنْهُ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

مگر ایہ بچیا کرو انہاں تھیں بھیا کرنا تے ڈراندا ہے تانا توں امرات اپنی تہیں تے طرف اندر ہے فرجاتا
مگر انکہ دفع ہنراتاں کنید موعزہ ز کردن و میرے اندہ شمار خدا از خود و بسوی خلافت باز گشت

مگر ان ایہ جو در و انہاں تھیں اپنا آپ بجاؤ	مگر ان ایہ جو در و انہاں تھیں اپنا آپ بجاؤ
تے اندہ تاراں تھیاوے آپوں طرف خدا بجاؤ	تے اندہ تاراں تھیاوے آپوں طرف خدا بجاؤ

وہ جو کہ اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے

وہ جو کہ اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے
میں نے اپنے رب سے

قُلْ اِنْ تَخْشَوْنَ اِمَّا فِيْ صَدْرِكُمْ اَوْ تَبْدُوْهُ يَعْلَمُ اللّٰهُ

کہ جس کے چہرہ اور سینہ میں جو چیزیں لکھی ہیں وہ یا ظاہر ہو کر اس شخص کا اندازہ ہے اور اس کو اس نے

بگو اگر تمہارا گھبراہٹ یا شکر انگیزش پیدا نہ اور اصرار کے لئے

کہ جو تین چہرہ و سینوں جو تان و چہرہ لاندے

یا ظاہر ہو کر اور سب جاے ویریا رہتا نہ

وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

تہا اندازہ ہے وہ چیز جو وہ آسمانوں میں ہے جو کہ زمین میں ہے تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

وَمِيْدَانِ اَيْچہ در آسمان است و اچہ در زمین است بعد ازاں

تہا جانے جو کہ وہ آسمانوں میں جو چیزیں ہیں تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

يَوْمَ يَجْعَلُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّخْضَرًا وَّ مَّا كَانَتْ مِنْ سُوءٍ

جس دن ہر ایک شخص جو کہ کیا یا نیکی نہیں حاضر ہے جو کہ کتنا بدی نہیں

آن روز کہ یا بدیہر کس اچہ کردہ است از نیکی حاضر کردہ شدہ اچہ کردہ از بدی

يَوْمَ يَدْعٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّخْضَرًا وَّ مَّا كَانَتْ مِنْ سُوءٍ

نور و ان بنیہا و بدیہا و اچہ کردہ است از نیکی حاضر کردہ شدہ اچہ کردہ از بدی

جایم کہ جو ہر دو در میان است و میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

و دوست قرار دے کہ کاش میان میں جو میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

جایم کہ جو ہر دو در میان است و میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

قُلْ اِنْ تَحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاَتَّبِعُوْنِیْ يَحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ

کہ جس کے دوست ہو کہ تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

بگو اگر تمہارا دوست پیدا کرے خدا را پس میری انگیزش را دوست قرار دے خدا را و بدیہا و اچہ کردہ است از نیکی حاضر کردہ شدہ اچہ کردہ از بدی

تفسیر محمدی
در آسمان است و اچہ در زمین است بعد ازاں
تہا جانے جو کہ وہ آسمانوں میں جو چیزیں ہیں تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے
جس دن ہر ایک شخص جو کہ کیا یا نیکی نہیں حاضر ہے جو کہ کتنا بدی نہیں
آن روز کہ یا بدیہر کس اچہ کردہ است از نیکی حاضر کردہ شدہ اچہ کردہ از بدی
جایم کہ جو ہر دو در میان است و میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے
و دوست قرار دے کہ کاش میان میں جو میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے
جایم کہ جو ہر دو در میان است و میان آن میں جو چیزیں اور تہا اندازہ ہے اس پر ہر شے کی قدرت ہے

تو اے محمدؐ میں بتیں کہ جسے دوست پاک خدا و
 تعالیٰ بخشنے سے گناہ تادمی اللہ بخشنے سے

پس تاج ہودیہ دیست مکتوب تانوں
معم کرے بے ادھرک بندیان ہوں کر جو گناہ

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

نعمه فرمایند و ای که از آن سولای می بین چیکر منته فیرویس تحقیق آمدند دست کهد اکافراں لول

مخوف را نیز از ای تغییر هزارا پیغمبر را پس اگرند بگوید انیدید پس البته خدا دوست ندارد که افراس را

کہ فرما بنی ناری کہ ہوا اللہ ہمد ہے دی
بکٹ کہن ایہ آیت حق نصاریاں جہت وادہ بکراں
ہک کہن جو مسجد وچ حرام قریشی بت پوجیندے
انہاں کیا عبادت انہاں کہاں اسیر کارن جاتی
بس شہر طحبت لہدی کارن بیدی تابعداری
تہم رضی بے مرضی و ہرگز ناں قیاس جا پے
تراج رہیہ نوں قرۃ تابعداری آیا
جو دعویٰ کرے محبت ربی خیال ظلمانیہ دی

سے جو منہ فیرا اللہ دوست قرار کھے کفر پلیدی
 جس جو اسان عبادت عیسے کارن حب بابائی
 ہی کیا تیں دین غلیل فیجوں الٹ کر چکے
 ٹائپرے کرن اللہ کے سانوں تدا یہ آیت آمئی
 اس حقین حب الہی حاصل ہو رہنا غفاری
 جان نال ویتے نیال آپکھا توداں سنجاپے
 اس قاعدہ الہی ما جھولن محبت جھوٹھ لایا
 صاف قرآن جھوٹھا دے سٹھوں ہو دیہ نظر ہو

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَالْإِسْمَاعِيلَ عَلَى الْعَالَمِينَ

تحقیق اللہ چک لیا آدم سے نوح نوح سے ابراہیم ابراہیم سے موسیٰ موسیٰ سے عیسیٰ عیسیٰ سے نوح نوح سے ابراہیم ابراہیم سے موسیٰ موسیٰ سے عیسیٰ عیسیٰ سے

البتة خدا تعالی برگزیده آدم را و نوح را و کسان را بر ما همرا
و کسان عثمان را بر جمائیان

میکاہ جب لیا آدم درجہ نول پر جانے
 آل ذیل سے اسماعیل اسمان سے امر اسلی
 آل عمران ہارون سے موسیٰ ایہ عمران اکبر

بھی آل عیال خلیل امجدی آل انبویہ عمرائے
بنی محمد مغیسی امیہ بھی آل خلیلے
بھی مریم عیسیٰ آل عمران ایہ دودہ بہت چمکتے

دو ہاں سزا تھا راں صدیاں وہی محال لیا یا

امیر اسیم نے دس سال ہزار بتایا

[illegible][illegible]

ذَرِيَّةَ بَعْضِهِم مِّن بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

اولاد ہوئے بعض انہاں بعض بھیس سے اللہ سننے والا جاننے والا ہے

در حالیکہ اولاد بودند بعض ایشان پیدا شده از بعض و خدا شنوا داناست

میں اولاد ایک دو جو بھیس سے لے جانے

ذریعت اولاد ایسی ہو ردا باب پچھانے

إِذْ قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي

جب کہیا عورت عمران ہی نے کہ رب میرے تحقیق میں نذر کیا واسطے تیرے جو کچھ پیٹ میں ہے

انگاہ کہ گفت زن عمران سے پروردگار من البتہ من نذر کردم برائے تو آنچه در شکم من است

جب کہیا عورت عمران نے دی رب پر نذر میں کیا

نذر کیا من جو کچھ اندر شکم میرے ہے لیتا

مَحْرُورًا فَتَقَبَّلَ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

آزاد کر کے پس قبول کر میں بھیس تحقیق توں میں سننے والا جاننے والا

آزاد کردہ اپنے از خدمت والدین عافت و ہشتہ پس قبول کن از من البتہ توئی شنوا داناست

پس کہیں قبول عافیت میں تحقیق توں میں نذر کیا جس کا

یہ مانو کہ دی خصم سلماناں ایسا ساری

نذر کیا دی کردے آپ ذمہ انہاں تیس لیک

دینہ تے اس عبادت ربی بھول چیت نہ دھرو

حنہ حمل نذر کر بھی جمع جو بیٹا جاوے

جو من کیا کران تار ب اگے فرزند کیا پرنیالی

کہ آزاد میں خدمت انیسوں خادم تہ بنایا

اس عورت دانا حنہ تے قافوردی بیٹی آہی

وچاں است و سگور جو پو تیر آزاد کریندے

ساری عمر اوہ سہی رہند و خدمت سحر کرے

پر دھبی آزاد نہ کردا کوئی حیض نہاں لفل آوے

جاں بی بی پریم بیٹی جی حنہ ہوئی حیرانی

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ

پس جب بیٹیوں سنواں کیوں سے رب میرے البتہ میں جنی ایسی ہی تے اندر خوب جاننے والا ہے نال اس چیز دوز جو جنی اوہ

پس چون بزد دختر گفت او پروردگار من البتہ زادم این دختر و خدا داناست ناپنجوے بزد

ذریعت یعنی بعض اولاد بعض بھیس سے لے جانے
عورت عمران نے کہا کہ میں نے نذر کیا ہے تو کو جو کچھ میرے پیٹ میں ہے
تو نے قبول فرمایا اور فرمایا کہ تیرا بچہ آزاد ہو جائے گا
اور عورت عمران نے کہا کہ میں نے نذر کیا ہے تو کو جو کچھ میرے پیٹ میں ہے
تو نے قبول فرمایا اور فرمایا کہ تیرا بچہ آزاد ہو جائے گا
اور عورت عمران نے کہا کہ میں نے نذر کیا ہے تو کو جو کچھ میرے پیٹ میں ہے
تو نے قبول فرمایا اور فرمایا کہ تیرا بچہ آزاد ہو جائے گا

وليس الذكر كالأنتى

کے نہیں فرما کر مادیات سے

و نیست فرزند نرمانند دختر

جہاں مٹی جیتی تہا اکھبوسن یارب میں ایٹھی جائی

تے اس خوب جائے جو جنیسوس ہر دن ایک اور گاہی

وَأَن تَسُبُّهُمْ فَمَنْ يَنْبَغِي وَإِن يَأْمُرْ بِكَ فَدُرِّتْهُم مِّنَ السَّبِيلِ وَالْحِجْمُ

والبسین نام کردم و در مرقم و البسین در پناه تو میگیرم آن را و اولاد آن را از شیطان رانده شده

تہ شیکر میں نام رکھیا اس میں تم تہ پناہ میں جاؤ
 ان شیلان جو شیا و ہر دانا رشتہ اب چلایا

اسنوں کے اولاد اوسدی فن رکھیں نت پناہیں
 مریم معنی عابد خادوم وہیہ عالم لیا یا

فَقَبِّلْهَا رُبَّمَا يَقْبُولُ حَسَنٌ وَابْتِهَانِيَا تَحْسَنًا وَكَفَلَهَا زَكْرِيَّا ط

یہ قبول کیا اسنوں یہاں سے کہنے کو تھا کہ ہمارے پاس تو کچھ نہیں ہے۔

پس شیوہ اختیار کیں و مال قبول سوہنے دے
 زکریا دیو گھر ہاں اسدی نام ایشع ایہاں

سن چہ معاملہ کر گیا جو جہاں فریم اس جہاں
اولاد ہارون نبی دی عالم ڈوے اوس زمانے

پایس تنہا نہ تھی مریم قول کیا ایہ تندرست ہوا
نرگس پایس سببتیں اولے میں گھر اسدی ماسی

دو چوکس جو باسی تھیں فر بہتر ماؤں ایامی
 اکثر شخص اہ آہے رگے اپر نہر سد ہائے
 کنے پاوں تے فر عدا لن اور ک بات ٹھرائی
 جو ہر یک قلم لیا ی اپنی اندر نہر دگائے

چندی فلم نہ کرے نہ بڑے چلی ہے وہ چہ پانی
سوئی پروش مریم کسی ایسے گل سبحناں بجانی

این مجرای آب در دهان
کلیه و در اعصاب
آب و در اعصاب

يُكْرِهُ اَفْنِي لِيْكَ وَسَجْدِي اَرْكَبِيْ مَعَ الزَّارِكِيْنَ

اے مریم فرمانبرداری کن پروردگار خود را و سجدہ کن در رکوع کن رکوع کرنا و ایستادن

اے مریم فرمانبرداری کن پروردگار خود را و سجدہ کن در رکوع کن بارکوع کنندگان

اے سجدہ ہو رکوع نماز اے سجدہ یار الیامیں
ایہ دو معنی آتھے لگد و سجدہ نمازی
پیراں پر سوچ پئی کدی ت بھی جاری تھیں

اے مریم فرمانبرداری کن پروردگار خود را و سجدہ کن در رکوع کن بارکوع کنندگان

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نَحْيِيْكَ اَلَيْكَ وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ

ایہ خبر ان غیب سے ہے وحی کہ یہاں سنوں طرف تیری باتیں آتا تو ان میں سے جو کہے گا ان میں
ایہ خبر ان غیب سے ہے وحی کہ یہاں سنوں طرف تیری باتیں آتا تو ان میں سے جو کہے گا ان میں

ایہ خبر ان غیب سے ہے وحی کہ یہاں سنوں طرف تیری باتیں آتا تو ان میں سے جو کہے گا ان میں

ایہ خبر ان غیب سے ہے وحی کہ یہاں سنوں طرف تیری باتیں آتا تو ان میں سے جو کہے گا ان میں

اَيُّهَا يَكْفُلُ مَرْكَبُكَ وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ

جو کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے نا آتا توں یا آتا توں جو کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے

تا کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے نا آتا توں یا آتا توں جو کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے

تا کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے نا آتا توں یا آتا توں جو کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے

تا کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے نا آتا توں یا آتا توں جو کہہ گا کہ ساری کہ مریم دی تے

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اِلٰهَ يَبْتَخِرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اَسْمٰى الْمَسِيْحِ

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

جب وقت کیا فرشتیاں تے اے مریم تحقیق اے خوشخبری دینا ہے تینوں نال کہنے کے اپنی طرف

عِيسَىٰ بْنِ مَرْيَمَ وَجِجَهَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

عیسے بیٹا مریم دے رو در وچ دنیا تے آخرت دے نزدیک کیتیاں ہو یاں درگاہ دیال تھیں
عیسے پسر مریم دے با آبر و در دنیا و آخرت و از مقربان حق باشد

عِيسَىٰ بْنِ مَرْيَمَ دَاآبِرُودَ لِنِغْرَتٍ دَالَا

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ كَهَذَا وَمِنَ الصَّالِحِينَ

تے کلام کرے گانال لوکان دے وچ بچھوڑے دے تے وقت پیری دے نزدیک کال تھیں ہو دے گا
و سخن گوید بامردمان در گهواره و وقت پیری و از صالحان باشد

تے گانال لوکان نال کہ لسی وچ بچھوڑی کیم
تے وقت نبوت قوت گانال تے نیکان تھیں
کمال کھوت عمر دے موتی دال سیاہ کیم بے
ای قصہ سار افکار موسی وچ پیرت مریم گے

قَالَتْ رَبِّ انِّي يَكُونُ لِي كَذَلِكُ الَّذِي سَمِعْتُ لَيْسَ بِشَيْءٍ كَذَلِكَ اللَّهُ
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ

کیا ہے رب میرے کیونکر ہو دے گا کسے میرے فرزند سے نہیں تھلا یا بیٹوں آدمی نے فرمایا
یہی طرح کہ ہے اور جو کہ چاہندا ہے

اَنْتَ اَرْبُّ السَّمَاءِ وَارْضٍ فَكُنْ لِي بِمِثْلِ الَّذِي سَمِعْتُ لَيْسَ بِشَيْءٍ كَذَلِكَ اللَّهُ
کیا یا رب گویں ہوں بیٹوں کی پس تہمہ مرند لایا
فرمایا ای بیٹوں بآپادے چاہو جس او پایا

اِذَا قَضَيْتُمْ مَرَاتِمَا يَقُولُ لَكُنْ كُنْ

جس وقت مقدر کر دے کسی کہنوں پس و اھن سے نہیں چھ کہند ہوں بیٹوں چھاپن ہو جاندا ہے
وچوں ہمزہ نہ کار کے پس حنا زین نسبت کہے گوید اور انٹوں پس سے شود

عَبْدُكُمْ ارَادَهُ كَيْسَ كَيْسٍ هُوَ جَابِلٌ هُوَ جَابِلٌ

جوین با سباب او پایا و چاہے بی سباب اپارو

وہی کہنوں کی گھسیا ہے از حق
و اسے بیٹوں با سباب استعداد
نہاں بہت نڈان کی سچا ہو
و ہمزہ نہ کار کے پس تہمہ مرند لایا
فرمایا ای بیٹوں بآپادے چاہو جس او پایا
جوین با سباب او پایا و چاہے بی سباب اپارو

ويعلمه الكتب والحكمة والتوراة والإنجيل

تے سکھاویگا اوسنوں لکھنا تے سمجھ دینی تے توریت تے انجیل

بیاموزد اور کتاب و دانش و توریت و انجیل

تے رب سکھا دی اُسنوں لکھنا دینی علم پڑاویگا | ہو توریت انجیل کتابیاں سہوں سکھاویگا

وَرَسُولًا إِلَىٰ تَبِيٍّ إِسْرَآئِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ

تے کریگا اوسنوں رسول عرف تہی اسرائیل دی جو میں جتھن آیا ہوں تہہ ایمان لائی تہہ تبارک تمہیں

وگرداند اور اسپغیر یسوی نبی اسرائیل بایں دعوی کہ البتہ آوردہ ام پیش نشانہ از پروردگار شما

تے کرے پیغمبر اسرائیلیاں طرف ناجا فرماویگا | میں مایا یا جیک تبارک تبارک بھیجے حجرہ اکبرہ

أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ نَفْسًا فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ

ایہ جو ناداں میں واسطے ساز دو چکر تھیں و انگ صورت بنیگی و فرہونگان چہ اوسک ہو جاویں پیکم نال علم اندوی

انکہ میاں ہم برائے شما از گل تا نہ شکل پرندہ پس دم بہر دم دروے پس میاں شد پرندہ بہر حکم خدا

میں شیک تبارکے کارن گل نہیں صورت کراں پڑگا | فرمیکراں اس دھڑھکیو پیکم رنجی نال ان دی

شبیرگی شکل بناویگا دیکھن لوگا اوداویگا | جان نظر کراں میں غائب ہووے دگ پوری جاوے

وَأَنزِلُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَاجْعَلِ الْوَقْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ

تے جبیکا کرنا یاں انہے جاندر و تے کوڑھے نوں تے جو اناہیں ویا متول نال حکم اندوی

وہ میاں ہم کور مادر زاد را ابرص او زندہ میسکنم | مر دگاں ابہ حکم خدا

تے زندہ کراں میں انہیں حکم خدا تیں نال عیار | جس جہن فوت آپ آون اودہ نیکیں تا عیسی جاوے

کرے حاج اہ مال دعا دیکھے اپر شرط ایما تے | جان صحت پاویں میں موجود و نکلیا نبوی دانی

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like 'وہ میاں ہم کور مادر زاد را ابرص او زندہ میسکنم' and 'مر دگاں ابہ حکم خدا'.

Handwritten notes at the bottom of the page, including 'ان شاء اللہ تعالیٰ' and other religious expressions.

[illegible]

یہی روح ہمارا ہے کہ یہ عین موت ہے چار جہات
 پر کئی بیٹی عاشقہ دی اہل ہندو رہے تھے
 چوتھا پنج نبی دیشاس نام اس نام ایوانی
 وجہ اس نامے والے چھٹے کیونکہ چھٹے تھے
 فریے اکھیاں اس اکھیاں یعنی دکھ آؤ
 طبر رواج تہا نہ غالب جہا بہت طبعیاں
 تے موسیٰ قنہ رواج سحر اس معجزہ بھی اس جنوں
 معجزہ اس قرآن جو عاجز کل بلاغت والے

وَأَيُّكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ كَمَا تَدْعُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

تغیر نیان مال اسیر دزدی جو کجا کہ ہو تجو ذخیر رکھ دیو وہ کجا ان میں یاد دیکھتین وہ اسد البتہ نشانی ہو دیکھتین
 ذخیرہ میں تم تھارے باغی میخوریو داکہ ذخیرہ کسید و خانہ خود البتہ دریاں کارکن نیست شمار اگر باد کیند گانید
 تے خبر کراں تشار جوتیں کہا و چر گھوہ کھ دے
 اوہ دے تخمین جراتیں کہا دایم حودینہ نول کہا دے
 سو وہ نشانی ٹیکانوں جوتیں باور کردے
 ہم حورات آگاہوں گھیا سم کجا انہاں تیا دے

وَمُصَدِّقًا لِّأَيِّنْ بِيَدِي مِنَ التَّوْرَةِ وَإِجْلًا لَّكُمْ بِبَعْضِ الَّذِي جَاءَكُمْ عَلَيْكُمْ

[illegible]

وَبَشِّرِكُمْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَأَطِيعُوا

پس ڈرو اللہ تین میرا کھیا منوں با اخلو	تے لیا میں تان میں ایہ معجزہ رب تبارک و تعالیٰ
ان الله يبدى ذرئته فاعبدوه هذا صراط مستقیم	
الذی خلق اللہ تعالیٰ اب میرا تے رب تبارک و تعالیٰ ہے پس بندگی کرو اس دی ایہ راہ سدا ہے	
الذی خلق اللہ تعالیٰ پروردگار من است و پروردگار شماست پس پرستش او کنید این است راہ راست	
<p>پس کرو عبادت سدا ہی ایہ راہ سدا ہجرت الہی</p> <p>جان عیسیٰ و ڈا ہو یا تا بھیجا طرف بنی اسرائیلی</p> <p>عیسیٰ نون سن بر کم وطنوں باہر کڈھ سدا ہائے</p> <p>ہکس مرد احسان مروت کر کے اپنے سنگ لائے</p> <p>مریم زن اس دی یقین بھیجا اس احوال سنایا</p> <p>ہر ہک تقیوں اوہ کھانا لیندا اپنا بھی لشکر دا</p> <p>جو کوئی سستی کرے نہ دیوے دے غلام تھیں</p> <p>مریم کھیا جو ناعم کر ہو دیسی رب سنا میں</p> <p>عیسے کھیا جو کراں تا موسیٰ اور کس سر بلایش</p> <p>عیسے کھیا جو مٹے دیگاں پانی تھیں بھجائی</p> <p>تے دیگاں گوشت شوبا ہو یا بھیجا مرد غلاموں</p> <p>پچھو بس ایہ توں کتھوں اندا عجیب شراب عریبا</p> <p>جسک مقبول دعا کیتی رب پانیوں خمر بنایا</p> <p>مر گیا ہک دھا کر اللہ زندہ کرے آشکارا</p> <p>حاکم آکھیا خوف نہیں کر زندہ بیٹا میرا</p> <p>تے تمھیا رٹن سدا تھے شرف و شہادت</p> <p>اس بیٹا مویا اوہ مرن چلیا اسان جبار رب گویا</p> <p>زیر عیسے اوتھوں تھکے پٹے سدا اوہیہ</p>	<p>خاتون اللہ اب میرا تے رب تبارک و تعالیٰ ہے اوہ تعالیٰ</p> <p>ایتھوں نیک بیان بشارت جو مریم نون آلی</p> <p>تا دین اپنے دل سدا عیسے سب انگاریاے</p> <p>فرماں تیر بل میر کریدے ہک شہر وچ آئے</p> <p>ہک دن ہو غمناک ہو یا اوہ مریم حال سبایا</p> <p>جو اس شہر وچ حاکم ظالم بہت تختی کردا</p> <p>کھانا خوب تے خمر بھی لیندا واریاں نال اساتھیں</p> <p>اج داری سا دی ہے تے گھر وچ دولت و افزائش</p> <p>مریم آکھیا عیسے نون کرا بیتاں حق دعائیں</p> <p>مانو کھیا دعا کر جو اپناں کیتی سا دوناں چلیا</p> <p>اس بھریاں دعا کیتی فر عیسے ہو گئے مرث شراہوں</p> <p>جان حاکم کھانا کھا دا پیتا اوہ شراب بھیجا</p> <p>اس مرد بھانے کیتے اور ک دلیاں سچ بتایا</p> <p>تے عیسے نون سدا کھیا حاکم بیٹا میرا چار</p> <p>عیسے کھیا جے زندہ ہو یا تا موسیٰ شہر و میرا</p> <p>عیسے دعا کیتی اوہ جیو یا رعیت نظر جان آیا</p> <p>جو ساری عمر اس حاکم سا نون لٹیا ظلم کیا</p> <p>ہن بیٹا زندہ حاکم بنی ظلم کرے ہو جیسے</p>

لہذا فاعبدوا اللہ تعالیٰ با اخلو
 اور وہ توں کر کے راہ سدا ہجرت الہی
 و عیسیٰ و ڈا ہو یا تا بھیجا طرف بنی اسرائیلی
 عیسیٰ نون سن بر کم وطنوں باہر کڈھ سدا ہائے
 ہکس مرد احسان مروت کر کے اپنے سنگ لائے
 مریم زن اس دی یقین بھیجا اس احوال سنایا
 ہر ہک تقیوں اوہ کھانا لیندا اپنا بھی لشکر دا
 جو کوئی سستی کرے نہ دیوے دے غلام تھیں
 مریم کھیا جو ناعم کر ہو دیسی رب سنا میں
 عیسے کھیا جو کراں تا موسیٰ اور کس سر بلایش
 عیسے کھیا جو مٹے دیگاں پانی تھیں بھجائی
 تے دیگاں گوشت شوبا ہو یا بھیجا مرد غلاموں
 پچھو بس ایہ توں کتھوں اندا عجیب شراب عریبا
 جسک مقبول دعا کیتی رب پانیوں خمر بنایا
 مر گیا ہک دھا کر اللہ زندہ کرے آشکارا
 حاکم آکھیا خوف نہیں کر زندہ بیٹا میرا
 تے تمھیا رٹن سدا تھے شرف و شہادت
 اس بیٹا مویا اوہ مرن چلیا اسان جبار رب گویا
 زیر عیسے اوتھوں تھکے پٹے سدا اوہیہ

یار سب ڈیو جو توں بھجیا بنیاں دلوں ساہاں

تے تاج ہے بنیہ پس لکھ سافن نال کہاں

وَمَكْرًا وَمَكْرًا أَلَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا

تے بخواسی کیتی انہاں تے بخواسی کیتی اللہ نے تے اللہ بہتر بچو اہاں ہے

وہ بد سنگائی گردن کا فراں و بد خواہی گرد خدا و خدا قوی ترست از ہمہ بد خواہاں

بد خواہی انہاں یہوداں کیتی جسے قبل ارادہ
 جد باہر گھر قتل یہود نکالیا مریم عیسیٰ تائیں
 دعوت دین انہاں قتل کیتی سچا دین الہی
 بندیاں کر فریب تے تھکی تہ سیراں بد خواہی
 ایہ وہی عالم ابن عباسوں کھلی کر کردایت
 انہاں اٹھیا آجیجاد و گربھی بیٹا جاد و گردا
 تنہاں عیسیٰ عاتے لعنت کیتی خوک ہو وادہ ساگر
 تان قتل عیسیٰ دی گل یکائی رمل سہ بیڈواں
 تاجیز رمل حلیار بے لگیا عیسے وہ چو بارہی
 سردار تہ ناند و طیطیا نوس نوں کیتا حکم ز بانوں
 جاں چڑھ کے ڈٹھس و چو بارہی عیسیٰ نظر آیا
 انہاں قتل عیسے و سہنوں کشا سولی فیڑ پٹایا
 اس جھلی کیتی تہا عیسیٰ داتس و نہر یہوداں
 جس گھر اند عیسے آہا گھن یہوداں لیا یا
 کہ گھن جو عیسیٰ یاراں تائیں گھیا تہا تھیں کوئی
 کہ مرد قبو لیا گھتا سوئی عیسے رب بچایا
 اس کھاون بیون ہی نہایت نال فرشتیاں ڈیو
 کہ عورت گھلی پچے دعاؤں مریم نال وادہ آئی

تے بدلہ مکر دتار ب او نہاں رب لکھ زیادہ
 نال حواریاں لیکر عیسے آیا فیر او تھایں
 انہاں رمل قتل ارادہ کیتا مکر ایہا بد خواہی
 رب داکر جو مہلت دی کے بدلہ لوے تہا ہی
 جو حضرت عیسیٰ آیا پاس یہوداں بہک جماعت
 بھی نہانی بیٹا زانیہ داسن عیسیٰ غصہ کردا
 جاں ایہ سردار انہاں ڈی ڈٹھا دیا کرے وادہ ساگر
 تس قتل کرن نوں ہو یا روانہ ٹولہ وادہ مردوہاں
 اس حجت اندر کہ سوری او تھوں مل اسمان سہاگر
 جو چڑھے چو بارہی قتل کریں عیسیٰ نوں مارین جانوں
 شکل شہادت عیسیٰ رب طیطیا نوس بنایا
 کہ گھن جو مرد حواریاں تھیں کہ سولی مار دیوایا
 تریدہ دم انہاں تھیں رشوت لیتی سنگ لیا مردوہاں
 عیسے گیا اسمان تے او ہوشہوں مار گویا
 میری شکل قبولے کتے یے شہادت سوئی
 عیسے نوں پردے اند نور پوشاک پہنایا
 عرش ادا کے پاس نے مینے ملک اسمانی لڈے
 سولی پاس لی فرودون وادہ عورت سن مائی

تفسیر مجری
 و مکرًا و مکرًا اللہ اللہ خیر للذین کفروا
 تے بخواسی کیتی انہاں تے بخواسی کیتی اللہ نے تے اللہ بہتر بچو اہاں ہے
 وہ بد سنگائی گردن کا فراں و بد خواہی گرد خدا و خدا قوی ترست از ہمہ بد خواہاں
 بد خواہی انہاں یہوداں کیتی جسے قبل ارادہ
 جد باہر گھر قتل یہود نکالیا مریم عیسیٰ تائیں
 دعوت دین انہاں قتل کیتی سچا دین الہی
 بندیاں کر فریب تے تھکی تہ سیراں بد خواہی
 ایہ وہی عالم ابن عباسوں کھلی کر کردایت
 انہاں اٹھیا آجیجاد و گربھی بیٹا جاد و گردا
 تنہاں عیسیٰ عاتے لعنت کیتی خوک ہو وادہ ساگر
 تان قتل عیسیٰ دی گل یکائی رمل سہ بیڈواں
 تاجیز رمل حلیار بے لگیا عیسے وہ چو بارہی
 سردار تہ ناند و طیطیا نوس نوں کیتا حکم ز بانوں
 جاں چڑھ کے ڈٹھس و چو بارہی عیسیٰ نظر آیا
 انہاں قتل عیسے و سہنوں کشا سولی فیڑ پٹایا
 اس جھلی کیتی تہا عیسیٰ داتس و نہر یہوداں
 جس گھر اند عیسے آہا گھن یہوداں لیا یا
 کہ گھن جو عیسیٰ یاراں تائیں گھیا تہا تھیں کوئی
 کہ مرد قبو لیا گھتا سوئی عیسے رب بچایا
 اس کھاون بیون ہی نہایت نال فرشتیاں ڈیو
 کہ عورت گھلی پچے دعاؤں مریم نال وادہ آئی
 تے بدلہ مکر دتار ب او نہاں رب لکھ زیادہ
 نال حواریاں لیکر عیسے آیا فیر او تھایں
 انہاں رمل قتل ارادہ کیتا مکر ایہا بد خواہی
 رب داکر جو مہلت دی کے بدلہ لوے تہا ہی
 جو حضرت عیسیٰ آیا پاس یہوداں بہک جماعت
 بھی نہانی بیٹا زانیہ داسن عیسیٰ غصہ کردا
 جاں ایہ سردار انہاں ڈی ڈٹھا دیا کرے وادہ ساگر
 تس قتل کرن نوں ہو یا روانہ ٹولہ وادہ مردوہاں
 اس حجت اندر کہ سوری او تھوں مل اسمان سہاگر
 جو چڑھے چو بارہی قتل کریں عیسیٰ نوں مارین جانوں
 شکل شہادت عیسیٰ رب طیطیا نوس بنایا
 کہ گھن جو مرد حواریاں تھیں کہ سولی مار دیوایا
 تریدہ دم انہاں تھیں رشوت لیتی سنگ لیا مردوہاں
 عیسے گیا اسمان تے او ہوشہوں مار گویا
 میری شکل قبولے کتے یے شہادت سوئی
 عیسے نوں پردے اند نور پوشاک پہنایا
 عرش ادا کے پاس نے مینے ملک اسمانی لڈے
 سولی پاس لی فرودون وادہ عورت سن مائی

ایہا بعدار محمد است یا اودہ قوم نصارے	انہاں ریاست دائم خوار ہو ہمیش ہتیارے
---------------------------------------	--------------------------------------

ثُمَّ اِلَىٰ رَجْعِكُمْ ۖ فَاحْكُم بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

طرف میری ہر رجوع تہا ایں حکم کرنا گاہیں در میان تہاں وچہ اس چیز جو آپوستیں ہجہ اسد جھگڑا کہ

بازہ سو کیسے باز گشت تہاں کہیں میان شہادہ آنچہ دروے اختلاف سیکردید

فرم میری طرف رجوع تہاں روز قیامت والے	فر حکم کر ایں وجہ تہاں چھوستان جھگڑا
---------------------------------------	--------------------------------------

فَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاَعِزُّهُمْ عَلٰٓى اَشْدِّ يَدٰى فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّصِيرٍ

فر ایہ اودہ جو کافر ہو ایں اسیر عذاب کر ساں انہاں توں غلبہ سخت دہ دینا آخرت دوتے نہیں اسلئے انہاں کوئی مددگار

ہیں اہا انہا کہ کافر شدہ نہیں عذاب کہیں ایشاں از عذاب سخت دہ دینا آخرت وینست ایشاں ابیج یاری دہندہ

پس اودہ جو کافر ہوئے سو کر ساں سخت عذاب تہاں	وجہ دنیا ہو ر آخرت کوئی مددگار انہاں توں
--	--

دنیا وجہ عذاب قتل ہو ر جزیرہ قید خواری	وجہ آخرت سخت عذاب جہنم دائم موسن ناری
--	---------------------------------------

وَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ اٰجُورَهُمْ ۖ
اِنَّهُمْ لَا يُحِبُّوْنَ الظَّٰلِمِيْنَ

تے ایہ اودہ جو ایمان لیا تے عمل نیک کیا تے ہر لہو لہو لگا انہاں توں بلکہ انہاں تے انہیں دوست کھانا ظالم توں

دما گاہ نیکہ ایمان آہر دند وکر دھکار ہا نیک پس تمام وہاں نشان از دہائے ایشاں خدا دوست نیکداریہ ظالم توں

تے حمیرہ کوک ایمان لیا تے عمل نیک کماون	پس ہوا دوسری جزیرہاں ب رحمت ظالم یادون
---	--

ذٰلِكَ نَسْأُوْهُ عَلَیْكَ مِنَ الْاٰیٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِیْمِ

ایہ خبر پڑھدے ہاں اسیں اسنوں اپنیہرے آیتاں نہیں تے ذکر حکم تہیں

این سامے خوانیم ہر تو کہ آہتا و کتاب حکم ست

ایہا بعدار محمد است یا اودہ قوم نصارے
انہاں ریاست دائم خوار ہو ہمیش ہتیارے
ثُمَّ اِلَىٰ رَجْعِكُمْ ۖ فَاحْكُم بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ
طرف میری ہر رجوع تہاں روز قیامت والے
فر حکم کر ایں وجہ تہاں چھوستان جھگڑا
فرم میری طرف رجوع تہاں روز قیامت والے
فر حکم کر ایں وجہ تہاں چھوستان جھگڑا
فَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاَعِزُّهُمْ عَلٰٓى اَشْدِّ يَدٰى فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّصِيرٍ
فر ایہ اودہ جو کافر ہو ایں اسیر عذاب کر ساں انہاں توں غلبہ سخت دہ دینا آخرت دوتے نہیں اسلئے انہاں کوئی مددگار
ہیں اہا انہا کہ کافر شدہ نہیں عذاب کہیں ایشاں از عذاب سخت دہ دینا آخرت وینست ایشاں ابیج یاری دہندہ
پس اودہ جو کافر ہوئے سو کر ساں سخت عذاب تہاں
دنیا وجہ عذاب قتل ہو ر جزیرہ قید خواری
وجہ آخرت سخت عذاب جہنم دائم موسن ناری
وَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ اٰجُورَهُمْ ۖ
اِنَّهُمْ لَا يُحِبُّوْنَ الظَّٰلِمِيْنَ
تے ایہ اودہ جو ایمان لیا تے عمل نیک کیا تے ہر لہو لہو لگا انہاں توں بلکہ انہاں تے انہیں دوست کھانا ظالم توں
دما گاہ نیکہ ایمان آہر دند وکر دھکار ہا نیک پس تمام وہاں نشان از دہائے ایشاں خدا دوست نیکداریہ ظالم توں
تے حمیرہ کوک ایمان لیا تے عمل نیک کماون
پس ہوا دوسری جزیرہاں ب رحمت ظالم یادون
ذٰلِكَ نَسْأُوْهُ عَلَیْكَ مِنَ الْاٰیٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِیْمِ
ایہ خبر پڑھدے ہاں اسیں اسنوں اپنیہرے آیتاں نہیں تے ذکر حکم تہیں
این سامے خوانیم ہر تو کہ آہتا و کتاب حکم ست

کتابی است که در آن آمده است که هر کس که این کتاب را بخواند...

ای خیران اسیرین صدور تیر بنی ساریا | آیتان ذکر حکیم قرآن یا بوح محفوظ سپاریا

ان مثل عیسی عند الله کمثل ام خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون

تجلی مثال عیسی در نزدیک اندر مثال آدمی که پدید آید از خاک و خاکی است و او را اسرار حق بر او می نماید

بے صفت عیسی در پس انبیا صفت جو آدم والی | یعنی عیسی نون پیو با جھول انبیا پاک او پایا
کتاب انضاریان مهر و نون نون صاحب سادو تائیش | حضرت کیا او بندار باد او سر خمیبر آما
او غصه هوس با جھول پیو تھیں مول انسان کمالی | جو با جھول پیو تھیں عیسی جیکر بیثار رب دانیال

الحق من ربک فلا تکن من الممتزین

ای سچ ہے رب تیرے سے تھیں پس نہ ہوشاک کر نیو ایان تھیں

این سخن بہت است از پروردگار تو پس بسیار اندیشک اندکگان

ای سچ ہے رب تیرے تھیں پس توں نکال و چونہ جائز | ایضا حکم نبی نون و حقیقت است تائیں

من خالک فی من بعد ما جاءکم العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا وابتنائکم

پس چونکہ جو حکم زمان تیرے و چنانکہ کج تھیں جو یا تیرے تائیں علم تھیں پس کہ آو بلا یا تیراں ساو یا نون تے پتران ساو یا نون

پس کہ جمال کند با تو در باب بی ابد از آنکہ آمد تو از علم پس بگو یا بد یا بخوانیم فرشتگان خود را و فرزندان ہمارا

پس جو حکم کے مال تیرے و چنانکہ عیسی علموں تھے | فرما کہ جو او بلا نیے بیے ساو و بھی اتان بچو

کتابی است که در آن آمده است که هر کس که این کتاب را بخواند...

تھیک ایک قصہ ہے جس میں اللہ باجہ آگاہ نہ کوئی
جان غلبہ قدرت حکمت و جہ کوئی اس برابر نہیں
تے تھیک ایک قصہ ہے غالب کی حکمت وال سوئی
تا وہ خدای تعالیٰ کی قدرت کیونکہ یہ کسی اسدی تائیں

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ

پس جبکہ منہ موڑیں تو تحقیق اللہ جاننے والا ہے نال فساد کرنے والیاں

پس اگر وہ بگردانند پس اللہ خدا داناست بہتہ کاراں

پس ایسے منہ فیروزینوں نے اسلام لیا دن
تا تھیک ایک قصہ ہے بے سفسد شرک فساد جو پاؤں

قُلْ إِنَّمَا أَلْهَيْتُكُمْ شَيْئًا بَعْضُهُمْ أَوْ بِشَيْءٍ آخَرَ وَلَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ عَنِ الْكُفْرِ يَكُنَّ مِنْكُمْ

کہا ہے صاحب کتاب دیو لو آد طرف سخن دی جو برابر ہے درمیان ساڈے تے درمیان ساڈے

بگولے اہل کتاب بیائید بسوئے سخن مسلم میان یا د میان شما

کہ توں اہل کتاب جو آد بات برابر تائیں
جو اسات تیاں چہ بات مسلم ہا کینوں تائیں

أَن لَّا تَقُولُوا إِلَّا اللَّهُ وَلَا تَشْرِكْ بِهِ شَيْئًا وَكَيِّنَ لِبَعْضِنَا

بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ

ایہ جو نعبادت کریں گرامنہی تازہ شرک کریے نال اسدی کہ جسے توں نے ناکری بعض ساڈ بعض توں سوا رب و دوست

کہ پرستش نہ کریں جو خدا و شریک سازیم باو چیز و را و نگہ بعض ازنا بعض دیگر یا پروردگار بخیر خدای تعالیٰ

جے اسیں تیں ہا کہ اللہ جہوں یو جائے نہ کریے
نا شرک لیا ہے کہ دو جو اس جہوں ب نہ پھرے

فَإِنْ تَوَلَّوْا أَفْقُولُوا الشَّهَدُ وَإِنَّا مُسْلِمُونَ

پس جبکہ منہ فیروزین آگھو تیں جو گواہ رہو نال اس بات دے جو اسیں مسلمان ہاں

پس اگر وہ بگردانند پس بگوئید کہ گواہ با شہید کہ ما مسلمانیم

پس جبکہ وہ منہ فیروزین فرستیں گھو اہل ایمانوں
جو بنو گواہ جو تھیک ہو اسیں مسلم دلون کا نول

جان فدیہ نبی بخراں مدینے آئے ہواں
اس ہمد و حق ادا جھگڑے نول دوں سدا

بسم اللہ الرحمن الرحیم

نصاریاں کیا نصاریٰ ہی وہ ہیں یا اس کے پیارے
 بنی کیا تئیں دوویں کوٹے مسلم اوہ حنیفا
 کیا ہیو محمد توں اساں رب اکہا یا جاہیں
 قول وہاں دی رو کیتے رب اہ آیات اناری
 سن مخرمی اندر عدی کنول جو بیٹا حاتم طائی
 جو انہاں عالم زاہد المر باجھوں رب بنائے
 اکھیاں بی حلال حرام جاں کردی چیز تسانوں
 فرض اطاعت نبی جو اوہ سب رب دا ہے فرمایا
 علما اولیا سلطان بھی حاکم جو ایہ کچہ فرماون
 جو رب ہی سے قول مخالف روانہ فرمانداری
 لا اقلی لا تعدی فی خصوصیتہ امیر مسلم وجہ بخاری
 فرمے حدیث صحیح بنی بھٹیں جے کسی کو من تائیں
 تے تنوی ابو حنیفہ مثلاً اوس خلاف ایہائی
 جو مذہب ابرجم نہ جایے ترک حدیث نہ کرے
 بھی دخل اندہ سبق ناں اسناد صحیح دو لیا یا
 جاں او خبر بنی بھٹیں اوہ سہر اکیں ابر دھریے
 تابعین بھٹیں ہر پوچھے ہیں اسوچہ سخن کہ ایں
 بھی در حصۃ العلماء اندر ایہ قول اماموں لیا یا
 جو قول میرے توں چھوڑ وناں حدیث بنی دہمائی
 بھی جہاں حدیث صحیح ملے پس مذہب میرا سوئی
 لیکن کے اصحاب امام بھی اسنوں پکڑیا ہو کہ
 جے کہ بھی اوہ حدیث نہ پکڑی ہوئی خلاف اچھا

[illegible]

وہ جس نے جو بل امان میں ہے اس میں ہر ایک کو

[illegible]

فربراہیم اندر کیوں جھگڑو کہو یہود نضاری

ایہ ذکر تو زنت خلیل اندر کوڑا جھگڑا سارا

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا

تے اے عباد ہے تے لتیں نہیں جانے نہیں سی ابراہیم یہودی تے نہ انصاری

وہ خدا سید اندر دشنامیں داند نہ بود ابراہیم یہود و نہ ترسا

تے اندہ جانے لتیں نہ بانوں جھوٹہ کہو بہتانی

نہیں سی ابراہیم یہودی نہیں سی ادہ نصرائی

وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

تے ایہ آہا حنیف مسلمان تے نہیں آہا مشرک کرنے والیاں تھیں

ولیکن بود حنیف مسلمان و نہ بود از مشرکان

ایہ آہا خاص حنیف اوہ مسلم خاص نیارا

تے ناہا مشرک کر میدیاں تھیں اوہ رب خاص چایا

حنیف جو سہ دنیاں تھیں فرکر دین اسلام قبولے

بھی ختنہ حج کرے قربانی مشرک نہ لیا دوسوے

إِنَّ أَوَّلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَآلِئِنَّ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ

تحقیق نزدیک تر آدمیاں سے نال ابراہیم دے اوہ میں جو تابع اس دے آہے تے ایہ نبی

البتہ نزدیک ترین مردمان ابراہیم آن کسان بودند کہ پیروی و کردند زبان ادوایں پیغمبر

سب لوکاں تھیں ابراہیم نوں اولی بہت پیارے

آہے لوگ جو تابع اس دے بھی ایہ نبی ہمارے

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

تے اوہ لوگ جو ایمان لیاے تے اندہ دوست مومناں داسے

وگناہ ایمان آوردہ اندو خدا کار ساز مومناں ست

تے خیمہ مومن امت احمد اوہ بھی اولی سارے

تے اندہ والی اہل ایمان سارے کم سوارے

سن وچہ معالم ابن عباسوں با اسناد لیا یا

بھی ابن شہابوں قصہ ہجرت جہنہ لکھ دیا یا

جو جعفر ابوطالب دے بیٹے بھائی شاہ علی دے

جسے پہمچے ہجرت کر کے مور بھی یار بنی دے

آیت شریف

اے اہل کتاب کیوں حق تعالیٰ باطل آپس میں ملاؤ
باطل اور جو آپ انہاں تحریفات کر بد لایا
تے چھپاؤں صفت محمدؐ وچہ توریت جو بانی

نے حق چھپا ہوا جان کہ اس کیوں تیس پردہ پاؤ
حق کلام ربانی اندر وچہ توریت ملایا
کارن جسد اورہ صفت نبیدی اہل کتاب چھپائی

وَقَالَتْ طَافَتْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْهُ الْبَذَىٰ عَلَىٰ الَّذِينَ آمَنُوا

تے آکھیا ہک گروہ نے اہل کتاب تنہا ایمان لیا و مال اس چیز نے جو اتاری گئی ہے اوپر انہاں مذہب جو ایمان لیا ہے

وگفتند گروہے از اہل کتاب بابک دیگر ایمان آرید یا بچہ فرد آورده شہر مسلماناں

تے کیا ہاں تو نے اہل کتابوں آپس میں شیطانتاں

ایمان آؤ اس نال جو اترا یا پر مسلماناں

وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا الْآخِرَةَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

اول دیندے تے کفر کرد آخر اس دیندے شاید اوہ ہرٹ جاوون

در اول روز و انکار کنید در آخر آں روز تا شاید کہ مسلمانان برگردند

اگلے پہر ایمان لیاؤ پچھلے پہر انکاری

سمجھن لو کہ جو اہل علم جد و یکہ مٹے اس نیوں

کچہ اس وچہ خلل سیایا اینہاں نامیں سچ یقینوں

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا بِالْإِسْلَامِ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهَدْيَ هَدَىٰ إِلَىٰ

تے باور نہ کرو مگر واسطے اسد جو پیروی کرنے میں بتاؤں دی کہ یا محمدؐ تحقیق ہدایت ہدایت اندری ہے

و منقاد و متوید مگر کے را کہ پیروی کنند دین شما را بگو یا محمدؐ البتہ ہدایت ہدایت کہ ہدایت حدت

تے دلوں یقین نہ کر ہو مگر جو تابع دین تمہاری

کہہ ٹھیک ایت رہد ایت جنہوں دیوتا

اِنْ يُّؤْتِيْ أَحَدٌ مِّثْلًا مَا أُوتِيْتُمْ اَوْ يَخُفِّضْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ

ای جو دتا جاوے کوئی مانند اس چیز دی جو دتے گئے ہو تیس یا یا جو جھگڑا کرے نشانوں پاس پ تسادیک

گفتند باور کنید ہر آنکہ دادہ شود کے مانند آنچه دادہ شدید شما یا اگر دے الزام ہند شمار از در پروردگار شما

در ان ہند و الد عالم ہند

چون دین دہد ایت

در ان ہند و الد عالم ہند

اور جو نون جو ایمان لیا ہے اس کیوں تیس پردہ پاؤ
حق کلام ربانی اندر وچہ توریت ملایا
کارن جسد اورہ صفت نبیدی اہل کتاب چھپائی
تے آکھیا ہک گروہ نے اہل کتاب تنہا ایمان لیا و مال اس چیز نے جو اتاری گئی ہے اوپر انہاں مذہب جو ایمان لیا ہے
وگفتند گروہے از اہل کتاب بابک دیگر ایمان آرید یا بچہ فرد آورده شہر مسلماناں
تے کیا ہاں تو نے اہل کتابوں آپس میں شیطانتاں
ایمان آؤ اس نال جو اترا یا پر مسلماناں
اول دیندے تے کفر کرد آخر اس دیندے شاید اوہ ہرٹ جاوون
در اول روز و انکار کنید در آخر آں روز تا شاید کہ مسلمانان برگردند
اگلے پہر ایمان لیاؤ پچھلے پہر انکاری
سمجھن لو کہ جو اہل علم جد و یکہ مٹے اس نیوں
کچہ اس وچہ خلل سیایا اینہاں نامیں سچ یقینوں
وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا بِالْإِسْلَامِ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهَدْيَ هَدَىٰ إِلَىٰ
تے باور نہ کرو مگر واسطے اسد جو پیروی کرنے میں بتاؤں دی کہ یا محمدؐ تحقیق ہدایت ہدایت اندری ہے
و منقاد و متوید مگر کے را کہ پیروی کنند دین شما را بگو یا محمدؐ البتہ ہدایت ہدایت کہ ہدایت حدت
تے دلوں یقین نہ کر ہو مگر جو تابع دین تمہاری
کہہ ٹھیک ایت رہد ایت جنہوں دیوتا
اِنْ يُّؤْتِيْ أَحَدٌ مِّثْلًا مَا أُوتِيْتُمْ اَوْ يَخُفِّضْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ
ای جو دتا جاوے کوئی مانند اس چیز دی جو دتے گئے ہو تیس یا یا جو جھگڑا کرے نشانوں پاس پ تسادیک
گفتند باور کنید ہر آنکہ دادہ شود کے مانند آنچه دادہ شدید شما یا اگر دے الزام ہند شمار از در پروردگار شما
در ان ہند و الد عالم ہند
چون دین دہد ایت
در ان ہند و الد عالم ہند

نہ کرو یقین جو تاجاؤے مثل تباؤے کوئی
یا یہ معنی لالہ میو ایمان نہ ظاہر کر ہو
تے جھگڑا کسی غالب ہو سی پارس خداسناریاں
نہ جو تاج دین تباؤے خفیہ انہاں تباؤ
جے انہاں سناؤ و دہسی قوت چھتری دین نبی
یا یہ معنی کہ ٹھیک ہدایت اے جو تاجاؤ
یعنی مکر و تئیں حسدوں نعمت اسان چاہو

یا جھگڑا کرن تانوں پارس تباؤے ربے سوئی
جو تانگیا قرآن نبوت احمد دل وچہ جہو
تور و دلیاں یقین تانوں کسی نہ دیو سارل
اہل فکر ہو اہل ایمان مول نہ گل سناؤ
کسی تباؤیلاں سداں لکھدا صاحب ظہری
کوئی شخص کتاب نبوت غالب محبت پاوے
سانوں ملی کتاب نبوت حسدوں مکر کیا ہو

قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

کہہ تحقیق فضل وچہ ہتھ اندر ہے دیند اہر فضل جنوں چاہے تو اسد فراخی والا جانے والا ہے

بگو یا محمد البتہ فضل بدست خداست میدہاں یا ہر کہ میخواستہ خدا فرخ نعمت اناست
کہہ تول ٹھیک فضل ہتھ رہد دیو جنوں چاہو

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

خاص کر دے مال رحمت اپنی دے جنوں چاہے تے اسد صاحب فضل و دودا ہے

خاص میسکند بر رحمت خود ہر کہ خواہد و خدا ایتعالے صاحب فضل بزرگ ست

رحمت خاص کرے جن چاہے فضل و دید اسان

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَامَنَّا بِقَضَائِ يَدِ اللَّهِ إِلَيْكَ

تے اہل کتاب تعمیر بعض او ہے جے امانت دار کریں سنوں مال خزانے دیو ادا کرے اوہ طرف تیری

و از اہل کتاب کسی بہت کہ اگر امین داری اور انجمن باز و دہد آزار تو

تے بعض اہل کتاب ایسے جہ انہاں یافت دیویں

عبداللہ بن سلام تے اسدی ساتھی رہا جیے

بہت خزانہ کریں ادا سیج مسداست لیویں
باراں سوار قیہ سوار تانواڑا سے ہے

یہ دو خطی عبارت اولیٰ میں
قرآن میں بیان کیے گئے ہیں کہ
کتاب جو دینداران پر ہے
جو ان کی قوت سے
دی ہو دے تو ان کی قوت سے
ان ہی کے ہاں رہے گا
یہ دو خطی عبارت
قرآن میں بیان کیے گئے ہیں
کہ جو دینداران پر ہے
جو ان کی قوت سے
دی ہو دے تو ان کی قوت سے
ان ہی کے ہاں رہے گا

[illegible]

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْكُمْ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ أُولَٰئِكَ أَخِلَافٌ لَهُمْ

تحقیق اوہ لوگ جو بدینہ میں مال و عداوت کے قتل میں ہیں تو قتل قتل ایگرہ نہیں حصہ و سطر اوہناں کے
البتہ کسی نیکو متاخذ جو حق پر جانے کہ نجد البتہ و بعض سوگند خان خورشید بہاؤ اللہ ان گروہ میں پھر نصیب الیہ
ٹھیک خبر خواہ و احسن بدلے قول قرار آتی

فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى عَلَيْهِمُ اللَّهُ وَأَمِيزُ الْيَوْمِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يَرْكَبُهُ

وہ آخری تہ تابلاویگا انہاں لوں اسیے نو یکھیکھا حرف انہاں دی بنہ قیامت تے پاک کر یگا انہاں لوں
آخری تہ، و عش نگویدیاں ایشاں ہندو لگا فکندہ سبوی ایشاں و قیامت و پاک نہ سازد ایشاں را

نہ حصہ و ہم قیامت نامتھان بکلام الاولیٰ نہ رحمت نظر تھان اولیٰ لکھنا انھان یاک بناوی

وَأَلْهَمَ عَذَابَ الْيَمِّ

تے کاروان ہمارے اب الیم جو دکھا لیا مال
ایصفت محمد جنہاں حبیبی حق تنہاں بدکار

یہاں کوٹریاں تھیں کہ مسلماناں حق کھاؤں
یا قسم کوٹری کر خیران دین سبے اس وجہ آون

وَأِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقَانِ يَخُفَيَاكَ أَلَمْ تَسْمَعْ بِالْكِتَابِ لِحُسْبَوِهِ مِنَ الْكِتَابِ

[illegible][illegible]

وَأَمَّا الْكِتَابُ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَأَهُمِّنْ عِنْدَ اللَّهِ

و غنیمت را که از آسمان سبک کرد و از نزد کمال خدا است و منت آن از نزد خداست

13

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

تے نہیں اوہ لفظ کتاب کنوں خود کو تحریف بنا | تے کہیں اوہ پاس اللہ دیوں سے اوہ اللہ کنوں آ

وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

تے بولدی ہیں اپر اللہ کے جھوٹھ تے اوہ جاندی ہیں + ویسگویند بر خدا تعالیٰ روع دانستہ

تے بولن جھوٹھ اللہ کے تے جان بچان یہودی | یاد دیوں توں ال یہود نصاریٰ ملت دہاں حودی

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالنَّبُوءَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ

نہیں واسطے کسی آدمی سے جو دیوں ہنوں اللہ کتاب تے علم پیغمبری فرکے اوہ واسطے لوکاندے

لَا تَنْبَغِي لَهُمْ أَنْ يُعْطُوا الْقُرْآنَ عِلْمَ وَمَعْنَاهُ لَا يَسْجُدُونَ لِلنَّاسِ

لا تے نہیں بندے لوں جو اس دیوں اللہ سایش | کتاب تے علم نبوت بھی فر آکھے لوکان تائیں

كُونُوا عِبَادًا لِلَّهِ فَإِنْ حُبِبْتُ إِلَيْكُمْ كُنْزًا وَإِنْ كُنْتُمْ لِرَبِّكُمْ

جو ہوو بندے واسطے میرے سوا اللہ کے ایسے کے جو ہوو اللہ واسے

كُنُوزًا فَإِنْ حُبِبْتُ إِلَيْكُمْ كُنْزًا وَإِنْ كُنْتُمْ لِرَبِّكُمْ

جو ہوو بندے میرے باجہ خدا تھیں ایسے آکھے | جو ہوو اللہ واسے مرشد خلقت نیکی سکھے

رَبِّكُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

نال اس سبب دی جو ہو تھیں پڑھانڈے کتاب تے نال اس سبب دی جو ہو تھیں پڑھدی

بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا

تے اس کارن جو پڑھو کتاب ہمیشہ شغل کہاؤ | جو پڑھن پڑھاؤن والے عالم ربانی بن جاؤ

بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا

بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا

تے کہیں اوہ پاس اللہ دیوں سے اوہ اللہ کنوں آ
یاد دیوں توں ال یہود نصاریٰ ملت دہاں حودی
نہیں واسطے کسی آدمی سے جو دیوں ہنوں اللہ کتاب تے علم پیغمبری فرکے اوہ واسطے لوکاندے
لا تے نہیں بندے لوں جو اس دیوں اللہ سایش
جو ہوو بندے واسطے میرے سوا اللہ کے ایسے کے جو ہوو اللہ واسے
جو ہوو بندے میرے باجہ خدا تھیں ایسے آکھے
نال اس سبب دی جو ہو تھیں پڑھانڈے کتاب تے نال اس سبب دی جو ہو تھیں پڑھدی
بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا
تے اس کارن جو پڑھو کتاب ہمیشہ شغل کہاؤ
جو پڑھن پڑھاؤن والے عالم ربانی بن جاؤ
بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا
بِسَبَبِ أَنْ تَضِلُّوا فِي الْكِتَابِ وَبِسَبَبِ أَنْ تَتَلَوْنَهَا

۲۰۸

لیکھو دی کہ اس مال کا مالک
شاہ جید القادر کیا
۸۰۰

شاہد بانی جو جاسطوں اودہ
کے تھماں جو جاسطوں اودہ

اوه کلمه کون کده نوکان بنی
ظن سلام بلاوس پد فزاده

فول پھولکان
شان آئی دیکھ راہ لوکان
تاون چو تاون
کوئٹہ

بسم الله الرحمن الرحيم

وَلَا يَأْمُرُكَ أَنْ تَتَّخِذَ الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَاءَ أَيَأْمُرُكَ
بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتَ مُسْلِمُونَ

تے نایہ جو امر کرے اس قانون کو بکڑ و مشتیاں لے کر پیغمبر انہوں نے اچھا امر کیا اس کو اس قانون مال کفر و کجی پیغمبر جو تیس مسلمان

وفاق نیست که بفرماید شماره که بگیرد و فرستگان او بنمیران اخدا با آفا فراید شماره بلغر بعد از آنکه مسداق باشد

بجلا کر کہ تال کفر اس بچے بد اسلام لیا
ہاں وہ تفسیر کبیر لکھیا اوہ بہتر کل مفت لالان
یہود غریبزاری عیسے پوجا کر دے واہی
جو باجہ خدا کے مول نہ پوچھو ٹر دیوے ہو کہ
ایہ آیت آئی نہ تو انہیں اے گل وانہ مینوں
جو مینوں میں سلام کہیندی جیوں آسوجہ پرنور
جو اٹھ باجہ مسجد جائز وحی ایہ آیت لیا با
جو عیسیٰ سانوں کیا جو مینوں ب بناؤ سارے
جو کے پیغمبر تائیں ایہ کم لائق مول نہ آیا
جاں یاراں سجد اون نگیا نہ تائی اوہ بتاؤ

نے حکم نہ کیے تے اس جو ملک اس بنیان رب بناؤ
شان کنزول اس آیت دیوچ بہت خلاف اقوالاں
جو حضرت بنی جاں منع کریند اپو جا غیر الہی
قریش مت فرشتیان پوچے بنی انہاتوں روکے
کافر سن توچا پس جو سیں رہنایے تینوں
تے مظهری اندر حسن کہوں کہتے چھیا پیغمبروں
جے حکم کردتاں سجدہ کرے یہ حضرت فرمایا
ضحا کہ امثال قول جو حضرت تائیں کہیں بضاری
یہ آیت تہ دوحی لبیا یا اللہ انہاں جھوٹھایا
وچ تفسیر جمال سیوطی اوتھئے قول لبیا و

میخادای هوسدارکاپه قول قوی بتادن

انتم مسلمون مخاطب اهل اسلام تبان

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الْبَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي مَعَكُمْ بِأَن تَكُونُوا مِنِّي قَوْمًا ذَاكِرِينَ
وَحِكْمَةً

تے جبروت یکثر یا اللہ کے عہد پیغمبر الہ البتہ اوہ جو دتا میں سناں فوں کتاب نے حکمت تھیں

و انگاه که گوید خدا تعالی بجان من غیر این که از این آدم برای پیغمبران آنچه دادم شمار از کتاب علم

الحقوق ليربها قول اقرار بها سنداً

سید علی بن ابی طالب علیه السلام

ان شاء اللہ تعالیٰ

Handwritten text in Arabic script, likely a library stamp or signature, located at the bottom of the page.

پس جو خدا دے اس عہدوں کے اس قراروں
پس یہ لوگ ہیں اودہ فاسق بدکاروں اور شرلوں
جو ہمہ تن ہیں اس عہدوں فرسی لسی نال کھال

أَفَغَيْرِ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ

بھلا فرسوا دین اللہ کی طلب کر دے میں تے واسطے اوسکے مطیع ہو یا جو کوئی وہ چہ آسمانان فری ہے
آیا اس کافران کج دین خدا میں طلبین و خدا را منقاد شدہ اند انانک در آسماننا اند

بھلا فرما یا سجدہ سے دینوں کو میں دین شریعت
تے اس لوں فرماندار ہوے جو وہ آسمان فرشتے

وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

تے زمین سے ہے خوشی یا ناخوشی تھیں تے طرف اوسدی فری جادوں گے

وزمین اند خوشی یا ناخوشی و بسوے او گردا میدہ شوند

تے جو کجہ و جہ زمین بھی خوشیوں یا بن خوشیوں سے
تے طرف اسید فیہ جادوں سبہ مخلوق بیچارے
خوشیوں فرمان از فرشتے مومن جن انسان
ایہ امر نہی سبہ خوشیوں من ہور قصار رحمان
بن خوشیوں تلواروں قہر و دیکھ خدا باں فروری
یا کن تکون مراد امر سبہ تابع اوس امر دے

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

کہہ ایمان نہ اسان نال اللہ کی تے اسپیچہ جو اتاری گئی اسپیچے تے اس چیز جو اتاری گئی او پر ابراہیم تے اسمعیل

کہو ایمان آوریم محمدؐ و آنچه فرود آورده شد بر ما
تے جو اتاریا ابراہیم تے اسمعیل پیار یا

وَأِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ

تے اسحاق تے یعقوب سے تے پوتریانہ سے تے نال ابن جنیز دے جو دنا گیا موسیٰ تے عیسیٰ

و اسحاق و یعقوب و بنیرکان دے و آنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ

و اسحاق و یعقوب و بنیرکان دے و آنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ

وہ نظری کہ کیا ہمہ تن ہوں
وہ ہے نال جن عقلت و تیروں اس
مسلوٹن مطوٹن ہوتے فادنگ ہم الفوت
لفظیہ یہ ہے تے تفہام انکلاویہ
یعنون ہستہ ایضون کفرانہ
سوا دین اللہ سے طلب کر دے
کہہ ایمان آوریم محمدؐ
و آنچه فرود آورده شد بر ما
تے جو اتاریا ابراہیم تے اسمعیل
پیار یا
و اسحاق و یعقوب و بنیرکان
دے و آنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الصَّالُونَ

تے اوہ لوگ ادھی گمراہ میں
وَأَن گروہ ایشانند گمراہاں

تے ادھی میں گمراہ جو نال تو زینت ایمان لیاے
یاد و عین ٹول ہیود نصاریٰ پر صبر و صفت بند
فرزادہ ہوئے کفر و جہادہ بُریایاں کرن لڑایا

فریسیہ ہورا انجیلوں منکر کفر قرآن و دہائے
مومن آہے جاں فر دٹھا منکر کرن پلیدی
نہ توبہ انہاں قبول مراد جو نہیں نصیب بھلیاں

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ مَاتُوا أَوْ هُمُ كَفَرًا قُلْنَ يَقْبَلُ مِنْ أَحَدِهِمْ
مِلًّا الْأَرْضُ ذَهَبًا

تحقیق ادہ لوگ جو کافر تھے تو مر گئے تے اوہ کافر آہے پس سرگز قبول کیا جاوے گا انہاں تیس بُری میں دی ہونا
البتہ سائیکہ کافر شدہ و مرد در جانیکہ کافر اندیس سرگز قبول کردہ نشو و نما لیاں تقدیری نہیں از سر
نہ کیا ادہ لوگ جو کافر ہوئے تے مر گئے حال کفر سے
مسل قبول کسی نہیں فیہ یونانیں جے بھڑے

وَكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَلَكُمْ فِيهِ مَسَاجِدُ وَمِمَّا يُغْنِي عَنْهُمْ كَسَبُهُمْ

آزیمہ بدل دیوے نال و سداوہ لوگ و سداوہ اندی ہے عذاب و رد و نمود الے نہیں اسے اندی کوئی مدد کا
اگر بعض خود دہاں آں آن گروہ ایشان است عذاب درد دہندہ و نیت ایشان اپہ چاری نمایندہ
ادہ بھائیوں فیہ دیوہ سونا کارن دھندیاں
تے نا کوئی مدد کار انہاں دے کارن و حسابان

لَنْ يَسْأَلَ الْيَتِيمَ إِلَّا يَتَّقِهُمُ إِلَهُ تَتَّقُونَ وَمَا يَفْقَهُونَ شَيْءًا قُلِ اللَّهُ يَعْلَمُ

ہرگز نہ پارتیگی تجو خرچ کرداں خیر میں جو دست بند و ہوتے جو خرچ کرداں خیر میں تحقیق اللہ ان سدا جان الے
ہرگز نیاید نہ کار یاتا انکے خرچ کنند از انچہ دست سیدار دیدہ انچہ خرچ کنند از خیر الے خدا جان اناست

تیس سوال یاو نیکی تا جو خرچ خیر پیارے
معنی برصلہ سو رحمت نیکی بہت بملیہ سالی
ایضرض زکوٰۃ تے لعلی صدقہ ہر لعل شامل آیا

تے جو شیر خرچ خیر سو سدا جان الے اللہ باری
بھی طاعت صدق احسان بھی تقویٰ مظہری اندی
پیاری خیر دیوہ سر جا بگہ تماں لے اوہ پایا

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الصَّالُونَ
وَأَن گروہ ایشانند گمراہاں
فریسیہ ہورا انجیلوں منکر کفر قرآن و دہائے
مومن آہے جاں فر دٹھا منکر کرن پلیدی
نہ توبہ انہاں قبول مراد جو نہیں نصیب بھلیاں
تحقیق ادہ لوگ جو کافر تھے تو مر گئے تے اوہ کافر آہے پس سرگز قبول کیا جاوے گا انہاں تیس بُری میں دی ہونا
البتہ سائیکہ کافر شدہ و مرد در جانیکہ کافر اندیس سرگز قبول کردہ نشو و نما لیاں تقدیری نہیں از سر
نہ کیا ادہ لوگ جو کافر ہوئے تے مر گئے حال کفر سے
مسل قبول کسی نہیں فیہ یونانیں جے بھڑے
آزیمہ بدل دیوے نال و سداوہ لوگ و سداوہ اندی ہے عذاب و رد و نمود الے نہیں اسے اندی کوئی مدد کا
اگر بعض خود دہاں آں آن گروہ ایشان است عذاب درد دہندہ و نیت ایشان اپہ چاری نمایندہ
ادہ بھائیوں فیہ دیوہ سونا کارن دھندیاں
تے نا کوئی مدد کار انہاں دے کارن و حسابان
لَنْ يَسْأَلَ الْيَتِيمَ إِلَّا يَتَّقِهُمُ إِلَهُ تَتَّقُونَ وَمَا يَفْقَهُونَ شَيْءًا قُلِ اللَّهُ يَعْلَمُ
ہرگز نہ پارتیگی تجو خرچ کرداں خیر میں جو دست بند و ہوتے جو خرچ کرداں خیر میں تحقیق اللہ ان سدا جان الے
ہرگز نیاید نہ کار یاتا انکے خرچ کنند از انچہ دست سیدار دیدہ انچہ خرچ کنند از خیر الے خدا جان اناست
تیس سوال یاو نیکی تا جو خرچ خیر پیارے
معنی برصلہ سو رحمت نیکی بہت بملیہ سالی
ایضرض زکوٰۃ تے لعلی صدقہ ہر لعل شامل آیا
تے جو شیر خرچ خیر سو سدا جان الے اللہ باری
بھی طاعت صدق احسان بھی تقویٰ مظہری اندی
پیاری خیر دیوہ سر جا بگہ تماں لے اوہ پایا
تیس سوال یاو نیکی تا جو خرچ خیر پیارے
معنی برصلہ سو رحمت نیکی بہت بملیہ سالی
ایضرض زکوٰۃ تے لعلی صدقہ ہر لعل شامل آیا
تے جو شیر خرچ خیر سو سدا جان الے اللہ باری
بھی طاعت صدق احسان بھی تقویٰ مظہری اندی
پیاری خیر دیوہ سر جا بگہ تماں لے اوہ پایا

كُلْ الطَّعَامَ كَازِحًا لِّبْنِي إِسْرَٰئِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰئِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ

ہر کھانا باحلال اسے اولاد یعقوب دیدی مگر اودہ چیز جو حرام کیتی یعقوب نے

ہر طعام حلال بود برائے فرزندان یعقوب مگر آنچه حرام کرده بود یعقوب برخوشتن

سب طعام حلال آہادہ بیٹیاں اسرائیل دیناں مگر حرام کیا یعقوب نے اپنے اہل جنہاں نوں

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَنْزِلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَاتُوا بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا هُمُومًا

اگے اس صبح جو اتاری گئی تورت کہیں لیاؤ تورت نوں فریضہ سنو جیکر ہو تین سب

پیش از افادہ نازل کردہ شد تورت یگو یاریر تورت را پس بخانید آن را اگر شکوہ کنید

اگے نازل ہوں تورت اور توں طعام اودہ سار

سن چہ عالم نکھیا کہیں میوہ رسول اللہ نوں

تے ابراہیم نکھیا اندادودہ تے گوشت اوٹھانواؤ

نبی نکھیا ایسہ کجہ ابراہیم نوں جائز آیا

کل طعام مراد جو وہ تورت حرام بنائے

جوین جھوپیں پار بھیجی ہوا ٹھہرین فرماں آیا

مگراں دودہ تے گوشت اوٹھاں خود یعقوب نبی

عرق المنا جو رنگین آگھن آہی اوس بیماری

تا پیار اہبت طعام جو مینور کہیں نکھاواں سہی

فرمانی سبا اولاد اوپر کرسوال حرام کرایا

رب حکم نبی نوں کیتا کہ توں اٹھاں تورت نہ دیاؤ

فَمِنْ أَفْتَرٍ عَلَى اللَّهِ لَكِنَّ بَعْضَ بَنِي إِسْرَٰئِيلَ ظَالِمُونَ

پس جو کوئی بناوٹ بناوٹ ہے ابراہیم سے جھوٹ ہے

پس ہر کہ دروغ بناد و بندا برادرانہاں آں اودہ ایشا خندستہ کاراں

یہ دیکھو کہ یہاں کیا ہے
نظر من الذین باءوا احزابا علیکم
الحیث انزلنا علیکم سورۃ الاحزاب
یہ دیکھو کہ یہاں کیا ہے
نظر من الذین باءوا احزابا علیکم
الحیث انزلنا علیکم سورۃ الاحزاب

یہ دیکھو کہ یہاں کیا ہے
نظر من الذین باءوا احزابا علیکم
الحیث انزلنا علیکم سورۃ الاحزاب

کہ اہل کتاب جو کفر کر دیوں نال آیات الہی
یعنی کیوں انکار محمدؐ ہو تو سزاؤں کرے

تے اللہ حاضر ہے کہ جانے جو تیس کرو تباہی
جو صفت محمدؐ تین چھپاؤ اللہ حاضر ہے دے

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْدُوْا عَلٰی سَبِيْلِ اللّٰهِ مِنْ اَمْرِ يَنْتَوٰى عَنْكُمْ
عِوَجًا وَّ اَنْتُمْ شٰهَدَآءُ

کہ اے صاحب کتاب! یوں نہ کرو کہ یہو اہ خدا و تعالٰی سنوں ایمان لیا یا چاہندے ہو اسنوں ڈنگاتے لتیں شاہد ہو

بگوائے اہل کتاب جو ایمان میرا دینا راہ خدا کے را کہ ایمان آورد میطاعتیدے راے آن راہ کجی و شتابا خبر اید

کہ اہل کتاب کیوں و گوراء خدا تعالٰی اہل ایمان
چاہو سنوں ڈنگاتے لتیں شاہد ہو خود دانا

وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ
تے نہیں اللہ بے خبر اس تین جو کرے تیں کمالی

تے نہیں اللہ بے خبر اس تین جو کرے تیں کمالی
بے ایتہدید بندہ جو اہد حق تھاں فرمائی

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنْ تَطِيعُوْا فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ اٰدَتُوْا الْكِتٰبَ
يُؤْذِكُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ كُفْرًا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

اے مومنو! اگر تم اطاعت فرمائے ان میں سے جو کفر کیا تو تم کو بعد ایمان کے کفر سے آزار دے گا

یہ دو خطوں کے لکھا ہے جو ہر
سین میں سے ایک ایک ایمان ہے
یعنی شاہد و گوراء اللہ کے تعالٰی
نوں جو ارادہ کر دے ایمان دے
جو خدا کے نال سے حق تعالٰی
یعنی تعالٰی سے جو حق تعالٰی
اس ارادوں ڈنگاتے لتیں شاہد
یعنی صدر سے تعالٰی سے جو حق
یعنی صدر سے تعالٰی سے جو حق
یہ دو خطوں کے لکھا ہے جو ہر
سین میں سے ایک ایک ایمان ہے
یعنی شاہد و گوراء اللہ کے تعالٰی
نوں جو ارادہ کر دے ایمان دے
جو خدا کے نال سے حق تعالٰی
یعنی تعالٰی سے جو حق تعالٰی
اس ارادوں ڈنگاتے لتیں شاہد
یعنی صدر سے تعالٰی سے جو حق
یعنی صدر سے تعالٰی سے جو حق

[illegible]

اور ک اوسیاں فتح ملی اتے خراج اس دن ہارے
خحر وڈیاں یاد آئی فرج جگڑے دوویں ٹولے
ہک اکھیا کہو تا فر لڑائی کر کے جوان و بچاواں
جوہر حالت کفر مہندی کانگاں چانگاں کرن پکال
اکھیا میں ٹاں چہ تسان تین کر دے کفر ہارے
تسان مہر کافر ہوں پاجوڑ و المہ تھیں بھائی
سٹ گئے ہخیا رتے رو کر ہک وجے گل لایا
ایوہیہ معاملہ قصہ تدایہ تبت رشپ اتاری

بعثت از انماں سخت لڑائی دو ماں مہر تھیں مارے
اوس جہان شیطان اونویں ہی کیتا دوویں بنے بولے
دو شخص دو بار تھیں گوڈیاں پرے اٹھو کھن جہراول
فرقہ کوتہ دوویں لے نکلے پھر ہتھیاراں
تاسرو خبر ہوئی جھوب سے ال مہاجر سا سے
رب کرم کیتا سہل دم داتا سناں کنو بیج و بنائی
نادو اں فرقاں سمجھیا جو اس میری دیر گسایا
فرناں بنی سے ٹکر کر آئے کوفراں برداری

وَكَيْفَ تَقْرُونَ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

تے کیونکہ کفر و کفر کے تیسیر چھ سیار جانبدار ہیں اپنا دوا و آیتاں اور دیاں تے وچ پتا ڈے ہے۔ رسول اور سدا
و جلوئے کافر و مشرک و مخالفانہ سے شود بر شما ایہ تمام خدا و دریاں تمام استغفر اور

تے کیونکہ کفر کرواتے پڑھیاں جاوےں اپڑھتھائے

وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ قَوْلَهُ يَرْجُ الْإِيمَانُ مُتَقِيلًا

نہ جو کوئی خیر اسے نالہ دین اور سب اس پر خیر کیا۔ ہدایت کیتا کیا طرف سے رہا سہی دینی

وهر که چنانکه محاکم او به خدا پسر البند راه نموده شد سوخت راه درست

تے جو کہی محکمہ کے ریدادین کتاب خدائی | ابن شہید ان شخص پر امت ربیعین اسے دیا ہے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَوَلَّوْا إِلَّا وَاثِمًا

مستأوف

۱۰۰ لوگوں کو ایمان لایا۔ مرد و عورتیں جو ڈرنے اور بہت کمزور و بیمار گزشتہ سال جو تیس ہجری مسلمان ہوئے

اے آئنا کہ ایمان آورید ہر سید از خدا فی بخشیران ازوے ومنیر یہ مگر مسلمان بن شدہ

اے ال یا فوڈرو اللہ نصیب جموں حق ڈر اس آیا
 اس حق ڈر نامے ابن عباسوں سنتوں جان
 تے شکر گناری کرپے نندی گدی آوے
 ایسکے یار اعرض تیا جو ایکل شکل بھاری
 ہیک کہن جو حق تقا تے لڑنا جو کر حق لڑا
 تے نال انصاف گوہی بھرنی رو ریہہ کانی
 تے اللہ تیا جو حق تقا تے رکھن نگاہ زبانی

تے نہرو نہ گزندیں سلم ہو کر ایہ فرمایا
جو کہ فرماں برداری مول نہ کرے بے فرمانی
تے یاد کیجیے سنوں مٹ فر و سر کدی نہ جاوے
تے فاقوا اللہ ماہد علم آیت رب اناری
تے طعن طاعت کتوں ڈرنا اندر بات خدائی
بھادیں باب یا بیٹے پر ایکے بھیں یا بھائی
ایہ وجہ تفسیر عالم نکھیا محی السمات دانے

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

تے چکر بارونال ہی اسدے سائے تے ناگھنڈو تے یاد کرو نعمت الہی اوپر لتاؤ

و چون که بنزد برسن خدایمه کیجا و پراگنده مشوید و یاد کنید نعمت خدا را که بر شماست

نے غلبہ ہو کر قرآن سے دیر انداز ملل ساسے

تے لہذا وہ نہیں ہے یاد کرو رب نعمت اپنے بھروسے

اَذِنْتُمْ اَعْلَانًا قَالُوا بَلَىٰ وَفَضَّلْنَاكُمْ فَاَصْبَحْنَا بِرِغْمَةٍ اِخْوَانًا

چون بودید دشمن یک دیگر پس الفت داد میان آنها و شما پس تحتی مغیبت خدا برادر یک دیگر

و فرغت رنجی نال ہے جن بھائی یا پیو جائے
ہاں میں جماعت سنت چالاہر یک سند لیاون
جو خواص امروہی کرو عبادت شکر نہ رہنوں بھائے
تے ترہ کمر بستہ بھاؤں اول قال قیلاں گفتار
مور بہت سواں بھاؤں بنوں بھوی ایہ فرماؤ
ا قیلاں ایہ ملد حضرت سخن کریدے بکے
مگر عقبہ پاس منا و چہ میل ہو یا القسانی

ہدایت دشمن یک دوجہ مسر پیار دلین بہا
 جہاں کہ امن فراز کہ دین اسلام بناون
 رب رب کہ کہ پندرتاں تھیں خوشتر و ناو
 تے فک کہ جہاں کہ بہ خیر خواہی ہر داراں
 ہر سناغ کرنا مال ہیودہ ایہو بہ بھیاو
 سہرہ قبیلہ موم جج نے منع ہونہر وچہ کے
 چھ شہرہ ہنور جہاں کہ ایہ حضرت ہو ملاتی

[illegible][illegible]

ایک اسعد بن زرارہ دو جا عوف حارث دجایا
 پنجواں عقبہ بھی جابر بن عبد اللہ انصاری
 حضرت کیا یہوداں پہلے انہاں آکھیا آہو
 فرناں نبی رل بیٹھے حضرت ربی طرف بلائے
 کہا گئے رب سبب بدایت کینا حق انہاں دے
 کہن یہود انہاں من ہوسی پیدا بنی آئی
 جہاں سخن نبید کسے انہاں تہاں دتہاں گل آئی
 جس تہاں اسال یہود ڈراون سبقت سپر کما سیر
 اوہ سہ ایمان یقین ہائے فرا یعرض نہایا
 ہن شاہ اندام جمع کرے ہاں تیری برکت پاروں
 جے بھے تابع ہوں تینوں غرت بہت دڑیاں
 تا گھر گھر ذکر رسول اللہ دا وجہ مدینے جاری
 فرمے بنی نون عقبہ اندر معیت سہناں گیتی
 تے ناہتیاں بناؤ کہی نہ سیری بے فرمانی
 تے جو وجہ کچھ قصور کرو فردوسیاں ملن نہائیں
 جے دنیا وجہ نہ ملن سزائیں اللہ پردہ پاوے
 جہاں حضرت ہوئی بنی نہیں فر فر چلے طرف مدینے
 جو جاہ اسلام قرآن سکھاوے دین انہاں سمجھاوے
 کہدن اسعد مصعب رکنہ اندر باغ سد ہائے
 سعد معاذ دی بیٹے کیا حضرت بیٹے تائیں
 ایہ انجاناں گمراہ کرن جاہ لڑ کر کڈہ انہاں نول
 ایہ سعد اسید دووین تہم شرک بنی اشمل سواروں
 جو کت کارن اتھ آئے ہو گمراہ کرد انجاناں

بھی افع مالک ہو رعتہ بیٹا عامر آیا
 حضرت پچھیا کون کیا انہاں خنزج جہ ہاری
 تاحضرت آکھیا بیٹھو باتاں کرے جرتیں جاہو
 دین اسلام دیوائے غنبت ہو قرآن سنائے
 یہودی اہل علم اوہ مشرک پوجن ہارتا ندے
 اسیں نال اسدی رل قتل کرانگے مشرک لوگ تہاں
 انہاں بکدہ جو نول کیا جو اللہ ایہ اوہ بنی ایہائی
 لگے انہاں یہوداں پھیراں تاہم سپس ہوائیں
 اسال دو قوماں دچہ دیر پرانا نسل منلی آیا
 اسیں جاے طرف اسلام بلائے کوشش نال ہنجاروں
 تاحضرت ہو کر گئے مدینے سر بلایا بھایاں
 فراگلے سال آئے حج موسم باراں سر انصاری
 جو مشرک نہ کرو زنا نہ چوری قتل دھیان بنیتی
 جے یوراقول نہا ہو تاتاساں حبت ہو مہمانی
 تا اوہ گناہ کفارت ہوئی بچنے اللہ سائیں
 تاروز قیامت معاف کرے یا کرے عذاب جہنم
 تا مصعب بن عمیر نون سچیا انہاں نال نبی صے
 اسعد دی گھر ڈیرا مصعب ہقمی نام سداوی
 ہووے بھی لوک جو مسلم ہوئے دیکھہ انہاں بل آئے
 قول آکھہ سیدانہاں نول جا کر کیوں آوات جائیں
 اسعد میرا مے بیٹا آوی شرم اسانوں
 تا نیزہ پکڑا سید چلیا جاہ بولیا سخت انکاروں
 جے سر لپے دی خیر جاہو آکھ جھید کر وچلانا

۳۲۰
 ۱۱۱
 ۱۱۱

ستہ مرد الضاریاں وچوں ساتھی صعب آؤ
نال نبی فروعدہ کیتا دینہ تشریق میمانہ
جو جابرہ دیو عبد اللہ الضاری آہانالے
فروعدہ والی رات بھی حاضر بیعت عقبہ تائیں
ہاں عقبہ پائیں گلا اتھ جیسے ستہ مرد الضاری
فرمودہ نال عباس آئے ادھ اسے کفر دے آہے
تاسہ لوکاں تھیں اول بولیا چا چا حضرت والا
آہیں انجیم دینوں ہم قوموں کھدو ایس بجائی
پر ایستے ہن بچا ہے ہر گز رولساں سنگ بھائی
تے ویریاں تھیں تہ بندہ سوتا لتیں نال لیجا ہو
ایتھے ہی ہن چھوڑو گھر وچہ عزت لکھو ڈیانی
انہاں آؤ یا بول رسول اللہ سنگ عہدہ جوسا تھوں جائیں
تا بولے آپ رسول اللہ پڑہ انماں قرآن سنایا
نہ کیا میں بیعت نہاں لسا تریں بیوں لتیں بچاؤ
براہیٹے مغرور دے بچاؤ ہتھ پیغمبر سندا
جیہاں اپنے زن فرزند بچا ہینہ ہاں توین بچاؤ
اساں پیو دادی تھیں فرزند ہونٹ ساوی کار لڑائی
ابو الہیثم نہمان دا بیٹا بولیا پاک رسول
تے مت لتیں فیر بھراویہ نہو غلبہ بچو دیو
لتیں میری یار میں یار تہاں اندر صلح لڑائی
تا حضرت کیا جو ابراہاں شخصال لتیں لقیب بناؤ

بھی مشرک حج کرن کچلے ادھ بھی ساتھ رلات
بھی کعب بیٹا مالک د احاضر دیندا خبر یگانہ
اساں غبت دین دتی سنگ لیا اہل ایمان الے
جاں تریجا حصرات گئی مکہ چل سب اتھائیں
دو زمان بھی نال اسادے حاضر نبی تہذاری
برعمہ بھتیجہ دے وچہ حاضر ہوں نول د اجا
ای خزر جیو لتیں جانوں حال محمد خوب نرالا
وچہ اس شہر کبہ خوف نہ سہنوں غبت بھی د یانی
جو جانوں لتیں جو ٹورنا ہو جوج گل ٹھہرائی
تے جے اس نال لیجا کر چھوڑو ویریاں دوسن نامو
تا اکھیا انہاں حسنیناں سہاں جوتوں اکھیا ہائی
اپنے کارن بھی سبکارن سنگ اسیں حاضر آہیں
رعبت دین سلام دتی اتے رب دی طرف بلایا
جیہاں اپنے زن فرزند بچاؤ دشمن کنڈاں بھراؤ
جوسا نور فہم اللہ دی جس نول بھجیا سچا بندہ
کر بھو تہاں اسادے جوسیں جنگ ہمیش کاپے
تے ہم سوئے بھی نال لوکاں زور تہ اسان ایمانی
اساں لوکاں نال جہ عہد ہے سبتوش کتیر مقبولا
تا سر و ہس کیا اسان جیوں مرل تہاں سنگ ہو
جس نال لڑو میں لڑساں بھی تہاں صلح صلح صفا
جوین عیسی نال حواری تاراں صامین پنجی ٹھہراؤ

ایہ دینی بیعت عقبہ تھی
تھی کہ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم
کے ساتھ تھے
اسلامی عربوں کی دینی تنظیم
جو لوگ عرب تھے انہوں نے
قبیلانوں کو جمع کر کے
خارجہ کیا اور انہوں نے
بن عبد بن فضیل سے دعا کی

ترہ آؤ زچوں نو خرج وچوں انماں لقیب بناؤ
عیان یاء بادہ دافر سنگ ایران پاک پکاٹے

اور خزیو تان جانا کسٹے ابرمیت کیتی
 یعنی نال تادے لرسن عربی رنگی سارے
 جے تار محمد ویریاں دینا تاں مہن سنبھل جاؤ
 تے جو اس وقت جی ثابت رہتا تاہمتھ پاؤ بھائی
 انہاں اکیا بھاویں مال لٹیوں یا در سر یون
 تو جتھہ پساں اسان دل حضرت سرور تھہ پاس
 فرا تو رونی سبھناں کیتی بیعت وارو واری
 اکیوٹس سنو قریشیو ہوئے کٹھے صابی سارے
 سن حضرت کیا ایہ دشمن رب و اشیطوں عقبو والا
 فر حضرت کیا انصاراں نوں جاہولینے ڈیرے
 تا فخری پھڑمٹھیاں ایں نالے حملہ کریے
 تاہٹ کر اپنے ڈیرے مستو بیع قریشی آئے
 جو ایتھوں کٹھ لپی و سنوں بیعت جنگ بھی کیتی
 تا ساڈے ساتھی مشرک بولے ایگل مول کائی
 جاں ہٹ کر گئے انصار مدینے گلاں ٹھیک پکایاں
 کفار قریش اصحاباں نور فر دیوں بہت ایزدیں
 جو شہر اسن تان کاران امیر بھی اخوان بنا کر
 فر عامر ابن ربیعہ فر عبد اللہ حمش دا جابا
 پھر اوس تے خزیج آپس اندر ہوئی صلح صفائی

سید احمد اسود دے جنگا پر بیعت تم کیتی
 سردار مرین مال لوٹیں مہسن کاہے بھارے
 جے تداں دتا ندوہیں جہانی سخت خواری پاؤ
 جے ثابت ہوتا دوہاں جہاناں اندر ہے بھلیاں
 اس قول قرار بنا جیے بھاویں کیتھہ کلب تھیں
 برا بیٹے سرور دے اول بیعت کیتی پیارے
 تا سر عقیبوں شیطان پکاریا کر کے گریہ زاری
 تا دیناں لڑایاں لرسن مہسن دڈے کاہے
 اے دشمن بدے سن جو کرمان چھب تیرا منہ کالا
 ابن عبادہ کیا اے حضرت دیو حکم سویرے
 بنی کیا اے حکم نہ جنگاں کچھ دھاڑے جریے
 لے خزیو اسان لیاں تیس محمد کارن لڑے
 تسان مال لڑن ارادہ ساڈا تان کیوں ایہ بدیتی
 تے پیچ کیا انہاں خبر نہ ہر گز جو گل سان پکائی
 ظاہر جا سلام کیتا انہاں کے گیاں نمایاں
 تا سرور اذن دتا ہجرت داسد اصحاباں تائیں
 ابو سلمہ بن عبداللہ بھین بھل دینے دہانے
 فرا تو رونی چھٹ گئے کھساں مدینے پایا
 برکت نال نبی سے ہوئے جن ادھ سکھ بھائی

۱۰ بکریا شیطان نال آورے
 اتے بت دو جانے ولے دھو جاسے
 ایں کتاب جوت انوں حاجت جو نہیں
 اتے صاحبان سے جو مال اوسک نہیں
 نہ کہ کبھی اپنے خواب رسول اقدس
 اسی طرح کہ انوں انا نام کہے
 عقیدہ جو جتنے محمد اسلا بھیجا ہے
 نہ کہ کو لا سیکارے صابی اکھیں
 سلمان مال نوں جو ایمان لائے
 دین تے صابی داکا جھٹھو لایے
 بیات دھنم پرانے علوت پرانی
 دیکھ "سنہ"

وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِّنْهَا

تے آپہ تیں پر کنارے ٹوے دے اگ تھیں پر چھڑایا تانوں اس تھیں

و بودید بر کنارہ سغا کے از آتش پس برمانید شمارا ازان

نہ ہو کہ انسان و آئینہ کھنڈے اختلاف کیتے
 ولیمیں روشن آیت محکم خبریں بھی متواتر
 یعنی اختلاف عفا یہ جو بدگلدہ بکرد
 جو برہم ہوں پیر و صنود چہ اینوں مسخ سوزہ علی
 جو نال لیلیاں طغی ثابت خبر اتحاد قیاسوں
 پر ضد انتصابہ والہیں مگر جو نول بدگوئی
 ایہ اختلاف اصحاب و چہ بھی تابعینا نوچہ آیا
 مظہری اندرابن ماجہ ہور دارمی کنوں و ہیت
 جو حضرت عمرؓ روایت کیتی خود حضرتؓ فرمایا
 تادجو کیتا رب یار تہہ سب اینوں تاریاں جیو
 اختتام آسمانہ نقیض کوئی لکڑہ چیز حرقالی
 بھی بہی داخل اندابن عباسوں اینوں لیلیا

اس تھیں بعد جو روشن بہت دلیلان صافی آویں
بھی اجماع اس امت والالکھیا منظر ہی اندر
بھی وجہ فروغ خلاف اجماعوں آیت شامل ہر دو
نہ اجتہادی سنیان اندر اختلاف شرعوں
اس وجہ اختلاف امت دارحمت ہر سب پاسوں
المجتہد کھٹلی رعیب ہر نون شامل ہوئی
اختلاف امتی رحمۃ حضرت خود فرمایا
ہو ابراہیم عاکر حاکم تھیں جو عربی کنوں حوکی
میں کیتا سوال آئوں جو صحاباں جھگڑا پایا
بکدو جو تھیں روشن انور ہر نون جانن ایسے
اون میری پاس ہر امت ابراہیم منظر ہی اندر بھائی
بھی دارقطنی ہو ابراہیم عبیدایہ جابر کنوں بتایا

وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ

وَلَسْتُ بِدَجْوَةٍ

تے اوہ لوک واسطے اُنہاں سے عذاب ہے وڈا جس دن سفیر ہوں گے کچھ مونہ تے سیاہ
ہوں گے کچھ مونہ

و آن گروه بر اے ایشان است عذاب بزرگ - در آن روز که سفید شود بعضی رویها از سیاه شود
بعضی رویها

تے کارنامہاں ہذا پر عظیم جو اختیلاف اٹھے جس دن کی منہ چٹے ہوسن کی ہونہ ہوسن کالے

وچہ نظر ہی ابن عباس سول جتے ہوسن اہل سنت دی
روز قیامت مونہ کالے سبب ہوسن اہل بدعت دی

[illegible]

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ بِرَبِّدُّخْلِكَ الْعَالَمِينَ

ابہ ابتال لہذا ہر پیر مرد و نال و پرتیر نال سجد کرتے نہیں اور چاہتے ہیں ان کا واسطے جہانیاں دے

این ایتهای خدا اند که خوانیم آنها را بر تو برستی و میخواند خدایم کردن بر مردم مان

ایہ آیتاں بدیاں اسپین پڑھائیں تیرے اپر حقانی
 نہ ناقص کرے ثواب کسی جو کردا کجہ بھلیائی
 تے رب چاہے ظلم جہاناں اجر اندر نقصانی
 نہ وہ نہ گناہ عذاب کرے اوہ ظلموں پاک ایہائی
 سب گناہوں کفر و ڈالتس اپر جب میں نہ کوئی
 وچاگ بہشت عذاب وڈا یہ منرا موافق ہوئی

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ^{٢٠}

اتنے واسطے اللہ ہے جو کہ وہ آسمانوں میں ہے تے جو کہ وہ زمین میں ہے کہ طرف اندری ہوڑی جائی میں ہوئے کہ

و خدا در است آنچند در آسمانها و آنچند در زمین است و بسوی خدا باز گردانیده شود همه کارهاست

تے رب الٰہی جو وہ آسمانوں تے جو وہ زمین تے
تے طرف الٰہی ہوئے جاوے سارے کم خیزینے

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْعَدْلِ وَ

تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

ہو تیس بہتر امت جو نکالی گئی واسطے لوکاندہ امر کردیہوناں جھلیائی دیوتے منع کردی ہو بریائی تھیں

هستند بمانند بزرگ است که بیرون آورده شد برای مردمان سیفر نماید بکار پسندیده و منع کنید از ناپسندیده

ہو تبیں بہتر امت کے کارن آدمیاں ے

آدمیائے کارن یعنی لوکاں کروہدایت | اکلیاں امتان چنہ آہے ہادی پیر نہایت

وَيُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرَ الْأَمْرِ

تے ایمان لیا وندی ہو ناں الہی تے جی ایمان لیا وندی صاحب کیتا بدی البتہ آما بہتر واسطے انہا ندے

دایمان آرید بخدا و اگر ایمان مے آوردند اہل کتاب البتہ بہتہ بودے ایشان را

[illegible]

تے اہل ایمان لیا و حیو کر حکم ستانوں

تے اہل کتاب جو ہوسن ہندو یا نیک نہانوں

مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَكَثُرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

بعض انہاں تھیں مومن ہیں بے شمار انہاں تھیں فاسق جو بہ کار امین بدنامی

بعض انہاں تھیں مومن جو ہیں عبد اللہ ابن سلامی

لَنْ يَصْرَوْكَ إِلَّا أَدَىٰ وَأَرْيَقًا لَّكَ يَوْمَ لَوْ كُنْتَ إِلَّا دَبَّارَةً رَّا يَصْرُونَ

ہرگز نہ کہہ دینا کہ تانوں کہ پھر بد گوئی تے جیکر لڑ گئے نال تادی و فیرونگ تانوں کٹھاں فرید نہ کتیر جاونگو

دوسر گز زبان نہ ساندہ شمار اگر رنجے اندک و اگر جنگ کنند با شما اگر داند بشما بشتما یعنی بگز زند بار نصرت

ہرگز نہ کہہ دینا کہ تانوں گیاں دکھ زیا نوں

ایہ غیبی خبر اللہ نے دلی او نبوس واقع ہوئی

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ أَيْ مَا تَقِفُوا إِلَّا جَحِيمٌ مِّنَ النَّارِ

ماری گئی ابراہیم اندو خوار چی تھو پا گئے اوہ مگر نال ایمان و اللہ تھیں تے امان دے آدمیاں تھیں

زده شدہ برایشان خواری ہر جا کہ یافتہ شدہ مگر بدست آویزی از خدا و دست آویزی از مردمان

ماری گئی انہاں پر خواری جتنے پا جاوون

ایہ خواری قتل تے قید انہاں نول لٹن بھی نہاں لارا

یعنی ذمی بنکر چھٹن لٹوں قید قتل تھیں

وَبَاءُ وَإِعْصَابٌ مِّنَ اللَّهِ وَضَرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَةُ تَمَازِلِك

يَا تَهْدِكُمْ كَأَن لَّوْ كُفَرُونَ يَا أَيُّهَا اللَّهُ

آئے مری غضب اللہ و تھیں تے ماری گئی ابراہیم اندو سبکینی یہ کم بد اسد ہر جو آئے کفر کرد و نال ایمان اللہ دیا ندے

و بارگشتہ بخشو از خدا و زده شدہ برایشان فقیر یں پس بد بابت کہ کافرے بودند بابتما سے خدا

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like 'بعض انہاں تھیں مومن ہیں', 'بعض انہاں تھیں فاسق', and 'بعض انہاں تھیں مومن جو ہیں عبد اللہ ابن سلامی'. The notes are written diagonally and vertically along the left margin.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يَكْفُرُوهُ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

تے جو کچھ کریں نیکی میں پس ہرگز نہ شکر کی جیتے جاؤں گے تے اسے جانے والا ہوناں پر ہیز گار اند

وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ رَجُلٌ فَقَدْ رَدَّاهُ كَرِهًا ۚ وَخَدَّيْكَ اِلَى اَمَانَتِ ۚ بِهٖ يَهْتَكِرُ اَعْمَالُ

تے جو اوہ کریں نیکی میں پس ناشکری نہ کروا | تے اسے جانے متقیانوں قدر بچانے ہر دا

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تَغْنِيَّ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنْ اِلٰهِ شَيْئًا

تحقیق اوہ لوگ جو کافر ہوئے نہ نفع کرک انماںوں مال انہاں دے تے نا اولاد انہاں دے اسے نہیں کچ

الْبَتَّةَ ۚ كَسْبُ يَدٍ كَافِرٍ سَدَّ نَفْعًا ۚ اِنَّ اِيْثَانَ اِلٰهِيَّ اَوْ اِيْثَانَ وَنَافِلَتِ اِيْثَانَ اِنْ عَذَابُ خَدَّيْكَ رَا

ٹھیک اوہ لوگ جو کافر ہوئے نہ نفع نہ کرے انہاںوں | مال اولاد انہاں دے بد دفع نہ کریں بلانوں

وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ

تے اوہ لوگ صاحب دوزخ دے ہیں اوہ وجہ اسد ہمیشہ رہنے والے ہیں

وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ اِلٰهًا غَيْرَ اِلٰهِيْكَ اَوْ يَدْعُوْنَ دُوْخًا ۚ اِيْثَانَ دَرِ اِنْجَا جَاوید اند

اتے اوہ لوگ دوزخ دے صاحب سوچ ہیں بلایا | ماکدو لیا نہ باہر آون رہیں اتھ مقامی

مَثَلُ الْيٰقُوْنِ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيْحٍ فِيْهَا صَاعِقُرٌ

مثال یقین دے جو خیر کر دے ہیں جو اس حیاتی دنیا دے مانند مثال او دے ہی جو جو چا سکر دے سخت ہے

صَفَتْ اِنْجِيْجٍ سَيَكُنُّ دَرِ اِيْنِ زَنْدِگَانِیْ دُنْيَا مَتَدِ صَفَتْ بَادِیْ سَتِ کَ دَرِ اِنِ سَرِ مَاسَخَتْ سَتِ

اس دے مثل جو خیر جن وجہ اس زندگی دنیا والی | جو نہ جھو لاجس وجہ سدی ابدی سخت کمالی

اَصَابَتْ حَرَّتٌ قَوْمًا ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُمْ ۚ

پہونچیا اوہ کھیتی رک قوم دی نوں جو ظلم کیا اوہناں جاناں اپنیاں نوں پس نابود کیتس انہوں

بَرَسید زراعت گرد ہے را کہ ستر گردند بر خوشیتن پس نابود ساخت آل را

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يَكْفُرُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ
تے جو کچھ کریں نیکی میں پس ہرگز نہ شکر کی جیتے جاؤں گے تے اسے جانے والا ہوناں پر ہیز گار اند
وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ رَجُلٌ فَقَدْ رَدَّاهُ كَرِهًا ۚ وَخَدَّيْكَ اِلَى اَمَانَتِ ۚ بِهٖ يَهْتَكِرُ اَعْمَالُ
تے جو اوہ کریں نیکی میں پس ناشکری نہ کروا | تے اسے جانے متقیانوں قدر بچانے ہر دا
اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تَغْنِيَّ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنْ اِلٰهِ شَيْئًا
تحقیق اوہ لوگ جو کافر ہوئے نہ نفع کرک انماںوں مال انہاں دے تے نا اولاد انہاں دے اسے نہیں کچ
الْبَتَّةَ ۚ كَسْبُ يَدٍ كَافِرٍ سَدَّ نَفْعًا ۚ اِنَّ اِيْثَانَ اِلٰهِيَّ اَوْ اِيْثَانَ وَنَافِلَتِ اِيْثَانَ اِنْ عَذَابُ خَدَّيْكَ رَا
ٹھیک اوہ لوگ جو کافر ہوئے نہ نفع نہ کرے انہاںوں | مال اولاد انہاں دے بد دفع نہ کریں بلانوں
وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ
تے اوہ لوگ صاحب دوزخ دے ہیں اوہ وجہ اسد ہمیشہ رہنے والے ہیں
وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ اِلٰهًا غَيْرَ اِلٰهِيْكَ اَوْ يَدْعُوْنَ دُوْخًا ۚ اِيْثَانَ دَرِ اِنْجَا جَاوید اند
اتے اوہ لوگ دوزخ دے صاحب سوچ ہیں بلایا | ماکدو لیا نہ باہر آون رہیں اتھ مقامی
مَثَلُ الْيٰقُوْنِ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيْحٍ فِيْهَا صَاعِقُرٌ
مثال یقین دے جو خیر کر دے ہیں جو اس حیاتی دنیا دے مانند مثال او دے ہی جو جو چا سکر دے سخت ہے
صَفَتْ اِنْجِيْجٍ سَيَكُنُّ دَرِ اِيْنِ زَنْدِگَانِیْ دُنْيَا مَتَدِ صَفَتْ بَادِیْ سَتِ کَ دَرِ اِنِ سَرِ مَاسَخَتْ سَتِ
اس دے مثل جو خیر جن وجہ اس زندگی دنیا والی | جو نہ جھو لاجس وجہ سدی ابدی سخت کمالی
اَصَابَتْ حَرَّتٌ قَوْمًا ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُمْ ۚ
پہونچیا اوہ کھیتی رک قوم دی نوں جو ظلم کیا اوہناں جاناں اپنیاں نوں پس نابود کیتس انہوں
بَرَسید زراعت گرد ہے را کہ ستر گردند بر خوشیتن پس نابود ساخت آل را

اوہ پہونچ گھیت گروہاں جہناں سر خود ظلم کماؤ	اِس کرے خرابا وہ جھولا کھیتی خیر اینویں اُٹ جائے
---	--

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ

تے نہیں ظلم کیتا انہاں نوں نہ تے اپے جاناں اپنیاں نوں ظلم کر دے مین

وَسَمَّ يَكَذِبُهُمْ وَكُفْرُهُمْ إِيثَامُهُمْ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ جُودٌ

تے ظلم نہ کیتا ربا نہاں پر اپر اوہ ہتھیارے	اپنے اپر ظلم کردن خود کفر نیکی سب ماری
یعنے جیونکر جھولا ٹھک ماری گھیت و بخاوی	اینویں کفر خیر ایت نیکی ساری مارا ڈاوے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخِذُوا بِلِهَادِكُمْ زِينَةً وَأَلْبِسُوا غِلَافًا لِّكُمْ

اے اوہ لوگو جو ایمان لیاؤ نہ پکڑو یار لکویں غیر اپنے تھیں نہیں کسر رکھو نہ تا نوں خرابی ولوں

لَكُمْ مَوَاصِلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ سَأَلَ اللَّهَ عَذَابَهُ

اے اہل ایمان نہ پکڑو پیل بن اپنے ہم دینوں	نہ کرن قصور و گاڑا نہ رتال چاہیں ضرر یقینوں
---	---

وَمَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَّلَ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَهِكُمْ وَمَا

تُحْقِقُ صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ

چاہندے ہیں کہ پاؤ تیں تحقیق ظاہر ہوئی دشمنی ہو ہاں ہنا ندیاں تھیں تے جو کج چھپا دین سہ اسانہ کہبت	دوست دشمن درجہ تمارا البتہ ظاہر شدہ دشمنی از دہاں ایشاں و انچ پھناں دہشتہ سینہاں ایشاں بزرگمرست
اوہ چاہیں کہ کثرت اکڈن منہ تیں دین بلارے	تے جو کج سینے انہاں چھپاؤں یروڈی اوہ بھٹکے

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

البتہ بیان کیتا اسانے سٹے تا ڈے نشانیاں نوں اگر ہوتیں عقل والو

البتہ بیان کر دیم برائے شما نشانے اگر شما دانا ہستید

اساں ٹھیک بیان کیتا تاں کرن ایہ آیات	تا تیں عقل کرو تے چھوڑو پیار کفار حرامی
--------------------------------------	---

لے وہ ہونچ گھیت گروہاں جہناں سر خود ظلم کماؤ
 اِس کرے خرابا وہ جھولا کھیتی خیر اینویں اُٹ جائے
 تے نہیں ظلم کیتا انہاں نوں نہ تے اپے جاناں اپنیاں نوں ظلم کر دے مین
 وسمَّ يَكَذِبُهُمْ وَكُفْرُهُمْ إِيثَامُهُمْ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ جُودٌ
 تے ظلم نہ کیتا ربا نہاں پر اپر اوہ ہتھیارے
 اپنے اپر ظلم کردن خود کفر نیکی سب ماری
 یعنے جیونکر جھولا ٹھک ماری گھیت و بخاوی
 اینویں کفر خیر ایت نیکی ساری مارا ڈاوے
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّخِذُوا بِلِهَادِكُمْ زِينَةً وَأَلْبِسُوا غِلَافًا لِّكُمْ
 اے اوہ لوگو جو ایمان لیاؤ نہ پکڑو یار لکویں غیر اپنے تھیں نہیں کسر رکھو نہ تا نوں خرابی ولوں
 لَكُمْ مَوَاصِلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ سَأَلَ اللَّهَ عَذَابَهُ
 اے اہل ایمان نہ پکڑو پیل بن اپنے ہم دینوں
 نہ کرن قصور و گاڑا نہ رتال چاہیں ضرر یقینوں
 وَمَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَّلَ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَهِكُمْ وَمَا تُحْقِقُ صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ
 چاہندے ہیں کہ پاؤ تیں تحقیق ظاہر ہوئی دشمنی ہو ہاں ہنا ندیاں تھیں تے جو کج چھپا دین سہ اسانہ کہبت
 دوست دشمن درجہ تمارا البتہ ظاہر شدہ دشمنی از دہاں ایشاں و انچ پھناں دہشتہ سینہاں ایشاں بزرگمرست
 اوہ چاہیں کہ کثرت اکڈن منہ تیں دین بلارے
 تے جو کج سینے انہاں چھپاؤں یروڈی اوہ بھٹکے
 قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ
 البتہ بیان کیتا اسانے سٹے تا ڈے نشانیاں نوں اگر ہوتیں عقل والو
 البتہ بیان کر دیم برائے شما نشانے اگر شما دانا ہستید
 اساں ٹھیک بیان کیتا تاں کرن ایہ آیات
 تا تیں عقل کرو تے چھوڑو پیار کفار حرامی

هَآأَنۡتَۤ اَوْ لَا تُحِبُّوۡهُمۡ وَلَا يُحِبُّوۡنَكَ وَتُؤۡمِنُوۡنَ
بِالۡكِتٰبِ كُلِّهٖ

خبر ہائیں اور کو دوست گھڑی ہو انہاں تو نہیں دوست رکھدی اوہ انہاں تو ایمان لایا نہ یہو تیں نال کتاباں ساریا
آگاہ شویدا کہ قوم کو دوست میدارید ایشان او ایشان دوست نمیدارند شمارا و شما ایمان دارید کتاب الہی ہمہ
ہاں تیں او جو پیار کرو تہاں اوہ تیں پیار نہ کردی
تو ریت بچیل نہ پور صحیفے منوں تیں تمامی
تے اوہ تہاں نہی کتاباں منوں تیں پیار نہیں

وَ اِذَا التُّوۡكُۙ وَالۡوَاۡمِتَۙ وَاِذَا خَلُوۡا عَصُوۡا عَلَیۡكُمۡۙ اَلَا تَاۡمِنُوۡنَ

تے جو وقت بلکہ یہ تہاں تو کہندی ہیں ایمان آندا اسان تے جد ہکا ہوندی ہیں کٹے میں اپر تادی انگلیاں غصہ تیں
و چون ملاقات نہ کنند با شما میگنید ایمان آوردیم چون تہاں شوند بگزند بر شما انگشتاں را
تے جد میں تہاں تو کہن اسیں ایمان لیاے
جان خالی ہوں انگلیاں خود کٹن روہ کتاباں

قُلۡ مَوۡتُوا۟ اَبۡغَضُۤیۡکُمۡ اِنَّ اللّٰہَ عَلَیۡہِۭمۡۤ اٰتِ الصُّدُوۡرِ

کہہ باؤ نال غصے اپنے دے تحقیق اللہ جلتے والا ہے نال سینیاں والیاں دے

بگو میری سبب خشم خویش البتہ خدا تعالیٰ انارت باخوہد سینہاں است

تو آگہ انہاں جو مرد تمامی غصہ نال بیماری
تحقیق اللہ سبب لے جو وہ دلاں عداوت بھاری

اِنَّ مَثۡسَرَّکُمۡ حَسَنَةٌ تَسُوۡہُمۡ نَوَازِیۡتُکُمۡ سَیِّئَةٌ یَّفۡرَحُوۡا بِهَا

جیکر پہنچو تہاں تو بخیریاں بری لگدی ہو انہاں تو تے جیکر پہنچے بریایں خوش ہوندی ہیں نال سدا
اگر برسد بشما نیکی نا خوش کند ایشان را اگر برسد بشما بدی خوش دل شوند

بان
تے جیکر پہنچو تہاں بریایں انہاں تو خوش آوے

جے پہنچو تہاں بھلیائی تا اوہ بری انہاں تو ہکا
تے جیکر پہنچو تہاں بریایں انہاں تو خوش آوے

۱۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۲۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۳۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۴۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۵۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۶۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۷۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۸۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۹۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است
۱۰۔ دیکھو کہ یہ کتاب اور
جو باخوہد سینہاں است

[illegible]

وَأَنْتَصِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

تجیکه عبرت و توبه نگاری کردند که دیوانه است آنول بدخواهی نماندی که تحقیق اینال اسبیر دیو کردی هر گنجینه نیال از
و اگر صبر کنی و پرهیز گاری نمایی هیچ زبان نرساند شمارا انکار ایشان چیزی از البه خدا با آنچه میکنند در گیرنده است

جے صبر تقویٰ کرو نہ کھو ہے مگر انہاں شکر کائی
 استغفوں تیک بیاں آیا سب جیگر اہل کتاباں

تحقیق اللہ سب گنہگار یا جائے جواب یہ کرن گمائی
 مہن کے جنگ احد و فضا ہو یا شروع خطا یاں

وَاذْعَدِّ مِزَاهِلَ سَيِّئِ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِقَائِكَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

و یاد کن با قلم حوں لکھا برآیدی از اہل خانہ خود نشاندی مومن اس اور جاہل ہے جنگ خدا شنودا دنا سر

جنگیوں کو پھر تھیں باغیوں اہل ایمان
جنگیوں کو پھر تھیں باغیوں اہل ایمان
جنگیوں کو پھر تھیں باغیوں اہل ایمان

وہ سورت انفال اود فقہ ہوسے ذکر متامی
فراٹکے سال جمع ہو کا فردا ہے اور بدینے

وچ منظر ہی کہیا جو اس بقعہ کو بیکر سٹھان آتیاں تھیں
بارہویں ماہ شوالوں کا فریدہ دھارے آئے

تن ہزار جوان اوہ کا فرج جنگی سخت سیدے
صلحت نوں یار سدرجی ابن ابی پولہ یا

جو وہ مدینے رہنا چنگا ہے اس کا خبیانہ
تہ جیکر وہ مدینے آوے دشمن مار یا جاوے

جھوڑا نہاں حجراتے بیٹھے ہن اوکھڑ ہون
 جے وجہ دینے آکر ٹرس سائے مرد لڑائیں

یامکر کر فیر نیچا ہاں خالی جاسن کر یاں روسن
 اتوں زناں تے لڑکے پتھر مارن وٹ کڈائیں

بنی صلاح پسند کیتی ایسے صاحب کیا راں
 باجھول حرم حضرت چاچے بھی ہاں ٹولیاں راں

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and a prominent horizontal crease across the middle. There are several small, dark spots or stains, particularly near the top edge, which may be due to age or handling. The page is otherwise empty of any text or markings.

بَلَىٰ اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَاۤ اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَرِّهِمْ هٰذَا يَوْمًا كَمَا كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلُ

بلکہ جو صبر کو تقویٰ کر دے اور اسے نوجوانوں نے ایسے تہمتیں مل کر لگا کر اسے بے بسا درمال پہنچا کر دے

بلکہ اگر صبر کنید ویر نیز کاری نمائید و بیایند شمارا کافراں میں جویش خود مدد کنند شمارا پروردگار شما بہینہ از کس

بلکہ جو میرے تقویٰ کرتے آؤں کا فرحوشوں

معنی فوراً اصل و چویش بھی غصہ معنی آیا

مَدَامَاكَ مَسْمُومَةٌ

از فرشتگان نشان بند کنندگان	از فرشتگان نشان بند کنندگان
-----------------------------	-----------------------------

فرستے رہتا نیاں اے سر پر یک دنیا لی

اوہ صوف سفید یا سرخ علامت مظہری ہدیہ لیا یا
 بھی لگاں درویشیاں ملکات زمین جمین یا

اول بادشاه مرسته و چه الفال جوابا

سید اہل اسلام درے ایہی رب اہل

سورۃ النہرین ۱۰۰ سورۃ النہرین ۱۰۰ سورۃ النہرین ۱۰۰

دوم دستور پشاکا لڑی سے وردی ہوا ہے

[illegible]

وما جعله الله إلا تبصرا لئلا يعلم الذين كفروا بأنهم كانوا يكفرون

نے نہیں کیا یہ کہ امیر نے مکران خوشخبری واسطے لٹا دیے تے تا جو آرام کرن مل لٹا دی مال اوس دے

و نہ ساختیں۔ ا خدا مگر بشارت برائے شما تا آرام گیرید بآن دہائے شما

تے کہتی نہیں خدا یہ دگر بشارت تائیں | تے تا دل کرن آرام تہاڑے سنکر مدد سائیں

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝

تے ہند فتم نگہ اسو ابد دل جو زبردست

و عن تفتح کما از نزدیک خدای غالب استوار کار

یہ ہے کہ یہ سب کچھ

تے وچ حقیقت فتح نکالی مگر جوائے پاسوں

لَيَقُطَّ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُواْ ۖ أَوِ يَكُتَمُونَ ۖ فَيُنْقَلِبُونَ أَخَابِينَ ۚ

تاکٹ سے ہر پاسا ادھناں لوکاں تھیں جکا فرمہے یا موٹر انہاں نن پس مڑباون بے لاضیب

تاقطع کند یعنی قتل سازد و گوہے را از کافراں یار د کند آنها را پس باز گردند بے بہرہ

ادہ مدد اس کارن جو کہے ٹولہ یک کفاراں | یاد رکھو شہداء انہاں میں مٹے خالی جان خواراں

اودہ سترہ مارچ جنگ بدر وچ ستر قیدی آئے

اے بھروسہ مند و جاہل سولال کافر ہمارے
اہل ایمان صحیح دلی رب اول کافر ہمارے

۴۲

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِمْهُمْ عَذَابًا

بنی اسطوره اس لم یخیر کانی حیز یا جمع کریگانال تحت و ابرائماندی یا عذاب کریگانال بن پس تحقیق و ده طالع

نیت ترا اذ این کار چندی یابرجت باز کردد برایشان یا عذاب کند ایشان را پس البته ایشان ستمکاران اند

یاتیائے کرب یاد کرو دیوی انہاں تھی کہ وہ ظالم ہے

جہاں ہند مبارک حضرت جہان رحم لگا حصار

بدایه ای و میسر و سلم و چه بیاید
چه آید این فانیان را تا غایت که خدا

یوسفنا ہے عارف و صفوان سہیل احبارے

فَوَلَّى الْاِثْنَيْنِ الرَّجُلَ الْاِثْنَيْنِ وَالْاِثْنَيْنِ الرَّجُلَ الْاِثْنَيْنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در وسط اسدی هر چو کج و چاسمان دیو جوی و دج و چین دیو بنوعی مستحبول عالمی و عذاب لای حجاب است هر که از این مستحبان در میان

حد او برست ایچ در اسمائست ایچ در یمنست بیا مریه که ایچ او اهل طب است که هر که خواهد خدا مرده که مریا

مجلس درجہ اولیٰ و
مجلس درجہ ثانی و
مجلس درجہ ثالثہ و

...

تے خاصہ ملک اندر داجو کچھ وچ آسماناں چاہے
تے کر عذاب اچھنوں چاہے اندر بخت نہارا

تے جو کچھ وچیزیں ہیں اسی طرح جتنوں کا ہے
تے وہی رحمت والا ہے اور بندیاں عذرہ چار

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

اے اوہ لوگو جو ایمان لیا ہے نہ کھاؤ پیاج کسی حصے دہا کے تیرے دروازہ نہیں تالیں خالصی پاؤ
اے آنانکہ ایمان آورده اید مجورید سودا و حینداں تویر نو و تبر سیدار خدا تا بود کہ رستگار شوید

اے اہل ایمان بیاج نہ کھاؤ اگر کے دون دو ہاؤ
اس آیت پھیں اگے لیندو سو من سود بیا جاں
جاں مہلت کچھ نہ لیجھ مہلت ہو رو دہاؤن

تے ڈروالہ بھینٹاں تیں کنوں غدا بخل اسی باؤ
مہلت کجہ مقرر کر کے دجین مہتہ محتاجاں
دیڈھ سوا لکے ملوں سوداں نال رلاون

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۖ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

تے بچوں اس تئیں حتمی کر لیتی گئی ہے وسطی کا فرق دیتے فرمانبرداری کروانہ بی رسول وی تائیں رحمت کیتو جاو
 وچہ پڑیدان آتش کہ آمادہ ساختہ شد برائے کا فرق فرمانبرداری کنید خدا و رسول اتانہ رحمت کردہ شود

تے اس آتش تھیں کچھ تیار جو کیتی حبت کفار
اس آیت تھیں رہو بد مذہب مہرجی و اہی

تے رب نبی و احکم قبلہ و رحمت برسن بارہاں
جواہل ایمان خضر اکٹا ہوں اکھن اوہ گمراہی

وَسَارِعُوا إِلَى الْمَغْفِرَةِ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ
أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

تھے دو طرف بخش دیے یا پھر تھیں تہ بہت دی جو چوڑاں اسدی آسمان تے زمین پہ تیار کیا گیا ہو اور پھر پڑھ کر اس کی

تے دوڑ و بخشش با اپنے دلِ حُزب کھدیاں جاہیں
آسمانِ بزمین وجہِ سحرِ عواماں بہتیں دُیاں جاہیں

داناگ آسمان زمین تادمہ مستقیان سے تائیں
چوڑاں حجت انہاں انک بتائی طول نہایت ہاں

برای این که

لے دیکھو کہ کس طرح سے کلمہ پڑھا ہے
ایک بار دہرائے اس کلمہ کو جس میں
موت اور حیات کے واسطے ہے جس وقت
کہ جب تک اوروں کے پاس نہ ہو
سو دن اور رات کے واسطے
دیکھو کہ کس طرح سے

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكَ سَائِفُ رَوَانِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

تحقیق گزری ہیں اگے تان تھیں طریقے پس پھر وہ زمین و فر دیکھو کس طرح ہوا اور کھوٹا ہوا لیا ا
انہ گزشتہ اندیش ارشاد اقمہ ہا پس سرکیندہ زمین و زمین چگونہ بود آخر کار دروغ دارندگان
شک تان تھیں اگے گزرے طور طریقے یہ
ایک گاہ و چہرہ تلی اہل ایمان آئی
پس ٹر زمین و چہ دیکھو کونکر اور ک منکر گیرے
جو صبر کرو جہد ملت بجسی ملی فتح خدائی

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ

ایہ بیان ہے واسطے لوکان سے تے ہدایت تے نصیحت ہو واسطے پرہیزگارانہ

این بیان واضح است برائے مردمان و راہ نمودن و بند دادن برائے پرہیزکاران

ہے ایہ قرآن بیان لوکانہ کارن راہ نمائی | تے خاص نصیحت ایہ پرہیزکارانہ کارن آئی

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

تے سستی نہ کرو تے ناغم نہ کھاؤ تے لتیں ہو غالب تر عسکر ہو لتیں ایمان والو

وست مشوید و اندوہناک مباشید و شما اید غالب اگر مسلمانان ہستید

ہستی کرو نہ غم اندوہ تے غالب لتیں کفاروں | جے ہولتیں ہو من صبر کرو تان اور ک فتح جباروں

إِنَّمَا يَسْكُرُ قَوْمٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْصٌ مِّثْلُهَا وَتِلْكَ

الْأَيَّامُ نُدَّاهَا بَيْنَ النَّاسِ

جیکر گوتانوں زخم پس تحقیق گوتانوں بھی زخم مانند اسدی تے ایہ دینہ بین فرنے ہاں سپاہیانوں و چلوکانہ

اگر برسد شمار زخم پس البتہ رسیدہ است گروہ کافر از زخم مانند آن این روز ہارت میگردانیم از درمیان مردمان

جے پہونچیا زخم تان پس پہونچیا اتنا زخم کفاروں | تے ایہ دینہ فتح لوکانوچا سپاہ فریند و وار و داروں

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُوجَّاهًا

تے نہیں واسطے کسی نقص دے جوہرے مگر نال حکم اللہ دے لکھیا گیا ہے مقرر کر کے

نیت بیج شخصے را کہ ہمیں دگر بارادہ خدا نوشتہ شدہ مقید بوقت

تے بہرگز کوئی جان نہ مردی با جہوں حکم الہی | ہرہرچی دی اجل مقر لکھی جیوں کر چاہی

وَمِنْ دُتُوَابِ الدُّنْيَا نُؤْتِيهِمْ أَهْلًا مِنْ دُتُوَابِ الْآخِرَةِ نُؤْتِيهِمْ وَأَسْمَاءُ السُّكَّانِ

تے جو کوئی چاہے بدلہ دنیا دینے والے انسانوں اور تمہیں تے جو کوئی چاہے بدلہ آخرت دے دیوانگے انسانوں اور تمہیں

تے جیسے ہیں بدل دیئے شکر کرنے والیاں

بهر که خواهد تو اینها بدییش از تو این دنیا و هر که خواهد تو این آخرت بدییش از تو این آخرت و زود جزا و سهم شکر که از این

جو چاہے بد دینا اسنوں دنیا حسب دلو اس

جوطاعت جن کی طبیعت دنیا لہٹن کارن کردا

سن چه معالم انش بول جو پیمبر را در
حس معلول بیت اجریت مت سن در رب را در

دلا برشتا ان کو وگھٹا دنسا و دھنہ مارے

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَحْمَةٍ مِنَّا لِيُبَيِّنَ مَا بَيْنَ أَيْمَانِهِ هَذِهِ وَأَيْمَانِ ذُو الْأُنْثَىٰ هَذِهِ ۚ

وہاں پر سے اس کے لئے یہودیوں کی تیار کیا گیا تھا اور وہاں اس کا نام بھی لکھا ہے

۱۰۰

ولیار یحییٰ و چند لرد دیگر همراه او حد پریستان بسیار ایستادند و در دیدن بیابان چو میدانیست را در آنجا

کے ہی پیغمبر ہے اس بل بیسے کوں رہا ہے

وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۖ وَاللَّهُ يَحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝

تے ماضی میں ہوئے اور تے ناما جزئی کیفیت انہاں نے اللہ دوست رکھ دے صبر والیاں نوں

و نایابی نکردند و بیچارگی نمودند و خدا دوست سیدارد صبر کندگان را

میں نے کہا کہ میں اسے دیکھ کر ہنس رہی ہوں۔

[illegible]

۱۰ در تفسیر میں جو کچھ ہے جو
 چوداگان قدیم سے بخوانی
 قلم ہے جو قصوب ہونڈی
 آئے اسمکان میں ان کاوا ہے
 طبع کیا اور سنوں جو ابوبکر
 ہمارے کرتے اسد سے ابوبکر
 نسبت دیو کے زبان حدوت دیو

نا عاجز ہوئے نہ ترے کہتے صبر جمیل کیا
 تے امہ دوست کے صبر کریدیاں درجہ پایا

وَمَا كَانَ قَوْلُكُمْ إِلَّا قَوْلُ آبَائِنَا الْأَخْلَافِ أَذُنُ بَنِي إِسْرَافَ فَإِنَّا نَمُرُّنَا

تے نہیں سی سخن اہل اندام اس کے جو کہتے اور بڑے بخشنے سے سادے گناہ سادے فضول سادے ہر کم سادے کدے

وہ بود قول آن خدا پرستان بجز آنکہ گفتند اسے پروردگار مایا مزرگنا ہاں مارا دازد گند شتن باراد کا خویش

تے نہیں سی قول اہل اندام اگر آئے کسیا بار خدایا
 بخش گناہ سادے ہو اسراف جو اسان کیا

وَكَيْتَ أَقْدَمْنَا وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

تے حکم رکھ پیراں سادیاں توں تے یاری دہ سانوں اوپر گروہ کافراں سے

وہ ستوار کن پائے مارا نصرت دہ مارا بر گروہ کافراں

تے ثابت رکھ سادے قوم تے دیا سانوں یاری
 اوپر قوم کھاراں جیڑے نبیاں تھیں انکاری

فَاتَمَّ اللَّهُ ثَوَابَ الْبِرِّ أَكْثَرَ وَأَكْثَرَ ثَوَابَ الْبِرِّ وَاللَّهُ يُجِبُ الْمُحْسِنِينَ

پس قاتل انان نول اللہ سے بڑا دنیا داتے خوب ثواب آخرت دی تے امہ دوست رکھ دے نیکو کاراں توں

پس داد ایشاں خدا تعالیٰ جزا سے نیک در دنیا و خوبی ثواب آخرت خدا دوست سیدار دینکو کاراں ا

پس داتا تھناں ثواب اللہ وہ دینا فتح ابرار راں
 تعلیم اصحاباں کارن اللہ اہر آیات اتاری

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَزِطْعِمُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرَوْكُمْ عَلَى عَقَائِبِكُمْ

فَتَنْقَلِبُوا خُسْرًا

اگر وہ لو کو جو ایمان لیا جو جیکر فرمانبرداری کرو تیں اہل اندامی جو کافر ہو موڑ کر تیں انوں اپڑیاں سادے یاروں کو گردیاں نکار

اے مومنان اگر فرمانبرداری کنید آئناں کہ کافر شدند باز گردانند شمار ابریا شدہ یا پس باز گردید یا نکار شدہ

اے اہل ایمان جسے کہے لگو انہاں جیڑے کافر ہوئے
 تا موڑن آئناں کچھ اہاں فرط جواو خاصہ ہوئے

ع

۱۰ در تفسیر میں جو کچھ ہے جو
 چوداگان قدیم سے بخوانی
 قلم ہے جو قصوب ہونڈی
 آئے اسمکان میں ان کاوا ہے
 طبع کیا اور سنوں جو ابوبکر
 ہمارے کرتے اسد سے ابوبکر
 نسبت دیو کے زبان حدوت دیو

۱۰ در تفسیر میں جو کچھ ہے جو
 چوداگان قدیم سے بخوانی
 قلم ہے جو قصوب ہونڈی
 آئے اسمکان میں ان کاوا ہے
 طبع کیا اور سنوں جو ابوبکر
 ہمارے کرتے اسد سے ابوبکر
 نسبت دیو کے زبان حدوت دیو

بِإِذْنِ اللَّهِ مَوْلَانَا وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ سَلِّمْ قُلُوبَ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبَ

بلکہ انکار ساز تا وہ ہوتے اور بہتر مدکار ہر جہہ بے ڈالوں گے اس میں وہ دلالت انہماکیاں ہے جو کافر ہوئے ڈر

بلکه خدا تعالی باری میهنده شماست و او بهترین مددگار است و خودخواهی نیست در دلمای کافران نیست را

بیک خدا تھاں والی نے اوہ بہتر مددگار اے

بِأَمْرِ اللَّهِ وَاللَّهُ يَنْزِلُ بِسُلْطَانٍ وَمَا هُمْ إِلَّا رُؤُسٌ مَتَوَاطِلُونَ

انا افسوس ہوں کہ کتوتے نا البتہ اس چیز نور جو ہمہ آثاری نرا اوسد کا فی دلیل ہے انہا ندی

دو زخم سے تے رمی حکم طالب اندری سے

سیدانکه شریک ساختند با جاحیز را که نفر ساده بآل میو محبت و جانم ایشان در دوزخ سرت میبد جا نگاه متمکاران

تے جاو انہا ندی دویخ مندی جاگظلم کفاری

صاحب جنگا حدتیں مگر کافر کے طرف روئے

انہاں بھگینی اسال کیوں نہ لیتی کھوڑ کر باقی

جہاں میں مرادہ مارا ہو گا وہاں چاروں طرف سے

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ أَخْرَجْتُمْ آلَ فِرْعَوْنَ مِنْ دَارِهِمْ

تے تحقیق سچا کیاتاں توں میرے وعدہ اپنا جس وقت مارو گا تدریسا ہوا ہائنتوں مال حکم ادرید:

والبیت رست نمود شمار خدا تعالی و عده خویش چون قتل میگردد یکا فرزند الحکم او

جو وعدہ فتح خداں لکھتا کر کے بیچ دیکھایا

جو حکم اللہ دینا لکھتا کفاروں کو تباہ کر دیا

حَقِّ إِذَا فِئْلُهُ وَتَنَازَعُهُ فِي الْأَمْرِ

حَتَّىٰ إِذَا فُشِلَتْهُمُ إِلَىٰ أَعْمَالِهِمْ فِي الْأَمْرِ

ماہوت لک جو بھٹیروں نے تھے جھگڑا گیتاں وہ کم و نہ تھا لک بڑی خودیو ویک فیکر تانہ ہر دیدار

تاہو تو جو بھڑک رہے تھے جھگڑا ہو چکا ہے

وَعَصِيكُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَّا تُحِبُّونَ

تے بیفرمانی کیتی تان تھے اس تھیں جو دکھایوس تانوں اوہ چیز جو درست کھدی ہو
و بیفرمانی پیغمبر کرید بعد از انکہ خدا بنمود شمار انہی دوست سیدارید یعنی فتح

تے بیفرمانی کیتی اس تھیں بعد جوب و کیمالی	جیٹری چیز تانوں پیاری یعنی فتح دیالی
اس بیفرمانی شمارت املائی واو و گائی	انگے پڑاتے پچھے کچھ گھلی ہار دیوالی

مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ

بعضے تان تھیں اوہ آپ جو چاہیا دنیا نوں بعضے تان تھیں اوہ آپ جو چاہیا آخرت نوں
ارٹھا کسے بود کہ میخواست دنیا را و ارٹھا کسے بود کہ میخواست آخرت را

بعضے تان تھیں اوہ جو چاہیں نعمت دنیا تانی	تے بعض تان تھیں اوہ جو چاہیں آخرت نوں زندگانی
جو مگر پھوڑ لٹن ول وڑے دولت دنیا چاہی	جو ثابت ہے تے قتل ہوئے انہاں غم میں قربانی
بلکہ کیا اصحاب دھما دنیا خواہش کردا	مگر جوہر واحد دی بعضیاں کیتا الٹ امر دا

ثُمَّ صَرَّفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْلِغَكُمْ وَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

فرمویات انوں انہاں تیں آنا و کسانوں تے تحقیق معاف کیتا تھیں تے انہننا فضل اہے اوپر مومنان دے	پہن باز گردانید شمار از ایشان یعنی بکشتید تا بیا زاید شمارا و اللہ عفو کرد از شما و خدا صاحب فضل است بر مومنان
فرماتاں ہوڈیاں انہاں تھیں تا جوتاں آنا و	تحقیق معاف تان تھیں کیتاں تان پیڑ و نجاو
تے امیر صاحب فضل و دودا اوپر اہل ایماناں	اوہ دیکھ گناہ معاف کرے تے بخشو بیفرماناں

إِذْ تَصْدَفْنَ وَارْتَدُّوا عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الرُّسُلِ أَلَمَوْا فِي آخِرِكُمْ

جو وقت ٹھہ جائے تے تیں نا اتفاق کردی اوپر کسیتے پیغمبر بلاندا سی تانوں و کچھ کچھ جماعت ملتا دیدی
انگاہ کردا امر رفتہ در گریختن و ستوہ بنی شدید بر یکس و پیغمبر خودانہ شمارا در جماعت پسینان شمارا

لے دھنڈی کی کسب ہے
جو بیفرمانی کیتی تان تھے اس تھیں جو دکھایوس تانوں اوہ چیز جو درست کھدی ہو
و بیفرمانی پیغمبر کرید بعد از انکہ خدا بنمود شمار انہی دوست سیدارید یعنی فتح
تے بیفرمانی کیتی اس تھیں بعد جوب و کیمالی
اس بیفرمانی شمارت املائی واو و گائی
جیٹری چیز تانوں پیاری یعنی فتح دیالی
انگے پڑاتے پچھے کچھ گھلی ہار دیوالی
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ
بعضے تان تھیں اوہ آپ جو چاہیا دنیا نوں بعضے تان تھیں اوہ آپ جو چاہیا آخرت نوں
ارٹھا کسے بود کہ میخواست دنیا را و ارٹھا کسے بود کہ میخواست آخرت را
بعضے تان تھیں اوہ جو چاہیں نعمت دنیا تانی
تے بعض تان تھیں اوہ جو چاہیں آخرت نوں زندگانی
جو مگر پھوڑ لٹن ول وڑے دولت دنیا چاہی
بلکہ کیا اصحاب دھما دنیا خواہش کردا
مگر جوہر واحد دی بعضیاں کیتا الٹ امر دا
ثُمَّ صَرَّفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْلِغَكُمْ وَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
فرمویات انوں انہاں تیں آنا و کسانوں تے تحقیق معاف کیتا تھیں تے انہننا فضل اہے اوپر مومنان دے
پہن باز گردانید شمار از ایشان یعنی بکشتید تا بیا زاید شمارا و اللہ عفو کرد از شما و خدا صاحب فضل است بر مومنان
فرماتاں ہوڈیاں انہاں تھیں تا جوتاں آنا و
تے امیر صاحب فضل و دودا اوپر اہل ایماناں
اوہ دیکھ گناہ معاف کرے تے بخشو بیفرماناں
إِذْ تَصْدَفْنَ وَارْتَدُّوا عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الرُّسُلِ أَلَمَوْا فِي آخِرِكُمْ
جو وقت ٹھہ جائے تے تیں نا اتفاق کردی اوپر کسیتے پیغمبر بلاندا سی تانوں و کچھ کچھ جماعت ملتا دیدی
انگاہ کردا امر رفتہ در گریختن و ستوہ بنی شدید بر یکس و پیغمبر خودانہ شمارا در جماعت پسینان شمارا

یاد کرو جد نیکو دُرومڑ کسے تلو تا میں	تے بنی قاتلنوں دے وچ پجاری ٹوند میں
جو میں دل بند یورب دیو آویں ہاں بنی اندھا	جو دھارکے سوخت سسوں سجاوے اندھا

فَاتَا بَكُمُ عِمَّا يَغْتَبِ بَكِمْ لَا تَخْزَوْا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ

پس بدلہ قاتلنوں غم نال غم دے تانہ غم کھاو ایراسو جندو جوتن ہوئی قاتلنیں

پس جزا دوشمار اندو ہو ابالا اندو ہے این بند دا ون ہاں آنت اندو ہناک شہید باغی از دست

پس بدلہ دس غم تانوں بدلے غم بنی سے

آتا تیر نا غم کھاو ایراسو جندو جوتن ہوئی دے

وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

تے نہ ایراوسدو جو مصیبت پہونچی قاتلنوں نے اسخیر دار ہے نال اس جندو جوتن ہوئی دے

و نہ برا کچھ رسید بہتا دھدا باخیر ست بات چہ سیکند

تے نا غم کرو مصیبت جوتن قتل نہ میت آئی	تے اسد نول سب خیر کچھ جو تسبیس کرو کمالی
جنہاں حکم رسول مدد لیا انہاں غم بنی لول لایا	تا قتل نہ میت دا غم سبھناں بدلہ سدا پایا
بے کفن کفن غم اتے غم ایہہ مراد ایہسا	پہلا غم جو فتح غنیمت پائی فیرو سجاوی
دو جا غم فرقت نہ میت اہل ایمان جو آت	یا پہلا قتل نہ میت دو جا نسل بنی دے آت
اس قتل ٹییدی خبر اصحاباں سار غم بھلاو	نہ فتح غنیمت یاد نہ قتل نہ میت ایہ غم دھات

ثُمَّ أَتْرَكَ عَلَيْكُمْ مِّنْ بَعْدِ الْغِمِّ أَمْنَةً تَقَاسَا يُغْشَى طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ

فر بھیجے اپر تارکے کچھ غم تھیں بے خوئی او نگھ جو کچھ لیا اوس نے ہک گروہ نہیں قاتل تھیں

باز فرود آورد بر شما بعد از اندوہ ایسی کہیں کی بودی پویشید گرد پورا ارشما

فر بھیجیا اس قاتل پر کچھ غم تھیں او نگھ جو آئی	اس گج لیا ہک ٹول قاتل تھیں مہن اہل صفای
ابو طلحہ کہ جو بنید اس قاتل جنگ صفائو چٹائی	میں تھوں تیغ دگی فریکڑاں انہویں ہوران دانی

لے دے منظری کو عالم جاری دھند
نہیں روایت کی ہے جو کیا ان قاتل
کیا پہلا کفن جو کچھ لیا اس قاتل
نہیں لے دے منظری کو عالم جاری دھند

دن اعد سے تیں لو رستہ کچھ
تھیں دیکھ دیکھ کر لیا پہلا کفن
میں اس قاتل پر کچھ غم تھیں
نہیں روایت کی ہے جو کیا ان قاتل

انجاسا او نگھ جو کچھ لیا اس قاتل
نہیں روایت کی ہے جو کیا ان قاتل

وَمَا يَفْقَهُهُمْ أَفْهَمُ أَنْفُسِهِمْ يَلْفُظُونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ

تے ہر گز وہ تحقیق غم لگایا انسانوں جہاں انسانیاں تے ظن کر دے آپے نال اللہ عز و الحق ظن نادانی دا

وگروه دیگر بودند که اندوهناک ساخت ایشان فکر خویششان گمان میکردند بخدا باحق گمان کفر را

تے دو جا بول جے نفساں اینیاں غم انناں غول لایا | اودھ ظن اسد پر کرن بنا حق ظن جہالت آیا |

سومناں غم نہ رہی جی ال تھیں خوف اٹھائے
ال نفاق کٹھیرے نیند نہ آئی خوف و دہائے

يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كَانَ لِلَّهِ

کہنہ رو اب بھلا ہے واسطے سادہ اس کم نہیں کہ اختیار کہہ توں تحقیق کم سارا وہ واسطے اندر ہے

مے گفتند آیا ہست مارا از این امر چیزی بگو البتہ کار بمقام خداے برت

کس بنا فاق ہے پتہ سادہ اس کم تھیں سے کافی

يَوْمَ يَكْفُرُ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ أُمْسَحًا فِي الْيَمِّ مَكْشُوحَةً

ثم ما فتيناها مناد

دکانی پر۔ وجہ لا ارشاد است اود حزن و غم ظاهر کرد و وسط تے کند کہ ہر جے ہوندری و وسط

اساڈو اس کم نہیں کامی شے نہ مارو جانے اس میں اتھے

پنهان میدارند و در لبا و خویش آن بچه آشکارا نمی کنند برای تو میگویند اگر بودی ما را از این کار خبری نگشته و نمی شدیم در اینجا

چسپاون مچو دلاندی جو نہ ظاہر تہ نہوں سکے

لکن متناقض نہیں ہو سکتا اور عقل کا ہے
 زعم ہے کہ حق تعالیٰ ہر چیز کو اپنے

شاہد عبد القادر کیسے ہے ایہ گزشت ایمان الہی

تے یا اس سخن دایہ سے جن کردار بوجہ ہے

تے دلوچہ سورم اد جو چیب کر ہند و دچہ شہر دی جیوین صلاح دتی اسان قال کیوں اترا اتھم دی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لَا خَافُ مِنْهُ إِذَا
صُرُّوا فِي الْأَرْضِ

اے ایمان والو! نہ بنو گویا کفار بن گئے تھے کہ کہیں ان کو زمین پر نہ ڈال دے

اے مومنان! مبادیہ نہ آنا کہ کافر بن گئے ہو کہ مقتدر حق پر اصرار نہ کرو وقتیکہ سفر نہ کرنا

اے ایمان والو! نہ بنو گویا کفار بن گئے تھے کہ کہیں ان کو زمین پر نہ ڈال دے

أَوْ كَانُوا آخَرَىٰ لَوْ كَانُوا عِنْدَ نَاِمَامَاتٍ أَوْ مَاقِئَلُوا

یا آپے نازی جو جیکر مہندے پاس اساوٹے تا نامردے تے نامریدے

و یا باشند بچنگ برآمدہ یعنی انجامیر نہ کرے بودند ایشان نزدیک مانی مرزد و کشته نمیشدند

یا آپے نازی قتل ہوئے تدبولن کفر بمارت

لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ عَٰلِمُ غُيُوبِ

تا کہ و ادریس سخن نوبت خیالی و جلال انہادیان را تے اندہ نہ کرد است تو ادراسے تو ادراسے

تا کہ اند خدا این سخن پیشانی در دہماے ایشان خدا نندہ میکند و میراند و با نپہ می کنند بیناست

تا کہ خدا ایگل شیمالی اندر دلال انہاندے

یعنی نیک اہل و چہ جو کئی مرن یا مار و جاوون

جو کہن جے ایہ ہوندا اوہ ہوندا اسو منکر تقدیر

وَلَقَدْ قَاتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْفَتْهُمُ أُخْفَرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

تے جیکر کت گوتیں و پراہ اندی یار کتے البتہ بخشش اللہ تے رحمت بہتر ہے پچیر تیں جو اکٹھے کر دے ہیں

و اگر کشتہ شد اللہ راہ خدا یا سرید اللہ آفرزشتہ خدا و بخشاے بہتر است از آنچه جمع ہے کنند

جے قتل ہو و پراہ خدا یا موت آئی مر جاؤ

بہ بخشش رب تے رحمت بہتر ہے جو نہیں جوڑے

وہ جیکر کت گوتیں و پراہ اندی یار کتے البتہ بخشش اللہ تے رحمت بہتر ہے پچیر تیں جو اکٹھے کر دے ہیں

جے یاری کرے تانوں امیر غارت خان کوئی

جے مدد نہ کرے تا کون کرے تس قچے یاری سولی

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

تے پر امید رہیں چاہیے توکل کرن ایمان والے

پر پاک امیر تے کرن توکل ال ایمان جو سارے

وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَخْلُ وَ مَرَّتْ يَخْلُ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

تے نہیں ہو سکتے پیغمبر یا جو خیانت کرے جو کوئی خیانت کر لیا ویگا پیچہ بڑوں جو خیانت کہیں اس نے دن قیامت

وہرگز نہی آید از نبی کہ خیانت کند وہر کہ خیانت کند خواہ آورد چیزے را کہ خیانت کردہ بہت روز قیامت

جو کرے خیانت لیا دوا دہشت حاضر روز قیامت

تے کہی نہ کر دے پیغمبر کوئی چوری دغا خیانت

جو ظاہر حضرت راضی ہوت دل ہو غضب چھپایا

جو بار احد و جہنم تھے آپ وہم تنہا دل آیا

جو ایسے کہ خیانت والیوں نہیاں نقل ہزاری

مرت فرکدی وہ غصہ کڑ ہے آیت رب اناری

ہک چادر سرخ بدر و جنگ و چلٹ و چول گم ہوئی

وچہ ترندی ابوداؤد معالم ابن عباس کہوئی

ایہ وہم انانہ دادور کیتا رب آیت ایہ فرمای

تا بعضے لوکاں ہم کیتا اوہ شاید نبی کھائی

لَمْ يَتُوبْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

فرہور ادا تاجا ویگا ہر شخص نوں بدلہ پیچہ داجو کما یوس نے اوہ ظلم کہتے جاوون گے

پس تمام دادہ شود ہر شخص راجزا آنچہ کردہ است وایشان ستم کردہ نہ نہنوند

تے انہاں ظلم نہ کیتا جاسی پورا بدلہ پایا

فرہور ادا تاجا جی ہر جی ہو کہہ اوس کما یا

أَمِنْ أَتَمَّ رِضْوَانِ اللَّهِ كَمَنْ بَا عَسْخَرِ مِنَ اللَّهِ وَمَا وَجَّهَهُ

بہلا فراہ کوئی جو پیچہ انکار رضا امیر دیدر مانند اس شخص دی ہے جو اطر یا غضب نقل امیر تیں تے جگہ اسد و رخ ہو

آیا کسی کدور پے خوشنودی خدا رفت مانند آنکس ت کہ بازگشت بختم از خدا وجاے او در و رخ است

جو لیا یا غضب امیر تیں جاگہ در و رخ وچہ ستیدے

بہلا جو کوئی مگر رضا امیرے کدماند و جود دی

وہی غرض ہے کہ خیانت کی ہے
فرات پہلی دخیانت کہ سنا تھی
جلاسے اپنے بہت خیانت کیا
ظاہر خیانت دی اور نہ جگہ

وَبَيْنَ الْمَصِيرَيْنِ ۝ وَرَجَتْ عِنْدَ اللَّهِ ۝ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝

نہ اوہ بری جگہ ہے اوہ درجیاں والے میں نزدیک اللہ سے تے اوہ دیکھنے والا ہے اوہ چیز جو کر دے میں

وہ جہائست دوزخ ایشاں بردر جہانند نزدیک خدا خدا بینا رست باخی میکند

تے بری جگہ ہے دوزخ اوہ سب اہل درجیاں والو | پاس خدا تے اللہ دیکھے جو انہاں کرتے چالے
جو حاصل کرے رضا سو پاوے جو درجیاں انان | جو غنیمت با ناں لیاوے پاوے در کر اوہ نیز انان

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ ۝

تحقیق احسان کہتا اللہ نے ابرہو منان دے جو بھیجا وہ انہاں دے پیغمبر جنس انہاں ہی تھیں

اللہ احسان کر د خدا تعالیٰ برہو منان چون فرستاد در ایشاں پیغمبر از جنس ایشاں

تحقیق کہتا احسان اللہ نے اوپر اہل ایمانان | جد بھیجا انہاں دے پیغمبر کنوں انہاں دیاں جاناں

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۝

پڑھتا ہے اوپر انہاں آیتاں اور پاک مسیازو | کتاب اللہ تے حکمت علم جو دینی انہاں سکھاوے

کہیں خواند بر ایشاں آیتاں اور پاک مسیازو | ایشاں او می آموزد ایشاں کتاب و علم

وَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۝

اور اے ایمان والو! نہ متھیروں اسے | اگرچہ آپ کے دے گمراہی ظاہر ہے

اگرچہ آپ کے دے گمراہی ظاہر ہے | اگرچہ بودند پیش ازین در گمراہی ظاہر

بھادوں ہے اگے تھیں وہ گمراہی ظاہر | ارب کھو لے بخت انانہ دے کیے کفر جمل تہیں ظاہر

أَوَلَمْ أَصَابَكُم مِّصْرِبَةٌ قَدْ أَصَبَتْ قَوْمًا مِّثْلَهَا قُلْتُ أَتَىٰ هَذَا ۝

بھلا جو پہونچی تسانوں مصیبت جو تحقیق پہونچائی آہی تسان دولی اوس تہیں کیا تسان تھوں ہے یہ

آیا چون رسید بنما مصیبت کہ البتہ رسانیدہ بودید و چند از ان گفتند از کجا آید ایں مصیبت

تفسیر مجلی
وَبَيْنَ الْمَصِيرَيْنِ ۝ وَرَجَتْ عِنْدَ اللَّهِ ۝ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝
نہ اوہ بری جگہ ہے اوہ درجیاں والے میں نزدیک اللہ سے تے اوہ دیکھنے والا ہے اوہ چیز جو کر دے میں
وہ جہائست دوزخ ایشاں بردر جہانند نزدیک خدا خدا بینا رست باخی میکند
تے بری جگہ ہے دوزخ اوہ سب اہل درجیاں والو | پاس خدا تے اللہ دیکھے جو انہاں کرتے چالے
جو حاصل کرے رضا سو پاوے جو درجیاں انان | جو غنیمت با ناں لیاوے پاوے در کر اوہ نیز انان
لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ ۝
تحقیق احسان کہتا اللہ نے ابرہو منان دے جو بھیجا وہ انہاں دے پیغمبر جنس انہاں ہی تھیں
اللہ احسان کر د خدا تعالیٰ برہو منان چون فرستاد در ایشاں پیغمبر از جنس ایشاں
تحقیق کہتا احسان اللہ نے اوپر اہل ایمانان | جد بھیجا انہاں دے پیغمبر کنوں انہاں دیاں جاناں
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۝
پڑھتا ہے اوپر انہاں آیتاں اور پاک مسیازو | کتاب اللہ تے حکمت علم جو دینی انہاں سکھاوے
کہیں خواند بر ایشاں آیتاں اور پاک مسیازو | ایشاں او می آموزد ایشاں کتاب و علم
وَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ۝
اور اے ایمان والو! نہ متھیروں اسے | اگرچہ آپ کے دے گمراہی ظاہر ہے
اگرچہ آپ کے دے گمراہی ظاہر ہے | اگرچہ بودند پیش ازین در گمراہی ظاہر
بھادوں ہے اگے تھیں وہ گمراہی ظاہر | ارب کھو لے بخت انانہ دے کیے کفر جمل تہیں ظاہر
أَوَلَمْ أَصَابَكُم مِّصْرِبَةٌ قَدْ أَصَبَتْ قَوْمًا مِّثْلَهَا قُلْتُ أَتَىٰ هَذَا ۝
بھلا جو پہونچی تسانوں مصیبت جو تحقیق پہونچائی آہی تسان دولی اوس تہیں کیا تسان تھوں ہے یہ
آیا چون رسید بنما مصیبت کہ البتہ رسانیدہ بودید و چند از ان گفتند از کجا آید ایں مصیبت

جانبہدخی سختی تسانے دہنی تسانہ بنجائی

فَلَهُمْ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

کہ ا وہ پاسوں نفساں تباہیاں دیوں ہے تحقیق اللہ اوپر ہر چیز دے قادر ہے

بگو آن سختی از نزدیک جانها کجاست اله خدا بر همه چیز تواناست

تو اُٹھا وہ سختی ریت ڈیاں جاناں پاسوں لئی
یعنے جنگ احد وچ ستر شخص تان نہیں تائے
اس بار کنول حیران ہوئے سب یار رستیں گہرے
س وچ پھرا عالم علی کنول جو وحی نبیؐ دل آیا
جو فدیہ لین پسند نہ رہا نول ہر اختیار تسانول
جے فدیہ لیکر چھوڑو ہوسن ستر قتل ہتا ڈے
قتل نہ کرے فدیہ لے فدیہ کم لکا یے
ادہ ستر چھوڑے تاہن ستر جنگ احد وچ مارے

تحقیق المسیر ہے تے قادر اس وجہ شکستہ رانی
اوہ ستر قتل تے ستر قیدی دے بدر دھاڑے
ایہ بارت آدمی دلون جگہ کھائی چھوڑ آپ اٹھ آؤ
جاں قید باج بدروالیاں تھیں فدیہ یاراں نہیں ٹیر لیا
جو قتل کرو یا فدیہ لیکر دیو چھوڑ تھیں اون
تایا رال کھیا حضرت ایہ سب بھائی خویش اسدا
ایہ گلن جنگل انہاں جنو کہی شہادت پائے
قل ہو مرعند انفسیکم ایہ معنی سمجھ پیکر

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقِي الْجَمْعِ فِي إِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ
الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۖ

وآنچه رسید بنهار روز یکم آمدند و گروه بنی را راضی و خدای بود تا بداند مومن را و بداند مفسقان این چنین است

تے بولتاں ہو بخیا جس دن ہو یاں دوپہں دھراں ملائی

وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْعُوا

تے کیا کیا واسطے اونہاں دے جو اولٹو دیر راہ اندر دے یا ہٹاؤ

و گفته شد آن منافقان را که میاید جنگ کنند در راه خدا یاد دفع سازید یعنی کافران را از ملک خود

١٢

[Faint handwritten Persian script at the bottom of the page]

تے اٹھیا گیا انہاںوں آؤ ٹر ہو راہ رہا ہے

قَالُوا لَوْ عَلِمَ قِتَالًا لَا يَنْجِيكُمْ
 كَمَا انْتَجَبَ جَاوِي هَاسٍ لَرَأَى الْقَبِيحَ كَلْبًا كَلْبًا

منافع و اوج حسین معلم کردی کج لڑائی

هَمْ لِلْكَافِرِينَ مِنْ آقَابِهِمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ

وہ لوگ طرف کفر دی اس قدر تھے کہ انہیں تہطیف ایسا ہی کہندے تھے کہ ان لوگوں نے اپنی یاد میں جو چیزیں مہجہ دلالان بنائے یاد کی
ان گروہوں کو کفر آنروند زد کہ تر بودہ از ایشان سو ہی ایمان ہو گئے کہ یہ دہان جو چیز انہیں نسبت دے رہا ہے انہیں

اودہ کفر و اس دن پڑ بہت انسان شہر طرف آئے

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ: الَّذِي قَالَ الْإِسْخَرَانِيُّ

لے اور بہتر جانتے والے اپنے پیغمبروں جو اوجھیا بندے ہیں وہ لوگ جو کہیا انہاں واسطے بہا یاں اپنی بندے
وہ خداے دانا ترستے تا کہ یہ سوسنہ آنا کہہ می گفتند در حق

لے بتر جانے کو تھے دلوں انساں جھماکے / جنہاں انصاف مانا ہے جو تیر مار دھڑلای

وَقَعِدُوا الْوَاطِعُونَ مَا قَاتِلُوا قُلَّ فَادَرءُوا عَنِ الْفُسْكِ الْمَوْتِ

ان كنت حاد قين

و خود از جنگ باز نشسته کار فرمانداری امیکروند گذشته می شدند گویند باز در میدان خردم گ را اگر مستند راستگو

وَأَحْسِبُ الَّذِينَ قِيلُوا فِي سُبُلِ اللَّهِ قَوْلًا كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغَرَضَاطَ ۚ

سے بہرگز نظر نہ کر لیں انساں کو کاشی جھٹکتے گئے وہید راہ ادا دے مگر دیکھ کر زندگی میں پائس بپا ایندو روزی دستے تاجاندی ہیں
وہ بہرگز کمال ہر نامہ لکھ کر نہیں دے دیا وہ خدا مہر کاں علیک زندہ اندر نزدیک پروردگار خود روزی دادہ مے شوند

[illegible][illegible]

توں پر کرمی بندوبست جو کھٹے راہ رہا ہے

فَوَجَّهْنَا إِلَيْهِمْ مِنْ فَضْلِهِ لِيُتَبَيَّنَ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْ خَلْفِهِ

خبر میں ان سچیز کو جو ان انسانوں کے فضل اپنے تھیں تو خبری باید می بین ان انسانہ می جو نہیں مثال انسانہ می جو انسانہ
شاید مان یا بچہ داده است ایشان از افضل خود مفرده می یابند با ناکه هنوز رسیده اند بایشان از پس ایشان

خوشیاں کرن جو انسان تیاں فضلوں بے عطا ہیں
تے خوشخبری تنہاں پاپن جہیز پچھون کھنہاں

الْأَخَوِ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ لِيَسْتَبِشِرُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِ

ایہ جو نہیں کوئی خوف ایرانہ اندر ہے تاہا وہ غمناک بیوون کے خوش ہوئے مرزاں العزت دی المہ تحقیق کے فضل و کرم
انکہ نسبت سب خوف برایشاں و نہ ایشان غمناک نشوند خوشحال میشوند بہ نعمت ارض خدا و فضل و کرم

تے ماکہ خوف انسان بچلیا ہے تاغم انسان تائیں

وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ

مِنْ بَعْدِهِمَا أَصَابَهُمُ الْفَرَحُ

ایجوالتیں کو لے کر ان کو معاہدہ کرنے والوں اور لوگوں کو قبول کرنے والے حکم و امر اللہ کے رسول کے پیچھے ہیں جو انکا انہماق ہے

وَبَايَ خِزَانَتِ نَسِينَد اِكَا نِيكِي قَبُول رَوْنَه حَكَم خُدَا و رَسُول اَبَد اَز اَنَدَر سِيد بَاي شَان خُشَم

تے ایہ جو اسے کر کے خدا تعالیٰ سے بدل اہل ایمان نان

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ۚ

النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ

وہ سزا سنانے پر جو نیکو کار، کھیتیاں اور انسانیتیں پر سیرنگار ہوئے ہوں وہ سزا دے لو کہ جو کھیا انہاں لوہے کا کسے تحقیق ہو جائے وہ کھیت

برای آنانکه نیکوکاری کردند از ایشان تقوی نمودند و در بزرگست اینان که گشتار ایشان آمد در آن که کافران جمع کردند بر او

جو نیکو کار تھیں متقی دُعا اجرت نہ لیاں | جہنم لکھ جو لوگ لکھے کارن جنگستان

[illegible]

کتابخانه شخصی حضرت آیت الله العظمیٰ الخوئی

فَاخْشَوْهُمْ فَرَادَهُمْ اِيْمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ

پس ڈرو انہاں میں اور دیا اس خبر نے ایمان انہاں اتنے اچھونے کافی ہے اسانوں سے خبر کا وکیل ہے اور

پس ترسید از ان لشکر با پس نہ یادہ کرد اس عن ایمان ایشان او گفتند بس است ما را خدا و نیکو کار ساز است

لتیں ڈرو انہاں میں پس اس کی ایمان ان کا پایا تے اکیا پس اسانوں سے نیک وکیل متھ آیا

فَاَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ اِلَى الْوُطُنِ فَضَلَّ لَهُمْ مِمْسَرُهُمْ سَوَاءٌ وَابْتَعُوا رِضْوَانِ اللهِ

پس اے مال نعمت دے اور تمہیں نے ضلہ نامہ پونجی انہاں کی بریائی تے مگر لگے رضا امر دی دے

پس باز گشتند بجمعی از خدا و فضل از رسید بایشان هیچ سختی و پیروی کردند خوشنودی خدا را

پس ٹرو اور موس کے کر نعمت باقی فضل خدای

والله ذو فضل عظیمہ

تے اند صاحب فضل و خود ادوی جسوں ہے

ربانی دی تا بعداری دو بین جانی لا ہے

اِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوْكُمْ

اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ

سو اسے نہیں ہے اور شیطان ہو ڈرو اند ہے دوستاں اینیاں میں پس ڈرو انہاں میں ڈرو مستحق خبر کے ترس

خبریں نیست ہے خود ہندہ شیطان سے ترسنا اندازہ مستان خود پس ترسید از ایشان ترسید از من اگر

ہے ٹھیک شیطان پاریاں اینیاں کہوں اسان سے اور

پیار و اسد ابوسفیان تے ساتھی اسے ساری

سن چہ عالم ہے السنۃ لغوی لکھ سہ ہایا

جو جنگ احد و بدر ہے جہاں مشرک را دینچہ گھبتانے

ناقل مدکتا امتناں گریاں بکڑیا سے

جو بیخ کنی انہاں کرے ہٹ کر زندہ رہے نہ کوئی

فَاخْشَوْهُمْ فَرَادَهُمْ اِيْمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ
پس ڈرو انہاں میں اور دیا اس خبر نے ایمان انہاں اتنے اچھونے کافی ہے اسانوں سے خبر کا وکیل ہے اور
پس ترسید از ان لشکر با پس نہ یادہ کرد اس عن ایمان ایشان او گفتند بس است ما را خدا و نیکو کار ساز است
لتیں ڈرو انہاں میں پس اس کی ایمان ان کا پایا تے اکیا پس اسانوں سے نیک وکیل متھ آیا
فَاَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ اِلَى الْوُطُنِ فَضَلَّ لَهُمْ مِمْسَرُهُمْ سَوَاءٌ وَابْتَعُوا رِضْوَانِ اللهِ
پس اے مال نعمت دے اور تمہیں نے ضلہ نامہ پونجی انہاں کی بریائی تے مگر لگے رضا امر دی دے
پس باز گشتند بجمعی از خدا و فضل از رسید بایشان هیچ سختی و پیروی کردند خوشنودی خدا را
پس ٹرو اور موس کے کر نعمت باقی فضل خدای
والله ذو فضل عظیمہ
تے اند صاحب فضل و خود ادوی جسوں ہے
ربانی دی تا بعداری دو بین جانی لا ہے
اِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوْكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ
سو اسے نہیں ہے اور شیطان ہو ڈرو اند ہے دوستاں اینیاں میں پس ڈرو انہاں میں ڈرو مستحق خبر کے ترس
خبریں نیست ہے خود ہندہ شیطان سے ترسنا اندازہ مستان خود پس ترسید از ایشان ترسید از من اگر
ہے ٹھیک شیطان پاریاں اینیاں کہوں اسان سے اور
پیار و اسد ابوسفیان تے ساتھی اسے ساری
سن چہ عالم ہے السنۃ لغوی لکھ سہ ہایا
جو جنگ احد و بدر ہے جہاں مشرک را دینچہ گھبتانے
ناقل مدکتا امتناں گریاں بکڑیا سے
جو بیخ کنی انہاں کرے ہٹ کر زندہ رہے نہ کوئی

مژگیاں متفتح انہوں نے تبہ ہونے لگی
 ایخیری جب سنی تال کیا میں قسم اتنی
 فر ابوبکر مور عمر بلا کر سرور خیر سنی
 فر حکم رسول بلال کیتا جو باران سدھ لیکارے
 آج بھی اوہ چلن انہاں باجہ نہ جادے کوئی
 نو نو دس دس زخم ہلکی پک دیکھیں زخیں آئے
 تے جیہ پر کل نہ وجہ لڑائی اذن بنی تھیں جاہلیا
 مدینیوں اٹھ کو ہاتھ تے جا کر سرور ڈیرا کیتا
 دینہ نوں بالین جمع کرن سب اتیں اگان بالین
 بنی خراج کچھ ہوسن کچھ مشرک وجہ انہاں نہ
 خراجی معبد ل حضرت نوں بہت کیتی دلداری
 پچھوس معبد نوں دس کیا کچھ آئیوں دیکھ پچھا ہاں
 میں اتنے مل کر کدی نہ دٹھے جتو ایہ دسیاؤ
 معبد آکے قسم اللہ دی اکھیں سدھ نہا میں
 البوسفیان کیا ہاں اعیمہ کر انہاں سوکاواں
 صفواں بھی لگے منع کیتا میں معبد بھی اس لے
 تارہ وجہ تک کاروان ملے انہاں طرف دینہ جانے
 انہاں لکھیا آہوا اکھیں میں جاہو ساڈی خبر نہا ہو
 محمد نوں اس سنا صحاباں کرنا قتل متامی
 فر حضرت نوں کاروان ملے ادھ کوڑی خبر سنی
 جو آتیاں اول کدہ ہویاں ایہ سنن ترول تہا مذا
 منظری اندر لکھیا ابن عباسول سند بخاری
 بھی بنی محمد پڑھیا جہا دس لوکاں بہت ڈرایا

غصہ کھا کر کرن لڑائی جو اس دن مٹ بیٹھے
 جو ٹرن کفارتا پتھر دس پیچہ و بچے مگر ای
 انہاں لکھیا مگر کف رال لگو کرے خوب لڑائی
 جو جیہ پر کل لڑائی اندر حاضر آہے پیارے
 بن مریم بی زخماں دور دورہ ہی چل نہ ہوئی
 پتھر پتھیا رال ستر غازی نال بنی اٹھ دھائے
 ہک جابر بن عبدالمہ باجہ نہ کوئی ساٹھہ رلایا
 سوار سنگل بدہ رہیا اٹھا تھیں وٹیرا سن توڑ مینا
 پیچہ سو جاگ اک مجاوں خوف کفاراں امن
 پر بنی صاحب کے بستے خیری نا کج بات چھپا پتہ
 فر البوسفیاں نوں ملیا دھس کر داجنگ تیار
 اس کیا محمد سن اصحاباں دوڑیا مگر ت ہاں
 اس لکھیا ہے ہے توں کیا آئیں ساں ادھ ماروگا
 تیں ڈیرا کوچ کرن تھیں بچے دیکھ اٹھا میں
 معبد کے میں منع کرال تیاں نیک صلاح بتاؤ
 فردیس کفاراں خوف پیا اٹھ چاڑھ ب دل پے
 البوسفیان کیا انہاں ہوشیں ہک پیغام پہچا پتہ
 اسان بہت اٹھ لڑائی کارن ساڈی بولوں لہا ہو
 جھوٹھ سینہا دے کر چلے کے طرف حرامی
 حسنا اللہ ونعم الوکیل حضرت پڑھیا بھائی
 ہود بھی قول لکھو یہ سنوں قاضی صحیح بتاؤ
 اب ایہ ایم کیا وجہ آتش نار ہوئی گلزاری
 ان الناس قد جمعوا النار ڈرنا لائق آیا

ہاں سوار تے سنگلے اس جگہ سے خبر نہ لگایا
 وہ جیہ پر کل لڑائی اندر حاضر آہے پیارے
 بن مریم بی زخماں دور دورہ ہی چل نہ ہوئی
 پتھر پتھیا رال ستر غازی نال بنی اٹھ دھائے
 ہک جابر بن عبدالمہ باجہ نہ کوئی ساٹھہ رلایا
 سوار سنگل بدہ رہیا اٹھا تھیں وٹیرا سن توڑ مینا
 پیچہ سو جاگ اک مجاوں خوف کفاراں امن
 پر بنی صاحب کے بستے خیری نا کج بات چھپا پتہ
 فر البوسفیاں نوں ملیا دھس کر داجنگ تیار
 اس کیا محمد سن اصحاباں دوڑیا مگر ت ہاں
 اس لکھیا ہے ہے توں کیا آئیں ساں ادھ ماروگا
 تیں ڈیرا کوچ کرن تھیں بچے دیکھ اٹھا میں
 معبد کے میں منع کرال تیاں نیک صلاح بتاؤ
 فردیس کفاراں خوف پیا اٹھ چاڑھ ب دل پے
 البوسفیان کیا انہاں ہوشیں ہک پیغام پہچا پتہ
 اسان بہت اٹھ لڑائی کارن ساڈی بولوں لہا ہو
 جھوٹھ سینہا دے کر چلے کے طرف حرامی
 حسنا اللہ ونعم الوکیل حضرت پڑھیا بھائی
 ہود بھی قول لکھو یہ سنوں قاضی صحیح بتاؤ
 اب ایہ ایم کیا وجہ آتش نار ہوئی گلزاری
 ان الناس قد جمعوا النار ڈرنا لائق آیا

تاسر ور آکھیا حبنا اللہ رب اسانوں کافی | ولعم الاکیل اوہ ساری کم سواری کافی وانی

وَالَّذِينَ يَزِينُونَ فِي الْكُفْرِ أَنَّهُمْ لَنَبِيِّنَا ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ

تے نامتناہل کریمینوں! وہ لوگ جو دُور دیہین وچہ کفر دے تحقیق اوہ ہرگز نہ زبان کرن گے اسہ داکہ

و غمناک نه کنند زیرا آنانکه میباشند در نصرت کفر البته ایشان هیچ زیان نرسانند خدا را چیزی

اوہ تینوں غمناک کرین جو دوشن وچہ کفردی | کچھولن یاں نہ کرن الملوں نہ خود اپنا کرے

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُجْعَلَ لِمَنْ خَافَ فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

چاہتا ہوں کہ اسے ایسا کرے وسط انہاں حصہ وچ آخرت دے تو وسط انہاں عذاب وڈا ہے

مینخواہ خدا کہ نڈہ ایشان را ہیچ بہرہ در آخرت و برائے ایشانست عذاب بزرگ

چاہے رب جو کرے نہ او نہاں حصہ وچ قیامت

تے کارن انہاں خدا بے عظیم کھائے سخت نصرت

اِنَّ الَّذِيْنَ اَشْرَوْا الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ لَنُخَيِّرَنَّوَاللّٰهَ شَيْئًا وَّمُحَمَّدًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

تحقیق اہل جو با جو کفر نون ال ایمان می سرگزند کہ دین کے اسفل کج تے وسط انہاں عذاب ہو درد والا

اللبنة آنا که خریدند یعنی اختیار کردند کفر البعض ایمان بر گزینیم زیرا که رسانند خدا را و برای ایشان خدا را بخود

تحقیق جهان اتھ کفر خرید یا کیتا بدل ایمانوں

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُ لَهُمْ خَيْرًا لِّأَنفُسِهِمْ

ہے ہرگز نہیں کرن اودہ لوک جو کافر تھے ایچو ملت دینا سادہ واسطے انہا ندی بہتر ہے انہا نتوں

وگمان نکنند که فراوانی خدمت میسر می آید ایشان را بهتر است برای ایشان

لے مزاج غن کرن کافر سپس مہلت انہاں جدیہ ہے اوہ بھلی انساندو کارن احمق مرت نہ لیندے

أَتَمَّا مَلَأَ لَهُمْ أَكْوَادَهُمْ أَتَمَّا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ

ہوا اس کے منہ بہت دھند ہوا انہیں نور تاباں ملا وہ ہوا چمک گاہ دیکھ کر وہ سب انسانی غداں میں خوار کرنے والے

جز این نیست که همت بسبب همایشانرا نازیده و گنگاری و مرایشانرا است عذاب خوار کننده

ہر چنان بے نقص والی موت نہ رہے سلامت
یعنی دنیا جگہ کی حالت خیرادی نہیں

تے اور کوسے تجا جس اجرت انوں روز قیامت
جائے جڑا ہے روز قیامت رسولیو تا میں

فَمِنْ خَزَائِرِ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ قَدَارًا وَالْحَيَوةُ الدُّنْيَا الْآمَتَاءُ الْغُرُورُ

پھر کوئی دور رکھیا گیا آتش میں نہ داخل کیا گیا وچہرست ہر مہرہ پاویں نہیں حیاتی دنیا دی مگر غرور اور غی

ایں ہر کردہ ہشتہ شدہ از آتش ورا و دہ شدہ و بہشت پس البتہ اور سید فیت نہ گانی نیا مگر نہ فریدہ

جواگہ تیں کیا جنت گتیا لیکہ او ان بائی
تے غیر حیاتی دنیا مگر ان جنت فریب ایماںی

ستاع اوہ چیز جو رتی جاوے لوک نفع تر باں
غرور مگر لیا حاصل باطل بل علم سمجھا دن

وچہ دنیا لغت لذت رنیاں سخیاں کہ یکا کر
اوہ سفت و انگ جو ستیاں سن اوک رہند باں

لَتَكُونَنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ

البتہ از اموال و گوشتیں و مالانستہ یاد دے جانان تا دیند کو البتہ سنو کہ انان لوکان تیج دے کہ باک تا

البتہ از مالش کردہ غم سید شدہ و دلا و شہا و بنما و شہا و البتہ خوب سید شدہ از آنا کہ اوہ شدہ کہ با پیش

ستیں سید ناما و جادے و مالان تو جانان
اے سنو مال کتاب کنون جو پیش سال تیں دانا

وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَدَّى كَيْدَهُمْ إِلَى تَصِيدِهِمْ وَاصْتَفُوا أَنْ ذَٰلِكَ مِنْ غُرُورِ الْأُمَمِ

تے انان لوکان تیں جوشہ کہ ہو بہ کوں بہت توجیک صبر کو تے پرہیز گاری کرو پس تحقیق یہ واجباں کماں نہیں

وانا آنا کہ شرک کردہ ایدہ البتہ یا روا کر صبر کنید و پرہیز گاری نما سید پس البتہ این الزکار ہاے مقصود

تے سنو اہل فکر تیں بہتیاں جو کماں ہو یا نیاں
جو صبر کو تے تقوی پس ایہمت کم ادائیں

معنی صبر نہ تے لینے سہنا دکھہ بلا میں
معنی غم ارادہ پکا ہو و وجوب سنا میں

غم امور اوہ کہ حوالہ واجب کر فرماے
عزت علیکم معنی واجب چہ حدیثاں پاکے

یعنی مال اولاد قبائل سال مصیبت ہوسی
بھی دشمن دینی دکھ دین نشان بر کج سہناں پوسی

جوں کو والیاں تیں اصحاباں مال اصحاب کو ہاؤ
انان کہ بلا میں و ن پوز دیکر وطن چھوڑاے

دانا تو فون جو کہ ہر انورہ و کوسے
جاس تیں جیجا و دانا ہے جو ہر
لما علان و دیر افق قیامت کو ہوگا
ایں بھول اجرو
لکری کے قیامت و دین لدا ہے
جو کج حق ایہم علیہ السلام و فرمایا
چہ داناہ جہہ فی الدن و دینے
آخرہ لمن الصالحین تے و دینے
تے نزدیکی تے ابو سعید و فرمایا
تے لکری کے قیامت و دین لدا ہے
ایں بھول اجرو
دانا تو فون جو کہ ہر انورہ و کوسے
جاس تیں جیجا و دانا ہے جو ہر
لما علان و دیر افق قیامت کو ہوگا
ایں بھول اجرو
لکری کے قیامت و دین لدا ہے
جو کج حق ایہم علیہ السلام و فرمایا
چہ داناہ جہہ فی الدن و دینے
آخرہ لمن الصالحین تے و دینے
تے نزدیکی تے ابو سعید و فرمایا
تے لکری کے قیامت و دین لدا ہے
ایں بھول اجرو

حسن کے آزمائش والاں و چاقوں رکوتاں | تے جانان و چہ نماز ان وزی حج جہاد برائیاں

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ لَئَلَّاتُكْفَرُوا بِهِ

تے جس وقت پکڑا یا اللہ خدا نے انہوں کو لے کر کتاب کی تے بیان کرو ہوں واسطے لوکاندے تے چھپاؤ ہوں

و یاد کن جس گرفت خدا نے انہا کہ کتاب ادا شدہ اللہ بیان کنید کتاب ابراہیم مردمان و پیوستہ شدہ آبرا

کریا دالہ جاں عہد بیا انہاں کنون چو پڑھو کتاباں | جو واضح کر سمجھاؤ لوکاں کروندہ چہ حجاباں

فَبَيِّنْ لَهُمْ دِينَهُمْ وَأَنْتَ رَؤُوبِهِمْ ثُمَّ أَفْلَحَ الْفَيْسُ فَأَيُّ شِرْكَائِهِمْ

و بیٹھو اس عہد نوں کچھ کٹاں اپنی اندر تے و مایوں نال اسد کل تھوڑا پس ہی ہے اوہ چیز جو زید کردے ہیں

پس انداختہ ان عہد راہنہ خود و گرفتند بعض ان بہاؤ اندک را پس بد چیزے رست کہ موستانہ

اپس ہی خرید جو اداہ حزمین و ڈاگھا ٹاپایا | تاسیبا عہد انہاں سچے کچھ تھوڑا مل وٹایا

بدلہ لیتا رشوت تحفے کھانے نذر سٹھائی | جیونکہ صفت محمد والی ہل کتاب چھپائی

حسنوں علم مہتہ آوے آکاں پڑھاؤ نال تہا | قتادہ کہ جو عہد بیا سب اہل علم نہیں اللہ

علم چھپاؤن حق نہ دسن سمجھو موت بھراؤ | تے علم چھپاؤن نہیں اس آکھیا اپنا آپ بچاؤ

تس روز قیامت منہ کڑیا لال آتش و تاجا دے | اپنی کھیا جس نہ کچھن جائے حق چھپاؤے

لَا تُحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا بِالْكِتَابِ أَنْ يَمْلَأَهُمْ يَفْعَلُوا

ہر نہ نہ کہ توں نال لوکانوں جو خوش ہوں کہ ہن نال سچید و جو کدی ہیں دوست کھدی ہیں جو تقریب کیتو جاؤں لایعہ و جو

سینہ دار کسا نے را کہ خوش سینہ و نہ با نچہ کرند و دوست پیدا زند کہ ستوہ شونہ با نچہ نہ کرند

توں ناگزین تہا نون جو خوش ہوں اپنی کاروں | تے چاہیں جو انہاں لوک سلاہن کم نہ کیتو پاروں

فَلَا تُحْسِبَنَّ لَهُمْ مَقَارِفَةً مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

پس نظر کرو انہاں نفل و چہ خلاصی سے عذاب تھیرے واسطے انہاں نہ عذاب سے درد والا

پس سینہ دار ایشان را و خلاص از عذاب و ایشان راست عذاب درد دہندہ

سورۃ آل عمران
آیت ۱۰۳
وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ لَئَلَّاتُكْفَرُوا بِهِ
تے جس وقت پکڑا یا اللہ خدا نے انہوں کو لے کر کتاب کی تے بیان کرو ہوں واسطے لوکاندے تے چھپاؤ ہوں
و یاد کن جس گرفت خدا نے انہا کہ کتاب ادا شدہ اللہ بیان کنید کتاب ابراہیم مردمان و پیوستہ شدہ آبرا
کریا دالہ جاں عہد بیا انہاں کنون چو پڑھو کتاباں | جو واضح کر سمجھاؤ لوکاں کروندہ چہ حجاباں
فَبَيِّنْ لَهُمْ دِينَهُمْ وَأَنْتَ رَؤُوبِهِمْ ثُمَّ أَفْلَحَ الْفَيْسُ فَأَيُّ شِرْكَائِهِمْ
و بیٹھو اس عہد نوں کچھ کٹاں اپنی اندر تے و مایوں نال اسد کل تھوڑا پس ہی ہے اوہ چیز جو زید کردے ہیں
پس انداختہ ان عہد راہنہ خود و گرفتند بعض ان بہاؤ اندک را پس بد چیزے رست کہ موستانہ
اپس ہی خرید جو اداہ حزمین و ڈاگھا ٹاپایا | تاسیبا عہد انہاں سچے کچھ تھوڑا مل وٹایا
بدلہ لیتا رشوت تحفے کھانے نذر سٹھائی | جیونکہ صفت محمد والی ہل کتاب چھپائی
حسنوں علم مہتہ آوے آکاں پڑھاؤ نال تہا | قتادہ کہ جو عہد بیا سب اہل علم نہیں اللہ
علم چھپاؤن حق نہ دسن سمجھو موت بھراؤ | تے علم چھپاؤن نہیں اس آکھیا اپنا آپ بچاؤ
تس روز قیامت منہ کڑیا لال آتش و تاجا دے | اپنی کھیا جس نہ کچھن جائے حق چھپاؤے

توں ناکر ظن ایساں نون جواہر تھیں خلاص غدا بول
علماء یہود جاں لٹے مسئلے دسدہ رشوت لینے
جوسا دی بات نہ ہوڑے کوئی لوک قبول عامی
بھی انیویں جوہن ٹپھکے وگڑن مشرک بدعت والے

تے کارن بنان غدا بکھاندو دران دیکھ حسابو
 بھی صفت نبیدی مل کرن فرط اہر خوشی کریندے
 بھی کرن امید جو لوگ کہن ان سچ عالم نامی
 اوہ جان کر اسن حق چھپا دن خوشیاں کرن رہے

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَٱلْاَرْضِ ۗ وَٱللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌۭ ۝

تے واسطے اللہ ہے بادشاہی آسمان دی تے زمین دی تے اللہ اپنے ہر چیز کو قادر ہے

و خدا مرست بادشاهی آسمانها و زمین و خدا مرستی بر همه چیز! توانا است

تے خاص المہ نول ہر بادشاہی سب آسمانی بیناں

إِنْ فُخِّلَ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ وَخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ آيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

تحقیق و جمیع دانش آسمانانہ میں کیے گئے اور اسے جاؤںات قدیمہ و البتہ لسانیوں میں اسے صاحبانِ علم و اندیشہ

البته در آفرینش آسمانها و زمین و آمد و رفت شرب و روزنشانه ها است
برای خداوندان خرد و

تھے اول جاوے ان دنوں میں کھلا اب الیاء عبرت

جو بجز پانویں نمبر فقیر حاجت تیار کاں | ایہ ویلہ نشانیاں مدت بھو پٹری بنی ستانی

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

ادھو چو باد کردی میں ابروں کھاتے بیٹھے تا پر ہاں سیاں اپنی اندرتے فکر کردی میں چہ پیدا ایش آسمان اندرتے زمین دے

آنرا که یاد میکنند خدار استاده و نشسته و برپایه ها خود و فکر میکنند در آفرینش آسمانها و زمین

جو باد اعداؤں کر ن کھلے ہو رہے ہیں۔ لیٹے پائے

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

اسے رب ساٹو نہیں بنایا تو اسے سنوں یہودہ پاکی ہے تینوں میں کچا سول غدا یا اگے نہیں

گویند اسے پروردگار مانیافریدہ ایسے باطل ہے فائدہ پاکی ست تراپس نگہدار مارا از عذاب آتش

۲

تے بعض اہل کتاب جو من اللہ واحسنہ باری

تے من جو شے طرف تان ہو انہاں طاعت آری

خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْكُرُونَ بَايَاتِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا

عاجزی کرنے والے واسطے اللہ سے نہیں ڈانڈے نال آیتاں اللہ دیانڈے مل تھوڑا

عاجزی کنندگان برائے خداے نمی ستانند بعض آیتاے خدا ہاے اندک را

اودہ عجز نیاز اللہ کی کارن کردی دنوں نہ بانوں

اولئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

ایہ لوگ واسطے انہاں کی ہے بدلہ انہاں دیا پس باہانڈی دے تحقیق اللہ شتاب حساب کرنے والا ہے

آن گروه برای ایشان ست مزد ایشان نزدیک پروردگار ایشان البته خدا زود حساب کندہ است

اودہ لوگ جو ملسی اجر انہاں دیا سوں بہتہاں ہے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَاصْبِرُوا وَاصْبِرُوا أَوْ أَتَقْوُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

اے لوگو جو ایمان لیا ہو صبر کرو تے صبر کرو تے بند و بست کرو ڈرو اللہ تین تائیں حلاصی پاؤ

اے مومنان صبر کنید و محنت کشید و برای جہاد آمادہ باشید و تہ سیدار خدا تا باشد کہ رشکار شوید

وہ اہل ایمانوں صبر کرو ہاگے وجر صبر بتاؤ

ہاگے کس جو دین تے صبر کرو ہاگے کھن وچہ بلائیں

ایسہ قول عالم اندر اہل سلف تہیں لیا یا

جو ہکدن کرے رابطہ سو فضل دنیا کنوں ساری

بھی ہو روایت ابو ہریرہ یوں پیغمبر فرماوے

تے درجہ کیے بلند و صوفیہ سہر دی کامل کرنا

تے ہک نمازوں پیچھے دو جی کارن کرن اڈکیاں

جاں حضرت وقت تعجب اٹھدے ابن عباس بتایا

وہ جنگ تیار تے ڈرو اللہ تین تائیں تاجیک کار پایاؤ

ہاگے کھن اندر جنگ صبر ہاگے عبادت سائیں

بھی با اسناد روایت مہاویں حضرت خود فرمایا

یعنے کھوڑا زین ہتھیار جو کارن جنگ تیاری

میں خبر کراں جس شے تہیں اللہ بیدیاں سہمٹاؤ

تے بہتے قدم سیتاں دیول جہت نمازاں ٹرنا

ہے ایر باطنی فرمایا دوترے وار رفیقاں

ایہ آخر تک رکھو پڑہے وچہ بخاری لیا یا

لے وچہ نظر تانے کیا ہے جو بنے
عبارت ہے کہ جو غالب آوے وہ صبر
کرے کہ وہ شہنشاہ اعداوں کی طرح
خفتناں جنگ میں دے اس کی طرح
جو درویش بن گیا ہے حال میں ہے
سید کدہ بیو تہیں ایشیا وہ چہ
جو نہیں امید رکھو را وہ راست
اصل باب در رابطہ ہے

۱۱۱

یہ سورت چاروں طرف سے تفسیر کی گئی ہے
 اس میں سے کچھ حصے تفسیر میں آئے ہیں
 اور کچھ حصے تفسیر میں نہیں آئے ہیں
 اور کچھ حصے تفسیر میں آئے ہیں
 اور کچھ حصے تفسیر میں نہیں آئے ہیں

سورة النساء مكية وهي مائة وست فسبعون آية

یعنی سورہ نساء مکیہ آئی ہے اس میں سو چھتر آیت ہیں یعنی سورہ نساء مکیہ ہے اور سورہ نساء مدنیہ ہے

بسم الله الرحمن الرحيم

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَكُمْ

اے لوگو! ڈرو رب کے پاس جو پیدا کرتا ہے تمہارا نفس ایک شخص سے پیدا کیا گیا ہے اور تمہارا

سے مرد و عورت اور مرد کا خونش کہ یہاں سے نکلتا ہے اور عورت کا خونش کہ یہاں سے نکلتا ہے

اے لوگو! ڈرو رب کے پاس جو پیدا کرتا ہے تمہارا نفس ایک شخص سے پیدا کیا گیا ہے اور تمہارا

اودہ شخص کو آدم ہے جس سے تمہاری عورتیں پیدا ہوئی ہیں

وَبَتَّ مِنْهَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ

اور تمہارے ان لوگوں میں سے جو تمہاری عورتیں ہیں وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

وہ پرانے کے لوگوں میں سے ہیں اور وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

تے اور ان لوگوں میں سے ہیں اور وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

تحقیق اللہ ہے اور تمہاری عورتیں ہیں اور تمہاری عورتیں ہیں اور تمہاری عورتیں ہیں

تے قطع رحم ہیں اور وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

وَأُولَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالصَّادِقِينَ وَالْحَيَّاتِ بِالطَّيِّبِ

تے دیہوتیہاں لوگوں میں سے ہیں اور وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

وہ یہ ہیں یہاں سے ہیں اور وہ تمہارے رب کے پاس سے پیدا ہوئی ہیں اور تمہاری

تے دیہوتیاں مال تنہا دے اتے نہ مال وٹا ہو | جوابی ہندی چیز اتنی جتنی تیں بدلا ہو

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حَبًّا كَبِيرًا

تے ناکھا مال تنہا نہ مال مالان اپیارے | تحقیق اہر گناہ ہے دوا

وَمُخَوِّرًا إِلَىٰ أَثْنَاءِ أَهْمٍ آتِيَةٍ بِهِيَ كَمَالُ هَيْئَتِ بَرْكٍ

نہ کھا مال تنہا مال بلا کر اپنی مالان | اہر ٹھیک گناہ ہے دوا پھر حواس طبع مالان

يَتِمُّ نَابِلٌ لِّكَ لِكُلِّ حَسْبٍ أَلِيبٍ نَكْوَىٰ

یتیم نابل لک لک لک لک لک لک لک لک | بعد بلوغ یتیم نہیں پر نام رہیب انہوی

يَتِمُّ نَابِلٌ لِّكَ لِكُلِّ حَسْبٍ أَلِيبٍ نَكْوَىٰ

یتیم نابل لک لک لک لک لک لک لک لک | ہندی اپنی چیز نہ دیہوتیاں چپک چپک

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں | انہ جیکر وایچنا انسان کر کے ہوتیاں

وَأَنْزَخْتُمْ الْأَقْسَطَ وَأَلِيبُ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ الْيَتِيمِ

ابن عباس کے زین طفلاں مال نہ کروا لے
آپ کھو او تمناں پہناؤ بولونیک ہمارے
جو مال انہاں کے ساتھ آئے انہاں جتہ پھراؤ

فرتمناں ہتھان ل وکھو آپ سہا لو عقل نوالے
تے بعضی کن جو بال تہیاں وحق آیت پیارے
انہ صانع کرن ہتھیلیوں آپ کھو اہو سہج پہناؤ

وَابْتَلُوا الیٰتِیْ حَتّٰی اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَاِنْ اُنْسْتُمْ مِنْهُمْ
رُشْدًا فَادْفَعُوْا اِلَیْهِمْ اَمْوَالَهُمْ

تے آزمائش تہیاں فرج وقت پہونچن تک نال فرجیکو دیکھو انہاں تہیں ہوشیاری پس شہادہ و طرف انہاں دی مال انہاں
و آزمائش کنید تہیاں اتنا کہ برسند بعد نکاح پس اگر دریا بید از ایشان ہوشیاری پس سائید بوی ایشان مال انہاں
آزمائش عقل تہیاں تاجد پہونچن حد نکاحاں

وَلَا تَاْكُلُوْهَا سِرَافًا وَقَدْ اَرٰ اَنْ یَّكْبُرَ وَاَوْ

تے نہ کھاؤ انہاں نال اسراف کر کے تے شتابی کر کے اس تھیں جو وڈی ہوون اوہ

و مخورید آن ہمارا اسراف و شتابی از خوف آنکہ بزرگ نشوند

نہ کھاؤ جب جب اس رخصت مت ہون تہیم وڈی
تس جے کچھیا حضرت تھیں میں نال بھتیجا میر
تذایہ آیت الی ویکہ مع الم شک و نجائش
لڑکھت یا لڑکی اہو قول صحیح اقول الی
یا بعد نو سال سن آدے نہ ہر دہ بلوغ گنیوے
نہ و تہجے مال معقلاں جائجاں تھیں نہ رشہ لغبنی
محمد احمد مالک شافعی ابو یوسف بھی مالے
جو رشہ و مال خالی اوہ نہ رشہ اٹھوڑا ہوتا پاؤ

تے نا کھاؤ تہیں مال تہیاں ناقہ خرچ گھنسیہ
رفاء فوت ہو یا تن بیثبات رہیا چھوٹیرا
کی اسد مالوں و امینوں کردیواں مال اس تائیں
نکاح مراد بلوغ اہی جد ہوون ہندراں سالان
یا حیض آوی نو سالان تہجے لڑکی بالغ تھیوے
و رشہ اہی ہوشیاری تے صلاحیت دنیا دینی
توڑی بالغ ہڈے کن ایہ اکثر علماں والے
تے ابو حنیفہ پنچویر سالان تہجے مال دیواوی

وَمَنْ كَانَ عَیْبًا فَلِیْسَ تَعْفُوْهُ وَمَنْ كَانَ فَقِیْرًا فَلِیْکُلِّ بِالْمَعْرُوْفِ

تے جو کوئی عیوب و نقصان پر ہے اسے معاف نہ کرنا چاہیے اور جو کوئی غریب ہو اسے مال کے استعمال میں ہرگز کوتاہی نہ کرنی چاہیے
دیکر کماٹ نو اکر کسین یا دکر پر میر کمر از مال تہیم دہر کہ محتاج باش پس باید کہ بخورد بوجہ پسندیدہ

بلوغ ہونے کے بعد جو عیوب و نقصان ہوں
تو انہاں کو معاف نہ کرنا چاہیے
اور جو کوئی غریب ہو اسے مال کے استعمال میں ہرگز کوتاہی نہ کرنی چاہیے
بلوغ ہونے کے بعد جو عیوب و نقصان ہوں
تو انہاں کو معاف نہ کرنا چاہیے
اور جو کوئی غریب ہو اسے مال کے استعمال میں ہرگز کوتاہی نہ کرنی چاہیے

[illegible]

جو علی وصی تو انکر کرے پر نہ تیریاں مالوں
 ابو داؤد طریقول بغوی وجہ سے عالم لیا یا
 جو جس محتاج نہ پاس میرے کج خان یتیم ہے میرے
 یقینے موافق محنت اپنی اسدی مالوں کھاوے
 معروف مراد جو قدر ضلوعے تن مالوں تفرلا ہے
 ملک کس مراد جو قدر عمل ہو محنت اپنی لیوے

تے جو محتاج ہو سو کھا ورنال بھلیا لی توجھنا مول
ہر مرد نبیدی خدمت آکر اپنا حال سنایا
بنی کیا کھا مال قمیموں بن اسراف گنہ
اوہ قرض گئے سر اپنے دیوے ہنوں جاں فریاد
ایہ قول مجاہد مرید عبید بھی عمر خطابؓ کیا ہے
ایہ عاتقہ قول بھی ہو جماعت اکھن فیہ نہ دیوے

[illegible]

فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاشْهَدُوْا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ حَسِيبًا

فرجسوقت ہٹا دیہوٹ انہادی نال انہادی پس گواہ کرواپر انہاندوتے کافی ہےاسے لیکھا کرنے والا

پس چون برسانید به تیمیان الهام ایثار پس گواه گیرید بر ایثار و بن بست خدا حساب کنند

جانب میں بیٹیاں مال لٹا کر دے کر گواہ نہ بنائے ایہ شاہد پکڑن افضل جھگڑا ختمت رہو نہ کوئی	تے کا حق اللہ لیکھ والا بھی شاہد سمجھنا ہے ایہ وجہ عالم واجبتا میں ظہری مچ بھی سوئی
---	--

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ
نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ

واسطے مردانہ حصہ ہے اس چیز میں جو چھوڑی ماں اپنے بچے کو خلیاں نے واسطے عورتاں سے حصہ ہے جو
چھوڑی ماں بیوے خلیاں نے

مردان حصہ است از آنچه کند از پیر و مادر و خورشید و زمان این حصہ است از آنچه کند از پیر و مادر و خورشید و زمان

مِمَّا قُلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيْبًا مَفْرُوضًا.

اس چیز نہیں جو ٹھوڑی ہے اس مال نہیں یا بہت ہے حصہ مقرر کیا گیا

از آنچه گم باشد از مال بسیار

[illegible]

جو تھوڑا یا بہت اس شخص حصہ نصیب ٹھہرا یا
 ایک عورت تری بیٹیاں بھی دور ہی چھیر کر بھائی
 جاہلیت وچہ زعم جو ترکہ مرد وڈے سب لہنت
 تذاہ آیت انی بغوی وچہ معالم لیا یا
 تاج ایمان نول فرمایا حضرت ترکہ وڈو ناما میں
 فرما چیکر اسد وحی لیا یا جسے ہر فرماے

اوس میثا ثابت القصاری سو یا تا حکم ایہہ آیا
بھایاں مال لیا رعبیت پاس بندھے آئی
چھوٹیاں تیراں مہور زناں نوں تم کیوں کجہ دیکھ
چوٹیاں دیاں زناں تے مرداں حصہ رب ٹھرایا
حصہ حکم سو یا جبہ ہو کہ مقرر دندو تا میں
نخن عورت نشن میںیاں نوں نہ بھایاں کہا

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينُ فَارْزُقُوهُمْ
مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا.

تے خیر خواہوں نے دی جائیں صواب کاوت دی تو تیسرے محتاج ہیں ورنہ یہ لوہا نالوں سے نہیں تے کچھ اسے لہنا نہ ہو حسن بکلا
 جوں حاضر ہونہ نزدیک تہ تے کہ دیشان و قیماں و گدایاں پس بدید ایشان اجیر و نران بگوئید ایشانرا سختے بگو

خدا حاضر ہوئے ان دنوں میں خورشید تیسیم گدی
 ابر آیت کہ منوخ کہن میرا توں گے آئی
 ہے بعض کہن جو دجیا نہیں دیوں افضل آیا

پس دیوتہاں کچھ سنجیدہ بولوں غن جو نیک بھائی
تے بعض کہیں جو ممکن ہے میں دیون احب بھائی
سعا لم اندر بجوی ایہوا حسن قول بتایا

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا فَوَاعَلِهِمْ

تو چاہیے ڈرن اور لوگ جو جیکھ چھوڑ جاؤں تو کچھے اپنے اولاد ضعیف تا خوف کرن اور انسان سے
و باید کہ تیر سہ از خدا آنا کند اگر بگذارد ند پس خود اولاد ناتوان و اخوف کنند برایشان کہ ضائع شوند

تے چاہیے ڈرن وہ لوگ جو حقیقہ شن اینی سکر اولادوں

عاجز چھوٹے ڈرن تنہا پر ہنگاموں مشرف

فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

پس چاہیے ڈرن الہ بتیں تے چاہیے بولن سخن باصواب

پس باند که بترسند از خدا و بگویند سخن درست

ناچاہیے قرآنہ تئیں بولن سخن درست ہمارے

ناچا ہے ڈرا لہ تیں بولن سخن درست ہمارے

یا حکم تہناں جہنم الید و حافظہ خویش پیارے

شماره ۳۴۷

قوله

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

100

خیر خیر ایت مال لٹاؤں مرن واسے لوں دس
چاہیے کہن تر بائی مالوں دہ نہ مال و بجاوے
جویں ڈرن تہاندی تنگیوں انویں تھیں ڈرن دین
جو کہ خیال اولاد اپنی دل مال ہتیم بھلیا می

ہے ہنوں کہن جو وارث تیر مریں کجہ نفع نہ کرے
تا بہت مال لٹاؤں سد ارب منع فرماوے
ایہ اپنا مال خیال کرن جو عاجز رہن اولادوں
تے بعضے کہن جو دل تیاں حق تہاندے آئی

إِنَّ الَّذِينَ يَكْلُمُونَ أَهْوَالَ لِيَتَمُنَّ ظُلْمًا إِنَّ يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا

تفہین اولہ لو کہ جو کھاندی ہیں لال تیاں دیاں لاق سو اے کہنیں کہاندی ہیں وہ پٹیاں اپنی اندی گ تو دخل
البتہ انانکہ میخوردیا لہا می تیاں اظلم خرابین غیبت کہ میخوردند شکمہ خود اتش را و خواہند درآمد و فوج
اور کھاؤں شکم اندر اتش دوزخ مرن بہا میں
اتے ہوٹھ ناساں پٹلیوں پٹیاں اپر بجائی
میں پھیا جبرائیل کیا یہ مال تیاں کارے

ٹیکارہ کھاؤں لال تیاں ناحق ظلم ادا میں
حضرت اکھیا شب معراج میں قوم برہمن سیاہی
فرشتے مومناں تہناں وہ پھر ڈالنے لگ انکیارے

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِمٌ لِلْحِ انْثَيْنِ

حکم کر دے تال اولاد میں اولاد لڑائی کے واسطے مردے مانند حصے دو عورتاں می
حکم کے کند بہ شہادہ در حق اولاد شما کہ مردہ ہست مانند حصہ دو زن

کارن مرد مانند دو حصے رناں دو مرد اداں
جو میں بیمار تے مرد و نال صدیق میں بچپن آئے
وضو کر کے پانی چھڑ کیا ہوش اندر میں آیا
تا یوصیکم اللہ وحی لیا یا تیک رکوع پڑھو کہ
جو سعد ربیع دی بیٹے اندر احد شہادت پائی
دو بیٹیاں نال لیائی اکھیں سعد شہادت پائی
بنی کیا رب حکم کر سی لیا یا وحی تدا ہاں

کر وصیت بے قانون اندر حق اولاد اداں
صحیح سنہ وہ چھ محمدت بابر کنوں لیاے
تے میں بیہوش کیا حضرت بانی وضو منکا یا
میں اکھیا حضرت مال میرے وہ بیٹوں حکم کیوے
احمد ابود اودے ترندی ابن ماجہ وہ بیائی
تا عورت ہدی عمر بہت خرام نبی دل ای
انہاں ما پود مال لیا ہے چاہیں انکوں کو

کسیا متاقل ذوق غفلت
انسان میں چاندی
استدعا مال مال کیلئے
موتی و تھمڑی یا یا یا
حدوث زہارت و حال منزل
ابن جبرائیل کی ہے
عالمیہ اوستا ابی بیچ
ظہری نے اوستا فخری میں
علاج جنتیں و قاصد سر
سند و جنت بے شہادت
نہایت عجیب الکیاں
مندی نے معجزہ کر کے
مندی نے سنن ابی
سنن ابی نے سنن
میں وہ معجزہ کیا ہے
وہ صرف حدیث میں
وہ جابر بن عبد اللہ
وہ معجزہ کیا ہے
بعض حدیث میں
عقبت اوریت کی ہے
عقبت اوریت کی ہے

بہارِ نبوی

جے نافزندے وارثاں پیوستہ مانو تر بائی
 رخواہ ہے لفظ جمع ایچے جمعدا حکم دوہاں خوش
 تر رہندے حصے باپ لوہے جریاں پہ سو سنگ مائی
 جے بھائی بھینان ویا زیادہ چھوٹاں مائی لول آو
 جے میرت مانو نہیں تانان وادی سدس لیجاوے
 جے باپ نہیں تاداد میرت پیوستی جاگنیوے

جے بھائی ہوں ناچھیو اسٹغ نال دو بھیناں بھائی
سکے ہوں پاپری پوری سٹن پواون مانوں
پاپ ہونداں محروم رہن سٹا کیوں بھیناں بھائی
خود پاپ ہونداں محروم رہن پاپی چھیوان لپکا
پاپ ہووے یاد روز یادہ کو سہ س مجھ آوے
تے نا نا ہے محروم اگر یہ سیت مالو نہ جوے

فَرَعْدُ صَيْدٍ يُؤْتِي لَهَا أُودِينَ

تکلیف و تکالیف

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول در تعریف و تفسیر کتب
یافته شده از این کتابخانه

أَبَاؤَكُمْ وَأَنَا أَكْثَرُ مِنْكُمْ أَيْمُنًا أَتَيْتُكُمْ بِبُرْهَانٍ مُبِينٍ

فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

پند و موعظت پروردگار و تفسیر و تکریم از اندام از تو یک ترجمه و تفسیر است و به چنانچه در

دو مقرر کتابت المذنبہ تحقیق اسدیت سب جانتے والا یکساں کہیں آتا

برهان شام و سپهر شام امید امید که کدام یک از اینها از تو دیگر است بشما ارفع سر ایندن حسین کرده شد از عجب شام و سپهر شام

اپنے بیٹے نسان جاول کس قبیلے سے تھے وہ پہلے

تیزتر و جریغ تر و زیادہ ہندیاں حسیر و کمانی

جے پیرودہ درجہ وچہ حیرت ہوسے روزگار

ایمیں بپا بڑا درجہ پسنوں الہادو
ایوچہ عالم کے استبان کجاسوں الہادو

اولیٰ سے تائیں پھر اس میں اس کے
 اوتارے کے بعد اس کے بعد اس کے

از ریب در سترین یسپری و ریب

منافه نگرینی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

فرحیہ والیاں حصہ جوین خدا فرماوے
 جو صحیح بخاری سلم لکھیا ابن عباس بتایا
 جو بچے حصیاں تھیں حصیاں یہ جو بیٹہ امرا دیگ
 جے پتر پتر رسول سمیت عصبرہ دایہ والی
 جے سکا نہیں تاپدیری بھائی موت اولاد بھراول
 جے ادہ بھی نہیں تاپیو دے چاچو سکدیری انور

جو حصے والیاں تھیں کج بچیا حصیاں بنی دیوادی
 حصیاں والیاں حصہ دیو سروسر خود فرمایا
 ادہ اول تیرے فر پتر اولادے میں ہتھیرے
 جے باپ نہیں دادا پرداد انہیں تاسکا بھائی
 فرسکا چاچا فر پدیری فراتناں اولاد بتاواں
 فراتناں اولاد جو مردولوں کج ناناں آتھیں دیوں

وَلَكُمْ مِمَّا تَرَكَ آزُواجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ

تے واسطے مٹاؤے ہو ادہ اس چیزد جو چھوڑ گیاں بیویاں تساڈیاں جے نہیں واسطے انانڈی اولاد

دشمارا بہت نیم آنجی بگناشتند زنان شما اگر نہ باشد آن نیاں رافرزندے

تے کارن مرداں ادہ اس تے کیون جیڑا بیڑاں تھیں
 فرزند مرد جو ورثہ لیں جی پتر پتریاں پوتے
 جیکر نہ فرزند رہیا تھناں حصیاں یا پتریاں تھیں
 دو ہتھیاں ایہ حکم نہیں جو ورثہ جہا کھلوتے

فَإِنْ كَانَ لَكُم مِّنْ وَلَدٍ مِّمَّا تَرَكَ الْوَصِيَّةُ لِلْغَنِيِّ الْغَنَى

پس اگر باشد ایشان فرزند پس شمارا چھار حصہ رت از آنچہ گذشتہ ان بعد از ادای وصیتہ کہ ان فرزند باشند یا بعد از
 تے جو فرزند ہو دی تھناں ارث حصان بے چوٹھائی
 ترکے زن تھیں بعد وصیت یا ترست من ادائی

وَلَكُمْ مِمَّا تَرَكَ الْوَصِيَّةُ لَكُمْ وَإِنْ كَانَ لَكُم مِّنْ وَلَدٍ

تے واسطے انانڈی چوٹھائی ہا سپر تھیں جو چھوڑی متاں جے نہیں واسطے انانڈی فرزند پس ہو دے واسطے اولاد
 و مرزاناں ارست چھار حصہ از آنچہ گذشتہ اگر نہ بار فدا شمارا فرزند پس اگر باشد شمارا فرزندے

فَلَهُنَّ الثَّمَنُ مِمَّا تَرَكَهُنَّ
 پس انانڈی ہا ثمن الٹواں سپر تھیں جو چھوڑی تھیں
 پس ناناں ارست مٹم حلالہ انچہ گذشتہ باید

نفس محمد
 منزل اول
 النساء
 ۳۸۵
 فرحیہ والیاں حصہ جوین خدا فرماوے
 جو صحیح بخاری سلم لکھیا ابن عباس بتایا
 جو بچے حصیاں تھیں حصیاں یہ جو بیٹہ امرا دیگ
 جے پتر پتر رسول سمیت عصبرہ دایہ والی
 جے سکا نہیں تاپدیری بھائی موت اولاد بھراول
 جے ادہ بھی نہیں تاپیو دے چاچو سکدیری انور

نقد محمدی
منزل اول
الثناء
۳۸۶

تے زماں چو تھالی مردان نر کیوں جو فرزند نریت

تے جو فرزند نا اٹھواں حصہ ترکوں بعد وصیت

قَدْ بَعْدَ وَصِيَّةٍ تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دِينَ

تجھے اداے وصیت تین جو وصیت کردیو تیں نال و سدی یا قرض تیں

بعد از اداے وصیتی کہ فرموده باشند یاں یا بعد از اداے دم

ایہ بعد وصیت قرضوں حصہ اٹھواں چو تھالی

وَأِنْ كَانَ جُلُودُكُمْ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ

تے جو مرد و یا اوہ مرد جو دے اسد فرزند یا جاندار کمال یا عورت تو اسد و اسد کھائی ہے یا بیٹن یعنی مادی

و اگر باشد مرد و یا اوہ مرد جو دے اسد فرزند یا جاندار کمال یا عورت تو اسد و اسد کھائی ہے یا بیٹن یعنی مادی

بے مرد کمال و بے دال یا بے عورت کال

فَلِكُلٍّ أَلِيَّةٌ مِّنْهُمَا الشَّدِيدُ ثَلَاثًا وَكَذَا الْكَوْنُ مِنْ لِّكَ مَثَلٌ

پس ہر یک از ایشان شتم صارت پس اگر باشد مادر یا باوہ از یکے ایشان یا باوہ از یکے ایشان یا باوہ از یکے ایشان

پس ہر یک از ایشان شتم صارت پس اگر باشد مادر یا باوہ از یکے ایشان یا باوہ از یکے ایشان یا باوہ از یکے ایشان

یعنی مادی یا بھائی یا بھوای حصہ مراد

اٹھا ہے اوہ میت جس بے ایتیا باپ نہ کوئی

تجھے مادی بھائی یا بھوای مراد اجماعوں شکر آئی

جو ابوبکر و چنے اٹھیا مادی اٹھ مراد

مِنْ تَحْتِ وَصِيَّةٍ يُعْطِيهَا أَوْ دِينَ عَزَمَ اللَّهُ وَصِيَّتُهُ لِمَنْ يَشَاءُ اللَّهُ عَزِيزٌ عَلِيمٌ

پس اداے وصیت تیں جو وصیت کرتی جاوہ نال اسد یا قرض تیں دے دے نوالا ایتیکم ہے کہ تیں حق الرضا و خذوا ما رزق

بعد از اداے وصیت کہ فرمودہ شد یاں یا بعد از دم و تم غیر انک ضرر یا نہ باشد حکم شدہ ارضا و خذوا ما رزق

پس اداے وصیت تیں جو وصیت کرتی جاوہ نال اسد یا قرض تیں دے دے نوالا ایتیکم ہے کہ تیں حق الرضا و خذوا ما رزق

بعد از اداے وصیت کہ فرمودہ شد یاں یا بعد از دم و تم غیر انک ضرر یا نہ باشد حکم شدہ ارضا و خذوا ما رزق

نقد محمدی
منزل اول
الثناء
۳۸۶

سید احمد علی خان صاحب

جو سادہ و حق حدیث احادیث کا راز اسطیلاں گھنیا
خود سننے والے نون متواتر تین دفعہ یقین صفائی
الوداد و عائشہ ابوہریرہ مورخہ یقین آگیا
وہ علی عباس نے میرے سعد بھی عبد الرحمن ہے
خود سنی کیا اس ترکہ صدقہ درختہ کنی آف
فر علی عباس نون کچھ دس قسم الہی تان و ویا نیکو
وہ کرت و حیاں اصحاباں تھیں یہ نال صحیح سناں
بھی بہت اجماع اسی پر سبھان نون فتولی
محمد بن یعقوب جو ماری کافی اندر لسیا
العلماء و رشتہ الما بنیا عالم دلالت نبیاں
باجہ حدیثاں انہاں و رشتہ جنہوں یہ مہتہ آیاں
دور سلیمان ہندی آیت اوہ بھی نال بڑھیکو
ستہ اس آیت وچہ بیان دراشت دانسرایا
بھی ریت من ال یعقوب وچہ دانتہ علم مراد ان
حصیاں لے ست دارث وچہ اس کو کوع دو آئے
ہو رادری بھائی بھیاں وچہ کو کو یوصی لے
جو سکیاں بھیاں نہیں تا حکم کے واپری میں
بے سکی کہ تادہ لو کو چھو ان حصہ پیریاں پاؤں
پر پیریاں نال جو بھائی بدری عصب انہاں بنائے
تے بو تریاں نون حکم دھیاں اجیوں کر کتھ و کما یا
تے نانی دادی جاگتا نودی جو ماں ریت ناہیں
بھیاں حصیاں نام اس خود وچہ قرآن بتایا
یہ تکتا تے ٹٹناں سدس تر بھائی و تریاں

نہ صدیق احمد گئی جو آپ بنی تھیں سنیوں
 بھی ہاں صدیق نہ راوی سدا بلکہ جماعت آئی
 بھی صحیح بخاری وچ جو عمر اصحاباں نوں فرمایا
 جو قسم المدنی تہاں جو جانوں سوچا کھیا ہے
 تا سبھناں کھیا بار خدا یا سوچ جو عمر بتا وے
 تہاں علم ایہ ہے نبی کیا انہاں کھیا جو علم سارا
 ہے مشہور حدیث بلا شک تا میں کنوں احادیث
 بھی اچھکتاں افاضیاں پر کربہاں فصولی
 جو ابو العجری کرے روایت جعفر ایہ فرمایا
 جو بنیاں ورثہ درم دیناں کجہ نہ دنا دینا
 تر حظ نصیب تہہ وافر پایا پایاں کل عبدیال
 نہ لا فقر بوالصلوہ پڑھکے ترک نماز کچھوے
 جو منطق طیر کچھ واپس بولی اللہ علم سکھایا
 ورثہ مال جو آل یعقوب نہ ممکن دیکھے داداں
 بیٹے باپ تے ماں سوہ عورت ختم حقوق بتاے
 تے سکیاں بھیناں بھایاں آخر سورت لہنا سہا
 ایہ ہے اجماع ہر دامت علی وجہ تائیں
 دوسکیاں تعمیر پدیاں بھیناں دیشوں خالی اہلنا
 دو تریاں سکیاں سدا بھیناں مال خدا وے
 تے داد جاگہ پوچھا جماعوں حبیر باپ نہ آیا
 ایہ باران وارث حصیاں واپس پوری ہو کر تدا میں
 نصف تبرع تے منجوا وچو تھاں اٹھواں آیا
 چھوچھوہوں سدس کن میں کھ سناوان بھایاں

[illegible]

بھی مغلی وچ صبیح مسلم تھیں خود حضرت فرماوی
تے دینہ نوں متہ پارو شہ اعا صی تائب ہوو
بھی سلم وچ جو بنی کسیا دینہ لندیوں خیر حسن اگیر

رب سجدہ پارس را تین دہیہ دعا صلی قوبہ لیا وے
نت اینویر جہدگ سورج نا چڑھ مغرب ولول کھلوک
جو کوئی قوبہ کرے سورج قوبہ لے رحمت گیرے

مَلِكِ التَّوْبَةِ الَّذِينَ يَجْمَعُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ

و غیبت و عہد قبول توبہ آنا ان کو کندہ بد یہاں آنگاہ کہ حاضر شود کسی از ایشان مرگ

تو یہ نہیں قبول اتنا ندی جویت برائے ماون

جاں حاضر ہوئے کہ کے انہاں سوئے کھیتاؤں

قَالَ إِنِّي نَبِيٌّ مِنَ رَبِّكَ وَإِنَّكَ كَفَّارٌ أَوَّلِيكَ
أَعَدَّ نَارَهُ عَذَابًا لِلْإِيمَانِ

تا کہ یوں تحقیق کر لو کہ جتنی باتیں کہنے والے ہیں انہیں جو مرد ہیں سب سے اود کا فرہیں یہ لوگ تیار کیا
اسان کے لئے انہاں کے عذاب درد و ال

<p>نموده اند پس قوت و انوار که میرند و ایشان را فریادند این که آگاه و حسیم را بگو ایشان را ببرد و صند</p>	<p>آنچه من پس قوت است نه حسیم که در آن گفته اند</p>
<p>انسان را بر این میان تیار گشته و گذرد آن میان را</p>	<p>نه قوت قبول گشته و منظر من در عالم یاد است</p>

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْمِلُوا كُفْرًا لِلْبَائِسِ الْكَاذِبِ

اسے کہو ایمان دیتا ہے جو نہیں جھٹلائے اسے تھوڑے چھوڑتے پکڑو خورتاں ہوں زور زوری
اسے ہوسناں جلال غیث شمارا آگے میرات گریز زناں او ایساں ناخوش بختہ

لے چو لوگ ایمان لیا کہ نہیں حلال تھا بل
 جاہلیت و تہ رستم مدینہ بھی اسلام شروع
 چادر اپنی اس پرڈال خود مالک بن بہندو
 جو ورثہ کر کے زنانہ جو ماہیں خوشی زمانوں
 جو وارث سمیت عورت بیوہ کردی باہر رجوعی
 جاہل آج کہن بن ضرور جاہل مہر بن ہندو

[illegible]

ای نوید ایان عقد خود دست زنا تمیز کرد با سون لائق
 اوئی ایابین مرد آزادان قیطان شیطانیان
 جمع هر آزادان قدرت یا شرف آزادان
 نه شفی کن ای شیطانی قیدان غلام موافق آیان
 بوندی سنگ ز نویدی کرد اعفت است غرت والا
 بی باج و زور کرسنه کوئی ایسا کم خوار می
 ایتر است کم کرد و کس بد رحمت انکس نامیس

تعبیر کردن تان به تیرت رب بختش رحمت فائق
 یک شرط جوهر آزاده قدرت روح خفت بریایان
 نویدی عقد نه دار کس نشایک شافی تانیان
 بی مفهوم مخالف قول اعتبار نه حسب جالیان
 جو تیر و عیال غلام بنادوسته اذ تر رحمت نرالا
 بی کافر نال طالب نه چاپ میه ایون بدعت جاری
 جو تیر کران نشان شراس قیطان اعتبار به تیران

وَرِيدُ اللَّهِ يَبِينُ لَكُمْ وَيُخَيِّدُكُمْ سَائِلُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيُؤْتِيكُمْ

ایا سید و ابرو ایان کرد و طرقت او تے بایت کرد و نشان خود شریقیه انانید و جوله سائیلین تے و بر جوع کرے پر و سادو

میخواهد خدا که بیان کند برایت شما و بنماید شمار ارا بهائے کسانیکه پیش از شما بودند و رحمت باز گردد بر شما

چاپے رب جو کرے بیان نشان بر بھلیای

تے نشان کھادے شرح جو انگلیان کرد و اخبار بیانی

وَاللَّهُ عَلَيْكُمْ حَكِيمٌ

تے الله جلتے والا حکمت والا ہے
 و خدا و انا استوار کار است

تے الله و انا حکمت والا سب بھلیاں جائے

انگلیاں شرح حقیقت ابرو سیر سیانے

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُؤْتِيَكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ

ان تَبِيْلُهُ اَمِيْلًا عَظِيْمًا

تے الله چاہند ہے ای جو جوع کرے برت و سے چاہند ہی بین اده لوگ جو تیکے تے سہو تان سے ای جو
 کئی کرو تیش کجے و دی تے

و خدا میخواست که رحمت باز گردد بر شما و میخواست انا که هر وی شهوات کنند که کجروی کنند سید کجروی بزرگ

تے چاپے رب بخت کرے رحمت تمیز اپرتان

تے چاپین لوک جو تابع شهوات و بوج و کس تان

تابع شهوات لوک جوس جو بھلیان عقد کر نیدے

ایا زانی چاه کرن بدکاری اپنے جیسے بنیدے

تفسیر مجری
 این نوید ایان عقد خود دست زنا تمیز کرد با سون لائق
 اوئی ایابین مرد آزادان قیطان شیطانیان
 جمع هر آزادان قدرت یا شرف آزادان
 نه شفی کن ای شیطانی قیدان غلام موافق آیان
 بوندی سنگ ز نویدی کرد اعفت است غرت والا
 بی باج و زور کرسنه کوئی ایسا کم خوار می
 ایتر است کم کرد و کس بد رحمت انکس نامیس
 تعبیر کردن تان به تیرت رب بختش رحمت فائق
 یک شرط جوهر آزاده قدرت روح خفت بریایان
 نویدی عقد نه دار کس نشایک شافی تانیان
 بی مفهوم مخالف قول اعتبار نه حسب جالیان
 جو تیر و عیال غلام بنادوسته اذ تر رحمت نرالا
 بی کافر نال طالب نه چاپ میه ایون بدعت جاری
 جو تیر کران نشان شراس قیطان اعتبار به تیران
 وَرِيدُ اللَّهِ يَبِينُ لَكُمْ وَيُخَيِّدُكُمْ سَائِلُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيُؤْتِيكُمْ
 ایا سید و ابرو ایان کرد و طرقت او تے بایت کرد و نشان خود شریقیه انانید و جوله سائیلین تے و بر جوع کرے پر و سادو
 میخواهد خدا که بیان کند برایت شما و بنماید شمار ارا بهائے کسانیکه پیش از شما بودند و رحمت باز گردد بر شما
 چاپے رب جو کرے بیان نشان بر بھلیای
 تے نشان کھادے شرح جو انگلیان کرد و اخبار بیانی
 وَاللَّهُ عَلَيْكُمْ حَكِيمٌ
 تے الله جلتے والا حکمت والا ہے
 و خدا و انا استوار کار است
 تے الله و انا حکمت والا سب بھلیاں جائے
 انگلیاں شرح حقیقت ابرو سیر سیانے
 وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُؤْتِيَكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ
 ان تَبِيْلُهُ اَمِيْلًا عَظِيْمًا
 تے الله چاہند ہے ای جو جوع کرے برت و سے چاہند ہی بین اده لوگ جو تیکے تے سہو تان سے ای جو
 کئی کرو تیش کجے و دی تے
 و خدا میخواست که رحمت باز گردد بر شما و میخواست انا که هر وی شهوات کنند که کجروی کنند سید کجروی بزرگ
 تے چاپے رب بخت کرے رحمت تمیز اپرتان
 تے چاپین لوک جو تابع شهوات و بوج و کس تان
 تابع شهوات لوک جوس جو بھلیان عقد کر نیدے
 ایا زانی چاه کرن بدکاری اپنے جیسے بنیدے

جو ایک کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 اپنے نام پر جو جو سب سے ایمان لیا ہے
 بعد ان تھیں جس شخص نے جو حال میں وہ

تے جو ایک کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 ظلم تھیں وہ سب سے فرخ سب سے
 تے جسے جو جو کمرے تھیں انہوں نے

اِنْجَنِبُوا كَيْدَ الْمُؤْمِنِينَ كُفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ
 نَجِّنَاكُمْ مِنَ النَّارِ

جو ایک کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 اگرچہ یہ کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 جسے کہہ پر ہر گناہ کبیرے بخشاں تھیں
 شمار کبیرے جو یہ بہت اختلاف لیا ہے
 اور سب گناہ کبیرے امین بن مسعود نے بتا دیے
 ضحاک کہ جس اور دنیا اندر حد بتائی
 کہا کہ جو ان گناہ سب گناہ کبیرہ
 کہ کہ جو اس منع کینے وہ سب گناہ کبیرہ
 جو ان گناہ کبیرہ شہوت نظر تے وہ سب صغیرہ
 جو برا بھلا کے بخشش شکر چوٹی اوہ ہر پائی
 ابن عباس کے ہر بدی کبیرہ تھے اکثر اذکار
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں
 بھی بیاہ و خون باقی کھاؤں بیاج تے مان تھیں
 ان تے ان تھیں ان تھیں ان تھیں
 بھی جو یہ بہت بڑے تھیں و در شرک گناہ کبیرہ تھے
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں

جو ایک کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 اگرچہ یہ کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 جسے کہہ پر ہر گناہ کبیرے بخشاں تھیں
 شمار کبیرے جو یہ بہت اختلاف لیا ہے
 اور سب گناہ کبیرے امین بن مسعود نے بتا دیے
 ضحاک کہ جس اور دنیا اندر حد بتائی
 کہا کہ جو ان گناہ سب گناہ کبیرہ
 کہ کہ جو اس منع کینے وہ سب گناہ کبیرہ
 جو ان گناہ کبیرہ شہوت نظر تے وہ سب صغیرہ
 جو برا بھلا کے بخشش شکر چوٹی اوہ ہر پائی
 ابن عباس کے ہر بدی کبیرہ تھے اکثر اذکار
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں
 بھی بیاہ و خون باقی کھاؤں بیاج تے مان تھیں
 ان تے ان تھیں ان تھیں ان تھیں
 بھی جو یہ بہت بڑے تھیں و در شرک گناہ کبیرہ تھے
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں

جو ایک کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 اگرچہ یہ کمرے تھیں انہوں نے فرخ ساراں
 جسے کہہ پر ہر گناہ کبیرے بخشاں تھیں
 شمار کبیرے جو یہ بہت اختلاف لیا ہے
 اور سب گناہ کبیرے امین بن مسعود نے بتا دیے
 ضحاک کہ جس اور دنیا اندر حد بتائی
 کہا کہ جو ان گناہ سب گناہ کبیرہ
 کہ کہ جو اس منع کینے وہ سب گناہ کبیرہ
 جو ان گناہ کبیرہ شہوت نظر تے وہ سب صغیرہ
 جو برا بھلا کے بخشش شکر چوٹی اوہ ہر پائی
 ابن عباس کے ہر بدی کبیرہ تھے اکثر اذکار
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں
 بھی بیاہ و خون باقی کھاؤں بیاج تے مان تھیں
 ان تے ان تھیں ان تھیں ان تھیں
 بھی جو یہ بہت بڑے تھیں و در شرک گناہ کبیرہ تھے
 وہ منظر تھے جو اسلام ہو بخاری نے لکھا ہے
 پرینہ و سوست چیز ان تھیں جو وہ پاک پاؤں

بھی غیبت ہر نہایت پہلی سچی جیسی بھی زوروں
 بھی لہلہ جھوٹ بھی وعدہ خلافی طعن بھی پس ناں
 ہے اصل گناہاں سختی دلدی غافل کیسے خداؤں
 تے ممکن نہیں گناہوں پچا ناجو دوام حضوروں
 دوام حضور صفائی دلدی پاؤں سمجھ محالوں
 جو شرعی کامل پیر کامل ایہیں جو ہیں گستاخاں

بھی فاسق وی آبرو پھیلے گناہاں فتنہ فحشوں
 ایہ قول الزور اندر سبب اغل جھوٹا ایل ایسا ناں
 بھی نفس پلیدیاں شہوت غصہ انیوں حرص ہواؤں
 تے بارہ صفائی مل سہر نفسوں شکل یمن شرم ہواؤں
 باجھوں جذبہ انی پر گت صحبت پیر کمالوں
 انہاں صحبت درجہ الدنویہ کرے نہال فقیار

وَلَا تَقْنُؤْا فَاَفْضَلُ لِلّٰہِ یَعْصِیْکُمْ عَلٰی بَعْضِ الَّذِیْ اَلْضَمِیْرُ الْاَکْثَرُ

تے ناخوش کر دے پیر کی دنی جہیز کی دنی ہوا ہے بعض نے بعض نے
 آرزو کنیہ انجیر را کہ بزرگی داد خدا تاں بعض نے آتشا بعض نے دہان اہرست بہرہ از انجیر حاصل کر دہ اند
 تے کرو نہ خواہش اسدی جو کہ دو جہیزوں نے ہاؤں
 ہے کارن ہواں حصہ تھیں جو انہاں عمل کیا تے

وَلِلنِّسَاءِ نَصِیْبٌ مِّمَّا اَکْثَبْنَ وَاَسْئَلُوا اللّٰہَ مِنْ فَضْلِہٖ اِنَّ اللّٰہَ کَانَ یَکْرِہُ الْعِیْلَ

تے بطور عورتانہ و جہیز تھیں جو گناہی انہاں سے گناہ تھیں فضل اس کے تھیں تحقیق اس سے نہال ہر چیز دے جائے والہا
 و زناں را ہرست بہرہ انجیر حاصل کر دہ اند و سوال کنیہ خدا را از بخت ایش اول البتہ خدا ہرست بہرہ چیز فنا

تے کارن ناں ہے حصہ اس تھیں جو کہ انہاں کیا یا
 وجہ منکری ترندی کنوں بھی حاکم کنوں وایت کیا یا
 جوہر و خداد گرن تے ورثہ دونا زناں تھیں لہیک
 ایہ آیت آئی رب فرمایا ایہہ آرزو نہ کر ہوو
 رب فنا حاکم کم کرے سب اس پر راضی ہوو
 جوں مرداں خاص حماد عبادت زمان بھی حاصل ہوو
 ہے حسد حرام کرن بدخواہی نعمت غیر نہ بھاو
 زن مال بھائی ہوں دیا چاہیں روانہ ہوں تائیں

تے گناہ رب تھیں فضل سدا رب ہر شے عالم آیا
 جو مائی ہم شہ نے سرور اگے عرض کیا یا
 جو میں بھی مرد ہو نہ جنگ کرے ورنہ وہہ پائیک
 آرزووں بہت حسد آدمی دال آفت حسد رہو
 نیک اعمال کیا ہو ہر یک اپنی حسد کھلو
 پرورش پچاں خدمت خصماں نگہبانی تن گھرے
 تے غبطت لیں و اخود چاہے اتنی نعمت پاو
 اوس جہا مال تے عورت رب تھیں سنگن رواد عایش

عمران خود از انجیر زناں

بھی فاسق وی آبرو پھیلے گناہاں فتنہ فحشوں
 ایہ قول الزور اندر سبب اغل جھوٹا ایل ایسا ناں
 بھی نفس پلیدیاں شہوت غصہ انیوں حرص ہواؤں
 تے بارہ صفائی مل سہر نفسوں شکل یمن شرم ہواؤں
 باجھوں جذبہ انی پر گت صحبت پیر کمالوں
 انہاں صحبت درجہ الدنویہ کرے نہال فقیار
 تے ناخوش کر دے پیر کی دنی جہیز کی دنی ہوا ہے بعض نے بعض نے
 آرزو کنیہ انجیر را کہ بزرگی داد خدا تاں بعض نے آتشا بعض نے دہان اہرست بہرہ از انجیر حاصل کر دہ اند
 تے کرو نہ خواہش اسدی جو کہ دو جہیزوں نے ہاؤں
 ہے کارن ہواں حصہ تھیں جو انہاں عمل کیا تے
 تے گناہ رب تھیں فضل سدا رب ہر شے عالم آیا
 جو مائی ہم شہ نے سرور اگے عرض کیا یا
 جو میں بھی مرد ہو نہ جنگ کرے ورنہ وہہ پائیک
 آرزووں بہت حسد آدمی دال آفت حسد رہو
 نیک اعمال کیا ہو ہر یک اپنی حسد کھلو
 پرورش پچاں خدمت خصماں نگہبانی تن گھرے
 تے غبطت لیں و اخود چاہے اتنی نعمت پاو
 اوس جہا مال تے عورت رب تھیں سنگن رواد عایش
 تے ناخوش کر دے پیر کی دنی جہیز کی دنی ہوا ہے بعض نے بعض نے
 آرزو کنیہ انجیر را کہ بزرگی داد خدا تاں بعض نے آتشا بعض نے دہان اہرست بہرہ از انجیر حاصل کر دہ اند
 تے کرو نہ خواہش اسدی جو کہ دو جہیزوں نے ہاؤں
 ہے کارن ہواں حصہ تھیں جو انہاں عمل کیا تے
 تے گناہ رب تھیں فضل سدا رب ہر شے عالم آیا
 جو مائی ہم شہ نے سرور اگے عرض کیا یا
 جو میں بھی مرد ہو نہ جنگ کرے ورنہ وہہ پائیک
 آرزووں بہت حسد آدمی دال آفت حسد رہو
 نیک اعمال کیا ہو ہر یک اپنی حسد کھلو
 پرورش پچاں خدمت خصماں نگہبانی تن گھرے
 تے غبطت لیں و اخود چاہے اتنی نعمت پاو
 اوس جہا مال تے عورت رب تھیں سنگن رواد عایش

تے کرو عبادت ربی کجاں اس نال شریک نہ لیا ہو

نے مایہ نال احسان بھلا ہو خوشنال کہا ہو

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ

تے قیام دی تے غریباں دی تے گوانڈھی سکات والہیدی تے گوانڈھی سیکانے دی کھنچنے نال پائے دی

و قیام و فقریال و ممسای خویشاوند و ممسای اجنبی و هم نشین به پادشاه

بھی نال تھیاں تے مسکیناں نال سکرتیا ہے

وَابْنُ السَّبِيلِ وَمَا مَكَتَ إِيمَانُكُمْ

نے نال راہی سے تے اس چیز دے جو ناک ہے میں جھٹا دے

و بموافقت آنچه دستمای آن شده اند یعنی غلامان و کنیز کال

تے راہ مسافر یا مہمان تے جو چہ ہتھ لسا ہاں

ہاں آکھن صاحب جنب جو ساتھ سفر اندر ہمراہی

معالم و چه عاذ جیل تخیلی با اسناد لیا یا

کیا حق اسد ابن ریاں پر تینوں خبر معاذ

جو حق امداد بندیاں تے بس یوچارن ہمارے

لے کیا حق بن دیاں اللہ نے عباد پر کم لیتوئے

ماحق بنیدیان عرب لے جو ناری عذاب بندھا ہو

بھی دھچکجاری بھی لہیا جو میں سنک وچہ پستان

بھی بابا اساد جو ربی بہت پیغم دو مسرہ فیہ

بھی ایسا دجاری راہوں میں ورمود فرماوے

کے آگے اس حقیقت کو سمجھ کر نظم و ضبط رکھ کر

[illegible]

بہارِ نبویؐ میں سرِ پانی دریا کا پانی

یعنی نال غلامان پنیاں مہلا کرو ہو ریاہاں

ہاں کہن عورت ہم بسترِ نالغ امیدیں آتی

اس کمی میں نگہ بندید و خوش نصیبانی سپینوں فرمایا

میں کہیاری بنی لوں معلم کہتا ہے ۱۵۱۵

۱۰۰

توں جاے اکیسویں نہیں یا حضرت با فریاد و سہم

الطیوم لودکان حیدر لودان فرمایا پھور اہمال لود

کار ساز بیجاں ہو سی وائلوں ہاں کشمال

ہر وال دیال مسہد میں جو چھ ہجرت ہیر

موجودہ ایل کو آمدنی کی شرح کا پتہ لگایا اور

جی جی ایس ایس کے پاس سے گزرتے ہوئے ایک شخص نے کہا کہ

سہ لانا بخارا لانا ہفت ہجاء کچھ کہیں

بسم الله الرحمن الرحيم

طبعی و حیوانی، مطلق ہے، ہی مانند انسانی موجود ہے ۱۲

[illegible]

وَالَّذِينَ يَبْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَآ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ

تے انہا لوگاتوں جو خرچ کر دیں مال ان بنیادوں واسطے کھاؤ لوگاندی نے نہیں کیا ان کو نہ مال الہی کے نہ قیامت کی دوست نذر آتاں۔ اگر خرچ نے کنند مالہما خود برابرے نمایش مردان ایمان نمی آند بخداوند برز قیامت

تے حیثہ خرچ کرن خود مالاں لوگاں جہت کھالے

تے مال ایمان کیا دن نادن آخر واسطے

وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا

تے اوہ کوئی جو ہووے شیطان واسطے اوکے بلی پس برا بلی ہے اوہ

وہ کہ شیطان یار او باشت پس وے بد یاریت

تے جس دیا شیطان ہووے پس سدا بلی سوئی

وَمَا ذَا عِلْمِهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ

تے کیا سبیلی پر پناہ نہ جو ایمان لیاوندے مال الہی کے دینہ آخر دی تے خرچ کر دیں چیز حقین جو روزی کیسی انہاں فراموش نے وچریناں جو ذرا پناہ اگر ایمان آوردند بخداوند برز قیامت خرچ میکندند آخچہ روزی اوہ ست ایشان اخدا

تے ہے اللہ انہا ندے جاننے والا

وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا

وہ ست خدا بایشاں دانا

تے کیا ہے اُپر انہاں جے من رب قیامت تائیں

تے خرچ رب نے تے تھیں بکل علم و سائیں

تے رب نے تے تھیں کہ دیوں حق زکوٰۃ کراست

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظِلُّهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةٌ يَضَعُهَا وَ

يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهِ أَجْرًا عَظِيمًا

تحقیق اللہ نہیں ظلم کرد اتول بک فرمواتے جبیکر ہووے ذرہ نیکی دونا کردا ہے سہولتے دیندے پاس اپنی تھیں بدلہ و اللہ خدا ستم نمی کند وزن یک ذرہ والا کہ باشد آن نہ نیکی دوجہ سازد آں را و بد ہزار تر خود فرزد بزرگ

وَالَّذِينَ يَبْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَآ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
تے انہا لوگاتوں جو خرچ کر دیں مال ان بنیادوں واسطے کھاؤ لوگاندی نے نہیں کیا ان کو نہ مال الہی کے نہ قیامت کی دوست نذر آتاں۔ اگر خرچ نے کنند مالہما خود برابرے نمایش مردان ایمان نمی آند بخداوند برز قیامت
تے حیثہ خرچ کرن خود مالاں لوگاں جہت کھالے
تے مال ایمان کیا دن نادن آخر واسطے
وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا
تے اوہ کوئی جو ہووے شیطان واسطے اوکے بلی پس برا بلی ہے اوہ
وہ کہ شیطان یار او باشت پس وے بد یاریت
تے جس دیا شیطان ہووے پس سدا بلی سوئی
وَمَا ذَا عِلْمِهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ
تے کیا سبیلی پر پناہ نہ جو ایمان لیاوندے مال الہی کے دینہ آخر دی تے خرچ کر دیں چیز حقین جو روزی کیسی انہاں فراموش نے وچریناں جو ذرا پناہ اگر ایمان آوردند بخداوند برز قیامت خرچ میکندند آخچہ روزی اوہ ست ایشان اخدا
تے ہے اللہ انہا ندے جاننے والا
وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا
وہ ست خدا بایشاں دانا
تے کیا ہے اُپر انہاں جے من رب قیامت تائیں
تے خرچ رب نے تے تھیں بکل علم و سائیں
تے رب نے تے تھیں کہ دیوں حق زکوٰۃ کراست
إِنَّ اللَّهَ لَا يَظِلُّهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةٌ يَضَعُهَا وَ
يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهِ أَجْرًا عَظِيمًا
تحقیق اللہ نہیں ظلم کرد اتول بک فرمواتے جبیکر ہووے ذرہ نیکی دونا کردا ہے سہولتے دیندے پاس اپنی تھیں بدلہ و اللہ خدا ستم نمی کند وزن یک ذرہ والا کہ باشد آن نہ نیکی دوجہ سازد آں را و بد ہزار تر خود فرزد بزرگ

بھی روز قیامت بدلہ ملی رحمت رب دوبارنی	رب ظلم نہ کر د ا موس نی کی دنیا بدلہ پاوے
تے کافر دنیا بدلہ پاوے اگے اوس خواری	

فَكَيْفَ اِذَا جُنَدًا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ يَشْهِدُ بِحَبَابِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا

پس کیا حال ہووگا جس وقت لیاندا اسان ہر امت تھیں گواہ تے لیاندا اسان تینوں آپر اپنی حال کا نہ ہووگا

پس چہ حال ہاں اے لنگہ کہ بیاریم از سر قوم گواہے راو بیاریم ترا بر ایں امرت گواہ

پس کیا حال جو ہر امت تھیں شاہد اسان لیانے	تے تینوں اسان سولات ہد آند آپر اپنی ہاندے
رب ہر امت تے بنی انہاند اشاہد تنہاں بولاسی	نا کفر سلام تے بھلے بری اعمالاں حال تہاسی
ہے مظہر نی وجہ بخاری تھیں جو بن مسعود بتایا	جو پڑھکے کچھ ساقراںوں نبی مہینوں فرمایا
میں اکیلا تیرے اپر نازل میں تہہ کوں سنائیں	فرمایوں پڑھ اہیہ سورت پڑھیم اس آیت دی تاں
فرمایاں کریں ہن دھم اکھیں نیرو پاوے	ہک اکھن ہوگا اشارت نبیاں دیول جائے
حال ہر پیغمبر بھرے گواہی امت اپنی اُٹلے	محمد بھرے گواہی بنیاں کچے سخن پروئے

يَوْمَئِذٍ يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاَعْصُوا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ لَهُمُ الْاَرْضُ

اس دن جو اہلش کر گئے اوہ لوک جو کافر ہوئے تے بغیر مانی کیتیانے رسول دی جو برکتی جاوے مال اہلکدین

آن روز آرزو کنند آنانکہ کافر شدند و فرمان پیغمبر کردند کاشکے ہموار کردہ شود برایشان زمین را

اس دن جاہن کافر تے جو بے فرمان نبی دے	جو پاٹ زمین نگیرے انہاں لہ اوہ نال نہیں دے
---------------------------------------	--

وَلَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا	تے نہ چھپاون گے اللہ تھیں کے باتوں
	و نہ پوشند از خدا بیچ سخنے را

تے ناوہ پردہ کرن اللہ تمہیں بات لوکا ون کا ئی	ہر ہر بات انہاں سب جانے عضو جو بھرے گواہی
کے ابن عباسؓ نوں اکھیاں کچھ وجہ قرآنے پاوے	ہکدو جو دے نال مخالف شک شبہ وجہ جاواں
ابن عباسؓ کیا اوہ جاہل مینوں اکھ سنائیں	اس ایہ آیت پڑھی جو رب تھیں کچھ لوکا ون ناہیں
تے ناگنا مشرکین جو ہورس جا فرماوے	ابن عباسؓ کیا جد اول حال کفار دیاوے

یہاں پر ایک اور تفسیر ہے کہ جب اللہ تعالیٰ فرماتا ہے کہ میں ہر امت کے ایک ایک شہید بھیجوں گا جو ان کے اعمال کی گواہی دے گا۔ اس کا مطلب یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ کو ہر شخص کے اعمال کا علم ہے اور وہ ان کے لیے شہید بھیجتا ہے۔ یہاں پر ایک اور تفسیر ہے کہ جب اللہ تعالیٰ فرماتا ہے کہ میں ہر امت کے ایک ایک شہید بھیجوں گا۔ اس کا مطلب یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ کو ہر شخص کے اعمال کا علم ہے اور وہ ان کے لیے شہید بھیجتا ہے۔

یہاں پر ایک اور تفسیر ہے کہ جب اللہ تعالیٰ فرماتا ہے کہ میں ہر امت کے ایک ایک شہید بھیجوں گا۔ اس کا مطلب یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ کو ہر شخص کے اعمال کا علم ہے اور وہ ان کے لیے شہید بھیجتا ہے۔

یہاں پر ایک اور تفسیر ہے کہ جب اللہ تعالیٰ فرماتا ہے کہ میں ہر امت کے ایک ایک شہید بھیجوں گا۔ اس کا مطلب یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ کو ہر شخص کے اعمال کا علم ہے اور وہ ان کے لیے شہید بھیجتا ہے۔

وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا

تے نہ وہ حالت جنابت ہے مگر اس ٹرنے والے راہ دے تا جو غسل کرو

و نه در حالت جنابت نزدیک نماز نشوید یا آنکه غسل کنید بلکه مسافر باشید

حال جنابت پڑھو نماز تا جو غسل کیجیے
جنس جنابت والا شخص برابری در زمان نفل
جنابت معنی ایسی وجہ جنابت دوری

لکھنؤ ہے مے نہ پانی خاکوں پاکی تھیوے
بھی واحد جمع برابر اسوچہ عام ایسی جھیناؤں
جو وقت جنابت قطی لوکان تھیں جاو اور ضروری

وَأِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْخَائِطِ أَوْ لَمْ تَمْسِكِ إِلَيْنَا فَمَنْ لَّيْسَ بِمُسْلِمٍ فَلْيُجِدْ فِي أَوَّلِ سَفَرٍ أَوْ فِي أَوَّلِ خَائِطٍ يُؤْتِيهِ

تے جیکر معول نسین ہمارا یا اسے سفر دی آیا یا کہ کتاں تھیں پاخانے تھیں یا ہتھ لایا کتاں عورتانوں نے یا پوچھا
واگر یا نشید بیمار یا مسافر یا ماید کہے از شما از جواب حضرت و یا مباد شرت زمان کہن پسین یا مباد آب را

تے جبکہ تہ بیچارے پاسطری یا کوئی جھاڑیوں آیا

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَفْوًا غَفُورًا

پس قصہ کرو خاک پاک نواں فرسہ کرو نال سواں اینیائے ہتھان اینیائے تحقیق الصبرے شکار نواں اینجندہ
پس قصہ کنیز زمین پاک را پس گنبد پروہا بخود و دستہا بخود البتہ خدا ہست عفو کنندہ آمرزگار

ہے رب معاف کنندہ بخشنہاراہیک یحیٰو
جو اکلے تجھ سے راہوں کا اتھ مراد وہ کندے
میانہ معنی قصہ راہی ہی ہنریوں بدلہ آندی
باک کھنکھال مراد ایسی جو میں شافی قول نہ پتھر
ہے پانی پاؤں کنوں مراد جو وزن قدرتا نہیں

۱۷ نفیغی مغربیات سے
نہضت و الہیہ جو ہر
اور با عورت کی ہو ورنہ
بے خوف و سبب کی کیا جاوے
جو خانہ کی سبزی بھی
کھنڈی میں نہ آئے
کئی طرح ان کے
جو کیا اس میں خدمت
میں صلی علیہ السلام کی
تے کی و حضرت و ہند اس کی
کی ان بابینوں کے
نہضت و الہیہ کی بارہ سوال
والی ہیں

[illegible]

تے سن لوں سادہ کیا تینوں کہ سنا جاوے
 یحییٰ بن زکریا کہ جو صفت نبی دی اوہ بدلا و ن
 مستحق چھن حضرت سے جاتے سچہ سدا ہے
 غیر مستحق دے دو معنے ہک نیک دعا ایسا ئی
 ہک بری دعا جو تیرا کیا سنین کنوں خدات
 یا غیر مستحق تھیں غرض ایمان جو تینوں سنیاں جاوے
 جو پہلے وچہ سپاری گذر یا نیت بری یہوداں

تے راعنا کہن زبانان فیرن طعنہ دینا بھاوے
 ابن عباس کہیا اوہ کافر پاس نبی دے آون
 باہر جا کر ہو رہو لاون اپنے دلون بنا کے
 تو عنوت دار خدات تیرے کوئی بولے بات نہ کائی
 اوہ لفظ دو معنی بولن نیت مندری کن شہرات
 پیتے مریں یا بولن تھیں یوں انیویں راعنا بھاوے
 طعنہ دین اسلام اندر انہاں مبعادت مردوداں

وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَالْأَنفُ كَانَ جَبْرًا وَهُمْ وَقَوْمُ

تے جیکر اوہ کہتے سنیاں اسان تے فرمانبرداری اسان مستنون نظر کسانوں البتہ ہوندا بہتر مگر انہاں تے درست
 و اگر ایساں گفتند کہ سنیں ہم فرمانبرداری کریم و بجا کو ہم غیر مستحق فقط سنیں گفتند و راعنا نظر نامی گفتند البتہ بہتر ایسا
 تے جو اوہ کہند کہ سنیاں تے نیاں سن لوں نال صفائی تے راعنا نظر نا کہند یہ ہونا خوب بھلیائی

وَلَكِنْ لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

تے اپر لعنت کیتی ہے انہاں نوں اللہ نے نال کفر انہاں کے پس نہیں ایمان لیا و نہ کبیر تھوڑا
 و لیکن لعنت کردہ است خدا ایساں راہ سبب کفر ایساں پس ایمان ہی آرنہ مگر اندکے
 پر لعنت کیتی رہا انہاں توں کفر تنہا ندی پاووں | اتنا سول ایمان لیا و ن بگراں تھوڑی جیسے شماروں

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكِتَابَ إِنَّمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ

اے جو دتے گئے کتاب ایمان لیا و نال اس چیز دے جو اناری اسان سچی کرنیوالی اسچیز نوں جو نال تہاڈے ہے
 لے کسانیکہ کتاب دادہ مشرہا دیا ایمان آرید یا کچھ فرد آور دیم باور کنندہ کچھ یا نہا است

اے لوک جو دتے گئے کتاب مراد یہود ہتھیارے
 منو جوہاں بھیجیا سچی کرے جو نال تھارے

روایت کیتی ہے حضرت یحییٰ بن زکریا کہ جو صفت نبی دی اوہ بدلا و ن مستحق چھن حضرت سے جاتے سچہ سدا ہے غیر مستحق دے دو معنے ہک نیک دعا ایسا ئی ہک بری دعا جو تیرا کیا سنین کنوں خدات یا غیر مستحق تھیں غرض ایمان جو تینوں سنیاں جاوے جو پہلے وچہ سپاری گذر یا نیت بری یہوداں

تے راعنا کہن زبانان فیرن طعنہ دینا بھاوے ابن عباس کہیا اوہ کافر پاس نبی دے آون باہر جا کر ہو رہو لاون اپنے دلون بنا کے تو عنوت دار خدات تیرے کوئی بولے بات نہ کائی اوہ لفظ دو معنی بولن نیت مندری کن شہرات پیتے مریں یا بولن تھیں یوں انیویں راعنا بھاوے طعنہ دین اسلام اندر انہاں مبعادت مردوداں

وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَالْأَنفُ كَانَ جَبْرًا وَهُمْ وَقَوْمُ

تے جیکر اوہ کہتے سنیاں اسان تے فرمانبرداری اسان مستنون نظر کسانوں البتہ ہوندا بہتر مگر انہاں تے درست و اگر ایساں گفتند کہ سنیں ہم فرمانبرداری کریم و بجا کو ہم غیر مستحق فقط سنیں گفتند و راعنا نظر نامی گفتند البتہ بہتر ایسا تے جو اوہ کہند کہ سنیاں تے نیاں سن لوں نال صفائی تے راعنا نظر نا کہند یہ ہونا خوب بھلیائی

وَلَكِنْ لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

تے اپر لعنت کیتی ہے انہاں نوں اللہ نے نال کفر انہاں کے پس نہیں ایمان لیا و نہ کبیر تھوڑا و لیکن لعنت کردہ است خدا ایساں راہ سبب کفر ایساں پس ایمان ہی آرنہ مگر اندکے پر لعنت کیتی رہا انہاں توں کفر تنہا ندی پاووں | اتنا سول ایمان لیا و ن بگراں تھوڑی جیسے شماروں

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكِتَابَ إِنَّمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ

اے جو دتے گئے کتاب ایمان لیا و نال اس چیز دے جو اناری اسان سچی کرنیوالی اسچیز نوں جو نال تہاڈے ہے لے کسانیکہ کتاب دادہ مشرہا دیا ایمان آرید یا کچھ فرد آور دیم باور کنندہ کچھ یا نہا است

اے لوک جو دتے گئے کتاب مراد یہود ہتھیارے منو جوہاں بھیجیا سچی کرے جو نال تھارے

ابن عباس کہتے ہیں کہ جو صفت نبی دی اوہ بدلا و ن مستحق چھن حضرت سے جاتے سچہ سدا ہے غیر مستحق دے دو معنے ہک نیک دعا ایسا ئی ہک بری دعا جو تیرا کیا سنین کنوں خدات یا غیر مستحق تھیں غرض ایمان جو تینوں سنیاں جاوے جو پہلے وچہ سپاری گذر یا نیت بری یہوداں

تے راعنا کہن زبانان فیرن طعنہ دینا بھاوے ابن عباس کہیا اوہ کافر پاس نبی دے آون باہر جا کر ہو رہو لاون اپنے دلون بنا کے تو عنوت دار خدات تیرے کوئی بولے بات نہ کائی اوہ لفظ دو معنی بولن نیت مندری کن شہرات پیتے مریں یا بولن تھیں یوں انیویں راعنا بھاوے طعنہ دین اسلام اندر انہاں مبعادت مردوداں

وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَالْأَنفُ كَانَ جَبْرًا وَهُمْ وَقَوْمُ

تے جیکر اوہ کہتے سنیاں اسان تے فرمانبرداری اسان مستنون نظر کسانوں البتہ ہوندا بہتر مگر انہاں تے درست و اگر ایساں گفتند کہ سنیں ہم فرمانبرداری کریم و بجا کو ہم غیر مستحق فقط سنیں گفتند و راعنا نظر نامی گفتند البتہ بہتر ایسا تے جو اوہ کہند کہ سنیاں تے نیاں سن لوں نال صفائی تے راعنا نظر نا کہند یہ ہونا خوب بھلیائی

وَلَكِنْ لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

تے اپر لعنت کیتی ہے انہاں نوں اللہ نے نال کفر انہاں کے پس نہیں ایمان لیا و نہ کبیر تھوڑا و لیکن لعنت کردہ است خدا ایساں راہ سبب کفر ایساں پس ایمان ہی آرنہ مگر اندکے پر لعنت کیتی رہا انہاں توں کفر تنہا ندی پاووں | اتنا سول ایمان لیا و ن بگراں تھوڑی جیسے شماروں

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكِتَابَ إِنَّمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ

اے جو دتے گئے کتاب ایمان لیا و نال اس چیز دے جو اناری اسان سچی کرنیوالی اسچیز نوں جو نال تہاڈے ہے لے کسانیکہ کتاب دادہ مشرہا دیا ایمان آرید یا کچھ فرد آور دیم باور کنندہ کچھ یا نہا است

اے لوک جو دتے گئے کتاب مراد یہود ہتھیارے منو جوہاں بھیجیا سچی کرے جو نال تھارے

جس شرک کیتا ربناں سوا حق ودا طوفان کما یا
جواسہ نال شرک نہ نیا وے مری سو جنت جاس
ایہ آیت سب قرآنوں اہل توحید اسید و دہا وے
کلبی کے جو وحشی حق ایہ آیت نازل ہوئی
ایہ وحشی نام غلام قریشاں اسمنوں کیا کفار
ناحضرہ قل کتیس پر بارک مول آزاد نہ کیست
جو حسین ایمان لیا بدل توں بہت ہوئی پشیمان
جو جہیز شرک سے خون ناحقوں کرین پیسہ نہ مالک
تے اسال ایسہ کج کیا تا منہ زکلی آیت ان
ناحضرہ کھجی انناں وحشی نہ خط جو نیک عملی
فرایہ آیت انی حضرت اس دل لکسہ وکالی
اس بڑھکے لکھیا فیروز سو پتہ تید جے چاہے اللہ
فر لا تقصروا من رحمۃ اللہ وچہ سورت سُر جوائی
تایار اس ایمان ایسا یا پس نبی دے آیا
نبی کما رہ دورہ سینوں اپنا کھ نہ کھائیں

سن و چہ معاملہ با اسناد حدیث بنی تحقیق لیا یا
جو شرک لیا و سر کسو و فرخ جاسی و کچھوں تاسی
تے مشرک لوکاں گور پستان سند اناس و بجا وے
جنگ احد و حضرت چہرہ قتل کیس بنا جسوی
جو حمزہ مارین تحقیق آرا و بھی ملک العاصم ہزاراں
سن یا راں نیہاں ہو یا دل سرور لکھویں مبتا
پر تینوں سنیاں ٹپڑ کے آیت ایہ فرستانی
جوا یہ کر سن و فرخ طرس نام قمر حمزہ اول
کر جو تو بولے کے ایماں لیا وے نیک گمانی
نہاید عمل نہو وے خچگانہیں لکھنی ولدی
جو شرک بنا جس جاسیہ بخشتو اشہ سر ہر یای
کیا جانیاں ساں جاسیہ یا ناچہر بنیر لکھنا
اس چہ قید نہ شرط اسی کہہ وے رکنہ و گامی
بنی کیا کوں حمزہ ٹھٹھا قصدا و مسس سنایا
نامہام ولایت ملی دستنی آہیں دست اٹھائیں

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ أَخَذُوا إِلَهًُا غَيْرَ اللَّهِ بِشَاءَ

آپانہ دھاتوں طرف انسانی جو پاک کن ہے میں آپنوں بلکہ انسان پاک بنانا ہے جنہوں میں ہے

آپانہ دیدی ہوئے کا انیکستان میں کیکنہ خود را بلکہ خدا سے اللہ میں کیکنہ ہر گاہ خود را

تو فرم ٹھا نہیں انا نول پاک تو کمندوا اپنے ہیں

وَلَا يُطِئُونَ فِتْرَتَهُ

بعض کس ایہ آیت الی حق یہود شمار ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وَاتَيْنَهُمْ مَلَكًا عَظِيمًا

تے دئی اسان انہاں نوں بادشاہی وڈی
وہاں دیکھ ایشاں بادشاہی بزرگ

یہ سدا کرک لوکاں نوں جو انہاں نے تافضل الہی
یہ ننگ نہاک ہیو انکار نبوت کر دے
جے بادشاہی انہاں ہدی ہرگز لوکاں کجہندید
سراپوئیں تنگ بھی حد کرک کجہوکار بوجہ دیندا
ایہی اورادہ خلیل جنہاں وڈا فضل الہی
تورات انجیل زبور صحیفہ ابراہیم گہرا نے
بھی ہن قرآن نبوت اوسے گھر وچ رب انامہ
یہود پلید صوحشات بنی دی کر دے آہے
اس آیت وچ جواب انہاں داسیا پاک الہی

اسان تا آل خلیل کتابے علم تے وڈی شاہی
جے بادشاہی انہاں ہوندی شاہی جان تہیں تہ
ہے نجل کمال انہاں وچ کیونکہ بادشاہی ایہ لہندے
وچہ سمعیلیاں بنی کیتا رب انہاں داکیا لیندا
عم کتاباں سیناں نبوت رب دئی ہو رہا
علاوت یوسف داکور شیلیاں تے شان شہا
بادشاہی دنیا ہو رہی بیویاں دی سرداری
کین محمد بنی جے ہوندا زناں کیوں بہت دیوے
داؤد بنی سولی بی پاک ہزار سیماں آہی

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَعَ كُفْرًا

پس انہاں تھیں اوجویمان بیایاں اوسدے تے انہاں تھیں
پس بعض انہاں کفار کسی بہت کدیان آردیاں کتاب ایشاں کو بہت کد باز ماند دی وکفایت سرفرخ الہی
پس بعض انہاں منیاں اسنوا بعض ہٹے کچھا

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا

تحقیق اہ لوک جو کافر ہوئے نا آیتاں ساڈیاں وچ جھب سیر داخل کرانگے انہاں توں وچاگدے

البتہ کسانیکہ کافر شدند باہتہائے مادر آریح ایشاں آباتش

تھیک اہ لوک جو کافر ہوئے ساڈیاں ناں کتاباں
جھبہ اہل کرساں اسیل انہاں نوں آتش سخت عذاب

كَلَّا لَنُصْغِتَ جُلُودَهُمْ بَدَلَهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

برہداری جو گل جاوے گئے چڑی انداز دی وٹا ونگے اسل انہاں توں چڑی ہو رہا انماں دی
سہراہ کہ سوختہ وگداختہ شود بہستہا ایشاں بدل سازیم ایشاں راپوستہا وگداختہ کچشد عذاب را

وہاں دیکھ ایشاں بادشاہی بزرگ
یہ سدا کرک لوکاں نوں جو انہاں نے تافضل الہی
یہ ننگ نہاک ہیو انکار نبوت کر دے
جے بادشاہی انہاں ہدی ہرگز لوکاں کجہندید
سراپوئیں تنگ بھی حد کرک کجہوکار بوجہ دیندا
ایہی اورادہ خلیل جنہاں وڈا فضل الہی
تورات انجیل زبور صحیفہ ابراہیم گہرا نے
بھی ہن قرآن نبوت اوسے گھر وچ رب انامہ
یہود پلید صوحشات بنی دی کر دے آہے
اس آیت وچ جواب انہاں داسیا پاک الہی
پس انہاں تھیں اوجویمان بیایاں اوسدے تے انہاں تھیں
پس بعض انہاں کفار کسی بہت کدیان آردیاں کتاب ایشاں کو بہت کد باز ماند دی وکفایت سرفرخ الہی
پس بعض انہاں منیاں اسنوا بعض ہٹے کچھا
تحقیق اہ لوک جو کافر ہوئے نا آیتاں ساڈیاں وچ جھب سیر داخل کرانگے انہاں توں وچاگدے
البتہ کسانیکہ کافر شدند باہتہائے مادر آریح ایشاں آباتش
تھیک اہ لوک جو کافر ہوئے ساڈیاں ناں کتاباں
جھبہ اہل کرساں اسیل انہاں نوں آتش سخت عذاب
كَلَّا لَنُصْغِتَ جُلُودَهُمْ بَدَلَهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ
برہداری جو گل جاوے گئے چڑی انداز دی وٹا ونگے اسل انہاں توں چڑی ہو رہا انماں دی
سہراہ کہ سوختہ وگداختہ شود بہستہا ایشاں بدل سازیم ایشاں راپوستہا وگداختہ کچشد عذاب را

ہر درجہ گلشن جم تہاں سپن چڑے ہو رہا ہیں

تا چکھن سجت عذاباں داکم و فوج و چہر کھاپیں

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

تحقیق اللہ ہے غالب پکیاں کہاں والہ ہے

اللہ خدا غالب استوار کا رست

ٹھیک اللہ ہی غالب جو کچھ چاہے سو کر کے

اوہ حکمت نال کریند اسب کہ کم کر و اوہ پکے

اوہ ایک ساعت و چوسو سو داری جم تہاں بدلاؤ

چہر اموات تیر دل بینہ ایغیب فرماوے

قد کفار ان فٹے تھیں حد قبا سون باہر

تا دوزخ مال انہا ندی کجہرین ظہری اندر ظاسر

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

تے اوہ لوگ جو ایمان لیا کرتے تھے نیک چہرے داخل کر گئے انہاں نوں چہ باغ اندر جو گدیاں بیت انہاں دے نہراں

و کس ایک ایمان آورند و گرد کار باوشائستہ زود در آریاں ایشاں ابہ بوستانا کہ میر و وزیراں جوے یا

تے سیرے لوگ ایمان لیاے کیتیاں نیک کایاں

خَلَدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلْلٌ

نہ رت و رات و اوہ چہ نہ اندر ہمیشہ ایشاں است در آنجا زمان پاک کردہ شدہ و در آریاں ایشاں نیک یعنی جنت تمام

جہا و دان باشند در آنجا ہمیشہ ایشاں است در آنجا زمان پاک کردہ شدہ و در آریاں ایشاں نیک یعنی جنت تمام

اوہ و چہ بہشتاں ہر دم ہر سن ہویاں پاک اٹھائیں

تے داخل کرے چھاو ایشاں اندر اوہاں تائیں

اوہ ہویاں پاک نبی فرمایا حیضوں غلط بولوں

بھی سینہ کھنگاروں مہنی پھر تھیں پاک بھی شکر قولوں

بھی نبی کہیا پاک کہ جنت و چہ چلے ہوا جہر سائے

ہک سو سال علی جے سائے تا بھی سرے نہ جائے

و ظل محمود فر فریہ کے آیت نبی سنائی

ایہ صحیح بخاری سم تھیں و چہ ظہری لکھیا بھائی

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا

تحقیق اللہ امر کر دے تسانوں ایچو ادا کرو امانتاں طرف صاحبان انہاں دے

اللہ خدا حکم سیکند شمارا کہ ادا کنید امانتاں را بسوی اہل آن

۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۲۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۳۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۴۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۵۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۶۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۷۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۸۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۰۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۱۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۲۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۳۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۴۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۵۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۶۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۷۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۸۔ درویش کیتی ہے طہران
۹۹۔ درویش کیتی ہے طہران
۱۰۰۔ درویش کیتی ہے طہران

۱۷۱۱ میانور بنی دی کیوٹن سرائی

تے جو میرزا امیر تیمور نے ان کے ہاتھوں میں کچھ تعمیر کی

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ يَوْمَ

جس جھکاراوتیں دیکھیں چیز سے ماسٹر بنیں وہ مسئول طرف لہ دی گئے یہ سوال ہی نہیں ہو جائیں کیا وہ نہ غرض الیہ السلام کے دین کے لئے

پس اختلاف کنید در چیز پس باز آید و راورد البی و خداوند غفر له ایمان میسازد و بدین ادب و رقیامت

پس جہکے جو چیز کے وچ رب بنی ول لب ہو
 ہے تہاں بقیامت سنی اس نصیر و کہ سنا ہو

22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051

ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

یہ سب چیزیں خیر و برکت کے لئے ہیں

پیر بنی دل لیا ون بہتر اہی نیک انجانی

مظہری وجہ بخاری سلم ابن عباسوں نے لکھا یا

مورلندر اپر روی اھیوس بی نشان فرمایا
آگهی ایام حج کا زمانہ کتابت الگ جرم

میں گھیا باغ میں گروا ہمالیہ کی چھٹی

منع من
غصه منبأه سننا

و فرماں داری سنگ کمار و جہر مار و جہر نہ آئی

مقصود اس آیت تھیں جو محمد اہل علم و

وینال قرآن حدیث موافق پاپون عمل کماون

عاری سلم و چہ علی تھیں کیا بنی فرماوے

فی احمد بن حنبل عالم سند صحیح حدیث لیا ہے

اولی الامر جو صاحبِ عثمان عالمِ امی پر جانش

۱۱ کیسا ہے فرض شاہاں نے حکم فرمایا کہ ان موافق

ان یوم ان ما من عن رعیت ایزد اجدادی

این بهتر است و نیکوتر با اعتبار عاقبت و حال

اسدا اور گنیکاس خیم جو کرو تا ویدیاں خامی

عبدالله بن خذافه افسر لشکر بنی بنیای

جو نیر الہیامنا و انہاں الہیابھیستجایا

[illegible]

قد است ذکر آتیه و رتبه و رتبه و رتبه

۱۲۲
صحیح بخاری اندر کتب معتبره روایت کلام

ہوئے ناظر قرآن حدیث لیا وں اور حکم نوں

تلافی قرآن حدیث جو حکم کہے تا پاس نہ جاؤں

وہ جو گناہ نہ کرے امانت نیک کا نوچہ آدہ و

طَاعَةُ الْمَخْلُوقِ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ نَبِيٌّ تَائِبٌ

طاعت بادشاهان سرداران فرض رعیت تائید

دوامت کرن جو رب نبی فرمان مطابق

پوسہ پرے لے لوں و انت مسلم و چہ بجاری

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

جہنم فرج جھگڑے جھیر و طرف شیطان لیا جان	تے تھیک حکم رب کیتا انساں شیطانوں دوسرے جان
---	---

وَبَرِّدِ الشَّيْطَانَ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

تے چاہندے شیطان اچھو بھلاوے انساں نول بھلاوے	دیکھو ابے شیطان کہ گمراہ سازد ایشان اگر اسی وے
--	--

<p>اے چاہے شیطان جو انساں کو گمراہ بھلاوے ایک شخص منافق نام بشر اوہ جھگڑیاں لیاں یودی جو جاتا تھیک یودی محمد رشوت راہ نہ جاوے منافق چاہے جھگڑا کوں لیا جان وے طرف یودی کعب جو بیٹا اشرف وڈ عالم سرگرمیاں یودی مول نہ سنے مگر اس طرف محمد جان جاں باہر آئے فی منافق مگر یودی لگیا عمر نول کیا یودی محمد سنول جھوٹا کیتا تا چھیا عمر منافق تھیں اس لکھیا اینویں ہوئی فرکیاں اینویں حکم کراں جو حکم نہ بنی قبولے جب نول کیا عمر فاروق جو باطل حق نکھڑے</p>	<p>جو درود ایت تھیں گمراہی سد وچ وگا وے یودی کیا محمد دیول جان ہے بہودی جلیان نہ روی سعایت کر و کسی دی جھگڑو حق موکا وے جو رشوت لیکر نیاں چکاں عادت ایہ مردواں اوہ رشوت لینا بشر کیا میں اسول جان چاہاں فرگئے بنی دل حضرت سچا شخص یودی تبادون میں حق نہ ہونچیا چل عمر ول گھن یودی وگیا اوہ حکم پسند نہ آیا سنول میں دل رستہ لیتا گھر وریا تیغ لیا یا کٹھا بشر منافق سوئی تداہ آیتاں آیتاں مظہری اندر شک نہ موئے تے کعب نام دھریا طاعت جو جھگڑو جھوٹہ میرے</p>
---	---

وَإِذْ أَقْبَلَ لَهُمْ تَعَالَى إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا

تے جھک گیا جان انساں نول او طرف پیچیدہ جہاناری ہے	تے جھک گیا جان انساں نول او طرف پیچیدہ جہاناری ہے
وچوں گفتہ شوالہاں زایاں ییدی کو انچاندل کہدے است خدا کو پیغمبر بینی منافقاں	وچوں گفتہ شوالہاں زایاں ییدی کو انچاندل کہدے است خدا کو پیغمبر بینی منافقاں
جدا لکھیا گیا انساں نول او طرف قرآن نبیدی	توں دیکھیں اہل لفاق تیتھوں ہٹ جاو گمن لپی

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ مِمَّا قَدْ مَتَّيْدُ بِهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ خَلْفُونَ بِاللَّهِ
 فرکیا حال جو وقت پہنچا انساں نول سختی سبب اسچیز دیوے کے بھیجی تھاں لکھیاں فراتیرے پاس تھاں کہدے مال اندرے
 پس حال اشد آگاہ کہ برسد ایشان مصیبت سبب پیچیدہ فرساده است مستما وایشان کہن یا پندیش تو قسم پیچوند بخدا

دیکھو ابے شیطان کہ گمراہ سازد ایشان اگر اسی وے
 یودی کیا محمد دیول جان ہے بہودی جلیان
 نہ روی سعایت کر و کسی دی جھگڑو حق موکا وے
 جو رشوت لیکر نیاں چکاں عادت ایہ مردواں
 اوہ رشوت لینا بشر کیا میں اسول جان چاہاں
 فرگئے بنی دل حضرت سچا شخص یودی تبادون
 میں حق نہ ہونچیا چل عمر ول گھن یودی وگیا
 اوہ حکم پسند نہ آیا سنول میں دل رستہ لیتا
 گھر وریا تیغ لیا یا کٹھا بشر منافق سوئی
 تداہ آیتاں آیتاں مظہری اندر شک نہ موئے
 تے کعب نام دھریا طاعت جو جھگڑو جھوٹہ میرے

پرسچا ہیے ژن اندے راہجو وچکن دنیا فانی

زندگی دنیا و بچ خریدن آخر دی زندگانی

وَمَنْ يَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

تے جو کوئی جنگ کری وچہ راہ اللہ سے فرما ریاجاے یا غار آبے پر چھ بسین دیوانگے سنوں اجر و د

و هر که جنگ کند در راه خدا پسر گشته شود یا غالب آید پس نزد بدستیم و از اندر بزرگ

تے جو کوئی لڑے اللہ سے راہ فرقت ملو دی یا مائے

اسی دے سنوں وچ بہشتاں باجرمرا تب بھائے

بخاری مسلم ابوہریرہ یوں کہیا نبی فرماوے

جو ضامن ہے راجہ کوئی۔ اہمیر و چہ باہر آئے

اس مہینوں میں کیاں طرح بنیاں باہر گیا ہوں

جو دے موڑاں لے اے غنیمت یا دے چہنت جاں

جے کر کے فتح پڑے تا اجر بھی نال غنیمت لیاؤ

جے تھے شہیدِ ناجست پادری خالی مول جاتے

وَمَا لَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ

تے کیا ہو واسطے تہا پہ جنگ نہیں کر دو وجہ راہ اندر تے واسطہ عاجیہ کہتے گناہ بہر تے عورتاں تے لڑکیاں تھیں

و حیت شمار از جنگ نمیکند و در اخذ او مرأی بسیاری نگارند و در میان و زنهار و کدو کار. یعنی اگر فغان آن بچه بدست کفار

تے کہا ہے تہاں جو جنگ نہ کرے اندر راہ رہاؤ
تے کارن لہیاں ہر دہان ہور گریاں خونہ آنے

Handwritten musical notation on a single staff, featuring various notes and rests.

الذين يقولون ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهليها واجعل لنا

ادہ جو کندہ ہیں اسے رسائے کدھیلی یا سانول میں پتھین جو ظالم میں لوگ اسد کرتے بناوا سٹے ساڈے

آنانکه میگویند: پروردگار ما بیرون آر ما را ازین دهکستمگار اند بل آن مقرر کن ای واما

مَدْلُكَ وَلِئَا أَحْمَدُكَ يَا زَيْدُ

از نزدیکی کار ساز می گردان ایامی که از نزد خود نگار

نے کہ اس طرح دوست بھی کوئی بدکار بنائیں

کافر بہت دیوں دلہ نہاں میں دعا میں مہرے

عقاب بن اسیدوں حضرت لیتا اوہاں میں

10

کھانا توں دوست دے دیسی جو کافر
 ظاہر تے دھارن ایتھی
 اودھ دھارن ایتھی
 بسین پئے تحقیق شیطان
 دہر دھارن ایتھی
 شیطان دھو حقیقت

اودہ مظاہر ان نون ظالم پاسبوں ہر یک حق دیوار
سب کھوہ و بجان اضا ف کیسا اس وجہ معاملہ میا د

الَّذِينَ آمَنُوا يقاتلون في سبيل الله والَّذِينَ كَفَرُوا يُقاتلون في

سَبِيلُ الطَّائِفَتِ

اودہ لوگ جو ایمان لایئے جنگ کے میں چہ راہ اللہ کے تہجو لوگ کافر ہو جنگ کے میں چہ راہ تبار کے
 آنا کہ ایمان آورده اند جنگ میکنند در راہ خدا و آنا کہ کافر شدہ جنگ میکنند در راہ معبود باطل

چلو کہ ایمان لیا ہے لڑے اندر راہ الہی

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

پہ جب تک کہ وہ نال دوستاں شیطان دیانندے تحقیق فریب شیطان داسے مسرت

پس جنگ کنیز بادوستان شیطان البتہ حیا شیطان ست ہمت

پس جنگ کرد و تئیں اہل ایمانوں نال شیطانی براں
 کہی ہوو شیطاں نہیں کر سکدا یا جہ مکر و سواساں

ہے ٹھیک فریشتیاں جنہیں جو کہ وادھا کھال
 جوش روئے بدر کہ وعد کھال نہھا فیہ سراساں

الْمُرَّ إِلَى الَّذِينَ قَبْلَ لَهُمْ كَفَرُوا أَيُّكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

کیا نہ دھتھاتوں طرف انساندی جو کہ کیا گیا واسطے انساندی بنید کہو ہتھان اپنا تیرے قائم کرو نماز تے دیہوز کوۃ

آیا ندیدی بسو که آنیکه گفته شد ایشانرا که باز دارند دست خود را یعنی از جنگ روبرو دارند یا نه بسو که

فَاَسْكَنْهُمْ فِي الْمَدِينَةِ وَالْوُحُوشَ يَخِفُّونَ

كَمْ قَتَلْتُمُوهُمْ اِذَا رُجِسَتْ مَنَاسِكُهُمْ يَكْسِرُونَ الْكَلْبَ

فرجہ کھیا گیا ایر انہاں دے جنگاں چاں کہ کہوئے انہاں تھیں دے دوسریں لوکاں تھیں مانتہ خوف اندر دوسری سخت تر خوف

پس چون نوشته شد برایشان جنگگاه گرد و از ایشان سبب سندان مردمان مانند رسیدن از خدا یازده مرد در رسیدن

سے کما کر صدقہ اسد کو سوارانہ فکر جو اپنے دوستوں سے فریاد کیا کہ ان کا کاروبار نہیں چل رہا ہے اور وہ بڑھاپے والے ہیں۔

[illegible][illegible]

جہاں لکھیا گیا انسان پر جنگ تاؤ نہ بہا نہاں تھیں

ڈرن کال تھیں خوف خدا جیوں باد وہ خوف خدا تھیں

وَقَالُوا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ عَنَّا الْقِتَالُ لَوْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ آجِلٍ قَرِيبٍ

تے کیا انسان اور سبائے کیوں لکھیا توں پر سادہ لڑا کیوں نہ مدت کی سانون تا وقت نزدیک تائیں

وَقَالُوا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ عَنَّا الْقِتَالُ لَوْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ آجِلٍ قَرِيبٍ

تے آکھن باریب کیوں توں لکھیا لڑنا پر سانون کیوں نہ مدت کی سانون نیز تیک تدا ماں

قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

کہہ برخورداری دنیا کی تھوڑی ہو تے آخرت بہتر ہے و سہل اس کے جو پرینہ کاری کرے تو ظلم کہتے جاوے گئے تہہ برابر

بگو بہرہ سندی دنیا اندک است و آخرت بہتر است کسی اکہ پر مہر کاری کند و ظلم کردہ نہ شہید رہے رشتہ

تے اجز قیامت بہتر متقیان کیوں خاص آمادہ

تساں اجرا اعمالاں پورا لمسی دنیا کے اعتباری

جو عبد الرحمن بن کعبہ یا راں پاس نمیدے آیا

وچہ حالت کفر سیر ہے غالب با عزت مقبول

اودہ جنگ اجازت نبی تھیں سنگسار نہیں ترانے

ہن کرو نماز رکوع ادا یہ کم الدنیاں بجاوے

تا بعضے سست لڑائیوں ہوئے خوف کھاراں اہی

جد حکم نہ آہاننگہ سے حکم ہو یاں کیوں سستی آئی

ایمّا تَکُونُوا يَدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ

ہر جگہ ہو موت لیں گے کیوں لساں نوں موت اگرچہ پہو ووجہ برجاں پکیاں ہے

ہر جگہ باشید در یاد شمار امرگ اگرچہ باشید در محلہا و محکم

تسین جھٹھے ہو موت ہو ووجہ برجاں اچیاں توڑے

یا قلعے بلند چو نے کوٹاں اندر موت ضرور

Handwritten marginal notes in Urdu script, including religious and philosophical commentary.

Vertical marginal note on the right side of the page.

جو پہنچ تینوں نے انسان بھلیائی سمجھنا وہاں
جے نیکی کریں تا سمجھنا تو فیقوں فضل انعاموں
جے نعمت آور جان جو ربی رحمت فضلوں آئی
وہ صحیح بخاری مسلم لکھیا خود سرور فرماوے

جو پہنچو تیس بُریائی جانِ حشرات اپنے داؤں
جے برا کریں تاسمجہ حشراتِ نفسوں پہ انجہا مل
جے سختی آوے جانِ جو آدمی حشراتِ نفس بُریائی
جو سختی ہو من کٹھن کر تائیں بریا یاں نجشاوے

وَأَرْسَلْنَاكَ إِلَىٰ كُلِّ قَوْمٍ بِرَسُولٍ مِّنْ أَنفُسِنَا ۚ فَخُذْ مِنْهُنَّ حَسْبًا ۚ إِنَّ يَوْمَ الْفُتُورِ أَكْبَرُ ۚ

تے بھیجا اساتینوں واسطے لوکاں کے رسولؐ نے کافی ہے ائمہ گواہ

و فرستادیم ترا بر ائمه در میان پیغمبر و پس است خدا حاضر و گواه

تے بھیجیا ہاں میغمہ تینوں رحمت لوکاں تائیں

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ طَاعَ اللَّهَ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِمَا هُوَ حَافِظٌ لِحُدُودِ اللَّهِ

جس نے فرمانبرداری کیتی پیغمبر کی پس تحقیق فرمانبردار کھیتی اس کے لئے جس نے منہ و زبان میں بھیجا اس میں یوں پڑا

هر که فرمانبرداری کند بفرمانبردار و هر که اعراض کند بفرمانبردار ایم ترا برایشان نگهبان

جوئے کیا بنی انسان راہ اللہ و اسوئی

میںوں واجب ہو پوچھا دن اتناں پیغام الہی

وَيَقُولُونَ طَاعُوا ابْرَؤَ امْرُءٍ بَيْتِ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ

تے کندہ میں کم سا ڈا فرما نہ داری ہے فرجہ بکدہ میں اس تیر و تھیں اثر اصلاح بدلانا ہے پکٹو لاونہاں تھیں۔

و میگوند دل فرماں بهواری است چون بیرون روند از نزدیک تو است نیز نذر شب گرد به ازیشان

تے کہن منہ افق تینوں کار اس آدی فرماں داری

جہاں لکھن پاپس تیر و تھیں کہی ہو صلح بدکار

غداً الذي لي نقول

غير انك لو فرمائی	یہ سب
خدا تعالیٰ کے لئے	خدا تعالیٰ کے لئے

بابخمس بائوں سپوا حق بائوں ہی اہل

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

فصل در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

کے ہیں جو یہ کہتے ہیں کہ یہ سب کچھ اللہ کی طرف سے ہے اور ان کے لیے یہ سب کچھ کافی ہے۔

وَاللّٰهُ يَكْتُبُ لَكُمْ فِيْهَا مَا تَرْضَوْنَ ۚ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وَكِيلًا ۝

تے اللہ لکھ رہا ہے وہ چیز جو صلاح کر دے ہیں پس نہ فیہ انہاں تھیں نہ لکیر کر پڑے تے کافی ہے اللہ کا راز
و خداے نو لید آنچہ مصلحت میکند پس دے بگرداں از ایشاں توکل کن بر خدا و بست خدا کا راز

تے اللہ لکھے جو کرن صلاح پس نہ فیہ انہاں تھیں | تے رکھ توکل تجے کافی رب وکیل بندیاں تھیں

اَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوا فِيْهِ
اِخْتِلَافًا كَثِيْرًا ۝

بھد فرکیوں نہیں فکر کر دے وہ قرآن دے تے جو ہوندا اودہ پاسول غیر اللہ دیوں البتہ پانڈی وچہ اسد اختلاف بہت
آیا پس مال تے کند قرآن را و اگر بودے از نزدیک غیر خدا البتہ یافتندے | دران اختلاف بسیار

کیوں فکر نہ کن قرآن اندر جو ہوندا غیر خدا تھیں کچہ معنیان چہ بتا تھیں یا وہ لفظ لغات پوندا یا خبر ان گدیاں پہنیاں چہ کچہ وہ گھٹ فرق سبیدا اودہ نسخ کرے بیان جودت پہلے حکم تارے	والبتہ اسوچہ اختلاف بہتیرے بہتہ جاتھیں جو کچہ فصیح بلیغ عبارت غیر فصیح کہہ ہوندا ایہ نسخ تے منسوخہ اختلاف گنبدہ فرہمت کہہ تے لو کاران ہاں خدا بدل دے
---	---

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ

تے جہادے انہاں نوں کافی بات بخونی یا خوف تھیں کھنڈاندے یہاں دسنوں
وچوں بیا دیشاں اخیرے از امینی یا ترس شہو سازند آں

جاء آدمی اہل نقا فان بات بے خوفی یا ڈر والی | تاکر مشہور ہوا ان سُنوں لوکاں اندر حالی

وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يُسْتَنْطَوْنَ مِنْهُمْ

تے جیکہ فرم دسنوں طرف پیغمبری طرف عالم اندی انہاں تھیں البتہ جاندے سُنوں اودہ لوک جو مصلحت کا کلمہ میں انہاں تھیں
و اگر راجع کر دندے آرا بسوی پیغمبر سوے سرداران اہل اسلام البتہ دہتر مصلحت آن خبر اکسانیک مصلحت آرنڈ از ایشاں

جے موڈ لیا دن خبر نبی دل بھی اپنیاں سرداراں | تا بعد و اس حقیقت جہڑی سودہ لوگ اخباراں

تحقیق کر لیندی ہیں

کچہ معنیان چہ بتا تھیں یا وہ لفظ لغات پوندا
یا خبر ان گدیاں پہنیاں چہ کچہ وہ گھٹ فرق سبیدا
اودہ نسخ کرے بیان جودت پہلے حکم تارے
تے جیکہ فرم دسنوں طرف پیغمبری طرف عالم اندی انہاں تھیں
و اگر راجع کر دندے آرا بسوی پیغمبر سوے سرداران اہل اسلام
جے موڈ لیا دن خبر نبی دل بھی اپنیاں سرداراں
تا بعد و اس حقیقت جہڑی سودہ لوگ اخباراں

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

تے میرے مولا فضل اللہ اور رحمت اللہ پر تھوڑے تے رحمت و سدی البتہ پیروی کیے تیس شیطان دی مگر ان تھوڑے

جے فضل خدا تے رحمت اسدی اپر تے نہ ہوندا اذا عتق معنی مشہر کرنا استتباط نکالین معالم وچ جو حضرت لک کو بھیج جنگ کفار جے غالب یا مغلوب سن نہ شہر خبر ادا و ان تے اولی الامر اوہ یار نبی جہاں نا اصلاح وچہ مظہر ہی سلم کنوں جو حضرت عمر مہور فرمایا دھم اک جو نہیں جھوٹی بیٹھی مال حیرانی میں دمسجد دے اپر مال بلند آواز پکاریا تدایہ آیت آئی میں ناں خبر اسود صحن الا	نالگدے مگر شیطان تیں سب گراں رلا رہنرا جو خبر سنن بد نیک نا اسدی سمجھ حقیقت بھال جھب جھب خبر مرقع کچھ دے حال تنہا ابرار جدگ بنی نہ خبر کرے اوہ خبر نہ روا ہولا و ن الو کہ عمر عثمان علی جو است دی خیر خواہاں جاں نہ ناں تھیں بنی کنا رہ گیا میں وچہ مسجد آیا کس طلاق بنی خود بیویاں دتی ایہ پریشانی جونہی طلاق نہیں کسے دتی جھوٹھ لوکاں یار یا سن کوٹیاں یاں خبر مولا و ن وچہ پرب تعالی
--	---

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ الْإِنْفُسَ وَحَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ

پس جنگ کرو چہ راہ اللہ سے نہیں تکلیف دتی جان دی تینوں کی جاں تیری تھیں تے رغبت دے مومناں نوں

پس جنگ کن یا محمد در راہ خدا تکلیف دے نہ دے نہ راہان پنج و رغبت دے مومناں نوں

پس لڑوں اہ خدا وچ تیں تکلیف نہن خود جانوں

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيدًا

نزدیک سمجھو اللہ بند کر لگا کر ای نا نادی جو کافر فریق اللہ آڈا ہے لڑائی دے ڈاڈا ہے عذاب و لوں

نزدیک سمت کہ خدا بند سازد جنگ کفار اہ خدا سخت ترست از رو جنگ سخت ترست از رو عذاب کردن

جھب اللہ بند کر لسی جنگ کفار حال خراباں

تے اللہ ڈاڈا جنگ لوں ڈاڈا ہا و لوں عذاب

۱۔ ورنہ ظلم و ستم کیا ہے جو برادر فضل و رحمت تیں داتے

۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۲۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۳۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۴۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۵۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۶۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۷۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۸۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۱۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۲۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۳۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۴۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۵۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۶۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۷۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۸۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۹۹۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

۱۰۰۔ انصار و پیغمبر کی بیعت کی تھی

معالم و چو جنگ احد تھیں کچھ شاہ رسولان
جو فراساں ٹال تادی لڑنا و چو ذلیقہد مینے
تالبعے سرت لڑائیوں ہوئے تدا یہ آیت آئی

ابوسفیان بنوئے عدہ کیتا جو سردار جہولان
جاں ہمت پئی اہل ایمان بولائے پاک نبیؐ نے
اودہ صغریٰ بدر جو اس قصہ و چہ آل عمران ایماں

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نُصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ
يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كُفْلٌ مِنْهَا

جو کوئی سفارش کرے سفارش نیک تا ہو لیگا وہ حصہ نصیب ہے جو کوئی سفارش کرے سفارش بری تا ہو لیگا
ہر کہ سفارش کرے سفارش نیک یا شد اور ہر کہ سفارش کرے سفارش بد یا شد اور حصہ از گناہان
جو کہ سفارش کرے سفارش نیک تا ہوں حصہ نصیب آوے

وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا
تے ہوا اللہ ہر شے تے قادر ہر دا اودہ رکھوالا

جوین باس اسیر سفارش کرے چیز فقیر دیواوے
جے حاکم باس سفارش کرے چور شریر چھوڑاوی
وچہ صحیح بخاری سلم حضرت ابو موسیٰ فرماوے
تا نبی کہے اسان کرو سفارش اجرتاں تہہ آوی
یعنے حاجت بلن نہ بلن نہ ہتھہ کسے آئے
بھی نیک سفارش متموں موس غائب حق دعائیں
اس خیر انداز حصہ سیری اجر برابر پاوے
تس چوری شرفناوے حصہ یہ بھی پورا پاوے
جاں شخص سوالی حاجت سنگن باس نبی کوئی آوے
تے حکم نہ بان ہیر پرانشہ کسی جیونکر بھاوے
اودہ وسال شد دیوے یا نہ تاں اجر سفارش پایا
بھی لڑیاں صلح کران چنگا بولن بھی تہہ تائیں

وَإِذْ أَحْيَيْتُمْ بَنِي إِسْرَءِيلَ فَأَرْسَلْنَاهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَاسِكٍ وَأَرْسَلْنَاهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَاسِكٍ
كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

تے جسوت دعاوتی جاوے تا سنون سلام دیوے عادیونال ہتر دیوے اوس تھیں مانور دیوے و تھیں ادا پر ہر چیز دی
دچوں تعظیم کردہ شویہ سلاوی پس تعظیم کنید بکثر ازان بہاں کہ جواب بید البتہ خراہست بہرہ چیز خراہست

لے ذوالفقار الدین اسیر جہولان
پیشہ دہ لڑیاں دے چہ سار
داعی اسلمان بکف سے قول اللہ تہ
نبی پوجی سے عہد ہے اللہ
کے رسول صلعم نام نہ سواران
تے پس پور تیا اللہ سے وعدہ پایا
پس آئے نال نہ تے
فضل اللہ زبیر سے حقیر نبی
فانظروا بعبادہ من فضل من
یستغفر لکم

درمات حضرت نبی

کلیات خیرات

جے چاہے رب انہاں بھچو او پرستان جو کرن لڑائی	تے جو اوہ ملن نہ لڑن تساں سنگ چاہن صلح صفائی
فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا	پس نہیں کیتا اللہ نے واسطہ تساو پر ایہناں ذکرستہ
پس کہو نہ رتباں فل انہاں پر راہ لڑائی	جو صلح اقراراں لے ہو جو بن تہناں دیکھائی
نبی سلم تے نبی بکر انہاں عہد نبی سنگ کیتا	نہ نال تساں اسیں لڑاں دشمن یاری میں بیتا
جوساڈو نال لے ہو قوموں اوہ بھی چہا ماناں	انہاں ساریاں نال لڑائی روانہ آئی اہل ایماناں

سَيُجَادُّنَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوا كُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ

جب پاؤ گے تسین و سر یا منوں جو چاہینگے ایہو بھچوف ہوو تہاں بھچوف ہوو تہاں قوم اپنی بھچیں

خواہید یافت دیگران کہ سیخو اسہند با اس نہونداں شہاد امین شہونداں قوم خود

تجرباؤ گے کئی ہو جو چاہن ہن بھچوف تساں بھچیرا

بھی اپنی قوموں امین ہوو تہاں صلح دواں بھچیں

كَلَّمَآرَدُوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أَرْكَسُوا فِيْهَا

ہر واری جو موڑے جانداں طرف فتنہ دی لٹے مارے جانداں ہیں دچاوستہ

ہر گاہ باز گردانیدہ شہوند سو فتنہ انگیزی لگوںساں انداختہ شہوند راں

جاں فتنہ طرف بولائے جاو تہاں موڑے جاں بھچیرا

فتنہ شہرک یا جنگ مراد یا شرف و بلا میں

فَإِنْ لَّمْ يَجِزْ لَكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ

نَحْنُ وَهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ تَقِفُوْهُمْ

خو نا ملن تساں بھچیں تے ڈال طرف تسادی صلح تہ نہ کرن تہ بھچا پو پکڑو انہاں نوں قتل کرو انہاں نوں بھچو پاؤ انہاں نوں

پس اگر یہاں نہ شہونداں جنگ شہاد و نیگندہ سو شہاد پیغام صلح را و باز نہ دارند دست خود را پس اسیر گیر یا ایشاں

دقتل کنید مثال ہر جا کہ یا بسید ایشاں

جے ملن نہ جنگوں صلح نہ کرن تے بند نہ کرن تہاں نوں

تا پکڑو قید تے قتل کرو تہناں جتھے ملو انہاں نوں

۱۵

وَأُولَئِكَ جَعَلْنَاكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مِّبْنًا

تے ایگر وہ کیتا اسان واسطے تسادے اپرا انہاں دے غلیظا ہر

و این گرده کرده ایم شماره ابرایشان غلبه و حجت ظاهر

اسان ایمان صفات المیاں تے تسان غلبہ ناظر
اسدائے عطفان دو قومان و سدر پاس دینے
بھی اہل سلام بھی کفر سنگ کھد و صلح صفائی

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً

تے نہیں لائق وسط مومن ہے ایجو قتل کرو مومن نفس مگر یہی کہ تے جو کوئی قتل کرے مومن نفس بھلے کے

ولائقیت برائے موسیٰ کہ قتل کند موسیٰ اگر بخطا و ہر کہ قتل کند مسلمانے را بہ خطا

تے روانہ ہو میں تائیں مارن ہو میں باجہ بھولا ہے

جو قتل کریں ہو میں نہیں بھلوں فرض کفارت آئے

فَحَرِّرْ قَبِيْلَهُ مُؤْمِنَةً وَوَدِيْعَةً مُّسْلِمَةً اِلَىٰ اَهْلِيْهِ اِلَّا اَنْ يَّصَدَّقُوْا

آسان اور ناگزیر و مسلمان دال لازم ہے کہ دین جو سنی و حاد سے طرف خویشاں اور سیدائنی مگر ایچہ صدفہ کرانہ

بسر لازم است آزاد کردن برده و من خون به سر شده به خویشان بقتول بگرانکه خویشان بر مقتول کنند و معانید

میں نے یہ بھی کہی آزاد مجھ دست لازم ہوئی

ایم دیت والاسئله واضح اندر فقه کتاباں
 داتھول مکین سمجھن جیک شوق ہوو اخباباں

فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَلَيْكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ

یہ حکم آہا اور قوم دشمنان تھا دیند و خیر تے اوہ مومن آہا پیر آہا اور اگر ناگردن مسلمان لازم ہے

بہ اگر باشد مقتول از گروہ دشمنان. شهادت او موثر بہت پس لازمست آزاد کردن برودہ سلمان

حاج آقا زید رحمتی از شهر خود را به موسی بھائی

وَأُولَئِكَ
تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الَّتِي كُنَّا نُزِّلُهَا عَلَيْكَ لَعَلَّ لَكَ تَحْفَظُونَ

اسان ايہاں صفتال
اسدائے غطفان
بھی اہل سلام بھی کفر
وَمَا كَانَ لِأُولَئِكَ أَنْ يَدْعُوا إِلَى ابْنِهِمْ إِذْ هُمْ يُسَمُّوْنَ

تے نہیں لائق وسطیٰ ہوئے

وَأِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ
وَتَحْرِيرٌ رَقَبَةٍ ۚ أُولَٰئِكَ مِثْلُ حَقِّ الْحَيَاةِ ۚ

تجیکر آقا اس قلم تحقیق جن در میان تسلط آید در میان انانند صلیح پس لازم بودیت جو سوچی صلیح طرف وارثا و سدید
و اگر باشد اگر و به که میان شما و میان ایشان عهدت پس لازم است خون بهار سانیده شده سو و ارثا و وارثا و اگر
تجوا آقا اس قلمون نال جمناندر صلیح تسلطی | تادیت دیگر وارثا بنده مومن فرض آزادی

فَنَاجِدْ فِصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ إِنَّكَ إِذَا عَمِلْتَ خَيْرًا

پس کوئی شاپور بندہ پس فرید و ماہاندری توڑ دیتی تو یہ ہے اسے دلوں سے ہے اسے جاننے والا حکمت والا

پس هر که نیا بدیند در این لازم است وزه دشتن دو ماه پی در پی این شش و عیت کفاره بجهت قبول التوبه است از جانب خدا

جس بندہ میں تار و زار توڑتی فرم دو ماہاں
اس شان نزول معالم اندر لکھیا ناں صفائی
اوہ ہجرت اگے کے وسدیاں پاس نبی عے آیا
تس بائی روفے پٹو آکھے دوہاں تیراں تائیں
جو قسم خدا میں وڑاں نہ گھر وچنا کج پیواں کھاواں
اوہ گئے مدینے حال بائی داہسنوں کھول سناواں
باں باہر لیا عے مشکاں بدھیال سو سو جاہک لایا
آکھیوس قسم خدا میں تنیوں قیدوں چٹھر کاٹیں
فرید باہر یاد چھے سٹیا کج بدت دکھ جبریا
فرحارت بیٹا زید دا اُسٹوں اگر طعنہ مارے
تے حیکرا وہ گمراہی سی کیوں ڈبول وجہ گمراہی
جو جتھے ملاں پہلا تینوں قتل کراں میں واللہ
فرحارت بیٹا زید بھی مسلم ہو کر گیا مدینے

ایہ تو ریب و لول ہے اللہ حکمت علم تنہا یاں
 عیاش جیسے دامخرومی ابو جمل دا بھائی
 مسلم ہو یا تے قوموں مرد انسان دیئے دھایا
 جو ابو جمل تے حادث اوسد تیر سخت بلایاں
 جد لگ ناعیاش ملا ہو سخت محبت مانواں
 نہ دینوں تزدہ ہٹا یے نہ دکھ دیے قسماں کھاواں
 فرمائی پاس لیاے مشکان بد ماں مسیا یا
 جد لگ فیر نہ کافر ہو ویں جھلسیں سخت ایندیاں
 او رک کیا انما ذانیاں فر ظاہر دینوں فریا
 جو جو ادہ دیں ہدایت سی ہن چھوڑ یا کیوں مٹھیاے
 ایہ طعنہ سن عیاش نول غصہ کھا دی قسم آھی
 فرسجرت بعد نبی دے اس بھی سجرت کیستی لہ
 عیاش نول ملیا قتل کیشیں پر خیر نہ لیا دینے

۱۰ اصل منورہ درود اور دعا کے لئے
 ۱۱ توبہ منورہ
 ۱۲ توبہ منورہ
 ۱۳ توبہ منورہ
 ۱۴ توبہ منورہ
 ۱۵ توبہ منورہ
 ۱۶ توبہ منورہ
 ۱۷ توبہ منورہ
 ۱۸ توبہ منورہ
 ۱۹ توبہ منورہ
 ۲۰ توبہ منورہ
 ۲۱ توبہ منورہ
 ۲۲ توبہ منورہ
 ۲۳ توبہ منورہ
 ۲۴ توبہ منورہ
 ۲۵ توبہ منورہ
 ۲۶ توبہ منورہ
 ۲۷ توبہ منورہ
 ۲۸ توبہ منورہ
 ۲۹ توبہ منورہ
 ۳۰ توبہ منورہ
 ۳۱ توبہ منورہ
 ۳۲ توبہ منورہ
 ۳۳ توبہ منورہ
 ۳۴ توبہ منورہ
 ۳۵ توبہ منورہ
 ۳۶ توبہ منورہ
 ۳۷ توبہ منورہ
 ۳۸ توبہ منورہ
 ۳۹ توبہ منورہ
 ۴۰ توبہ منورہ
 ۴۱ توبہ منورہ
 ۴۲ توبہ منورہ
 ۴۳ توبہ منورہ
 ۴۴ توبہ منورہ
 ۴۵ توبہ منورہ
 ۴۶ توبہ منورہ
 ۴۷ توبہ منورہ
 ۴۸ توبہ منورہ
 ۴۹ توبہ منورہ
 ۵۰ توبہ منورہ
 ۵۱ توبہ منورہ
 ۵۲ توبہ منورہ
 ۵۳ توبہ منورہ
 ۵۴ توبہ منورہ
 ۵۵ توبہ منورہ
 ۵۶ توبہ منورہ
 ۵۷ توبہ منورہ
 ۵۸ توبہ منورہ
 ۵۹ توبہ منورہ
 ۶۰ توبہ منورہ
 ۶۱ توبہ منورہ
 ۶۲ توبہ منورہ
 ۶۳ توبہ منورہ
 ۶۴ توبہ منورہ
 ۶۵ توبہ منورہ
 ۶۶ توبہ منورہ
 ۶۷ توبہ منورہ
 ۶۸ توبہ منورہ
 ۶۹ توبہ منورہ
 ۷۰ توبہ منورہ
 ۷۱ توبہ منورہ
 ۷۲ توبہ منورہ
 ۷۳ توبہ منورہ
 ۷۴ توبہ منورہ
 ۷۵ توبہ منورہ
 ۷۶ توبہ منورہ
 ۷۷ توبہ منورہ
 ۷۸ توبہ منورہ
 ۷۹ توبہ منورہ
 ۸۰ توبہ منورہ
 ۸۱ توبہ منورہ
 ۸۲ توبہ منورہ
 ۸۳ توبہ منورہ
 ۸۴ توبہ منورہ
 ۸۵ توبہ منورہ
 ۸۶ توبہ منورہ
 ۸۷ توبہ منورہ
 ۸۸ توبہ منورہ
 ۸۹ توبہ منورہ
 ۹۰ توبہ منورہ
 ۹۱ توبہ منورہ
 ۹۲ توبہ منورہ
 ۹۳ توبہ منورہ
 ۹۴ توبہ منورہ
 ۹۵ توبہ منورہ
 ۹۶ توبہ منورہ
 ۹۷ توبہ منورہ
 ۹۸ توبہ منورہ
 ۹۹ توبہ منورہ
 ۱۰۰ توبہ منورہ

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَيْكُمْ سَلَامُ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

تے نہ کہ واسطے اس شخصہ وجود الہی طرف لتاد می سلام چونہیں تو ان مسلمان ٹھوہندی ہو اسباب حیاتی دنیا دا

وگویند کسی که بیدار است بسوخته شما سلام را نهستی مومن میطلبد بیاب زندگانی خنبار

۱: کمزور کے سلام تسان لیں جو تو موسیٰ نہیں

فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ

بس پاس اٹھو۔ میں لٹاں بہت اینویں ہی آہے نشیں آگے اس بھیں

پس نزدیک خدا غنیمتہائے بسیار است همچنین بودیہ شماس پیش ازین

نالہ دہا پس ہتیریاں نساں کرسی بے پرواہی

فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

فرا حسان کیتا اللہ نے اپر تہا ڈھولیں تال کر و تحقیق اللہ ہا مال اس جیند ہو کر دے ہو خبر دار

پس انعام کرد خدا بر شما پس تحقیق نمایید البتہ خدا بآنجہ مے کنید آگاہ است

فرا حسان کہتا تھا کہ اے ولیس ہدایت پائی
پس کرو قاتل ٹھیک اسد سبہ خبر جہاں کمائی

سن و جمیعاً لم کلّی اہوں ابن عباسوں لیا یا
جو غالباً ابن فضلہ لیتی افسر بنی یتا یا

اے دل سن شکر ہے کافر سے لدا ہیں
ہل مرد اس بیباک ابیاموسن سیا اٹھائیں

سن کسار حاکم جو اہل ہارنہ کے پیارے

اسامی نبردے بیٹے اسنوں کھانا شتابی

حضرت خیر سیّد اے سرور غصے بھریا

ایہ آیت حق اسامی حضرت پڑھے آپ سنائی

لوہیں ملا لا الہم ہی نبیا ترستے داری

پس کرو تا مل ٹھیک الہ سب خبر جو ہاں کما

جو غالباً بن فضلہ الیٹی افسر بنی بنا یا

پہر داس ہیلے اہلیا مومن بنیا اھامیں

تاکلیف شد و اکتفا نمود و سلام علیکم ایضا

ایران دہا کہ لیائے چھیتی مال خرابی

تساں افرکارن قتل کیتا اس مومن کلمہ پڑھیا

اسامی کیس ہیں کہ ان بخش منگو بہر خدائی

ماہیت ہو یا جمال اسامہ تیس عرص و یاری

میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو
وہ اپنے رب سے ملے گا اور اس کی رحمت سے
میرا دل بہلے گا اور میں اس کی رضا سے
میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو

بعض مسلمان نہیں نال کفار ہوتا ہوا ہے	منظری پر جاری کنوں جو ابن عباس بتا وے
ا وہ بھی نال کفار ہا ہے جاندو ہمتوں یاراں	جب کافران ہمدی گردے ہوندے نال کفاراں
جان بخت فرض اوہ ہندی قدرت بخت ناکر جان	معالم و چراغ الے کج کلمہ موہوں الما ون
ایا آیت حق نہا ہے آن بخت فرہوں ہارے	فرہنگ مبروہہ ساتھ کفاراں پیر آسے ہارے
لا بخرۃ لبعۃ الفتح یکے نہیں بخت کرے نہ کوئی	قول صحیح جو بخت ثابت ہے مستوح نہ ہوئی
او تھوں بخت فرض جو قادر ساتھ ہے ابراراں	احکام اسلام نہ جھٹھے صل قلبے کنوں کفاراں

میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو
وہ اپنے رب سے ملے گا اور اس کی رحمت سے
میرا دل بہلے گا اور میں اس کی رضا سے
میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو

لَا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَضِعُونَ
حِيلَةً وَلَا يَهْتَكُونَ سَبِيلًا

مگر بچارے مرداں نے عورتاں سے لڑکیاں نہیں کر سکہے کوئی حیلہ تے نہیں پاوندے راہ	مگر آناندہ بچارہ انہ تحقیقت از مرداں و زناں و کودکاں نہیںواندہ میچیلہ ساختن و نیایا بندہ راہے
مگر جو چیز مرد زناں ہو رتے قدرت ناہیں	رجید کج کر سکن نا انہاں ہونہ جو چلن راہیں

قَالَ لَكَ حَسَنُ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ طَوَّكَانَ اللَّهُ عَفْوَ غَفُورًا

پس ایہ لوگ نزدیک ہو اند جو معاف کرے انہاں نہیں تے ہے اند معاف کرنے والا بخشتار

پس ایں گروہ نزدیک ست کہ خدا معاف کند از نیشاں و ست خدا عفو کنندہ آمرزگار

پس ایہ لوگ قریب جوار کہ معاف نہا یاں

وَمَنْ يَصْرِفْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مَرَاغًا كَثِيرًا وَسَعَةً

تے جو کوئی بخت کرے وچ راہ اللہ سے پاویگا وچ زمین سے جگہ رہنے دی تے کشایش

وہر کہ ترک وطن کند در راہ خدا یا بہ در زمین جائے اقامت بسیار و فراخی معاش

تے بخت کرے جو راہ رہا لے وچ زمین سے پاوے

جائے اقامت امن بہتیرے رزق فراخ بہت آوے

میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو
وہ اپنے رب سے ملے گا اور اس کی رحمت سے
میرا دل بہلے گا اور میں اس کی رضا سے
میں جو خدا پرست اور نیکو عمل ہو

وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِ هَاجِرٍ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ
فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ

ترجمہ کوئی شخص جو اپنے گھر سے نکلے اور اپنے رسول اور اس کے رسول کے پاس پہنچے اور وہاں سے مر جائے تو اس کا اجر اللہ کے پاس ہے اور اس کو اللہ کا اجر ملے گا۔

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

اور اللہ بخشنے والا مہربان ہے۔

اور اگر تم میں سے کوئی شخص اپنے گھر سے نکلے اور اپنے رسول اور اس کے رسول کے پاس پہنچے اور وہاں سے مر جائے تو اس کا اجر اللہ کے پاس ہے اور اس کو اللہ کا اجر ملے گا۔

وَأَذْخِرْ لَكُمْ فِيهَا مِمَّا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

اور تم کو اس میں سے کچھ بچا کر رکھوں گا جسے تم نے کفر سے بچا کر رکھا تھا۔

إِنْ تَنْتَهِبُوا خَزَائِنَهُ فَقَدْ أَفْلَحْتُمْ

اگر تم لوگوں کی خزانوں کو لوٹ لو گے تو تم نے کامیابی حاصل کر لی۔

وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ

اور تم کفر سے باز نہیں آتے۔

وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ

اور تم کفر سے باز نہیں آتے۔

وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ

اور تم کفر سے باز نہیں آتے۔

وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ

اور تم کفر سے باز نہیں آتے۔

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ صَلَاحَتِهِمْ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ
عَلَيْكُمْ مَبْلَةٌ وَأَحَدٌ

دوست سیدارند که فرغانه غافل شود بد از رسد نهاده که خود و بی خود و بی غیر و بی غش و بی کینه و بی تهمت و بی سب و بی بارگی

کافر پس من مو و مستقیم ازین سبب با یوں
 خدایتان بخا و چون خود زنده بود و تنها لای
 وجه مظهری احمد بیستی کنش حق عالم کنوں لایا
 خالین سرفرا کفیران آگون کا نسب آتے
 جو کیویش و چشما و انحال میں حمد کر کے دعاؤ
 جان عصر ٹریض ترحم کرے ستا کف زار کیا
 ہستی و جہیں و چہ حدیثان خوف نماز ایسا

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدَىٰ مِّنْ طَرَفٍ أَوْ كُنْتُمْ مُّرضَىٰ أَنْ
تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ

تے نہیں گناہ پر تڑاؤ ہے جیکر تیرے نال تہائفے دیکھ مینہ نہیں یا ہووے بیاراجو اتارو ہتھیار اپنے
تے پکڑو سچا دے اپنے

دینست کتابت بشما اگر باشد بشمار بجے از باران یا یا شاید از بیماریان انکه ہمیں مساحت خود را و بیکر بدین خود را
جولہ رکھو متھیارتے پھر دجیاور کھو مشیاری

إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا

تحقیق اللہ نے تیار کیا ہے واسطے کافران سے عذاب خوار کرنے والا

البته خدا آماده ساخته است برای کافران غذای بسیار گنده

[illegible]

بر مائی نما خوف دی پہلے فرقہ نول «درگمناں

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام علی
محمد و آله الطیبین
الطاهرات

تیار کیا رہا اہل کفر و فسق سخت عذاب خواہی
مشرقی و مغربی جو ابن عباس سے متاثر ہوئے
اس خرم و ماتمہ پر ان کی حضرت رب فرمائی
جو نبی انہارے قوم جو رب پتھر و حضرت دھایا
لہ ہمایا دھڑے ہمایاں حضرت حاجت دہانے
و ہمایاں تھیں وہاں ہویا ٹھٹھے شجر سے
انہیں قہر کا رخ اوسین سے نیوں سے
فرما کہ میں کون محمد بنوں سے متصل ہوں بچو و
تھیں تیغ کی اس حضرت سے کہتی کہ اری
کہ کیا میں کوئی حضرت کہہ افسردہ توں
اس کا یہ حال ہے تیرے حال کے الی
قدامہ آیت ال اس سے کہتے ہر شیاری

و چونکہ قتل کے قید تے آخر و فرخ دام ناری
جو عبد الرحمن عوف دو حق ایہ آیت وحی لیا یا
تے کلبی ابو صالح تھیں کہ اوہ ابن عباس سے
دو بخت نکرتا یہاں تک جاتا کہ دشمن نظر نہ آیا
رکھ ہتھیار کے لنگہ وادی ابنہ مینہ برسا سے
غیرت کا فرات بیٹے تے وہ نظر دے
پتھر تلوار پہاڑوں اتھا چھک تلوار و لاسے
حضرت کیا جو اندہ کا فرمنہ پر نے بھوٹیں آوے
فرما کہ کون ہوا سے تینوں اس دینی واری
اتبع تیری فریتوں بس قتلوں سول بندوں
حضرت تیری اس کیا تو میں تھیں بہتر بھائی
جو باہر قلعے یا لشکر تھیں ہوا میں ہتھاسے

وَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِي مَا وَفَّقَكُمُ اللَّهُ عَلَىٰ أَنْ تَعْمَلُوا فِيهِ يُكْرِمَهُ

پس جس وقت نماز کرو نمازوں تیار کرو اللہ فوں کہتے بیٹھے تے ہر پاسیاں انہاں سے
پس میں تمام کرو نماز الیہ یاد کنیہ خدا را ہند و شکر ہر ہوا خواش
فرد کرو نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

وَإِذَا أَحْمَأَسْتُمْ فَأَقِمْوُ الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

فہر آرام کی بات کہ نمازوں تحقیق نماز ہے ہر مومن اندر فرض و قنوقی مقرر کیا گیا
پس جو آرام گیر دیں ہر پاکنیز نماز یعنی بطریق نماز بخوفی البتہ نماز ہست ہر مومن فرض وقت میں کہہ
جان ہے آرام بخوفی پڑ ہر نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

وہ نماز موقت و قنوقی مقرر کیا گیا
پس جو آرام گیر دیں ہر پاکنیز نماز یعنی بطریق نماز بخوفی البتہ نماز ہست ہر مومن فرض وقت میں کہہ
جان ہے آرام بخوفی پڑ ہر نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام علی
محمد و آله الطیبین
الطاهرات

و چونکہ قتل کے قید تے آخر و فرخ دام ناری
جو عبد الرحمن عوف دو حق ایہ آیت وحی لیا یا
تے کلبی ابو صالح تھیں کہ اوہ ابن عباس سے
دو بخت نکرتا یہاں تک جاتا کہ دشمن نظر نہ آیا
رکھ ہتھیار کے لنگہ وادی ابنہ مینہ برسا سے
غیرت کا فرات بیٹے تے وہ نظر دے
پتھر تلوار پہاڑوں اتھا چھک تلوار و لاسے
حضرت کیا جو اندہ کا فرمنہ پر نے بھوٹیں آوے
فرما کہ کون ہوا سے تینوں اس دینی واری
اتبع تیری فریتوں بس قتلوں سول بندوں
حضرت تیری اس کیا تو میں تھیں بہتر بھائی
جو باہر قلعے یا لشکر تھیں ہوا میں ہتھاسے

وَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِي مَا وَفَّقَكُمُ اللَّهُ عَلَىٰ أَنْ تَعْمَلُوا فِيهِ يُكْرِمَهُ

پس جس وقت نماز کرو نمازوں تیار کرو اللہ فوں کہتے بیٹھے تے ہر پاسیاں انہاں سے
پس میں تمام کرو نماز الیہ یاد کنیہ خدا را ہند و شکر ہر ہوا خواش
فرد کرو نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

وَإِذَا أَحْمَأَسْتُمْ فَأَقِمْوُ الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

فہر آرام کی بات کہ نمازوں تحقیق نماز ہے ہر مومن اندر فرض و قنوقی مقرر کیا گیا
پس جو آرام گیر دیں ہر پاکنیز نماز یعنی بطریق نماز بخوفی البتہ نماز ہست ہر مومن فرض وقت میں کہہ
جان ہے آرام بخوفی پڑ ہر نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

وہ نماز موقت و قنوقی مقرر کیا گیا
پس جو آرام گیر دیں ہر پاکنیز نماز یعنی بطریق نماز بخوفی البتہ نماز ہست ہر مومن فرض وقت میں کہہ
جان ہے آرام بخوفی پڑ ہر نماز الیہ یاد الہ فوں کر ہو

یعنی یاد الہی ہر دم رکھو لوں زبانوں
 جو وہ نماز تصور ضروروں ذکر میں پورا تھیں
 کہ کتنے مراد نماز ان ذکر میں صحت کھل گداسے
 کتاب کتوں مکتوب مراد جو لکھیا فرض ٹھہرایا
 وجہ نظری کیا اجماع جو بعد زوالوں وقت ظہر
 وہ نہ پڑوے وہوں تھیں تھکے دیگر چنی ہے فقیر
 جو آخر وقت ظہر اول وقت عصر واسوئی
 وہ چکل حدیثان اینویں آیا نہیں مخالف کافی
 ابو یوسف ہو محمد امینوں سب شاگرد بتاؤں
 جو ٹھنڈی کرو ظہر وچ گرمی خود حضرت فرمایا
 قاضی رد قیاس لکھا ایہ بہت ضعیف نہایت
 جو ٹھنڈا کرنا کم اضافی ساعت بساعت ٹھنڈا
 کہ مثل سا کجے گرم زیادہ ہونا وقت زوالوں
 ہے وہ حقیقت وقت زوالوں کچھ ٹھنڈہ دیر
 جتنے ذکر سائے اندر صحیح حدیثان آیا
 کہ قول بھی ابو حنیفہ اینویں دیکھو مخرج وقت
 نہ اصل سائے ذکر حدیثان اندر ملے اکیس
 وہ چار مہینیاں سایہ صلی نہیں دینے کے
 اقلیم تری کبھی ملک اسٹاڈا چوتھی ہے کشتیوں
 وہ چوتھم سیال زیادہ مثلوں سایہ وقت زوالوں
 وقت فجر والے بعد صبح صادق دے شک کوئی
 دینہ لکھوں کچھ مغرب جانیاں باقی شفق جلالی
 شفق ایہائی سرخی جیوں کرو چہ حدیثان آیا

عائشہ کہیا جو ہر رکعت یاد خدا ہر آن
 ہر حالت کچھ کلن بیٹیاں تیار کچھ کھوسے
 جو سر میں ختم تابیٹا سب کچھ کرن قیاسی
 بیان اوقات نمازوں وجہ حدیثان بی مست
 ایک عصر تے دینے لندو رنگ آخر وقت عصر
 ایہاں اجماع بتایا استاضی نظری وہی کریم
 جاں سایہ چیز برابر اس دے ٹھیک ٹھہر گئی
 بھی ناکشافعی احمد حبل مذہب ایہیں جانی
 کہ ابو حنیفہ قول و مثلان سند حدیث
 یک مثل سائے وہ گرمی کے قیاس حنیفہ آیا
 وہ چار حدیث دلیل مذہب گر تھیک و مثلان
 تے وقت زوال نہایت گرمی مثل وقت دیر
 تا ٹھنڈا کرن ظہر میں ہونا ناں والی حالوں
 کچھ اصل سردی ٹھیک جو پڑے مثلوں کچھ گیری
 ہر جا وقت ظہر اسے یک مثل تائیں فرمایا
 دو مثلوں فی رجوع ام بھی بعض کتابیں آیا
 پرستے ایہ ٹھیک ضروری سلسلہ اس میں چارہ نہیں
 اقلیم اول اوہ سردی سوج آکھن عالم ہے
 انہیں ٹھیک باڑ بھی سایہ اکیس دیکھ نظریوں
 جے سنوں مثلوں جبار دھریے ظہر ایسے حالے
 سورج کلن تائیں آخر ہے اجماعوں سوئی
 شفقوں کچھ صبح تائیں وقت غشا دھالی
 کہ ابو حنیفہ قول سفیدی وقت رجوع بھی پایا

یہاں مذکور ہے کہ ابو حنیفہ کا یہ قول ہے کہ اگر نماز کا وقت گزر جائے تو پھر بھی نماز پڑھ لے

یہاں مذکور ہے کہ ابو حنیفہ کا یہ قول ہے کہ اگر نماز کا وقت گزر جائے تو پھر بھی نماز پڑھ لے

یہاں مذکور ہے کہ ابو حنیفہ کا یہ قول ہے کہ اگر نماز کا وقت گزر جائے تو پھر بھی نماز پڑھ لے

وچونکہ یہی حاکم کنوں صحیحہ بھی ترمذی کنوں لیا یا
اس زرہ ہتھیار لے آتا کہوں فاعل چوری کیت
رفاع ہو قتلاے نالش پاس نبی سے کیتی
کمن قتلاے ہو رفاعہ تہمت سناں لائی
فرہ ور لڑیا قتلاے کیوں تہمت نیکان لاؤ
جو سرور غیبت جانے جد لگا حتیٰ خبر نیا سے
تے وچو عالم طعم نام اس چور جو زرہ چورائی
بعد ملاشی زید کھول اوہ زرہ رفاعہ پائی
فرطے قوم نبی ول آئی کمن کرو ہمہ اسی
یہودی دہمتہ کٹن چاہیہ انداہیہ آیتاں آیاں

جو نام بشیر سنا فلول تھو خان رب بتایا
جان ناک چھیا نام بشیر ہیل اکو رول لیتا
بشیر ہے یار بھی معے کھٹے پاک مین بدینتی
نہ شاید کوئی نہ مدعا ثابت سوہن لیاں بریائی
ایہ آیتاں اچھے عظیمائیں آیاں فکر دوڑاؤ
جان سی بشیر تا کافر ہو کر ٹھاکے جاوے
فرزید پیش یہودی فلول اس دتی مے لائی
کہے یہود جو طعمہ دتی ناپس آپ چورائی
ناساڈا یا رخوار ہووے یاری حضرت چاہی
جو طعمہ خان فلول نہ جھگرین بخش منگ بریایا

وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا

تے ناجھرا کر انہاں لوں جو خیانت کردی ہر نفساں اپنی اندی یعنی سنانہ مے تحقیق انہیں دست کھدا اسنوں جو خیانت
و خصوصت کمن از جانب کیا نہ خیانت سیکنند باجنس خویش البتہ خدا دست ندارد آکر کہ باشد خیانت کنند گناہگار

نہ جھگرا کر انہاں فلول جو کرن خیانت اپنی جانان

لَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ مِمَّ إِذْ يَسْتَحْفُونَ

لکدی ہر آدمیاں تھیں نہیں لکدی اللہ تھیں تے اوہ مال اپنا نہی ہے جو بوقت صلاح کر دے مین ساتیں

پہناں جو کنند از مردمان و پہناں نہ کیکنند از خدا و او بالیشان ست آل گاہ کہ مشورہ مے کنند بہ شب

جو لکن لوکاں کنوں نہ لکن بہ تھیں شرم نہ دہرک

مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا

اوہ جو نہیں پسند کردا اللہ سخن تھیں تے سے اللہ مال اسچیز مے جو کردی ہر گھیرنے وال

آپچہ خدا ہی پسند و از تہذیب و دست خدا تا پنج مے کنند در گیر نہ

وچونکہ یہی حاکم کنوں صحیحہ بھی ترمذی کنوں لیا یا
اس زرہ ہتھیار لے آتا کہوں فاعل چوری کیت
رفاع ہو قتلاے نالش پاس نبی سے کیتی
کمن قتلاے ہو رفاعہ تہمت سناں لائی
فرہ ور لڑیا قتلاے کیوں تہمت نیکان لاؤ
جو سرور غیبت جانے جد لگا حتیٰ خبر نیا سے
تے وچو عالم طعم نام اس چور جو زرہ چورائی
بعد ملاشی زید کھول اوہ زرہ رفاعہ پائی
فرطے قوم نبی ول آئی کمن کرو ہمہ اسی
یہودی دہمتہ کٹن چاہیہ انداہیہ آیتاں آیاں

وچونکہ یہی حاکم کنوں صحیحہ بھی ترمذی کنوں لیا یا
اس زرہ ہتھیار لے آتا کہوں فاعل چوری کیت
رفاع ہو قتلاے نالش پاس نبی سے کیتی
کمن قتلاے ہو رفاعہ تہمت سناں لائی
فرہ ور لڑیا قتلاے کیوں تہمت نیکان لاؤ
جو سرور غیبت جانے جد لگا حتیٰ خبر نیا سے
تے وچو عالم طعم نام اس چور جو زرہ چورائی
بعد ملاشی زید کھول اوہ زرہ رفاعہ پائی
فرطے قوم نبی ول آئی کمن کرو ہمہ اسی
یہودی دہمتہ کٹن چاہیہ انداہیہ آیتاں آیاں

میں نے خود اندازہ کر لیا ہے کہ جو کچھ میں نے لکھا ہے وہ سب سچ ہے اور میں نے اس میں کوئی کجی نہیں کی ہے۔

کرن صد احوال راتیں جو کل رب پسند نہ آوے | تے اندھیرن والا ہے اوہ قوم جو عمل کماوے

هَانُمْ هُوَ كَا جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَنُجِادِلُكُمْ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

خبردار تیرا وہ لوگ ہے جو جھگڑا کیتا اس انہاں لوں پر حیا تی دنیاوی پس کوں جھگڑا کیتا اس انہاں لوں پر حیا تی
آگاہ باشیہ تمہاں گروہ ہستیہ کہ خصوصیت کو دیدار جانب حیات کنندگان در زندگانی دنیا پس خصوصیت خود اہر کرد باخدا از انہا

یاں تیر لوگ انہاں تھیں جھگڑو وچ دنیا زندگانی | پس کوں حشر دنیا جھگڑے انہاں لوں جناب ربانی

اَدَّ مِنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

یا کوں دیکھل انہاں داحامی ہوسی روز قیامت | جو رب دا غضب عذاب ہٹاے رکھو انہاں سکا

وَمَنْ يَعْلَمْ سُوءَ أَوْ يظْلِمُ نَفْسًا لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

تے جو کوئی کرے برائی یا ظلم کرے نفس اپنے کو فر بخش جاے اللہ تیرا و لگا اللہ نوں بخشنا ہر مہربان
وہر کہ بکند کار بہ یا ظلم کند بر جان خود باز آمرزش خواہد از خدا یا بد عذر آمرزندہ مہربان

تے جو کوئی کرے برائی یا خود نفسی ظلم کماوے | فر بخشش سنگے رب بقیس ربوں بخشندار اپاوے

وَمَنْ يَكْسِبْ لِنَفْسِهِ يَكْسِبْهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

تے جو کوئی کماوے گناہ پس وہ اس سے نہیں چمکا نہا ہے اپر جان اپنی نوں تے ہو اندھ جانے والا حکمت والا
وہر کہ بکند گنا ہے پس جزا پس نیت کہ سیکند ان را بر جان خویش و ہست خدا دانا استوار کار

تے جو کوئی کرے گناہ سو کردا اپنی جان برائی | تے اللہ جان والا علماں حکمت وال ایہائی

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ آثِمًا يُرِيدُ بِرِيًّا فَقَدْ اخْتَلَفْتُنَا وَآثِمًا مُبِينًا

تے جو کوئی کماوے خطا یا گناہ فر تمہمت لگا و نال اسدی پاکد اس نوں پس تحقیق چاہیا اسے بتان تے گناہ دوا
وہر کہ بکند خطاے یا گنا ہے باز تمہمت سند باں بے گنا ہے را پس البتہ بردشت اقرار و گناہ ظاہر را

میں نے خود اندازہ کر لیا ہے کہ جو کچھ میں نے لکھا ہے وہ سب سچ ہے اور میں نے اس میں کوئی کجی نہیں کی ہے۔

وَالْحَقُّ بَيْنَ يَدَيْهِ

میں نے خود اندازہ کر لیا ہے کہ جو کچھ میں نے لکھا ہے وہ سب سچ ہے اور میں نے اس میں کوئی کجی نہیں کی ہے۔

میں نے خود اندازہ کر لیا ہے کہ جو کچھ میں نے لکھا ہے وہ سب سچ ہے اور میں نے اس میں کوئی کجی نہیں کی ہے۔

سوٹھیک ڈاہتان گناہ بھی ظاہر سر پہ چا دے

تے جیکہ نہ ہوں افضل اللہ ابرہہ کے تے رحمت اوسدی البتہ قصد کیا سی کہ ٹھوکر لے اناں تھیں جو گمراہ کران تینوں

جے رہا افضل تے رحمت اپر تیرے ہوندی ناہیں

تے نہیں گمراہ کر دے مگر جاناں اپنیاں لون تے ناصر رکرن گے تینوں کجہ بھی

تے ناوہ کس ہولاون مگر اجناں اینیاں تائیں

وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا.

و فرود آورده است خدا بر تو کتاب و دانش را و امریخته است ترا آنچه نمیدانستی و هست فضل خدا بر تو بزرگ

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ جَوَاهِرِ الْأَمْثَلِ أَمْ رِصْدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ

أَوْ إِصْلَاحِ بَيْنِ النَّاسِ

نیست خوبی در سیاست از مشوره پنهانی ایشان مگر مشوره کسیکه امر آنرا تصدیق یا بکار نپسندیده یا صلح کاری میان مردمان

نہیں بھلیا کی کافی اندر بہتی انہماں اوساری
مگر جد سے صدقہ نیکی یا وجہ لڑیں سوساری

۱۰ فضل سے رحمت الہی
 حکیمانہ سے مدد ملے گی
 کرنے کو اور ان کے لیے
 ۱۱ اچھے بلایاں
 ۱۲ دیکھ کر
 ۱۳ تیری ہے
 ۱۴ تیری ہے
 ۱۵ تیری ہے
 ۱۶ تیری ہے
 ۱۷ تیری ہے
 ۱۸ تیری ہے
 ۱۹ تیری ہے
 ۲۰ تیری ہے
 ۲۱ تیری ہے
 ۲۲ تیری ہے
 ۲۳ تیری ہے
 ۲۴ تیری ہے
 ۲۵ تیری ہے
 ۲۶ تیری ہے
 ۲۷ تیری ہے
 ۲۸ تیری ہے
 ۲۹ تیری ہے
 ۳۰ تیری ہے
 ۳۱ تیری ہے
 ۳۲ تیری ہے
 ۳۳ تیری ہے
 ۳۴ تیری ہے
 ۳۵ تیری ہے
 ۳۶ تیری ہے
 ۳۷ تیری ہے
 ۳۸ تیری ہے
 ۳۹ تیری ہے
 ۴۰ تیری ہے
 ۴۱ تیری ہے
 ۴۲ تیری ہے
 ۴۳ تیری ہے
 ۴۴ تیری ہے
 ۴۵ تیری ہے
 ۴۶ تیری ہے
 ۴۷ تیری ہے
 ۴۸ تیری ہے
 ۴۹ تیری ہے
 ۵۰ تیری ہے
 ۵۱ تیری ہے
 ۵۲ تیری ہے
 ۵۳ تیری ہے
 ۵۴ تیری ہے
 ۵۵ تیری ہے
 ۵۶ تیری ہے
 ۵۷ تیری ہے
 ۵۸ تیری ہے
 ۵۹ تیری ہے
 ۶۰ تیری ہے
 ۶۱ تیری ہے
 ۶۲ تیری ہے
 ۶۳ تیری ہے
 ۶۴ تیری ہے
 ۶۵ تیری ہے
 ۶۶ تیری ہے
 ۶۷ تیری ہے
 ۶۸ تیری ہے
 ۶۹ تیری ہے
 ۷۰ تیری ہے
 ۷۱ تیری ہے
 ۷۲ تیری ہے
 ۷۳ تیری ہے
 ۷۴ تیری ہے
 ۷۵ تیری ہے
 ۷۶ تیری ہے
 ۷۷ تیری ہے
 ۷۸ تیری ہے
 ۷۹ تیری ہے
 ۸۰ تیری ہے
 ۸۱ تیری ہے
 ۸۲ تیری ہے
 ۸۳ تیری ہے
 ۸۴ تیری ہے
 ۸۵ تیری ہے
 ۸۶ تیری ہے
 ۸۷ تیری ہے
 ۸۸ تیری ہے
 ۸۹ تیری ہے
 ۹۰ تیری ہے
 ۹۱ تیری ہے
 ۹۲ تیری ہے
 ۹۳ تیری ہے
 ۹۴ تیری ہے
 ۹۵ تیری ہے
 ۹۶ تیری ہے
 ۹۷ تیری ہے
 ۹۸ تیری ہے
 ۹۹ تیری ہے
 ۱۰۰ تیری ہے

تے لڑیاں ٹھیاں صلح کر اوں وڈا اجر نہایت

صدقہ فرعن زکوٰۃ مراد تے نیکی نقل خیرایت

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا .

تے جو کوئی کرے ایہ کم واسطے چاہئے رضا اللہ دی دے پس جھب دیوا نئے ہنوں اجر ودا

وہر کہ بکند این کار براے طلب خدا پس بدسیم اور انردے بزرگ

تے جو کوئی ایہ کم کر دے کارن طلب رضا ربانی
اسیں اجر عظیم دیوا میں اسنوں بدلہ کار حقانی

وَمِنْ شَرِيقِ الرُّسُولِ مِنْ جَعْدٍ قَاتِلَيْنِ لَهُ الْهَدَىٰ وَيُتَبَّحُ عَائِزٌ سَبِيلَ الْمُؤْمِنِينَ

تو کہ اُٹھ کر کریمیدہ راکھے اس تجیں جو روشن ہوئی واسطے اسدی ہدایت کے تابع ہووے سواراہ سونماں و

وہ کہ مخالفت کنندہ پیغمبر العبد از انکے ظاہر ہست اور اندر اہت و سیر و بی کنند غیر اہل مسلمانان

تے اہل ایمان دے راہ باجھوں جی راہ نوائے

نُورُهُ مَا تَوَلَّى وَلِضَلَالِهِ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

روست بناوائے اسنوں اسچیز اجدوست بنیاں اوہ تے ڈوالنگے اسنوں روزخ تے بری جگہ ہے اوہ

منوجہ کینیم اور ابانجی میل آن کردہ و درآیم اور اب دوزخ و آن بد جایوست

تے داخل کرے ہندوں دوزخ ہندی جادو وسیلے

میں رہتا ہے۔ سنو جب آپ بنیاں اوہ میلی

جو مال دلیل یقینی ثابت حکم نبی دایا و سے

چہ نظری کیا جو بعد بیان ہدایت الٹ کا و

تے جیکر نال ایسا یقینی ثابت حکم نہ سُنیا

کرے خلاف نبیؐ داپس اوہ دوزخ بالن بنیا

ایم غزور امید معانی ہدی خطا فسادوں

بسنیا پر چھوٹے کھلا گوشے میں اجنبیوں

اہل ایمان و راہ چھوڑنے پکڑے راہ کفر و

بہن مراد خلافت یقیناً اگرے جو دینوں فردا

اوہ شک لو شک لیا جو داپے بالین فرج ہو یا
وہ عمل باوجود ہے

وہیں کہیں علم دیوں نہ لڑا سر ہو یا
غیر خدا کے نام پر نہ کہ خداوند احد

وہ پہلے یا دیر پہنچیدے کو مزاح جھٹکا پھر انہوں
صدا کا لہجہ جو آتا کہ خدا ہے اور اسے

و اعضا را بنا نمود و فتیله ها را در دهان نهاد

عربی، نجوم و ریاضیات

[Faint, illegible handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible]

جوانان جمع آئے وہاں سے
 ہر ایک کو ایک کھانا ملا
 ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا
 ان کو ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا

ایک نظر ہی وجہ تھا، اسے خود قاضی لکھیا پیارے	کون سی کر عبادت ہنوں حاجت وقت پکارے
اناث مراد اوثان زنانی ناموں ایہ فرمایا	ایہ مکے والی اندے حق آیت وجہ معالم لیایا
وجہ لغت اناث جمع آئے بھی ہر شے جو بھانے	جولان منات بھی غری مشرک کھدی نام زمانے
اتھمرا جو سرکش عاتی بے فرمان خدای	مردیتے ماردا وہ جو اس وجہ خیر نہ کج بھلیائی
اودہ بت یار کھ یا قبر ہووے ہر شیطان پوجیا جاو	جوئے پوجن مشرک اس وجہ شیطان حاضر آو

وَقَالَ لَا تُخَدِّنْ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا وَلَا ضَلَّ لَهُمْ

تے کیا شیطان نے البتہ کپڑا لگا پس بندیاں تیریاں تھیں حصہ مقرر کیا ہو یا تے البتہ گمراہ کرانگا انہا نول	وگفت شیطان البتہ بگیرم از بندگان تو حصہ مقرر کردہ شد در علم ازلی تو و البتہ گمراہ سازم ایشاں را
تے کیا شیطان جو ٹھیک میں لسان بندیاں کنو خدایا	حصہ مقرر کیا جاو یا ایشاں ہاں انہاں بھولا یا

وَلَا مَنِينَهُمْ وَلَا مَرْئِيَهُمْ فَلْيُبَيِّتْ كُنْ أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْئِيَهُمْ

تے البتہ آرزو دیو و ازگا انہاں نول تے البتہ گمراہ کرانگا انہاں نول پس ضرور چیر گئے کن جو انانڈی تے البتہ حکم کرانگا انانڈی	والبتہ در آرزو و میل افکنم ایشاں را و البتہ بفرم ایشاں را پس شکافند گوشہا و چارپایاں او و البتہ بفرمایم ایشاں را
تے آرزو ایشاں باطل دیساں بھی تمناں اہر کرسیاں	تا کن چیر کن جو انانڈی ہو حکم فرمسیاں

فَلْيُغَيِّرْ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَخْدِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ

پس متغیر کر گے پیدا لیل اللہ دی نول تے جس نے پڑیا شیطان نول دوست سوا اللہ سے

پس تغیر دہند آفرینش خدا را و ہر کہ بغیر و شیطان او دست بخیر خدا

تا کن تغیر خلق خدا نول بدل کر گمراہی	تے جس شیطان بنایا والی با جھول ذات الہی
فقد خسرتنا مبینا	پس تحقیق گھٹا یا پلوں گھٹا ظاہر
سو ٹھیک یاں کہتا اس اپنا ظاہر گھٹا گھٹا یا	پس البتہ زیانکار شد زیانکارے ظاہر
	جو و بچ بہشت خرد یا دوزخ کیڈ گھٹا آ یا

جوانان جمع آئے وہاں سے
 ہر ایک کو ایک کھانا ملا
 ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا
 ان کو ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا

جوانان جمع آئے وہاں سے
 ہر ایک کو ایک کھانا ملا
 ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا
 ان کو ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا

جوانان جمع آئے وہاں سے
 ہر ایک کو ایک کھانا ملا
 ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا
 ان کو ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا

جوانان جمع آئے وہاں سے
 ہر ایک کو ایک کھانا ملا
 ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا
 ان کو ان کے دل بہانے لگے
 کہ یہ تو بہت عمدہ کھانا ہے
 لیکن یہ کھانا کون دے گا

يَعِدُّهُمْ وَيَبْلِيْهِمْ وَمَا يَعْلَمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا

وعدہ کر دے اب انہاں لوں تے آرزو دینا ہے انہاں لوں تے نہیں وعدہ دیندا انہاں لوں شیطان مگر فریب
وعدہ سپید ہدایشاں را شیطان دور آرزو دے انداز د وعدہ دینکند ایشاں را شیطان مگر فریب

تے وعدہ کرے شیطان انہاں لوں آرزواں چہ پاوی
جہا بلیس نہ گیتا سجدہ حضرت آدم انا بیٹیں
میں تم تیری گمراہ سپہ کیساں جو آدم اولاد اں
ایہ وجہ حدیث صحیح دے آیا مظهری اندر قصہ
گمراہ کرے حق راہ بھلا مے گھت وسوسوں دناویں
بھی حشر حساب عذاب نہ کوئی وسواساں سمجھا مے
شیطان فرے وجہ آدم جے جیونکر لو پودھا مے
تے کن کٹن ہو جیرن رسم گفار جو مکے والے
تے کرن تغیر خلق خدا جو بن خصی کرن علا ماں
و شمع جو سویاں کھو سب بدن چیلایا سر سہ پاؤں
ہک کن تغیر فطرت رب دی جو سلام ایسا نی

تے وعدہ کرے شیطان انہاں باجہ فریب بھلا مے
تا انداس نذر بعثت کیتی آکھیس یارب سائیں
جہا گٹن جیون پیا و نہاں پاواں شرک فساداں
ہزار وچوں ہک جنت لائق رہند شیطان حصہ
تے آرزواں جہا مرن بھلا دی لمی عمر تہاں لوں
تے کہے جو کر و گناہ رب بختہ فضلوں جنت پاوے
ایہ مظهری چہ بخاری سلم کنوں حدیث لیا مے
اوہ جیرن کن جیواناں کرن تہاں دے نام رز الے
بھی نک کن کٹن پوچھل اینویں و شمع تے و شمع حراماں
تے و شمع جو نہاں چھل کر اسن تیز باریک بنا وں
ایساں مے کم شیطان مظهری اندر مکھے بھائی

اُولٰٓئِكَ مَا دَأَمُ جَهَنَّمَ وَلَا يَجِدُوْنَ عَنْهَا مَحِيْصًا

ایہ لوگ جاگہ انسانی دوزخ ہے تے تا پاؤں گے اس بھیں جاگہ نئے دی

این گروہ جاگے ایشاں دوزخ ست و نیا بندازاں جاگے گریز

ایہ لوگ انسانی جاگہ دوزخ سرس نال شیطاناں

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلْهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

تے اولوگ جو ایمان لیا مے تے کیتیوئے عمل نیک تہاں اخل کرانگے انہاں لوں چہ باغ اندے جو کہ یاں ہر تے اسانکہ نہاں

وانکہ ایمان آوردند و کردند کار ہاے نیکو در آرم ایشاں اب بوستانا کہ میر و دزیراں جو بیا

سورہ انفال
ایہ لوگ جاگہ انسانی دوزخ ہے تے تا پاؤں گے اس بھیں جاگہ نئے دی
این گروہ جاگے ایشاں دوزخ ست و نیا بندازاں جاگے گریز
ایہ لوگ انسانی جاگہ دوزخ سرس نال شیطاناں
تے اولوگ جو ایمان لیا مے تے کیتیوئے عمل نیک تہاں اخل کرانگے انہاں لوں چہ باغ اندے جو کہ یاں ہر تے اسانکہ نہاں
وانکہ ایمان آوردند و کردند کار ہاے نیکو در آرم ایشاں اب بوستانا کہ میر و دزیراں جو بیا
سورہ انفال
ایہ لوگ جاگہ انسانی دوزخ ہے تے تا پاؤں گے اس بھیں جاگہ نئے دی
این گروہ جاگے ایشاں دوزخ ست و نیا بندازاں جاگے گریز
ایہ لوگ انسانی جاگہ دوزخ سرس نال شیطاناں
تے اولوگ جو ایمان لیا مے تے کیتیوئے عمل نیک تہاں اخل کرانگے انہاں لوں چہ باغ اندے جو کہ یاں ہر تے اسانکہ نہاں
وانکہ ایمان آوردند و کردند کار ہاے نیکو در آرم ایشاں اب بوستانا کہ میر و دزیراں جو بیا

دفعہ دوا وادو ہر دو سال
بروز سے ترمیم میں جاری
لے دفعہ دوا وادو

[illegible][illegible]

تے چہرے کو ایمان لیاے نیک اعمال کہاے

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا

ہمیشہ رہیں گے وہ اس کے وعدہ کی کتاب ہے خدا مال سچ دے گا کون ہے سچ کہنے والا بہت خدا تعالیٰ وہ چاہے

جاویدال باشد در آنجا وعده کرده است خدا برستی کیست رشک تو ترا ز خدا در محض

ادھر رہیں اسوچت ہمیشہ وعدہ سچ خدائی
یعنی سب اللہ کے وعدے سچ شک نہ کوئی

تے کوں زیادہ سچا رب تھیں اندر سخن ایہیائی
تے وعدے سب شیطان غرور فریب تھگی سوئی

لَيْسَ بِأَمْرٍ بِكُمْ وَلَا أَمْرٍ فِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ ۖ

نیست کار بجای نه و نه شهادت بجای نه و یان اهل کتاب هر که کند کار بد جزا داده خواهد شد بآں

یہ خواہش نالِ سائے کم خواہش اہلِ کتاباں جو ہر اکاٹے بدلے پاوے اچھا یا بُھرا عذاباں

وَلَا يَجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا.

تے نہ پاوے گا واسطے آپ سے سوال اللہ سے کوئی یار تے نہ کوئی مددگار

و نیاید بر اے خود بخود این شیخ دوست و نه یار نیست و منزه

و چه پطری ابن عباس بنو استان نزول

وین بگوید جواب بگوید آن چیست کسی نایس
نکر و نه چه می تواند بگوید که می

نہ ہے کلمہ عام خوشامد ہوسن کا فرتا مگر

موسن نیا اندر بدل پاوے بنی ایتانہ سے

تے اہل ایمان اسدالی مددگار بھی سوئی

۱۰۰ | اے جہنم یا حیات اللہ تھیں ؟ الی ناصر دلون بنائے | اوہ باطل از روایان بنان و مہین جانی کم نہ آئے

[illegible]

والسلام

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا

تو جو کچھ کرو تسبیح پھل یا خیر پس تحقیق اللہ ہے مال اور سے جاننے والا

و آنچه می کنید از نیکی پس البته خدا هست با آن دانای

تے جسے تیس کرو پھل یا خیر تمہاں ہر زمانہ سے
و چہ ظہری ابن عباسوں کا فرشتہ زمانہ دیندے
معالم ہر بخاری کنول خودارث زمانہ تیمیاں
جو سوہنی شکل تا عقد کرن خود مثلوں مہر گھاؤں
جو تا اوہ خضم نہ ورثہ سنگے رکھن نت کواری
و تا تینے پھیل کین مراد جو آیت ورثے والی
اوہاں آیتاں طرف حوالہ رب ایتھے فرمایا

پس ٹھیک خدا وہ جانے دیسی لے سب عملان و
نہ چھوٹیاں تیراں درتہ دیندے و دیمر در کھیندے
تہاں ہند کا حوں کھدے سا بھناں ال لیمان
جسے مندی شکل آپ کرن جو بھے عقد کراون
جان مرن تا ورثہ سب سہماں منہ کینا اللہ باری
بھی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا

وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا ثُورًا آوًا عَرَضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا

تے جیکر عورت ڈر خضم اپنے دی سرکشی یار و گردانی پھیل پس نہیں گناہ اپرا نہ اند جو صلح کرن چا کہ صلح
و اگر زن نے ترسہ از شوہر خود سرکشی یار و گردانی پس نیست گناہے برایشاں در آنکہ صلح کنند در میان جو صلح
تے جو کالی عورت ڈر خضم پھیل نفرت رو گردانی

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأَوْضَحَتِ الْآيَةُ

صلح بہتر ہے تے حاضر کیتے میں نفس خیل نوں

و صلح بہتر کار بست و حاضر کردہ شدہ اند نفسہاں رخیل

تے صلح کرن ہے بہتر کنوں طلاق لے خار جنگی
تے حاضر کیتیاں گیاں جانان نخل حصن عورتنگی

وہی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا
پس ٹھیک خدا وہ جانے دیسی لے سب عملان و
نہ چھوٹیاں تیراں درتہ دیندے و دیمر در کھیندے
تہاں ہند کا حوں کھدے سا بھناں ال لیمان
جسے مندی شکل آپ کرن جو بھے عقد کراون
جان مرن تا ورثہ سب سہماں منہ کینا اللہ باری
بھی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا
وہی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا
پس ٹھیک خدا وہ جانے دیسی لے سب عملان و
نہ چھوٹیاں تیراں درتہ دیندے و دیمر در کھیندے
تہاں ہند کا حوں کھدے سا بھناں ال لیمان
جسے مندی شکل آپ کرن جو بھے عقد کراون
جان مرن تا ورثہ سب سہماں منہ کینا اللہ باری
بھی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا

وہی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا
پس ٹھیک خدا وہ جانے دیسی لے سب عملان و
نہ چھوٹیاں تیراں درتہ دیندے و دیمر در کھیندے
تہاں ہند کا حوں کھدے سا بھناں ال لیمان
جسے مندی شکل آپ کرن جو بھے عقد کراون
جان مرن تا ورثہ سب سہماں منہ کینا اللہ باری
بھی تہر دیوان والی آیت رکھو یاد سہماں
تے عدل الرضا صنفان و حق کرنا کید بتایا

لے بل ایسا تو مال خدا ہے ہی ایسا ہی کیا
 وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكِتٰبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا

تے جو کوئی کافر ہو ونا الہدی تے فرشتیاں اسدیندے تے کتاباں اسدیندے تے پیغمبران اسدیندے تے دن
 و آخرت کا کفر ہو خدا و فرشتگان او و کتاباں او و فرستادہ ہا و روز قیامت پس البتہ گمراہ شد
 جو کفر کنی خدا جو دین کا کتاب ہو رسول
 ایسا بل ایمان حکم جو بہشتاں مال ایمان ہوا
 کمال ایمان تھے اس حقیقت حاصل کیا بغیوت
 کہ کفر ایسا بل کتاب حکم جو دین سلام لیا
 بھی فقہان تھے اسدیندے اسلام پیارے
 توحید غیری تے موسیٰ بن ہو رہے جان کوئی
 کفر و فتنہ سے متنبہ ہو گیا وچ بھولان
 ایسے ثابت رہیں ایمان پر حکم رہم ہو جان
 سب سے بڑا دین اللہ ہے جس پر حکم دینا دینوں
 عبد اللہ بن سلام تے سید اسدیندے وچ جائے
 ایسا بل قرآن تے نبی محمد موسیٰ موسیٰ سائے
 سب سے بڑا عالم حق تھاں آیات نازل ہوئی

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا اَتْمُوْا اَنْفُسَهُمْ اَكْثَرًا
 تحقیق وہ لوگ جو ایمان لیاے پھر کفر گئے پھر ایمان لیاے کافر ہوئے پھر زیادہ ہوئے وچ کفر
 البتہ آماندہ ایمان آور دند باز کافر شدند باز ایمان آور دند باز کفر نمودند باز زیادہ شدند وچ کفر
 بیشک جو لوگ ایمان لیاے پھر کفر کیا
 فرسوس فر کافر ہوئے پھر کفر و دیا

لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
 نہیں اسے جو بخٹے انہاں نون تے ناجو و کھاوے انہاں نون راہ

ہرگز نہ تھا کہ خدا بیا مژدہ ایشاں او ہرگز نہ تھا کہ باریت کند ایشاں راہے

ہرگز نہ تھا کہ نہ بخٹے نامتھاں ماہ پر لیاے
 جو موسیٰ نال ایمان آندا فرج و جاوے گیتی
 بغیر کس ایمان کتاب حق خدا فرماوے
 قرآن فرماں علی کے کفر کیا بد نیستی

ایسا نام تو مال خدا ہے ہی ایسا ہی کیا
 و کفر ایسا بل کتاب حکم جو دین سلام لیا
 کمال ایمان تھے اس حقیقت حاصل کیا بغیوت
 کہ کفر ایسا بل کتاب حکم جو دین سلام لیا
 بھی فقہان تھے اسدیندے اسلام پیارے
 توحید غیری تے موسیٰ بن ہو رہے جان کوئی
 کفر و فتنہ سے متنبہ ہو گیا وچ بھولان
 ایسے ثابت رہیں ایمان پر حکم رہم ہو جان
 سب سے بڑا دین اللہ ہے جس پر حکم دینا دینوں
 عبد اللہ بن سلام تے سید اسدیندے وچ جائے
 ایسا بل قرآن تے نبی محمد موسیٰ موسیٰ سائے
 سب سے بڑا عالم حق تھاں آیات نازل ہوئی
 اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا اَتْمُوْا اَنْفُسَهُمْ اَكْثَرًا
 تحقیق وہ لوگ جو ایمان لیاے پھر کفر گئے پھر ایمان لیاے کافر ہوئے پھر زیادہ ہوئے وچ کفر
 البتہ آماندہ ایمان آور دند باز کافر شدند باز ایمان آور دند باز کفر نمودند باز زیادہ شدند وچ کفر
 بیشک جو لوگ ایمان لیاے پھر کفر کیا
 فرسوس فر کافر ہوئے پھر کفر و دیا
 لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
 نہیں اسے جو بخٹے انہاں نون تے ناجو و کھاوے انہاں نون راہ
 ہرگز نہ تھا کہ خدا بیا مژدہ ایشاں او ہرگز نہ تھا کہ باریت کند ایشاں راہے
 ہرگز نہ تھا کہ نہ بخٹے نامتھاں ماہ پر لیاے
 جو موسیٰ نال ایمان آندا فرج و جاوے گیتی
 بغیر کس ایمان کتاب حق خدا فرماوے
 قرآن فرماں علی کے کفر کیا بد نیستی

تفسیر محمدی

فرمان قرآن محمد کا فردا دے ویرکے	ہاں اکن ایہ مرتداں سے حق وچہ عالم آے
جو کئی داریں ایمان لیاں مگر کافر ہوئے	انہاں دل اکھیں پر مہر کیتی رب گمراہی وچہ پائے

بَشِيرِ الْمُنْفِقِينَ بَانَ لَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ ۖ وَالَّذِينَ يَخِذُّونَ الْكَافِرِينَ
أُولَئِكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

خبر دینا نقال ابا لکھ ایشاں است عذابے درد دہندہ آنا لکھ میلے زند کا فراں را دوست	خبر دینا نقال ابا لکھ ایشاں است عذابے درد دہندہ آنا لکھ میلے زند کا فراں را دوست
دیخہ توں اہل نفاقاں جو تنہاں سخت عذاب کھیاں	جو اہل کفر توں ہوسناں باجھوں پکڑن دوست پیاں

اَيْتَنُّونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ

کیا دھونڈتے ہیں پاس انہاں سے عزت پس تحقیق عزت واسطے اللہ ہے ہوساری
آیا ہے جو میں نزد یک ایشاں عزت را پس البتہ عزت م خداے رست ہمہ

کیا دھونڈتے ہیں پاس کفاراں عزت را یا حتم ہتھیاں	سو ہے تحقیق ابد توں عزت بھی غلبہ گسارے
---	--

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكَ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ أَيْتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَِا

تے تحقیق اتار یا اس نے اپنا ڈو وچہ کتابے ایجو جس وقت سنو تیں آیتاں الہیہاں جو اذکار کیتا جاندا ہوں ایتاں

والبتہ خدا فرد فرستادہ است بر شما و کتاب کہ چون بشنوید آیتاں خدا را کہ کفر کردہ میشود با تہا

تے ٹھیک تاریاں باتاں پر وچہ قرآن تا کیداں	جو بد تیں سنو آیات خدا سگ کفر انکار پلیداں
---	--

وَلَيْسَ هَٰذَا بِأَمْرٍ فَلَا تَقْعُدُوا عَنْهُ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ

تے ٹھٹھا کیتا جاندا ہے ناں انہاں سے پس بیٹھو ناں انہاں دی تا شروع کرن بات سوا اس دے

و سخری کردہ ہو شود با تہا پس نشینید با ایشاں تا کہ شروع کنند در سخن بجز آن

تے ٹھٹھا کر دے ناں تنہاں پس ہونہ ناں انہاں	تا جو شروع کرن گل دوجی مجلس منہ تنہا ہاں
--	--

۱۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۲۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۳۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۴۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۵۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۶۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۷۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۸۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۹۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔
۱۰۔ بعضے فرماتے ہیں کہ یہ آیتیں بشارت دہندہ ہیں لیکن بعضے فرماتے ہیں کہ یہ نذرت دہندہ ہیں۔

[illegible]

انکم اذا مثلکم ط

تحقیق تیں اس وقت مانند اونیسی ہوو گے
البتہ غما انکاء کہ بنشینید مانند آن کا فراں باشد

و چه نظری خوشی رضا کفر کفر نفاق هو جاندی	مثل تنهائی
صحبت ملی بد عتیاں جو تیک قیامت سار	مل اس چه پیار

جے بیٹھو مال تنہا اس ویلے ہوسو
بھی سطرہ می اندر ابن عباسوں دا

اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْكٰفِرِيْنَ فِيْ جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۝۱۰۸

تحقیق السکرکھا الزنویا لایچے منافعالے کافراں نے چہ در فوج دیو سب انوں اوہ لوگ جوادیت کھدی میں مال تادے
البتہ فذا جمع کنندہ است منافعالے کافراں را در فوج ہمہ را آن منافعالے کہ انتظارے کنند بہشتا

طیغ کشد ز لب جمع کر سی اہل فاق کعداں | و چو دوزخ سہاے جہنمے کرن تہاں سنگ انتظار

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ قُرْآنٌ مِّنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ
نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْذِرْ عَلَيْكُمْ

پس اگر باشد مار فتنی از خدا گویند آیا بانویدیم هر دشمن او اگر باشد برائے کافران چه از فتح گویند یا کافران آیا یا عالم شدیم یا نه

جے فتح نصیب کیا راں آگھن اسپیں غالب ہے

وَمَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
تے ناجایا یا اسان تسان نول مومنان حصین
وبازند استیم شمار انظر و سناناں

نے اساتفاقوں مسلماناں تھیں کہ خبر بچایا
 مسلماناں تھیں اور حصہ حاصل نہا جو آئے

ہاں یارمی انہاں دقتی ناما سبختاں پہ چاندے

فَاللّٰهُ يَكْفِيْكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَيَنْجِزِ اللّٰهُ لِكُلِّ فِرْعَوْنَ عَلٰى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا

پسند حکم خواهد کرد میان شما بعد قیامت و هرگز نشاوه نکرده اند خدا کافران را بر مسلمانان حاکم است

مجاہدوں کا غلبہ کا کہہ کر
 دریا پہلے اس کی چوٹی پر
 نہاٹے کو کہیں گے پھر انہیں
 دیکھیں گے پھر انہیں
 کیا بعض قسم اور اس کی
 یہاں طرف کی جہتی ہے
 کی جہتی ہے اس کی
 کی جہتی ہے اس کی
 کی جہتی ہے اس کی

[illegible]

مغالبه و کرامت و کرامت و کرامت

پس اگر حکم کیسی روز قیامت و چیت ہاں
اہل ایمان بہ جنت گھسی و وزخ اہل نفاقاں
عورت مومن بخند نہ جائز مہر جو اہل کفر دے

تے کرے نہ اہل کفر فوجوں میں سے اہل حق راہوں
تے اہل کفر فوجوں کو نہ غالب اپراہل وفاتوں
جو مرد ہو یا مرتد تا حکم خدا زن عالمہ کر دے

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ

تحقیق سناقت ٹھکی کرے میں اس لئے تے اوٹھکی دا بدلہ دینے والا ہے انہاں نوں

البته منافقان فریب میکنند بخدا و خدا نیز فریب میزند است ایشان را

تے امبدہ ٹھکی انہاں دیس حشر دیہاڑے

وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَمَا لِيَئِزُّوا النَّاسَ وَ
لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

نے جب اٹھدی میں طرف نماز دی اٹھدی میں سستی کر کے دکھا دندی ہیں لوگ انہوں نے نہیں یاد کیے اسی لئے ہر گز تصور

وچل برجزیند نفاق لبوے کار برجزیند سستی گمان بهیمنانیند و ماں را و یادگی نهند عذارا مگر اندکے

چنان کن حرکت مارا اسن سنی اسن سرے
نظر فوج سازوا ننا ورت کو در غنہ الہی

نه در کتب التبیان درود عالمی ثبات بر عهدے

مَذْبُذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلْ

اللهُ فَلَئِنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

[illegible]

کھ تو کھر تو کنہو مانگے نا او دسر نا ایدر
تے جنوں ب بھلاوے راہ نہ ماو اسنہا چڈس

یعنی کفر ایمان اندر مسترد و دفن متحصیلاے

دستورالعمل

الخط

30 5 3 1 5 5 5

دست بکلیا متشکل از کلمات و جملات است که در این کتاب مذکور است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

صیغ مسلم چنان عمر تفتیش سرور خود فرما وے	منافق صفت جو بکری و سہری دو اٹراں ول جاوی
کدی اتول کدی اتواں جاوے میں میں کدی مرکا ہدی	ای صفت مثال منافق مظہری و چہ حدیثوں آندی

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

اے اوہ لوگو جو ایمان لیا ہے ہونا پکڑو کافرانوں دست سوا مومنان نہی

اے مومنان نگیرید کافران را دوست بجز مسلماناں

اے ایمان یان پکڑو دوست اہل کفر دے تائیں	با جھول اہل ایمان یار نہ پکڑو پھر ہذا میں
---	---

أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

بھلا چاہندی ہو تین ایہ جو بناو واسطے اللہ دے اپراپنے الزام ظاہر

آیا میخواستید کہ ثابت کنید برائے خدا بر خویشتان الزام ظاہر

ذکر و خداد اپنے او پر سخت الزام آشکارا	اہل نفاق پیار کفاروں ڈیا ٹوہ سارا
--	-----------------------------------

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَجَةِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَهُمْ صَادِقِينَ

تحقیق منافق وچہ منزل تے تر دے میں اگ تھیں تہ ہرگز نہ پاویں گاتوں واسطے ادھنار دے مددگار

البتہ منافقان در طبقہ زیر ترین ماند از آتش و ہرگز نیابی برای ایشان یاری ہندہ

تھیں منافق در کے سب تھیں تے والے وچہ ناروں	تے تلخ پاویں ادھنار کارن ہرگز مددگاروں
--	--

در جہنم جو طبقہ منزل ہو دے طرف اوتاماں	تے درکار اوہ جو طبقہ منزل ہند اطرف ہٹاماں
--	---

وہ کہ فصل وچہ معالک لو تے کنوں عندہ وقتاں	قفل لگے وچہ بھڑکے آتش جاو نفاق فسوقاں
---	---------------------------------------

اہل کفر تھیں اہل نفاقاں و دہ عذاب کیوں آیا	جواب انہن اہل کفر دے ٹھٹھار ب سول تے دین ملایا
--	--

بھی عافریہ جو مسلمان نہی مال ہمیش کساون	بھی دنیا وچہ تلواروں جزیوں پنا آپ بچاون
---	---

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ

مگر اوہ لوگ جو تائب ہوئے تے نیکو کار بنے تے چل مارینے مال اللہ دے تکر اکیتونے دین اپنا و سطر اللہ دے

مگر انانکہ توبہ کرند و مسلح پیش گرفتند و چنگ زدند بخدا و اصل گدانیہ مدین خود را برائے خدا

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

در این کتاب از کلمات و جملات بسیار استفاده شده است و در هر یک از این کلمات و جملات یک معنی خاص است که باید آن را درک کرد و بفهمید که در این کتاب چه چیزها بیان شده است و چه چیزها نه.

مگر جو تو یہ کریں اتفاقوں نیک اعمال کماؤں

تے دین اسرار محکم یکٹن خالص دین بناون

فَاُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا

پس ایہ لوگ مالِ مومنان پر ہیں جسے دیو لگا اللہ مومنان کو احقر ودا

پس این گروه همراه مومنانند و زود بدید خدا مومنان افزونتر

پیر او جھٹ نفاقوں مونے ساتھی اہل ایمان

تے حبیبیسیں اہل ایمان احقر عظیم جہان

اخلاص مراد جو عمل ایمانوں کا ہے رب صنائیں

نہ لوگاں کنوں سلاہن چاہے نا کجہ عفت ثنائیں

منہ اخلصداد بنیم ۲۱۶
شعاع جیل نوں گھسیا پیغمبر کھرا جے عمل کیاویں

تاہم عمل نہ حاجت تھوڑے عملوں بھی ترجاہوں

بہی بنی کہیا جو طوے خوشیاں کہل خلاصان تاثیر

اوم میں چراغِ ہدایت کھولن فتنہ سخت بلا میں

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا

گیا کرنا ہے عذابِ تباہی کو جو جیکر شکر کروستیں تے ایمان لیاؤتے ہے اللہ قدرِ ماں بنے والا

چه کار کنی خدا بجزا بشتما اگر بشکر دید و ایمان آورد بدو رحمت خدا قادر شناسد اما

کلیا کی نارب عذاب نثار جو شکر مومن ہوو

ہے اللہ قدر شناس ہے دانا کفروں کو کھلے

یعنی رتبہ نفع : لور جو کہے عذاب تباہیوں

حوشگر گزاری کرتے دل تھیں منو کا خداؤں

شکوہ تے شاکر اسم خدا جو کہ شکر گزاری

ہے قدر شناس جو مقہوری عملوں اور دیوی و باری

لَا يَجِبُ لِلَّهِ الْجَهْرُ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا

منبر دوست رکھدا اللہ کا رون مال برپا کیے سخن بہنیں گراوہ جو ظلم کیا گیا تے ہوا سر سنتے والا جاننے والا

دوست نمدار و خدا بلند گفته بدر از سخن بگر سخن کس که ظلم کرده شده است و مست خدا شنود انا

دوست رکھیں بلکہ اسے سخی چنا کر رہنا

لاگو سے مظاہر تے سے رہا شنائی دانائی

غیر منداستی بلکہ ہم سب کو رستہ دکھاؤ۔

سخن بلذرا سے مدد مضامین رائدہ لکھا ہے

ننگا جو مظالم و محظالم دیکھ کر ہر آدمی کا دل

بنا الشرف و زاد لکاکه عرب بنم این تمام

[illegible]

ہے، یہ سچا معاملہ ہے، حق یہ ہے کہ تمہاری ممانعت کرنا

نفسه و نظرها

ایہ لوگ جو بعض سولان منکر کا فرشتہ رائی
ایہ اتب حق ہوداں مظہری و یکہ معلماں شاول
جو ہا کہ بنی تھیں منکر ہے اوہ سبحناں تھیں کاری
جو ہا کہ کتاب یا بنی نہ سنے رب تھیں منکر ہو یا

تے اسان تیر کفاراں کارن کیتا دکھ سہوئی
محمد ہوز علی بھین منہ بھی انجیل تر آئل
کیوں جوہر پیغمبر جانے ہک دو جے سیماری
اود کافر یکا شک نہ کوئی دوزخ دیول ٹھویا

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ
فَأُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ

[illegible]

تے ہے اللہ بخشنہارا مہربان

وہر ت خدا آمرزنده مہربان

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱

يَسْأَلُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا
مُوسَىٰ أَكْبَرُ مَا ذَٰلِكَ فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ آتَيْنَاهُمُ جَهَنَّمَ

سوال کردی ہیں تینوں اس کتاب ایہ جو آثار پر توں پیرا ونا مذکور کتاب آسمان نصیب پس تحقیق سوال کیا سی انہاں سو فی
وڈا استحقاق پس کیونے وکھا اسانوں لہذا ظہر ہو درجو بہت میکنند از تو اس کتاب کفر و ذاری با ایشان کیا ہے از
آسمان پس البتہ سوال کردہ بودند موشی اسحت ترا میں پس گفتہ بودند نہ با خدا اشتکارا ۔

انہاں سوال موسیٰ علیہ السلام اکیتر اربھاں عیانوں

فَاخَذَهُمُ الصَّعِقَةُ بَظُلُمٍ

پس حرکت ایشان اصحاب پیوسته ایشان
 پس حرکت ایشان اصحاب پیوسته ایشان

چو پھری ہو بر عالم اسد اشان نزول لیاے

کس جو بوسے بے تحشے تختے سب لور مت لیا یا

وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ

تے نال قتل کرنے اودناں دیدے پیغمبراں نوں سوا حق دے تے کہنے انہاں دیدے جو دل ساڈے غلاف میں

وگشتن پیغمبراں اہل حق وگشتن انیساں کہ دلہاں ماور پر دہ اند

تے قتل نبیاں ناحق بدے اسان مزا پہونچائی | تے بدے قول انہاں دے جو دل ساڈی پردہ بھائی

بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا

بلکہ مہر کیتی ہے اللہ نے اوپر دلانہ دے نال کفر انہاں دیدے پس نہیں ایمان لیا وندی مگر قھوڑے

لے بلکہ مہر نمادہ است خدا بردل انیساں سبب کفر انیساں پس ایمان نیارند مگر اندک

بلکہ دلاں پر مہر کیتی رب بدے کفر تہاں دے | پردہ دلال نہیں ہے مہر تاگھٹ ایمان لیاں دے

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا

تے نال کفر انہاں دیدے تے کہنے انہاں دیدے اپر مریم دے بہتان دڈا

دوسبب کفر انیساں وگشتن انیساں پر مریم بہتانے بزرگ یعنی تہمت زنا

تے بدے کفر تہاں دے لعن تے بدے قول تہاں دے | اپر مریم تہمت بھاری نسبت زناگناں دے

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ رَسُوْلَ اللّٰهِ

تے نال کہنے انہاں دیدے جو تحقیق اسان قتل کیا ہے مسیح عیسیٰ پسر مریم دے نول جو رسول اللہ کا

دوسبب گشتن انیساں کہ البتہ ماکشہ عیسیٰ پسر مریم کہ حقیقت رسول خدا بود

تے بدے کفر تہاں دے جو اسان قتل مسیح نول کیا | جو عیسیٰ پسر مریم دے پیغمبر رب دا بیٹا

وَمَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلَبُوْهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ

تے نہیں قتل کیا نہ سہونے ناسولی چڑھایا ہے اسنول پر چڑھایا گیا و اسو انہاں دے

دکشتہ انداز اور اندہ بردار کردہ اندو لیکر شہتیر بعد بر انیساں

۱۔ اودناں تھیں نہ غیبیہ
۲۔ سلام دے تے پیاراں اوساں
۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۲۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۳۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۴۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۵۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۶۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۷۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۸۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۱۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۲۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۳۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۴۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۵۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۶۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۷۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۸۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۹۹۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا
۱۰۰۔ دے تے یا ایہو نہیں ایمان لیا

کتابخانه عمومی
موزه و کتابخانه
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

تے قتل نہ کیا انہاں اسنوں ناواہ سولی دھریا
ایہ سبہ میا کفاراں اوہ آسمانی چرمیا

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْحَقُّ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْبَرُّونَ

در تحقیق اهل دیار جو اختیار از کتبات انعام چه استدر لایحه و چه در شایعین و غیره و بطور انعام و نفع استدر کتب غیره و غیره

والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب

او بعض کس جو قبل مویات بعض الکامیادون
تے بعض کس الیامیاد و کھاساں تباون

وما فتئوا يفتنون ابل فقه الله اليه وكان الله غني عن عباد

تے نہیں تھا کہ اسے مال فقیر سے زیادہ اہم تھا۔

[illegible]

ایک دفعہ ایک پادری نے ایک عورت کو دیکھا کہ وہ ایک گلی میں گھوم رہی تھی۔

بسم الله الرحمن الرحيم

عبدالله بن محمد

١٢٣٤

[illegible]

کے گویاں کہ ہوں گا اس میں ایمان نہ آئے

فہم جو کہ کشتی میں رہتا ہوں اور اسے
 کشتی میں رہتا ہوں اور اسے

جوانی ایک نیکو عمل ہے۔ عمل بندہ

یا ایہ میرا دج ہے بے یقین من ازل کستابی

... و ...

1947

تے بھنے کب ضمیر دوین ایہ عیسیٰ دے والے جان
 وچھج بجاری مسلم ابوہریرہ لیں بنی تہا ہے
 صلیب نصاریاں لٹے خوگن مارو جیہ
 فرمایا آیت پڑھ کے ابوہریرہ سے آگے سنانا
 پرینکا قول صحیح فرمایا تہا نہی مٹھری والے
 تے روز قیامت عیسے ہو محمد پھرے گواہی

جوانے موت عیسیٰ سہل کتاب ایمان لیاون
 جو عیسیٰ حاکم عادل وچہ تہا ہے اُتر آوے
 تے مالے اور گامیہ تے بخنے کوئی قبول کریسی
 تہا جو سلام نہین جے کوئی جو روز ایتائی
 تے جو کج وچہ حدیثاں وہ بھی تاب شکستہ ڈالے
 تے اللہ بندیاں شاہد جاسے سبب کی گواہی

فَبَطِّلْهُمْ مِنْ الدِّينِ هَادٍ وَاحِرٌ مِّنَّا عَلَيْهِمْ طَبِيتٌ أُحِلَّتْ لَهُمْ

پس ناظم دے انہاں تھیں جو یہودی جے حرام کیتیاں اسل اوپر انا مذکور پاکیزہ خیراں حلال کیتیاں گیاں

پس سب ظلم کہ بظہور آمد از ہیواں حرام ساختیم برایشاں جزا تو پاکیزہ کمالان دودند برایشاں

فَرَبَدْنَاهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا وَأَخْرَجَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نَهَوْنَا عَنْهُ

تے ناں روکنے انہاں دیر راہ اللہ تھیں بتیاں تے سبب انہاں تہا جے تحقیق منع کیتے تھیں ان تھیں

وَسَبَّابُ بَارِدٍ شَرَّابِ الْهَرَاهِ السَّيَّارُ دَمَانٌ أَوْ سَبَّابُ رَفْسٍ أَوْ شَايٍ وَدَرَجَاتُ مَنَعُ كَرَاهٍ تَعْلَمُهُ أَرْبَابُ

تے اس بے چینہ کرن اوہ بہتیاں راہ خدا تھیں

وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْباطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

تے ناں کیا اسان تہا مالان کانیاں توں ناخوئی تو تیار کیتا ہوا اسان اسے کافراں دے انہاں تھیں مذنبان دولا

وَسَبَّابُ خَمْرٍ دَلِيشَالِ الْعَالِ مَرْمَرِ ابْنِ حَاقٍ وَتِيَارِ كَرِيمِ بَرَّاسِ كَافِرِ الْاِيشَالِ غَذَابِ وَرَدِ مَهْنَدِ

تے اس کرن جو مال لوکان دے کھاون باطل راہیں

ظلم اچو کرہوے وچا لیں روئے سارے

تے باطل راہوں مال جو کھاون شوق غصہ فریوں

کتاب و سنت کے مطابق جو اسلامی احکامات ہیں انہیں سب سے پہلے تسلیم کرنا چاہیے۔ اگر کوئی انہیں نہ تسلیم کرے تو اس کا ایمان ناقص ہے۔ یہودیوں کے خلاف جو احکامات آئے ہیں انہیں سب سے پہلے تسلیم کرنا چاہیے۔ اگر کوئی انہیں نہ تسلیم کرے تو اس کا ایمان ناقص ہے۔

یہودیوں کے خلاف جو احکامات آئے ہیں انہیں سب سے پہلے تسلیم کرنا چاہیے۔ اگر کوئی انہیں نہ تسلیم کرے تو اس کا ایمان ناقص ہے۔

تے شاہ ولی اللہ لکھیا چیزاں پاک حلال ہو آہیاں | بنوت بادشاہی ہو نصرت انہاں کنول پٹیاں

لٰكِنَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ

ایہ محکم قدم والے وہ علم کے انہاں تھیں تے مومن ایمان لیاوند ہے میں

لیکن ثابت قدمان در علم از اہل کتاب مومنان ایمان مے آرند

یہ محکم قدم علم وجہ جبرے کنول یہوداں آئے | تے مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰتٰىكَ مَا اَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِيْنَ الصَّلٰوةَ وَالْمُؤْتِيْنَ الزَّكٰوةَ

نال پیچیدہ جو اناری گئی ہر طرف تیری پیچیدہ جو اناری گئی کے تیں تھیں تے قائم کرنیواں نمازوں تے دینے والا رکوعاں

آنچہ فرستادہ بہت بسو کہ تو آنچہ فرو فرستادہ شد پیش از تو دو قائم دارندگان نماز واداکندگان رکوعاں

جو تیرے اوپر نازل بھی جو آیاں اگے تیرے | تے جبرے قائم کرن نماز تے دینے رکوعاں چنگیز

وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ اُولٰٓئِكَ سَنُوْتِيْهِمْ اَجْرًا عَظِيْمًا

تے ایمان لیا وں الے نال اللہ الے دینے آخر دے ایہ لوگ جھب دیوانے ہیں انہاں لوں اجر وڈا

وایمان آنندگان بخدا وور قیامت اس گروہ زود بدیم ایمانیاں ہر دیر گ

تے اللہ نال ایمان لیا وں من وور قیامت | انہاں سبھاں اجر عظیم دیا ہر جنت وچ کر سرت

ایہہ تشنہ زخمیاں اللہ نیک یہود لکا لے | جو ہیں عبداللہ ابن سلامت ہو رہا سیت والے

اِنَّا اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ كَمَا اَوْحَيْنَا اِلَى مُوسٰى وَالتَّبٰىءُ مِنْ بَعْدِهٖ

تحقیق اسان وحی کیتا طرف تیری جویں وحی کیتا طرف توح دی تے پیغمبراں دی تجھے اس تیں

البتہ ما وحی فرستادیم سو تو چنانکہ وحی فرستادیم سو توح و پیغمبران پس از توح

تھیکہ اسان وحی تیرے دل بھیجیا بنی محمد پیارے | جو ہیں بھیجیا توح ول ہر نبیاں اس تھیں بعد جوسا

ندی یہودی ایسا جو موسے پچھے وحی نہ آیا | نذایہ آیت نازل ہوئی منطہری اندر پایا

۱۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۲۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۳۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۴۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۵۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۶۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۷۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۸۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۹۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے
۱۰۔ مومن سارے کل کتاباں نال ایمان لیا سے

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ وَبِئْسَ أَفْئِدَةً يَفْئِدُهُم بِهَا قَوْمٌ ضَالُّونَ

پس اسیرادہ لوگ جو ایسا ابلیس ہے علم نیک کا یہ یوں ہی نہ ہوگا انہاں لوگ جہنم میں رہتے وہ دیوانہ انسانوں کی مثل

پس اما کسی که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند پس تمام هدایات را از او ایشان و زیاده هدایان را فصل آخر

پس چہرہ لو کہ ایمان لیائے عمل بھی نیک گیا ہے

وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَفُوا وَاسْتَغْبَرُوا فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُمْ حَرْجٌ لَّهُمْ

اے ایہ زدہ لوگ جو عمار کریں تو تکبیر کریں پس عذاب کریگا انہاں میں عذاب درد والا ہے نہ پایا ونگو واسطے اپنے

و اما کسیکه تنگ آشتند و مکر کشی کردند پس عذاب کند ایشان اعداب در دوزخند و بنیامند بر اے خود

سوا ائمہ سے کوئی دست تے نامزدگار

بچه خدایم پنج دوسه دونه یاری می باشد

یہاں رہتے ہیں یہاں عذاب دھیار کے

یہاں رہتے ہیں یہاں عذاب دھیار کے

يَا أَيُّهَا النَّاسُ فَجَاءَ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّي وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

اے لوگو! تحقیق آیاتِ نبویؐ پر ایمان نہ رکھو، یہاں پر بتاؤ تمہیں اے تمہاری اس طرف تباہی کا چہرہ

اے مردمان التبتہ آمد بشما دلیے از پروردگار شما و فرستادیم بسوئے شما روشنی آشکارا

اے لوگو! ابھی تک اس پر ایمان نہ لیا ہے کہ جو اس کے لئے دلائل خداوندی کے لئے لکھے گئے ہیں، ان کو وہ نہیں دیکھتے۔

رہبر و دونوں میں برہان سمجھ بی پہاڑی

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَأَعْتَصَمُوا بِهِ

پس اپرا وہ لوگ جو ایمان لیاے نال الہ سے ہے ہتہ یابوئے نال و سہ

واما گنید ایمان ماوردند بخدا و چنانکه در باب او

فرج پیرے لول ایمان لیاے اللہ ہاں مٹیوں نے |
نے محکم کرے دین ایمان لول تہہ لھتیوے

فَإِنْ كَانَتْ اِثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُوكُ مِمَّا تَرَكَ ۖ وَإِنْ كَانُوا اِخْوَةً
رِجَالًا وَنِسَاءً

پس چیکر مہونہ بھجیاں پس وسطے دہاندہ و دترمایاں میں اسخیز خنجر جو چھوڑا یا سیتے (جیکر مہونہ بجائی نہرتے
پس اگر باشندہ خواہر ان دو پس ایشان اد و ثلث باشند از اسخیز سبت گذاشته و اگر باشند برادران مردان نہ ناں

تاوانی مرد دے مانن بھم دو غورتان دی ہے
پس برائے مرد مانند بہرہ دوزن باشد

فَلِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ آلِ نُوحٍ حِزٌّ الْأُنثَيْنِ ط

پس ہے ہوں جو بھیناں تا انماں ترکیوں دوزنیایا
دو یاودہ جزیریاں بھیناں دوترمایاں پاؤں
ہک ہک حصہ بھیناں ہر دو حصے ہر بھائی
یعنی حکم خود کر ہوا جدھی پت پت نامیں
جے پتر پوتر امیت باقی بھایاں کچنہ آدمی
جے دھی یا پوتری میت باقی نالے بھیناں بھائی
جے دو دھیاں یا پوتریاں اوہ نیوں جزیرمایاں
خود وجودیت صحیح دے آیا حضرت خود فرمایا
ابو موسیٰ سلمان دوماں نوں کچنہ آیا کوئے
انماں آکھیا بیٹے آدمی کوئے اوہ رہندا بھیناں
اوہ گایا تا بن مسعود کیا کیوں بھدا ایوان کو رہیں
ہے بیٹی اوہ چھوٹا انگ پوتری کامل دوترمایاں
جے سکا بھائی ہک میت تا پدیریاں کچنہ آدمی
جو سکا بھائی ورثہ پاؤں پدیریاں کچنہ دیوں
اس پر ہے اجماع امت دامظہ سری اندر پایا
تے چھوٹا حصہ پارسی نوں بھادیں کستے بھادیں گھنڈا

نے جیکریتے بھائی بھیناں دوا حصہ بھایاں
 جے بھائی بھیناں لوں سارا ترکہ ڈنڈ لیا ہوں
 جو پوتر پوتری میت تھیں جو ایہی دلہ لیا ہائی
 بھی پوتر پوتری کوئی نہ ہووے ہوا حکم نہ ہر
 نے نا کج بھیناں نوں جماعوں مظہری چہ بناوے
 اوہ ترکہ دھپ پوتری لیو کر ہند انہاں ڈنڈائی
 باقی ہک ترہائی ڈنڈن آئی بھیناں بھایاں
 جو مال دھیا ندے بھیناں تائیں عصبہ کرنا آیا
 جو ہک پیٹی ہک پوتری میت سناں چین بھی ہوئی
 تے جاہ توں بن مسعود بنے جھبایوں بن دے بناوے
 میں حکم کراں جو میں سرور کیتا ہر نہ بھلاں ناہیں
 رہندا لکھیں ترہائی وچہ بنجائی خیراں آیاں
 وچہ مظہری ترندی علی کنوں جو سرور خود فرماوے
 جے ہک سکاسبہ ترکہ سہنوں پدیری کچہ نہ لیوں
 جے ہک سکی مور پدی بھیناں اوہ سکی نوں آیا
 تے جو دو سکیاں دو ترہایاں لیوں دو دیں جنیاں

[illegible]

طی اس واسطے سارا
کلمہ پڑھا اور جو کلمات
پیشمال میں سے خالص کو کہے

مگر جب پدربانال بھائی خود وڈن ملت شتر اعلیٰ
 ہے مظهری ہے اجماع بھی اس پر مت پاک نبی دا
 سکے پدربانال بھائی بھیناں سب معذماں
 تے بعض جوان دیوان بھایاں بھیناں کجہ تباہیں

پندریاں نون تھ کجہ نہ ملے سکتے ہر اجماعوں
جس کا بھائی بھین نہیں تہ پیری حکم سکے دا
جمیت باب یا تیر پوتر بھین بھائی کھرواں
داوی نال دواون بعض بھایاں بھیناں تائیں

يَبِينُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

میان کر دیا ہے اللہ واسطے نساۓ تاجو گمراہ نہ ہووے اللہ مال سہر خیر ہے جانور والہ ہے

بیان میکند خدا برائے شما تا گمراه نشوید و خدا همه چیز داناست

تے اللہ ہر شے جان والا جلوہ دایت راہیں
جو سورتاں و چوں سبہ تھیں آخر سورت تو بپاری
تے وچہ عالم ابن عباسوں کیکر وایت بھائی
نے ہو ر وایت و القوا یوں ختم کلام خدای
یک ہو ر وایت حضرت قاضی مظہری اندر لیا یا
حاجیان اسرار کیتا فرنگ گھلیا حیدر نور
نامیں بھجیا سرور کچھوں حیدر اپن بھائی
فریندراں مامے کجا پر حیویا بنی بناے
سورت نصر پیغمبر پڑھدا وڑیا کھیا ککر
یعنے نصر نہ آخر سورت اس قصہ تھیں جاتی
نال توفیق الہی منزل پہلی ا ج سو کائی

کرے بیان خدا کا رن تانتیں بھلونا ہیں
برائے عازب کنوں ہو ایت سلم وچ بخاری
تے آیتاں وچو آخرایت یستفتونک آئی
جو آیتاں وچو آخرایت آئی بیاج ربو دی
تے سورتاں کنوں اذاجار آخر ابن عباس بتایا
جو ناویں سحری سال بنمیں بھجیا ابو بکر رضوں
ابو بکر حدیثاں پچھوں سورت توبہ آئی
جو چالی آیتاں اول سورت توبہ کنوں سوائے
تے حسن دن کہ فتح پیغمبر داخل ہویا مکے
تے فتح کے تھیں بعد پیغمبر وصالی سال احیائی
لکھ لکھ حمد خدا شکر لے جس ایسن بجائی

یارب جو میں ایہ منزل کیتی فضل کرم بخش پوری
دیہ توفیق جو آخرتائیں کراں تمام ضروری

حسب فرمایش عبد الرحیم و عبد الرحمن پسران مولوی حمید بخش صاحب تم تاجران کتب لاہور مسجد حبیبیہ لاہور

دارالافتاء دارالعلوم
 دارالافتاء دارالعلوم
 دارالافتاء دارالعلوم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دروغہات حسرت آیات عالم تحریر فاضل نے نظیر حدیث ہے بدل شاعر نے شاعرانہ شکل جامع مقبول
و مقبول حامی فروغ و اصول مقبول بارگاہ احمد مولانا مولوی حافظ محمد بن بارک اللہ کن
لکھو کے صلیح فیروز پور

انقرضات کسا رہندگان احمد بندہ ولی محمد بن حیم بخش تھوٹ کوٹیر خلیع شکر علی مال اولاد ہرگز نہ گشت عبیدنا

بن حکمت شفقت رحمت کوئی عمل اوس ہدای
بھی آل اولاد احمی دکنی اخفا دہجی تا بعد راں
علامی خاص فدا می عرش مقامی لکھو وائے
ناکام تمام ایجا نہ کہتے اوہ پیارے لہر ہا کہ
ایجان میری انجان کرے کس نام ذکر متعالی
جنار دار الفانی سپر بیج فانی جانی چھڑ سدا کہ
مجبوری پھر ضروری پر اسان دوری کھساون
تالیف منیف صنیف ولی تصنیف کی لکھ سدا کہ
تخریر نہ وجہ تقریر اس باجہ نظیر فیض سمائی
کیا شان زبان جو بیان کرے ہاں لکھیوں ہلاے
دکھیا ری کٹ وڈ و ماری صفوں عاری درویشی اول
ظرافت عجب لطافت اہل کثافت راہوں ہلن
جہناں مغز خراب تاب جواب ہوں ہتیاں نکارے
ہر فقریوں احت احت اصلاحت خوشیاں دین سدا کہ
رنگ روپ سروپا نوپ عبارت بد کھاروشنایاں
نورانی جو ہر کانی آب حیوانی چہرے دکن
کوڑیاں سینے خاراں تہ تلواراں حق مناون

لکھو وار شکر اس بار خا جس کار عجیب تمامی
پھر لغت رسول نبی مقبول بتول سے سیاراں
پھر ساحی شان گرامی فاضل نامی جاگ نہالے
ہمنام محمد نام انہاں علام خداد سے پیارے
کس نال بان میان کراں میں شان ہندی عالی
ربانی بحر معانی شیر حقانی رتب دے پیارے
اوہ نوری خاص حضوری نیکی پوری خلق سکھاون
تصنیف شریف ظریف انہاں تعریف لکیتی جاو
خوش فیض اس بدر منیر عجب تاثیر دکھائی
مضمون جو گوناگوں اندر تصنیف لطیف سما
بھی قلم پجاری ہمت ساری ہاری کر بیانوں
عبارت کتب بشارت اہل بصارت دیدی کھلن
ہر گلشن فیض کتاب انہاں ہتا ہاں چوکاے
فصاحت حسن بلاغت چن بدر جیوں جگ و شنایاں
ہر حرف دی طرف طرف وچ طرف طرف جھلیاں
ہر لفظ معانی دریگانی نور نہانی چمکن
گلزاراں نت بہاراں دینی یاراں عیش سہاوناں

اس شہ شہ شہ شہ شہ شہ وہ وہی نال صفائی
 اس فہن سانی والیاں تالیاں جگا نوچ و گایاں
 اوہ ابر بہاری حمت باری جتھ اکواری جب کیا
 جان حمت دایاں آیاں دکھ غماں میاں فوجیاں
 اسال حروف غرت فروت دی خود ماری کوچ نقارے
 اوہ نوری لیلے بل بے تل پہونچی حیت باغیاں
 اس باز غیب پرور چھڈی سہ ساز اوڈاری ماری
 لگے جانی دکھ نہانی تازندگانی مکن ناہیں
 وچھوڑے غم دکھ جوڑے بھن مرڈی ہڈ تھامی
 دل دے تے اہیں مرڈ لگانی کر وچھوڑی بھایاں
 دھڑادھڑوٹیاں ہندی ایچ بند پیاری ہواں ماری
 رہی سارے کج گھر بار اندر بیزار طبیعت ہوئی
 دل میں نہ رہا چین غمانی پین دہیر ہزاراں
 ہر حال غمانی خیال دکھانڈی حال تے درد ستا دن
 ہر آن ایہو دل دھیان گویا کتھ جوان اوہ شیر الہی
 جتھ تیر لگن تقدیر او تھے تدبیر کی چارے چلن
 جو دوست ربانی گنہ معافی ایہ جاگ فانی جانن
 اوہ چائیں چائیں جنت چائیں جاوے میر نہ لالوں
 پر باقی ماندیاں ہندیاں مرداں ہندیاں حال کون
 لکھ واری کر گزاری جے میں مرداں محل پر وٹل
 مرداں جگرے بھاپیں قیامت تائیں ملن اٹکیارے
 من حکم حکیم اس بے عظیم رخصت تسلیم و چاریں
 جو اگلے کچھلے ساری مومن پیار وچھڈ سہ عمارے

چوہر لگا دھیر ڈوے دودھ وہی لوک مت باہی
 تے گھر گھر لہراں بھراں مینی بھایاں دلیں صفایاں
 او تھ ساری کرد غباری دایکیاری دھندرا مکیا
 سب بہایاں اہل صفایاں منجواں جاری بھریاں کیاں
 وچہ حمت نکبت فکر سا نون پیار وچھوڑ سہ ہارے
 وچا اہیں مرداں کرداں مرداں چھوڑی اسال انہاں
 پر خلق سی وچہ خلق کئے سک خلق کریناں ماری
 حیرانی سرگردانی کھیوں پانی سکنا نہیں
 نہ تھوڑے دن جن دھڑی جگری پہوڑی دکھن ہڈامی
 کل مرد غمانی گرد کیتارنگاں دپیاں مکھ چھایاں
 کیوں نکل پھیر جاندی ایہ دکھیاری نکھن ماری
 کہ کار و بال ہزار پئے پر پیار ج فرق نہ کوئی
 دکھی میں تھنڈی ساہ لین کرن تیرین جوڑ دکھیارے
 ہر وال میرا پالان کسانڈی نال بھی جان سکاوے
 نقصان بھری یہ جان اہمانڈی شان نون گول گھائی
 دلیہ فقیر حقیر جے بن ڈالال تیراں جھلسن
 انہاں پانی طرف نوانی دنیا جانی خوب پچھانن
 اٹھ نہراں لہراں ہراں نوری پاوے عیش اوڈا وے
 غم ساٹن سینے پاٹن اگیں وٹرن دکھاں ڈھوئی
 ہر ڈا ایہ جان سوار میں عطر وں دھوواں خوب ملوواں
 گدا میں جھن ناہیں مہرب سائیں صبر دکھیاری
 سب بیایاں یار بسایاں دیوین دھیاں صبر و تاریں
 اٹھ حمت برکت نعمت جنت ہر حق ولی چارے

۱۰
 ۱۰

توضیح: مولوی محمد امجد علی صاحب دہلوی کے تفسیر محمدی میں اس کتاب کا ذکر ہے۔

الحقیقۃ الباہرۃ فی اشراق الشریعۃ الطاہرۃ

مصنفہ امام سید محمد ابو الہدیٰ رفاعی الحسینی صیاد محمدی خالیدی استنبولی
سابق خلیفۃ المسلمین امیر المؤمنین سلطان عبدالحمید خان ثانی غازی

اس جلیل القدر کتاب میں فاضل مصنف نے ثابت کیا ہے کہ اسلام ترقی کا ہرگز مانع نہیں بلکہ ایمان کی ستر شاخوں میں سے ہر ایک شاخ کو جیسا کہ دینی امور میں قوت قلب کو زیادتی بخش کر سیرالی اللہ میں سیر سیڑھی کا کام دیتی ہے ویسے ہی دنیوی ترقی اور فوائد سے بھی مالا مال کرتی ہے نیز ہر شاخ کے متعلق وضاحت کرنے کے دوران میں بعض ایسے اسرار و نکات سے علامہ موصوف نے آگاہی دی ہے جو بڑی ہی کتب میں بھی نہیں ملنے۔ خاص کر نماز روزہ حج زکوٰۃ جہاد ہجرت عزائم زہد ایثار استقامت خیر خواہی اخوت دیانت مروت عدل امر معروف نہی منکر صدق وعدہ وفائی مال باپ اور اولاد بچوں کے حقوق علم تقویٰ ورع قناعت اخلاص صبر علم خوف ورجاء حیا حسن خلق و کلمہ توحید کے متعلق نہایت ہی عجیب حقائق بیان کر کے ان کو خوب فہم نشین کر دی ہے علاوہ ان کے کل ممنوع اشیاء کے عقلی طور پر عیوب و ثلثات کے اُن سے متفرق کر دیا ہے۔ نیز مسلمانوں کے موجودہ امراض کے دیگر معالجات بھی لکھے گئے ہیں جن کی اس پر آشوب زمانہ میں اوصاف مہر و قہر اور صواب و ترقی کے وسائل ذکر کر دیئے ہیں۔

کاش میری قلم میں اتنی طاقت ہوتی جس کے ذریعے میں ہر مسلمان خصوصاً نو تعلیم کے گروہ کے دل میں نقش کر دیتا کہ اس کتاب کو ضرور پڑھو۔ علم انجائش کے باعث ہم اس کی مفصل فہرست مضامین منیر نے سکتے عربی بھی ساتھ رکھی گئی ہے صفحات ۴۴ اٹکان قیمت (۱۰۰)

سبیل النجات از جلد دوم کتاب الصلوٰۃ

وہ کو مشائخ شخص ہے جو امام ابن قیم علیہ الرحمۃ کے نام نامی سے واقف اور آپ کی تصنیف کا شیدانہ ہوا ہے کتاب الصلوٰۃ ایک کتاب نماز کے متعلق تصنیف فرمائی تھی جس کو مذکورہ ذیل بحثوں سے مزین فرمایا ایسی کتاب ہے تو اس کے قبل کوئی ہی اور نہ آخر طیار ہوئی۔ امید ہے کہ نمازی مسلمان اس لاثانی کتاب کی ضرورت قدر فرمادیں گے۔

بحث اول اس شخص کے حق میں جو نماز کو دائم تہجد چھوڑ دے کیا اس کا قتل واجب ہے یا نہیں دوسری اور اگر قتل کیا جائے تو مرتد کا حکم لگایا جائے یا نہ اور اگر نماز جتنا تہجد چھوڑ دے یا نہ تیسری کیا سب اعمال بے نماز کے ضائع ہو جاتے ہیں۔ چوتھی کیا انکی نمازات کو قبول ہوئی ہے یا نہیں۔ پانچویں کیا جماعت پر قاعدہ شخص کی بغیر جماعت نماز جائز ہے یا نہیں چھٹی کیا ترک جماعت سے گناہ لازم آتا ہے یا نہیں۔ ساتویں نماز کے لئے مسجد میں جا کر نہ بھی جائز ہے یا نہیں۔ اٹھویں جو نماز کے رکوع سجود اچھی طرح ادا نہ کرے اور جلدی ہی پڑھے اسکے لئے کیا حکم ہے نویں رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی نماز کیسی تھی۔ دسویں رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی کل نماز کی کیفیت اور حکمتیں وغیرہ اور نیز ان کے علاوہ بحثوں کے ضمن میں بہت سے مفید مسائل ہیں جن کی خوبی لکھنے سے ذہن نشین نہیں ہو سکتی اور یہ بھی بیان کیا گیا ہے کہ آیا انسان صرف کلمہ ہی پڑھنے سے کامل مسلمان ہو سکتا ہے یا اور اعمال کی بھی ضرورت ہے چونکہ یہ کتاب عربی میں بھی اور ہندی اردو خوانان احباب اس فیض سے محروم تھے لہذا اس کا اردو میں ترجمہ کر کے مذکورہ بالا نام مشہور کیا گیا ہے قیمت صرف (۱۰۰)

دافع الفساد من بین العباد

اس کتاب میں مولانا مرحوم نے دہلی کے آئین اور رفع الیدین والے مقدمہ کو بمعہ فتویٰ علماء و فیصلہ عدالت کشنری دہلی تحریر کیا ہے۔ اور نیز آئین رفع یدین اور نماز کے ہر ایک کے پیچھے جائز ہونے کو لکھا ہے جو کہ اُس وقت علماء نے فقہ سے ثابت کئے تھے۔ قیمت

عبدالحکیم و عبدالرحمن سپرن مولا رحیم بخش صنار محمدی صاحب کتابت ہوجتہ زوالی طاب

